

THE BENSON LIBRARY OF HYMNOLOGY

Endowed by the Reverend
LOUIS FITZGERALD BENSON, D.D.

LIBRARY OF THE THEOLOGICAL SEMINARY
PRINCETON, NEW JERSEY

SCB
3488

Miss Hannah Edwards

Digitized by the Internet Archive
in 2013

<http://archive.org/details/llymeth00wels>

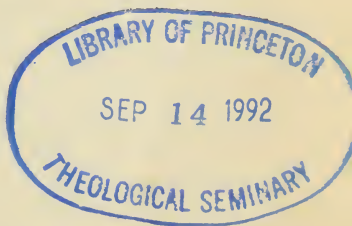
LLYFR HYMNAU

y

METHODISTIAID CALFINAIDD.

CYHOEDDEDIG TRWY AWDURDOD

Cymmanta Gyffredinol y Cytundeb.

DINBYCH:

ARGRAPHWYD A CHYHOEDDWDYD GAN THOMAS GEE.

M. DCCC. LXIX.

DARPARWYD Y LLYFR HWN GAN BWYLLGOR O WEINIDOGION
Y METHODISTIAID CALFINAIDD, A BENNODWYD GAN Y
GYMMANFA GYFFREDINOL; A CHYHOEDDIR EF YN Y
DDAU BLYGIAD GAN MR. GEE AM AMSER PENNODEDIG.
YR ELW I FYNED AT ACHOSION Y CYFUNDEB, DAN AROL-
YGIAETH Y GYMMANFA GYFFREDINOL.

RHAGY MADRODD.

UN o'r ymarferiadau crefyddol mwyaf dyrchafedig a nefolaidd ydyw canu mawl i Dduw. Yma y mae yr enaid ger bron Duw, yn y teimlad o lwyr ymddibyniaeth arno, a hollol rwymedigaeth iddo, yn cyflwyno iddo syniadau a theimladau ei galon, mewn geiriau a seiniau priodol. Ac nid oes golwg harddach dan y nefoedd na thyrfa yn ymuno yn y gwasanaeth ardderchog hwn. Nid oes eisieu treulio amser i ddangos y lle mawr sydd yn perthyn i'r gwaith hwn fel rhan o wasanaeth y cyssegr, nac i egluro y cyssylltiad agos sydd wedi bod rhwng caniadaeth grefyddol a'r diwygiadau grymus a gymmerasant le yn mhob oes. Gyda bod y Diwygiad Protestanaidd yn cychwyn, yr oedd yn rhaid cael offeryniaeth nerthol "salmiau, a hymnau, ac odlau ysbrydol" i'w ledaenu. Yr un modd y bu gyda'r Diwygiad Methodistaidd yn Lloegr, a Chymru, a'r America. Nid oes tafod a fedr ddisgrifio y nerthoedd fyddent yn cydfyned â chanu Hymnau Williams o Bant-y-celyn, na'r effeithiau daionus a gafodd hyny yn y wlad. Canu mawl felly, mae yn ddiammheu, sydd wedi bod yn un o'r moddion mwyaf effeithiol yn sefydliaid a chynnydd ein cyfundeb ni. Y mae y fath gyssylltiad, yn wir, rhwng canu mawl a sefyllfa crefydd, fel yn mha le bynag y ceir y naill yn farwaidd, ceir y llall felly hefyd; ac o'r ochr arall, os bydd y naill yn llewyrchus a bywiog, bydd y llall felly hefyd. Nid ydyw hwn yn syniad newydd i'r Methodistaid Calфинаidd; y maent wedi gweithredu arno i fesur trwy y blynyddoedd. Wrth weled, pa fodd bynag, fod galwad am ymdrechion adnewyddol gyda'r gwaith, ac wrth ystyried yr anfanteision yr oeddid yn llafurio danynt gyda golwg ar Lyfrau Hymnau, ac yn enwedig yr anghyfleusdra

a godai oddi wrth fod gwahanol gasgliadau yn cael eu defnyddio gan y cyfundeb yn Nghymru a threfydd Lloegr, barnodd y Cymdeithasfaedd mai angenrheidiol oedd cael un Llyfr Hymnau at wasanaeth yr holl gyfundeb, ac i fod yn eiddo iddo. Y llyfr hwnw ydyw y gyfrol a gynnygir yn bresennol i'r cyhoedd. Ymgymmerwyd â'r gwaith gan nifer o weinidogion, yn y Gogledd ac yn y Deheu, ar gais y Gymmanfa Gyffredinol, a dygir y casgliad allan dan awdurdod y Gymmanfa hono.

Y mae yr adran gyntaf o'r casgliad yn gynnwysedig o Salmau wedi eu dethol yn hollol allan o waith yr Archddiacon Prys. Buasai yn dda gan y casglwyr pe gallasant roddi chwaneg o waith ardderchog yr archddiacon; ond cafwyd fod anwastadrwydd y mydr a'r acen yn rhwystr anorfod i wneyd hyny; ac nid oeddynt yn ewyllysio newid llawer ar ei waith, na'i gymmysgu â gweithiau awdwyr ereill. Hyderir y gellir esgusodi y cam-acenion a geir yma ar gyfrif rhagoroldeb y syniadau.

Y mae yr ail adran yn cynnwys Hymnau. Yma yr oedd gan y casglwyr amryw bethau i'w cadw mewn golwg. Un peth ydoedd fod yr Hymnau a ddewisid yn hollol ysgrythryol ac efengylaidd o ran syniadau. Rhoddent y lle blaenaf a phwysicaf i hyn. Ac felly, er fod y casgliad yn cynnwys llawer o Hymnau ag ydynt yn sefyll yn y dosbarth uchaf fel barddoniaeth, rhoddwyd lle i rai, nid ar y cyfrif hwnw, ond yn hytrach, ar gyfrif eglurder ac ysgrythryoldeb eu syniadau, ac ar gyfrif yr ysbryd a'r teimlad dwys, efengylaidd, a gwresog sydd ynddynt.

Peth arall a gadwent mewn cof oedd amrywiaeth a chyfoeth. Barnent y dylasai y casgliad fod yn cynnwys yr holl hymnau da a geir yn y llyfrau a arferid genym yn flaenorol. Y mae caniaeth grefyddol yn cymmeryd i fewn bob math o deimlad sydd yn cael ei ennyn yn mynwes dyn ar y ddaear yn yr olwg ar wrthddrychau a gwirioneddau crefydd. Bu rhai yn dal mai afresymol oedd canu edifeirwch, galar, hir-aeth, a gweddi, ac na ddylesid canu dim ond oedd yn cyn-

nwys mawl uniongyrchol i Dduw. Ond y mae y syniad hwn yn anghywir, yn gymmaint a'i fod ar sail rhy gul; ac nid yw y rhai sydd yn ei goledd wedi edrych yn ddwfn i'r mater, onid ê buasent wedi gweled fod edifeirwch a galar am bechod, a dymuniadau ar Dduw am gymmhorth a gwaredigaeth, yn cynnwys hanfodion mawl. Ni ddaethai un pechadur byth i alaru ger bron Duw, nac i ofyn y ffafwr leiaf oddi ar ei law, oni bai fod ganddo feddwl mawr a pharchus am dano. A syniad parchus, uchel am Dduw yw gwreiddyn mawl. Ac y mae yn ddiâu fod dwfn edifeirwch ac ymostyngiad yr enaid yn cynnwys yn fynyf fwy o fawl na'r geiriau mwyaf canmoliaethus. Yn unol â'r golygiad hwn, gwelir yn y casgliad presennol fwy o Hymnau yn cynnwys amrywiol brofiadau y credinwyr nag a geir mewn un casgliad arall yn yr iaith.

Barnent, yn mhellach, mai doeth oedd rhoddi y Salmau a'r Hymnau fel y gadawyd hwynt gan eu hawdwyr, heb ond ychydig iawn o gyfnewidiad. Nid oeddynt yn barnu fod ganddynt hawl i newid meddyliau yr awdwyr mewn un modd, nac ei fod yn ddoeth nac yn angenrheidiol newid ond ychydig ar eu geiriau. Yn hytrach na newid meddyliau yr awdwyr, gwell, yn eu barn hwy, oedd gadael yr Emynau neu y pennillion allan; ac felly y gwnaed. Wrth sylwi ar y gwahanol gyfnewidiadau a wnaed, nid ydynt yn gweled fod ond ychydig, os dim, wedi ei ennill, ond fod llawer iawn wedi ei golli. Mewn llawer o amgylchiadau, y mae meddyliau gweiniaid a gwaelion wedi eu rhoddi yn lle rhai cryfion a phrydferth; ac mewn lliaws o amgylchiadau, ceir gweddillion gwanaidd o'r meddyliau wedi eu cadw, tra mae eu nerth a'u bywyd wedi ehedeg ymaith. Ennillir yr hyn a elwir yn fwy o gywirdeb, ond collir nerth a bywyd; ac aberthir iaith fywiog, danllyd, enaid ag oedd yn llosgi gan wres ei feddyliau, am frawddegau oerion, sychion, y mân reolau. Ni wnaed yn y casgliad hwn ond newid rhai geiriau, a newid trefn rhai ereill, pan y gwelid fod hyn yn ddymunol, ac yn alluadwy heb niweidio y synwyr.

RHAGY MADRODD.

Y mae y llyfr yn cynnwys felly, nid yn unig y meddyliau a fu yn rhoddi miloedd o saint Duw ar dân, ond befyd yr hen ymadroddion eneiniedig ag sydd wedi eu sancteiddio gan brofiadau yr hen bererinion, ac wedi eu cyssegru gan gawodydd mawrion o wllth y nefoedd. Ni farnwyd yn angenrheidiol ysgoi yr ymadrodd "i maes," a geir yn fynych yn Hymnau Williams; o herwydd y mae ymadroddion o'r un ffurf yn hollol yn arferedig yn y De a'r Gogledd; megys "i lawr," "i fyny," &c. Ni thybiwyd fod galwad chwaith am adael allan y fath eiriau ag "abl," "ildio," "ffeindio," "ffrynd," &c.; o herwydd y mae lliaws mawr o eiriau cyffelyb yn arferedig yn mhob parth, a chan yr ysgrifenyddwyr mwyaf chwaethus. Ceir yn rhai o Hymnau Williams a Mrs. Anne Griffiths, ac yn Hymn anfarwol Mr. Charles o'r Bala, rai llinellau rhy hirion; ond nid oeddys yn gweled fod modd i'w byrhau heb i hyny anafu y synwyr neu y teimlad. Gydag ychydig o ystyriaeth, bydd yn hawdd eu canu fel y maent.

Yn y drydedd adran rhoddwyd ychydig o Hymnau Saesneg at wasanaeth cyfarfodydd a gynnelir yn achlysurol yn yr iaith hono mewn addoldai Cymreig.

O herwydd nad oes ond ychydig o Hymnau goreu y Cymry mewn ffurf athrawiaethol, barnwyd mai gwell ydoedd peidio ceisio gwneyd dosbarthiad arnynt yn nghorph y llyfr, yn mhellach na'u gosod dan ychydig o brif benau cyffredinol. Hyderir y bydd y dosbarthiad hwn, ynghyd â'r Mynegai mwy manwl i'r materion, y Mynegai i'r cyfeiriadau ysgrythyrol, a'r Mynegai i'r llinell gyntaf o bob pennill, yn gweinyddu pob cymmhorth a hwylusdod ag a deimlir yn angenrheidiol. Tuag at gynnorthwyo yr arweinyddion canu, barnwyd y byddai yn fanteisiol rhoddi enw a rhif un neu ddwy o dônau priodol gyda phob Emyn. Yn nechreu y llyfr, ceir ychydig o Salmu o'r Beibl Cymraeg, i'w canu fel y maent. Gwelir nad oes yn y llyfr ond ychydig o Hymnau at wasanaeth plant, i'w canu yn yr Ysgol Sabbathol, ac mewn cyfarfodydd ereill. Y rheswm am hyny ydyw, fod y casgl-

wyr wedi penderfynu dwyn allan lyfr bychan arall i'r perwyl hwnw yn neillduol.

Wrth gyflwyno eu gwaith hwn i'r wlad, nis gall y casglwyr lai na mynegu awyddfryd cryf am weled y rhan hon o waith yr Arglwydd yn cael sylw adnewyddol, a mwy o ofal am dano nag erioed, yn enwedig yn mysg y cyfundeb y maent yn perthyn iddo. Byddai yn ddymunol i'n gweinidogion, ein pregethwyr, a'n diaconiaid wneyd eu hunain yn gyfarwydd yn y Llyfr Hymnau. Wrth ddarllen yr Hymnau godidog a geir yn y casgliad hwn—hymnau nad oes eu gwell, na chyfoeth mwy o honynt, gan un genedl—nis gallai y casglwyr lai na gofidio wrth weled mor ychydig o honynt sydd yn arferedig yn ein cynnulleidfaoedd. Hyderwn y bydd mwy o honynt o hyn allan yn cael eu defnyddio. Yn lle ymfoddloni ar ychydig o bennillion, cloddier allan, a dyger at wasanaeth crefydd yn ein gwlad, y cyfoeth o farddoniaeth grefyddol sydd yn drysoredig yn ein hen Hymnau ardderchog. Dyger hwynt i arferiad yn y teuluoedd hefyd, a dysger y plant i'w canu yn y gwasanaeth teuluaid. Hyderir y bydd i bawb yn gyffredinol geisio copi o'r Llyfr hwn. Tuag at hynny yr ydys yn dwyn allan argraphiad rhad o hono—argraphiad ag sydd yn rhatach na dim a gafwyd o'r blaen yn yr iaith. Ac yn chwanelgol at geisio y Llyfr, byddai yn dra dymunol gweled plant a phobl ieuainge ein cynnulleidfaoedd yn trysori llawer o'r Hymnau hyn yn eu cof. Ofnir fod yr hen arferiad ganmoladwy o ddysgu Hymnau yn myned i golli; ac nad ydyw pobl ieuainge yr oes hon yn ystorio eu cof â dim gwell yn eu lle.

Taer weddi y casglwyr ydyw, ar na byddo eu "llafur yn ofer yn yr Arglwydd;" ac ar iddo fod dan fendith i gynorthwyo Seion Duw i wneyd ei foliant ef yn ogoneddus.

CYFARWYDDIADAU.

RHODDIR yr ychydig nodiadau hyn, nid fel rheolau, ond fel awgrymiadau a allant fod o wasanaeth gyda golwg ar drefn ac effeithiolrwydd yn ein caniadaeth grefyddol.

Gwneler defnydd bob amser o'r Llyfr Hymnau; nid yn unig yn y bregeth, ond hefyd yn y cyfarfod gweddi, yn y cyfarfod eglwysig, ac yn y gwasanaeth teuluaid.

Noder Rhif yr Hymn cyn dechreu ei darllen; ac ar ol ei darllen, rhodder adeg i'r gynnulleidfa i godi ar eu traed.

Coded y gynnulleidfa ar unwaith yn yr adeg hono, ac nid y naill ar ol y llall, pan y byddo ereill wedi dechreu canu.

Wedi i'r Llyfr Hymnau ddyfod yn gyffredinol trwy y gynnulleidfa, byddai yn ddymunol mabwysiadu trefn arall:—Ar ol i'r hymn gael ei darllen drosti, yna caner hi gan y gynnulleidfa, o'i dechreu i'w diwedd. O herwydd prinder llyfrau, ac anallu i ddarllen, y dechreuwyd yr arferiad o roddi pennill allan bob yn ddwy linell. Wedi i'r achos gael ei symmud ymaith, nid da ydyw cadw i fyny arferiad ag sydd yn tueddu i wneyd y gwasanaeth yn aneffeithiol.

Rhodded y gynnulleidfa sylw manwl i amser ac arddull yr arweinydd, gan edrych arno fel *arweinydd*, ac nid “dechreuwr canu” yn unig.

Taler sylw i'r syniadau a genir, gan ymdrechu ymweithio i'w hysbryd, a'u canu gyda'r amrywiaeth nerth ac ansawdd llais a fyddo yn briodol. Hyn yw canu “â'r deall.”

Ceir yn y llyfr rai geiriau unsill, y rhai y mae y mesur yn galw am eu canu yn ddwysill; megys, pobl, ffafr, teml, ofn, &c. Yn yr amgylchiadau hyn, rheol y Gymraeg ydyw rhoddi y llafariad sydd yn y gair i ffurfio yr ail sill hefyd; megys, pobol, ffafar, temel, ofon, &c.; a hon yw y ffordd briodol i ganu y cyfryw eiriau pan yn ddwysill.

Cynnalier cyfarfod i gorph y gynnulleidfa i ymarfer mewn caniadaeth gynnulleidfaol bob wythnos, neu bob pythefnos, fel y byddo y cyfleusdra.

Y mae enwau a rhif y tŷnau wedi eu cymmeryd o'r *Llyfr Tŷnau Cynnulleidfaol*: dynoda A. yr *Attodiad*, a'r Y. yr *Ychwanegiad*. Pan y ceir sill yn nechreu llinell yn gwneyd y llinell hono yn rhy hir yn ol y mesur, caner y sill gyntaf ar y sain gyntaf o'r dŷn. Ceir dwy dŷn yn yr *Ychwanegiad*, sef "Esther" a "Dolwar," wedi eu cyfaddasu i gyfarfod â'r amgylchiadau hyn, y rhai a gyfarfyddir mor fynych yn Hymnau Mrs. Anne Griffiths.

MYNEGAI I ADNODAU O'R BEIBL.

Y SALMAU.

SALM.	ADN.	RHIF	SALM.	ADN.	RHIF.	SALM.	ADN.	RHIF.
1	1, 2, 3	1	49	10, 15	37	104	28, 30, 31, 33	70
3	1, 2, 3, 4, 8	2	50	2, 5, 14	38	107	1, 2, 4—9, 22	71
4	1, 3, 6, 7	3	51	1, 2, 7, 8	39	107	23—32	72
5	1, 5, 7, 11, 12	4	51	10—12, 15, 17,		110	1, 3—7	73
6	1, 2, 4, 9	5		18	40	111	1, 4, 5	74
8	1, 3—8	6	57	1, 5	41	113	1—9	75
9	1, 2, 9, 10	7	61	1—4	42	114	1—8	76
13	1, 4, 5	8	62	5—8	43	115	1, 11, 14	77
15	1, 2, 4, 6, 7	9	63	3—5, 7	44	117	...	78
16	5, 6, 8, 11	10	65	1, 2, 4	45	119	9—14, 17, 18,	
17	6, 7, 8, 15	11	65	6, 7, 9—11, 13	46		29, 30, 33	79
19	1, 2, 7—9, 14	12	67	1, 3—7	47	119	43, 44, 49, 50,	
20	1, 2, 9	13	68	19, 26, 28—			57, 58, 67, 68	80
22	2—5, 10	14		30	48	119	97, 101, 103,	
22	11, 19, 22, 27,		71	1—3, 9	49		105, 106, 111,	
	30	15	72	1—7, 12	50		145, 146, 169,	
23	...	16	72	16—19	51		170	81
24	1—5, 9, 10	17	73	25, 26	52	121	...	82
25	4, 8, 10, 11	18	76	1, 2	53	122	1—3, 7	83
26	1—3, 6, 12	19	77	1—3, 7, 8, 10,		125	1, 2	84
27	1, 4, 8, 10, 11,			13, 19	54	127	1—3	85
	14	20	78	1, 5—8	55	130	1—8	86
28	1, 6, 7	21	80	3, 8, 14, 19	56	132	8, 9, 13—15	87
30	2, 3, 4, 6	22	84	1—5, 7, 10		133	1—3	88
31	1, 2, 3, 6, 8, 27	23		—12	57	134	1—3	89
32	1, 2, 8	24	85	1—9	58	135	1, 2, 5, 14	90
33	3—10, 12	25	87	3, 5, 6	59	136	1, 2	91
33	13, 17, 19, 20, 21	26	89	7, 8, 13, 14	60	138	1—3	92
34	1, 5—8, 17	27	89	19, 20, 26—29	61	139	1—4, 12, 16,	
36	5, 6, 8, 10	28	90	1—6, 12—14	62		23	93
37	4—6, 18, 19, 37	29	91	1, 2, 4, 14	63	141	1, 3, 8	94
49	5, 6, 14, 15	30	92	1, 12, 13	64	144	3, 4, 12—15	95
42	1, 2	31	95	1—3	65	145	1, 8—10, 15,	
43	2, 3, 4	32	100	...	66		16, 21	96
45	1—3, 6	33	102	13, 14	67	146	1, 2, 6, 10	97
45	10, 11, 13—17	34	103	1, 2, 11—13	68	148	1—13	98
46	1, 7	35	104	1, 2, 5, 6, 9,		149	1, 2	99
48	1, 12, 13	36		24	69	150	1—6	100

YR HYMNAU.

GENESIS.						EXODUS.		
PEN	ADN.	RHIF.						
1	1—25	105	3	15	252	3	8	867
			18	25	103	3	14	118
			22	8	435	13	21	770
			28	12	923			

MYNEGAI I ADNODAU O'R BEIBL.

PEN.	ADN.	RHIF.	PEN.	ADN.	RHIF.	DIAREBION.		
14	13, 14	781, 788, 789	23	4	598, 858, 859, 861, 862	PEN.	ADN.	RHIF.
15	25	... 814	25	11	... 535	8	22	... 31
19	16—21	... 296	27	4, 5	542, 837	8	34	... 611
21	21, 22	... 173	27	9, 10	... 606	9	1—5	397, 718
25	22	293, 295	27	13, 14	... 575	16	15	... 632
28	29	414, 512	32	1, 2	744, 745, 768	17	17	... 167, 319
34	6, 7	... 124	32	7	... 564, 812	18	10	... 194
40	34—38	... 595	33	9, 11	... 103	CANIAD SOLOMON.		
LEFTICUS.			34 129	1	3	... 191
1	4	... 619	34	7—22	... 285	1	12	... 170
25	9, 10	... 102	35	3, 4	... 474	2	6	... 510
NUMERI.			36	7, 8	... 372	2	1	180, 260, 300
13	30	576, 579, 669	39	12	... 815, 816	2	3	... 242
20	11	... 173	40	6—8	426, 427, 428	2	8, 10	... 286
23	19	... 362	42	2	... 807	2	11, 12	392, 397
DEUTERONOMIUM.			42	3	... 808	2	11, 13	486, 487, 641
32	12	... 794	46	...	114, 122, 719	3	2	... 776
34	1—4	... 441	48	1, 2...	... 374	3	6	... 371
JOSUAH.			50	10, 11	... 105	3	16	... 689
3	13	... 636	53 386	4	16	... 509
3	17	... 902	61	3	... 194	4	16	... 509
6	20	... 493	62	6, 7	... 237	4	16	... 373
1 SAMUEL.			66	12	... 828	5	1	... 373
3	18	... 103	68	31	... 491	5	10—16	169, 193
2 BRENHINOEDD.			72 451	6	10	... 371, 380
20	2, 3	... 830	72	17—19	... 225	7	8	... 682
ESTHER.			73	25—28	127, 128, 161	7	11, 12	... 387
4	16	... 295	77	19	... 119, 832	8	5	... 371
5	2	... 295	78	14—16	... 653	8	6	... 512, 514
JOB.			84	1, 2, 3, 10	... 389	8	6, 7...	... 319
18	3	... 103	89	26	... 109	8	7	... 134
19	25	... 339	89	33, 34	... 125	ESAJAH.		
23	10	... 835	90	1, 2...	... 102	2	2	453, 457, 459, 484
SALMAU.			91 142	4	6	... 345
1	3	... 497	91	4	... 208	9	6, 7...	... 183
3	1—3	... 545	93	4	... 607	11 450
13	...	494, 500	97	1	... 466	25	6	... 421
16	5	106, 532	102	2	... 582	25	7	... 424
16	11	552, 553	103	8	... 239	27	13	... 491
17	6, 7	... 560	103	20	... 103	28	16	310, 313, 827
17	15	... 643	107	1, 2...	... 115	32	2	... 173
18	1—6	... 554	119	41, 42	562, 563	33	17	... 688
18	29	... 790	119	49, 50	... 357	35	6, 7...	... 470
19	10	... 363	119	105, 106	... 358	35	8	... 505
19	12	540, 744, 785	122	3, 4...	... 467	35	10	... 876, 904
20 290	130	6	... 511	40	11	... 101
23	1—4	... 599	132	13, 14	... 925	42	1, 6, 7	... 326
			136	10—26	... 627	42	3	... 195
			136	23	... 804	42	7, 8...	... 123
			139	1—16	... 105	42	21	... 385
			148	1—13	... 105	43	1	... 118, 858
			149	2	... 596	43	2	... 166, 638

MYNEGAI I ADNODAU O'R BEIBL.

PEN.	ADN.	RHIF.	PEN.	ADN.	RHIF.	PEN.	ADN.	RHIF.
43	5—7	468, 472	7	18, 19	... 124	19	16—18	... 418
44	24 118		HABACUC.		22	19 429
45	1, 2... 474,	660	3	2 365	22	41, 44	... 235
45	18 118	3	18	778, 779, 797	22	41—71	} 419, 420
45	24, 25	... 184		ZECHARIAH.		23	1—47	
46	10 ...	101, 103				23	33 306
49	22, 23	... 481	13	1	229, 256, 257,	23	42 652
51	9 928		442, 444, 447,		24	26 316
52	13 485		448		24	29 499
53	3—5	228, 433		MALACHI.			IOAN.	
53	5	209, 305, 439	3	6 125	1	14 271
53	11 489	4	2 489	1	41 318
53	12 201		MATTHEW.		3	14, 15	... 803
54	10 101	1	20, 21	... 238	3	16	139, 248,
61	1 226	1	21 219		249, 400	
62	10 490	3	11 352	4	14 445
63	1 224, 229, 401,	415	5	8 581	5	29 850
64	6 679	5	13 924	5	39 ...	556, 559
65	1 375	6	9—13	... 103	10	1—27	... 144
66	23 933	6	20 601	10	11 323
	JEREMIAH.		6	25—34	... 520	10	28 364
31	3 ...	117, 139	7	24, 25	... 620	11	25, 26	... 841
31	31 ...	37, 101	11	28 404	12	24 480
33	20—26	... 101	11	29, 30	... 717	14	19 655
50	4, 5... 491		18	11—13	... 218	15	13	331, 332,
	GALARNAD.		19	14 443		333, 334	
3	24	116, 117, 647,	22	4, 9, 11	... 438	19	30	185, 186,
		648	24	14 ...	463, 464		187, 304	
3	26 508	25	31—34	845, 863	19	34 784
3	27 369	26	26—28	... 417	20	15, 17	... 273
3	29 799	26	37—75	} 419, 420	29	34, 37	314, 330
3	33 103	27	1—54				
	EZECIEL.		27	9 228		ACTAU.	
16	6 163	27	26—37	147, 148	2	24, 25	... 229
34	15, 25	... 101	27	45—54	... 314	2	37, 38	... 355
37	9 926	27	54 315	4	12	269, 298, 675
47	1 289, 295, 343,	376, 377, 399, 479	28	18 214		RHUFEINIAID.	
	DANIEL.			MARC.		4	25 235
2	34, 35	... 491	15	34 168	5	1 530
3	24, 25	... 831		LUC.		5	5 176
9	4 115	1	35 238	5	6—8	... 159
	HOSEA.		2	9, 15	296, 312	7	24 533
2	14, 15	... 833	7	16 221	8	9 ...	353, 761
	JONAH.		14	16, 17	349, 350	8	22 802
2	2—7	... 822	14	17 405	8	28 498
	MICAHA.		14	21, 22	... 382	8	31 588
6	7, 8... 231		15	11—24	407, 408,	8	32 229
				692, 798		8	33 116
			16	13, 14	348, 352	8	34 ...	201, 432
			18	13	199, 621, 622,	8	37	267, 283,
				625, 637, 740			598, 734, 786	
						11	26, 27	... 476

MYNEGAI I ADNODAU O'R BEIBL.

1 CORINTHIAID.			PEN.	ADN.	RHIF.	PEN.	ADN.	RHIF.
PEN.	ADN.	RHIF.	3	20	548, 906, 907	13	8 630
1	30	192, 210, 211			908, 909	13	14...	... 817
		212	COLOSSIAID.			1 PEDR.		
2	9 574	1	15—19	... 102	1	2 ...	104, 120
2	9—16	685, 686	1	19 600	4	7 853
3	6—9	... 367	2	15 177	1 IOAN.		
3	16 ...	353, 354	2	23 378	1	3 ...	558, 732
3	23 599	3	1, 2	586, 590, 592,	1	7 ..	251, 289
7	29—31	... 857			600, 728, 773	2	1, 2	128, 149, 150,
13	12 ...	889, 890	3	3 ...	729, 791			154
13	12, 13	902, 910	1 THESSALONIAID.			3	2 905
15	4 934	4	14 ...	842, 852	4	19 ...	437, 578
15	20, 23	... 272	1 TIMOTHEUS.			5	7 104
15	25 214	1	15 759	DADGUDDIAD.		
15	42, 43	... 849	2	5 288	1	5 913
15	55 865	3	16 196	1	6, 7	... 843
15	57 780	4	8 395	1	13 901
			2 TIMOTHEUS.			2	17 ...	163, 325
2	CORINTHIAID.		1	9 103	3	10—12	... 650
3	18 855	2	11, 13	609, 610	3	21 214
4	6 113	TITUS.			4	8—11	216, 217,
4	16—18	649, 650	2	11	... 370			223, 306
		818, 823, 824	HEBREAID.			5 413
4	18	537, 777, 801	2	9—14	... 234	5	5—14	159, 269
		864	2	14, 15	152, 236	5	9 ...	188, 189
5	1 ...	887, 888	4	3 624	5	9—14	897, 898
5	10 842	4	9 806	5	12, 13	... 364
5	20 460	4	15 ...	195, 301	7	9, 10	878, 879,
			4	16 ...	199, 200			880, 882
			6	17 101	7	9—12	... 914
			6	18 825	7	9—17	896, 919
			6	19 836			920, 921, 922
			7	25 ...	259, 329	7	13—17	861, 870, 871
			8	9, 11, 12	... 101	7	14 847
			9	3—15	... 416	7	14—17	894, 895
			9	11, 12	... 200	11	15—17	... 175
			9	14	250, 254, 297,	11	17 481
					303	14	1—3	... 911
			9	26—28	... 245	14	6 486
			10	4 250	14	13	844, 875, 886
			10	4—10	... 327	18	2 479
			10	19, 20	... 166	18	21 ...	455, 456
			11 608	19	7, 8	884, 886
			11	1 528	20	1 343
			11	7 393	20	11, 13	... 839
			11	10...	... 805	21, 2, 3 884
			11	13, 14	... 639	21	3, 4	568, 569,
			11	16 ...	868, 903			571, 671, 767,
			11	27...	... 774			871, 873, 874
			12	1, 2	412, 604,	21	21, 22	917, 918
					663, 810, 813, 834	21	22, 23	... 893
			12	10, 11	809, 811,	22	1—5	900, 916
					820, 821, 834	22	4	... 890
			13	6, 8	663, 639, 640			

MYNEGAI I FATERION POB EMYN.

I.—AM DDUW.

- Duw a'i briodoliaethau, 60, 62, 68, 97, 118.
Y Drindod, 104, 578.
Duw yn y greadigaeth, 98, 105.
Duw mewn rhagluniaeth, 6, 7, 17, 28, 46, 62, 66, 69, 70, 71, 72, 85, 91, 96, 98, 103, 105, 119, 130, 759.
Duw yn nhrefn iachawdwriaeth, 12, 113, 122, 249, 287, 337, 531, 759.
Y cyfammod gras, 61, 101, 123, 141, 326.
Etholedigaeth gras, 120, 131.
Arfaeth Duw, 102, 103, 131, 802.
Cwyp dyn, a'i adferiad, 120, 141, 144, 182, 252, 385.
Cariad Duw, 121, 139, 607, 682, 692, 693.
Trugaredd Duw, 124, 129, 599, 617, 621, 622, 708.
Rhad ras, 140, 614.
Ffyddlondeb Duw, 115, 116, 125, 126, 136, 628, 633, 664, 677, 678.
Anghyfnewidioldeb Duw, 127, 128, 610, 630, 638.
Presenoldeb a Chymdeithas Duw, 56, 107, 108, 111, 112, 132, 522, 551, 557, 632, 661, 680, 688, 691, 697, 715, 761, 764, 768, 783, 785, 786, 793, 819, 925.
Digonolrwydd yn Nuw, 110, 112, 117, 134, 135, 518, 525, 552, 553, 558, 563, 568, 569, 571, 590, 599, 601, 617, 647, 648, 653, 675, 700, 762, 778, 779, 791, 858.
Moliant i Dduw, 25, 45, 47, 60, 65, 66, 68, 69, 70, 74, 75, 78, 89, 91, 98, 99, 799.

II.—AM IESU GRIST.

- Ymgawdoliad Crist, 183, 196, 252, 271, 296, 312, 318.
Ei berson, 183, 237, 288, 317.
Ei swyddau a'i gymmeriadau :—
Yn Brophwyd, 221.
Yn Offeiriad, 195, 200, 416, 512, 513.
Yn Frenin, 33, 50, 51, 61, 73, 175, 214, 216, 223, 225, 291, 336, 340, 402, 403, 410, 411, 412, 415, 436, 451, 464, 481, 521, 734, 780.
Yn Fugail, 144, 323, 443, 526.
Yn Feddyg, 224, 245, 254, 280.
Yn Frawd, 236.
Yn Sylfaen, 237, 310, 313, 620.
Yn sylwedd y cysgodau, 173, 219, 416.
Ei fywyd, ei ddiodefiadau, a'i angen, 147, 148, 168, 181, 185, 186, 209, 228, 261, 314, 418, 419, 420, 426, 429, 432, 433, 439.

MYNEGAI I FATERION POB EMYN.

- Ei adgyfodiad a'i ddyrchafiad, 229, 272, 273, 848, 852.
 Y prynedigaeth trwy ei waed, 143, 149, 150, 151, 152, 154, 159, 166,
 177, 178, 181, 182, 186, 231, 245, 246, 247, 250, 304, 315, 316, 327,
 329, 396, 406, 426, 427, 428, 434, 435, 440.
 Ei eiriolaeth, 153, 165, 174, 211, 259, 329.
 Crist yn y nefoedd, 176, 180, 663, 890, 917.
 Ei gariad a'i ras, 167, 191, 203, 204, 205, 206, 212, 218, 241, 248,
 301, 305, 309, 319, 322, 323, 328, 331, 335, 425, 437, 514, 524, 532,
 565, 626, 712, 735, 804.
 Ei hawddgarwch, 161, 169, 180, 190, 193, 213, 242, 243, 260, 281,
 299, 311, 324, 516, 673, 773, 776.
 Ei lais, 282, 286, 754.
 Ei bresenoldeb a'i gymdeithas, 499, 503, 510, 587, 702, 724, 727,
 746, 797, 800.
 Yr iachawdwriaeth yn Nghrist, 181, 184, 187, 201, 220, 226, 229,
 240, 251, 256, 258, 264, 274, 276, 277, 293, 294, 295, 342, 370, 399,
 501, 615, 703, 705, 708, 800.
 Cyflawnder yn Nghrist, 145, 146, 155, 160, 163, 164, 184, 192, 194,
 197, 198, 199, 210, 211, 212, 219, 253, 255, 263, 268, 269, 270, 279,
 284, 289, 290, 292, 297, 298, 300, 302, 324, 334, 345, 346, 347, 421,
 423, 495, 515, 518, 536, 538, 543, 544, 567, 657, 710, 711, 726, 736.
 Diogelwch yn Nghrist, 283, 631, 734, 772.
 Ffynnon Calfaria, 256, 257, 303, 314, 330, 401, 444, 445, 447, 448,
 703, 755.
 Ymddiried yn Nghrist fel Gwardwr, 157, 158, 162, 164, 167, 172,
 179, 189, 200, 202, 208, 215, 254, 262, 275, 320, 343, 344, 430, 559,
 597, 616, 619, 679, 689, 706, 732, 803, 826, 856.
 Ymddifyru yn yr Iesu, 222, 285, 306, 307, 308, 325, 341, 376, 537,
 547, 586, 593, 603, 659, 725, 738, 795.
 Moliant i'r Gwardwr, 156, 157, 159, 160, 163, 177, 188, 217, 227,
 230, 232, 233, 234, 235, 239, 244, 252, 278, 321, 332, 333, 338, 345,
 415, 430, 614, 730, 759, 801, 913, 915.

III.—AM YR YSBRYD GLAN.

- Am berson yr Ysbryd Glân, a'i ddoniau, 348, 350—355.
 Dymuniad am ddylanwadau yr Ysbryd, 349, 351, 352, 353, 926, 928,
 929.

IV.—AM AIR DUW.

- 55, 79, 80, 81, 356—363, 583, 584.

V.—AM YR EFENGYL, A'I HORDINHADAU.

- Darpariaeth gras, 376, 377, 379, 446, 448.
 Darpariaeth a galwad yr efengyl, 37, 382, 383, 390, 393, 397, 400,
 404, 405, 407, 408, 438, 466.
 Dechreu addoliad, 87, 926—932.
 Mewn cymmanfa, 87, 923—925.
 Swper yr Arglwydd, 170, 188, 416—441, 890.
 Bedydd, 442—448.

VI.—AM EGLWYS DDUW.

Nodau gwir dduwiolion, 1, 9, 24, 93, 581, 923, 924.
 Undeb yr eglwys, 364, 367, 368.
 Cymdeithas y saint, 88, 381.
 Duw o blaid ei bobl, 76, 82, 84, 137, 142.
 Diogelwch yr eglwys, 48, 53, 114, 391.
 Gogoniant yr eglwys, 34, 36, 48, 57, 59, 83, 87, 373, 374, 387, 389.
 Dymuniadau ar ran yr eglwys, 58, 67, 365, 393.
 Gogoneddiad yr eglwys, 38, 67, 371, 380, 386, 392, 874.

VII.—RHAGORFREINTIAU POBL DDUW.

Anian dduwiol, 546, 642, 693, 773.
 Sancteiddhâd, 39, 40, 192, 354, 509, 540, 544, 592, 690, 709, 728,
 742, 744, 748.
 Diogelwch, 4, 22, 27, 45, 63, 84, 114, 142, 267, 372, 410, 413, 414,
 610, 775.
 Parhâd, 29, 262, 409, 574.

VIII.—PROFIADAU Y SAINT.

Edifeirwch, 39, 40, 495, 517, 535, 559, 582, 621, 622, 625, 670, 798.
 Anghrediniaeth, 498, 589, 766, 769.
 Ffydd, 528, 608, 616, 766, 769, 774, 777, 859.
 Rhyddid o'r caethiwed, 594, 643, 658, 660, 694, 695, 701, 722, 723,
 737, 741, 752, 763.
 Hiraeth am Dduw, 31, 54, 86, 111, 133, 474, 494, 500, 511, 533, 550,
 576, 600, 646, 680, 692, 699, 750, 760, 807.
 Nesau at Dduw, 127, 128, 575, 576, 605, 606, 637, 652, 739, 740.
 Ymddiried yn Nuw, 2, 8, 14, 20, 21, 23, 42, 49, 52, 77, 103, 109,
 116, 129, 520, 523, 534, 562, 596, 628, 630, 633, 651, 662, 719, 745,
 757.
 Cariad, 138, 265, 437, 573, 578, 602, 672, 683, 685, 686, 687, 692,
 698, 718, 733, 752.
 Hyder a gobaith, 3, 19, 35, 43, 94, 527, 574, 612, 641, 645, 649, 668,
 695, 747, 749, 771, 777, 781, 806.
 Cynnydd mewn gras, 497, 729, 746, 748.
 Cynnaliaeth, 585, 609, 617, 656, 666, 671, 676, 704, 743, 765, 772.
 Ymhyfrydu yn Nuw, 16, 44, 106, 778, 779.
 Gorfoledd, 10, 441, 530.

IX.—DYLEDSWYDDAU CREFYDDOL.

Gweddi, 11, 13, 15, 39, 40, 42, 94, 496, 534, 644.
 Disgwyliad wrth Dduw, 86, 526, 529, 577, 588, 591, 611, 758.
 Ymostyngiad i ewyllys Daw, 103, 130, 644, 664.

X.—BYWYD CREFYDDOL.

- Gwir grefydd, 378, 384, 395, 667, 721.
 Hyfrydwch gwir grefydd, 18, 32, 57, 64, 369, 539, 580, 629, 717,
 754.
 Taith yr anialwch, 507, 508, 519, 549, 554, 560, 564, 565, 566, 579,
 623, 624, 627, 638, 639, 654, 669, 674, 707, 712, 716, 720, 753, 758,
 770, 787, 788, 789, 794, 801, 817, 894.
 Pererindod, 504, 506, 507, 508, 541, 542, 545, 555, 561, 572, 595,
 604, 609, 634, 636, 640, 670, 724, 755, 784, 790, 792, 875, 880, 892.
 Rhodio'r ffordd, 18, 505, 580.
 Mordaith, 562, 597, 599, 607, 635, 655, 696, 750, 816.
 Milwriaeth, 171, 266, 388, 394, 483, 502, 624, 635, 665, 684, 751,
 767, 780.
 Y nefoedd, 548, 556, 613, 713, 731, 733, 805.
 Y wlad well, 867, 868, 875, 880, 883, 885; 891, 892, 895, 908, 911.
 Gogoniant y nefoedd, 869, 870, 896, 901, 905, 910, 917, 918, 919,
 922.
 Mwynhâd y nefoedd, 871, 872, 876, 879, 881, 882, 884, 886—890,
 893, 894, 899, 900, 902, 904, 907, 911—915, 919, 920, 921.
 Cartref Duw a'r saint, 872, 873, 878, 894, 895, 897, 898, 903, 909.

XI.—AMGYLCHIADAU AC ACHLYSURON NEILLDUOL.

- Cystuddiau, 5, 166, 549, 598, 618, 638, 650, 654, 656, 714, 782, 808
 —837.
 Cystuddiau yn fuddiol, 812, 818, 820, 821, 828, 832, 834—836.
 Mwynhâd o Dduw mewn cystudd, 808, 810, 814, 819, 823, 825, 827,
 831.
 Nerth i ddioddef cystudd, 809, 830, 832, 833, 835.
 Cysur mewn cystudd, 826, 827, 833.
 Terfyn ar gystuddiau, 811, 815, 816, 818, 822, 824, 837, 887, 888,
 916.
 Gwaredigaeth o gystudd, 813, 817, 829, 836.
 Diwedd bywyd, 30, 853, 864.
 Angeu a'r bedd, 37, 620, 731, 838, 840, 843, 844, 846, 850, 851, 854
 —862, 865, 866, 902.
 Yr adgyfodiad, 339, 841, 847, 848, 849, 852.
 Y farn, 839, 842, 845, 863.
 Tragwyddoldeb, 857, 907.

XII.—ACHLYSURON NEILLDUOL.

- Y Sabbath, 933—935.
 Diolchgarwch, 26, 45, 46, 66, 68, 69, 70, 74, 92, 96, 937, 939, 940,
 941.
 Ymostyngiad, 41, 95.
 Tymmor gwlyb, 936.
 Tymmor sych, 938.
 Mawl-eiriau, 942—945.

ENWAU YR AWDWYR.

An. ...	Anadnabyddus.
D. C. ...	Parch. DAVID CHARLES, henaf, Caerfyrddin.
D. Cs. ...	Parch DAVID CHARLES, ieuaf, Caerfyrddin.
T. C. ...	Parch. THOMAS CHARLES, B. A., Bala.
M. D. ...	Mr. MORRIS DAVIES, Bangor.
E. E. ...	Parch. EVAN EVANS (<i>Ieuan Glan Geirionydd</i>).
R. E. ...	Parch. ROGER EDWARDS, Wyddgrug.
W. E. ...	Mr. WILLIAM EDWARDS, Bala.
J. E. ...	Parch. JOHN ELIAS.
B. F. ...	Parch. BENJAMIN FRANCIS, Horsley.
G. ...	" <i>Grawn Sypiau Canaan</i> ," gan y Parch. ROBERT JONES, Rhoslan.
A. G. ...	Mrs. ANNE GRIFFITHS.
W. G. ...	Parch. WILLIAM GRIFFITHS, Glandwr.
H. H. ...	Mr. HUGH HUGHES.
J. H. ...	Parch. JOHN HUGHES, Pontrobert.
Js. H. ...	Parch. JAMES HUGHES (<i>Iago Trichrug</i>), Llundain.
D. J. ...	Mr. DAVID JONES, Cyfieithydd Watts.
D. Js. ...	Parch. DAVID JONES, Treborth.
E. J. ...	Mr. EDWARD JONES, Maes-y-plwm.
E. Js. ...	Mr. EVAN JENKINS, Llansamlet.
H.ab I. ...	Mr. HUGH JONES, Amlwch.
H. J. ...	Mr. HUGH JONES, Maesglasau.
P. J. ...	Mr. PETER JONES (<i>Pedr Fardd</i>), Liverpool.
R. J. ...	Parch. RICHARD JONES, Wern.
T. J. ...	Parch. THOMAS JONES, Dinbych.
T. Js. ...	Mr. THOMAS JONES (<i>Glan Alun</i>).
W. J. ...	Mr. WILLIAM JONES, Bala.
DR. L. ...	Parch. GEORGE LEWIS, D. D.
T. L. ...	Mr. THOMAS LEWIS, Tal-y-llychau.
W. L. ...	Mr. WILLIAM LEWIS, Abermawr.
S. LL. ...	Mr. JOHN ROBERTS (<i>Sion Lleyn</i>).
D. M. ...	Parch. DAVID MORRIS, Twrgwyn.
R. O. ...	Parch. ROBERT OWEN (<i>Eryron Gwyllt Walia</i>), Llundain.
E. P. ...	Hybarch EDMUND PRYS, Archddiacon Meirionydd.
E. PARRY.	Mr. EDWARD PARRY.
D. R. ...	Parch. DANIEL ROWLANDS, Llangeitho.
J. R. ...	Parch. JOHN ROBERTS, Llangwm.
M. R. ...	Mr. MORGAN RHYS.
ML. R. ...	Parch. MICHAEL ROBERTS, Pwllheli.
D. T. ...	Mr. DAVID THOMAS, Caerfyrddin.
D. T. ...	Mr. DAVID THOMAS (<i>Dafydd Ddu Eryri</i>).
E. T. ...	Mr. EBENEZER THOMAS (<i>Eben Fardd</i>)
J. T. ...	Mr. JOHN THOMAS, Rhaiadr.
W. ...	Parch. WILLIAM WILLIAMS, Pant-y-celyn.
W.-G.D.C	Etto. " <i>Golwg ar Deyrnas Crist</i> ."
W.—TH.	Etto. " <i>Theomemphus</i> ."
DR. W. .	Parch. ISAAC WATTS, D. D.
C. W. ...	Parch. CHARLES WESLEY.
D. W. ...	Mr. DAVID WILLIAMS, Llandilo Fach
P. W. ...	Parch. PETER WILLIAMS, Caerfyrddin.
J. W. ...	Parch. JOHN WILLIAMS, Pant-y-celyn.
J. Ws. ...	Mr. JOHN WILLIAMS (<i>Ieuan Morganwg</i>).
R. W. ...	Mr. ROBERT WILLIAMS (<i>Robert ab Gwilym Ddu</i>) Bettws Fawr.
T. W. ...	Mr. THOMAS WILLIAMS, Morganwg.
W.Ws. ...	Mr. WILLIAM WILLIAMS, Llanbrynmair.

SALMAU O'R BEIBL.

EGLURHAD.

(¹) Arwydda hwn ddechreuad y banau neu y mesurau yn y gerddoriaeth.

(²) Hwn a ddynoda fod dau nôd i'w canu ar y sill sydd dano.

(⁻) Hwn a arwydda fod y ddwy sill a gyssylltir ganddo i'w canu ar un nôd.

([:]) Hwn a rana y dôn yn ddwy ran.

1.

SALM I.

1 Gwyn ei fyd y gŵr ni rodia yn nghynghor yr annuwiolion, ac ni saif yn' ffordd pecl-aduriaid: ac nid eistedd yn eis'tedd-fa gwat'wârwy.

2 Ond sydd â'i ewyllys yn' nghyf-raith yr Arglwydd: ac yn myfyrio yn ei' gyf-raith ef' ddydd a nos.

3 Ac efe a fydd fel pren wedi ei blanu ar lan afonydd dyfroedd, yr hwn a rydd ei ffrwyth yn ei bryd, a'i' ddal-en ni' wywa: a pha beth bynag a' wnel ef'e a lwydda.

4 Nid felly y' bŷdd yr-annuwiol: ond fel mân ûs yr hwn a' chwâl y' gŵynt ymaith.

5 Am hyny yr annuwiolion ni safant' yn y farn: na phechaduriaid yn nghynnull'eidfa' y rhai cyfiawn.

6 Canys yr Arglwydd a edwyn' ffordd y-rhai cyfiawn: ond ffordd yr annuwiolion' a ddifethir.

2.

SALM II.

1 Pa ham y terfysga' y cenedloedd: ac y myf'yr-ia y' bobl-oedd beth ofer.

2 Y mae brenhinoedd y ddaear yn ymosod, a'r penaethiaid yn ymgynghori ynghyd, yn' er-byn yr Arglwydd: ac yn' er-byn ei' Grïst ef.

3 Drylliwn eu' rhwymau hwy: a thaffiwn eu rheff'ynau' oddiwrthym.

4 Yr hwn sydd yn preswyllo yn y' nef-oedd a chwardd: yr' Ar-glwydd a'u' gwatwar hwynt.

5 Yna y llefara efe wrthynt' yn ei lid: ac yn ei ddigllonrwydd y dych'ryn-a e'fë hwynt.

6 Minnau a osodais fy' Mren-in ar Seion: fy' ninas' sänetaidd.

7 Mynegaf y ddeddf—dywedodd yr Arglwydd wrthyf, Fy' Mab yd-wyt ti: myfi' heddyw' a'th genhedlais.

8 Gofyn i mi, a rhoddaf y cenedloedd yn eti'fedd-iaeth i ti: a ther'fynau y' ddae-ar i'th feddiant.

9 Drylli hwynt â' gwialen haiarn: mal'ur-i hwynt' fel llestr pridd.

10 Gan hyny yr awr hon, frenhinoedd,' bydd-wch synhwyrol: barnwyr y' ddae-ar cym'merwch ddysg.

11 Gwasanaethwch yr' Ar-glwydd mewn ofn: ac ym-lawen'hewch mewn dychryn.

12 Cusenwch y Mab rhag iddo ddigio, a'ch difetha chwi o'r ffordd, pan gynneuo ei lid ef' ond ychydig: gwyn eu byd pawb a ymddir'iedant' ynddo ef.

3.

SALM VIII.

1 Arglwydd ein Iôr ni, mor ardderchog yw dy enw ar yr' höll ddaear: yr hwn a osodaist dy o'goniant' uwch y nefoedd.

2 O enau plant bychain a rhai yn sugno y peraist nerth o achos' dy elynion: i ostegu y' gel-yn a'r ymddialydd.

3 Pan edrychwyf ar y nefoedd', gwaith dy fysedd: y lloer a'r' sêr y' rhai a-ordeiniaist.

4 Pa beth yw dyn i' ti i'w gofio: a mab dyn i' ti i-ym'weled âg ef?

5 Canys gwnaethost ef ychydig' îs na'r-angylion: ac a'i coronaist â gog'oniant' ac â harddwch.

6 Gwnaethost iddo arglwyddiaethu ar weith' red-oedd dy ddwylaw: gosodaist' bob peth' dan ei draed-ef.

7 Defaid ac' ychain oll: ac ani'feil-iaid y' mäes hefyd.

8 Ehediaid y nefoedd a' physgod y môr: ac y sydd yn tram'wyo' llwybr-au y moroedd.

9 Arglwydd' ein Iôr: mor ardderchog yw dy' enw' ar-yr holl ddaear.

4.

SALM XXIII.

1 Yr Arglwydd' yw fy Mugail: ni' bydd' eisieu arnaf.

2 Efe a wna i mi orwedd mewn por'feydd gwelltog: efe a'm tywys ger'llaw y' dyfrcedd tawel.

3 Efe a' ddych-wel fy enaid: efe a'm harwain ar hyd llwybrau cyf'iawn-der er' mwyn ei enw.

4 Ie, pe rhodiwn ar hyd glyn cysgod angeu nid' ofnaf niwed: canys yr wyt ti gyda mi, dy' wial-en a'th' ffon a'm-cysurant.

5 Ti a arlwyi ford ger fy mron yn ngŵydd fy' ngwrthwynebwy: irast fy mhen âg' ol-ew, fy' phi-ol sydd lawn.

6 Daioni a thrugaredd yn ddiau a'm canlynant holl' ddydd-iau fy mywyd: a phreswyliaf yn nhŷ yr' Arglwydd' yn dragywydd.

5.

SALM XLVI.

1 Duw sydd noddfa a' nerth i ni: cymmhorth' hawdd ei' gael mewn-cyfyngder.

2 Am hyny nid ofnwn pe sym'mud-ai y ddaear: a phe treiglid y myn'ydd-oedd i' gan-ol y môr.

3 Er rhuo a ther'fysg-u o'i ddyfroedd: er crynu o'r mynyddoedd' gan ei' ymchwydd ef.

4 Y mae afon a'i ffrydiau a lawenhânt' ddinas Duw: cyssegr' preswyl'feydd y-Goruchaf.

5 Duw sydd yn ei chanol, nid' ysgog hi: Duw a'i cynnorth'wy-a yn' foreu iawn.

6 Y cenedloedd a derfysgasant, y teyrnasoedd a' ysgogasant: efe a roddes ei' lëf', todd-odd y ddaear.

7 Y mae Arglwydd y lluoedd' gyda ni: y mae Duw Jacob yn' amddi'ffyn-fa i ni.

8 Deuwch, gwelwch weith' red-oedd yr Arglwydd: pa anghyfannedd-dra a' wnaeth e' fe ar-y ddaear.

9 Gwna i ryfeloedd beidio hyd' eith-af y ddaear: efe a ddryllia y bwa, ac a dyr y waywffon, efe a' lysg y cer'byd-au â thân.

10 Peidiwch, a gwybyddwch mai my'fi sydd Dduw: dyrchefir fi yn mysg y cenhedloedd, dyrch' e' fi ar-y ddaear.

11 Y mae Arglwydd y lluoedd' gyda ni: am ddiffynfa i' ni yw' Dduw Jacob.

6.

SALM XLVIII.

1 Mawr yw yr Arglwydd, a' thra moliannus: yn ninas ein Duw ni', yn ei' fynydd' sanctaidd.

2 Tegwch bro, llawenydd yr holl ddaear, yw' mynydd Seion: yn ystlysau y gogledd', din-as y' Brenin mawr.

3 Duw yn ei phal'asau: a ad'waen-ir yn' amddiffynfa.

4 Canys wele y brenhinoedd a ym'gynnullasant: aethant' heibio' ynghyd.

5 Hwyl a welsant, felly y' rhyfeddasant: brawychasant ac' aethant' ymaith ar ffrwst.

6 Dychryn a ddaeth' arnynt yno: a dolur' megys' gwraig yn esgor.

7 A' gwynt y dwyrain: y' drylli' long-au y môr.

8 Megys y clywsom, felly y gwelsom yn ninas Arglwydd y lluoedd, yn ninas ein' Dduw ni: Duw a'i sicr'hâ hi' yn dragywydd.

9 Meddyliasom, O Dduw, am' dy drugaredd: yn' nghanol' dŷ deml.

10 Megys y mae dy enw, O Dduw, felly y mae dy fawl hyd eith'af-oedd y tir: cyflawn o gyfi'awnder' yw dy-ddeheulaw.

11 Llawenyched mynydd Seion, ac ymhyfryded' merched Judah: o' her-wydd dy' farned-igaethau.

12 Amgylchwch Seion, ac ewch o'i' hamgylch hi: a' rhif-wch ei' thyllau hi.

13 Ystyriwch ei rhagfuriau, edrychwch' ar-ei phal-asau: fel y mynegoch i'r' oes a' ddel-o ar ol.

14 Canys y Duw hwn yw ein Duw ni byth ac' yn dragywydd: efe a'n 'tywys' ni hyd angeu.

7.

SALM LI.

1 Trugarhâ wrthyf, O Dduw, yn ol dy' drugarow-grwydd: yn ol lliaws dy dosturiaethau di'le-a fy' anwireddau.

2 Golch fi yn llwyr ddwys oddi'wrth fy-anwiredd: a glanhâ fi 'oddi' wrth fy mhechod.

3 Canys yr wyf yn cydnabod' fy nghamweddau: a'm pechod sydd yn' wastad' ger fy mron.

4 Yn dy erbyn di, tydi dy hunan, y pechais, ac y gwnaethum y drwg hwn' yn dy olwg: fel y'th gyf-iawnhaer pan leferych, ac y' byddit' bur pan farnech.

5 Wele, mewn an'wir-edd y'm lluniwyd: ac mewn pechod y beich'iog-odd fy 'mäm arnaf.

6 Wele, ceraist wirionedd 'oddi mewn: a pheri i mi wybod doeth'ineb' yn y dirgel.

7 Glanhâ fi âg isop, a mi' a lanheir: golch fi, a' byddaf' wyn-ach na'r eira.

8 Pâr i mi glywed gorfoledd' a llawenydd: fel y llawen'ych-o yr' es-gyrn a ddrylliaist.

9 Cuddia dy wyneb oddi' wrth fy-mhechodau: a di'le-a fy' holl anwireddau.

10 Crea galon lân ynof', O Dduw: ac adnewyddau' ysbryd' un-iawn o'm mewn.

11 Na fwrw fi ymaith oddi' ger dy fron: ac na chymmer dy Ysbryd' sanctaidd' oddiwrthyf.

12 Dyro drachefn i mi o orfoledd dy' iachawdwriaeth: ac â'th hael' Ysbryd' cynnal fi.

13 Yna y dysgaf dy' ffyrdd i-rai anwir: a phechad'ur-iaid a' dröir atat.

14 Gwared fi oddi wrth waed, O Dduw, Duw fy' iachawdwriaeth: a'm tafod a gân yn' llafar' am dygyfiawnder.

15 Arglwydd' agor' fy ngwefusau: a'm genau a fyn'eg'a' dy foliant.

16 Canys ni chwennychi aberth, pe amgen' mi a'i rhoddw'n: poeth'offrwm' ni 'fynni.

17 Aberthau Duw ydynt' ys-bryd drylliedig: calon ddrylliog gystudd'ied-ig, O' Dduw, ni-ddirmygi.

18 Gwna ddaioni yn dy ewyllys'garwch i Seion: adeilada' fur-iau Je'rusalem.

19 Yna y byddi foddllawn i ebyrth cyfiawnder, i boethoffrwm, ac' aberth llosg: yna yr offrymant' fustych' ar dy allor.

8.

SALM LXXXV.

1 Graslawn fuost, O' Ar-glwydd, i'th dir: dych'wel-aist gaeth'iwed Jacob.

2 Maddeuaist an'wir-edd dy bobl: cuddiaist eu' höll' bëchod.

3 Tynaist ymaith dy' höll lid: troaist oddi'wrth lid' iowg-rwydd dy ddigter.

4 Tro ni, O Dduw ein 'hiachawdwriaeth: a thor ymaith dy ddig'ofaint' oddi wrthym.

5 Ai byth y 'digi wrthym: a estyni di dy soriant hyd gen'hedlaeth 'a chenhedlaeth?

6 Oni throi di' a'n bywhau-ni: fel y llawenycho dy' böbl' ynot ti?

7 Dangos i ni, Arglwydd', dy drugaredd: a dod i' ni dy' iachawdwriaeth.

8 Gwrandawaf beth a ddywed yr' Arglwydd Dduw: canys efe a draetha heddwch i'w bobl, ac i'w saint, ond na' throant' at ynfydrwydd.

9 Diau fod ei iechyd ef yn agos i'r 'rhai a'i hofnant: fel y trigo go'goniant' yn ein tir-ni.

10 Trugaredd a gwirionedd a ym'gyfarfuant: cyfiawnder a heddwch a ym'gusan'äsant.

11 Gwirionedd a' dardd-a o'r ddaear: a chyfiawnder a' ed-rych i' lawr o'r nefoedd.

12 Yr Arglwydd hefyd a 'rydd ddaioni: a'n 'dae-ar a' rydd ei chnwd.

13 Cyfiawnder a' a o'i flaen-ef: ac a esyd ei 'draed ef' ar y ffordd.

9.

SALM XCVI.

1 Cenwch i'r Arglwydd' ganiad newydd: cenwch i'r 'Arglwydd' yr holl ddaear.

2 Cenwch i'r Arglwydd, ben'dig-wch ei enw: cyhoeddwch o ddydd i ddydd ei' iachawd'wriaeth ef.

3 Dadgenwch yn mysg y cenhedloedd ei og'oniant ef: yn mhlith yr holl' bobl-oedd ei' ryfeddodau.

4 Canys mawr yw yr Arglwydd, a chanmol'adwy iawn: ofnadwy yw efe gor'uwch yr' höll dduwiau.

5 Canys holl dduwiau y bobloedd' yd-ynt eilunod: ond yr' Ar-glwydd a' wnaeth y nefoedd.

6 Gogoniant a harddwch' sydd o'i flaen-ef: nerth a hyf'ryd-wch sydd' yn ei gyssegr.

7 Tylwythau y bobl' rhodd-wch i'r Arglwydd: rhoddwch i'r' Ar-glwydd og'on-iant a nerth.

8 Rhoddwch i'r Arglwydd o'gon-iant ei enw: dygwch offrwm a' deuwch' i'w gynteddoedd.

9 Addolwch yr Arglwydd mewn pryd'ferth-wch sancteiddrwydd: yr holl ddaear' ofnwch' ger ei fron-ef.

10 Dywedwch yn mysg y cenhedloedd, Yr Arglwydd' sydd-yn teyrnasu: a'r byd a sicrhaodd efe fel nad ysgogo; efe a' farn-a y' bobl yn uniawn.

11 Llawenhaed y nefoedd, a gorfol'edd-ed y ddaear rhued y' mör' a'i-gyflawnder.

12 Gorfoledded y maes a'r hyn' oll sydd ynddo: yna holl' bren-au y' coed a ganant.

13 O flaen yr Arglwydd; canys y mae yn dyfod i' farn-u y ddaear: efe a farna y byd trwy gyfiawnder, a'r' bobloedd' â'i wirionedd.

10.

SALM C.

1 Cenwch yn' llafar i'r Arglwydd: yr' höll' ddaear.

2 Gwasanaethwch yr Arglwydd' mewn llawenydd: deuwch o'i' fläen' ef â chän.

3 Gwybyddwch mai yr' Ar-glwydd sydd Dduw: efe a'n gwnaeth ni, ac nid ni ein hunain; ei bobl ef' yd-ym, a' def-aid ei borfa.

4 Ewch i mewn i'w byrth ef â diolch, ac i'w gyn'tedd-au â mawl: diolchwchiddo', a ben'dith-iwch'ei enw.

5 Canys da yw yr Arglwydd, ei drugaredd' sydd-
yn dragywydd: a'i wirionedd hyd gen'hedlaeth' a
chenhedlaeth.

11.

SALM CXIV.

1 Pan aeth' Is-rael o'r Aipht: tŷ Jacob' odd-i wrth'
lobl anghyfaith.

2 Judah oedd' ei sancteiddrwydd: ac' Israel' ei
arglwyddiaeth.

3 Y môr a welodd' hyn ac-a giliodd: a'r Ior'ddon-
-en a 'drodd yn ol.

4 Y mynyddoedd a neid'ias-ant fel hyrddod: a'r'
bryn-iau fel' wŷn defaid.

5 Beth ddarfu i ti, O' fôr, pan giliaist: tithau, Ior-
ddonen, pa'ham y' tro-aist yn ol?

6 Pa ham, fynyddoedd, y' neid-iech fel hyrddod:
a'r' bryn-iau fel' wŷn defaid?

7 Ofna di, ddæar,' rhag yr Arglwydd: rhag' Düw'
Jäcob.

8 Yr hwn sydd yn troi y' graig yn-llyn dŵfr: a'r'
gall-estr yn' flynnon dyfroedd.

12.

SALM CXXX.

1 O'r dyfnder y' llefais arnat: O' Ar'glwydd.

2 Arglwydd,' clyw fy llefain: ystyried dy' glust-iau
wrth' lef fy-ngweddiau.

3 Os creffi ar anwir'eddau, Arglwydd: O' Ar-
glwydd', pwy a saif?

4 Ond y mae' gyda thi: fadd'euant' fel y'th ofner.

5 Disgwyliaf' am yr Arglwydd: disgwyl fy enaid,
ac yn ei' äir' ef y-gobeithiaf.

6 Fy enaid sydd yn disgwyl am yr Arglwydd yn
fwy nag y mae y gwylwyr' am y boreu: yn fwy nag y
mae y' gwylwyr' am y boreu.

7 Disgwylied Israel' am yr Arglwydd: o herwydd
y mae trugaredd gyda'r Arglwydd, ac aml ym'ward'
gydag ef.

8 Ac efe a' wared Israel: oddi wrth ei' höll' anwir-
eddau.

SALMAU.

1. SALM I. 1, 2, 3.

M. S.—Sabbath, 59. Dyfrdwy, 63.

Y SAWL ni rodia, dedwydd yw,
Yn ol drwg ystryw gynghor;
Ni saif ar ffordd troseddwyr ffol,
Nid eiste'n stôl y gwatwor.

2 Ond ei holl serch ef fydd yn rhwydd
Ar ddeddf yr Arglwydd uchod:
Ac ar ei ddeddf rhydd, ddydd a nos,
Yn ddiddos ei fyfyrdod.

3 Fel pren planedig ar lan dôl
Ceir ffrwyth amserol arno;
Ni chrina'i ddalen, a'i holl waith
A lwydda'n berffaith iddo.

E. P.

2. SALM III. 1, 3, 4, 8.

M. S.—Mary, 69. Elizabeth, 70.

O ARGLWYDD! amled ydyw'r gwŷr
Y sydd drallodwyr imi!
A llawer iawn i'm herbyn sydd
O ddydd i ddydd yn codi.

2 Tithau, O Arglwydd! yn mhob man,
Ydwyt yn darian imi:
Ti yw'm gogoniant; tua'r nen
Y codi 'mhen i fyny.

3 Ar Dduw, yr Arglwydd, â'm holl lais
Y gelwais yn dosturaidd:
Ac ef a'm clybu i ar frys
O'i uchel freinlys sanctaidd.

4 I'r Arglwydd byth o achos hyn
Y perthyn iachawdwriaeth:
Ac ar ei bobl y disgyn gw lith
Ei fendith yn dra helaeth.

E. P.

3.

SALM IV. 1, 3, 6, 7.

M. S.—Silesia, 62. Dyfrdwy, 63.

DUW, fy nghyfiawnder, clywaist fi,
 I'm cyni pan y'th elwais;
 Rhyddhëaist fi, dod im un wedd
 Drugaredd; clyw fy oerlais.

2 Gwybyddwch ethol o Dduw cun

I'w ran ei hun y duwiol;
 A phan y galwyf arno'n hŷ,
 Fe'm gwrendy yn amserol.

3 Pwy, medd llaweroedd, y pryd hyn,

A ddengys in ddaioni?
 O Arglwydd! dyrcha'th wyneb-pryd,
 Daw digon iechyd ini.

4 I'n calon rhoist lawenydd mwy,

A hyny drwy dy fendith,
 Nag fyddai ganddynt hwy yn trin
 Amllder o'u gwin a'u gwenith.

E. P.

4.

SALM V. 1, 5, 7, 11, 12.

M. S.—Morganwg, 65. Persia, 68.

ARGLWYDD! clyw 'ngweddi yn ddiball,
 A deall fy myfyrdod;
 Erglyw fy llais a'm gweddi flin,
 Fy Nuw a'm brenin hyglod.

2 Ni saif ynfydion o dy flaen,

Na 'r rhai a wnaen' anwiredd;
 Y rhai hyn genyt sydd yn gâs,
 Sef diflas it' bob gwagedd.

3 Dof finnau tua'th dŷ mewn hedd,

Am dy drugaredd galwaf;
 Trwy ofn, a pharch, a goglod dwys,
 I'th sanctaidd eglwys treiglaf.

4 Y rhai a 'mddiried ynot ti,

Am it' gysgodi drostynt—
 Llawen a fydd pob rhai a'th gâr,
 Cei fawl yn llafar ganddynt.

5 Ti, Arglwydd, a anfoni wlith

Dy fendith ar y cyfion;

A'th gywir serch fel tarian gref
Roi drosto ef yn goron.

E. P.

5. SALM VI. 1, 2, 4, 9.

M. S.—Dymuniad, 74. Weimar, 75.

- O** ARGLWYDD! na cherydda fi
Yn mhoethni dy gynddaredd;
Ac na chosba fi yn dy lid,
O blegid fy anwiredd.
- 2 O Arglwydd! dy drugaredd dôd,
Wyf lesg mewn nychdod beunydd;
O Arglwydd! tyr'd, iachâ fi 'n chwyrn,
Mae f'esgyrn oll mewn cystudd.
- 3 Duw, gwared f'enaïd, dychwel di,
Iachâ fi â'th drugaredd;
Nid oes yn angeu gof na hawl;
A phwy a'th fawl o'r pridd-fedd?
- 4 Yr Arglwydd, clybu ef fy arch,
Rhof finnau barch a moliant;
Fe dderbyn weddi'r tlawd a'i waedd,
Am hyn fe haedd ogoniant.

E. F.

6. SALM VIII. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

M. S.—Trallwm, 67. Oldenburg, 60.

- O** ARGLWYDD! ein Iôr ni, a'n nerth,
Mor brydferth wyt trwy'r hollfyd!
Dy enw a'th barch a roist uwch ben
Daear ac wybren hefyd.
- 2 Wrth edrych ar y nefoedd faith,
A gweled gwaith dy fysedd,
Y lloer, y sêr, a threfn y rhod,
A'u gosod mor gyfannedd.
- 3 Pa beth yw dyn it' i'w goffau,
O ddoniau ac anwylfaint?
A pheth yw mab dyn yr un wedd
Lle rhoi ymgeledd cymmaint?
- 4 Ti wnaethost ddyn o faint a phris
Ychydig îs angylion;
Mewn mawr ogoniant, parch, a nerth,
Rhoist arno brydferth goron.

- 5 Ar waith dy ddwyllaw îs y nef
 Y gwnaethost ef yn benaeth,
 Gan osod pobpeth dan ei draed,
 Iddo y gwnaed llywodraeth;
- 6 Defaid a gwartheg, holl dda maes,
 A'r adar llaes eu hesgyll,
 Ehediaid nef, a'r pysg o'r don
 Sy'n tramwy'r eigion erchyll.
- 7 O Arglwydd! ein Iôr ni a'n nerth,
 Mor brydferth wyt trwy'r hollfyd!
 Dy enw a'th barch a roist uwch ben
 Daeare ac wybren hefyd.

E. P.

7. SALM IX. 1, 2, 9, 10.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Bethania, 66.

- C**LODFORAF fi fy Arglwydd Iôn,
 O'm calon ac yn hollawl;
 Ei ryfeddodau rhof ar led,
 Ac mae'n ddyled eu canmawl.
- 2 Byddaf fi lawen yn dy glod,
 Ac ynod gorfoleddaf;
 I'th enw, O Dduw! y canaf glod,
 Wyt hynod, y Goruchaf.
- 3 Gwna'r Arglwydd hefyd hyn wrth raid,
 Trueiniaid fe'u hamddiffyn;
 A noddfa fydd i'r rhai'n mewn pryd,
 Pan fo caledfyd arnyn'.
- 4 A phawb a'th edwyn, rhont eu cred,
 A'u holl ymddiried arnat;
 Can's ni adewaist, Arglwydd, neb
 A geisio ei wyneb atat.

E. P.

8. SALM XIII. 1, 4, 5.

M. S.—Saxony, 72. Arenig, 73.

- P**A hyd, fy Arglwydd Dduw dilyth?
 Ai byth yr wyf mewn anghof?
 Pa guddio'r wyt, O Dduw! pa hyd,
 Dy lân wynebpryd rhagof?
- 2 Pe llithrwn ddim, rhag maint yw'r llid,
 Fe dd'wedid fy ngorchfygu;

A llawen fyddai fy holl gâs;
Dal fi o'th ras i fyny.

- 3 Mi yn dy nawdd a rois fy ffydd
A'm holl lawenydd eithaf;
Canaf i'm Duw a'm helpiodd i,
Gwnaf gerddi i'r Goruchaf.

E. P.

9. SALM XV. 1, 2, 4, 6, 7.

M. S.—Persia, 68. Dyfrdwy, 63.

AYWED i mi pa ddyn a drig
I'th lys parchedig, Arglwydd;
A phwy a erys ac a fydd
Yn mynydd dy sancteiddrwydd?

- 2 Yr hwn a rodia 'n berffaith dda,
Yr hwn a wna gyfiawnder,
A'r hwn a draetha o'i galon wir,
A drig ar dir uchelder.
- 3 Yr hwn sydd isel yn ei fryd,
Yn caru ei gyd-Grist'nogion;
Yr hwn sy 'n ofni'r Arglwydd Dduw,
Ac sydd yn byw yn ffyddlon;
- 4 Na gwobr, na rhodd, yr hwn ni fyn,
Er dal yn erbyn gwirion;
A wnelo hyn ni lithra fyth,
Fe gaiff y ddilyth goron.

E. P.

10. SALM XVI. 5, 6, 8, 11.

M. S.—Morganwg, 65. Baden, 64.

YR ARGLWYDD yn wastadol yw
Fy modd i fyw, a'm phiol;
A thydi, Iôr, sy 'n rhoi im ran
A chyfran yn ddigonol.

- 2 Trwy Dduw y syrthiodd imi ran
O fewn y fan hyfrydaf;
Digwyddodd i mi, er fy maeth,
Yr etifeddiaeth lanaf.
- 3 Fy Ner bob awr rhois ger fy mron;
O'r achos hon ni lithraf;
Can's mae ef ar fy neheu law,
Yma a thraw ni syflaf.

- 4 Dangosi lwybr im i fyw 'n iawn,
 Dy fron yw'r llawn llawenydd;
 Can's yn dy nerth, nid yn y llwch,
 Digrifwch sy'n dragywydd.

E. P.

11. SALM XVII. 6, 7, 8, 15.

m. s.—Dymuniad, 74. Arenig, 73.

- G**ALW 'r wyf arnat, am dy fod
 Yn Dduw parod i wrando;
 Gostwng dy glust a chlyw yn rhodd
 Fy holl ymadrodd etto.
- 2 Cyfrana dy ddaionus rât,
 Ti, 'r hwn wyt geidwad ffyddlon,
 I'r rhai sy'n ynroi dan dy law
 Rhag broch a braw y trawsion.
- 3 Cadw fi 'n anwyl rhag eu twyll,
 Fel anwyl ganwyll llygad;
 Yn nghysgod dy adenydd di,
 O! cadw fi yn wastad.
- 4 Minnau mewn myfyr, fel mewn hân,
 A welaf lun d' wynebpryd;
 A phan ddihunwyf o'r hân hon
 Y byddaf ddigon hyfryd.

E. P.

12. SALM XIX. 1, 2, 7, 8, 9, 14.

m. s.—Elizabeth, 70. Oldenburg, 60.

- D**ADGAN y nefoedd fawredd Duw,
 Yr unrhyw gwna'r ffurfafen;
 Y dydd i ddydd, a'r nos i nos,
 Sy'n dangos cwrs y wybren.
- 2 Er nad oes ganddynt air nac iaith,
 Da 'dywed gwaith Duw Lywydd;
 Diau nad oes na môr na thir
 Na chlywir eu lleferydd.
- 3 Dysg yr Arglwydd sydd berffaith ddawn,
 A dry i'r iawn yr enaid,
 Felly rhydd ei dystiolaeth wir
 Wybodaeth i'r ffyddloniaid.
- 4 Uniawn yw deddfau'r Arglwydd Iôn,
 Llawenant galon ddiddrwg;

- A'i orchymyn sydd bur ddiau,
A golau rydd i'r golwg.
- 5 Ofn yr Arglwydd sydd lân, a byth
Y pery 'n ddilyth hyfryd;
Barnau yr Arglwydd sydd wir llawn
I gyd, a chyfiawn hefyd.
- 6 O Arglwydd! fy Mhrynwr a'm nerth,
Bydded yn brydferth genyd,
Fy 'madrodd, pan ddêl ger dy fron,
A'm myfyr calon hefyd.

E. P.

13. SALM XX. 1, 2, 9.

M. S.—Silesia, 62. Persia, 68.

- G**WRANDAWED di, yr Arglwydd Ner,
Pan ddêl cyfyngder arnad;
Enw Duw Jacob, ein Duw ni,
A'th gadwo di yn wastad.
- 2 O'i gyssegr rhoed it help a nerth
A braich o brydferth Seion;
Cofied dy offrwm poeth a'th rodd,
Bo'r rhai 'n wrth fodd ei galon.
- 3 Cadw ni, Arglwydd, â'th law gref,
Boed Brenin y Nef drosom;
Gwrandawed hwnw arnom ni
A'n gweddi pan y llefom.

E. P.

14. SALM XXII. 2, 3, 4, 5, 10.

M. S.—Persia, 68. Dyfrdwy, 63.

- F**Y Nuw, rwy'n llefain—tithau heb
Roi im mo'r atdeb etto;
Bob dydd a nos mae 'nghri 'n ddiffael,
A heb gael mo'm dyhuddo.
- 2 A thi wyt Sanct, Sanct i barhau,
Lle daw gweddiau'n wastad;
A holl dŷ Isrâel a'u clod,
A'u pwys a'u hystod attad.
- 3 Ynot gobeithiai'n tadau ni,
A thydi oedd eu bwclod;
Ymddiried ynot, Arglwydd hael,
Ac felly cael ymwarded.

- 4 Llefasant drwy ymddiried gynt,
 Da fuost iddynt, Arglwydd;
 Eu hachub hwynt a wnaethost ti
 Rhag cyni a rhag gw'radwydd.
- 5 Arnat ti bwriwyd fi o'r bru,
 Arnat ti bu f' ymddiried;
 Fy Nuw wyt ti o groth fy mam,
 Ffyddiais it am fy ngwared.

15. RHAN II. *Adn.* 11, 19, 22, 27, 30.

- O**DDI wrthyf fi yn bell na ddos,
 Tra fo yn agos flinder,
 I'm cymmhorth i, gan nad oes neb
 A drotho ei wyneb tyner.
- 2 Tithau fy nerth, a'm Harglwydd da,
 Nac ymbellhâ oddi wrthyf;
 O! brysia, tydi yw fy mhorth,
 A thyr'd â chymmhorth heinyf.
- 3 Mynegaf finnau d' enw'n bur
 I'm brodyr yn yr orsedd;
 Lle mwya'r gynnulleidfa lân,
 Dy glod a wna 'n gyfannedd.
- 4 Trigolion byd a dront yn rhwydd
 At yr Arglwydd, pan gofiant;
 A holl dylwythau'r ddaear hon
 Ddont ger ei fron—ymgrymant.
- 5 Y rhai'n a'u hâd oll yn un fryd,
 Gwnant iddo gyd wasanaeth;
 A'r rhai'n i'r Arglwydd drwy'r holl dir
 A rifir yn genhedlaeth.

E. P.

16. SALM XXIII. 1, 2, 3, 4, 5, 6.

M. S.—Morganwg, 65. Persia, 68.

- Y**R Arglwydd yw fy Mugail clau,
 Ni âd byth eisieu arnaf;
 Mi gaf orwedd mewn porfa fras,
 Ar làn dwfr gloewlas araf.
- Fe goledd f'enaïd, ac a'm dwg
 'R hyd llwybrau diddrwg, cyfion,

- Er mwyn ei enw mawr dilys
Fe'm tywys ar yr union.
- 3 Pe rhodiwn, nid ofnwn am hyn,
Yn nyffryn cysgod angau;
Wyt gyda mi, â'th nerth a'th ffon;
On'd tirion ydyw'r arfau?
- 4 Gosodaist ti fy mwrdd yn fras,
Lle'r oedd fy nghâs yn gweled;
Olew i'm pen, a chwpan llawn,
Daionus iawn fu'r weithred.
- 5 O'th nawdd y daw y doniau hyn
I'm canlyn byth yn hylwydd;
A minnau a breswyliaf byth,
A'm nyth yn nhŷ yr Arglwydd. E. P.

17. SALM XXIV. 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10.

M. S.—Trallwm, 67. Bethania, 66.

- Y**R Arglwydd biau'r ddaear lawr,
A'i llawnder mawr sy'n eiddo;
Yr Arglwydd biau yr holl fyd,
A'r bobl i gyd sydd ynddo.
- 2 Can's ef a roes ei sail a'i gwedd
Yn rhyfedd uwch y moroedd,
Ac a'i gosododd hi yn lân,
Yn drigfan uwch llif-ddyfroedd.
- 3 Er hyny, pwy a ddringa'n hy'
I gyssegr fry yr Arglwydd?
A phwy a saif â theilwng wedd,
Yn ngorsedd ei sancteiddrwydd?
- 4 Dyn â llaw lân, a meddwl da,
Ac yn ddiraha 'i enaid,
Diorwag, ac ni roes un tro
Er twyllo 'i gyfneseifiaid
- 5 Fe gaiff hwn gan yr Arglwydd wllith
Ei raslawn fendith helaeth,
A bydd cyfiawnder i'r cyfryw
Gan Dduw yr iachawdwriaeth
- 6 Dyrchefwch, byrth, eich penau 'n glau,
Ehengwch, ddorau bythol!

Can's Brenin mawr ddaw i'ch mewn chwi—
Brenin o fri gogonol.

7 Pwy, meddwch, ydyw'r Brenin hwn,
A gofiwn ei ogoniant?

Iôr lluoedd ydyw, Brenin hedd,
Gogonedd, a phob ffyniant.

E. P.

18.

SALM XXV. 4, 8, 10, 11.

M. S.—Saxony, 72. Weimar, 75.

DANGOS im, Arglwydd, dy ffordd di,
A phâr i mi ei deall;

Arwain a dysg fi yr un wedd
Yn dy wirionedd diball.

2 Yr Arglwydd sydd uniawn a da,
A'i ffyrdd im noddfa ydynt;

Efe a arwain, fel mae'n rhaid,
Y pechaduriaid ynddynt.

3 I'r sawl a gadwo ddeddfau'r Iôn,
A'i union dystiolaethau,

Gwirionedd a thrugaredd fydd.
Ei lywydd yn ei lwybrau.

4 Er mwyn dy enw, Arglwydd mau,
O! maddeu fy anwiredd;

Can's fy nhroseddiad i mawr yw,
Mwy ydyw dy drugaredd.

E. P.

19.

SALM XXVI. 1, 2, 3, 6, 12.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Persia, 68.

BARN fi, O Dduw! a chlyw fy llais,
Mi rodiais mewn perffeithrwydd;

Ni lithraf am im roi fy mhwys,
Yn llawnddwys ar yr Arglwydd.

2 Prawf di fy muchedd, Arglwydd da,
A hola ddull fy mywyd;

A manwl chwilia'r galon fau,
A phrawf fy arenau hefyd.

3 O flaen fy llygaid, wyf ar led
Yn gweled dy drugaredd;

Gwnaeth dal ar hyny ar bob tro,
Im rodio i'th wirionedd.

SALMAU

4 Mi olchaf fy nwy law yn lân,
Can's felly byddan', f' Arglwydd;
Ac a dueddaf tua'th gôr,
Ac allor dy sancteiddrwydd.

5 Fe saif fy nhroed i ar yr iawn,
Ni syfl o'r uniawn droedfedd;
Mi a'th glodforaf, Arglwydd da,
Lle byddo mwya'r orsedd.

E. P.

20. SALM XXVII. 1, 4, 8, 10, 11, 14.

M. S. - Sabbath, 59. Oldenburg, 60.

YR Arglwydd yw fy ngoleu i gyd,
A'm hiechyd; rhag pwy'r ofnaf?
Yr Arglwydd yw nerth f' oes; am hyn,
Rhag pwy doi dychryn arnaf?

2 Un arch a erchais ar Dduw Naf,
A hyny a archaf etto:
Cael dyfod i dŷ f' Arglwydd glân,
A bod â'm trigfan ynddo.

3 Fel hyn mae 'nghalon o'm mewn i,
Yn holi ac yn atteb;
"Ceisiwch fy wyneb ar bob tro;"
"Fy Nuw, 'rwy'n ceisio 'th wyneb."

4 Os gwrthyd fi fy nhad a'm mam,
A'm dinam gyfneseifiaid,
Ar Dduw gweddiâf; ef, er hyn,
O'i ras a dderbyn f' enaid.

5 Duw, dysg i mi dy ffordd yn rhwydd,
O herwydd fy ngelynyon;
Ac arwain fi o'th nawddol rad
Yn wastad ar yr union.

6 Disgwyl di wrth yr Arglwydd da,
Ac ymwrola'th galon;
Efe rydd nerth i'th galon di,
Os iddo credi'n ffyddlon.

E. P.

21. SALM XXVIII. 1, 6, 7.

M. S. - Silesia, 62. Dyfrdwy, 63.

O ARLWYDD! erglyw fy llais i,
A derbyn weddi bruddaidd,

Pan godwyf fy nwy law o bell,
Duw, tua'th gafell sanctaidd.

2 Bendigaid fyddo'r Arglwydd nef,
Fe glybu lef fy ngweddi;
Yr Arglwydd yw fy nerth a'm rhan,
A'm tarian, a'm daioni.

3 Mi ymddiriedais iddo am borth,
A chefais gymmhorth ganddo;
Minnau o'm calon, drwy fawr chwant,
A ganaf foliant iddo.

E. P.

22.

SALM XXX. 2, 3, 4, 6.

M. S.—Bethania, 66. Elizabeth, 70.

FY Nuw, pan lefais arnat ti,
Y rhoddaist imi iechyd;
Cedwaist fy enaid rhag y bedd
A rhag diwedd anhyfryd.

2 Cenwch i'r Iôn, chwi ei holl saint,
A maint yw gwyrthiau'r Arglwydd;
Clodforwch hefyd ger ei fron,
Drwy gofion o'i sancteiddrwydd.

3 Am ennyd fechan saif ei ddig,
O gael ei fodd trig bywyd;
Heno brydnawn wylofain sydd,
Y boreu ddydd daw iechyd.

E. P.

23.

SALM XXXI. 1, 2, 3, 6, 8, 27.

M. S.—Morganwg, 65. Mary, 69.

MI ymddiriedais ynot, Nêr,
Fel na'm gw'radwydder bythoedd;
Duw, o'th gyfiawnder, gwared fi,
A chlyw fy nghri hyd nefoedd.

2 Gogwydd dy glust ataf ar frys,
O'th nefol lys i waered,
A bydd i mi'n graig gadarn siwr,
Yn dŷ a thŵr i'm gwared.

3 Dodaf fy ysbryd yn dy law,
Ac af ger llaw i orwedd:
Da y gwaredaist fi yn fyw,
O Arglwydd Dduw'r gwirionedd!

- 4 Mi ymhyfrydaf ynot ti,
 Canfuost fi mewn amser;
 Ac adnabuost wrth fy rhaid,
 Fy enaid mewn cyfyngder.
- 5 Cymmerwch gysur yn Nuw Iôn,
 Ef a rydd galon ynoch;
 Ac os gobeithiwch ynddo ef,
 Ei law yn gref fydd drosoch. E. P.

24. SALM XXXII. 1, 2, 8.

M. s.—Trallwm, 67. Dyfroedd Siloah, y. 17.

Y SAWL sydd deilwng, gwyn ei fyd,
 Drwy fadde'i gyd ei drosedd,
 Ac y cysgodwyd ei holl fai,
 Ei bechod, a'i anwiredd.

- 2 A'r dyn â gwynfyd Duw a'i llwydd,
 Ni chyfri'r Arglwydd iddo
 Mo ei gamweddau; ac ni chaed
 Dim twyll dichellfrad ynddo.
- 3 Rhyw loches gadarn wyt i mi,
 Rhag ing y'm cedwi'n ffyddlon;
 Ac amgylchyni fi ar led
 A cherdd ymwarded gysson. E. P.

25. SALM XXXIII. 3—10, 12.

M. s.—Mary, 69. Oldenburg, 60.

CENWCH i'r Iôr fawl a mawrhâd,
 Wiw gerdd o ganiad newydd;
 Yn llafar cenwch iddo glod,
 Bid parod eich lleferydd.

- 2 O herwydd uniawn yw ei air,
 A ffyddlawn cair ei weithred;
 Barn a chyfiawnder ef a'u câr,
 A'r ddaear llawn o'i nodded.
- 3 Gair yr Arglwydd a wnaeth y nef,
 A'i Ysbryd ef eu lluoedd;
 Efe a gasglai 'nghyd y môr,
 A'i drysor yw'r dyfnderoedd.
- 4 Y ddaear oll, ofned ein Duw,
 A phob dyn byw a'i preswyl;

- Ei arch a saif, a'i air a fydd,
 A hyny sydd i'w ddisgwyl.
- 5 Ef a ddirymodd (fy Nuw Iôr)
 Holl gynghor y cenedloedd;
 A gwna trwy lysiant yn ddi rym
 Amcanion llym y bobloedd.
- 6 A phob cenedloedd dedwydd ynt
 Os Duw sydd iddynt Arglwydd;
 A'i ddewisolion ef a'u gwnaeth
 Yn etifeddiaeth hylwydd.

26. RHAN II. *Adn.* 13, 17, 19, 20, 21.

- O'R nefoedd fry yr edrych Duw
 Ar lwybrau pob rhyw ddynion,
 Ac o'i breswylfa edrych ar
 Y ddaear a'i thrigolion.
- 2 Wele lawn olwg Duw a'i wawl,
 Maent ar y sawl a'i hofno;
 Ac mae'i drugaredd ef ar led
 I'r sawl a 'mddiried ynndo.
- 3 Ein henaid gan yr Arglwydd hael
 Sy'n disgwyl cael ei bywyd;
 Efe a byrth ein henaid gwan,
 Efe yw'n tarian hefyd.
- 4 Yn unig yn yr Arglwydd Iôn
 Mae'n calon yn llawenu;
 Ac yn ei enw sanctaidd ef
 Mae hon yn gref yn credu.
- 5 Duw, dy drugaredd dod i ni,
 Sef ynot ti y credwn;
 Dy nodded a'th drugaredd dod,
 Can's yn nod ymddiriedwn.

E. P.

27. SALM XXXIV. 1, 5—8, 17.

M. s.—Trallwm, 67. Cem maes, y. 16.

DIOLCHAF fi â chalon rwydd
 I'r Arglwydd bob amserau;
 Ei foliant ef, a'i wir fawrhâd,
 Sy'n wastad yn fy ngenau.

- 2 Y sawl a edrych arno ef
A llewyrch nef eglurir;
Ni waradwyddir o honynt neb,
A'u hwyneb ni ch'wilyddir.
- 3 Wele y truan a roes lef,
A Duw o'r nef yn gwrando,
Ac a'i gwardododd o'i holl ddrwg,
A'i waedd oedd amlwg iddo.
- 4 Angel ein Duw a dry yn gylch
O amgylch pawb a'i hofnant;
Fe'u ceidw hwynt; a llawer gwell
Na chastell fydd eu gwarant.
- 5 O! profwch, gwelwch, ddæd yw
Yr Arglwydd byw i'w eiddo;
A gwyn ei fyd pob dyn a gred
Roi ei ymddiried ynddo.
- 6 Ein Duw sydd agos iawn at gur
Y galon bur ddrylliedig;
A da y ceidw ef bob pryd
Yr ysbyrd cystuddiedig.

E. P.

28.

SALM XXXVI. 5, 6, 8, 10.

M. S.—Sabbath, 59. Baden, 64.

- D**Y fawr drugaredd, f' Arglwydd Iôn,
Sydd hyd eithafion nefoedd;
A'th bur wirionedd sydd yn gwau
Hyd y cymmylau dyfroedd.
- 2 D'uniondeb sydd fel mynydd mawr,
Dy farn fel llawr yr eigion:
Dy nerth fyth felly a barhâ
I gadw da a dynion.
- 3 Cyflawn o frasder yw'r tÿ tau,
Lle llenwir hwythau hefyd,
Lle y cânt ddiod genyt, Iôn,
O flasus afon bywyd.
- 4 O! estyn etto i barhau,
Dy drugareddau tirion;
Ni a'th adwaenom di a'th ddawn
I'r rhai sydd uniawn galon.

E. P.

29. SALM XXXVII. 4, 5, 6, 18, 19, 37.

M. S.—Morganwg, 65. Elizabeth, 70.

- B**YDD di gysurus yn dy Dduw,
Ti gei bob gwiw ddymuniad;
Dy ffyrdd cred iddo, yn ddilys,
Fe rydd d'ewyllys atad.
- 2 Cred ynddo ef, fe'th ddwg i'r lan,
Myn allan dy gyfiawnder;
Mor oleu a'r haul ar hanner dydd,
Fel hyny bydd d' eglurder.
- 3 Fe edwyn Duw ddyddiau a gwaith
Pob rhai o berffaith helynt;
Ac yn dragywydd Duw a wnaeth
Deg etifeddiaeth iddynt.
- 4 Efe a'u ceidw hwynt i gyd,
Ni chânt ar ddrygfyd w'radwydd;
Yn amser newyn, hwy a gânt
O borthiant ddigonolrwydd.
- 5 Ystyria hefyd y gŵr pur,
Ac edrych dŷ'r cyfiawnedd;
Ti a gei weled gyfryw ddyn,
Mai'i derfyn fydd tangnefedd.

E. P.

30. SALM XXXIX. 5, 6, 14, 15.

M. S.—Eidduned, Y. 19. Dymuniad, 74.

- O!** DANGOS im, fy Arglwydd Ner,
Pa amser y diweddaf
Rifedi 'nyddiau; a pha hyd
O fewn y byd y byddaf.
- 2 Rhoddaist fy nyddiau fel lled llaw;
I'm heinioes daw byr ddiwedd;
Diau, yn d' olwg di, O Dduw!
Fod pob dyn byw yn wagedd.
- 3 O! paid â mi, gâd im gryfhau
Cyn darfod dyddiau 'mywyd;
A gwna â mi sy 'mron fy medd
Drugaredd a syberwyd.

E. P.

31.

SALM XLII. 1, 2.

M. S.—Saxony, 72. Padarn, r. 23.

YR unwedd ag y bref yr hydd
 Am yr afonydd dyfroedd,
 Felly y mae fy hiraeth i
 Aw danat ti, Dduw'r nefoedd.

- 2 Fy enaid i, sychedig yw
 Am fy Nuw byw a'i gariad;
 Pa bryd y dof fi ger dy fron,
 Fy Nuw a'm cyfion ynad?

E. P.

32.

SALM XLIII. 2, 3, 4.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Persia, 68.

TYDI yw Duw fy nerth i gyd,
 Pa ham y'm bwrid ymaith?
 Pa ham yr af mor drwm a hyn
 Gan bwys y gelyn diffaith?

- 2 O gŷr dy oleu, moes dy wir,
 Ac felly t'wysir finnau;
 Arweiniant fi i'th breswylfeydd,
 I'th fynydd, ac i'th demlau.

- 3 Yna yr af at allor Duw,
 Y Duw goruchel hyfryd;
 Ac ar y delyn canaf fawl
 Duw, Duw, fy hawl a'm gwynfyd.

E. P.

33.

SALM XLV. 1, 2, 3, 6.

M. S.—Dyfroedd Siloah, r. 17. Eliza, 70.

TRAETHODD fy nghalon bethau da,
 I'r Brenin gwna fyfyrddod;
 Fy nhafod fel y pin y sydd
 Yn llaw 'sgrifenydd parod.

- 2 Uwch meibion dynion tecach wyt,
 Tywalltwyd rhâd i'th enau,
 Herwydd i Dduw roi arnat wlith
 Ei fendith byth a'i radau.

- 3 Gwregysa'th gleddyf ar dy glun,
 O! gadarn Gun gogonedd,
 A hyn sydd weddol a hardd iawn,
 Mewn llwydd a llawn orfoledd.

- 4 Dy lân orseddfaingc, O Dduw! fry,
 A bery i dragwyddoldeb;
 Awdurdod dy deyrnwialen sydd
 Mewn nerth, a rhydd uniondeb.

34. RHAN II. *Adn.* 10, 11, 13—17.

- CLYW hyn, O ferch! ac hefyd 'gwel,
 Ac â chlust isel grwando;
 Mae'n rhaid it ollwng pawb o'th wlad
 A thŷ dy dad yn ango'.
- 2 Yna bydd gan y Brenin wych
 Gael edrych ar dy degwch;
 Dy Arglwydd yw, gwna iddo foes,
 I gael i'th oes hyfrydwch.
- 3 A merch y Brenin, glân o fewn,
 Anrhydedd llawn sydd iddi;
 A gwisg o aur a gemau glân
 Oddi allan sydd am dani.
- 4 Mewn gwaith gwê nodwydd y daw hon
 Yn wych ger bron ei Harglwydd,
 Ac â'i gwryfon gyda hi
 Daw atat ti yn ebrwydd.
- 5 Ac mewn llawenydd mawr a hedd,
 Ac mewn gorfoledd dibrin,
 Hwynthwy a ddeuant, wrth eu gwys,
 I gyd i lys y Brenin.
- 6 Dy feibion yn atgeigion tau
 Yn lle dy dadau fyddant;
 Tywysogaethau drwy fawrhâd
 Yn yr holl wlad a feddant.
- 7 Coffâf dy enw di 'mhob oes
 Tra caffwyf einioes imi;
 Am hyn y bobloedd a rydd fawl
 Byth yn dragwyddawl iti.

R. P.

35. SALM XLVI. 1, 7.

M. S.—Sabbath, 59. Oldenburg, 60.

GOBAITH a nerth in yw Duw hael,
 Mae help i'w gael mewn cyfwng;

Daear a mynydd, aent i'r môr,
Nid ofnaf f'angor deilwng.

- 2 Y mae yr Arglwydd gyda ni,
Iôr anifeirif luoedd;
Y mae Duw Iago yn ein plaid,
Yn help wrth raid o'r nefoedd.

E. P.

36. SALM XLVIII. 1, 12, 13.

M. S.—Persia, 68. Cemmaes, Y. 16.

MAWR ei enw 'n ninas ein Duw,
A hynod yw yr Arglwydd;
A'i drigfan ef yno y sydd
Yn mynydd ei sancteiddrwydd.

- 2 Ewch, ewch oddi amgylch Seion sail,
A'i thyrau adail rhifwch;
Ei chadarn fur a'i ph'lasau draw
I'r oes a ddaw mynegwch.
- 3 Can's ein Duw ni byth yw'r Duw hwn,
Hyd angeu credwn ynddo;
Hyd angeu hefyd hwn a fydd
Yn dragywydd i'n t'wyso.

E. P.

37. SALM XLIX. 10, 15.

M. S.—Dymuniad, 74. Eidduned, Y. 19.

GWELIR mai'r bedd yw lletty'r doeth,
Y ffol a'r annoeth hefyd;
Marw yw'r naill, a marw yw'r llall,
I arall gâd ei annedd.

- 2 Daw dydd i'r cyfiawn, tranoeth teg,
Daw im ychwaneg estyn,
Daw im o'r bedd godiad i fyw,
Deheulaw Duw a'm derbyn.

E. P.

38. SALM L. 2, 5, 14.

M. S.—Sabbath, 59. Oldenburg, 60.

O SEION fryn y daeth Duw Naf,
Hon sydd berffeithiaf ddinas,
Mewn tegwch a goleuni mawr,
A llewyrch gwawr o'i gwmpas.

- 2 O! cesglwch ataf fi fy saint,
Y rhai, drwy ryddfrait brydferth,

A wnaethant ammod â myfi,
A'i rhwymo hi drwy aberth.

- 3 Dy oglud dod ar Dduw yn drwm
A thâl yr offrwm penaf;
Cân ei fawl ef, a dod ar led
D' adduned i'r Goruchaf.

E. P.

39. SALM LI. 1, 2, 7, 8.

M. B. C.—Wirksworth, 130. Aberhonddu, 132.

TRUGAREDD dod i mi,
Duw, o'th ddaioni tyner;
Tyn ymaith fy anwiredd mau
O'th drugareddau lawer.

- 2 A golch fi yn llwyr ddwys
Oddi wrth fawr bwys fy meiau;
Fy Arglwydd, gwna'n bur lân fyfi
Rhag brynti fy nghamweddau.

- 3 Ag isop golch fi'n lân,
Ni byddaf aflan mwyach;
Byddaf fi o'm golchi fel hyn
Fel eira gwyn, neu wynach.

- 4 Pâr imi weled hedd,
Gorfoledd a llawenydd,
I adnewyddu f'esgyrn i,
A ddrylliaist ti â cherydd.

40. RHAN II. *Adn.* 10, 11, 12, 15, 17, 18.

DUW, crea galon bur,
Dod imi gysur beunydd;
I fyw yn well tra fwy'n y byd,
Dod ynof ysbryd newydd.

- 2 O Dduw! na ddyro chwaith
Fi ymaith o'th olygon;
Ac na chymmer dy Ysbryd Glân
Oddi wrthyf, druan gwirion.

- 3 Gorfoledd dwg i mi
Drwy roddi im dy iechyd;
A chynnal â'th ysbrydol ddawn
Fi i fyw'n uniawn hefyd.

4 Duw! agor y mân mau,
 A'm genau mi a ganaf,
 O Arglwydd! gerdd o'th fawl a'th nerth,
 Fel dyna'r aberth penaf.

5 Aberthau Duw i gyd
 Yw ysbryd pur drylliedig;
 Ac ni ddiystyri, O Dduw Iôn!
 Y galon gystuddiedig.

6 Bydd dda wrth Seion fryn,
 O Arglwydd! hyn a fyni;
 Ac wrth Gaersalem, dy dref tad,
 A gwna adeilad arni.

E. P.

41.

SALM LVII. 1, 5.

M. S.—Dymuniad, 74. Eidduned, Y. 19.

DY ras, dy nawdd, fy Nuw, im dod,
 Sef ynod ymddiriedaf;
 Nes myned heibio'r aflwydd hyn,
 Dan d'edyn ymgysgodaf.

2 Ymddyrrha, Dduw, y nef uwch law,
 Oddi yno daw d'arwyddion;
 A bydded dy ogogiant ar
 Y ddaear a'i thrigolion.

E. P.

42.

SALM LXI. 1, 2, 3, 4.

M. S.—Dymuniad, 74. Caersalem, Y. 22.

ERGLYW, O Dduw! fy llefain i,
 Ac ar fy ngwèddi gwrando,
 Rhof lef o eitha'r ddaear gron,
 A'm calon yn llesmeirio.

2 Dwg fi i dalgraig uwch na mi,
 Ac iddi bydd i'm derbyn;
 Can's craig o obaith, tŵr di-fôst,
 Im fuost rhag y gelyn.

3 O fewn dy babell y bydd byth
 Fy nhrigfan dilyth, dedwydd;
 A'm holl ymddiried a fÿn fod
 Yn nghysgod dy adenydd.

E. P.

43.

SALM LXII. 5, 6, 7, 8.

M. S.—Persia, 68. Bethania, 66.

FY enaid, dod, er hyn i gyd,
 Ar Dduw dy fryd yn ddyfal;
 Ynddo gobeithiaf fi er hyn,
 Efe a'm tyn o'm gofal.

2 Yn Nuw yn unig mae i gyd
 Fy iechyd a'm gogoniant;
 Fy nghraig yw, a'm cadernid maith,
 A'm gobaith yn ddilysiant.

3 Gobeithiwch ynddo; ger ei fron
 Tywelltwch galon berffaith,
 Ac ymddiriedwch tra foch byw,
 A d'wedwch, Duw yw'n gobaith.

E. P.

44.

SALM LXIII. 3, 4, 5, 7.

M. S.—Morganwg, 65. Cemmes, Y. 16.

DY faith drugaredd, O Dduw byw!
 Rhagorach yw na'r bywyd;
 A'm genau rhoddaf i ti fawl,
 A cherdd ogonawl hyfryd.

2 Felly tra fyddwyf byw y gwnaf,
 Ac felly 'th folaf etto,
 Ac yn dy enw di sydd gu
 Y caf ddyrchafu 'nwylo.

3 Digonir f'enaid fel â mêr,
 A chyflawn frasder hefyd,
 A'm genau a gân y moliant tau,
 A phur wefusau hyfryd.

4 Ac am dy fod yn gymmhorth im,
 Drwy fawr rym dy drugaredd,
 Fy holl orfoledd a gais fod
 Yn nghysgod dy adanedd.

E. P.

45.

SALM LXV. 1, 2, 4.

M. S.—Morganwg, 65. Dyfrdwy, 63.

I TI, O Dduw! y gweddai mawl
 Yn y sancteiddiawl Seion;
 I ti y telir, trwy holl gred,
 Bob gwir adduned calon.

- 2 Pawb sydd yn pwyso atat ti,
A wrendy weddi dostur;
Ac atat ti y daw pob cnawd
Er mwyn gollyngdawd llafur.
- 3 Dy etholedig, dedwydd yw,
Caiff nesnes fyw i'th babell;
Trig i'th gynteddau, ac i'th lys,
A'th sanctaidd weddus ganghell.

46. RHAN II. *Adn.* 6, 7, 9, 10, 11, 13.

- D**UW a sicrhâ bob uchel fryn
A'i wregys yn gadernid;
Hwn a ostega'r môr a'i don,
A rhuad eigion enbyd.
- 2 Dyfrhau y ddaear sech yr wyt,
Dy afon lanwyd drosti;
Darperaist lifddwr hyd ei llawr
I'w thra mawr gyfoethogi.
- 3 Pob rych yr wyt yn ei ddyfrhau,
A'i chŵysau'r wyt i'w gostwng;
A'i rhoi yn mwyd mewn cawod wlith,
I'w chnwd rhoi fendith deilwng.
- 4 Coroni'r ydwyt ti fel hyn
Y flwyddyn â'th ddaioni,
Ac yn dy gariad, Duw fy Nêr,
Dyferaist frasder arni.
- 5 Drwy'th fendith di, y gwastad dir
A guddir oll â defaid;
Crechwenant, canant bawb ynghyd,
A'r wlad âg yd ei llonaid.

E. P.

47. SALM LXVII. 1, 3, 4, 5, 6, 7.

M. B. C.—Wirksworth, 130. Aberhonddu, 132.

- T**RUGAREDD Duw i'n plith,
A rhoed ei fendith drosom,
Tywyned byth ei wyneb pryd,
Ei nawdd a'i iechyd arnom.
- 2 Duw, moled pobloedd di,
Rhoent fawl a bri trwy'r hollfyd,

- A'r holl genhedloedd îs y nen
A fyddant lawen hyfryd.
- 3 Can's ti a ferni'n iawn
Y bobl trwy lawn wybodaeth,
Ac a roi'r holl genhedloedd ar
Y ddaear mewn llywodraeth.
- 4 Duw! moled pobloedd di,
Rhoent fawl a bri trwy'r hollfyd,
Yna y tir rydd ffrwyth i'n plith,
A Duw ei fendith hefyd.
- 5 A Duw, sef Duw ein Tad,
A roddo'i rad a thyciant,
A holl derfynau'r ddaear hon,
A phawb ar hon a'i hofnant.

E. P.

48. SALM LXVIII. 19, 26, 28—30.

M. S.—Mary, 69. Baden, 64.

- B**ENDIGAID fyth fo'r Arglwydd mau,
Am ddoniau ei ddaioni,
A'i iachawdwriaeth i ni 'n llwyth,
O bêr ffrwyth ei haelioni.
- 2 Clodforwch Dduw, hyny sydd dda,
Yn mhob cyn'lleidfa ddiwael,
A chenwch fawl yr Arglwydd Iôn,
Chwi sydd o ffynnon Israel.
- 3 Dy Dduw a drefnodd i ti nerth,
A'i law sydd brydferth geidwad;
Duw, cadarnhâ etto yn faith
Arnom ni waith dy gariad.
- 4 Er mwyn Caersalem, adail deg,
Rhydd cedyrn anrheg iti;
Dyfethi dyrfa'r gwaywffyn,
A'r rhai a fyn ryfelu.
- 5 Y pendefigion o'r Aipht draw
A ddaw, ac Ethiopia,
At Dduw yn brysur i roi rhodd,
Ac aberth gwirfodd yma.
- 6 Chwi, holl deyrnasocdd daear lawr,
I Dduw mawr cenwch foliant;

Cydgenwch iddo glod yn rhwydd,
Sef Arglwydd y gogoniant.

E. P.

- 7 Ofnadwy ydwyf ti a'th arch,
Teilwng o barch y bobloedd;
Duw Israel rydd nerth wrth raid,
Bendigaid yn oes oesoedd.

P. W.

49.

SALM LXXI. 1, 2, 3, 9.

M. S.—Caersalem, Y. 22. Padarn, Y. 23.

MI ymddiriedais ynot, Nêr,
Na'm gwaradwydder bythoedd;
Duw, o'th gyfiawnder gwared fi,
A chlyw fy nghri hyd nefoedd.

- 2 Duw, bydd yn graig o nerth i ni,
I gyrchu ati'n wastad;
A phâr fy nghadw i yn well,
Ti yw fy nghastell caead.
- 3 Nac esgeulusa fi a'm braint
Yn amser henaint egwan;
Er pallu'r nerth, na wrthod fi,
Duw, edrych di ar f'oedran.
- 4 Fy ngobaith innau a saif byth,
Yn ddilyth a safadwy;
Ymddired ynot, Dduw, a wnaf,
Ac a'th foliannaf fwyfwy.

E. P.

50.

SALM LXXII. 1—7, 12.

M. S.—Morganwg, 65. Elizabeth, 70.

DUW, dod i'r Brenin farn o'r nef,
Dod i'w Fab ef gyfiawndeb;
Yna y rhydd rhwng pobl iawn frawd,
Ac i'r dyn tlawd uniondeb.

- 2 Hedd a chyfiawnder yn ol hyn,
Geir yn mhob bryn a mynydd;
Y gwan a'r llesg achub a wna,
Fe ddryllia y gorthrymydd.
- 3 Byth hwy a'th ofnant ar bob tro,
Tra treiglo haul a lleuad;
Fe ddisgyn fel gwlaw ar wellt glas,
Neu gawod fras ar wastad.

- 4 I'w ddyddiau ef cerir yr iawn,
A'r cyfiawn a flodeua;
Ac aml fydd hedd ar ddaear gron,
Tra fo lloer hon yn para.
- 5 Can's y dyn rheidus a'r gŵr gwan,
Fe'i gweryd pan weddio;
Bydd i bob dyn yn nerthol dŵr,
A'r ni bo pleidiwr ganddo.

51.

RHAN II. *Adn.* 16—19.

- R**HYD pen y mynydd *ŷd* a *gân*,
Fel brig coed Liban siglant;
A'r plant, cyn amled a'r gwellt glas,
O'r ddinas a flagurant.
- 2 Os haul cylch wybren byth a dry,
Byth pery enw iddo;
Pawb a'i bendithiant ef yn wir,
Pawb a fendithir ynddo.
- 3 Bendigaid fo yr Arglwydd Dduw,
Sef Duw yr Israel dirion;
Ef byth yn unig sy'n parhau,
I wneuthur gwyrthiau mawrion.
- 4 Bendigaid fyddo'i enw byth,
Gogonedd dilyth iddo;
A'i glod trwy'r ddaear fyddo'n ben,
Amen, Amen, hyn fyddo.

E. P.

52.

SALM LXXIII. 25, 26.

M. S.—Persia, 68. *Cemmaes*, Y. 16.

- P**A'M? pwy, O Dduw! sydd genyf fi,
Ond tydi, yn y nefoedd?
Dim ni ddymunwn gyda thi,
Wrth weini daear leoedd.
- 2 Fy nghalon i, a'm nerth a'm cnawd,
Y sydd mewn palldawd beunydd;
Ond tydi, Dduw, sydd ar fy rhan,
A'm tarian yn dragywydd.

E. P.

53.

SALM LXXVI. 1, 2.

M. S.—Trallwm, 67. Oldenburg, 60.

YN Iudah ac yn Israel dir,
Adweinir ein Duw cyfion;
Ei babel ef yn Salem sydd,
A'i breswyl fydd yn Seion.

- 2 Fe ddrylliodd yno'r bŵa a'r saeth,
A'r frwydr a wnaeth yn ddarnau;
A thorodd ef yn chwilfriw mân,
Bob tarian a phob cleddau.

E. P.

54.

SALM LXXVII. 1, 2, 3, 7, 8, 10, 13, 19.

M. S.—Persia, 68. Aberystwyth, 61.

FY llais at Dduw, pan roddais lef,
Fy llais o'r nef fe'i clybu;
A'm llais gweddiâis ar Dduw Nêr,
Pan oedd blinder yn tarddu.

- 2 Y dydd y rhedai 'mriw, a'r nos
Ni pheidiai achos llafur;
Mewn blin gyfyngder gwn fy mod,
A'm hoes yn gwrthod cysur.
- 3 Yna y cofiwn Dduw a'i glod,
Pan syrthiai drallod enbyd;
Yna gweddiwn dros fy mai,
Pan y terfysgai f' ysbryd.
- 4 Ai yn dragywydd cilia'r Iôn?
A fydd ef boddlon mwyach?
A ddarfu byth ei nawdd a'i air?
A gair ei addaw bellach?
- 5 Marwolaeth im yw'r meddwl hwn,
A throis yn grwn i gofio
Ei fawr nerth gynt; cofio a wna
Waith y Goruchaf etto.
- 6 O Dduw! pa Dduw sydd fel tydi,
Dy ffordd di sydd sancteiddiol;
Dengys dy waith dy nerth i'r byd,
Pâr i ni i gyd dy ganmol.
- 7 Yn eigion môr mae y ffordd dau,
A'th lwybrau mewn deifr sugnedd;

Ac nid adweinir byth mo'th ol,
Yn dy anfeidrol fawredd.

E. P.

55.

SALM LXXVIII. 1, 5, 6, 7, 8.

M. s.—Dyfrdwy, 63. Silesia, 62.

FY mhobl i gyd, gwrandewch fy neddf,
A doed fy ngreddf i'ch calon;
Clust ymostyngwch a'm genau,
I ystyr geiriau ffyddlon.

2 Felly gorch'mynodd ef fod cof
Yn Iagof; ac i'r hynaf
Yn Isrâel ddysgu i'w blant
Ogoniant y Goruchaf.

3 Gobeithio yn Nuw, cofio ei waith,
Y sydd fel rhaith enediol;
I gadw'i ddeddf o oes i oes,
Y wers hon roes Duw'n rheidiol.

4 Rhag ofn myn'd o'r genhedlaeth hyn
Yn gyndyn ac anufudd,
A chalon wan ac ysbryd gwael,
Heb afael gyda'i Llywydd.

E. P.

56.

SALM LXXX. 3, 8, 14, 19.

M. s.—Padarn, r. 23. Minden, r. 21.

LLEWYRCHA 'th wyneb, dychwel ni,
Duw, ti a'n cedwi'n gyflym:
Duw'r lluoedd! clyw ein gweddi ni,
Pa hyd y sori wrthym?

2 Dygaist o'r Aipht winwydden îr,
Rhoist iddi dir i dyfu,
A'r holl genhedloedd o bob man,
Troist allan cyn ei phlanu.

3 O Dduw y lluoedd! edrych, gwêl,
A dychwel i ymg'leddu
Y winllan hon a blenaist di
A'th law, a'i rhoddi i dyfu.

4 A dychwel etto ni i fyw,
O Arglwydd Dduw y lluoedd!
Tywynna arnom d'wyneb pryd,
Ni a gawn iechyd bythoedd.

E. P.

57. SALM LXXXIV. 1—5, 7, 10, 11, 12.

M. S.—Morganwg, 65. Mary, 69.

- D**Y babell di, mor hyfryd yw,
 O Arglwydd byw y lluoedd!
 Mynych chwennychnais weled hon,
 Rhag mor dra thirion ydoedd.
- 2 Mae f' enaid i, fy Iôn, mewn blys,
 I'th gyssegr lys dueddu;
 Fy nghalon i, a'm holl gnawd yw
 Yn Nuw byw'n gorfoleddu.
- 3 Aderyn tô a gafodd dŷ,
 A'r wenol fry i'w chywion,
 Le wrth dy allor di i'w trin,
 Fy Nuw a'm Brenin tirion.
- 4 Gwyn fyd yr hwn drig yn dy dŷ,
 Caiff dy foliannu ddigon;
 Ac ynot ti sy'n cadarnhau,
 A'th lwybrau yn eu calon.
- 5 Ant rhagddynt bawb o nerth i nerth,
 Nes cael yn brydferth ddyfod
 I ymddangos i Dduw ger ei fron,
 Yn Seion ei breswylfod.
- 6 Gwell yw na mil un dydd i'th dŷ,
 Am hyny mwy dewisol
 Im fod ar riniog y drws tau,
 Na ph'lasau yr annuwiol.
- 7 Sef haul a tharian yw Duw mât,
 A rydd rad a gogoniant;
 Ni le stair ef ddaioni maith
 I'r rhai a berffaith rodiant.
- 8 O Arglwydd Dduw y lluoedd mawr!
 Anfon i lawr dy gymmod;
 Dedwydd yw'r dyn a roddo'i gred,
 A'i holl ymddiried ynod.

E. P.

58. SALM LXXXV. 1—9.

M. S.—Saxony, 72. Arenig, 73.

DA wyt i'th dir, Iehofah Nêr,
 Dychwelaist gaethder Iago;

- Maddeuaist drawsedd dy bobl di,
Mae'u camwedd wedi ei guddio.
- 2 Tynaist dy lid oddi wrthym ni,
Troist dy ddiglloni awchlym;
O Dduw! ein nerth, tro ninnau'n well,
A'th lid bid bell oddi wrthym.
- 3 Ai byth y digi wrthym ni?
A sori di hyd ddiwedd?
A saif dy lid o oes i oes?
Duw! gwranddo, moes drugaredd.
- 4 Pam? oni throï di a'n bywhau,
A llawenhau yr eiddot?
O! dangos in dy nawdd mewn pryd,
Felly cawn iechyd ynot.
- 5 P'r rhai a ofnant Arglwydd nef,
Mae'i iechyd ef yn agos;
Felly y caiff gogoniant hir
O fewn ein tir ni aros.

E. P.

59.

SALM LXXXVII. 3, 5, 6.

M. S.—Cemmaes, Y. 16. Bethania, 66.

- O** DDINAS Duw! preswylfa'r Iôn,
Mawr ydyw'r son am danad!
A gogoneddus air it sydd,
Uwch law trigfeydd yr hollwlad.
- 2 Dywedir hyn am Seion bêr,
Fe anwyd llawer ynddi,
Nid ambell un; can's swcwr da
Yw Duw Goruchaf iddi.
- 3 Fe rydd yr Arglwydd yn ei rif
Y neb fo cyfrif hono;
Efe a esyd hyn ar led,
Sef, Hwn a aned yno.

E. P.

60.

SALM LXXXIX. 7, 8, 13, 14.

M. S.—Trallwm, 67. Oldenburg, 60.

- T**RWY gynnulleidfa ei saint ef,
Duw nef y sydd ofnadwy;
A thrwy'r holl fyd o'n hamgylch ni,
Ei ofni sydd ddyladwy.

- 2 Pwy sydd debyg it, Dduw byw,
 O! Arglwydd Dduw y lluoedd?
 Yn gadarn Iôr, a'th wir i'th gylch,
 O amgylch yr holl nefoedd.
- 3 I'th fraich mae grym, mae nerth i'th law,
 A'th gref ddeheulaw codi;
 Nawdd a barn yw dy orsedd hir,
 A nawdd a gwir a geri.
- 4 Yn d'unig enw di y cânt
 Fawl a gogoniant beunydd;
 Yn dy gyfiawnder codi wnant,
 Ac felly byddant ddedwydd.

61. RHAN II. *Adn.* 19, 20, 26—29.

I'TH Sanct dywedaist—hyn a ddaeth,
 Drwy weledigaeth nefol—
 Gosodais gymmhorth ar gryf Gun,
 Dyrchefais un dewisol.

- 2 Cefais, eneiniais ef yn ol
 Fy ngwas dewisol, Dafydd,
 Ag olew sant; braich a llaw gref
 Rois gydag ef yn llywydd.
- 3 Ef a weddia arnaf fi
 I'w g'ledi, gan ddywedyd,
 Ti yw fy Nhad, fy Nuw, fy Ngharn,
 Yn gadarn o'm hieuengetid.
- 4 Minnau gwnaf yntau im yn Fab,
 Yn Gynfab ac Etifedd,
 Ar holl frenhinoedd daear las
 Yn uwch ei ras a'i fawredd.
- 5 A chadwaf iddo yr un wedd
 Drugaredd yn dragwyddol,
 A'm hammod gadwaf iddo'n llawn,
 Yn ffyddlawn ac yn nerthol.
- 6 Gosodaf hefyd byth i'w hâd
 Nerth a mawrhâd uwch bydoedd;
 A'i orsedd gref fydd i barhau
 Un wedd a dyddiau'r nefoedd.

62. SALM XC. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 12—14.

M. S.—Dymuniad, 74. Saxony, 72.

DUW! buost in yn Arglwydd da,
Ac yn breswylfa i drigo;

O bryd i bryd, felly yr aeth
Pob rhyw genhedlaeth heibio.

2 Er cyn rhoi sail un mynydd mawr,
Cyn llunio llawr cwmpas-fyd
Duw o dragwyddol wyt cyn neb,
Hyd dragwyddoldeb hefyd.

3 Weithiau i ddinystyr y troi ni,
Ac wedi'n troi yn noddfa;
A d'wedi cyn ein myn'd i'r llwch,
Dychwelwch, feibion Adda.

4 Can's deg can mlyredd fel doe ŷnt,
Pan elo'i helynt heibio,
O'th flaen di megys gwylfa nos,
Ni chaiff ymddangos etto.

5 Nid yw dyn ond fel hûn, neu ail
I addail, neu lifeiriant,
Neu megys glas lysieuyn gwan,
Mor fuan y newidiant.

6 Yr hwn y boreu gwyrddlas fydd,
A gwawr o newydd arno;
Ond pan y torer ef brydnawn,
Yn fuan iawn mae'n gwywo.

7 Dysg felly'n rifo'n dyddiau gwael,
I'n calon gael doethineb;
O Dduw! pa hyd? tyr'd, dod yn hawdd
I'th weision nawdd ac undeb.

8 Yn foreu iawn diwalla ni
A'th fawr ddaioni eisoes,
Fel caffo'n calon lawen fyd,
Yn hyfyrd dros ein heinioes.

E. P.

63. SALM XCI. 1, 2, 4, 14.

M. S.—Morganwg, 65. Persia, 68.

YSAWL a drigo, doed yn nes,
Yn lloches y Goruchaf;

Ef a ymerys i gael bod
Yn nghysgod hwn sydd benaf.

2 Fy holl amddiffyn wyt, a'm llwydd,
Wrth f' Arglwydd y dywedaf,
A'm holl ymddiried tra fwyf byw,
Sydd yn fy Nuw Goruchaf.

3 Ei esgyll drosot ef a rydd,
Dan ei adenydd byddi
Yn ddiogel; a'i wirionedd glân
Fydd gylch a tharian iti.

4 Mi a'i gwaredaf ef rhag brad,
Am roi ei gariad arnaf;
Am iddo adwaen f'enw mau,
Yn ddiau y dyrchafaf.

5 Arnaf y geilw, a'i wrandaw wnafl,
Mewn ing y byddaf barod;
Gwaredaf hefyd rhag ei gas,
A chaiff trwy urddas fawrglod.

E. P.

64. SALM XCII. 1, 12, 13.

M. S.—Morganwg, 65. Bethania, 66.

MOLIANNU 'r Arglwydd, da iawn yw,
A chyfarch Duw yn benaf,
A chanu i dy enw fawl,
A'th ganmawl, y Goruchaf.

2 Y cyfiawn a flodeua i'r nen,
Fel y balmwydden union;
Yn iraidd yn cynnyddu y bydd,
Fel cedrwydd yn Libanon.

3 Y rhai a blanwyd yn nhŷ Dduw,
Yn goedydd byw y tyfant;
Ac yn nghynteddau ein Duw ni,
Y rheini a flodeuant.

E. P.

65. SALM XCV. 1, 2, 3.

M. S.—Sabbath, 59. Dyfrdwy, 63.

O! DOWCH, a chanwn i'r Arglwydd,
Efe yw llwydd ein bywyd;
Ac ymlawenhawn yn ei nerth,
Ef yw ein prydferth iechyd.

SALMAU.

2 O! down yn unfryd ger ei fron,
A chalon bur ddiolchgar;
Brysiwn at Dduw dan lawenhau,
A chanwn salmau'n llafar.

3 O herwydd Arglwydd nef a llawr
Y sy Dduw mawr yn ddiau;
Tywysog mawr yw ef mewn trin,
A Brenin yr holl dduwiau.

E. P.

66.

SALM C.

M. H.—Yr Hen 100fed, 10.

I'R Arglwydd cenwch lafar glod,
A gwnewch ufudd-dod llawen fryd;
Dowch o flaen Duw â pheraidd dôn,
Trigolion y ddaear i gyd.

2 Gwybyddwch mai'r Arglwydd sydd Dduw,
A'n gwnaeth ni'n fyw fel hyn i fod;
Nid ni'n hunain; ei bobl ym ni,
A defaid rhi' ei borfa a'i nôd.

3 O! ewch i'w byrth â diolch brau,
Yn ei gynteddau molwch ef;
Bendithiwch enw Duw hynod,
Rhowch iddo glod drwy lafar lef.

4 Can's da yw'r Arglwydd, Awdwr hedd;
Da ei drugaredd a di lyth;
A'i wirionedd i ni a roes,
O oes i oes a bery byth.

E. P.

67.

SALM CII. 13, 14,

M. S.—Cemmaes, Y. 17. Llandilo, 71.

O! CYFOD bellach, trugarhâ,
O Dduw! bydd dda wrth Seion;
Mae'n amser wrthi drugarhau,
Fel dyma'r nodau'n union.

2 Can's hoff iawn gan dy weision di
Ei meini a'i magwyrâu;
Maent yn tosturio wrth ei llwch,
Ei thristwch a'i thrallodau.

3 Pan adeilader Seion wych,
A hon yn ddrych i'r gwledydd;

Pan weler gwaith yr Arglwydd ne',
Y molir e'n dragywydd.

- 4 Hyn fydd pan gasglo pawb ynghyd,
Yn unfryd i'w foliannu;
Yr holl deyrnasoedd dônt yn ngŵydd
Yr Arglwydd, i'w was'naethu.

E. P.

68. SALM CIII. 1, 2, 11, 12, 13.

M. S.—Mary, 69. Cemmaes, Y. 17.

FY enaid, mawl Sanct Duw yr Iôn,
A chwbl o'm heigion ynof;
Fy enaid, n'ad fawl f' Arglwydd nef,
Na'i ddoniau ef, yn anghof.

- 2 Yr hwn sy'n maddeu dy holl ddrwg,
Yr hwn a'th ddrwg o'th lesgedd;
Yr hwn a weryd d'oes yn llon,
Drwy goron o'i drugaredd.
- 3 Cyhyd ag yw'r ffurfafen fawr
Oddi ar y llawr o uchder,
Cymmaint, i'r rhai a'i hofnant ef,
Fydd nawdd Duw nef bob amser.
- 4 Os pell yw'r dwyrain oleu hin
Oddi wrth orllewin fachlud,
Cyn belled ein holl bechod llym,
Oddi wrthym ef a'i symmud.
- 5 Ac fel bydd nawdd, a serch, a chwant,
Tad da i'w blant naturiol;
Felly cawn serch ein Tad o'r nef,
Os ofnwn ef yn dduwiol.

E. P.

69. SALM CIV. 1, 2, 5, 6, 9, 24.

M. S.—Persia, 68. Morganwg, 65.

FY enaid, mola'r Arglwydd byw,
O f' Arglwydd, Dduw y mawredd!
Mawr wyt, gogoniant a gei di,
Ymwisgi âg anrhydedd.

- 2 Megys ei ddillad y gwisg fo,
Am dano y goleuad;

- Rhydd yn ei gylch yr wybr ar dân,
Yn llydan, fel llen wastad.
- 3 Cref y rhoes sail y ddaear gron,
Fel na syfl hon oddi yno;
A'r hon a bery fel y rhoes
O oes i oes heb siglo.
- 4 Tydi, O Dduw! ddilledaist hon,
A'r eigion yn fantcllau;
Ac oni bai dy ddeheu-law,
Ai'r deifr uwch law y bryniau.
- 5 Gosodaist derfyn lle'r arhôt,
Ac fel nad elont drosto;
Ac fel na ddelont byth dros lawr,
Y ddaear fawr, i'w chuddio.
- 6 O Dduw! mor ryfedd yw dy waith,
O'th synwyr berffaith dradoeth!
Gwnaethost bob peth â doethder dawn,
A'r tir sydd lawn o'th gyfoeth.

70. RHAN II. *Adn.* 28, 30, 31, 33.

- D**UW, pan agorech di dy law,
Oddi yno daw daioni;
Pob anifail, a phob rhyw beth,
A ddaw yn ddifeth ini.
- 2 A phan ollyngech di dy rât,
Fel rhoddi cread newydd;
Y modd hyn wyneb yr holl dir,
A adnewyddir beunydd.
- 3 Yr Arglwydd gogoneddus fydd,
Trwy fawr lawenydd bythoedd;
Yr Arglwydd yn ddiau a fedd,
Orfoledd yn y nefoedd.
- 4 Canaf i'r Arglwydd yn fy myw,
Canaf i'm Duw tra fyddwyf;
Ymlawenychaf yn fy lôn,
Bydd ffyddlon hyn a wnelwyf.

71. SALM CVII. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 22.

M. s.—Baden, 64. Dyfroedd Siloah, r. 18.

MOLWCH yr Arglwydd, can's da yw,
Moliennwch Dduw ein llywydd;

O blegid ei drugaredd fry,
A bery yn dragywydd.

2 Y gwardedigion canent fawl,
I Dduw gerdd nodawl gysson;
Y sawl achubwyd caned hyn,
O law y gelyn creulon.

3 Drwy yr anialwch wŷrdraws hynt,
Y buasent gynt yn crwydro;
Allan o'r ffordd; heb dref na llan,
Lle caent hwy fan i drigo.

4 Drwy newyn, syched, bu'r daith hon,
A'n calon ar lewygu;
Ar Dduw y galwent y pryd hyn,
Pan oeddyn' yn mron trengu.

5 Yma eu gwarded hwynt a wnaeth,
O'u holl orthrymgaeth foddion;
'Rhyd yr iawn ffordd fe'u dwg mewn hedd,
I dref gyfannedd dirion.

6 Addefent hwythau ger ei fron,
Ei fwynion drugareddau;
Ac er plant dynion fel y gwnaeth,
Yn helaeth ryfeddodau;

7 Ddiwallu o hono einioes dyn,
Rhag newyn a rhag syched;
Ac o'i fawr ras eu cadw i gyd,
Pan oedd y byd yn galed.

8 Aberthant hefyd aberth mawl,
I'w ogoneddawl fawredd;
Mynegu wnant ei waith a'i wyrth,
Yn ei byrth mewn gorfoledd.

72. RHAN II. Adn. 23—32.

Y RHAI a ant mewn llongau i'r don,
A'u taith uwch mawrion ddyfroedd,

- A welant ryfeddodau'r Iôn,
A hyn mewn eigion moroedd.
- 2 A'i air cyffroi dymmhestloedd gwynt,
Y rhai a godynt donau;
Hyd awyr fry, hyd eigion llawr,
Ac ofn bob awr rhag angau.
- 3 Gan ysgwyd a phendroi fel hyn,
Dull meddwyn, synai arnynt;
Ar Dduw mewn ing y rhoisant lef,
Daeth ef â chymmhorth iddynt.
- 4 Gwnaeth e'r ystorm yn dawel deg,
A'r tonau osteg wastad;
Yn llawen ddistaw doent i'r lan,
I'r man y bai'n dymuniad.
- 5 Addefent hwythau ger ei fron,
Ei fwynion drugareddau,
Ac i blant dynion fel y gwnaeth,
Yn helaeth ryfeddodau.
- 6 Holl gynnulleidfa ei bobl ef,
Clod Duw hyd nef dyrchafant;
Holl eisteddfeydd penaethiaid hen,
Yn llawen a'i moliannant.

E. P.

73.

SALM CX. 1, 3, 4, 5, 6, 7.

M. S.—Silesia, 62. Oldenburg, 60.

- D**YWEDAI Iôn wrth f' Arglwydd **mau**,
Ar fy llaw ddeheu eistedd,
Nes rhoddi'r rhai a gais dy waed,
Yn fainge i'th draed i orwedd.
- 2 Yn nydd dy nerth dy bobl a ddaw,
Ag aberth llaw'n 'wyllysgar;
Yn sanctaidd hardd daw'r cynnyrch tau,
O wlith y boreu hawddgar.
- 3 Yr Arglwydd dyngodd, ac ni wâd,
Ti sy'n offeiriad bythol,
Wrth urdd Melchisedec o fry,
A bery yn dragwyddol.
- 4 Yr Arglwydd ar dy ddeheu law
Brenhinoedd draw a friwa;

Brenhinoedd cryfion, uchel frig,
Yn nydd ei ddig archolla.

- 5 Ar y cenhedloedd rhydd farn iawn,
A'u gwlad gwna'n llawn celanedd;
A llawer pen dros wledydd mawr
A dŷr i lawr yn unwedd.
- 6 O wir frys i'r gyflafan hon
Fe ŷf o'r afon nesa'
A gaffo ar ei ffordd yn rhwydd,
A'r Arglwydd a'i dyrchafa.

E. P.

74.

SALM CXI. 1, 4, 5.

M. S.—Trallwm, 67. Oldenburg, 60.

- C**LODFORAF fi fy Arglwydd Iôn,
O 'wyllys calon hollol;
Mewn cynulleidfa ger eu bron
Mewn tyrfa gyfion rasol.
- 2 Yr Arglwydd a wnaeth ei goffau
Am ryfeddodau nerthol;
Can's Arglwydd noddafwr yw i ni,
Llawn o dosturi grasol.
- 3 Ef i bob rhai a'i hofnant ef,
Rydd gyfran gref at fywyd;
Ac yn dragywydd y mŷn fod
Cof o'i gyfammod hefyd.

E. P.

75.

SALM CXIII. 1—9.

8. 8. 8.—Nashville, 45.

- C**HWI, weision Duw, molwch yr Iôn,
Molwch ei enw â llafar dôn,
Bendigaid fyddo ei enw ef;
O godiad haul hyd fachlud dydd
Mawr enw'r Iôn moliannus fydd
Yn y byd hwn ac yn y nef.
- 2 Dyrchafodd Duw uwch yr holl fyd,
A'i foliant aeth uwch nef i gyd:
Pwy sydd gyffelyb i'n Duw ni?
Yr hwn a breswyl yn y nef,
I'r ddaear hon darostwng ef;
Gwel ef ein cam, clyw ef ein cri.

- 3 Yr hwn sy'n codi'r tlawd o'r llwch,
 A'r rheidus o'i drueni trwch,
 I'w gosod uwch penaethiaid byd;
 I'r amhlantadwy mae'n rhoi plant,
 Hil teg, a thylwyth, a llwyddiant;
 Am hyn molienwch Dduw i gyd.

E. P.

76.

SALM CXIV. 1—8.

8. 8. 8.—Nashville, 45.

- P**AN ddaeth Israel o'r Aipht faith,
 A thŷ Iago o estron iaith,
 Iudah oedd ei sancteiddrwydd ef,
 Israel oedd benaethiaeth Iôr;
 Gwelodd hyn a chiliodd y môr,
 A throes i'w hol Iorddonen gref.
- 2 Neidiai'r mynyddoedd megys hyrdd,
 A'r bryniau fel ŵyn llament ffyrdd,
 Cawsant wastadedd fel llawr dôl,
 Ciliaist, O fôr! dywed pa ham?
 Tithau, Iorddonen, lathraidd lam,
 Pa'm y dadredaist dithau'n d'ol?
- 3 Chwychwi, fynyddoedd, pa'm y ffoech
 Fel hyrddod? a pha'm nad arhoech?
 A chwithau fryniau fel ŵyn mân?
 Am mai rhaid ofni Duw Iago,
 Yr hwn sy'n troi'r graig yn llyn tro,
 A'r callestr yn ffynnon ddwfr glân.

E. P.

77.

SALM CXV. 1, 11, 14.

M. S.—Persia, 68. Bethania, 66.

- N**ID i ni, Arglwydd—nid i ni,
 Y doddi y gogonedd;
 Ond i'th enw dy hun yn hawdd,
 Er mwyn dy nawdd a'th wiredd.
- 2 Y rhai sy'n ofni'r Arglwydd Iôn,
 Rhowch arno'ch union hollfryd;
 Efe yw'r neb a'ch dwg i'r lan,
 Eich porth a'ch tarian hefyd.
- 3 Yr Arglwydd arnoch, arnoch chwi,
 A wna ddaioni amlach;

Ac a chwanega ar eich plant
Ei fwyniant yn rymusach.

E. P.

78.

SALM CXVII. 1, 2.

M. S.—Silesia, 62. Dyfrdwy, 63.

O! CENWCH fawl i'r Arglwydd nef,
Moliennwch ef, genhedloedd;
Molwch ei enw ef trwy'r byd,
Chwithau i gyd, y bobloedd.

2 Am ei fod ini yn dda iawn,
Yr Arglwydd llawn trugaredd;
A'i air ef sydd yn parhau byth,
Sef ei ddilŷth wirionedd.

E. P.

79. SALM CXIX. 9, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 29, 30, 33.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Silesia, 62.

PA fodd, O Dduw! y ceidw llange
Sydd ieuange ei holl lwybrau?
Wrth ymgadw yn ol dy air,
Pob llwybr a gair yn olau.

2 I'm calon cuddiais dy air di,
Rhag i mi bechu yn d'erbyn;
Arglwydd, bendigaidd ydwyti ti,
O! dysg i mi d'orchymyn.

3 Dy gyfiawn farn, a'r gwir air tau,
A mawl gwefusau traethais;
A'th dystiolaethau di i gyd,
Uwch holl dda'r byd a hoffais.

4 Bydd dda i'th was, a byw a wna,
A'th air a gadwa'n berffaith;
A'm llygaid agor di ar led
I weled rhin dy gyfraith.

5 O'th nawdd, oddi wrthyf tyn ffordd gau,
A dysg im ddeddfau crefydd;
Dewisais ffordd gwirionedd; hon
Sydd ger fy mron i beunydd.

6 Duw! ffordd dy ddeddfau dysg i mi,
Dros f'einioes hi a gadwaf;
O! pâr im' ddeall y ddeddf hon!
O'm calon fe'i cyflawnaf.

80. RHAN II. *Adn.* 43, 44, 49, 50, 57, 58, 67, 68.

- O**'M genau na ddwg dy air gwir,
 I'th farnau hir yw 'ngobaith;
 Minnau'n wastadol cadwaf byth
 Dy lân wehelyth gyfraith.
- 2 Cofia i'th was dy air a'th raith
 Lle rhois fy ngobaith arno;
 Yn d'air mae 'nghysur i i gyd,
 Yr hwn mae 'mywyd ynddo.
- 3 Ti, Arglwydd, wyt i mi yn rhan,
 Ar d'air mae f'amcan innau;
 Gweddiais am nawdd ger dy fron,
 O'm calon 'nol dy eiriau.
- 4 Cyn fy nghystuddio awn ar gam,
 Yn awr wyf d'dinam eilwaith;
 Da iawn a graslawn ydwyt ti,
 O! dysg i mi dy gyfraith!

81. RHAN III. *Adn.* 97, 101, 103, 105, 106, 111,
 145, 146, 169, 170.

- M**OR gu, O Arglwydd! genyf fi,
 Dy ddeddf di a'th gyfammod;
 Ac ar y rhai'n, o ddydd i ddydd,
 Y bydd fy holl fyfyrdod.
- 2 Ni chiliais rhag dy farnau di,
 Can's ti a'm dysgaist ynddynt,
 Mor beraidd genyf d'eiriau iach;
 Na'r mêl melusach ydynt.
- 3 Dy air i'm traed i llusern yw,
 A llewyrch gwiw i'm llwybrau;
 Mi dyngais, a chyflawni wnafl,
 Y cadwaf dy lân ddeddfau.
- 4 Cym'rais yn etifeddiaeth lân
 Byth weithian dy orch'mynion,
 O herwydd mai hwynthwy y sydd
 Lawenydd i fy nghalon.
- 5 Llewyrcha'th wyneb ar dy was,
 Dysg i mi flâs dy ddeddfau;

Dagrau o'm llygaid llyfo wnant,
Na's cadwant dy gyfreithiau.

6 Llefais â'm calon oll, O! clyw
A'th ddeddfau, Duw, a gadwaf;
Arnat y llefais, achub fi,
A'th lwybrau di a rodiaf.

7 O'th flaen di, Arglwydd, doed fy nghri,
Dysg i mi ddeall d'eiriau;
Gwared fi'n ol d'ymadrodd rhad,
Del attad fy ngweddïau.

E. P.

82.

SALM CXXI. 1—8.

M. s.—Morganwg, 65. Persia, 68.

DISGWYLIAF o'r mynyddoedd draw,
Lle daw im help 'wyllysgar;
Yr Arglwydd rydd im gymmhorth gref,
Hwn a wnaeth nef a daear.

2 Dy draed i lithro, ef nis gâd,
A'th Geidwad sydd heb huno;
Wele, dy Geidwad, Israel lân,
Heb hûn na hepian arno.

3 Ar dy law ddeheu mae dy Dduw,
Yr Arglwydd yw dy Geidwad;
Dy lygru ni chaiff haul y dydd,
A'r nos ni'th rydd i'r lleuad.

4 Yr Iôn a'th geidw rhag pob drwg,
A rhag pob cilwg anfad;
Cei fyn'd a dyfod byth yn rhwydd,
Yr Arglwydd yw dy Geidwad.

E. P.

83.

SALM CXXII. 1, 2, 3, 7.

M. s.—Cemmaes, Y. 17. Morganwg, 65.

IDY 'r Arglwydd pan dd'wedent, Awn,
Im llawen iawn oedd gwrando;
Sai'n traed o fewn Caersalem byrth,
Yr un ni syrth oddi yno.

2 Caersalem lân, ein dinas ni,
Ei sail sydd ynnddi ei hunan;
A'i phobl sydd ynnddi yn gyttûn,
A Duw ei hun a'i drigfan.

3 O fewn dy gaerau heddwch boed,
 I'th lysoedd doed yr hawddfyd;
 Er mwyn fy mrodyr mae'r arch hon,
 A'm cymmydogion hefyd.

E. P.

84.

SALM CXXV. 1, 2.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Bethania, 66.

SAWL a 'mddiriedant yn Nuw Iôn,
 Byddant fel Seion fynydd,
 Yr hwn ni syfl; a'i sylwedd fry
 A bery yn dragywydd.

2 Fel y saif sail Caersalem fry
 A'i chylchu mae mynyddoedd;
 Felly yr Arglwydd yn gaer sydd
 Dragywydd gylch ei bobloedd.

E. P.

85.

SALM CXXVII. 1, 2, 3.

M. S.—Dyfroedd Siloah, r. 10. Persia, 68.

Y TY nid adeilado'r Nêr,
 A'n ofer gwaith y seiri;
 A'r ddinas hon nis ceidw fo,
 Ni thycia gwylio ynddi.

2 Os boreu godi, os hûn hwyr,
 Os byw trwy lwyr ofidio,
 Ofer i gyd: Duw a rydd hûn
 I bob rhyw un a'i caro.

3 Wele, y plant a roir i ddyrn,
 Hiliogaeth y'nt i'r Arglwydd;
 Ac o'i rodd ef daw ffrwyth y bru,
 I'w magu mewn sancteiddrydd.

E. P.

86.

SALM CXXX. 1, 8.

M. S.—Silesia, 62. Dyfrdwy, 63.

O'R dyfnder gelwais arnat, Iôn;
 O Arglwydd tirion! gostwng
 Dy glust, ystyria y llais mau,
 Clyw fy ngweddiau teilwng.

2 Duw, pwy a saif yn d' wyneb di,
 Os creffi ar anwiredd?
 Ond fel y'th ofner di yn iawn,
 Yr wyt yn llawn trugaredd.

- 3 Disgwyliais f' Arglwydd, wrth fy rhaid,
Disgwyliodd f' enaid arno;
Rhois fy holl obaith yn ei air,
Fy enaid gair yn effro.
- 4 Ac am yr Arglwydd gwylio y bydd
Fwy na gwylieddyd difri'
A edrych blygain bob pen awr,
A welo'r wawr yn codi.
- 5 Un wedd disgwylied Isrâel
Yn ddirgel am yr Arglwydd;
Can's mae nawdd gyda'r Arglwydd nef,
Mae ganddo ef rywiogrwydd.
- 6 Ei drugareddau ant ar led,
Fe rydd ymwarded ini;
Fe weryd Isrâel fel hyn,
Fe'i tyn o'i holl ddrygioni.

E. P.

87. SALM CXXXII. 8, 9, 13—15.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Silesia, 62.

- O** ARGLWYDD! cyfod i dy lys,
A'th arch o rymus fawredd;
Gwisged d' offeiriaid gyfiawn fraint,
Gwisged dy saint wirionedd.
- 2 Can's fy Arglwydd, o serch a bodd,
A rag-ddewisodd Seion;
I drigo ynddi rhoes ei fryd,
Gan dd'wedyd geiriau tirion.
- 3 Hon fyth fydd fy ngorphwysfa i,
O hoffder ynddi triga';
Bendithiaf hi â bwyd diball,
A'i thlawd diwall o fara.

E. P.

88. SALM CXXXIII. 1, 2, 3.

M. S.—Sabbath, 59. Bethania, 66.

- W**ELE, fod brodyr yn byw 'nghyd,
Mor dda, mor hyfryd ydoedd;
Tebyg i olew o fawr werth
Mor brydferth ar y gwisgoedd.
- 2 Fel pe disgynai draw o'r nen,
Hyd farf a phen offeiriad,

Sef barf Aaron, a'i wisg i gyd,
Yn hyfryd ei arogliad.

- 3 Fel pe disgynai gwllith Hermon
Yn dô dros Seion fynydd,
Lle rhwymodd Duw fywyd, a gwllith
Ei fendith yn dragywydd.

E. P.

89. SALM CXXXIV. 1, 2, 3.

WELE holl weision Arglwydd nef,
Bendithiwch ef lle'r ydych
Yn sefyll yn nhŷ Dduw y nos,
A'i gyntedd diddos trefnwych.

- 2 Dyrchefwch chwi eich dwylaw glân,
Yn ei gyssegrlan annedd;
A bendithiwch â chalon rwydd
Yr Arglwydd yn gyfannedd.

- 3 Yr Arglwydd, â'i ddeheulaw gref,
Hwn a wnaeth nef a daear;
A roddo ei fendith a'i ras
I Seion ddinas hawddgar.

E. P.

90. SALM CXXXV. 1, 2, 5, 14.

M. S.—Sabbath, 59. Bethania, 66.

O! MOLWCH enw'r Arglwydd nef,
Ei weision ef moliennwch;
Y rhai a saif i'w dŷ a'i byrth,
I'n Duw a'i fawrwyrth cenwch.

- 2 Can's mawr yw'r Arglwydd yn ei lys,
Mi wn yn hysbys hyny;
Yn mhell uwch law'r holl dduwiau mân
Mae'r Arglwydd glân a'i allu.

- 3 Can's ar ei bobl rhydd ef farn,
Yr Arglwydd cadarn cyfion;
Ac yn ei holl lywodraeth bur,
Bydd dostur wrth ei weision.

E. P.

91. SALM CXXXVI. 1, 2.

M. S.—Sabbath, 59. Bethania, 66.

MOLWCH yr Arglwydd, can's da yw,
Moliennwch Dduw y llywydd;

- Can's ei drugaredd oddi fry
A bery yn dragywydd.
- 2 Molwch chwi Dduw y duwiau'n rhwydd,
Ac Arglwydd yr arglwyddi;
Hwn unig a wnaeth wyrthiau mawr
Trwy ei ddirfawr ddaioni.
- 3 Yr hwn a wnaeth oleuadau mawr
O'r nef hyd lawr â'i fawredd;
Yr haul y dydd, a'r lloer y nos,
I ddangos ei drugaredd.
- 4 Dug Isrâel i'r lan yn wych,
Mewn hyfryd ddrych gorfoledd;
Ysgytiodd y gelynl lu,
A hyn fu o'i drugaredd.
- 5 Hwn yn ein cystudd cofiodd ni,
O'i fawr ddaioni tirion,
Ac a'n hachubodd yn ddiswrth
Oddi wrth ein holl elynion.

E. P.

92. SALM CXXXVIII. 1, 2, 3.

M. S. — Dyfroedd Siloah, r. 19. Dyfrdwy, 63.

- R**HOF fawrglod iti, fy Nw Iôn,
O ddyfnder calon canaf;
Ac yn ngŵydd holl angylion nef,
A'm hoslef y'th foliannaf.
- 2 Ymgrymaf tua'th sanctaidd dŷ,
Dan ganu o'th drugaredd,
A'th enw mawr uwch law pob peth,
A'th air di-feth wirionedd.
- 3 Y dydd y gelwais arnat ti,
Gwrandewaist fi yn fuan;
Yno y nerthaist â chref blaid,
Fy enaid i oedd egwan.

E. P.

93. SALM CXXXIX. 1—4, 12, 16, 23.

M. S. — Saxony, 72. Môn, r. 18.

- A**RGLWYDD, manwl y chwiliaist fi,
Da y'm hadwaeni hefyd;

Eisteddiad, codiad, gwyddost hyn,
A'm meddwl cyn ei dd'wedyd.

2 Yr wyt ynghylch fy lloches i,
A'm ffyrdd i ti sydd hysbys;
'Does air nas gwyddost ti ei fod
Ar flaen fy nhafod ofnus.

3 Nid dim tywyllach nos i ti
Nag yw goleuni hafddydd;
A'r ddau i ti maent yr un dull,
Y tywyll a'r goleuddydd.

4 Dy lygaid gwelsant fy nhrefn wael
Cyn i mi gael perffeithlun;
'Roedd pobpeth yn dy lyfr yn llawn
Cyn bod yn iawn un gronyn.

5 Duw! prawf fy meddwl pa beth yw,
Oes ffordd annuwiol gen' i,
Gwel fi, a thywys, dwg fi'n ol,
Dod ffordd dragwyddol imi.

E. P.

94.

SALM CXXI. 1, 3, 8.

M. S.—Dymuniad, 74. Minden, v. 22.

O BRYSLIA, Arglwydd! clyw fy llais,
O brysur gelwais arnat;
O'r man lle b'wyf, gwrando fy llef,
A doed i'r nef hyd atat.

2 O Arglwydd! gosod, rhag gair ffraeth,
Gadwraeth ar fy ngenau;
Rhag im gamdd'wedyd, gosod ddôr
Ar gyfor fy ngwefusau.

3 Mae 'ngolwg a'm holl obaith i,
Duw, arnat ti dy hunan;
O! bydd di 'n unig yn fy mhlaid!
Na fwrw f'enaid allan.

E. P.

95.

SALM CXXIV. 3, 4, 12—15.

M. S.—Saxony, 72. Arenig, 73.

PA beth yw dyn, dywed, O Dduw!
Pan fyddit i'w gydnabod?

- A mab dyn, pa beth ydyw fo
Pan fych am dano'n darbod?
- 2 Pa beth yw dyn? peth yr un wedd
A gwagedd, 'does o hono;
A'i ddyddiau'n cerdded ar y rhôd,
Fel cysgod yn myn'd heibio.
- 3 Ein meibion boed fel planwydd cu,
O'r bôn yn tyfu'n iraidd,
A'n merched megys ceryg nâdd
Mewn conglau neuadd sanctaidd.
- 4 A'n conglau'n llawnion o bob peth,
A'n dcfaid, difeth gynnydd,
Yn filoedd—mawr yw'r llwyddiant hwn—
A myrddiwn i'n heolydd.
- 5 A'n hychen cryfion dan y wêdd
Yn hywedd, ac yn llonydd,
Heb dôr na soriant i'n mysg ni,
Na gwaeddi i'n heolydd.
- 6 Dedwydd yw'r bobl hyny sy
A phobpeth felly ganddynt;
Bendigaid bobl y rhai'n yw
Yr Arglwydd yn Dduw iddynt.

E. P.

96. SALM CXLV. 1, 8—10, 15, 16, 21.

M. S.—Sabbath, 59. Bethania, 66.

- M**I a'th fawrygaf di, fy Nuw,
Can's tydi yw fy llywydd;
Bendithio d'enw byth a wnafl,
A molaf e'n dragywydd.
- 2 Sef graslawn yw ein Harglwydd ni,
Ac o dosturi rhyfedd;
Hwyr ac annyben yw i ddig,
Llawnfrydig i drugaredd.
- 3 Da yw yr Arglwydd i bob dyn,
A'i noddod sy'n dyciannol;
Ac ar ei holl weithredoedd ef
Daw nawdd o'r nef yn rasol.
- 4 Dy holl weithredoedd di i'th lwydd,
O Arglwydd! a'th glodforant;

Dy wyrth, pan welo dy saint di,
Y rhei'ni a'th fendithiant.

- 5 Wele, mae llygaid yr holl fyd
Yn disgwyl wrthyt, Arglwydd;
Tithau a'u porthi hwynt i gyd,
Bawb yn ei bryd yn ebrwydd.
- 6 A phan agorech di dy law,
O honi daw diwallfaeth;
D'ewylllys da yw ymborth byw,
A hyny yw eu lluniaeth.
- 7 Fy enaid traethed fendith rwydd,
A mawl yr Arglwydd nefol;
A phob cnawd rhoed i'w enw, y Sant,
Ogoniant yn dragwyddol.

E. P.

97. SALM CLXVI. 1, 2, 6, 10.

M. S.—Trallwm, 67. Oldenburg, 60.

FY enaid, mola'r Arglwydd nef,
Mi a'i molaf ef i'm bywyd;
Dangosaf glod i'm Harglwydd Dduw
Tra gallwyf fyw na symmud.

- 2 Hwn Dduw a wnaeth nef, daear, môr,
A'r holl ystôr sydd ynddynt;
Hwn a saif yn ei wir ei hun,
Pryd na bo un o honynt.
- 3 Yr Arglwydd yn teyrnasu a fydd,
Dy Dduw tragywydd, Seion;
O oes i oes pery dy lwydd,
Molwch yr Arglwydd tirion.

E. P.

98. SALM CXLVIII. 1—13.

M. S.—Sabbath, 59. Mary, 69.

O MOLWCH yr Arglwydd o'r nef!
Rhowch lef o'r uchel leoedd;
Molwch chwi, holl angylion nef,
Molwch ef ei holl luoedd.

- 2 Yr haul, a'r lleuad, a'r holl sêr,
Y gloewder, a'r goleuni,
Nef y nefoedd, a'r ffurfafen,
A'r deifr uwch ben y rhei'ni.

- 3 Moliannant enw'r Arglwydd nef,
Hwynt â'i air ef a wnaethpwyd;
D'wedodd y gair, a hwy fel hyn
Ar ei orchymyn grewyd.
- 4 Rhoes reol iddynt i barhau
Fel deddfau byth i'w dilyn;
Rhoes bob peth yn ei le'n ddios,
Nad elo dros ei derfyn.
- 5 Molwch yr Arglwydd o'r ddaear,
Chwychwi ystrywgar ddreigiau;
Y tân, y cenllysg, eira, a tharth,
A'r gwynt o bob parth yntau.
- 6 Mynyddoedd, bryniau, ffrwythlawn wŷdd,
A'r tirion gedrwydd brigog,
'Nifeiliaid a'r ymlusgiaid maes,
Ac adar llaes asgellog.
- 7 Brenhinoedd daear, barnwyr byd,
Swyddwyr, ynghyd â'r bobloedd,
Yr ieuaingc yn eu nerth, gwŷr hen,
Pob bachgen yn mhob oesoedd.
- 8 Molant ei enw ef ynghyd,
Uchel a hyfryd ydoedd;
Ei enw ef fydd uchel ar
Y ddaear oll, a'r nefoedd.

E. P.

99.

SALM CXLIX. 1, 2.

M. S.—Sabbath, 59. Mary, 69.

CENWCH i'r Arglwydd, ac iawn fydd,
Ryw ganiad newydd ryfedd;
A chlywer yn nghyn'lleidfa'r saint,
Ei fawrfraint a'i orfoledd.

- 2 Boed Isrâel lawen a ffraeth
Yn Nuw a'i gwnaeth yn ddibrin;
A byddant hyfryd, plant Seion,
Yn Nuw, eu tirion Frenin.

E. P.

100.

SALM CL. 1—6.

M. S.—Sabbath, 59. Oldenburg, 6.

MOLWCH Dduw yn ei gyssegr len,
Sef ei ffurfafen nerthol;

Molwch ef am gadernid llym,
Ac amllder grym rhagorol.

2 Rhowch ar lais udgorn y mawl hyn,
Ar nabl, telyn, tympan;
Molwch chwi ef â llawn-glod clau,
A thannau, pibell, organ.

3 Ar y symbalau, molwch ef,
A'r rhai'n â'u llef yn seingar;
O! molwch ef â moliant clau
Ar y symbalau llafar!

4 Pob peth, moliannent un Duw byth,
Sydd ynddynt chwyth y bywyd;
Rhoent gydgerdd foliant i barhau,
Clodforwn ninnau hefyd.

E. P.

H Y M N A U.

101.

Cadernid cyfammod Duw.

10au.—Clod, 5. Navarre, 1.

CYFAMMOD hedd, cyfammod cadarn Duw,
Ni syfl o'i le, nid ië a nage yw:
Cyfammod gwir, ni chyfnewidir chwaith;
Er maint eu pla, daw tyrfa i ben eu taith.

2 Cyfammod rhad, o drefniad Un yn Dri,
Hen air y llŵ a droes yn elw i ni;
Mae'n ddigon cry' i'n codi fyny'n fyw;
Ei rym o hyd yw holl gadernid Duw.

3 Cyfammod cry'—pwy ato ddyry ddim?
'Deill byd na bedd mo dori ei ryfedd rym:
Diysgog yw hen arfaeth Duw o hyd;
Nid siglo mae, fel gweinion bethau'r byd.

4 'D oes bwlch yn hwn—fel modrwy'n grwn y mae;
A'i glwm mor glos, heb os ac oni bae:
Nid all y plant ddim gwerthu eu meddiant mwy;
Mae gan Dduw gylch, a'i deil, o'u hamgylch hwy.

5 Er llithro i'r llaid, a llygru defaid Duw,
Cyfammod sy i'w codi fyny'n fyw,
A golchi i gyd eu holl affendid hwy,
A'u dwyn o'r bedd heb ddim anwiredd mwy. E. J.

102.

Arfaeth Duw.

10au.—Navarre, 1. Clod, 5.

CYN llunio'r byd, cyn lledu'r nefoedd wen,
Cyn gosod haul, na sêr uwch ben,
Fe drefnwyd ffordd yn nghynghor Tri yn Un
I achub gwael, golledig, euog ddyn.

2 Trysorwyd gras, ryw annherfynol stôr,
Yn Iesu Grist cyn rhoddi deddf i'r môr;

A rhedeg wnaeth bendithion arfaeth ddrud,
Fel afon gref lifeiriol dros y byd.

- 3 Mae'r udgorn mawr yn seinio'n awr i ni
Ollyngdod llawn trwy'r Iawn ar Galfari:
Mawl yn mhob iaith trwy'r ddaear faith a fydd,
Am angeu'r groes, a'r gwaed a'n rhoes yn rhydd.

P. J.

103.

Duw yn Benarglwydd da.

10au.—Coburg, 4. Clod, 5.

EIN deddfwr, Duw, nid dim ond da a bair;
Holl lu y nef yn llon a wnant ei air:
Ardderchog lu! ni thorant byth mo'i arch;
Fel hyn trwy'r byd ei 'wyllys fo mewn parch.

- 2 Arfaethau Duw ynt uniawn, doeth, a da;
Ei gynghor saif, a'i holl ewyllys wna:
O oes i oes, meddyliau calon lôr
Sydd lawer trech na chedyrn donau'r môr.
- 3 Fy enaid, câr arfaethau gras di-drai;
Ewyllys Nêr roes Iesu dros dy fai:
O'i fwriad ef mae'r clwyf lle mae dy nyth,
A'th fwriad di o aros yno byth.
- 4 Os trefnodd siomi dy amcanion hoff,
Ac i ti fyn'd i'r bywyd mwy yn gloff,
Na chwyna ddim; yr un Penarglwydd yw
A drefnodd i ti gwrdd âg ef, a byw.
- 5 "Dy farn ni w'yras," medd fy Nefol Dad;
"Gweinyddaf i ti fwy na'r byd yn rhad:
Dan bob rhyw loes, gwrandawaf ar dy gri,
Cyfranog fyddi o'm sancteiddrwydd i."
- 6 "Oni wna Barnydd yr holl ddaear farn?"
Y pryfyn dyn ni wêl o'm gwaith ond darn:
Duw doeth nid all, Duw da ni wna un cam;
Fe ddengys ei holl lwybrau yn ddi-nam.
- 7 Ymgrymaf mwy, dan holl flinderau'r llawr,
I'r hwn a eistedd byth yn Frenin mawr;
Ni flinodd neb o'i fodd er dechreu'r byd;
Mae'n dwyn ei blant o'u poen i'r Ganaan glyd.

- 8 Ewyllys Iôn a gaffo mwy fy nghlod;
 Pan ddelo drwg, pan fyddo da heb ddod,
 Fy nghân gaiff fod, Yr Arglwydd, ef sydd Dduw;
 Rhued y storm, fy Nhad sydd wrth y llyw! E. P.

104.

Y Drindod.

M. H. — Yr Hen 100fed, 10. Beza, 12.

UN wyt, fy Nuw, ac etto Tri!
 Dirgelwch yw rhy fawr i mi;
 Gog'uwch tragwyddol, felly'th gair
 Wedi 'th ddadguddio yn dy Air.

- 2 Pan gilio ffwrdd gysgodau'r hwyr,
 A'r llen i'r llawr ei rhwyg 'n llwyr,
 Fe allai ceir, trwy lewyrch gwell,
 I ganfod mwy i'r dyfnder pell.
- 3 Fel d'wed dy Air, fy nyled yw
 Credu dy hanfod di, fy Nuw;
 Anghofio'm rheswm—mae'n rhy wan;
 Ni fedd ef nerth i'm tynu i'r lan.
- 4 Pob priodoledd faith ddi-ball
 A geir yn un geir yn y llall;
 Fy Nhad, fy Iesu, a'r Ysbryd cân,
 Sy Dduw; ni feddaf etto ond Un.
- 5 A chan y Drindod yma mae
 Yr unig allu i'm hiachau;
 Tair swydd yn angenrheidiol sy
 Cyn gallu'm dwyn i'r nefoedd fry:
- 6 Rhaid oedd fy newis gan y Tad,
 A'r Iesu farw drosy'n rhad,
 A'r Ysbryd i gymmhwyso i gyd
 Ei iachawdwriaeth werthfawr ddrud. W.

105.

Y Creawdwr a'r Llywiawdwr.

M. H. — Yr Hen 100fed, 10. Winchester, 9.

CLODFORWCH Frenin nefoedd fry;
 Fe'n Arglwydd yr Arglwyddi sy,
 Creawdwr bywyd pawb, a'u bod—
 Fe sydd, fe fydd, fe oedd erioed.

- 2 Creawdwr y ffurfafen fawr,
 Sy'n hongian uwch y ddaear lawr,

- Yr haul, y lloer, y sêr, y sy
Yn gwibio'n entrych nefoedd fry.
- 3 Fe sy'n berchenog ar y stôr,
Mewn awyr, daear, dŵr, a môr;
Yr holl gre'duriaid mân, a'u hil,
Sy'n eiddo ef ar fryniau fil.
- 4 Dal sylw craff mae ar bob un,
Gan chwilio dyfnder calon dyn;
'Does neb trwy'r greadigaeth fawr
Nas gŵyr ei feddwl ef bob awr.
- 5 Myn barch, ac idd ei enw glod,
Oddi wrth bob gweithred sydd yn bod
Ei fawr ogoniant ddwg i ben
O uffern ac o'r nefoedd wen.
- 6 Mae morcedd a mynyddcedd maith
Yn seinio 'maes mewn eglur iaith;
A'r holl greaduriaid o bob rhyw
Sy'n dyweyd mai rhyfedd iawn yw Duw. w.

106.

Digonolrwydd Duw.

M. H.—Angels' Hymn, 27. Lancaster, 17.

- N**AWR boddlaw'n wyf, can's digon yw
Dy fod yn eiddo i mi, fy Nuw;
Yn t'wynu yn dy wyneb pryd
Mae mwy na holl drysorau'r byd.
- 2 Dy gariad sy arnaf eisieu o hyd,
Dy gariad wy'n ddymuno i gyd;
Fy mwyd a'm diod oll yn wir,
A'm iechyd, yw dy gariad pur.
- 3 Y nef ei hun yw'r man bôst ti,
A lle na bôst yw uffern ddu:
Am hyn yn holl droadau'r llawr
Boed f'enaid gyda'm Iesu mawr.
- 4 Pan allwyf gredu, ond yn wan,
Dy fod dy hunan imi'n rhan,
Mae hyn yn troi fy mhoen o'r bron
Yn rhyw lawenydd tan fy mron:
- 5 Pan bwyf yn wan, gwna hyn fi'n gryf,
A phan bwy'n ofni gwna fi'n hyf;

Pan byddwy'n rhwym, fe'm gwna yn rhydd,
Fath rinwedd yn dy gariad sydd! w.

107.

Golwg ar Dduw.

M. H.—Lancaster, 17. Caernarfon, 16.

O N'ALLWN godi'm henaid gwan
I'r nefol baradwysaidd fan!
Lle cawn i wel'd mewn muniyd awr
Fwy na thrysorau'r ddaear fawr.

- 2 Mae golwg arnat ti, fy Nuw,
Yn drysor ddigon tra fwyf byw;
Mae golwg arnat ti dy hun
Yn dyweyd mor salw ydyw dyn.
- 3 Pan gaffwyf wel'd dy wyneb pryd
Mae'n darfod freniniaethau'r byd;
Pob enw dan yr awyr las,
Sy'n myn'd yn ddim yn ngoleu'th ras.
- 4 O! Frenin mawr, tragwyddol, cân,
Wyt oll yn oll, wyt oll yn un;
Rho imi wel'd dy hyfryd wedd,
Ni cheisiaf fwy tu yma i'r bedd. w.

108.

Llawenychu yn Nuw.

M. H.—Beza, 12. Lancaster, 17.

O ARGLWYDD! pa fath bleser sy
Yn awr gan y nefolaidd lu,
Pan mae dyferion bychain iawn
Yn rhoddi'n henaid llesg yn llawn!

- 2 Pan byddom ni yn cael mwynhâd
O'r pethau brynwyd â dy waed,
Mae'r amser yn myn'd heibio'n glau
Dan ganu a than lawenhau.
- 3 Ond os troi di dy wyneb pur,
A chuddio'r haul ddisgleirwen glir,
Mae galar, gruddfan trist, a gwae,
Yn cario'r dydd ar lawenhau.
- 4 O beth i'r llall cyrwydro wnawn,
Heb gael llonyddwch fore a nawn;
Rho, Iesu, 'th gariad i ni'n rhodd,
Ac yna byddwn wrth ein bodd. w.

109.

Duw yn cynnal.

M. H.—Beza, 12. Sebastian, 18.

- D**UW yw fy Nhad, boed iddo'r clod
 Am iddo 'ngharu cyn fy mod;
 Cryf yw fy Nghyfaill i, a'm Pen,
 A'm gwlad artrefol sy uwch y nen.
- 2 Fry mae fy nhrysor pur dilyth,
 A'r goron gaf fi wisgo byth;
 Fe sugnodd nefoedd Duw fy mryd,
 Nes wyf yn ddyeithr yn y byd.
- 3 Myrdd o fy mrodyr anwyl sy
 Yn gorphwys yn y nefoedd fry;
 Nghyfeillion goreu sydd mewn hedd,
 Yn canu'r ochr draw i'r bedd.
- 4 Hyd yma'm deliaist drwy dy ras,
 Duw! dal fi etto o hyn i maes;
 Cryfhâ fy ysbryd ar fy nhaith,
 I lanio dros ddyfnderoedd maith.
- 5 Mi ddringais greigydd er yn wan,
 Rhyfeddu'r wyf p'odd des i'r lan;
 Tebygol fod fy mh wys i fry,
 Yn ddirgel ar f' Anwlyd cu.

w.

110.

Neb ond Duw.

M. H.—Babilon, 35. Melindwr, 32.

- R**HO imi wel'd mai ti yw'm hedd,
 A llwyr ddifyru ar dy wedd,
 A chym'ryd d'eiriau gwerthfawr drud
 Yn unig bleser yn y byd.
- 2 Gâd i mi gael dy ysbryd pur
 Yn gyfaill yn yr anial dir;
 Fel byddo dy holl gyfraith lym
 Yn felus ac yn hyfryd im.
- 3 Pan welych fi yn crymu 'mhen
 At ryw wrthddrychau îs y nen,
 O! dangos im na thâl yr un
 I'w garu byth ond ti dy hun!
- 4 O! cwyd fi o'r pydewau i'r lan,
 A gwna fi'n gadarn pan bwy'n wan;

A dangos i'r annuwiol ryw
Na feddaf gyfaill ond fy Nuw.

- 5 Na fydded i'r llifeiriant mawr
I soddi'm henaid gwan i lawr;
Ac na chaed cystudd byth fy nhrin
Heb ei gyfeillach ef ei hun.

w.

111. *Disgwyliad wrth Dduw.*

M. H.—Leipsic, 31. Brynteg, Y. 6.

O! NAC ymguddia, f' Arglwydd cun,
Oddi wrth fath bryfyn gwael ei lun,
Sy'n teithio trwy bob poen a gwae,
Yn methu beunydd dy fwynhau.

- 2 Dy bresennoldeb sy mor fawr
Yn llanw'n hollol nef a llawr:
Ond heb gael gwel'd dy wyneb cu,
Pa gysur ydyw hyn i mi?
- 3 Mi welais wedd dy wyneb gwyn
Mewn dirgel leoedd, do, cyn hyn;
'Run syched heddyw, a'r un cais,
Sydd ynof am dy hyfryd lais.
- 4 A gaf ond hyny wel'd dy wedd?
Ond hyny brofi o dy hedd?
Dy heddwch sydd mor fawr ei rym,
Mae'm nerth i hebddo'n myn'd yn ddim.
- 5 Pa bryd gwasgara'r t'wyllwch du,
Cymmylau o anobaith cry?
A'r boreu wawr i d'wynu'n rhad
O bur gynteddau tŷ fy Nhad?

w.

112. *Duw yn unig yn fwynhâd.*

M. H.—Winchester, 9. Lledrod, Y. 8.

Y MAN bôch di, fy Arglwydd mawr,
Yn rhoi dy nefol hedd i lawr,
Mae holl hapusrwydd maith y byd,
A'r nef ei hunan yno i gyd.

- 2 Nid oes na haul, na sêr, na lloer,
Na daear fawr, a'i holl ystôr,
Na brawd, na chyfaill da, na dyn,
A'm boddia hebot ti dy hun.

- 3 'Dyw'r gair 'maddeuant' imi ddim,
 Nid oes mewn gweddi ronyn grym,
 A llais heb sylwedd ynt i gyd,
 Heb imi wel'd dy wyneb pryd.
 Na soniwch am un pleser mawr
 Na dim gogoniant ar y llawr;
 Nid oes gogoniant o un rhyw,
 Na phleser arall ond fy Nuw.
- 5 Pan byddo'n cuddio ei wyneb cu,
 Beth wna teganau'r byd i mi?
 Rhith a breuddwydion, diau yw
 Pob peth a welir ond fy Nuw.
- 6 Os collaf wedd ei wyneb pryd,
 'Does dim wna iawn o fewn i'r byd;
 'Does dim yn bod o'r ddae'r i'r nen
 A ddwg y golled hon i ben.

w.

113.

Duw yn ngoleuni y groes.

M. H.—Winchester, 9. Yr Hen 100fed, 10.

- D**UW! er mor eang yw dy waith,
 Yn llanw'r holl greadigaeth faith,
 'Does dim trwy waith dy ddwyllaw oll
 At gadw dyn fu gynt ar goll.
- 2 Dyma lle mae d'anfeidrol ras
 Hyd eitha'n cael ei daenu i maes;
 A holl lyth'renau d'enw gawn
 Yn cael eu dangos yma'n llawn.
- 3 Ar Galfari, rhwng dae'r a nef,
 Llewyrchodd ei ogoniant ef;
 Un haul ymguddiodd y prydawn,
 A'r llall a wnaed yn eglur iawn.
- 4 Nid oedd ond gwaed 'sgrifennai i gyd
 Ddyfnderoedd mawr anfeidrol lid;
 Nid oedd ond gwaed osodai i maes
 Derfynau'r gwardedigol ras.
- 5 Pa ddawn sydd yn y Duwdod mawr
 Nad yw'n ysgrifen yma i lawr?
 Beth all'sai ddangos pwy wyt ti
 Yn well nag angeu Calfari?

- 6 O! fyrddiwn ryfeddodau'r groes!
 Dioddefodd f' Arglwydd angeu loes:
 Caru hyd at ddioddef llid;
 Caru a marw yr un pryd.
- 7 Fy ysbryd a fy mywyd drud
 Sy'n cael ei faeth oddi yma i gyd;
 Y dwr a'r gwaed ddaeth yma'n lli',
 Yw nerth a gallu'm hysbryd cu.
- 8 Dymunwn roi dy glod i maes,
 Mewn iaith na's deall daear las.
 O flaen y faingc, yn mhlith y llu
 O seintiau ac angylion fry.

w.

114. *Duw yn blaid i'w bobl.*
 (SALM XLVI.)

8. 8. 8.—Nashville, 45. Llangoedmôr, y. 10.

DUW yw fy nerth a'm noddfa lawn;
 Mewn cyfyngderau creulawn iawn,
 Pan alwom arno, mae ger llaw;
 Ped ai'r mynyddoedd mwya' i'r mor,
 Pe chwalai'r ddaear fawr a'i 'stôr,
 Nid ofnai'm henaid i ddim braw.

- 2 A phe doi'r moroedd dros y byd
 Yn genllif garw coch i gyd,
 Nes toddi'r bryniau fel o'r blaen;
 Mae afon bur i lawenhau
 A'i ffrydiau ddinas Duw'n ddidrai,
 Preswylfa ei saint, a'i babell lân.
- 3 A Duw sydd yno yn eu plith,
 Ni ysgogir un o honynt byth;
 Fe'u cymmhorth hwy yn foreu iawn:
 Y boreu byddo mwy na mwy
 O bob gwasgfeuon arnynt hwy
 Ceir gwel'd ei addewid ef yn llawn.
- 4 Terfysgodd cenedlaethau'r byd,
 A breniniaethau aeth yn llid,
 Yn erbyn ei Eneiniog ef:
 Ing, cyfyng-gynghor, llewygfâu,
 Ac arswyd, ddaeth ar gedyrn rai;
 Y ddaear doddodd gan ei lal.

- 5 Arglwydd y lluoedd sydd o'n plaid,
 Duw Iago'n gymmhorth in wrth raid;
 Gobeithiwn ynddo byth am hyn:
 Dewch, synwch ar ei ryfedd waith,
 Fath ddistryw wnaeth trwy'r ddaear faith:
 Mae'n siwr bydd yn amddiffyn in.
- 6 Fe wnaeth ryfeloedd mawr eu llid
 I beidio hyd eithafoedd byd;
 Y cedyrn mawr ddychryna o'i flaen:
 Fe ddryllia'r bwa dur yn glau,
 Fe dyr y waeawffon yn ddau,
 Fe lysg eu holl gerbydau a than. w.

115.

Clodforedd i Dduw.

M. S.—Trallwm, 67. Oldenburg, 60.

- C**LODFORWCH bawb ein Harglwydd Dduw,
 Doed dynolryw i'w gannol;
 Ei hedd, fel afon fawr ddidrai,
 Gaiff ddyfrhau ei bobol.
- 2 Uwch nefol len mae tanllyd lu
 'N ei foli yn dragywydd;
 Nef, daear, dwr, a phob peth byw,
 All ddyweyd, Da yw yr Arglwydd.
- 3 Ei air a'i ammod cadw wna;
 Byth y parha'i ffyddlondeb,
 Nes dwyn ei braidd o'u poen a'u pla,
 I hyfryd dragwyddoldeb.
- 4 Ni newid dim, er gweled bai
 O fewn i'w rai anwyla';
 Byth cofia waed Tywysog nen,
 A'i boen ar ben Calfaria.
- 5 Pan ballo ffafr pawb a'u hedd,
 Duw o'i drugaredd odiaeth,
 Yn Dad, yn Frawd, yn Ffrynd, a fydd
 Ar gyfyng ddydd marwolaeth. w.

116.

Ffyddlondeb Duw.

M. C.—St. Ann, 79. Bedford, 89.

DOED uffern, angeu, a holl rym
 Fy mhechod yn gyttûn,

Cryfach a thrymach lawer yw
Ffyddlondeb Duw ei hun.

- 2 Ac yn eu herbyn gwaeddi wnafl,
“Yr Arglwydd yw fy rhan;”
Ac yn ei glwyfau mi ga’r dydd
Yn hollol yn y man.
- 3 Ac mi ro’ f’angor yma i lawr
Mewn moroedd dyfnion maith,
Nes im gael glanio’r ochr draw
I’r wlad o fel a llaeth.
- 4 Pan aller briwio gallu’m Duw,
Tori ffyddlondeb nen,
Dyna yr unig bryd yr ä
Tymmhestloedd dros fy mhen.

w.

117.

Cariad Duw.

M. C.—French, 77. Bedford, 89.

TYDI, fy Arglwydd, yw fy rhan,
A doed y drygau ddêl;

Ac er bygythion uffern fawr,
Dy gariad sydd dan sêl.

- 2 Oddi wrthyt rhed fel afon faith,
Fy nghysur yn ddidrai;
O hwyr i foreu, fyth yn gylch,
Dy gariad sy’n parhau.
- 3 Uwch pob rhyw gysur îs y nef
Yw cariad pur fy Nuw;
Anfeidrol foroedd dyfnion maith,
Heb fesur arno yw.
- 4 Dechreuodd draw cyn creu y byd,
Fe bery byth yn mlaen,
Heb un cyfnewid, ac heb drai,
Pan elo’r byd ar dân.
- 5 O! dewch a gwelwch—chwiliwch ef,
Anfeidrol gariad mawr,
Ag sydd yn maddeu miloedd myrdd
O feiau yn yr awr.
- 6 Mae’n para’n ffyddlaw’n byth heb drai,
P’odd bynag troddo’r byd,

A phe cymmysgai tir a môr
Yr un yw'm Duw o hyd.

w.

118.

Mawredd Duw.

8. 6.—Rotterdam, 102.

- M**AE'N llon'd y nefoedd, llon'd y byd,
Llon'd uffern hefyd yw;
Llon'd tragwyddoldeb maith ei hun,
Diderfyn ydyw Duw;
Mae'n llon'd y gwagle yn ddigoll,
Mae oll yn oll, a'i allu'n un,
Anfeidrol annherfynol fod
A'i hanfod ynddo'i hun.
- 2 Un hunanfodol ydoedd ef
Cyn llunio nef na llawr;
Yn nhragwyddoldeb maith yn ol,
Yn Dduw anfeidrol fawr;
Heb ddechreu dyddiau iddo'n bod,
Na diwedd einioes chwaith i ddod,
Tragwyddol a rhyfeddol fod
Yn Drindod uniawn drefn.
- 3 Clyw, f'enaid tlawd, mae genyt Dad
Sy'n gwel'd dy fwriad gwan,
A Brawd yn eiriol yn y nef
Cyn codi'th lef i'r lan:
Cred nad diystyr gan dy Dad
Yw gwrandaw gwaedd dymuniad gwiw,
Pe byddai d'enu yn rhy fud
I'w dd'wedyd ger bron Duw.

E. J.

119.

Ffordd Duw yn guddiedig.

7. 6. D.—Bremen, 112. Ramah, 108.

FFORDD Duw sydd yn y dyfroedd,
A'i lwybrau oll yn gudd;
Er hyny, dont yn amlwg
Pan ddelo'r hynod ddydd:
Holl droion maith rhagluniaeth—
Bydd pelyderau Duw
Yn dangos eu cymmhwyser
I bob creadur byw.

- 2 Gan hyny, ymdawelwn
 Mewn gostyngyddrwydd gwiw,
 A gwir fwyneidd-dra duwiol
 Mewn 'stormydd o bob rhyw
 Pob awel lem anhyfryd
 Sy'n ol yr arfaeth gynt;
 Ac arni yn marchogaeth
 Mae Arglwydd mawr y gwynt.

D. CS.

120. *Cariad Duw mewn etholedigaeth.*

7. 6. D. — Meirionydd, 109. Missionary, 110.

RHYFEDDOL byth, rhyfeddol

Yw cariad rhad fy Nuw,
 A redodd yn yr arfaeth
 At ddynion gwael eu rhyw
 A'u dewis mewn Cyfryngwr,
 A'u rhoddi iddo'n hâd,
 Ac yntau yn ymrwymo
 I'w dwyn yn un â'i Dad.

- 2 Etholiad, heb un ammod
 Yn sefyll ar y dyn—
 Yn tarddu o foddlonrwydd
 Ewyllys Duw ei hun:
 Tragwyddol, heb un dechreu,
 Anghyfnewidiol yw;
 Mae'r sylfaen a'r adeilad
 I gyd o gynghor Duw.

- 3 Etholwyd i feddiannu'r
 Holl ragorfreintiau drud—
 Y moroedd o fendithion
 Sy'n ngwaed Iachawdwr byd:
 Cyfiawnder a sancteiddrwydd,
 A gogoneddiad llawn;
 Rhad, rhad! fydd anthem Seion
 Am fath annhraethol ddawn.

- 4 Mae'r moddion a'r dybenion
 Mewn cwlwm sicr iawn;
 'Does modd fod gwell sefydliad—
 Mae'n ddoeth, o ras yn llawn

Prif ddyben ethol ydoedd
 Dyrchafu gras fy Nuw,
 Ac wrth wneyd hyny, achub
 Myrddiynau o ddynolryw.

ML. R.

121.

Cariad Duw.

7. 6. D.—Meirionydd, 109. Syria, v. 38.

- O** FOROEDD o ddoethineb!
 Oedd yn y Duwdod mawr,
 Pan yn cyfranu ei gariad
 I bryfed gwael y llawr;
 A gwneuthur i'w drugaredd,
 A'i dostur maith ynghyd
 I redeg megys afon
 Lifeiriol dros y byd.
- 2 Duw, cariad yw ei hunan
 B'le bynag rhedo'i fryd,
 Mae anfeidroldeb eang
 Yn cerdded trwyddo i gyd
 Mewn gweithred o drugaredd
 Mae ef yn llawenhau;
 Ac yn faddeuwr pechod
 Yn cael ei alw mae.
- 3 Rhyw ddyfnder mawr o gariad,
 Lled, annherfynol hyd,
 A redodd megys diluw
 Diddiwedd dros y byd;
 Yn ateb dyfnder eithaf
 Trueni dynolryw;
 Can's dyfnder eilw ddyfnder
 Yn arfaeth hen fy Nuw.
- 4 O! gariad heb ei gymmhar!
 A thyna'r testyn sy
 Yn llanw holl ganiadau
 'R angylaidd sanctaidd lu
 Anfeidrol ras rhyfeddol!
 Pe tawai am dano ddyn,
 Fe seiniai'r fud greadigaeth
 Yn ddiau bob yr un.

W.—G. D. C.

122.

Doethineb a daioni Duw.

7. 6. D.—Ramah, 108. Bremen, 112.

FY Nuw, uwch law fy neall
 Yw gwaith dy ddwylaw i gyd;
 Rhyfeddol annherfynol
 Sydd ynddynt oll ynghyd;
 Wrth weled dy ddoethineb,
 Dy allu mawr, a'th fri,
 Mi greda' am iachawdwriaeth
 Yn hollol ynot ti.

- 2 O f'enaid! gwel fath noddfa,
 Ddiysgog, gadarn, yw,
 Yn mhob rhyw gyfyngderau
 Tragwyddol ras fy Nuw:
 Ac yma boed fy nhrigfan,
 A fy nhawelaf nyth,
 Yn nyfnder cyfyngderau,
 Sef dan dy aden byth.

- 3 Fe all i'r lan fy nghodi
 O ddyfnder llwch y byd,
 A gwneyd pob drwg a gwrddwyf
 Droï er daioni i gyd;
 Rhoï olew o lawenydd
 Yn wastad ar fy mhen,
 A'm dwyn trwy foroedd dyfnion
 I ganol nefoedd wen.

W.—G. D. C.

123.

Y Cyfammod Gras.

7. 6. D.—Ramah, 108. Syria, Y. 37.

CYFAMMOD hedd a luniwyd
 Yn nhragwyddoldeb pell,
 Rhwng Tad, a Mab, ac Ysbryd;
 Nis gall'sai fod yn well:
 Cyfammod er achubiaeth
 I euog lwch y llawr:
 Mae'n gadarn, wedi ei selio
 A gwaed Messiah mawr.

- 2 Cyfammod rhad tragwyddol
 Yw dyfais gras y nef;

Nis gall na byd nac uffern
 Byth ei ddirymu ef;
 Pan ddiffydd haul a lleuad,
 Pan losgo daear las,
 Fe saif y ddyfais ddwyfol
 Yn gryf gyfammod gras.

AN.

124. *Duw yn hoffi trugaredd.*

7. 6. D.—Manheim, 111.

PA Dduw yn mhlith y duwiau
 Sydd debyg i'n Duw ni?
 Mae'n hoffi maddeu'n beiau,
 Mae'n hoffi gwrandaw'n cri;
 Nid byth y deil eiddigedd,
 Gwell ganddo drugarhau;
 Er maint ein hannheilyngdod,
 Mae'i gariad e'n parhau.

AN.

125. *Duw yn anghyfnewidiol.*

6. 8.—Gwladys, 135. Normandy, 133.

FFYDDLONDEB mawr y nef
 Sydd siwr o bara byth,
 'Does dim a'i briwia ef
 O'r ddae'r i uffern syth;
 Mae'i arfaeth fawr a'i air yn un,
 A gwaed y groes oll yn gyttûn.

2 Cyfnewid y mae dyn,
 Tröedig yw erioed,
 Ond digyfnewid Duw,
 Fel haul neu sêr y rhod
 Ac ar ei faith ffyddlondeb ef
 Y try gogoniant nef y nef.

3 O! fendith heb ddim trai,
 Cysuron heb ddim rhi',
 Sy'n tarddu, Iesu, i maes,
 Bob awr, o honot ti;
 Nis gallaf byth ddymuno mwy
 Trysorau nag sydd yn dy glwy.

W.

126.

Cariad Duw yn parhau byth.

6. 8.—Alun, A. 18. Bombay, 136.

PA'M'r ofna'm henaid gwan
 Wrth wel'd aneirif lu
 Yn ceisio ammheu'm rhan
 A'm hawl yn Iesu cu?

Gwn mai dilyth wirionedd yw,
 Fod cariad Duw yn para byth.

2 P'odd gall y Bugail mawr
 Anghofio 'i anwyl ŵyn,
 Pan ddaeth o'r nef i lawr
 I farw er eu mwyn?
 Gwn mai dilyth, &c.

3 Os gâd fy anwyl Dad
 Fi i farw ar fy nhaith,
 Beth ddaw o'r arfaeth rad
 Yn nhragwyddoldeb maith?
 Gwn mai dilyth, &c.

4 A ddiffydd cariad rhad?
 Ai ofer geiriau Duw?
 A gollir rhinwedd gwaed
 Ac angeu Iesu gwiw?
 Gwn mai dilyth, &c.

5 A ro'i ffarwel i dyst,
 O gariad Crist a'i hedd,
 Gynt ga'dd fy enaid trist
 O fyn'd i'r nefol wledd?
 Gwn mai dilyth, &c.

6 Mi gredaf etto'n hy'
 Caf fyn'd i ben fy nhaith—
 Fy nhawel gartref fry,
 O'm poen a'm llafur waith:
 Gwn mai dilyth, &c.

7 Er Satan, byd, a chnawd,
 A'm holl elynion câs,
 Fe ddygir f'enaid tlawd
 O'i holl gadwynau i maes.
 Gwn mai dilyth wirionedd yw,
 Fod cariad Duw yn para byth.

w.

127. *“Nesau at Dduw sydd dda i mi.”*

6. 8.—Ramoeth, y. 47. Alun, A. 18.

MAE Duw yn llon'd pob lle,
 Presennol yn mhob man;
 Y nesaf yw efe

O bawb at enaid gwan:

Wrth law o hyd i wrandaw cri—
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

- 2 Yr Arglwydd sydd yr un,
 Er maint derfysga'r byd;
 Er anwadalwch dyn,
 Yr un yw ef o hyd:
 Y graig na syfl yn merw'r lli—
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

- 3 Yr hollgyfoethog Dduw,
 Ei olud ni leihâ;
 Diwalla bob peth byw
 O hyd â'i 'wyllys da
 Un datn o'i fôr sy'n fôr i mi—
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

128. RHAN II.

PA ham y trof yn ffol
 At ail achosion mwy?
 Mae'r Achos Mawr tu ol,
 Effeithiau ydynt hwy:

Ar deg a gwlaw, mewn trai a lli,
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

- 2 Mewn trallod, at bwy'r af,
 Ar ddiwrnod tywyll, du?
 Mewn dyfnder, beth a wnafl,
 A'r tonau o'm dau tu?
 O fyd! yn awr beth elli di?
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

- 3 Anwadal hynod yw
 Gwrthdychau goreu'r byd;
 Ei gysur o bob rhyw,
 Siomedig yw i gyd;
 Rhag twyll ei wên, a swyn ei fri,
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

DEUED dyddiau o bob cymmysg
 Ar fy nherfynedig oes;
 T'wyned haul oleudeg llwyddiant,
 Yntau gwasged garw groes;
 Clod fy Nuw gaiff lanw 'ngenau
 'Trwy bob tymmestl, trwy bob hin;
 A phob enw gaiff ei lyngcu
 Yn ei enw ef ei hun.

2 Ynddo'n unig 'rwy'n ymddiried,
 Hollalluog yw fy Nuw;
 A phob noddfa wy'n ffeiddio,
 Arall, annigonol yw;
 Yn ei iachawdwriaeth rasol
 'N unig 'rwyf yn llawenhau;
 Dyma'r fan y tardd cysuron
 Sy'n dragwyddol yn parhau.

3 Mae'n gofalu am fy nghadw
 Trwy bob cystudd inwya'r byd;
 A chyflawni, pan bo'n gyfyng,
 Fy anghenion oll i gyd;
 Mae yn arwain fy ngherddediad,
 Yn fy nhywys yn y blaen,
 Ac yn gwylio ar fy nghamrau—
 Bob ysgogiad, fawr a mân.

4 Mae ei glustiau yn agored
 I bob rhyw ddrylliedig lef,
 Ac mae'r drom ochenaid glwyfus
 Yn cyrhaeddyd ato ef;
 Pan bo t'wyllwch ac anobaith
 Yn amgylchu'm llwybrau cudd,
 Daw a thry yn gan goleuach,
 D'wyllwch nos na hanner dydd.

5 Llwybrau bendith yw'i orchymynion,
 Llwybrau bywyd, llwybrau gwir;
 Trwy bob cwmmwl mae yn gweithio
 Mewn goleuni disglaer pur;

Mae'i ddyfodiad fel yr heulwen;
 Byth ni allwn yma fyw
 Heb gael profi presennoldeb
 Llawn, hyfrydaf, pur fy Nuw.

- 6 Boed fy nhafod fyth, gan hyny,
 'N seinio'i anghydmарol glod,
 Rhyfeddodau maith y cariad
 Penaf welodd dyn erioed;
 Caiff angylion a seraphiaid
 Blethu eu cân â mi yn un,
 Gyda llu heb un rhifedi
 Am ogoniant Mab y Dyn.

w.

130. *Ymostwng i benarglwyddiaeth Duw.*

8. 7. D.—Bohemia, 168. Eifionydd, 170.

- T**YRED, Arglwydd, tyr'd yn fuan,
 Dim ni'm boddia dan y ne',
 Dim ond ti a ddeil fy ysbryd
 Gwan, lluddedig, yn ei le;
 Neb ond ti a gwyd fy enaid
 Llesg o'r pydew du i'r lan;
 Os tydi sy'n gwneyd im ochain,
 Ti'm gwna'n llawen yn y man.
- 2 Hwyl fy enaid sy wrth d'ewyllys,
 Fel y mynot mae yn bod
 Oll o mewn, ac oll oddi allan,
 Ddigwydd imi îs y rhôd;
 'Nawr ti'm codi i'r lan i'r nefoedd,
 Eilwaith ti'm gostyngi i lawr;
 Mae dy gerydd a dy gariad
 Im yr un rhyfeddod fawr.
- 3 Tyr'd, rho gerydd im, neu gariad,
 Yr un fynech ti dy hun;
 Ond trwy'r cwbl cadw f'ysbryd
 Yn sefydlog wrth dy glun:
 Dros y bryniau gwna i mi gerdded
 Tuag adre'n ddi-nacâd,
 Heb yn unlle i mi edrych
 Ond ar degwch tŷ fy Nhad.

w.

131.

Bwriad grasol Duw.

8. 7. D.—Edinburgh, 164. Dismission, 160.

DRAW mi welaf ryfeddodau
 Dyfnion bethau Tri yn Un;
 Cyn bod Eden ardd na chodwm,
 Grasol fwriad Duw at ddyn:
 Ethol Meichiau cyn bod dyled,
 Trefnu Meddyg cyn bod clwy';
 Caru gelyn heb un haeddiant;
 Caiff y clod tragwyddol mwy.

- 2 O! dragwyddol iachawdwriaeth,
 Yn yr arfaeth gafodd le,
 I gyfodi plant marwolaeth,
 I etifeddiaeth bur y ne':
 Cariad boreu, mor ddiiddechreu
 Ag yw hanfod Tri yn Un,
 Yn cofleidio meibion Adda,
 Yn yr Alpha mawr ei hun.

AN.

132.

Ymofyn am Dduw.

8. 7. 4.—Verona, 174. Frankfort, 173.

DUW anfeidrol yw dy enw,
 Llanw'r nefoedd, llanw'r byd;
 F'enaid innau sy'n dy olrhain
 Trwy'r greadigaeth faith i gyd;
 Ffaelu'th ffeindio
 I'r cyflawnder sy arnaf chwant.

- 2 D'wêd a ellir nesu atat,
 D'wêd a ellir dy fwynhau,
 Heb un gorchudd ar dy wyneb
 Nac un gwg i'm llwfrhau:
 Dyma'r nefoedd
 Wyf am gael tu yma i'r bedd.
- 3 Ffaelu'r wyf fi â'th orddiwes—
 Dyfod atat ti yn lân,
 Er fy mod yn gwel'd dy gamrau
 Perffaith, hyfryd, draw o'm blaen:
 Tyred amser
 Na bo awr heb dy fwynhau.

Yn y man bost ti'n cartrefu
 Y cywciriau finnau'm nyth;
 Gwedd dy wyneb fydd fy nefoedd
 Yma ac oddi yma byth:
 Nid oes bleser
 Dan yr haul gyflawna'th le.

w.

133.

Syched am Dduw.

8. 7. 4.—Verona, 174. Peniel, 172.

- F**Y nymuniad, paid a gorphwys
 Ar un tegan is y nef;
 Etto erioed ni welodd llygad
 Wrthddrych tebyg iddo ef:
 Cerdda rhagot,
 'Rwyt ti bron a'i wir fwynhau.
- 2 Ffarwel, ffarwel oll wy'n weled,
 Oll sydd ar y ddaear yn byw;
 Gadewch imi, ond munydyn,
 Gael yn rhywle gwrdd â'm Duw;
 Dyna leinw
 'Nymuniadau oll yn un.
- 3 D'air a wnaeth y moroedd helaeth,
 D'air a wnaeth y ddaear fawr,
 D'air a greodd lu'r ffurfafen
 Sydd yn hongian uwch y llawr;
 'Mysg a greaist,
 'Does gyffelyb it dy hun.
- 4 Tyr'd, yr hwn wyt yn hawddgarach
 Na'th greaduriaid maith eu rhi;
 Bryd y deui, y gwnei dy drigfan
 Bob munydyn gyda mi?
 Tyr'd yn fuan,
 Arglwydd, at y sawl a'th gâr.

w.

134.

Duw ei hunan.

8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.

FE gynnygiodd dyfroedd lawer—
 Dyfroedd dyfnion mawr eu grym,
 Oeri'm cariad tuag atat;
 Gras, mae'n debyg, ddiffodd ddim;

- Rhan o'th natur
Yw, wy'n deimlo ynwy' f'hun.
- 2 Eisieu'th wel'd, yr wyf mor llwfr,
Eisieu'th wel'd, yr wyf mor wan;
Golwg ar dy wyneb hyfryd
Gwyd yr eiddil cloff i'r lan:
Dwfr bywiol
Ydwyt i'r lluddedig rai.
- 3 'Does gyff'lybiaeth is y nefoedd
All yn gywir draethu maes
Ddistaw, ddirgel, bur brofiadau,
Ac och'neidiau'th nefol ras:
Mi wn ronyn
Wrth beth ydwyf beth a ddaw.
- 4 Y mae cyfoeth a gogoniant
A pherth'nasau yn gyttun,
A phleserau o bob rhywiau'n
Colli eu henwau wrth dy glun:
I dy ganlyn
Fe'u gadawaf oll yn ol.
- 5 Rhof ffarwel i'r holl greadigaeth,
Ffarwe', feusydd gwych eu rhyw,
Ffarwel, deiau teg yr olwg,
Ffarwel, ddynion goreu'n fyw:
Gwych gyfnewid,
Duw ei hunan yn lle'r byd.
- 6 Beth wyf gwaeth pe llyncai'r moroedd
Ddaear eang yn eu croth?
Beth wyf gwaeth pe doi gwaelodion
Dyfroedd mawr yn berffaith noeth?
Beth yw colli
Môr a daear, ond cael Duw?

w.

135.

Duw a digon.

8. 7. 4.—Verona, 174. Tamworth, 178.

NID oes eisieu un creadur
Yn bresennol lle bo'm Duw;
Mae e'n fwyd, y mae e'n ddiod,
Nerth fy natur egwan yw:

- Pob hapusrwydd
Sydd yn aros ynddo'i hun.
- 2 Gyrwch fi i eithaf t'wyllwch,
Hwnt i derfyn oll sy'n bod,
I ryw wagle dudew anial,
Na fu creadur ynddo erioed:
Hapus, hapus,
Fyddaf yno gyda thi.
- 3 Nis gall dychryn, nis gall ofnau,
Nis gall pechod yn gyttûn,
Gael un effaith ar fy enaid
Pan y byddwyf wrth dy glun:
Ofer, ofer
Ceisio'm cyffwrdd yn dy gôl.
- 4 Nid oes unman i mi'n gartref,
Nid oes drigfan o un rhyw,
Allaf alw yn hyfrydwch
I mi'n awr ond mynwes Duw:
Yn ei fynwes
Mae fy naear i a'm nef. w.

136.

Gofal a chariad Duw.

8. 7. 4.—Frankfort, 173. Peniel, 172.

- E**R dy fod yn uchder nefoedd,
Uwch cyrhaeddiad meddwl dyn,
Etto mae'th greaduriaid lleiaf
Yn dy olwg bob yr un;
Nid oes meddwl
Ond sy'n oleu o dy flaen.
- 2 Ti yw 'Nhad, a thi yw 'Mhriod,
Ti yw'm Harglwydd, ti yw'm Duw,
F'unig Dŵr, a'm hunig Noddfa,
Wyt i farw neu i fyw:
Cymmer f'enaid,
Dan dy aden tua'r nef.
- 3 Tro 'ngelynion yn eu gwrthol,
A phalmanta'r ffordd i'r wlad,
Tra fwy'n yfed addewidion
Pur yr iachawdwriaeth rad;

Fel y gallwyf
O fy nghystudd ymgryfhau.

- 4 Minnau ymddigrifaf ynot,
A chanmolaf byth dy ras,
Tra fo'r anadl bur yn para,
Yntau wedi'r êl i maes:
Tragwyddoldeb
Ni chaiff ddiwedd ar fy nghân.

W.

137. *Duw yn gwaredu rhag drwg.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Peniel, 172.

NID oes funyd fach o'm bywyd
Na fuost, Arglwydd, i mi'n dda;
Ti'm gwaredaist fil o weithiau
Yma ac acw rhag rhyw bla:
Fe'm hachubwyd
Am it sefyll o fy mhlaid.

- 2 Dengmil llawn o gyfyngderau,
Ac o rwydau cyfrwys fwy,
Fu gan Satan i fy maglu,
A chwypaswn iddynt hwy:
Ti dy hunan
Oedd a'm daliodd i i'r lan.

- 3 'Rwyt ti'n drech na'm calon galed,
'Rwyt ti'n drech na'm pechod cas;
Ti wnai'm hanwyl chwant a minnau
Pryd y mynost gwympo i maes:
Croesa 'mhechod—
Croesa'r peth wyf am fwynhau.

- 4 Dy ddoethineb a dy allu
Sydd yn abl i dori lawr,
Dr'ysu, difa, a newynu,
'R penaf un o'm beiau mawr
Gwna i mi ganu;
Concrwyd gelyn mwy na'r byd.

W.

138. *Gwaith Duw yn yr enaid.*

8. 7. 4.—Peniel, 172. Tamworth, 178.

'RWY'N dy garu, ti a'i gwyddost,
'Rwy'n dy garu, f' Arglwydd mawr;

'Rwy'n dy garu yn anwylach
 Na'r gwrthddrychau ar y llawr:
 Darllen yma
 Ar fy ysbryd waith dy law.

2 Nid oedd dim o fewn y ddaear,
 Nid oedd dim o fewn y nef,
 Nid oedd bys wnai'r fath adeilad .
 'N unig ond ei fysedd ef:
 Dymuniadau
 Ynt a ddaeth o fynwes Duw.

3 Fflam o dân o ganol nefoedd
 Yw, ddisgynodd yma i'r byd;
 Tân i losgi'm natur gyndyn,
 Tân i lanw'm heang fryd:
 Hwn nis diffydd
 Tra parhao Duw mewn bod.

4 F'enaid gwâg oedd gynt yn crwydro,
 Weithiau i'r dwyrain, weithiau i'r de;
 Nid oedd dim a'i gwnai yn esmwyth
 'N unig ond ei gariad e':
 Anfeidroldeb
 All'sai'm llanw oll yn llyn.

5 P'le'r ennynodd fy nymuniad?
 P'le cadd fy serchiadau dân?
 B'le daeth hiraeth im am bethau
 Oeddwn yn gasau o'r blaen?
 Iesu, Iesu,
 'R cwbl ydyw gwaith dy law.

6 Dymuniadau pell eu hamcan
 Wyf yn deimlo ynwy' 'nglŷn,
 Dacw'r ffynnon bur tarddasant—
 Anfeidroldeb mawr ei hun:
 Dyma 'ngobaith
 Bellach byth y cânt barhau.

w.

139.

Cariad tragwyddol Duw.

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

YR Arglwydd a'm carodd i'n rhyfedd erioed;
 Fe'm cywir adnabu yn mhell cyn fy mod:

Arfaethodd yn gynnar fy nghadw'n ddigêl,
Pan wnaeth ei gyfammod yn sicr dan sel.

- 2 A chariad tragwyddol fe'm carodd i—do;
Clod iddo trwy'r nefoedd! fe'm cadwodd mewn co':
'Sgrifenodd fy enw i yno ryw bryd
Yn mhlith y rhai garwyd cyn seiliad y byd.
- 3 Er imi droseddu glân gyfraith fy Nuw,
Do, ganwaith ei demtio a'i flino, gwir yw,
Ni newid, ni thorir y weithred a wnaed
Gynt yn nhragwyddoldeb—fe dd'wedodd fy Nhad.
- 4 Wel, dyma fel carodd fi'n rhodd ac yn rhad;
Pa drysor dan nefoedd mwy gwerthfawr a gaed?
Oen anwyl ei fynwes a gefais heb gêl;
Mae ynddo'n guddiedig fy mywyd dan sel.
- 5 Mi ges y Ffrynd goreu fyth, fyth, all'sai fod;
Yr addewid a roddodd ni thorodd erioed:
Er byw'n ei ogoniant yn nghanol y nef,
Mewn awr o gyfyngder fe wrendy fy llef.

140.

Rhad ras Duw.

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

YN rhad y mae'n dyfod bob bendith a dawn,
Fy mwrdd yn gyfoethog, a'm cwpan yn llawn,
A gwisg i'm cynnhesu, fy annedd; a'm tân,
Fy einioes, a'm hiechyd, o'r Arglwydd yn lân.

- 2 Yr awyr sy'n dyfod o artref fy Ner,
A'r dyfroedd i yfed yn mhell uwch y ser,
Y tân o'r wybrenau, y moroedd; a'r tir,
Sy'n d'od o rad gariad fy Arglwydd yn wir.
- 3 Ond mwy na'r bendithion tymmhorol ger llaw
Yw'r rhai sydd yn perthyn i'r amser a ddaw,
Yn rhad a ddechreuwyd cyn amser erioed,
A bery'n rhad etto tra nefoedd yn bod.
- 4 Yn rhad yr etholwyd—pa'm, Arglwydd, myfi?
Draw yn nhragwyddoldeb, yn nghynghor y Tri:
Yn rhad y'm dwysbigwyd; dadguddiwyd yn rhad
Mai dros fy anwiredd y collwyd y gwaed.

5 Yn rhad 'rwy'n cael manna; a'r dyfroedd di-brin
 O ffynnon y bywyd, yn rhad 'rwy'n cael hyn:
 Yn rhad y caf gerdded y siwrnai sydd faith;
 Yn rhad y caf ganu ar ddiwedd fy nhaith. w.

141.

O ddyfnder!

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

O DDYFNDER diwaelod cyfammod a threfn
 Yr arfaeth dragwyddol sydd ddyfnder drachefn!
 Rhagoddef, rhagweled mai syrthio wnai dyn,
 Ac ethol Gwardwr tragwyddol ei hun!

2 O ddyfnder! pwy fesur ddoethineb y ne'?
 Cyfammod tragwyddol, ni syflir o'i le;
 Gosodwyd y sylfaen—mor gadarn yw'r graig!
 Ti Arglwydd y lluoedd, a dd'rysodd y ddraig. R. J.

142.

Duw yn amddiffynfa.

8au. 8ll.—Salome, 218.

A DRIGO 'nghymdeithas y Tad,
 Ei aden yn gauad a'i cudd;
 Caiff weled trwy'r aberth a'i ras,
 Ddirgelwch ei deyrnas bob dydd.
 Dywedaf, Fy Noddfa yw'm Ner,
 A'm tyner waredwr yw'r Iôn,
 Ac ynddo gobeithiaf heb baid,
 Am dano fy enaid a son.

2 Nid ofni rhag dychryn y nos,
 A'r saeth ni ddaw'n agos liw dydd;
 I'th gadw di, 'mlaen ac yn ol,
 Ei aden anfeidrol a fydd:
 Rhag haint a'r dinystrydd, dy Ner
 A'i aden fydd dyner i'th doi,
 A'i enw, dy gastell di-gêl,
 A'th noddfa ddiogel i ffoi.

3 Cwmp mil wrth dy ystlys i'r llwch,
 Syrth myrddiwni wrth d'ochr i'r llawr,
 A thithau ni chyffwrdd un pla,
 Can's Duw yw dy noddfa di'n a w

Yn unig canfyddi fod tâl,
 A dial, am bechod ryw ddydd;
 Er uchod yw'r anwir, a'i ffroen,
 Amddiffyn i'r beilchion ni bydd.

4 O herwydd it wneuthur yr Iôn,
 Yr Arglwydd goruchaf, dy nyth,
 Dy noddfa, dy gartref di gêl,
 A'th breswyl diogel am byth;
 Dim niwed ni ddigwydd i ti,
 Na phla i dy boeni ni bydd,
 Cysgoda dy babell yn llon
 Dan fendith ei roddion a rydd.

5 Angylion y nefoedd, yn llu,
 A warchod o ddeutu dy ffyrdd;
 Gorchymyn a ddyry'n dy gylch,
 Ehedant o'th angylch di'n fyrdd:
 Rhag llithro, na tharo dy droed,
 Mor hynod eu gofal i gyd,
 Hwy'th ddygant, yn dyner a doeth,
 A'u dwylaw angylaidd ynghyd.

6 Ac arnaf y geilw mewn ing,
 Gwrandawaf, gwaredaf, ynghyd,
 A chydag ef byddaf yn blaid
 Digonol i'w enaid o hyd:
 Gogoniant, anrhydedd, hir oes,
 Digonaf ei einioes â hedd;
 Trwy rym iachawdwriaeth di-drangc
 Y diangc o feddiant y bedd.

B. J.

A M G R I S T .

143.

Prynedigaeth trwy waed.

10au.—Clod, 5. Navarre, 1.

MAE haeddiant mawr rhinweddol waed fy Nuw
Yn llawer mwy na'r pechod gwaetha'i ryw:
Ceir maddeu myrdd o'r beiau mwyaf gaed,
A'r euog brwnt a genir yn y gwaed.

- 2 O'm pen i'm traed, annhraethol aflan wyf;
Nid oes lanhâd ond yn ei farwol glwyf;
Y ffynnon hon agorwyd ar y bryn,
Er dued wyf, a'm gylch yn hyfryd wyn.
- 3 Efe yw'r iawn dros ein pechodau ni;
Ei ddryllio wnaed ar fynydd Calfari:
Ein dyled fawr a dalwyd yno'n llawn,
A'r llyfrau oll a groeswyd un prydawn.
- 4 Wrth daro'r graig, daeth allan ddyfroedd pur,
Ein dilyn mae trwy'r dyrys anial dir;
Cawn lawenhau wrth yfed dyfroedd byw,
A'n golchi'n lân, a'n dwyn i gwmni Duw.
- 5 Mi ganaf byth am haeddiant dwyfol waed;
Fy mhrynu wnaeth, a'm gosod ar fy nhraed:
Boddloni'r Tad a'r gyfraith yn fy lle,
Ac ennill hawl im byth yn nheyrnas ne'.
- 6 Och'neidiau'r groes a roes ryddhâd i ni;
Mae'm cymmhorth llawn yn gyflawn Un yn Dri;
Duw dig sy'n Dad i bechaduriaid trist,
A'r cymmod rhad trwy haeddiant Iesu Grist. J. E.

144.

Y Bugail da.

10au.—Clod, 5. Coburg, 4.

Y BUGAIL mwyn o'r nef a ddaeth i lawr,
I geisio'i braidd trwy'r erchyll anial mawr;
Ei fywyd rhodd yn 'sglyfaeth yn eu lle,
A'u crwydriad hwy ddialwyd arno fe.

- 2 O grwydriad pell Paradwys daeth i'n hol,
Yn dirion iawn fe'm dygodd yn ei gôl;
'Does neb a wŷr ond ef, y Bugail Mawr,
Pa grwydro wnes o hyny hyd yn awr.
- 3 A'i hyfryd lais fe'm harwain yn y blaen;
Cydymaith yw ef yn y dŵr a'r tân;
Rhag pob rhyw ddrwg, yn nyffryn angeu du,
Pwy arall fydd yn nodded i myfi?
- 4 Pan af i dref, i'r hyfryd gerlan fry,
Ni chrwydraf mwy oddi wrth fy mugail cu;
Wrth gofio'r daith, a'i holl ffyddlondeb ef,
Mi seinia'i glod i entrych nef y nef.
- 5 Fy Mhriod yw, af ar ei bwys yn mlaen,
Nes dod i'r lan o'r anial fyd yn lân;
"Fy nghyfaill wyt," medd ef, wrth lwch y llawr,
"A'th Dduw wyf fi i dragwyddoldeb mawr!" D. C.

145.

Iesu, ffynnon cysur.

10au.—Clod, 5. Coburg, 4.

- W**EL, f'enaid, côd, sefydla'th wammal fryd,
Mae heibio'n myn'd bleserau pena'r byd;
O! dring i fyny, ac anghofia'n awr
Bob peth a eilw'r ddaear yma'n fawr.
- 2 Draw, draw, yn mhell, tu hwnt i'r dwfn fedd,
Mae'th gysur oll, dy bleser, a dy hedd;
Mae'th Iesu yno, ef ei hunan yw
Y cwbl a feddi byth, yn farw a byw.
- 3 Mae enw'm Iôr fel ysol nerthol dân,
Dim dan y nef ni safafyth o'i flaen;
Yr iachawdwriaeth werthfawr sydd o hyd
Yn gwneyd i uffern gref i grynu i gyd.
- 4 O'r enwau oll a roddir ar fy Nuw,
Hwnw ei hun y gwerthfawrocaf yw:
Hwnw a gafodd ef ar Galfari,
Pan y dioddefodd dros fy enaid i.
- 5 Rho allu im, fy Nuw, o hyn i maes,
I ddyweyd yn dda am dy anfeidrol ras;
Na byddo neges genyf yma mwy
Ond ymhyfrydu yn dy farwol glwy'.

146.

Digon yn yr Iesu.

10au.—Clod, 5. Coburg, 4.

- 'DOES eisieu'n bod, nac ofn, na chlais, na chlwy',
 Ar f'enaïd tlawd, heb fod gan Iesu fwy;
 Anfeidrol fwy o werth sydd yn ei waed;
 Os trengu wnafl, mi drengaf wrth ei draed.
- 2 O Iesu gwiw! gwyn fyd a brofo'th ddawn,
 A'th gariad pur, yn felus nerthol iawn;
 Digonedd wyt i hwn tra ynddo chwyth;
 Nid oes i'w gael, na'i gseisio'n rhagor byth.
- 3 Hardd Iesu! wyt hyfrydwch nefol lu;
 Mor bêr i'r glust yw sain dy enw cu;
 I'r genau mae fel mêl yn felus bur,
 Fel nefol win i'r galon dan ei chur.
- 4 Am danat, Iesu, yn fynych mae fy nghŵyn;
 Pa bryd y caf dy lon ymweliad mwyn?
 Pa bryd y gwnai fi'n llawen â dy wedd?
 Pa bryd y caf fy llenwi â dy hedd.

T. J.

147.

Iesu ar y pren.

M. H.—Leipsic, 31. Melindwr, 32.

- GWEL, draw, fy Mrenin ar y pren,
 Yn niwedd dydd yn crymu ei ben;
 Poen angeu mwy na buasai ynghyd
 Ddiodeffaint holl ferthyrion byd.
- 2 Wel, angeu du, dy waethaf mwy,
 I Ben y bobloedd rhoddaist glwy;
 Cododd i'r lan; fe gwyd i'r nef
 Fyrddiynau trwy ei godiad ef.
- 3 Os hoeliwyd ef un waith ar bren,
 Os gorsu arno grymu ei ben,
 Dros f'enaïd i bu hyn i gyd;
 Mi gofia'i boen tra bwy'n y byd.
- 4 'Does golwg harddach ddydd na nos
 Na'm Iesu'n hongian ar y groes;
 Y dwylaw hoeliwyd ar y pren
 Ar fyr a egyr ddrws y nen.
- 5 Tybygwn 'mod i'n gwel'd ei waed
 Yn llifo'n goch o'i ben i'w draed:

Fy nghalon, pa'm nas tori'n triw?
Fy Mhriod oedd efe, a'm Duw.

w.

148.

Edrych ar y groes.

M. H.—Sebastian, 18. Caernarfon, 16.

WRTH edrych, Iesu, ar dy groes,
A meddwl dyfnder d'angeu loes,
Pryd hyn 'rwyf yn dibrisio'r byd,
A'r holl ogoniant sy ynddo i gyd.

- 2 Na'd fi ymddiried tra f'wyf byw,
Ond yn dy angeu di, fy Nuw;
Dy boenau a dy farwol glwy'
Gaiff fod yn ymffrost i mi mwy.
- 3 Myfi aberthaf i dy glod
Bob eilun sydd o dan y rhôd;
Ac wrth fyfyrion ar dy waed,
Fe gwyp pob delw dan fy nhraed.
- 4 Gwelwch yn nwyllaw 'Mhrynwr pur
Ac yn ei draed ef hoelion dur;
Edrychwch ar y waewffon
Yn tori'r archoll dan ei fron!
- 5 Dyma lle'r ydoedd ar brydnawn
Rasusau yn disgleirio'n llawn:
Mil o rinweddau yn gyttûn
Yn prynu'r gwrthgilyddig ddyn.
- 6 Poen a llawenydd dan y loes,
Tristwch a chariad ar y groes;
P'le bu rhinweddau o fath y rhai'n
Erioed o'r blaen dan goron ddrain?

w.

149.

Cyfiawnder Crist.

M. H.—Kent, 13. Caernarfon, 16.

NI fedd angylion, er eu bri,
Na neb o'r holl seraphiaid fry,
Na holl alluoedd maith y nef,
Un haeddiant fel ei haeddiant ef.

- 2 Os daw y gyfraith yn ei grym,
A gofyn am berffeithrwydd im,
'Does geny' ond dangos angeu loes,
A gwaed yn llifo ar y groes.

3 Fy haeddiant mawr yn nghanol ne',
Yw Iesu'n feichiau yn fy lle;
A'i boenau ef yn unig sydd
Yn gwneyd yr orsedd wen yn rhydd.

4 Mae ynddo hefyd allu mawr
I gael fy meiau mwya'i lawr;
Ei holl ddoethineb ef, a'i ras,
O rwydau'r ddraig a'm tyn i maes.

W.

150.

Haeddiant Iesu.

M. H.—Beza, 12. Melcombe, 15.

WEL, weithian côd, fy enaid cu,
Dy lygaid tua'r nefoedd fry,
Gwel yr anfeidrol berffaith Iawn
Sy'n maddeu'th bechod oll yn llawn.

2 Y moroedd mawr, a'r ddaear faith,
A llu'r ffurfafen, yw ei waith;
Er hyny, rhodd ei fywyd cu
I angeu chwerw drosod fi.

3 Y dwylaw wnaeth yr wybren lân
Allasent gadw angeu i maes;
Ond ufuddhaodd iddo'n rhydd,
I gariad perffaith gario'r dydd.

4 Mae haeddiant fy Iachawdwr mawr,
Yn dioddef poen rhwng nef a llawr,
Filiynau maith yn fwy ei rin
Na haeddiant seintiau'r byd yn un.

5 Wel, dyma'r awr y talodd ef
Ofynion mwyaf, tryma'r nef;
Yn awr, mae'r carcharorion prudd
Yn llawen hyfryd ddod yn rhydd.

W.

151.

Y ffordd yn rhydd.

M. H.—Angels' Hymn, 27. Sarum, 23.

DAETH arfaeth fawr y nef i ben,
Bu'm Iesu farw ar y pren;
Agorodd ddrws, trwy'i boen a'i wae,
I'r Ganaan nefol sy'n parhau.

2 Pa rwystrau sy ar fy ffordd i mwy
Nad aeth fy Arglwydd drwyddynt hwy?

Yr hwn ddioddefodd angeu loes
A'm nertha innau i ddwyn ei groes.

- 3 Mi wela'n awr, yn oleu wiw
Fy enw fry yn llyfyr Duw;
Pan losgo'r holl elfenau 'nghyd
Fe bery'm hedd mewn nefol fyd.
- 4 Wel, dacw'r man mae'm sylfaen gref,
Cyfiawnder bythol Brenin nef;
A dyma'r graig gadarnaf, syth,
Nad ofnaf elyn arni byth.
- 5 Doed pob rhyw dymmhestl yn gyttân,
A rhuent arnaf oll yn un;
'Does achos braw na dychryn im,
Can's Iesu cadarn yw fy ngrym.

W.

152.

Iesu wedi cario'r dydd.

M. H.—Yr Hen 100fed, 10. Mamre, 14.

NEWYDDION braf a ddaeth i'n bro,
Hwy haeddent gael eu dwyn ar go—
Mae'r Iesu wedi cario'r dydd,
Caiff carcharorion fyn'd yn rhydd.

- 2 Mae Iesu Grist o'n hochr ni,
Fe gollodd ef ei waed yn lli,
Trwy rinwedd hwn fe'n dwg yn iach
I'r ochr draw 'mhen gronyn bach.
- 3 Wel, f'enaid, weithian côd dy ben,
Mae'r ffordd yn rhydd i'r nefoedd wen;
Mae'n holl elynion ni yn awr,
Mewn cadwyn gan y Brenin mawr.

W.

153.

Cofio'r gwaed.

M. H.—Leipsic, 31. Moravia, 34.

O ARGLWYDD! cofia'th angeu drud,
A'th boenau mawrion yn y byd;
A dadleu rhai'n âg uchel lef
Dros f'enaid tlawd yn nghanol nef.

- 2 O! cofia'th wae, a'th waed, a'th gur,
Ac ol yr hoelion llymion dur,
Dy chwys i'r llawr yn ddafnau gwaed,
A'th glwyfau mawr o'th ben i'th draed.

- 3 Rwy'n ceisio 'mdreiglo at dy waed,
Gan gwympo yn llaw trugaredd rad;
'Does gweithred dda yn eiddof fi
All hõni hawl i'r nefoedd fry.

w.

154.

Y taliad llawn.

M. H.—Rockingham, 26. Angels' Hymn, 27.

- G**OFYNIAD nefoedd faith ei hun
A dalwyd gan Iehofah ddyn;
Ac nid oedd ond trysorau'r nef
Yn ddigon fyth i'w dalu ef.
- 2 Trysorau na ddarfyddant byth
Pe telid oesoedd rif y gwlyth;
Gwerth uwch pob gwerth a glywyd sôn
Oedd gwaed y croeshoeliedig Oen.
- 3 Iawn mwy o bwys na buasai 'nghyd
Aneirif anwireddau'r byd;
A dim ond gwaed fy Iesu mawr
A droisai'r glorian hyd y llawr.
- 4 Anturia 'nghalon euog ddu,
At orsedd gras yn awr yn hy';
Mae'r fainge yn rhydd, a'r rhodd yn rhad,
Os gelli gredu yn ei waed.

w.

155.

Rhwymedig i'r Oen.

M. H.—Boston, 25. Emyn Foreuol, 22.

- Y**R Oen a laddwyd ydyw rhan,
A holl hyfrydwch f'enaïd gwan;
Fy Mrawd a 'Mhriod fydd ef mwy
Yn mhob cyfyngder elwyf trwy.
- 2 A doed hi arnaf fel y dêl,
Ymfrostiaf ynddo byth heb gêl;
Fu neb o feibion Adda erioed
A rhwymau mwy i ganu ei glod.
- 3 Pwy o hõnoch chwi, gerubiaid pur,
Seraphiaid ac angylion gwir,
A gafodd y fath fraint a mi
Trwy angeu'r Iesu ar Galfari?

w.

156.

Angeu'r groes.

M. H. — Mamre, 14. Kent, 13.

Y MAE hapusrwydd pawb o'r byd
 Yn gorphwys yn dy angeu drud;
 Hyfrydaf waith angylion fry
 Yw canu am fynydd Calfari.

- 2 O holl weithredoedd nef yn un,
 Y benaf oll oedd prynu dyn;
 Rhyfeddod mwyaf o bob oes
 Yw'm Iesu yn marw ar y groes!
- 3 Wel, dyma'r trysor mwyaf drud,
 Gwaed Iesu'n llifo dros y byd!
 Fyth, na foed ond ei farwol glwy'
 Yn sylfaen pob caniadau mwy.
- 4 Darfydded canmawl neb rhyw un,
 Darfydded sôn am haeddiant dyn;
 Darfydded ymffrost o bob rhyw—
 'Does ymffrost ond yn ngwaed fy Nuw. w.

157.

Rhinwedd y groes.

M. H. — Brynteg, 76 Spires, 33.

O IESU mawr! y Meddyg gwell,
 Gobaith yr holl ynysoedd pell,
 Dysg fi i seinio maes dy glod
 Mai digyfnewid wyt erioed.

- 2 O! hoelia 'meddwl, ddydd a nos,
 Crwydredig wrth dy nefol groes;
 A phlana'm hysbryd yn y tir
 Sy'n llifo o lawenydd pur.
- 3 Fel bo fy nwydau drwg yn lân
 Yn cael eu difa â'r nefol dân;
 A chariad yn melysu'r groes,
 Trwy olwg ar dy farwol loes.
- 4 Ti fuost farw, rhyfedd yw!
 Er mwyn d'clynion i gael byw;
 Derbyn i'th gôl, a rho ryddhâd
 I'r sawl a brynaist â dy waed.
- 5 Fe gaiff dy enw anwyl glod
 Pan ddarffo i'r ddae'r a'r nefoedd fod,

'Am achub un mor wael ei lun
Nad all'sai ei achub ond dy hun.

w.

158.

Crist, nerth y credadyn.

M. H.—Melindwr, 32. Spires, 33.

AR dy enw di, Creawdwr byd,
'Rwy'n rhoi f'yymddiried oll i gyd;
Rhyfedd mor wan wyf ddydd a nos,
'Dwy'n gwel'd dim gallu ond ar y groes.

- 2 Deffro, fy ffydd! rho afael gref
A'th freichiau'n dŷn am dano ef
Er ofnau fyrdd, na âd e'n rhydd,
Tra yn dy freichiau cari'r dydd.
- 3 Dyma fi, Iesu, fel yr wyf,
Cuddia fi yn dy nefol glwyf;
Can's dyna'r graig y gwnaf fy nyth,
'Does neb yn ofni yno byth.
- 4 Gâd i mi, Iesu, ddydd a nos,
I dreulio'm hamser tan dy groes;
'Does gyflwr arall dan y ne'
I'r ofnog rai yn addas le.

w.

159.

Yr Iesu yn rhoddi ei hun.

M. H.—Winchester, 9. Lancaster, 17.

O'R holl fendithion ga'dd y byd,
Wel dyma'r fwyaf un i gyd;
I'm Iesu ei hun
Dros aflan ddyn ro'i fywyd pur.

- 2 Wel, f'enaïd, bellach dos yn mlaen,
Nac ofna ddwfr, nac ofna dân;
Aeth dan y groes,
Ac angeu loes, ei hun o'm blaen.
- 3 Fe goncrodd angeu â'i farwol gledd,
Fe faeddodd uffern fawr a'r bedd;
Gwnaeth ffordd i mi,
Ar Galfari, o'r ddae'r i'r nef.
- 4 Boed iddo mwy ganiadau o glod,
Tra nefoedd fawr a dae'r mewn bod;
Ac na foed sôn
Ond am yr Oen a'i farwol glwyf.

5 O! d'wedded pawb am rin y gwaed,
 Maddeuant llawn, maddeuant rhad;
 Dim achwyn mwy,
 Ond canu am glwy' Calfaria fryn.

W.

160.

Neb fel Iesu.

M. H.—Melcombe, 15. Sebastian, 18.

TRA gallwyf byth anadlu a byw,
 Moliannu wnaif fy Iesu gwiw;
 O eithaf nef i uffern drist,
 'Does neb i mi fel Iesu Grist.

2 Pan byddwy'n gorwedd dan fy maich,
 Heb neb i'm helpio i'r lan â'i fraich;
 Wel, dyma'r pryd, f'anwylyd mae
 Yn arfer hoffi trugarhau.

3 Iaith i ddadguddio, ofer yw,
 Beth yw melusdra hedd fy Nuw;
 Pe d'wedwn tra fai ynof chwyth,
 Melusach yw na dd'wedwn byth.

4 Rhagori ar ddengmil mae ei wedd,
 'Rwy'n llawn foddloni ar ei hedd;
 'Dwy'n 'mofyn pleser dan y nef
 Ond digon o'i gyfeillach ef.

W.

161.

Crist, drws a sylwedd y nefoedd.

M. H.—Beza, 12. Sebastian, 18.

WIRTH d'ystlys di, O Arglwydd cu!
 Mae holl allweddau'r nefoedd fry;
 A myrdd i mewn, etto nid un
 Ond dy rai anwyl di dy hun.

2 'Rwyf finnau'n teithio i'r bythol fyd;
 Nis gwn nad nesaf wyf i gyd,
 I ddadleu'n wyneb angeu du
 Na feddaf enw ond tydi.

3 Beth byna'm swydd o fewn y ne',
 Beth byna'm gradd, p'le byna'm lle,
 Yr holl hapusrwydd geisiaf fry
 Fydd cadw'm golwg arnat ti.

4 Pe gado'r nef wnai f'Arglwydd cu,
 Tywyllai'r nef fel uffern ddu;

- 'Does angel, sant, na seraph un,
 Yn ddisglaer yno o hono'i hun.
 5 'Dyw deall cwmni'r nef ynghyd,
 A'r saint goleuaf sy'n y byd,
 Yn ddim mewn nerth i chwilio i maes
 Ogoniant Iesu Grist a'i ras.

W.

162. *Gwrthddrych cariad.*

M. H.—Melcombe, 15. Sebastian, 18.

- W**RTH droi fy ngolwg yma i lawr
 I gyrau'r greadigaeth fawr,
 Gwrthddrych ni wêl fy enaid gwan
 Ond Iesu i bwyso arno'n rhan.
 2 Dewisais ef, ac ef o hyd
 Dewisaf mwy tra yn y byd;
 Can's gwynfyd ddaeth i'm henaid tlawd—
 Cael Brenin nefoedd imi'n frawd.
 3 Fy nghysur oll oddi wrtho dardd,
 Mae'n dad, mae'n frawd, mae'n briod hardd;
 F'arweinydd llariaidd tua thref,
 F'Eiriolwr cyfiawn yn y nef.
 4 Fe garaf bellach tra f'wyf byw,
 Uwch creaduriaid o bob rhyw;
 Er gwaethaf dae'r ac uffern drist,
 F'anwylyd i fydd Iesu Grist.
 5 O! pa'm yr wyt, fy enaid, clyw!
 Am grwydro yn mhell oddi wrth fy Nuw?
 Ni chês fath bleser dan y nef
 A gefais yn ei gariad ef.
 6 Melus fel manna'r nefoedd fry
 Yw hyfryd hedd f'anwylyd cu;
 Mwynhâd o'i gariad ef a'i ras,
 Na'r diliau mêl sy'n well ei flas.

W.

163. *Moli yr Oen.*

M. H.—Kent, 13. Lancaster, 17.

- M**OLIANNAF byth yr anwyl Oen;
 Pa fodd y gallaf dewi a sôn?
 Rhoes laeth a mêl o'r Ganaan fry,
 A melus yw i'm henaid cu.

- 2 Fe'm rhoes i sefyll ar fy nhraed,
Lle'r own yn gorwedd yn fy ngwaed;
Fe'm cododd fel o farw i fyw,
Rhoes win ac olew yn fy mriw.
- 3 Cês enw newydd oddi fry,
Ar gareg wen; pa'm 'r ofnaf fi?
Yr hwn nis edwyn neb yn iawn
Ond a'i derbyniodd ef yn llawn.
- 4 Pa fodd am hyn nas canaf glod
I'r hwn a'm carodd cyn fy mod?
O! seintiau ac angylion fry!
Clodforwch chwi ef dros of fi.

w.

164. *Croeshoelio'r byd trwy groes Crist.*

M. H.—Kent, 13. Lancaster, 17.

MAE rhyw ddirgelwch llawer mwy,
Oes, Iesu, yn dy farwol glwy',
Nag y gall sant tra ynddo chwyth,
Na seraph pur, ei ddeall byth.

- 2 Ni cheisiaf loches ond dy glwy',
Dan donau mawriou fwy na mwy;
Mae'th waed, yn nyfnder culni a gwae,
Yn abl fy rhoi i lawenhau.
- 3 Cyflawna'th air, doed im a ddêl,
Dy eiriau di sy i gyd dan sêl;
Ni raid ond gair, a dyna i gyd,
I godi'm henaid i o'r byd.
- 4 Mae hefyd sw'n dy Ysbryd pur,
Sy'n chwythu yr awelon gwir,
Yn peri im anghofio'r byd
Yn gyfan, a'i deganau i gyd.
- 5 'Rwyf'wedi blino ar fyd o wae,
Lle nad oes bleser i'w fwynhau;
A'm blinder fyth yw'r un ag oedd,
Sef ffaelu'th garu wrth fy modd.
- 6 Os câf fi'th garu, dyro'r byd
I'r rhai sy'n rhoddi arno'u bryd;
Rho iddynt hawddfyd, parch, a bri:
Ni cheisiaf ond dy garu di.

165.

Eiriol ar sail y gwaed.

M. H.—Melindwr, 32. Leipsic, 31.

- P**ECHADUR wyf, da gŵyr fy Nuw,
 Llawn o archollion o bob rhyw,
 Yn byw mewn eisieu o waed y groes
 Bob mynyd awr o'r dydd a'r nos.
- 2 Yn nghanl cyfyngderau caeth,
 A myrddiwn o ofidiau maith,
 Gâd imi roddi pwys fy mhen
 I orphwys ar dy fynwes wen.
- 3 O! cofia fi ger bron y Tad,
 A dangos iddo werth dy waed;
 O! dadleu'n awr yn nghanol ne'
 I ti roi'th fywyd yn fy lle.
- 4 Gâd imi dreulio'm dyddiau i gyd
 I edrych ar dy wyneb pryd;
 Difyr'u'm hoes o awr i awr
 I garu fy Eiriolwr mawr.
- 5 O! cofia fi pan bwy'n y bedd,
 A chasgla'm llwch i'r lan mewn hedd;
 O! arddel fi yn y farn a ddaw,
 A gosod fi ar dy ddeheu law.

W.

166.

Y ffordd oreu.

M. H.—Angels' Hymn, 27. Lancaster, 17.

- F**FORDD newydd wnaed gan Iesu Grist
 I basio heibio uffern drist,
 Wedi ei phalmantu ganddo ef,
 O ganol byd i ganol nef.
- 2 Agorodd ef yn lled y pen
 Holl euraidd byrth y nefoedd wen,
 'Roi i hyddid i'w gariadau ef
 I mewn i holl drigfanau'r nef.
- 3 Os tonau gawn, a stormydd chwith,
 Mae Duw o'n tu, ni foddwn byth;
 Credwn yn gryf, down, maes o law
 Yn iach i'r lan yr ochr draw.
- 4 Myrddiynau o frodyr anwyl sy
 O'u gofid oll yn gorphwys fry;

Cha'dd neb o'r rhei'ny fyn'd yn rhydd
Heb brofi o bwys a gwres y dydd.

- 5 Pa'm y disgwylwn fyn'd i'r nef
Heb gario'r groes a gariodd ef?
Mwy melus fydd y nefoedd pan
Yr elom iddo yn y man.

w.

167.

Dewis Iesu.

M. H.—Boston, 35. Sebastian, 18.

RWY'N dewis Iesu a'i farwol glwy'
Yn Frawd a Phriod imi mwy;
Ef yn Arweinydd, ef yn Ben
I'm dwyn o'r byd i'r nefoedd wen.

- X 2 Wel, dyma un, O! d'wedwch p'le
Y gwelir arall fel efe,
A bery'n ffyddlawn im o hyd,
Yn mhob rhyw drallod yn y byd?
- 2 Pwy wrendy ruddfan f'enaid gwan?
Pwy'm cwyd o'm holl ofidiau i'r lan?
Pwy garia 'maich fel Brenin ne'?
Pwy gydymdeimla fel efe?
- 4 Wel, ynddo ymffrostiaf innau mwy;
Fy holl elynion, d'wedwch, Pwy,
O'ch cewri cedyrn, mawr eu rhi',
All glwyfo mwy f' Anwlyd i?

w.

168.

Angeu Crist.

M. H.—Leipsic, 31. Melindwr, 32.

CYFYNGDER mwya'n Prynwr rhad
Oedd colli gweled gwedd y Tad,
Pan lefodd ar ben Calfari,
"Eloi, lama, sabachthani!"

- 2 O! feiau mawr, beth all'sech fwy,
Na rhoddi i Frenin nefoedd glwy'?'
Lladdasoch ef; fe drodd y rhod,
Mae dydd eich dial chwithau'n dod.
- 3 Dirgelwch o anfeidrol ryw,
I'm Iesu farw, ac yntau'n Dduw!
Mae'n bleser gan angylion nef
Fyfyrio ar ei angeu ef.

- 4 Dyma lle bydd fy nhrigfan i,
 O fewn i glwyfau 'Mhrynwr cu;
 Y man nas tyr euogrwydd trwy,
 Y man nas meiddia Satan mwy.

w.

169. “*Fy Anwylid sydd wyn a gwridog.*”

M. H.—Mamre, 14. Tegid, 20.

OS gofyn neb sydd ar y llawr
 Pam cara'i'n llyn fy Iesu mawr;
 Pe gwelai pawb ef fel y mae,
 Doi'r byd i'w garu yn ddilai.

- 2 'Does unrhyw harddwch yn y byd,
 Nac un o fewn y nef i gyd,
 Na gras, doethineb, nerth, na dawn,
 Nad yw ef yn fy Iesu'n llawn.
- 3 Mae'n wyn, mae'n sanctaidd, mae'n ddifai,
 Mae'n wridog—colli ei waed a wnai;
 Mae'n Iawn tragwyddol—aberth mawr,
 Yn gymmhwys i mi, lwch y llawr.
- 4 'Nawr Brenin y brenhinoedd yw,
 Uwch i'w gymmharu â dynolryw;
 Rhinweddau'r Duwdod yu gyttûn
 Sy'n awr yn ddisglair ynddo ei hun.

w.

170. *Y Brenin ar ei fwrdd. Can. i. 12.*

M. H.—Melcombe, 15. Lancaster, 17.

NAWR ar ei fwrdd mae'r Brenin mawr,
 Mewn gwisg o gariad hyd y llawr,
 Yn rhoddi'n rhad o'i hyfryd wledd
 I mi faddeuant llawn a hedd.

- 2 Haul hyfryd yw i'm henaid gwan,
 Sy'n rhoddi'r grasau i darddu i'r lan;
 Mae'm hysbryd egwan wrth ei fodd
 Pan t'wyno'i lewyrch arna'i'n rhodd.
- 3 Ond os absennol fydd efe,
 A chwmmwl dudew yn ei le,
 Ni feddaf ddim ond poen a gwae,
 A rhyw anghredu, a llwfrhau.
- 4 Yn fuan tyr'd, fy Arglwydd cun,
 Ac eistedd wrth dy fwrdd dy hun;

A boed dy wleddoedd i barïau,
A minnau byth i lawenhau.

W.

171. *Nerth Crist o blaid pechadur.*
M. H.—Sebastian, 18. Caernarfon, 16.

GELYNION sydd o fesur mawr
Yn curo f'enaïd gwan i lawr;
Rhaid i mi gael dy nefol ras
Cyn gallwy'n hollol gario'r maes.

2 Cref yw dy fraich, mawr yw dy rym,
Nid oes a saif i'm herbyn ddim;
Gair o dy enau di dy hun
Ladd fy ngelynion bob yr un.

3 Rho i mi lechu yna'n glyd,
Tu hwnt i swn fy meïau i gyd,
Uwch twrf a themtasiynau'r llawr,
Dan gysgod dy gyfiawnder mawr.

W.

172. *Haeddiant yr Oen.*
M. H.—Boston, 25. Sarum, 23.

'DOES arnaf eisieu yn y byd
Ond golwg ar dy haeddiant drud,
A chael rhyw brawf o'i nefol rîn,
I 'mado'n lân â mi fy hun.

2 'Rwyf yn ei wel'd, ei wel'd o bell,
Na'r cwbl dan yr haul yn well;
Ond O! na allwn ddringo'n awr
I'r man lle mae'n dyferu i lawr.

3 Er bod dy haeddiant gwerthfawr, drud,
Yn fwy na'r nef, yn fwy na'r byd,
Yn rhyw anfeidrol berffaith lawn,
'Rwy'n methu gorphwys arno'n llawn.

4 'Rwy'n ymdrybaeddu yn fy ngwaed,
Yn nghanol dyrys anial wlad;
Yn ceisio dringo fyth i'r lan,
Heb etto ddod i'r hyfryd fan.

5 O flaen y drugareddfa fawr,
Yn trengu wrth dy draed i lawr,
Gwel y pechadur duaf gaed
Yn breffu am rinweddau'th waed.

W.

173.

Cysgod Craig fawr.

M. H.—Hen 100fed, 10. Eisenach, 11.

- R**HYW ŵr—rhyfeddol ŵr yw ef—
 Sydd imi'n lloches gadarn gref;
 Fel uchel graig fy nghysgod fydd,
 Rhag marwol wres y poethlyd ddydd.
- 2 Yr hynod Graig, ein Iesu cu,
 Sy'n llawer uwch na'r nefoedd fry;
 O dano ef y llecha'i'n glyd,
 Yn mhob rhyw stormydd yn y byd.
- 3 Fe d'raw'd y Graig; mae ffrydiau hon
 Yn oeri'r llosgfa dan fy mron:
 Fe d'raw'd y Graig; a'i dyfroedd pur
 Yw'm cysur yn yr anial dir.
- 4 Yn holltau'r Graig fy nhrigfa fydd,
 Drwy ryfedd faith, dragwyddol ddydd;
 Caf yma hyfryd wedd fy Nuw,
 Disgleiriad ei berffeithiau gwiw.

D. C.

174.

“Byw i mi yw Crist.”

M. H.—Mamre, 14. Melcombe, 15.

- B**YW im yw Crist, er bod mewn bedd;
 Byw im yn eiriol fry mewn hedd;
 Byw im yn Feddyg i fy nghlwy';
 Byw'n Frawd a Phriod i mi mwy.
- 2 Byw'n Archoffeiriad ar fy rhan;
 Byw'n nerth a phlaid i f'enaïd gwan;
 Byw'n Frenin ar ei orsedd fawr,
 I'm hachub a'm gwaredu'n awr.
- 3 Byw imi'n Brophwyd mawr ei ddawn,
 I'm dysgu yn rhyfeddol iawn;
 I'm dwyn i ymwadu â mi fy hun,
 Gan roi'r gogoniant iddo'n un.
- 4 Fy mywyd yw mewn cyfiawnhâd;
 Fy ngobaith cadarn am iachâd;
 Fy iachawdwriaeth oll, a'm cân,
 Fy Ngheidwad yn y dŵr a'r tân.

R. J.

175.

Coronwch Ef.

M. H.—Winchester, 9. Lledrod, y. 7.

HENFFYCH i enw Iesu gwiw,
Syrthied o'i flaen angylion Duw;
Rhowch iddo'r parch, holl deulu'r nef:
Yn Arglwydd pawb coronwch ef.

2 Chwychwi a brynwyd trwy ei waed,
Plygwch yn isel wrth ei draed;
Fe'ch tynodd â thrugaredd gref:
Yn Arglwydd pawb coronwch ef.

3 Boed i bob llwyth a phob rhyw iaith,
Trwy holl derfynau'r ddaear faith,
Gydganu'n llafar iawn eu llef:
Yn Arglwydd pawb coronwch ef.

4 Er bod eu beiau'n aml iawn,
Mae ganddo iachawdwriaeth lawn;
Eu canu'n wyn wna Brenin nef:
Yn Arglwydd pawb coronwch ef.

Cyf. w. G.

176.

Gogoniant Crist yn y nefoedd.

M. H.—Leipsic, 31. Melindwr, 32.

TYR'D, nefol g'lomen, oddi fry,
A chod ni ar dy adenydd cu;
Esgyn a dwg ni fyny'n grwn,
Uwch law holl bethau'r bywyd hwn.

2 Tu hwnt i'r wybren isaf hon,
Lle try tragwyddol oesau llon,
Y mae pleserau pur, dilyth,
A ffrwythau i wledda'r enaid byth.

3 O! am gael golwg hoff o'r wlad,
A gorsedd ein tragwyddol Dad,
Lle'r eiste'n Prynwr mawr ei fri
Mewn corph cyffelyb i'n cyrph ni.

4 Y saint o'i gylch addoli maen',
A holl lu'r nef yn plygu o'i flaen;
Duw sy'n llewyrchu trwy y dyn
Ei bur ogoniant ar bob un.

5 Pa bryd daw'r dydd, fy anwyl Dduw,
Caf finnau esgyn yno i fyw,

Sefyll a phlygu yn eu plith,
Gwel'd, moli, a charu, f'Arglwydd byth? DR. W.

177.

Dyfais y prynedigaeth.

8. 8. 8.—Nazareth, 43. Nashville, 45.

- O!** dyma'r ddyfais fwya'i maes,
Y fwya'i chariad, fwya'i gras,
Agorodd ffordd o'r ddae'r i'r nef:
Cariad heb gymmhar iddo'r un,
A nofiodd, yn ei waed ei hun,
Trwy angeu, oedd ei gariad ef.
- 2 Fe goncrodd, trwy angeuol glwy',
O elynion creulawn, nerthol fwy
Nag all'sai byd i gongcro'n un:
Fe faeddodd uffern eang, lawn,
Ar ben Calfaria un prydawn,
Yn lân heb neb ond ef ei hun.
- 3 Doed bellach Indiaid pella'r byd,
Doed gogledd, dwyrain, de, ynghyd,
Canent ei iachawdwriaeth ef:
Dadseinied holl dafodau'r byd,
Ac aur delynnau'r nef ynghyd,
Na pheidient tra fo nef y nef.
- 4 Boed oesoedd meithion, fwy na mwy,
Heb rif, heb ddarfod arnynt hwy,
I ganu am dy ddirfawr boen:
Na thawed tafod o un rhyw,
Na dim o dan y nef sy'n byw,
Ond sôn am goncwest addfwyn Oen. w.

178.

Mawredd cariad Crist.

8. 8. 8.—Nashville, 45. Llangoedmor, r. 9.

- NIS** gall angylion nef y nef
Fynegu maint ei gariad ef,
Mae angeu'r groes yn drech na'u dawn:
Bydd canu uwch am Galfari
Na glywodd yr angylion fry,
Pan ddelo Salem bur yn llawn.
- 2 Nis teimlodd neb ond ef ei hun
Anfeidrol werth fy enaid cun—
Uwch da, uwch aur, uwch perlau drud:

Ni thalai dim ond gwaed fy Nuw—
 Angeuol, farwol loes, a byw,
 A'm prynai o dragwyddol lid.

3 Y penaf drysor heddyw yw,
 O fewn y nefoedd, gwaed fy Nuw,
 Holl sylwedd y caniadau i gyd;
 A dyna'r gwaed a roddodd iawn
 I ddwyfol ddigder, perffaith lawn;
 Fy hedd a'm cysur yn y byd.

4 Am iddo farw ar y bryn,
 Ca'dd f'enaid bach ei brynu'n llyn,
 A'i dynu o'i gadwynau'n rhydd:
 Wel bellach, dan ei haeddiant ef,
 Fel cysgod cedrwydden gref,
 Gorphwysaf mwy yn ngwres y dydd.

w.

179.

Gorsedd gras ar Galfaria.

8. 8. 8.—Altorf, 41. Nazareth, 43.

BOED bryn y groes, boed Calfari,
 Yn uwch na'r bryniau mwya'u bri,
 Can's yma collwyd gwaed fy Nuw;
 Ac yma rhedodd cariad pur,
 Yn afon ddifrycheulyd, glir;
 I'm golchi, 'r ffaidd, dua'i liw.

2 Na foed im feddwl, ddydd na nos,
 Ond cariad perffaith angeu'r groes;
 Hwn alwaf mwy yn orsedd gras:
 Ar Galfari mae maingc y nef,
 Yn agos at ei groesbren ef;
 Odd' yno rhoddir hedd i maes.

3 Beth bellach wnaeth â'r anial fyd
 Sydd yn dymmhestloedd trwyddo i gyd,
 Bwystfilod rheibus ynddo o'r bron?
 Mae genyf fil hyfrydach lle,
 Mae'm Iesu eisoes ynddo fe,
 Ond rhoi ffarwel i'r ddaear hon.

4 'Dwy'n ofni ond yr afon ddu
 Sydd rhyngwyf a fy nghartref fry—
 Yr angeu glas wnaeth fyrdd yn wan:

Fy enaid, 'mafael yno yn llaw
Yr hwn ei hun aeth drwyddi draw,
Ac yn ei law mi ddof i'r lan.

w.

180.

Hawddgarwch Crist.

8. 8. 8.—Nashville, 45. Llangoedmor, v. 19.

- N**I welodd llygad dyn erioed,
Ni chlywodd clust o dan y rhod
Am neb cyffelyb iddo ef:
O! Rosyn Saron hardd ei liw,
Pwy ddod i maes rinweddau'm Duw?
Efe yw bywyd nef y nef.
- 2 Mae yn ei glwyfau drysor drud,
I faddeu beiau pena'r byd,
O flaen yr orsedd buraf sydd;
Ni all euogrwydd yno ddim,
Fe gyll holl ddeddfau Sinai'u grym;
Maddeuant perffaith garia'r dydd.
- 3 Fe ddaw diwrnod—doed pan ddêl,
A'r llygaid yma'u hun a'i gwêl,
Pan ymddangoso'i fawredd ef,
Mewn rhwysg a harddwch, parch a bri,
Yn mhlith cwmpeini aneirif lu,
Fydd yu rhyfeddod nef y nef.
- 4 O! f'enaid, edrych arno'n awr,
Yn llanw'r nef, yn llanw'r llawr,
Yn holl ogoniant dŵr a thir;
Nid oes, ni fu erioed, ni ddaw,
O'r dwyrain i'r gorllewin draw
Gyffelyb i'm Hanwylyd pur.
- 5 Mi garaf fy Anwylyd mwy,
Ddioddefodd troswyf farwol glwy
Agorodd ffynnon loyw, fyw,
I olchi hen archollion wnaed,
Gan bechod cas, o'm pen i'm traed,
Y dyfroedd dardd dan groes fy Nuw.

w.

181.

Iawn a maddeuant.

8. 8. 8.—Nashville, 45. Llangoedmor, y. 9.

GWNAED congwest ar Galfaria fryn,
 Am dani canodd myrdd cyn hyn:
 Fe faeddwyd uffern faith i gyd;
 Fe brynwyd gwael golledig ddyn,
 Fe wnaed y ddwyblaidd ddig yn un,
 A gwaed Iachawdwr mawr y byd.

2 Wel, dyma'r cyfaill goreu gaed;
 Mae'n ganmil gwell na mam na thad;
 Yn mhob caledi ffyddlawn yw:
 Mae'n medru maddeu a chuddio bai,
 Ac o'i wir fodd yn trugarhau
 Wrth bechaduriaid gwael eu rhyw.

3 Yr afon fawr o waed y groes
 Yw iechyd f'enaidd ddydd a nos:
 A thyma pam yr wyf yn fyw:
 Mae'r ffynnon fywiol, fawr, ddidrai,
 Yn para byth i ddyfrhau—
 Anfeidrol haeddiant gwaed fy Nuw.

4 Ei haeddiant mawr anfeidrol ef,
 A lwyr foddlonodd nef y nef,
 A geidw'm henaidd yn ddigryn;
 Yn ngwres y dydd a'r stormydd mawr,
 Efe a'm daliodd hyd yn awr:—
 Gogoniant byth i Geidwad dyn.

M. R.

182.

Cwmp Eden, a chodiad Calfaria.

8. 8. 6.—Sharon, 52. Henffordd, 54.

YN Eden, cofiaf hyny byth,
 Bendithion gollais rif y gwllith,
 Syrthiodd fy nghorou wiw:
 Ond buddugoliaeth Calfari
 Ennillodd hon yn ol i mi;
 Mi ganaf tra bwyf byw.

2 Ar Galfari, yn ngwres y dydd,
 Y caed y gwystl mawr yn rhydd,
 Trwy golli gwaed yn lli';

'Nawr dim heb dalu, rhoddwyd iawn
Nes clirio llyfrau'r nef yn llawn,
Heb ofyn dim i mi.

- 3 Ffydd, dacw'r fan, a dacw'r pren,
Yr hoeliwyd arno D'wysog Nen,
Yn wirion yn fy lle:
Y ddraig ysigwyd gan Dduw-ddyn,
Can's clwyfwyd dau, gorchfygodd Un,
Ac Iesu oedd efe.

W.

183.

Bachgen a aned i ni.

M. S.—Morganwg, 65. Bethania, 66.

BACHGEN a aned, Mab row'd in;
Ei enw sy'n Rhyfeddol;
Ar ysgwydd hwn llywodraeth gaed,
Duw cadarn, Tad tragwyddol.

- 2 Chwilio ei berson hardd, a'i waith,
Sy'n orchwyl maith anfeidrol;
Fe elwir yma, a thrwy'r ne',
Ei enw e'n Rhyfeddol.
- 3 Deonglwch hyn, ddysgédig rai:
Rhyfeddu mae'r cenhedloedd—
P'odd gall'sai Mair ei gynnwys ef
Na chynnwys nef y nefoedd?
- 4 Mae holl ddoethineb Duw ynghyd
Yn cwrddydd yn ei berson;
Nid rhyfedd fod myrddiynau'r nef
'N ei foli ef yn gysson.

W.

184.

Cyflawnder Crist.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Silesia, 62.

O'I ystlys bur yn cwmpo i lawr,
Yn afon fawr lifeiriol,
Hedd a maddeuant sy'n ddidrai,
Fyth i barhau'n dragwyddol.

- 2 Rhaid i mi gael pob gras, pob dawn,
O'th drysor llawn yn gyfan;
Ac oni chât, fy enaid prudd
A gyll y dydd yn fuan.

- 3 Dy wisg dy hun, cyfiawnder hael,
Raid i mi gael yn mlaenaf;
Nid oes ond ofni dan fy mron
Nes caffwyf hon am danaf.
- 4 Dy nerth drachefn, rho i'm rhan;
Nid wyf ond gwan yn erbyn
Torf o elynion creulawn cry'
Yn wastad sy'n fy nghanlyn.
- 5 O! fy Iachawdwr gwerthfawr, rhad!
Nid oes ond gwaed dy galon,
Yn unig gysur dan y ne'
Ddyddana'r pererinion.

w.

185.

Gorphenwyd.

M. S.—Morganwg, 65. Oldenburg, 60.

- P**AN hoeliwyd Iesu ar y pren,
Yr haul uwch ben dywyllwyd;
Ond wele! yn y t'wyllwch mawr
Daeth gwawr o'r gair "Gorphenwyd!"
- 2 Pan y croeshoeliwyd Iesu cu,
Pyrth uffern ddu a lonwyd;
Ond trodd y pyrth i siomiant trist
Pan lefodd Crist, "Gorphenwyd!"
- 3 Pan y dechreuodd Crist dristau,
Telynau'r nef ostegwyd;
Ond dyblodd cân y drydedd nef
Pan lefodd ef, "Gorphenwyd!"
- 4 Holl lafur Crist trwy boenus daith
A'i galed waith ddibenwyd,
Pan roes, â'i anadl olaf gref,
Yr uchel lef, "Gorphenwyd!"

186.

RHAN II.

M. S.—Morganwg, 68. Oldenburg, 60.

- M**UR gwahân dros amser maith,
Na ddo un waith, ni syflwyd;
Dattododd hwn, er cryfed oedd,
O flaen y floedd, "Gorphenwyd!"
- 2 Holl allu Satan roed yn gaeth,
A'r fuddugoliaeth gafwyd,

- Pan lefodd Crist, ar derfyn awr
Y rhyfel mawr, "Gorphenwyd!"
- 3 Cyfiawnder Duw mewn dwyfol Iawn
Yn gyflawn a foddlonwyd,
Pan lefodd Crist y nawfed awr
Y gwerthfawr air, "Gorphenwyd!"
- 4 Yr ebyrth oll er dechre'r byd,
Yn Nghrist a gydsylweddwyd;
Eu Jubili, trwy'i angeu ef,
Gyhoeddai'r llef, "Gorphenwyd!"

187.

RHAN III.

M. S.—Silesia, 65. Oldenburg, 60.

- M**AE Duw yn maddeu a glanhau,
Yn angeu'r Oen a laddwyd;
A dyma waith efengyl gref,
Adseinio'r llef, "Gorphenwyd!"
- 2 I'r gwan gan Satan lawer gwaith
Colliadau'i daith edliwiwyd;
Ond caed diangfa lawer tro
Wrth gofio'r gair "Gorphenwyd!"
- 3 Troes cysgod angeu'n foreu ddydd,
Ei 'stormydd a ostegwyd,
Wrth gofio, yn yr oriau blin,
Am rin y gair, "Gorphenwyd!"
- 4 Daw gweiniaid Seion uwch law poen
I wŷdd yr Oen a laddwyd;
Ar ben eu taith cânt hwythau'n wir
Gydwaeddi'r gair, "Gorphenwyd!"

D. JS.

188.

Y gân newydd.

M. S.—Silesia, 62. Aberystwyth, 61.

- M**AE'R gwaed a redodd ar y groes
O oes i oes i'w gofio;
Rhy fyr yw tragwyddoldeb llawn
I ddweyd yn iawn am dano.
- 2 Prif destyn holl ganiadau'r nef
Yw, "Iddo ef," a'i haeddiant;
A dyna sain telynau glân
Ar uchaf gân gogoniant.

- 3 Mae hynod rinwedd gwaed yr Oen,
A'i boen wrth achub enaid,
Yn seinio'n uwch ar dannau'r nef
Na hyfryd lef seraphiaid.
- 4 'Mhen oesoedd rif y tywod mân
Ni bydd y gân ond dechreu;
Rhyw newydd wyrth o'i angeu drud
A ddaw o hyd i'r goleu.
- 5 Ni thraethir maint anfeidrol werth
Ei aberth yn dragywydd:
Er treulio myrdd o oesoedd glân,
Ni bydd y gân ond newydd.

RT. W.

189. *Digonolrwydd aberth Crist.*

M. S.—Dyfrdwy. 63. Mary, 69.

- NA foed i'm henaid euog trist
Ond haeddiant Crist yn gyfran;
Ei aberth ef, llawn ddigon yw
I feddwl Duw ei hunan.
- 2 Os daw cydwybod llawn o dân,
Cyfiawnder glân, a'r gyfraith,
I'm gofyn mwy, fy ateb llawn
Yw'r llawn a dalwyd unwaith.
- 3 Melldithied Ebal uwch pob bai,
Taraned Sinai danllyd;
Yn nghysgod Crist, a'i llawn, caf wledd,
Heb ofni cledd na drygfyd.
- 4 Pwy draetha'n llawn ddyfnderoedd gwerth
Yr aberth a'i fendithion?
I ddyn caed heddwch nef yn ol,
A Duw'n dragwyddol foddlon.
- 5 Rhyfeddir byth y geni'n dlawd,
Y byw dan wawd a chroesau,
Y dioddef cosb heb unrhyw fai,
A'r ufuddhau heb rwymau.
- 6 Yr uchel gân fydd, "Iddo ef!"
Trwy nef y nef yn seinio:
Yr ing, yr llawn, a'r gwaedlyd chwys,
A felus gofir yno.

R. O.

190.

Myfyrdod am Grist.

M. S.—Silesia, 62. Dyfrdwy, 63.

AR Grist a'i angeu boed o hyd
 Ein bryd a'n myfyrdodau;
 Mae'n ogoneddus, hawddgar iawn,
 A llawn o ryfeddodau.

J. H.

191.

Enw grasol Iesu.

M. S.—Morganwg, 65. Persia, 68.

- M**AE enw Crist i bawb o'r saint
 Fel enaint tywalltedig,
 Ac yn adfywiol iawn ei rin
 I'r enaid blin lluddedig.
- 2 Pan fyddo f'enaid yn y llwch,
 A th'wyllwch fel y fagddu,
 Mae dawn a nerth i'm dwyn yn ol
 Yn enw grasol Iesu.
- 3 Gobeithiwch ynddo, bawb o'r saint,
 Er cymmaint yw eich gofid,
 Gan wybod fod eich Priod gwiw
 Yn ffyddlawn i'w addewid.

JS. H.

192.

Crist yn bob peth.

M. S.—Sabbath, 59. Oldenburg, 60.

- S**ANCTEIDDRWYDD im yw'r Oen di-nam,
 'Nghyfiawnder, a'm doethineb,
 Fy mhrynedigaeth o bob pla,
 Fy Nuw i dragwyddoldeb.
- 2 'Dall Satan, deddf, na gweddill bai,
 Ddim damnio rhai crediniol:
 Mae gwaed yr Oen âg uchel lef
 O fewn i'r nef yn eiriol.
- 3 O! golch fi beunydd, golch fi'n lân,
 Golch fi yn gyfan, Arglwydd;
 Fy nwylaw, calon, pen, a'm traed,
 Golch fi â'th waed yn ebrwydd.
- 4 Bedyddia fi â'r Ysbryd Glân,
 Fel tân powerus nerthol;
 Caiff ysbryd barn a llogfa fod
 Ar bechod yn wastadol.

- 5 Gwasgara weddill pechod câs,
 Sel fi â'th ras yn drigfan,
 Yn berffaith hardd, yn deml wiw,
 Adeilad Duw ei hunan.
- 6 O fewn i'r wlad tu draw i'r bedd
 Caf weled gwedd ei wyneb,
 Ac yn ei fynwes llechu caf,
 Hyd eithaf tragwyddoldeb.

193. *Tegwch a gras Crist.*
 (Can. v. 10.)

M. S.—Morganwg, 65. Baden, 64.

- M**AE'm Prynwr mawr yn Dduw, yn ddynd,
 Ac felly'n perthyn imi;
 Tywysog cadarn, Brenin cry'
 Yw'r Iesu fu'n fy mhrynu.
- 2 Mae'n wyn a gwridog yn ddi-lai,
 Ar ddengmil mae'n rhagori;
 Nid oedd neb teilwng ond efe
 Fod yn y ne'n teyrnasu.
- 3 Mae'n wridog, fe ddioddefodd fry
 Ar Galfari farwolaeth;
 Fe'n prynodd trwy ei waed di-nam
 O ddygn ddamnedigaeth.
- 4 Pe chwilid fry yn mhlith y ser,
 Y byd, a'r dyfnder isod,
 'Does neb a fu, na neb y sy,
 Gyffelyb i fy Mhriod.
- 5 Mae ynddo ddwfn fôr di-drai
 O gariad a thosturi;
 Mae'n barod iawn i faddeu bai
 Ei briod a'i ddyweddi.
- 6 Ni feddaf ffrynd, na mam, na thad,
 A'r cyfryw gariad imi;
 Mewn culni, gofid, poen, a gwae,
 Yn wastad mae'n fy ngharu.

194. *Noddfa yr enaid yn Nghrist.*
 M. S.—Sabbath, 59. Trallwm, 67.

TIyw fy ngrym, fy nghraig, a'm tŵr,
 F'y noddfa siwr o ymwarded;

- Fy nrygu mae yn ngallu pwy?
Ynot yr wy'n ymddiried.
- 2 Fy hedd a'm cysur oddi fry
Yn tarddu sy yn gysson;
Oni bae hyn, gan sw'n pob gwae,
Llewygu wnai fy nghalon.
- 3 Castell wyt ti, Tŵr cadarn cry',
Yn nyddiau du caethiwed;
Dy enw, Iesu, yn noddfa cawn,
Gysurus iawn i'r gweiniaid.
- 4 Pan ddelo drygau rif y gwllith
I mewn i blith dy bobl,
A'r ffwrn saith boethach y pryd hyn
Ti fyddi yn y canol.

195.

Archoffeiriad trugarog.

M. S.—Morganwg, 65. Dyfrdwy, 63.

- C**OFFAWN yn llawen gyda pharch
Am ras ein Harchoffeiriad;
Un yw o galon dyner iawn,
A mynwes lawn o gariad.
- 2 Ni ddiffydd lin fo'n mygu byth,
Yn fflam fe'i chwyth yn hytrach;
Y gorsen ysig byth ni thyr:
Y gwan, fe'i gyr yn gryfach.
- 3 Am hyny, yn ei nerth a'i nawdd
Rhown ninnau'n hawdd ein hyder;
Cawn dderbyn gwardigaeth gu,
Mewn awr o ddu gyfyngder.

DR. W.

196.

Brawd yn Brynwr.

M. S.—Sabbath, 59. Morganwg, 65.

- D**UW ymddangosodd yn y cnawd,
Fe gafwyd Brawd yn Brynwr;
Ni chollir neb, er gwaeled fo,
A gredo i'r Gwardwr.
- 2 Yr aberth mawr fu ar y groes,
A'r Iawn a roes yr Iesu;
Yw'm hunig obaith yn mhob man
Daw f'enaid gwan i fyny.

J. H.

197.

Pob peth yn Nghrist.

M. C.—Martyrdom, 90. Gloucester, 76.

- T**I, Iesu, ydwyt oll dy hun
 Fy meddiant ar y llawr;
 A thi dy hunan fydd fy oll
 O fewn i'r nefoedd fawr.
- 2 Mae 'nymuniadau maith eu hyd
 Yn pwyntio oll yn un,
 Dros bob gwrthddrychau îs y sêr,
 Ac atat ti dy hun.
- 3 O! ffynnon trugareddau maith!
 Diderfyn yw dy ras,
 I roi trysorau pena'r nef
 I'r tlotaf un i maes.
- 4 Fy unig gysur dan bob gwae
 Dy fod di imi'n Dduw;
 Ac yn dy gysgod mi af trwy
 Gystuddiau o bob rhyw.
- 5 Anghyfnewidiol gair y nef,
 Ond cyfnewidiol fi;
 Am hyn, mi safaf, doed a ddêl,
 Mae'r afael sicraf fry.

w.

198.

Golud Crist.

M. C.—St. Stephen, 78. Martyrdom, 90.

- Y** MAE trysorau dwyfol ras
 O lawer uwch eu rhyw
 Na dim, o'r nefoedd faith i'r byd,
 Erioed a greodd Duw.
- 2 Tra caffwyf yfed ar fy nhaith
 O'r ffynnon loyw glir,
 Nid ofnaf ronyn, er eu grym,
 O ddrygau'r anial dir.
- 3 Er fod picellau tanllyd iawn
 Yn hedeg yn eu grym;
 Yn erbyn cariad dwyfol pur
 Nis gallant ddrygu dim.
- 4 Ac mi ymffrostia' yn nerth y nef—
 Yn nerth y nef ei hun;

Fe bwysa haeddiant dwyfol pur
Fwy na phechodau dyn.

w.

199.

Gobaith trwy'r groes.

M. C.—St. Mary, 92. Windsor, 95.

WEL, dyma'r eiddil, dyma'r gwan,
Yn gruddfan wrth dy draed,
Tu hwnt pob gobaith i gael byw
Ond trwy dy ddwyfol waed.

2 Rhifedi 'meiau sydd dros ben
Pob haeddiant oll o ddyn;
Ac nid oes genyf noddfa im
Ond haeddiant Duw ei hun.

3 Mor anobeithiol yw fy mriw,
'Da'i 'mofyn meddyg mwy
Ond ato ei hunan ar y pren
Ddioddefodd farwol glwy'.

4 Am iddo yno grymu ei ben,
A marw ar y groes,
Mwy na rhifedi beiau'r byd
Yn haeddiant dwyfol loes.

5 Wel, dyma'r unig fan y mae,
Os oes im gael iachâd;
Ac yma credaf, os caf rym,
Mewn dynol ddwyfol waed.

6 Ac yna gwnaed y ddaear fawr
Ei gwaethaf, foreu a nawn;
O fewn y noddfa sanctaidd bur,
Y byddaf ddedwydd iawn.

w.

200.

Ffordd at yr orsedd.

M. C.—Martyrdom, 90. Ballerma, 91.

MAE pyrth y nef o led y pen,
Mi welaf fôr o waed,
Y gallaf fi'r ffeiddiaf ddyn,
Yn hollol gael iachâd.

2 Mae'r orsedd fawr yn awr yn rhydd,
Gwrandewir llais y gwan;
Wel, cyfod bellach, f'enaid prudd,
Anadla tua'r lan.

- 3 Wel, anfon eirchion aml rif,
 I mewn i byrth y nef;
 Gwrandewir pob amddifad gri
 Yn union ganddo ef.
- 4 Myfi anturia'n awr yn mlaen,
 Heb alwad îs y ne',
 Ond fod perffeithrwydd mawr y groes
 Yn ateb yn fy lle.
- 5 Calfaria fryn yw'r unig sail
 Adeilaf arno mwy;
 A gwraidd fy nghysur fyth gaiff fod
 Mewn dwyfol farwol glwy'.
- 6 Ellyllon uffern, nis gall ddim,
 Er cymmaint yw eu rhi';
 Myrddiynau o weithiau mwy yw pwys
 Och'neidiau Calfari.

w.

201.

Y groes a'r eiriolaeth.

M. C.—Martyrdom, 90. Ballerma, 91.

- M**I dafia' maich oddi ar fy ngwâr
 Wrth deimlo dwyfol loes;
 Euogrwydd fel mynyddau'r byd
 Dry'n ganu wrth dy groes.
- 2 Os edrych wnaeth i'r dwyrain draw,
 Os edrych wnaeth i'r de,
 Yn mhlith a fu neu ynte ddaw,
 'Does debyg iddo fe.
- 3 Fe rodd ei ddwyllaw pur ar led,
 Fe wisgodd goron ddrain,
 Er mwyn i'r brwnt gael bod yn wyn
 Fel hyfryd lian main.
- 4 Esgyn a wnaeth i entrych nef
 I eiriol dros y gwan;
 Fe sugna f'enaid innau'n lân
 I'w fynwes yn y man.
- 5 Ac yna câf fod gydag ef
 Pan êl y byd ar dân,
 Ac edrych yn ei hyfryd wedd,
 Gan' harddach nag o'r blaen.

w.

202.

“Anfeidrol ddwyfol glwyf.”

M. C.—Martyrdom, 90. St. Stephan, 78.

NIS gall angylion pur y nef,
 A'u doniau aml hwy,
 Fyth osod allan werthfawr bris
 Anfeidrol, ddwyfol, glwy'.

2 Dioddefodd angeu, dygn boen,
 A gofir tra bo'r nef;
 Fy nerth, fy nghyfoeth, a fy mraint,
 A'm noddfa lawn yw ef.

3 Fe'm denodd i, yn ddirgel iawn,
 A distaw, ar ei ol;
 Ac mewn afonydd dyfnion, llawn,
 Fe'm cym'rodd yn ei gôl.

4 Na foed fy mywyd bellach mwy
 Yn eiddo i mi fy hun;
 Ond treulier fy munydau i gyd
 Yn glod i'm Harglwydd cun.

5 A gâd im brofi'th nefol hedd
 Yn mhob anadliad pur;
 Ac felly myn'd o'r byd i'r bedd
 Mewn hân nefolaidd wir.

W.

203.

Iesu yn fwy na'r nef.

M. C.—Martyrdom, 90. Gloucester, 76.

NI feddaf ar y ddaear fawr,
 Ni feddaf yn y ne',
 Neb ag a bery'n anwyl im
 Yn unig ond efe.

2 Mae ynddo'i hunan drysor mwy
 Na fedd yr India lawn;
 Fe brynodd imi fwy na'r byd
 Ar groesbren un prydawn.

3 Fe brynodd imi euraidd wisg,
 Trwy ddioddef marwol glwy';
 A'i angeu ef a guddia'm gwarth
 I dragwyddoldeb mwy.

4 O! na allwn rodio er ei glod,
 Ac iddo bellach fyw,

A phob anadliad fyn'd i maes
I ganmol gras fy Nuw.

W.

204. *Melusder a phurdeb cariad Crist.*

M. C.—Farrant, 83. Tiverton, 86.

O DEFFRO'n foreu, f'enaïd gwan,
Ar doriad cynta'r dydd,
A llwyr gyssegra ddyddiau d'oes
I'r gwrthddrych goreu sydd.

2 Caf yfed yma gariad pur,
Na phrofodd cnawd mo'i ryw,
Ac ymddifyru uwch y byd,
Ar bur bleserau'm Duw.

3 Uwch cyrhaedd pob serchiadau gwael
Yw'r cariad pur ei flas
Ag sydd yn llifo'n loyw ffrwd
O iachawdwriaeth gras.

4 Yma dymunwn dreulio'm hoes,
O foreu hyd brydnawn;
Lle cawn i wylo cariad pur
Yn ddagrau melus iawn.

W.

205. *Dyfnheroedd gras.*

M. C.—St. Ann, 79. Christchurch, 85.

HYD yma, ni ddych'mygodd dyn,
Dan entrych awyr lân,
Y fath ddyfnheroedd hyfryd sydd
Mewn gwardedigol ras.

2 Ni fu trugaredd faith, na gras,
Na chariad îs y nef,
Yn mhlith angylion ucha'u gradd,
Cyffelyb sy ynddo ef.

3 O! annherfynol fôr didrai,
O haeddiant ac o ras,
'Dall tragwyddoldeb, er ei hyd,
Ei ffeindio fyth i maes.

4 Ac yn ei gariad dwfn a maith,
Mi nofiat tua'r nef;
Ac nid oes dymmhestl fyth, na thon,
Yn rhuo ynddo ef.

- 5 A chaf, ar ol blinderau maith,
 Yn hyfryd lanio draw;
 Ac yfed gwleddoedd sanctaidd, pur,
 Ryw ddedwydd ddydd a ddaw.

W.

206.

Ffyddlondeb Crist.

M. C.—Ballerma, 91. Martyrdom, 90.

- N**I fethodd gweddi daer crioed
 A chyrhaedd hyd y nef;
 Ac mewn cyfyngder, f'enaidd, rhed
 Yn union ato ef.
- 2 Ac nid oes cyfaill mewn un man,
 Cyffelyb iddo'n bod,
 Pe baem yn chwilio'r ddaear faith,
 A holl derfynau'r rhod.
- 3 Yn mhob rhyw ddoniau mae yn fawr;
 Anfeidrol yw ei rym,
 Ac nid oes pwysau ar ei ras,
 Na'i haeddiant dwyfol ddim.
- 4 Mae ei ffyddlondeb fel y môr,
 Heb fesur, ac heb'drai;
 A'i drugareddau hyfryd sy
 'N dragywydd yn parhau.

W.

207.

RHAN II.

M. C.—Ballerma, 91. Martyrdom, 90.

- A**NTURIAF at ei orsedd fwyn
 Dan eithaf tywyll nos;
 Ac mi orphwysaf, doed a ddêl,
 Ar haeddiant gwaed ei groes.
- 2 Mae ynddo drugareddau fil,
 A chariad heb ddim trai,
 A rhyw ffyddlondeb fel y môr
 At ei gystuddiol rai.
- 3 Mi rof ffarwel i bob rhyw chwant—
 Pob pleser îs y nen;
 Ac 'rwy'n cymmeryd Iesu o'm bodd
 Yn Briod ac yn Ben.
- 4 Ni welaf wrthddrych mewn un man,
 O'r ddaear lâs i'r ne',

A dâl ei garu tra fwyf byw,
Yn unig ond efe.

w.

208.

Ymddifyru yn yr Iesu.

M. C.—French, 77. Farrant, 83.

IESU, difyrwch f'enaid drud
Yw edrych ar dy wedd
Ac mae llyth'renau d'enw pur
Yn fywyd ac yn hedd.

- 2 A than dy aden dawel, bur,
'Rwyf yn dymuno byw,
Heb ymbleseru fyth mewn dim
Ond cariad at fy Nuw.
- 3 O! cau fy llygaid, rhag im wel'd
Pleserau gwag y byd,
Ac i mi w'yro byth oddi ar
Dy lwybrau gwerthfawr drud.
- 4 'Does genyf ond dy allu mawr
I'm nerthu i fyn'd yn mlaen;
Dy iachawdwriaeth yw fy ngrym,
Fy nghongwest, a fy nghân.
- 5 Melusach nag yw'r dil au mêl
Yw munyd o'th fwynhau;
Ac nid oes genyf bleser sydd
Ond hyny yn parhau.
- 6 A phan y syrthio sêr y nen,
Fel ffigys îr i'r llawr,
Bydd fy nyddanwch, heb ddim trai,
Oll yn fy Arglwydd mawr.

w.

209.

Pechod yn croeshoelio Crist.

M. C.—Bangor, 94. Worcester, 96.

FY meiau trymion, luoedd maith,
A waeddodd tua'r nen,
A thyna pam 'roedd rhaid i'm Duw
Ddiodef ar y pren.

- 2 Hwy dy fradychodd, anwyl Oen,
Hwy oedd y goron ddrain,
Hwy oedd y ffangell greulawn gref,
Hwy oedd yr hoelion main.

- 3 Fy meiau oedd y waywffon
 Drywanai 'i ystlys bur,
 Fel rhedodd ffrwd o dan ei fron
 O waed a dyfroedd clir.
- 4 O! gariad anorchfygol, maith,
 Heb gymmhar iddo'n bod;
 Cariad, i angel ac i saint,
 O anghymmharol nôd.
- 5 O! maddeu 'mai, a chliria'n llwyr
 F' euogrwydd oll i gyd;
 Ac na'd fi glwyfo'th fawredd mwy
 Tra'n aros yn y byd.

W.

210. *Bendithion y prynedigaeth.*

M. C.—French, 77. Christchurch, 85.

- Y** CWBL feddaf oll yn un,
 O entrych nen i'r llawr,
 A row'd yn nghadw i gyd dan sêl
 Yn haeddiant Iesu mawr.
- 2 Mae yma ffynnon sy'n glanhau
 Budreddi'r brwnt yn lân;
 A hyfryd olchi'r ffaidd, câs,
 Yn loyw fel y gwllân.
- 3 'Does unrhyw gyflwr îs y nef
 A glyw'd am dano sôn,
 Y pwysa'i anwireddau fwy
 Na gwerthfawr waed yr Oen.
- 4 Maddeuant sy yma, perffaith, llawn,
 I'r cystuddiedig rai;
 Mae'r haeddiant fry yn clirio'n lân
 Bob rhyw aneirif fai.

W.

211. *Yr un testyn.*

M. C.—St. Stephen, 78. Farrant, 83.

- Y**N mhlith holl ryfeddodau'r nef,
 Hwn yw y mwyaf un,
 Gwel'd yr anfeidrol ddwyfol Fod
 Yn gwisgo natur dyn.
- 2 Ni chaiff fod eisieu byth, na thrai,
 Tra seren yn y nef,

Ar neb o'r rhai a roddo'u pwys
Ar ei gyfiawnder ef.

- 3 Doed y trueiniaid yma 'nghyd,
Finteioedd heb ddim rhi';
Cânt eu diwallu oll yn llawn
O ras y nefoedd fry.
- 4 Fe ylch ein beiau i ffwrdd â'i waed,
Fe'n cana oll yn wyn;
Fe'n dwg o'r anial maith i maes,
I ganu ar Seion fryn.

w.

212.

Yr un testyn.

M. C.—St. Ann, 79. Christchurch, 85.

WEL, dyma gyfoeth gwerthfawr, llawn,
Uwch holl drysorau'r llawr,
Wedi ei roi gadw oll ynghyd
Yn haeddiant Iesu mawr.

- 2 Ei gariad lifodd ar y bryn,
Fel moroedd mawr di-drai;
Ac fe bwrcasodd yno hedd
Tragwyddol i barhau.
- 3 Ei gariad bery pan bo'r byd
A'r heulwen fawr yn ddim
Ac nid oes gariad yn y byd
Gyffelyb idd ei rym.
- 4 Pan syrthio'r sêr fel ffygys îr
Fe bery gras fy Nuw:
A'i faith ffyddlondeb tra fo nef,
Anghyfnewidiol yw.

w.

213.

Rhagoriaeth doniau Crist.

M. C.—Tallis, 84. St. Stephen, 78.

FFARWEL, greaduriaid gwycha'u rhyw,
Pob enwau îs y ne';
Ni welaf wrthddrych wrth fy modd
Yn unig ond efe.

- 2 Mae'i ddoniau yn rhagori 'mhell
Ar holl frenhinoedd byd;
A theimlo 'rwyf ei fod ei hun
Yn hollol lanw 'mryd.

3 Mae'i eiriau fel y diliau mêl,
 A'i holl orch'mynion sy
 I gyd yn dangos rhinwedd maith
 Sancteiddrwydd nefoedd fry.

4 Mae'i addewidion fel yr haul,
 Yn sicr gadw'u lle;
 Ac nid ä'r sillaf leia' ar goll
 O'i hyfryd eiriau e'.

5 A minnau'n hollol rof fy mhwys
 Ar allu 'Mrenin mawr,
 Yr hwn a'm nertha i fyned trwy
 Gystuddiau maith y llawr.

W.

214. *Y cyfan dan awdurdod Crist.*

M. C.—St. Ann, 79. St. James, 82.

DA'I mofyn haeddiant byth, na nerth,
 Na ffafr neb, na'i hedd,
 Ond hwnw'n unig gwyd fy llwch
 Yn fyw i'r lan o'r bedd.

2 Mae'n eistedd ar ddeheulaw'r Tad,
 Ar orsedd fawr y nef;
 Ac y mae'r cyfan sydd mewn bod
 Dan ei awdurdod ef.

3 Fe gryn y ddae'r ac uffern fawr
 Wrth amnaid T'wysog nen;
 O! fath ogoniant hwnw fu
 Yn dioddef ar y pren.

4 O Iesu! cymmer fi i gyd,
 Fel mynost gâd im fod,
 Ond im gael treulio pob yr awr
 Yn hollol i dy glod.

W.

215. *Y cwbl yn Nghrist.*

M. C.—Martyrdom, 90. Bedford, 89.

MI af yn mlaen yn nerth y nef
 Tua'r paradwysaidd dir;
 Ac ni orphwysaf nes cael gwel'd
 Fy etifeddiaeth bur.

2 Mae llais yn galw i maes o'r byd
 A'i bleser o bob rhyw;

Minnau wrandawa'r hyfryd sŵn—
Llais fy Anwylyd yw.

3 'Dwy'n gwel'd ar aswy nac ar dde,
'Mh'ith holl wrthdychau'r byd,
Ddim dâl ymddiried yn ei nerth,
Na rhoddi arno 'mryd.

4 Iesu yw tegwch mawr y byd,
A thegwch pena'r nef;
Ac y mae'r cwbl sydd o werth
Yn trigo ynddo ef.

5 A boed fy mhleser bellach byth
O dan ei aden wiw;
Na foed difyrwch genyf mwy
Mewn dim ond yn fy Nuw.

w.

216.

Coroni Iesu yn ben.

M. C.—St. Ann, 79. St. George, 81.

DYRCHAFER enw Iesu cu

Gan seintiau îs y nen;
A holl aneirif luoedd nef,
Coronwch ef yn ben.

2 Angylion glân, sy'n gwylio'n gylch
O ddeutu ei orsedd wen,
Gosgorddion ei lywodraeth ef,
Coronwch ef yn ben.

3 Hardd lu'r merthyri, sydd uwch law
Erlyniaeth, braw, na sen,
A llafar glod ac uchel lef,
Coronwch ef yn ben.

4 Yr holl brophwydi'n awr sy'n gwel'd
Y Meichiau mawr heb len,
A'i apostolion yn gyd lef,
Coronwch ef yn ben.

5 Pob perchen anadl, yn mhob man,
Dan gwmpas haul y nen,
Ar fôr a thir, mewn gwlad a thref,
Coronwch ef yn ben.

6 Na enwer enw neb ond hwn
Fu farw ar y pren,

Drwy'r ddaear faith, nac yn y nef:
Coronwch ef yn ben.

E. E.

217.

Moliant i'r Oen.

M. C.—Tiverton, 86. Bedford, 89.

CYDUNWN â'r angylion fry,
Ein tannau yn gyttûn;
"Deng mil o filoedd yw eu cân,
Er hyn nid yw ond un."

- 2 Os ydyw'r Oen fu farw'n sail
Eu holl ganiadau hwy,
Mae'n haeddu, am farw drosom ni,
Ein mawl fil filoedd mwy.
- 3 Ac ef yn unig bïau'r mawl,
Drwy ddwyfol hawl ddilyth,
A chlod uwch law a allwn ni
Ei roddi iddo byth.
- 4 Cyduned pob creadur byw,
Uwch law ac îs y nen,
I roddi ynghyd, can's teilwng yw,
Y goron ar ei ben.
- 5 Doed y greadigaeth eang oll,
Ag un soniarus lef,
I ogoneddu'r addfwyn Oen,
A thraethu ei foliant ef.

E. E.

218.

Clod i Dduw mewn cnawd.

M. C.—St. Stephen, 78. St. George, 81.

GOGONIANANT fyddo i'th enw mawr
Am ddod i brynu dyn,
A disgyn o dy lys i lawr
I'th wneyd â ni yn un.

- 2 I anial pell y crwydrai'n traed
Oddi wrthyt ti, O Dduw!
Ond yn ein natur fe dy gaed
Mewn agwedd gwas yn byw.
- 3 Mewn cariad, Iesu, doist i lawr
I'r byd o entrych ne';
Mewn cariad cwrddaist, do, â'r awr
I farw yn fy lle.

- 4 Mewn cariad gwisgaist goron ddrain,
 Y fantell goch, a'r cur;
 Mewn cariad cym'raist bigau main
 Y llymion hoelion dur.
- 5 Daeth prynedigaeth gyda'th waed
 A lifodd ar y pren;
 Gorphenaist iachawdwriaeth rad;
 Agoraist ddrws y nen.

D. M.

219.

Enw Crist.

M. C.—Farrant, 83. Tallis, 84.

- M**OR beraidd i'r credadyn gwan
 Yw hyfryd enw Crist:
 Mae'n llaesu ei boen, yn gwella'i glwy',
 Yn lladd ei ofnau trist.
- 2 I'r ysbryd clwyfus rhydd iachâd,
 Hedd i'r drallodus fron;
 Mae'n fanna i'r newynog ddyn,
 I'r blin, gorphwysfa lon.
- 3 Hoff enw! fy Ymguddfa mwy,
 Fy Nghraig a'm Tarian yw;
 Trysorfa ddiball yw o ras
 I mi y gwaela'n fyw.
- 4 Iesu, fy Mhrophwyd, a fy Mhen,
 F' Offeiriad mawr, a'm Brawd,
 Fy mywyd i, fy ffordd, fy nôd,
 Derbyn fy moliant tlawd.

CYF. D. CS.

220.

Iachawdwriaeth, a'i chyflawnder.

M. C.—St. George, 81. York, 80.

- M**AE'R iachawdwriaeth rad mor fawr,
 Mae'n achub, mae'n glanhau,
 Troseddwy'r duaf daear lawr;
 Gwnawn ynddi lawenhau.
- 2 Cael derbyn o'i chyflawnder cun
 A wna y trist yn llon;
 Gogoniant Duw, dedwyddwch dyn
 Sydd yn gyttûn yn hon.
- 3 Mae Iesu Grist yn drysor mwy
 Na holl drysorau'r byd:

Daeth hedd a bywyd ini trwy
 Ei ryfedd angeu drud.

J. H.

221.

Y Prophwyd mawr.

M. C.—French, 77. St. Stephen, 78.

MAE Iesu Grist yn Brophwyd mawr,
 Y mwyaf yw i gyd;
 Er maint ein t'wyllwch, wele wawr—
 Crist yw goleuni'r byd.

2 O Brophwyd mawr! i'w enw boed
 Anrhydedd a mawrhâd:
 Daeth â'r newyddion goreu erioed
 Am iachawdwriaeth rad.

3 Mae yn amlygu pethau'r ne'
 Yn eu prydferthwch coeth:
 Pwy sydd yn dysgu fel efe?
 Mae'n gwneyd y ffol yn ddoeth.

4 O! Brophwyd mawr yn Seion sydd,
 Ti a oleuaist fyrdd:
 A'th air a'th Ysbryd etto bydd
 I'm harwain yn dy ffyrdd.

5 Dwg fi, y ffolaf un a gaed,
 O'r dwfn dywyllwch du:
 Gâd i mi eistedd wrth dy draed,
 I wrandaw d'eiriau eu.

R. E.

222.

Golwg ar groes Crist.

M. C.—St. James, 82. St. Stephen, 78.

'DOES neb ond ef, fy Iesu hardd,
 A ddichon lanw 'mryd;
 Fy holl gysuron byth a dardd
 O'i ddirfawr angeu drud.

2 'Does dim yn gwir ddifyru f'oes
 Helbulus yn y byd,
 Ond golwg mynych ar y groes,
 Lle talwyd iawn mewn pryd.

3 Mi welaf le mewn marwol glwy'
 I'r euog guddio'i ben;
 Ac yma llechaf nes myn'd trwy
 Bob aflwydd îs y nen.

W. E.

223.

Coronau lawer.

M. C.—St. Ann, 79. St. James, 82.

CLODFORWCH enw Mab Duw Iôn
 Angylion gwynion gwawr;
 O! deuwch a choronwch ef
 Yn Llywydd nef a llawr.

2 Seraphiaid nef, pob un â'i dant,
 Dan ganu moliant mawr,
 O! deuwch a choronwch ef
 Yn Llywydd nef a llawr.

3 Ei chwerwaf angeu, byth na bo
 I'w saint anghofio'r awr;
 O! deuwch a choronwch ef
 Yn Llywydd nef a llawr.

4 Pob llwyth ac iaith, hil Adda i gyd,
 Trwy'r holl gwmpasfyd mawr,
 O! deuwch a choronwch ef
 Yn Llywydd nef a llawr.

JS. H.

224.

Cadarn i iachau.

M. C.—York, 80. St. George, 81.

OS ydwyf wael fy llun a'm lliw,
 Os nad yw 'mriw'n gwellhau,
 Af at y Meddyg mawr ei fri,
 Sy'n gadarn i iachau.

2 O'm pen i'm traed, 'rwy'n glwyfus oll,
 Pob archoll yn dyfnhau:
 Neb ond y Meddyg da i mi,
 Sy'n gadarn i iachau.

3 Os wyf heb rym i ddim sydd dda,
 Dan bwys fy mhla'n llesgâu,
 Rhydd Iesu gryfder i'r di-rym;
 Mae'n gadarn i iachau.

4 O ddydd i ddydd, caf nêrth i ddal;
 Mae'i ras yn amlhâu:
 Am hyn, nid anobeithiaf ddim,
 Mae'n gadarn i iachau.

E. T.

225.

Crist, pen yr Eglwys.

M. C.—French, 77. Martyrdom, 90.

PAN sycho'r moroedd dyfnion, maith,
 Pan syrthio ser y nen,
 Yr hwn fu farw, ac sydd fyw,
 Ar Seion fydd yn ben.

2 Ei enw bery tra bo haul,
 Yn glodfawr byth y bydd;
 Ac ni bydd diwedd ar ei glod
 I dragwyddoldeb ddydd.

3 Bendithion rif y tywod mân,
 A gw lith y ddaear lawr,
 Yn nghadw i'r ffyddloniaid sydd
 Byth yn eu Harglwydd mawr.

4 Aed enwau'r byd i gyd yn ddim,
 Dyrchafer Brenin nef;
 Mae pob cyflawnder, gras, a nerth,
 Yn trigo ynddo ef.

M. R.

226.

Mawl i'r Ceidwad.

7. 8.—Hosannah, Y. 32.

HOSANNA, Haleluwiah,
 I'r Oen fu ar Galfaria:
 Gorphenwyd iachawdwriaeth dyn,
 Efe ei hun yw'r noddfa:
 Tragwyddol ddiolch iddo
 Am faddeu a thosturio:
 Anfeidrol fraint i lwch y llawr
 Fod croeso'n awr ddod ato.

2 Mae'n achub hyd yr eithaf
 Y pechaduriaid mwyaf;
 Fe drefnwyd ffordd i gadw dyn
 Gan Dri yn un Iehofah;
 Anturiwn ninnau arno,
 Mae'r Iesu'n achub etto,
 A chroeso i bechaduriaid mawr
 Bob munyd awr ddod ato.

3 Mae'r ddyled wedi ei thalu,
 Ac uffern wedi ei maeddu,

Gobeithiol garcharorion sy

Yn dod yn llu i fyny:

Mae'r pyrth yn llawn agored,

Doed Israel o'r caethiwed;

Pob llesg a gwan, fyth ger ei fron,

Ei wyneb llon gânt weled.

D. C.

227.

Canmawl cariad Crist.

2. 8.—Aberdeen, 103. Potsdam, 104.

CLOD, clod

I'r Oen a laddwyd cyn fy mod;

Y parch a'r mawl i'w enw boed,

Am iddo erioed, o'i gariad rhad,

Roi'i serch ar wael syrthiedig ddyn;

Mawr iawn yw rhin ei werthfawr waed.

2 Daw dydd

I'r carcharorion fyn'd yn rhydd,

O'u holl gadwynau tynion sydd;

Mor felus fydd eu caniad hwy;

Am ddioddefaint addfwyn Oen,

Bydd hyfryd sôn, heb ddiwedd mwy.

3 Daw, daw

Yr hyfryd foreu, mae ger llaw,

Bydd pawb â'i delyn yn ei law,

Heb ofn na braw, yn nghwmni'r Oen;

Ond canu i dragwyddoldeb maith,

Ar ben y daith, heb friw na phoen.

AN.

228.

Angeu ac adgyfodiad Crist.

7. 6. D.—Manheim, 111. Meirionydd, 109.

O! ENW ardderchocaf

Yw enw marwol glwy';

Caniadau archangylion

A fydd fath enw mwy:

Bydd yr anfeidrol ddyfais

O brynedigaeth dyn,

Gan raddau filoedd yno

Yn cael ei chanu'n un.

2 Fe ddaeth i wella'r archoll

Trwy gymm'ryd clwyf ei hun,

Etifedd nef yn marw

I wella marwol ddyn:

Yn sugno i maes y gwenwyn

A rodd y sarph i ni,

Ac wrth y gwenwyn hwnw

Yn marw ar Galfari.

3 Deg dryll ar hugain arian,

Fy Iesu, oedd dy bris:

A all'sai ddim o'r arfaeth

Dy werthu'n uwch neu'n îs?

Anfeidrol ddiystyrwch!

Fe dal'sai 'Mhrynwr mawr

Y nefoedd fil o weithiau,

A mil o weithiau'r llawr.

4 Bechadur! gwel e'n sefyll

Yn llonydd ar y groes;

Clyw'r gruddfan sy yn ei enaid

Dan ddyfnder angeu loes;

O! gwrando ar ei ruddfan!

Mae pob ochenaid ddrud

Yn ddigon mawr o haeddiant

Ei hun i brynu byd.

5 Gwel ar y croesbren acw,

Gyfiawnder mawr y ne',

Doethineb, a thrugaredd,

Yn gorwedd mewn un lle,

A chariad anfesurool,

Yn awr i gyd yn un,

Fel afon fawr lifeiriol

Yn rhedeg at y dyn.

6 Cynnefin iawn â dolur,

Gofidus iawn a fu,

Fel doi tangnefedd rhyfedd,

Ac iechyd llawn i ni;

Fe ddygodd ein doluriau,

A'n clwyfau bob yr un,

Trwy rym tragwyddol gariad,

O fewn ei gorph ei hun.

- A**C yna adgyfododd
 Yn ogoneddus iawn,
 Daeth boreu teg a hyfryd,
 'Nol stormus, ddu brydnawn:
 Y gadwen fawr a dorodd
 Ar foreu'r trydydd dydd;
 Fe goncrodd angeu'i hunan:
 O'r carchar daeth yn rhydd.
- 2 I fyny daeth o Edom,
 A'i wisg yn goch ei lliw;
 Nis gall'sai un creadur
 Mewn cadwen gadw Duw:
 Fe dorodd rym yr angeu,
 Agorodd ddrysau'r bedd;
 Palnantodd ffordd o'r ddaear
 Yn awr i ganol hedd.
- 3 Mae'r ffynnon yn agored;
 Dewch, edifeiriol rai:
 Dewch chwithau, yr un ffunud,
 Sy'n methu edifarhau;
 Dewch, gafodd galon newydd,
 Dewch chwithau na chadd un
 I olchi pob budreddi
 Yn haeddiant Mab y dyn.
- 4 O! Iachawdwriaeth gadarn,
 O! Iachawdwriaeth glir
 Fu dyfais o'i chyffelyb
 Erioed ar fôr na thir:
 Fe rodd ei fywyd drosom:
 Beth all ef ballu mwy?
 Mae myrdd o drugareddau
 Difesur yn ei glwy'.
- 5 O! ras didrai, diderfyn,
 Tragwyddol ei barhâd!
 Yn nghlwyfau'r Oen fu farw
 Yn unig mae iachâd;
 Iachâd oddi wrth euogrwydd,
 Iachâd o ofnau'r bedd:

A chariad wedi ei wreiddio
Ar sail tragwyddol hedd.

W.—TH.

230. *Mawl am drefn iachawdwriaeth.*

7. 6. D.—Mount Street, 113. Ramah, 108.

FY Nuw, fy Nhad, fy Iesu,
Boed clod i'th enw byth,
Doed dynion i dy foli
Fel rhif y boreu wlith;
O! na bai gwellt y ddaear
Oll yn delynau aur,
I ganu i'r hwn a anwyd
Yn Methle'm gynt o Fair.

2 O Iesu! pwy all beidio
Dy ganmol ddydd a nos?
A phwy all beidio cofio
Dy farwol, ddwyfol loes?
A phwy all beidio canu
Am iachawdwriaeth rad,
Ag sydd yn teimlo gronyn
O rinwedd pur dy waed?

3 O Arglwydd! rho i mi dafod
Nas tawo ddydd na nos;
Ond dweyd wrth bob creadur
Am rinwedd gwaed y groes;
Na ddelo gair o'm genau,
Yn ddirgel nac ar g'oedd,
Ond am fod Iesu anwyl
Yn wastad wrth fy modd.

W.—TH.

231. *Dim yn Iawn ond aberth Crist.*

7. 6. D.—Abertawe, Y. 39. Caerllyngod, 117.

PA fodd, fy enaid euog,
Y sefi yn erbyn grym
Cyfiawnder hyd yr eithaf,
Na ad heb dalu ddim,
Sy'n chwilio yr arenau,
A holl ddyfnderoedd dyn,
Yn eglur fel yr heulwen
I lygad Duw ei hun?

- 2 Pa aberth roddir, Arglwydd,
 Am bechod sydd mor fawr,
 A'i bwysau fel y bryniau,
 Ei rif fel gwellt y llawr?
 Ai miloedd o fyheryn
 Wna f'enaid bach yn wyn,
 Neu fyrdd o ffrydiau olew,
 Neu lawer gyda hyn?
- 3 Nid edrych Iôr ar weddi,
 Nid edrych Iôr ar waith,
 Nac offrwm poeth, nac aberth,
 Mawl, nac elusen chwaith,
 Na llafur, na diwydrwydd,
 Zel, nac ymprydiau trist,
 Na dim, at faddeu pechod,
 Ond angeu Iesu Grist.
- 4 Os Satan, neu gydwybod,
 Neu lym gyfiawnder Duw,
 A bleidiant echryslondeb
 Y pechod drwg ei ryw;
 Mai gwag yw pob creadur
 Am dano i wneuthur Iawn;
 Cyhoeddi mae'r efengyl
 Fod Iesu Grist yn llawn.

W.—G. D. C.

232. *Galwad ar yr holl greadigaeth i foli Iesu Grist.*

7. 6. D.—Meirionydd, 109. Ramah, 108.

AM hyny pob creadur,
 Wel rhoddwch allan gân,
 O'r mwyaf eu maintioli,
 Hyd at y lleiaf mân;
 Cyhoeddwch gyda'ch gilydd,
 Yn llawen, nid yn drist,
 Am glod didrai, diderfyn,
 A daioni Iesu Grist.

- 2 Chwi, bryfed, ef clodforwch,
 Sy'n isel ar y llawr,
 I lwch y ddaear atoch
 Daeth y Messiah mawr;
 Ymlusgiaid! O! dyrchefwch
 Soniarus gân o'r trwch;

- Bu Iesu dri diwrnod
Yn gorwedd yn y llwch.
- 3 Chwi, adar ar yr aden,
Sy'n chwareu ar y pren,
Rhowch eich telynau'n barod
I foli Brenin nen;
Holl goedydd yr anialwch,
O! curwch ddwyllaw 'nghyd.
Rhyfeddod iddo farw
Ac e'n Greawdwr byd.
- 4 Anadled yr awelon,
Murmured pob rhyw nant,
Ryw swn soniarus hyfryd,
Fel bysedd byw ar dant,
I'r hwn ei hun sydd ffynion
O ddwfr y bywyd pur,
Ac yn anadlu o'i Ysbryd
Gysuron gloyw, clir.
- 5 Fellt! fflamiwch ei anrhydedd,
Daranau! seiniwch chwi
Ei glod, tra fyddo'r moroedd
Yn rhuo i maes ei fri;
Chwi, ddefaid mân a geifr,
Cwblhewch yr anthem hyn,
Fel oen dan law y cneifiwr
Bu ar Galfaria fryn.
- 6 Ti, ffynnon y goleuni,
Ymgryma i lawr dy ben;
I Haul mil mwy ei lewyrch
Disgleiriau yn y nen;
Dwêd yn dy dro diderfyn
Am glod a mawl fath un,
Sydd â'i belydrau dwyfol
Yn g'leuo enaid dyn.
- 7 Angylion, archangylion,
Cydfolwch iddo ef;
A dysgwch ei glodfori
Ef hefyd nef y nef;
Chwi welsoch anfeidroldeb
Ei air a'i ryfedd rym,

Pan welsoch natur eang
Yn tarddu maes o ddim.

- 8 Mil mwy cedd ein rhyfeddod
Yn Gethsemane'n awr,
Wel'd chwys a gwaed yn ddafnau
Yn syrthio ar y llawr;
Pwys bai hiliogaeth Adda
Yn gwasgu i lawr, yn dŷn,
Yr hwn a rodd eich bywyd
Ryw oesoedd maith cyn hyn.

- 9 Ond dyn yn enwedigol!
Iö, dyn, dyrchafed lef,
Mewn haleluwia dyblyg
O'r ddaear gron i'r nef;
Can's dros y dyn yr hoeliwyd
Ef ar y croesbren mawr,
A thros y dyn gorweddodd
Yn ngwaelod bedd i lawr.

W.—G. D. C.

233. *Galwad ar bob gradd i foli y Gwardiwr.*

7. 6. D.—Ramah, 108. Edna, Y. 33.

BETH bynag yw'r gwahaniaeth
Rhwngraddau yn y byd,
Yr Iawn, heb dderbyn wyneb,
Oedd drosom ni i gyd;
Am hyn, frenhinoedd, cwmpwch
O'ch gorseddfeydd i lawr,
Sy'n ifori o'r drutaf,
Ger bron y Brenin mawr.

- 2 Chwi dlodion, chwi gystuddiol,
Digysur, fyth na thewch,
Ond byddwch bellach lawen,
Drachefn llawenhewch;
Dewisodd yntau dlodi,
A gwawd, ac angeu du,
Fel byddech chwi'n frenhinoedd
Yn yr wybrenau fry.
- 3 Chwi henaint, sy'n ymgrymu
Dan bwys blynyddau hir,

Yn rhedeg gydag angeu
 Tua'r anghofus dir;
 Crist unig pwyswch arno,
 Craig eich heneidiau trist;
 A'r gair diweddaf dd'wedoch
 Boed fawl i Iesu Grist.

- 4 A'r cyntaf dd'wedoch chwithau,
 Fabanod egwan, prudd,
 Boed clod i enw'r Iesu,
 A dechreu gyda'r dydd;
 Parhewch hyd fyth i'w foli,
 Dewiswch ef yn rhan;
 Er mwyn i chwi gynnyddu,
 Daeth ef yn faban gwan.

W.—G. D. C.

234. “*Haeddiant mawr yr aberth.*”

7. 6.—Mount St., 113. Ramah, 108.

- P**A le dechreuaf ganu,
 Am ddwyfol farwol loes,
 A haeddiant mawr yr aberth
 Fu'n hongian ar y groes?
 Anfeidrol bwysau pechod
 A wasgwyd arno ef,
 A'r pris anfeidrol dalwyd
 I groesi llyfrau'r nef.
- 2 Mi ganaf tra fo anadl
 O fewn i'r ffroenau hyn,
 Am gariad yn dioddef
 Ar ben Calfaria fryn;
 Am goron ddrain blethedig,
 Am hoelion garwa'u rhyw—
 I ganu'm henaid euog
 Fel eira gwyna'i liw.
- 3 Fe rwygwyd muriau cedyrn,
 Fe dorwyd dorau pres,
 Oedd rhyngom ni a'r bywyd—
 Mae'r bywyd heddyw'n nes;
 Palmantwyd yr holl lwybrau,
 Mae'r pyrth o led y pen,
 O ddyfnder dinas distryw
 I eitha'r nefoedd wen.

- 4 Fe bery trugareddau
 'R cyfammod gwerthfawr drud,
 Pan ddarfo'r greadigaeth
 Ddiderfyn oll i gyd;
 Ni bydd ond dechreu gweled
 Daioni mawr y ne'
 Pan gollo haul a lleuad
 A'r holl blanedau'u lle.

W.

235. *Yr arfaeth a'r prynedigaeth.*

7. 6. D.—Mount street, 113. Manheim, 111.

FYTH, fyth, rhyfeddai'r cariad,
 Yn nhragwyddoldeb pell,
 A drefnodd yn yr arfaeth
 Im etifeddiaeth well
 Na'r ddaear a'i thrysorau,
 A'i brau bleserau 'nghyd:
 Fy nghyfoeth mawr diderfyn
 Yw Iesu, Brynwr byd.

- 2 Ar noswaith oer fe chwysai
 Y gwaed yn ddafnau i lawr,
 Ac ef mewn ymdrech meddwl
 Yn talu'n dyled fawr
 Fe yfai'r cwpan chwerw;
 Wrth farw ar y pren;
 Palmantodd ffordd i'r bywyd
 O'r ddaear hyd y nen.
- 3 Tragwyddol glod i'r cyfiawn
 Fu farw dros fy mai;
 Fe adgyfododd eilwaith
 O'r bedd i'm cyfiawnhau;
 Ar orsedd ei drugaredd
 Mae'n dadleu yn y ne',
 Ei fywyd a'i farwolaeth
 Anfeidrol yn fy lle.

M. R.

236. *Brawd a aned erbyn caledi.*

7. 6. D.—Meirionydd, 109. Missionary, 110.

HOSANNA, Haleluwia,
 Fe anwyd brawd i ni;

Fe dalodd ein holl ddyled
 Ar fynydd Calfari;
 Hosannah, Haleluwia,
 Brawd ffyddlawn, di-wahân;
 Brawd erbyn dydd caledi,
 Brawd yw mewn dŵr a thân.

2 Brawd anwyl sy'n ein cofio
 Mewn oriau cyfyng caeth;
 Brawd llawn o gydymdeimlad—
 Ni chlywyd am ei fath;
 Brawd cadarn yn y frwydr,
 Fe geidw'i frodyr gwan;
 Yn dirion dan ei aden
 Fe ddaw â'r llesg i'r lan.

D. W.

237. *Craig yr iachawdwriaeth.*

7. 6. D.—Manheim, 111. Heol y Bont, Y. 35.

AM Graig yr iachawdwriaeth
 Fy enaid egwan cân;
 Y Sylfaen fawr dragwyddol
 A'r hyfryd Gonglfaen;
 Fy Noddfa rhag ystormydd,
 A Chysgod rhag y gwres;
 Mae'n ganmil mwy rhagorol
 Na chedyrn furiau pres.

D. W.

238. *Addasrwydd anfeidrol y Gwaredwr.*

7. 6. D.—Ramah, 108. Meirionydd, 109.

O! AM gael fydd i edrych,
 Gyda'r angylion fry'
 I fôr yr iachawdwriaeth,
 Dirgelwch ynddi sy;
 Dwy natur mewn un person
 Yn gysson yno gaed;
 Anfeidrol a thragwyddol
 Yw rhinwedd dwyfol waed.

2 O f'enaid! gwel addasrwydd
 Y person dwyfol hwn;
 Anturia iddo'th fywyd,
 A bwrw arno'th bwn:

Mae'n ddyn i gydymdeimlo
 A'th holl wendidau i gyd
 Mae'n Dduw i fynu'r orsedd
 Ar ddiacol, cnawd, a byd.

A. G.

239. *Rhyddid a maddeuant trwy Grist.*

7. 6. D.—Heol y Bont, y. 35. Manheim, 111.

A GORODD ddrws i'r caethion
 I ddod o'r cystudd mawr;
 A'i werthfawr waed fe dalodd
 Eu dyled oll i lawr:
 Nid oes dim damnedigaeth
 I neb o'r duwiol hâd;
 Y gwardigion canant
 Am rinwedd mawr ei waed.

2 Wel, dyma'r un sy'n maddeu
 Pechodau rif y gwllith;
 'Does mesur ar ei gariad,
 Na therfyn iddo byth;
 Mae'n 'mofyn lle i dosturio,
 Mae'n hoffi trugarhau;
 Trugaredd i'r amddifaid
 Sydd ynddo i barhau.

3 Teilwng yw'r Oen a laddwyd
 O'r holl ogoniant mawr,
 Trwy ganol nef y nefoedd,
 Ac yma ar y llawr;
 Pan elo'r holl greadigaeth
 Yn ulw gan y tân,
 Teilyngdod Iesu drosod
 Fydd fy nhragwyddol gân.

4 Fe genir, ac fe genir
 Yn nhragwyddoldeb maith,
 Os gwelir un pererin
 Mor lesg ar ben ei daith;
 A gurwyd mewn tymmhestloedd
 A olchwyd yn y gwaed,
 A ganwyd, ac a gadwyd
 Trwy'r iachawdwriaeth rad.

M. R.

240. *Iachawdwriaeth trwy Grist.*

7. 6. D.—Edna, Y. 33. Rhyddid, A. 14.

DAETH i ni iachawdwriaeth
 Trwy eithaf chwys a gwaed;
 Mae'n codi pechaduriaid
 O'r dyfnder ar eu traed;
 'Dai byth i 'mofyn haeddiant,
 Trwy'r nef na'r ddaear lawr,
 Ond haeddiant pen Calfaria—
 Rhinweddau'r aberth mawr.

2 Pan oedd euogrwydd creulawn
 Yn llosgi fel y tân,
 A Satan yntau'n rhifo
 Fy meiau, fawr a mân;
 Anfeidrol haeddiant Iesu
 A wnaeth i'r glorian droi,
 A'i nefol ymddangosiad
 Wnaeth i'm gelynion ffoi.

AN.

241. *Y mab mewn agwedd gwas.*

7. 6. D.—Meirionydd, 169. Talylyn, Y. 37.

TAD oesoedd tragwyddoldeb
 A ddaeth mewn agwedd gwas;
 Cymmerodd ein gwendidau
 Wel dyma fôr o ras:
 Gan iddo ddod mor isel,
 Fe gyfyd fyrdd i'r lan,
 Yn dystion o'i drugaredd
 I'r bywyd yn y man.

AN.

242. *Crist fel pren afalau.*

7. 6. D.—Missionary, 110. Mount Street, 113.

PWY welaf fel f' Anwylyd,
 Yn hyfryd ac yn hardd,
 Fel ffrwythlawn bren afalau
 'N rhagori ar brenau'r ardd?
 Ces eistedd dan ei gysgod
 Ar lawer cawod flin;
 A'i ffrwyth oedd fil o weithiau
 I mi yn well na'r gwin.

J. T.

243.

Harddwch y Gwarddwr.

7. 6. D.—Ramah, 108. Syria, y. 38.

MAE myrddiwn o rinweddau
 Yn eistedd ar ei wedd,
 A ennyn fythol gariad,
 A ennyn fythol hedd;
 A phan ddarfyddo'r gorchudd,
 Fe'i gwel yr eglwys fawr,
 A'r olwg arno a'i sugna
 Yn llwyr oddi ar y llawr.

AN.

244.

Diolch am Gyfryngwr.

7. 6. D.—St. Mark, y. 36. Meirionydd, 109.

PA le, pa fodd dechreuaf
 Foliannu'r Iesu mawr?
 Olrheinio'i ras ni fedraf;
 Mae'n llenwi nef a llawr:
 Anfeidrol ydyw'r Ceidwad,
 A'i holl drysorau'n llawn;
 Diderfyn yw ei gariad,
 Difesur yw ei ddawn.

2 Trugaredd a gwirionedd

Yn Nghrist sy'n awr yn un,
 Cyfiawnder a thangnefedd
 Ynghyd am gadw dyn:
 Am Grist a'i ddioddefiadau—
 Rhinweddau marwol glwy'
 Y seinir pêr ganiadau
 I dragwyddoldeb mwy.

3 O! diolch am Gyfryngwr—

Gwarddwr cryf i'r gwan;
 O! am gael ei adnabod—
 Fy Mhriod a fy Rhan;
 Fy ngwisgo â'i gyfiawnder
 Yn hardd ger bron y Tad;
 A derbyn o'i gyflawnder
 Wrth deithio'r anial wlad.

R. H.

245.

Un aberth.

7. 6. D.—Meirionydd, 109.

UN waith am byth oedd ddigon
 I wisgo'r goron ddrain;

Un waith am byth oedd ddigon
 I ddiodde'r bicell fain;
 Un aberth mawr gwirfoddol
 A ddofodd ddwyfol lid;
 Un Iesu croeshoeliedig
 Sy'n feddyg trwy'r holl fyd.

AN.

246. *Effeithiolrwydd angeu Crist.*

M. B.—Tytherton, 119. Colchester, 120.

AI am fy meiau i
 Dioddefodd Iesu mawr,
 Pan ddaeth yn ngrym ei gariad ef
 O entrych nef i lawr?

2 Cyflawnai'r gyfraith bur,
 Cyfiawnder gafodd iawn;
 A'r ddyled fawr, er cymmaint oedd,
 A dalodd ef yn llawn.

3 Dioddefodd angeu loes,
 Yn ufudd ar y bryn;
 A'i waed a ylch yr Ethiop du
 Yn lân fel eira gwyn.

4 Bu'n angeu i'n hangeu ni
 Wrth farw ar y pren;
 A thrwy ei waed y dygir llu,
 Trwy angeu, i'r nefoedd wen.

5 Pan grymodd Iesu ei ben,
 Wrth farw yn ein lle,
 Agorodd ffordd, pan rwygai'r llen,
 I bur drigfanau'r ne'.

6 Gorchfygodd uffern ddu,
 Gwnaeth ben y sarph yn friw;
 O'r carchar caeth y dygir llu,
 Trwy ras, i deulu Duw.

J. E.

247. *Iawn perffaith.*

M. B.—Tytherton, 119. St. Michael, 121.

GWNAETH Iesu berffaith iawn
 Brydnawn ar Galfari;
 Yn ei gyfiawnder pur di-lyth,
 Mae noddfa byth i ni.

2 Anfeidrol ydyw gwerth
 A rhin ei aberth mawr,
 I achub rhyw aneirif lu
 O deulu gwael y llawr.

3 Y rhai yn berffaith lân
 A beraidd gân i gyd;
 I'r bendigedig unig Oen
 Yn iach o boen y byd.

J. S. H.

248. *Trefn cadw.*

M. B.—St. Michael, 121. Ipswich, 122.

TOSTURI dwyfol fawr
 At lwch y llawr sy'n bod,
 Pan gymmerth Duw achubiaeth dyn,
 A'i glymu'n un â'i glod.

2 Pan ddaeth y Mab o'i fodd
 I farw yn ein lle,
 Agorodd ffordd i'n dwyn at Dduw;
 Ein Ceidwad yw efe.

3 Mae Iesu'n fawr ei fri,
 A'i glod yn llenwi'r nef;
 A holl hyfrydwch pur y plant
 Yw ei ogoniant ef.

S. LL.

249. *Cariad ac Iawn Crist.*

M. B.—Tytherton, 119. Colchester, 120.

CYDUNED Seion lân
 Mewn cân bereiddia'i blas,
 O fawl am drugareddau'r Iôn,
 Ei roddion ef a'i ras.

2 P'le gwelir cariad fel
 Ei ryfedd gariad ef?
 P'le bu cyffelyb iddo erioed?
 Rhyfeddod nef y nef!

3 Fe'n carodd cyn ein bod,
 A'i briod Fab a roes,
 Yn ol ammodau hen y llŵ,
 I farw ar y groes.

4 Gwnaeth Iesu berffaith iawn
 Brydnawn ar Galfari;

Yn ei gyfiawnder pur di-lyth
Mae noddfa byth i ni.

5 Anfeidrol ydyw gwerth,
A rhin ei aberth mawr,
I achub rhyw aneirif lu
O deulu gwael y llawr.

6 Y rhai, yn beffaith lân,
A beraidd gân i gyd,
I'r bendigedig unig Oen
Yn iach o boen y byd.

JS. H.

250.

Yr aberth digonol.

M. B.—Colchester, 120. Ipswich, 122.

NIS gallai gwaed yr holl
Aberthau i gyd o'r bron
Roi heddwch i'r gydwybod ddu,
Na golchi bryntni hon.

2 Ond Crist, y nefol Oen,
A ddyg bechodau'r byd;
Ei aberth ef, a'i waed sydd fwy
Na phwysau rhai'n i gyd.

3 Af ato fel yr wyf
I 'mofyn am iachâd;
A'm holl bechodau addef wnafl
Yn isel wrth ei draed.

4 Mae gobaith f'enaïd gwan,
Fy hyder, a fy ffydd,
Yn gwir ymorphwys ar ei waed
Am lwyr lanhâd ryw ddydd.

5 Gwnaeth Iesu gymmod llawn,
Dioddefodd angeu loes;
Y clod di-drai, y mawl di-lyth,
Fo byth am waed y groes. CYF. D. TS. [*Watts*].

251.

Iachawdwriaeth râd.

M. B.—Tytherton, 119. Colchester, 120.

MAE'r iachawdwriaeth râd
Yn ddigon i bob rhai:
Agorwyd ffynnon er glanhâd
Pob pechod cas a bai.

- 2 Daw tyrfa rif y gwllith
 Yn iach trwy rin y gwaed:
 Pwy wŷyr na byddaf yn eu plith,
 Yn lân o'm pen i'm traed?
- 3 Er lleted yw fy mhla,
 Er dyfned yw fy mriw,
 Y balm o Gilead a'm hiachâ—
 Mae Crist yn feddyg gwiw.
- 4 Dan bwys euogrwydd du,
 Edrychaf tua'r groes,
 Lle llifodd gwaed fy Mhriod cu:
 Anfeidrol iawn a roes.

P. J.

252.

Henffych i'r Messiah.

M. B. D.—Aberdar, At. 20. Pererin, Y. 44.

BLANT' ffyddlon Seion, dewch,
 A llawenhewch i gyd;
 Yn mlaen â chwi fel milwyr da,
 Yn llon er gwaetha'r llid:
 O! hyfryd ddedwydd awr,
 Messiah mawr a gaed;
 Henffych i'r dydd a'r boreu daeth
 Yr iachawdwriaeth râd.

2 Er i ni golli'r hedd,
 Yn mharadwysedd wiw,
 A bod yn fyr o gadw'r fraint,
 Myn'd dan ddigofaint Duw;
 Ni gawsom Had y wraig
 Yn gadarn graig i'n traed:
 Henffych i'r dydd, &c.

3 Addewid gafwyd, do,
 'Nol ini syrthio 'mhell;
 Arfaethol ras, hawl ini a roed,
 Gaed ar gyfammod gwell:
 Mae'r sylfaen yn ddigryn,
 Ni chollir un o'r hâd;
 Henffych i'r dydd, &c.

4 Er gwaethaf Satan sydd
 Yn tentio ddydd a nos,

Mae genym hawl i'r trysor da
 Sy'n para o oes i oes:
 Ffordd newydd gafwyd, do,
 I deithio at y Tad;
 Henffych i'r dydd, &c.

- 5 Drachefn, llawenhewch,
 Chwi etholedig lu,
 Mae'r oruchafiaeth wedi dod
 Trwy Grist ein Priod ni:
 Er cyfeiliorni'n hir,
 Cawn ddod i dir ein gwlad;
 Henffych i'r dydd a'r boreu daeth
 Yr iachawdwriaeth rad.

w.

253.

Y cwbl trwy'r gwaed.

M. B. D.--Aberdar, At. 20. Heidelberg, 123.

DY glwyfau yw fy rhan,
 Fy nhirion Iesu da;
 Y rhai'n yw nerth fy enaid gwan,
 Y rhai'n a'm llwyr iachâ:
 Er saled yw fy nrych,
 Er tloted wyf yn awr,
 Fy llenwi gaf â llawnder Duw,
 A'm gweled fel y wawr.

- 2 Mi brofais Dduw yn dda,
 Fy nhirion raslawn Dad,
 Yn maddeu im fy meiau mawr
 Yn rhwydd o'i gariad rhad:
 Fe'm seliodd i mewn hedd;
 On'd rhyfedd yw ei ras?
 Fe'm bwydodd i â'r manna pur
 Mewn gwledd o hyfryd flas.

- 3 Mi wn i Grist, mi wn,
 Fy ngharu cyn bod byd;
 Parhau i'm caru gwn y gwna,
 Heb drai, yr un o hyd:
 Efe yw'm Tywysog hardd,
 Efe yw'm Meddyg mawr,
 Efe yw'm Harchoffeiriad gwych,
 Sydd droswy'n pledio'n awr.

w.

254. *Gwaed yn puro y gydwybod.*

M. B. D.—Pererin, Y. 44.

MI gana' am waed yr Oen,
 Er maint yw 'mhoen a 'mhla;
 'Does geny'n wyneb calon ddu
 Ond Iesu'r Meddyg da;
 Fy mlino gês gan hon,
 Ei throion chwerwon chwith;
 Fy unig sail i am y wlad
 Yw'r cariad bery byth.

AN.

255. *Adnabod Crist.*

M. B. D.—Aberdar, A. 20. Pererin, Y. 44.

WEL dyma'r Ceidwad mawr
 A ddaeth i lawr o'r nef,
 I achub gwaeledd, llwch y llawr;
 Gogoniant iddo ef:
 Bu farw yn ein lle
 Ni, bechaduriaid gwael;
 Mae pob cyflawnder ynddo fe
 Sydd arnom eisieu gael.

2 Ei 'nabod ef yn iawn
 Yw'r bywyd llawn o hedd,
 A gwel'd ei iachawdwriaeth lawn
 Sydd yn dragwyddol wledd:
 Cael teimlo gwaed y groes
 Yn dofi'r loes a'r cur,
 A wnaeth i filoedd o bob oes
 I seinio'r anthem bur.

J. T.

256. *Ffynnon i bechod ac aflendid.*

6. 6. 8.—St. Ambrose, 133. Amsterdam, 134.

AM iachawdwriaeth lawn,
 Foreuddydd a phrydnawn
 Moliannu gawn yr Iesu gwiw;
 Dioddefodd angeu loes,
 Yn ddiddig ar y groes,
 A'i ddoniau rhoes i ddynolryw.

2 Gorphenwyd talu'n llawn,
 Ar groesbren un prydawn;

- O ddedwydd Iawn! ni gawn yn llu
 Faddeuant yn ei waed,
 A hollol wir iachâd;
 A Duw yn Dad mewn cariad cu.
- 3 Y ffynnon loyw hon,
 Yn ol y waywffon
 Aeth dan ei fron—daeth i ni fraint!
 A ylch y brwnt yn lân;
 Hosanna, f'enaïd cân:
 Can's dyma sylfaen yr holl saint.

G.

257.

Yr un testyn.

6. 6. 8.—St. Ambrose, 133. Amsterdam, 134.

- A**GORWYD ar y bryn
 Ryw ffynnon rad cyn hyn,
 A'm gylch yn wyn o'm pen i'm traed;
 Mae'n golchi'r dua'i liw
 Mor wyn a'r eira gwiw;
 Rhinweddol yw y dwyfol waed.
- 2 Y ffynnon loyw hyn,
 A redodd ar y bryn,
 Yn ffrydiau o anfeidrol hedd
 Rhyw fôr o gariad yw;
 Dy heddwch di, fy Nuw,
 A nef y nef yw gwel'd dy wedd.
- 3 Mi wnaſ fy nghartref mwy
 Dan gysgod marwol glwy,
 'Does noddfa arall dan y nef,
 Na man i gael glanhâd
 Ond yn y ffynnon rad,
 O ddwfr a gwaed o'i ystlys ef.

G.

258.

Bendithion iachawdwriaeth.

6. 6. 8.—Amsterdam, 134. St. Ambrose, 133.

- O**IACHAWDWRIAETH fawr!
 A lifodd im i lawr,
 Yn ffrydiau pur, grisialaidd, byw
 Maddeuant i mi gaed,
 A heddwch yn y gwaed,
 O gariad rhad ein Tad a'n Duw.

2 'Does unrhyw drysor drud
Fel ef o fewn y byd;
Mae'n gwneyd fy ysbryd llesg yn llon:
Mwy'n llawen byddaf byw
Yn noddfa bur fy Nuw,
Dan holl gystuddiau'r ddaear hon.

3 Mi dreuliaf oriau f'oes
Yn dawel dan y groes,
Dim ond cael edrych ar dy wedd:
Perffeithrwydd pleser yw
Y wledd o gariad Duw,
Fy holl ddyddanwch a fy hedd.

G.

259.

Rhinwedd yr eiriolaeth.

6. 8.—Alun, At. 18. Bombay, 136

O'R holl gadwedig lu
Sy'n teithio i Salem lân,
Myfi yw'r mwyaf du,
Ar bawb yn dwyn y blaen:
Tragwyddol ras na buasai'm nyth
Mewn cadwyn byth yn uffern dân.

2 Er hyn nid ofnaf mwy,
Er cynddrwg yw fy ngwedd,
Ca'dd pechod farwol glwy'
Gan Iesu glân â'i gledd;
Mae'r ddraig yn friw dan draed fy Nghrist,
Mae i'm henaid trist dragwyddol hedd.

3 Efe yw'm Meichiau mawr
O flaen gorseddfaingc Iôn,
Sy'n eiriol bob yr awr,
Gan gofio'i ddirfawr boen;
Pa'm 'r ofnaf mwy? mae'n llifio i maes
I orsedd gras bur waed yr Oen.

4 Mae briw y bicell fain,
A thyllau'r hoelion dur,
Ac ol y goron ddrain,
A chwysau'r groes a'i chur,
Yn dadleu nerth cyfiawnder Naf
Dros f'enaid claf am heddwch pur.

W.

260.

Rhosyn Saron.

6. 8.—Alun, At. 18. Bombay, 136.

O! Rosyn Saron hardd!

O! 'r lili gwyn ei liw!

Nid oes o'r ddae'r a dardd

Flaguryn fel fy Nuw:

Yn mhlith y cwm rhyw gangen lawn

O sypiau grawn i Anwylyd yw.

- 2 Pan oeddwn i yn wan,
Yn mron llewygu'n wir,
Fe'm cododd i i'r lan
I mewn i'w windy pur:
Ces yfed gwin, hyd heddyw mae
Fyth yn parhau ei nefol rîn.

w.

261.

Goruchafiaeth Crist ar y gelynion.

6. 8.—Alun, At. 18. Bombay, 136.

TRWY rinwedd nefol ras

Rhof glod i'r Iesu glân;

Gorchfygodd angeu glas,

Fe'm tynodd i o'r tân:

Archollwyd ef, cadd farwol friw;

Mae etto'n fyw, fy enaid cân.

- 2 Fy nghalon, pam nas tyr,
Yn ddrylliau bob yr awr,
Wrth wel'd fy Mhrynwr pur
A'i waed yn llif i'r llawr,
Gan wylo'n daer ar Dduw ei Dad
Am faddeu'n rhad fy meiau mawr?

- 3 Rhyfelodd Crist â'r ddraig,
Trwy angeu dirfawr boen;
Gorchfygodd Had y wraig:
I'r orsedd 'raeth yr Oen:
Dros f'enaid i mae yno'n awr
F'Eiriolwr mawr, a'm hanwyl Iôn.

- 4 Mae'r ffordd yn awr yn rhydd
I entrych nefoedd 'wen,
Gall pob pechadur prudd
Gael lle o fewn i'r llen:

Mae'r Iesu fry, â'i freichiau ar led,
Fy enaid cred: Amen, Amen.

w.

262.

Enw yr Iesu.

6. 8.—Alun, At. 18. Ramoth, y. 47.

O! ENW anwyl iawn,
Anwylaf un yn bod;
Ni chlywodd engyl nef
Gyffelyb iddo erioed:
Rhof arno 'mhwys, doed dydd, doed nos,
Fe'm deil i'r lan dan bob rhyw groes.

2 Cryf yw ei ddeheu law,
Anfeidrol yw ei rym,
Ac nid oes byth a saif
O flaen ei wyneb ddim:
Rhois iddo f'hun, f'amddiffyn gwna
Rhag dyfais uffern faith a'i phla.

w.

263.

Dyddanwch trwy waed y groes.

6. 8.—Waterstock, y. 46. Alun, A. 18.

BYDD di yn ymborth pur
I'm henaidd ddydd a nos;
Fy holl ddyddanwch gwir
Fo'n tarddu o waed y groes;
Dystewi wna; mae trysor mwy
Nag fedd y byd mewn marwol glwy'.

2 Na flined f'enaidd llaith,
Er lleied yw dy rym,
'Dall dyfais uffern faith,
Na phechod wneuthur dim;
Ar Galfari fe'u maeddwyd hwy:
Torwyd eu nerth â marwol glwy'.

3 Mae llwybr hyfryd iawn
O'r ddae'r i'r nefoedd fry,
Agorwyd un prydawn
Ar fynydd Calfari;
Myrdd o fendithion maith ynghyd
A ddug y groes i anial fyd.

w.

264.

Gwaed y groes yn erbyn ofn.

6. 8.—Alun, At. 18. Bombay, 136.

MAE dafn bach o waed
Yn drymach yn y nef

Na'r pechod mwyaf gaed,

A'i holl euogrwydd ef:

Gwrandewir llais y dwyfol glwy'

O flaen eu damniol floeddiad hwy.

- 2 Ni chollwyd gwaed y groes
Erioed am ddim i'r llawr;
'Ddiodefwyd angeu loes
Heb ryw ddybenion mawr:
A dyma oedd ei amcan ef—
Fy nwyn o'r byd i deyrnas nef.

- 3 Na'd i mi garu mwy
Y pechod drwg ei ryw—
Y pechod roddodd glwy'
I 'Mhrynwr, O fy Nuw!
Na'd i mi garu dim ond ti
O'r ddae'r i eitha'r nefoedd fry.

w.

265.

Cariad Crist yn drech na'r gelynion.

6. 8.—Gwladys, 135. Alun, At. 18.

ENNYNAIST ynof dân—
Perffeithiaf dân y nef,

Nis gall y moroedd mawr

I ddiffodd mo'no ef;

Mae'th lais, mae'th wedd, mae gwel'd dy waed,

Yn troi 'ngelynion dan fy nhraed.

- 2 Mae caru 'Mhrynwr mawr,
Mae edrych ar ei wedd,
Y pleser mwya'n awr
Sy'w gael tu yma i'r bedd:
O gariad rhad! O gariad drud!
Sydd fil o weithiau'n fwy na'r byd.

- 3 Wel dyma'r gwrthddrych cun,
A dyma'r awr a'r lle,
Cyssegraf fi fy hun
Yn gyfan iddo fe:

Ffarwel, ffarwel, bob eilun mwy,
Mae cariad Iesu'n drech na hwy.

w.

266. *Hyder ffydd yn ei brenin.*

6. 8.—Gwladys, 135. - Normandy, 137.

O'R Ganaan hyfryd, wiw,
Addawyd i myfi,

Cartrefle pur fy Nuw,
Uwch y ffurfafen fry;

Mi ddof, mi ddof, i'r lan ryw awr,
Er maint sydd am fy nghadw i lawr.

2 O! luoedd uffern faith,
Er cymmaint yw eich grym,

Tra f' Arglwydd o fy mhlaid,
Ni thycia'ch gallu ddim:

Un olwg syn, un gair o'i lid,
A dŷr i lawr eich rhwysg i gyd.

3 Yn ei ryfeloedd 'rwyf,

Ei ryfel ef ei hun,

Ac nis caf yno glwyf,

Tra fyddwyf wrth ei glun;

Ei hyfryd air a'm ceidw'n fyw:
'Does dim orchfyga air fy Nuw.

4 'Does ofn o dan fy mron

Yn agos atat ti;

Ti goncraist ofnau o'r bron

Ar fynydd Calfari;

Ti faeddaist fyrdd â marwol glwy',

Nid oes ond canu imi mwy.

5 Llawn Haleluwia mwy

I Frenin dae'r a ne',

Ddiodefodd farwol glwy'

Yn wirion yn fy lle;

O ddedydd awr! O ddedydd loes!

Bu'm Duw yn hongian ar y groes.

w.

267. *Buddugoliaeth y groes.*

6. 8.—Gwladys, 135. Beverley, 138.

FE gân 'tiffeddion gras

Yn beraidd maes o law,

Wrth weled boddi'r Aipht,
 A hwythau'r ochr draw:
 Fy enaid, hêd i ben y bryn,
 I wel'd y gongcwest ryfedd hyn.

- 2 Yn uchel fry ar fryn,
 Rhwng daear gron a nef,
 Holl rwysg Gehenna fawr,
 A'i grym orchfygodd ef:
 Dan hoelion dur goddefodd glwy';
 Pa sut ymfrostia uffern mwy.
- 3 Wel dacw'r ffordd yn rhydd;
 Agorwyd o bob tu,
 O ddyfnder daear las
 I uchder nefoedd fry:
 O dring! O dring! fy enaid mwy,
 Mae nerth i'w gael mewn dwyfol glwy'.

- 4 Wel deuvn yn y blaen,
 Fe gwmpodd ofnau mawr
 Ar y gelynnion hyf
 Oedd am ein cael i lawr:
 Fe gaed y dydd, mi glywa'r nen
 Yn canu concwest ar y pren.

w.

268.

Iesu, ffynnon dedwyddwch.

6. 8.—Normandy, 137. Gwladys, 135.

FY Iesu yw fy Nuw,
 Fy noddfa gadarn gref;
 Ni fedd fy enaid gwan
 Ddim arall dan y nef;
 Mae ef ei hun, a'i angeu drud,
 Yn fwy na'r nef; yn fwy na'r byd.

- 2 O! ffynnon fawr ei rhin!
 O! ddwyfol win a llaeth!
 Sydd yn ei haeddiant ef;
 'Does yn y nef o'i bath:
 Dewch, bawb ynghyd—gwelwch y fraint
 A gadd y lleiaf un o'r saint.
- 3 Anfeidrol wyt, fy Nuw,
 Anfeidrol yw dy ras;

A thyma'r man y mae
 'M dedwyddwch mwya'i maes;
 Anghyfnewidiol yw efe,
 Am hyn fe'm dwg i deyrnas ne'.

- 4 Fy nymuniadau i gyd
 Sy'n cael attebiad llawn,
 A'm holl serchiadau 'nghyd
 Hyfrydwch nefol iawn,
 Pan byddwy'n gwel'd, wrth oleu'r wawr,
 Mai eiddo im yw f' Arglwydd mawr.

w.

269.

"Iddo ef."

6. 8.--Alun, At. 18. Gwladys, 135.

O NEFOL addfwyn Oen!
 Sy'n llawer gwell na'r byd,
 A lluoedd maith y nef
 Yn rhedeg arno'u bryd
 Mae'th ddawn, a'th ras, a'th gariad drud,
 Yn llanw'r nef, yn llanw'r byd.

- 2 Noddfa pechadur trist,
 Dan bob drylliedig friw,
 A phwys euogrwydd llym,
 Yn unig yw fy Nuw;
 'Does enw i'w gael o dan y nef
 Yn unig ond ei enw ef.

- 3 Ymgrymed pawb i lawr
 I enw'r addfwyn Oen;
 Yr enw mwyaf mawr
 Erioed a glywyd son:
 Y clod, y mawl, y parch, a'r bri,
 Fo byth i enw'n Harglwydd ni.

w.

270.

Neb yn gyffelyb i Grist.

6. 8.—Normandy, 137.—Gwladys, 135.

CYFFELYB i fy Nuw
 Ni welodd dae'r na nef;
 'Does un creadur byw
 Gymmherir iddo ef;
 Cyflawnder mawr o ras di-drai
 Sydd ynddo fythol yn parhau.

- 2 Yn nyfnder t'wyllwch nos
 Mi bwysaf ar ei ras;
 O'r t'wyllwch mwyaf du
 Fe ddwg oleuni i maes:
 Os gŵg, os llid, mi af i'w gôl,
 Mae'r wawr yn cerdded ar ei ol.
- 3 Ymffrostiaf ynddo ef
 Pe ymderfysgai'r byd,
 A diluw eilwaith ddod
 I guddio'r ddae'r i gyd;
 Rhyw noddfa lawn a lloches sy'
 Uwch tymmhestl yn f' Anwylyd cu.

w.

271.

Ymgnawdoliad Crist.

6. 8.—Alun, At. 18. Waterstock, Y. 46.

- D**AETH Llywydd nef a llawr
 I wisgo dynol gnawd;
 Wel, henffych, Arglwydd mawr,
 A henffych, dirion Frawd;
 Henffych i'n Duw a'n Ceidwad hael
 A welwyd yn y preseb gwael.
- 2 Mewn cnawd, i'n tynu'n rhydd,
 Daeth y tragwyddol Air;
 Wel, henffych fyth i'r dydd
 Y ganwyd ef o Fair:
 O'i ras fe ddaeth o uchder ne',
 I brofi'r lladdfa yn ein lle.
- 3 I groth y wryf wan,
 I garchar ac i'r bedd,
 Y daeth ef ar ein rhan,
 I haeddu gras a hedd:
 Mewn ing a loes ar Galfari,
 Agoryd wnaeth y nef i mi.
- 4 Pa dafod, neu pa ddawn,
 A fedd angylion lu,
 A ddywed byth yn llawn
 Am ras ein Ceidwad cu?
 Ei waed fe rodd, o'i gariad gwiw,
 I gânu'r lleiddiaid dua'u lliw.

- 5 Mae cariad yn ei wedd
 At wael, golledig fyd;
 Cyfiawnder llym a hedd
 Yn ymgusanu 'nghyd;
 Trugaredd a gwirionedd pur
 Yn ymddisgleirio yn ei gur.

T. J.

272. *Adgyfodiad Crist.*

6. 8.—Alun, At. 18. Bombay, 136.

CYFODODD Brenin hedd,
 Iachawdwr dynol ryw,
 Mewn gogoneddus wedd,
 O'r marwol fedd yn fyw:
 Ein bywiol ben esgynodd fry,
 Goruwch pob llu, tu draw i'r llen.

- 2 Daw'r saint o lwch y bedd
 Ar wedd eu Priod cu,
 I lawn dragwyddol wledd,
 Mewn gwir orfoledd fry;
 Dyrchafant draw o'r dyfnder cudd,
 Cânt ddod yn rhydd, mae'r dydd ger llaw.

- 3 Pan losgo'r ddaear lawr,
 A'i mawredd o bob rhyw,
 Fe genir am yr awr
 Daeth ef o'i fedd yn fyw:
 Bydd côf am hon gan ddisglaer lu
 Aneirif fry, byth ger ei fron.

R. W.

273. *Yr un testyn.*

'6. 8.—Beverley, 138. Waterstock, v. 46.

'NOL marw Brenin hedd,
 A'i eiddo i gyd yn brudd,
 A'i roi mewn newydd fedd,
 Cyfodai'r trydydd dydd;
 Boed hyn mewn cof gan Israel Duw,
 Mae'r Oen a laddwyd etto'n fyw.

- 2 Y Meichiau aeth yn rhydd
 'Nol rhoddi taliad llawn,
 A Duw'n cyhoeddi sydd,
 "Yn hwn mi gefais iawn:"

Gwnaeth ffordd yn rhydd i fyn'd at Dduw ;
Mae'r Oen a laddwyd etto'n fyw.

- 3 Galarwyr Seion, sydd
A'ch taith trwy ddŵr a thân,
Pa ham y byddwch brudd?
Eich galar droir yn gân:
O cenwch! etholedig ryw,
Mae'r Oen a laddwyd etto'n fyw.

J. T.

274. “*Tangnefedd i bell ac i agos.*”

6, 4, 8, 7.—Trefdeyrn, v. 50.

TEG wawriodd arnom ddydd
A welwyd gynt trwy ffydd,
Gan rai sy'n awr
O'u cystudd mawr yn rhydd;
Ac os oedd dyled arnynt hwy
Foliannu'r Oen a'i farwol glwy',
Mae'n dyled ni, genhedloedd,
Fil miloedd foli mwy.

- 2 Trwy Grist a'i werthfawr waed
Y daeth maddeuant rhad,
I ddynol ryw
Iachawdwr gwiw a gaed;
Ei fywyd pur a'i angeu loes,
A'i ddiodefaint ar y groes,
A ddygo fy serchiadau
Tra paro dyddiau f'oes.
- 3 Yn nyfnder pob rhyw loes,
A gorthymderau f'oes,
Fy noddfa a'm nerth
Yw'r aberth fu ar y groes.
Rhinweddol haeddiant marwol glwy'
Yw'm cysur yn y byd tra bwy';
A'm hunig ddigonoldeb
I dragwyddoldeb mwy.

275. *Ymddiried yn ngras Crist.*

6. 4. 8. 7.—Noddfa, 142.

O DAN d'adenydd di
Mae llaeth a mêl yn lli,

Yn llenwi'r llawr,
 Yn afon fawr i ni;
 I faethu'r gweiniaid byth yn gu,
 A maeddu o'u bron elynion lu,
 Mae hyfryd Frenin Seion,
 Oen tirion, byth o'n tu.

2 Fy unig noddfa'n awr,
 I'm lloni ar y llawr,
 A'm gwir iachau,
 Yw clwyfau'r Meichiau mawr;
 Caf yno lechu yn dawel lân
 Yn Iesu cu, a seinio cân,
 Pan syrthio'r sêr yn gawod
 A dyfod diluw o dân.

3 Hwn ydyw'r un a ddaeth
 I fyny o Edom gaeth,
 O Bozra dir,
 Gorchfygu'n wir a wnaeth;
 Yr hwn fu farw ar y pren
 Agorodd ffordd i'r nefoedd wen;
 Yr hwn fu'n dioddef dirmyg,
 Yw'r meddyg fyth, Amen.

G.

276. "O! ryfedd ras."

6. 4. 6.—Siloah, 149.

DAETH ffrydiau melus iawn
 Yn llawn fel lli',
 O ffrwyth yr arfaeth fawr,
 Yn awr i ni;
 Hen iachawdwriaeth glir
 Aeth dros y crindir cras;
 Bendithion ammod hedd—
 O! ryfedd ras.

2 Fe gymmerth Iesu pur
 Ein natur ni;
 Ennillodd ef i'w saint
 Bob braint a bri.
 Gadawai'r nef o'i fodd,
 Fe gym'rodd agwedd gwas;

Ffrwyth y cyfammod hedd—
O! ryfedd ras.

3 Llonyddodd Iesu'r dig,
Do, ddig ei Dad;
I'r gyfraith ar y groes,
Y rhoes fawrhâd;
Cyhoedder drwy bob man
O'r lydan ddaear las,
Fod Duw yn awr mewn hedd—
O! ryfedd ras.

4 Fe gymmerth Iesu blaid
Trueiniaid trist;
Ysigodd ben y ddraig;
Ein craig yw Crist:
Cawn ninnau fod yn bur
Uwch cur a phechod cas,
Yn berffaith ar ei wedd—
O! ryfedd ras.

277.

RHAN II.

BOED clod i'n Prynwr rhad—
Ein Ceidwad cu;
Fe dorodd rym yr hen
Iorddonen ddu:
Gorchfygodd angeu cry,
Er awch ei gleddyf glas,
A drylliodd rwymau'r bedd—
O! ryfedd ras.

2 Wrth orphwys ar yr Iawn
Ni gawn i gyd
Felusion ffrwythau'r groes,
Drwy'n hoes o hyd:
Mae yma hyfryd win,
I flin, o beraidd flas,
Maddeuant pur a hedd—
O! ryfedd ras.

3 Yn rawnwin, ar y groes,
Fe droes y drain;
Caed balm o archoll ddofn
Y bicell fain;

Dechreuwn fawl cyn hir
 Na flinir ar ei flas,
 Am Iesu'r aberth hedd—
 O! ryfedd ras.

P. J.

278. *Clodforedd am waredigaeth.*

8au, 4 llir. —Llantrisant, 154. Antwerp, 155.

CANED pechaduriaid mawrion,
 Fe gaed noddfa i lofruddion:
 Noddfa glyd rhag llid dialydd,
 Noddfa rad yn ngwlad y cystudd.

2 Canwn mwy am waredigaeth
 Heb ei hail i blant marwolaeth;
 Talodd Iesu ein dyledion,
 A gorchfygodd ein gelynion.

3 Caned nef a daearolion
 Sain Hosanna i Frenin Seion;
 Llawn tosturi yw e'n wastad,
 Nid oes diwedd ar ei gariad.

G.

279. *Trysorau y groes.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Trefecca, 162.

IESU ei hunan yw fy mywyd—
 Iesu'n marw ar y groes,
 Y trysorau mwyaf feddaf
 Yw ei chwerw angeu loes;
 Gwagder annherfynol ydyw
 Meddu daear, da, na dyn;
 Colled, ennill pob peth arall
 Os na ennillir di dy hun.

2 Dyma ddyfnder o drysorau,
 Dyma ryw anfeidrol rodd,
 Dyma wrthddrych gês o'r diwedd
 Ag sy'n hollol wrth fy modd;
 Nid oes syched arnaf mwyach
 Am drysorau gwag y byd;
 Pob peth gwerthfawr a drysorwyd
 Yn fy Mhrynwr mawr ynghyd.

3 Mi orphwysa' f'enaïd bellach
 Ar yr annherfynol stôr,

Ac mi ganaf yn y dymmestl
 Ar y graig sydd yn y môr;
 Dyna'r man na feiddia Satan,
 Uffern ddofn, fawr, a'r bedd,
 Er eu dyfais faith, a'u rhuad,
 I derfysgu dim o'm hedd.

- 4 Do, mi ddringais uwch y gwyntoedd,
 Wedi bod mewn stormydd mawr,
 Dinas noddfa gês o'r diwedd
 Mewn ardaloedd uwch y llawr;
 Gobaith cadarn patriarchiaid—
 Craig yr oesoedd gynt a fu,
 Wnaeth yr arfaeth faith ddiddechreu,
 'Nawr sy'n fywyd i myfi.

w.

280.

Meddyginiaeth y groes.

8. 7. D.—Gaerwen, Y. 63. Ledforth, 163.

DEUED pechaduriaid truin
 Yn finteioedd mawr ynghyd,
 Doed ynysoedd pell y moroedd
 I gael gwel'd dy wyneb pryd;
 Cloffion, deillion, gwywedigion,
 O bob enwau, o bob gradd,
 I Galfaria un prydawn-gwaith
 I wel'd yr Oen sydd wedi ei ladd.

- 2 Dacw'r nefoedd fawr ei hunan
 'Nawr yn dioddef angeu loes;
 Dacw obaith yr holl ddaear
 Heddyw'n hongian ar y groes;
 Dacw noddfa pechaduriaid,
 Dacw'r meddyg, dacw'r fan
 Caf fi wella'r holl archollion,
 Dyfnion sy' ar fy enaid gwan.
- 3 Dacw'r unig feddyginiaeth
 Gadarn i druenus ddyn;
 Mae pob gobaith wedi darfod
 Maes o hono ef ei hun:
 Trwm a llwythog yw fy meichiau,
 Poen euogrwydd sydd yn fawr;

Nid oes fan ond pen Calfaria
Gallaf roi fy mhen i lawr.

- 4 Mi nis gallaf wneyd fy hunan,
Ddyddiau meithion, ronyn gwell;
Pob egwyddor yn fy enaid
Beunydd sydd am fyn'd yn mhell;
Nid oes dim ond i ti faddeu—
Gwneyd yr Ethiop du yn wyn,
Wna i'm henaid gofio'th angeu
Poenus ar Galfaria fryn.

w.

281. *Hawddgarwch a gogoniant Crist.*

8. 7. D.—Edinburgh, 164. Dismission, 160.

NID yw'r haul, a'i faith fendithion,
Bywyd hardd y ddaear las,
Sy'n llawenu pob creadur,
Yn enwedig llyisiau'r maes;
'Dyw ei harddwch a'i oleuni,
A'i effeithiau ar y llawr,
Onid dim, wrth eu cymmharu
A rhinweddau Iesu mawr.

- 2 Bynag peth sydd mewn creadur,
Fry, neu yma îs y rhôd,
Neu beth bynag a ddych'mygydd
Mewn creaduriaid enwog fod;
Saint, merthyron, a phrophwydi,
Draw o ddechreu i ddiwedd byd;
Can' mil mwy o bethau'n rhagor
Sydd yn Iesu mawr ynghyd.
- 3 Holl angylion nef gwmpasog,
Sydd o nifer gwlyth y wawr,
Pe bai'u tegwch a'u rhinweddau
Oll mewn un rhyw angel mawr;
T'wyllai'i harddwch mewn munydyn,
Toddai'i ddoniau maith yn un,
Wrth ymddangos i'w gymmharu
A'r hwn wisgodd natur dyn.
- 4 O distawa! 'nghalon ynfyd,
Na chais wrthddrych arall mwy;

Digon, mwy na digon, ydyw,
 A ddioddefodd farwol glwy';
 Ffarwel, ddacar, a'i gwrthddrychau,
 Nid wyt ond y twyll i gyd;
 Uwch y wybren mae'r blaguryn
 Dâl roi arno'm serch a'm bryd.

W.

282. "Iesu, llawnder mawr y nefoedd."

8. 7. D.—Dusseldorf, 161. Tyddewi, r. 57.

IESU, llawnder mawr y nefoedd,
 Gwranddo lef un eiddil, gwan,
 Sydd yn gorwedd wrth dy orsedd,
 Ac yn codi ei lef i'r lan;
 Mae 'ngelynion heb rifedi
 Yn fy nghuro o bob tu,
 Ac nid oes a all fy achub
 Is y nefoedd ond tydi.

2 Yn dy haeddiant 'rwyf yn gyflawn,
 Yn d'oleuni gwela'n glir,
 Yn dy wisgoedd dwyfol, disglaer,
 Bydda'n ogoneddus bur;
 Yn dy iachawdwriaeth gyflawn,
 Er mor waned wyf yn awr,
 Ceir fy ngweled, ryw ddiwrnod,
 Yn disgleirio fel y wawr.

3 Dwêd y gair, fy addfwyn Iesu,
 Yna f'enaïd lawenhâ—
 Gair o addewid caf fy mhuro
 O bob pechod, o bob pla;
 Gwrendy f'enaïd, mewn distawrwydd,
 Ar dy adlais distaw, main,
 Ac fe neidia o orfoledd
 Pan y clywo'th nefol sain.

4 Mae dy lais yn rhoi distawrwydd
 Ar holl ddwndwr gwag y byd,
 Yn gwastatu pob rhyw derfysg
 Fago nwydau croes ynghyd;
 Y mae'r gwynt yn troi i'r deheu,
 Ac mae'r hin yn dawel iawn,

Pan bo'm Duw'n cyhoeddi heddwch,
Er mor arw fu'r prydawn.

w.

283.

Iesu, ffynnon bywyd.

8. 7. D.—Dismission, 160. Trefecca, 162.

IESU, ti wyt ffynnon bywyd,
Bywyd dedwydd i barhau;
Pob cysuron îs y nefoedd,
Ynot ti dy hun y mae:
Nis gall croes, na gwae, na chystudd,
Wneuthur niwed iddynt hwy
Gafodd nerth i wneyd eu noddfa
Yn dy ddwyfol farwol glwy.

- 2 Dyna'r man na ddaw euogrwydd,
Dyfais Satan fyth, na chwant;
Awel nef sydd yno'n cadw
Pob rhyw ddrygau oll i bant:
Nid oes rhuad môr, na'i donau,
Na thymmhestloedd o un rhyw,
Ond rhyw bur dangnefedd hyfryd
Yn archollion f'anwyl Dduw.
- 3 Dring, fy enaid, i'th orphwysfa,
Uwch y gwynt tymmhestlog, oer;
Maes o sŵn rhuadau'r llewod,
Maes o gyrhaedd tonau'r mor;
Mi gaf yno, dan bob blinder,
Hyfryd dreulio'm dyddiau i maes,
Heb gael briw, na chlais, nac archoll,
Gan ryw neb gelynon câs.

w.

284.

Gras a dedwyddwch yn Nghrist.

8. 7. D.—Moriah, At. 10. Edinburgh, 164.

NID fy nef yw ar y ddaear,
Pe goreu man dan gwmpas haul:
Fy nef yw tawel bresennoldeb
Wyneb siriol Adda'r ail:
Gwena arnaf, Arglwydd grasol,
Gwaeddaf allan, Digon yw;
Yna 'nghanol cyfyngderau
Byth yn llawen byddaf byw.

- 2 Môr sydd ynot o fendithion
 Heb waelodion iddo'n bod;
 Mae yn llanw 'mlaen bob munyd,
 Nid oes diwedd ar dy glod;
 D'enw beunydd sy'n helaethu—
 Beunydd yn ymdaenu i maes;
 Bydd telynau'n canu iddo
 Fel rhifedi gwellt y maes.
- 3 Yn dy glwyfau y mae bywyd,
 Tyllau'r hoelion yw fy nyth;
 'Dofnaf fyd, na chnawd, na phechod,
 Nac euogrwydd yno byth:
 Gwaed fy Mhriod wedi ei gollu,
 Archoll fawr y waywffon,
 Yw fy nghraig a'm dinas noddfa
 Sicr ar y ddaear hon.
- 4 Yno boed fy mwyd a'm diod,
 Dan ganghenau gwych y pren
 Sydd â'i wreiddyn ar y ddaer,
 Ei frigau yn y nefoedd wen;
 Dyn â'r Duwdod ynddo'n trigo,
 Ffrwythau arno'n tyfu'n llawn;
 Cysgod dano i'r ffyddloniaid
 O foreuddydd hyd brydnawn.

w.

285.

Gofal Iesu am ei bobl.

8. 7. D.—Dismission, 160. Trefecca, 162.

- P**A gyfnewidiadau bynag
 Welo'm bywyd ar y llawr,
 Llwyddiant ynte, neu aflwyddiant,
 T'wyniad haul, neu stormydd mawr;
 Enw hyfryd fy Iachawdwr
 Gaiff ddifyru'm dyddiau i maes;
 Canu ei glod, a byth ryfeddu
 Nerth ei nefol, ddwyfol ras.
- 2 Y mae meddwl am ei haeddiant,
 Meddwl am ei gariad pur,
 Fel rhyw ffynnon o lawenydd,
 Lawn o ddwfr gloyw, clir;

- Ef ei hunan yw'm gogoniaat,
 Ef yw'm hymffrost, a fy ngrym;
 Enw pawb o dan yr wybren
 Ond ei hunan elo'n ddim.
- 3 Fy holl obaith sy'n ei enw—
 Enw godidoca'r ne',
 'Rwyf yn gwadu ac yn gwrthod
 Unrhyw noddfa ond efe;
 Ef yw'm hiachawdwriaeth werthfawr
 F'amddiffynfa, a fy Nuw,
 Ef a'i ras gaiff fod yn sylwedd
 Fy nghaniadau tra f'wyf byw.
- 4 Mae'i angylion yn cwmpasu
 Y rhai sy'n aros yn ei glwy',
 Fe wna i fyny eu hangenion,
 'Chaiff fod eisieu arnynt inwy;
 Fe gyf'rwydda'u holl gerddediad
 Ac fe wylia ddydd a nos,
 Fel na bo na gwae nac ochain
 I etifeddion gwaed y groes.
- 5 Mae ei glustiau yn agored
 I'w gweddïau bob yr un,
 Ac yn addfwyn ef a gymmer
 Eu gofalon arno'i hun;
 Pan bo t'wyllwch ac anobaith
 Yn angylchu eu llwybrau o'r bron,
 Ef ei hun fydd eu harweinydd,
 Ef a'u cynnal dan bob ton.

w.

286. *“Mae dy eiriau fel y gwin.”*

8. 7. D.—Chrysostom, Y. 58. Llangan, Y, 60.

O LLEFARA! addfwyn Iesu,
 Mae dy eiriau fel y gwin,
 Oll yn dwyn i mewn dangnefedd
 Ag sydd o anfeidrol rin;
 Mae holl leisiau'r greadigaeth,
 Holl ddeniadau cnawd a byd,
 Wrth dy lais hyfrydaf tawel
 Yn dystewi a myn'd yn fud.

- 2 Nis gall holl hyfrydwch natur,
 A'i melusdra pena'i maes,
 Fyth gymmharu â lleferydd
 Hyfryd pur maddeuol ras:
 Gad im glywed swm dy eiriau—
 Awdurdodol eiriau'r nef,
 Oddi mewn yn creu hyfrydwch
 Nad oes mo'i gyffelyb ef.
- 3 D'wed dy fod yn eiddo imi,
 Mewn llyth'renau eglur, clir;
 Tor ammheuaeth sydd ddigysur,
 Tywyll, dyrys, cyn bo hir,
 Rwy'n hiraethu am gael clywed
 Un o eiriau pur y ne,
 Nes bo ofn du a thristwch
 Yn tragwyddol golli eu lle.

w.

287. *Dyfnnderoedd a doethineb gras.*

8. 7. D.—Moriah, At. 10. Dismission, 160.

- N**ID oes angel, nid oes seraph,
 Yn y nefoedd fawr a gaed,
 All'sai ffeindio allan foddion
 I fy enaid gael iachâd;
 Mae yma ddyfnder o ddirgelion,
 Maith, goruchel iawn eu rhyw,
 A ddyfeisiwyd cyn bod amser
 Gan ddoethineb bur fy Nuw.
- 2 Mae priodoliaethau'r Duwdod
 Yma'n cael eu cyflawn le—
 Ei gyfiawnder, a'i wirionedd,
 A'i sancteiddrwydd perffaith e';
 Y mae cariad, a thrugaredd,
 A doethineb, yma ynghyd,
 Yn cael hyfryd ymhyfrydu
 Yn achubiaeth f'enaid drud.
- 3 Mae'm cydwybod, oedd mewn terfysg,
 Ac yn ofni'n arw iawn
 Heddyw'n dechreu ymlonyddu,
 Wel'd y Meichiau'n talu'n llawn;—

Taliad holl ofynion Duwdod
 Ag sydd o anfeidrol fri;
 Taliad holl ofynion cyfraith,
 Taliad sicr iawn i mi.

- 4 O ddyfnderoedd! O! ddoethineb!
 O ddyfnderoedd maith o ras!
 O ddirgelion anchwiliadwy,
 Fythol uwch eu chwilio i maes!
 Mae seraphiaid nef yn edrych,
 Gyda syndod bob yr ūn,
 Ar ddyfnderoedd cariad dwyfol—
 Duw yn marw dros y dyn!
- 5 Fyth i'r Tad y bo'r gogoniant,
 Roi a derbyn y fath rodd;
 Fyth i'r Mab y bo'r un moliant,
 Ddisgyn yma i lawr o'i fodd:
 Fyth i'r Ysbryd bo'r anrhydedd,
 Am ddadguddio'r ddyfais rad,
 Ac am selio, a rhoi ernes
 Fod Eiriolwr gyda'r Tad.

w.

288.

Mawl i Grist.

S. 7. D.—Ledforth, 163. Edinburgh, 164.

HENFFYCH, Iesu, 'r Duw tragwyddol,
 Gwir a sanctaidd berffaith ddyn!
 Dwy ryw natur mewn un person—
 Syndod nefoedd fawr ei hun!
 A phob natur a phriodoledd
 Etto'n hollol gadw'u lle,
 Dyndod heb gymmysgu â Duwdod—
 Priod f'enaidd byth yw e'.

- 2 Ti yn unig ydwy'n addef
 Yn llawn deilwng o fy mryd;
 Ti yn unig ydyw gwrthddrych
 Fy serchiadau oll i gyd;
 Din dy aden rasol, dyner,
 Trwy dy ddioddefiadau maith,
 'Rwyf yn disgwyl yn ddian gol
 Hyfryd gyrhaedd pen fy nhaith.

w.

289. *Rhyddhâd, a glanhâd, trwy y groes.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Esther, Y. 62.

DOED y cystuddiedig truan,
Sydd mewn ofn bob yr awr,

Ac edryched ar y croesbren—

Pwy sy'n hongian arno'n awr

Pa'm dychryna'r euog aflan?

Heibio'r aeth cymmylau'r nen;

Dyma le i gladdu euogrwydd,

Yn y beddrod dan y pren.

2 Yma rhed yr afon allan,

Ffrydiau ar ol ffrydiau o hyd,

Gloyw ddwr di-drai, digymmysg,

Sydd yn golchi beiau'r byd;

Dacw'r ffynnon yn agored,

Dyma'r brwnt yn myn'd yn mlaen,

Dyma'r aflan, dyma'r euog,

Wedi ei ganu fel y gwlan.

3 Aed fy enaid mwy yn ddibris

Rhwng gwrthddrychau gwag y byd,

Heb ddal sylw ar un gwagedd,

Heb un pleser fyn'd â'm bryd:

Cerddaf yn fy ngwisgoedd gwynion

Trwy bob drysni'n ddinacâd,

Ond i'r golofn dân fy arwain,

I gynteddoedd tŷ fy Nhad.

w.

290. *Gair Crist, ei bresennoldeb, a'i enw.*

18. 7. D.—Vienna, Y. 59. Moriah, At. 10.

GOLEU a nerthol yw dy eiriau,

Melus fel y diliau mêl,

Cadarn fel y bryniau pwysig;

Angeu'm Iesu yw eu sêl;

Rhai'n a nertha'm henaid gerdded

Dyrys, anial, ffordd yn mlaen;

Rhai'n a gynnal f'enaid egwan

Yn y dŵr ac yn y tân.

2 Holl bleserau maith y ddaear,

Rhai a gais brenhinoedd byd,

Cyfoeth, rhwysg, gogoniant, mawredd,
 A rhyw fyrdd o bethau 'nghyd,
 Fyth ni cheisiaf, tra fo bywyd,
 Ddim ond edrych ar dy wedd—
 Teimlo arwyddion hyfryd gariad
 Nes disgynwyf lawr i'm bedd.

3 Gwedd dy wyneb sy'n rhagori
 Ar drysorau'r India draw;
 Mae awelon pur dy gariad
 Yn dwyn gwobr yn eu llaw;
 Perffaith bleser heb ddim diwedd,
 Perffaith gysur heb ddim trai,
 Yn y stormydd mawr, cynddeiriog,
 Yw yn unig dy fwynhau.

4 Tyred gyda mi trwy'r fyddin,
 Gyda mi yn erbyn llu;
 Yn dy enw mi goncweraf
 Bawb sy'n sathru d'enw cu;
 D'enw di a faeddodd angeu,
 Faeddodd uffern fawr ei grym,
 Ni wyneba cnawd a phechod
 Bellach mo dy enw ddim.

w.

291.

Gallu ac awdurdod Crist.

8. 7. D.—Trefecca, 162. Vienna, y. 59.

NI all rhaid, ac ni all natur,
 Wrthwynebu dim o'th air;
 Saif yr haul a'r holl blanedau,
 Os fy Iesu iddynt bair;
 Esmwyth it yw gwneyd a fynot;
 Dwêd y gair, a dyna fi
 'Mhell uwch law fy holl elynion
 Ar y bryniau hyfryd fry.

2 Dwêd, "Goleuni boed!" fe fydda,
 Dwêd, "Disgleiried sêr y ne!"
 Fe ddisgleiria haul a lleuad
 Oll yn hyfryd yn eu lle;
 Edrych arnaf, bydd tangnefedd,
 Derfydd stwr y storom fawr;

Tawel hedd, fel boreu hyfryd,
A dywyna arna' i'n awr.

3 Gwena arnaf, D'wysog bywyd,
Yna gwged arna'i 'r byd;
Ynot f'enaïd sy'n ymddiried
Uwch law meibion Adda i gyd
Rho addewid byddi gydaf,
Unrhyw rwystr îs y nef,
Doed o'r ddaë'r neu uffern gadarn,
'D ofnaf ddim o hono ef.

4 Ti yw gwrthddrych mawr fy ofnau,
Gwrthddrych fy llawenydd pur;
Atat mae fy nymuniadau,
Atat mae fy ngobaith pur;
Pob peth etto welodd llygad
A ddiflanodd arna'i 'n lân,
Aeth eu bod, ac aeth eu henwau,
Oll yn ddiddim o fy mlaen.

w.

292.

Crist y trysor goreu.

8. 7. D.—Dismission, 160. Esther, x. 62.

CLYWAF lais gan bob rhyw raddau
O'r creaduriaid mân i gyd,
'Mod i wedi aros gormod,
Hepian llawer yn y byd;
Gwisg dy aden, medd pob tafod
Glywaf dan yr awyr las;
Gormod hepian, mae'n ddiweddar
Cyn it ddechreu taro i maes.

2 Ffarwel bellach, bob creadur,
Chwi gewch weled hyn ryw bryd,
Meddaf drysor gwerthfawrocach
Fil o weithiau nag yw'r byd;
Tu hwnt i'r bedd 'does mesur arno;
Rhan o fewn fy nghalon mae;
Ffynnon fawr ydyw ei wreiddyn,
Fyth na welir arni drai.

3 A welodd haul erioed wrth redeg
Ei dro diderfyn yn y nef,

Yn y sêr, neu ar y ddaear,
 Wrthddrych tebyg iddo ef?
 A oes trysor, ond ei 'mofyn,
 Yn nyfnderoedd daear las,
 I'r filfed ran, pan yn y glorian,
 Bwysa Iesu Grist a'i ras.

4 Nerth, os caf, mi frysiaf mwyach
 Fyny tua'm gwlad fy hŷn,
 Lle mae'm Duw yn gwisgo'n gysson.
 Mewn gogoniant, natur dyn;
 Na enwer imi'n gartref bellach
 Fangre arall ond y ne',
 Neb yn Dad, na neb yn Briod,
 Neb yn Arglwydd, ond efe.

w.

293.

Dirgelwch duwioldeb.

8. 7. D.—Dolwar, Y. 56. Moriah, At. 10.

DYMA babell y cyfarfod,
 Dyma gymmod yn y gwaed;
 Dyma noddfa i lofruddion,
 Dyma i gleifion feddyg rhad;
 Dyma fan yn ymyl Duwdod
 I bechadur wneyd ei nyth,
 A chyfiawnder pur y nefoedd
 Yn siriol wenu arno byth.

2 Ffordd a drefnwyd cyn bod amser
 I gael diangfa o ddrygau'r ddraig;
 Mewn addewid gynt yn Eden,
 Fe gyhoeddwyd Hâd y wraig;
 Ffordd i gyfiawnhau'r annuwiol,
 Ffordd i godi'r marw'n fyw;
 Ffordd gyfreithlawn i droseddwr
 I hedd a ffafr gyda Duw.

3 O! ddyfnderoedd iachawdwriaeth!
 Dirgelwch mawr duwioldeb yw,
 Duw y duwiau wedi ymddangos
 Yn nghnawd a natur dynolryw!
 Dyma'r person a ddioddefodd
 Yn ein lle ddigofaint llawn,

Nes i gyfiawnder waeddi " Gollwng
Ef yn rhydd, mi gefais iawn."

- 4 Dyma Frawd a anwyd ini
Erbyn c'ledi a phob clwy;
Ffyddlawn ydyw, llawn tosturi,
Haeddai gael ei foli'n fwy:
Rhyddhäwr caethion, Meddyg cleifion,
Ffordd i Seion union yw;
Ffynnon loyw, Bywyd meirw,
Arch i gadw dyn yw Duw.

A. G.

294. *Dyfnderoedd iachawdwriaeth.*

8. 7. D.—Dolwar, Y. 56. Esther, Y. 62.

- B**YDD melus gofio y cyfammod
Draw a wnaed gan Dri yn un;
Tragwyddol syllir ar y person
A gymm'rodd arno natur dyn :
Wrth gyflawni yr ammodau,
Trist hyd angeu ei enaid oedd:
Dyma gân y saith ugeinmil
Tu draw i'r llen â llawen floedd.
- 2 Fy enaid trist, wrth gofio'r taliad,
Yn llamu o lawenydd sydd;
Gwel'd y ddeddf yn anrhydeddus
A'r pechadur brwnt yn rhydd;
Rhoi awdwr bywyd i farwolaeth,
A chladdu'r adgyfodiad mawr;
A dwyn i mewn dragwyddol heddwch
Rhwnng nef y nef a daear lawr.
- 3 Efe yw'r Iawn fu rhwng y lladron,
Dioddefodd yno angeu loes;
Nerthodd freichiau ei ddienyddwyr,
I'w hoelio'n greulon ar y groes;
Wrth dalu dyled pechaduriaid,
Ac anrhydeddu deddf ei Dad,
Cyfiawnder oedd yn hardd ddisgleirio,
A minnau'n rhydd trwy'r cymmod rhad.
- 4 Fy enaid, gwel y fan gorweddodd
Pen brenhinoedd, awdwr hedd;

Y greadigaeth ynddo'n symmud,
 Yntau'n farw yn y bedd:
 Rhan a bywyd colledigion,
 Rhyfeddod holl angylion nef;
 Gwel'd Duw mewn cnawd, a'i gyd-addoli,
 Mae'r côr yn gwaeddi, 'Iddo ef.' A. G.

295. *Haeddiant Crist yn ddigon i bechadur.*

8. 7. D.—Esther, v. 62. Dolwar, v. 56.

PECHADUR aflan yw fy enw,
 O ba rai y pena'n fyw;
 Rhyfeddaf byth, fe drefnwyd pabell
 Im gael yn dawel gwrdd â Duw:
 Yno y mae yn llon'd ei gyfraith
 I'r troseddwr i gael gwledd;
 Duw a dyn yn gwaeddi, Digon,
 Yn yr Iesu yr aberth hedd.

2 Anturiaf ato yn hyderus,
 Teyrnwialen aur sydd yn ei law:
 Estyniad hon sydd at bechadur,
 Ni wrthodir neb a ddaw;
 Af yn mlaen dan waeddi, Pechais,
 Af, a chwympaf wrth ei draed,
 Am faddeuant, am fy ngolchi,
 Am fy nghanu yn y gwaed.

3 Nid all moroedd mawrion, llydain,
 Guddio pechod o un rhyw;
 Ac nis gallodd diluw cadarn
 Ei foddin wir, mae'n awr yn fyw:
 Ond gwaed yr Oen fu ar Galfaria,
 Haeddiant Iesu a'i farwol glwy',
 Ydyw'r môr lle caiff ei guddio,
 Byth ni welir mo'no mwy.

4 Ffrydiau tawel, byw, rhedegog,
 O dan riniog tÿ fy Nuw,
 Sydd yn llanw, ac yn llifo
 O fendithion o bob rhyw:
 Dyfroedd gloyw fel y grisial,
 I olchi'r euog, nerthu'r gwan,
 Ac a gana'r Ethiop duaf
 Fel yr eira yn y man.

A. G.

296.

Duw yn y cnawd.

8. 7. D.—Esther, Y. 62. Dismission, 160.

RHYFEDD, rhyfedd gan angylion,
 Syndod mawr yn ngolwg ffydd,
 Rhoddwr bod, cynnaliwr helaeth,
 A rheolwr pob peth sydd,
 Yn y preseb mewn cadachau,
 Ac heb le i roi 'i ben i lawr,
 Etto disglaer lu'r gogoniant
 Yn ei addoli ef yn awr.

2 Diolch byth, a channil diolch,
 Diolch tra bo ynof chwyth,
 Am fod gwrthddrych i'w addoli,
 A thestyn cân, i bara byth,
 Yn fy natur wedi ei demtio
 Fel y gwaela' o ddynolryw,
 Yn ddyn wedi ei amgylchu â gwendid,
 Ac anfeidrol fywiol Dduw.

3 Pan fo Sinai i gyd yn mygu,
 Sain yr udgorn uchaf radd,
 Caf fyn'd i wledda dros y terfyn,
 Yn ngrym yr aberth, heb fy lladd;
 Mae ynddo'n trigo bob cyflawnder—
 Llon'd gwagle colledigaeth dyn;
 Yn yr adwy rhwng y ddwyblaid
 Gwnaeth gymmod trwy offrymu ei hun. A. G.

297.

Cyflawnder Crist.

8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.

IESU, nid oes terfyn arnat,
 Mae cyflawnder maith dy ras
 Yn fwy helaeth, yn fwy dwfn,
 Ganwaith nag yw 'mhechod câs:
 Fyth yn anwyl
 Meibion dynion mwy a'th gâr.

2 Mae angylion yn cael bywyd
 Yn dy ddwyfol nefol hedd,
 Ac yn sugno'u holl bleserau
 Oddi wrth olwg ar dy wedd;

- Byd o heddwch
Yw cael aros yn dy wŷydd.
- 3 Ti faddeuaist fil o feiau
I'r pechadur gwaetha'i ryw;
Arglwydd, maddeu etto i minnau—
Ar faddeuant 'rwyf yn byw:
Dy unig haeddiant
Yw 'ngorfoledd a fy ngrym.
- 4 Heddyw 'rwyf yn frwnt o newydd
Rhaid fy ngolchi heddyw'n wyn
Yn yr afon a wna'r aflan
Fel yr eira ar y bryn;
Dim nis càna
Ond dy ddwyfol nefol waed.
- 5 Nid oes ddofa fy nghydwybod
Ond cyfiawnder mawr y nef,
Ac ni thâl rhoi aberth arall
Is y nefoedd iddo ef:
Maddeu, f'Arglwydd;
Gwrando'r griddfan ar y groes. w.

298.

Rhinweddau ei enw.

8. 7. 4.—Frankfort, 173. Alma, 179.

- N**ID oes pleser, nid oes tegan,
Nid oes enw mewn un man,
Er ei fri a'i holl ogoniant,
Fyth a lesia'm henaid gwan,
Ond fy Iesu:
Ef ei hunan yw fy Nuw.
- 2 Mae deng myrddiwn o rinweddau
Dwyfol yn ei enw pur:
Yn ei wedd mae tegwch ragor
Nag a welodd môr na thir:
Mo'i gyffelyb
Erioed ni welodd nef y nef.
- 3 Mae yn maddeu beiau mawrion,
Ac yn caru yn ddidrai,
A lle caro, mae ei gariad
Yn dragwyddol yn parhau:

- Nid oes terfyn
 Ar ei amynedd, ar ei ras.
- 4 Ynddo mae afonydd mawrion
 O fyddlondeb ac o hedd:
 Er fy mwyn dioddefodd angeu,
 A gorweddodd yn y bedd,
 Fel y gallwn
 Fyn'd i mewn i'r ddinas bur. w.

299. *Iesu ei hunan yn ddigon.*
 8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.

- G**WYN a gwridog yw fy Arglwydd,
 Gwyn a gwridog yw ei wedd;
 Brenin y brenhinoedd ydyw
 Yma a thu draw i'r bedd;
 Mae dy degwch
 Wedi'm hennill ar dy ol.
- 2 Can' ffarwel i bob peth arall,
 'Rwyd ti'n ddigon mawr dy hun;
 Derfydd nefoedd, derfydd daear,
 Derfydd tegwch wyneb dyn:
 Sawl dy gaffo,
 Gaiff y cwbl oll yn un.
- 3 Sawl dy gaffo gaiff bleserau,
 Pleser yma îs y rhod,
 Ei ddyfnderoedd ni ddeallodd
 Cnawd na rheswm etto erioed;
 O! gâd i mi,
 I mi'n fuan dy fwynhau.
- 4 Paid a'm gado yn yr anial
 Dyrys, mawr wrthyf fy hun;
 'Rwyd ti'n adwaen aml ofnau,
 A gwendidau natur dyn:
 Dal dy afael;
 Y mae'r gelyn mawr ger llaw.
- 5 Mae dy wedd yn drech na byddin
 O elynion mawr eu grym;
 Nid oes yn y nef na'r ddaear
 Saif o flaen dy wyneb ddim:
 Gair o'th enau
 A wna'r dywyll nos yn ddydd. w.

300.

Iesu yn ddigon.

8. 7. 4.—Verona, 174. Peniel, 172.

- I**ESU, Iesu, 'rwyf ti'n ddigon,
 'Rwyf ti'n llawer mwy na'r byd;
 Mwy trysorau sy yn dy enw
 Na thrysorau'r India i gyd:
 Oll yn gyfan
 Ddaeth i'm meddiant gyda'm Duw.
- 2 Y mae gwedd dy wyneb grasol
 Yn rhagori llawer iawn
 Ar bob peth a welodd llygad
 Ar hyd wyneb daear lawn:
 Rhosyn Saron,
 Ti yw tegwch nef y nef.
- 3 Tarian gadarn yw dy enw;
 Pan bo'r gelyn yn nesau,
 Angeu'i hunan sydd yn ofni—
 Angeu sydd yn llwfrhau;
 Ti orchfygaist;
 'Does ond canu'n awr i mi.
- 4 Nis gall f'enaid, er ei gyrhaedd,
 Fyth i geisio cyrhaedd mwy
 Nag sydd wedi ei roi yn nghadw,
 Yn y dwyfol farwol glwy';
 Cariad, cariad,
 Nad oes dyfnder iddo'n bod.
- 5 Dyma'r tlawd a gyfoethogwyd,
 A'r carcharor wnaed yn rhydd,
 Ddoe oedd yn y pydew obry,
 Heddyw yma'n canu'n rhydd;
 Nid oes genyf
 Ddim ond diolch tra fwy' byw. w.

301.

Cydymdeimlad Crist.

8. 7. 4.—Watford, x. 67. Arduwry, x. 68.

- I**ESU, gwyddost fy nghystuddiau,
 'Rwyf yn rhifo pob yr un;
 Pob rhyw w'radwydd, pob rhyw groesau,
 Fe'u dioddefaist hwynt dy hun;

- Dal i fyny,
Man bo 'meichiau'n fwyaf trwm.
- 2 Cofia'th boenau ar Galfaria,
Cofia i ti gario'r groes,
Cofia gur yr hoelion llymion,
Cofia'th chwerw angeu loes;
Rho i mi heddwch,
Rho i mi nefoedd, er eu mwyn.
- 3 Er dy fod di heddyw'n eistedd
Yn ngogoniant nef y nef,
Mewn goleuni mor ddisgleiried
Na ellir nesu ato ef,
'Rwyf yn edrych
Ar dy anwylaf yn y byd.
- 4 Dyma'th gariad, dyma'th briod,
Heddyw'n griddfan o dy flaen
Dros ein henaid y dioddefaist
Boenau megys uffern dân;
Ti yw'r cwbl
Heddyw feddwn yn y byd.

w.

302. "*Fy Anwlyd sydd wyn a gwridog.*"

8. 7. 4.—Verona, 174. Tydfil, x. 64.

- G**WYN a gwridog yw f'Anwlyd,
Mae'n rhagori oll i gyd
Ar y cwbl etto grewyd,
Yn yr wybr faith a'r byd:
Boddlon fyddaf,
Ond i mi ei gael ei hun.
- 2 Mi af trwy'r cystuddiau trymaf,
Mi af trwy'r afonydd maith,
Ac mi dreiddiaf trwy'r anialwch
Garw hir, i ben fy nhaith,
Ond i'm Harglwydd
Gadw beunydd wrth fy nghlun.
- 3 Nid oes elyn îs y nefoedd
A ddaw yno i roi i mi glwy';
Yn dy gwnni, nid oes gallu
Gan un gelyn cadarn mwy:

Ar dy deyrnas
Nid oes diwedd, nid oes drangc.

- 4 Dae'r, a nef, ac uffern greulon,
Sydd yn hollol dan dy law;
Dy ddoethineb sydd yn trefnu
'R dwyrain, de, a'r gogledd draw.
Ti bia'r cwbl:
Cymmer f'enaid it dy hun.

W.

303. *Rhinwedd y gwaed yn anchwiliadwy.*

8. 7. 4.—Llanilar, r. 69. Ardudwy, r. 68.

MAE fy meiau fel mynyddau,
Amlach hefyd yw eu rhi'
Nag yw gw lith y boreu wawr-ddydd,
Nag yw ser y nefoedd fry;
Gwaed fy Arglwydd
Sydd yn abl golchi 'mai:—

- 2 Golchi'r ddu gydwybod aflan
Llawer gwynach eira mân;
Gwneyd y brwnt, gan waith ddifwynodd
Yn y domen, fel y gwlan:
Pwy all fesur
Lled a dyfnder maith dy ras?
- 3 Ei riddfanau ar y croesbren
Oedd yn pwyso beiau'r byd;
Poenau pechod oedd ofnadwy,
Poenau f' Arglwydd oedd fwy drud:
'Nawr mae cariad
Yn concwerio'r dwyfol lid.

W.

304. *Gwerthfawrogrwydd gwaed y groes.*

8. 7. 4.—Peniel, 172. Frankfort, 173.

NIS gall dysgedigion doethaf,
Er cyrhaeddyd fry i'r ne',
Chwilio troion sêr y wybr,
Gwel'd eu maint, a gwel'd eu lle,
Fyth i bwysu
Gwerthfawrogrwydd gwaed y groes.

2 Nis gall dysg, ac nis gall doniau,
 Wel'd y pechod drwg ei ryw,
 Bwyso'i haeddiant maith, a'i fesur,
 O flaen gorsedd bur fy Nuw;
 Ar Galfaria
 Gwelaf e'n ei liw a'i lun.

3 Pechod yma, cariad acw,
 Fu yno yn y glorian fawr;
 Ac er trymed oedd y pechod,
 Cariad bwysodd hyd y llawr:
 Gair "Gorphenwyd,"
 Wnaeth i'r glorian bwysig droi.

4 Haeddiant Duwdod, o'i gymmharu
 'N erbyn uffern fawr o'r bron!
 Dafn gwaed sy'n ganmil rhagor
 Nag aflendid dudew hon:
 Gw'radwyddiadau
 Duw, rydd iawn am feiau'r byd.

5 Fe ddistewa myrdd o ellyllon,
 Fe ddistewa'r ddeddf o'r bron;
 Fe ddistewa pur gyfiawnder
 Sy'n ymddial cweryl hon,
 Gyntaf enwir
 Sillaf prin am waed y groes.

w.

305. *Cariad yn cario'r dydd.*

8. 7. 4.—Caio, r. 65. Verona, 174.

DACW gariad, dacw bechod,
 Heddyw'u dau ar ben y bryn;
 Hwn sydd gryf, hwn acw'n gadarn,
 Pwy ennilla'r ymgyrch hyn?
 Cariad, cariad
 Wela'i 'n perffaith gario'r dydd.

Dringaf fyny i'r Olewydd,
 I gael gweled maint fy mai;
 Nid oes arall is yr wybren,
 Fan i'w weled fel y mae;
 Anwyl f'enaid
 Yno'n chwysu dafnau gwaed.

- 3 Gwel'd yr hwn fu'n prynu'm pardwn,
 Prynu pardwn maith y byd,
 Gwel'd ei wallt, a gwel'd ei wisgoedd,
 Gwel'd ei ruddiau'n waed i gyd!
 Fe, fy mhechod,
 Yrodd allan ddwyfol waed.
- 4 Pechod greodd ynddo'r poenau,
 Pechod roddodd arno'r pwn,
 Pechod barodd iddo ochain;
 F' unig haeddiant i oedd hwn:
 O! na welwn
 Foreu fyth na pdechwn mwy.
- 5 Profed hwnw nad yw'n medru
 Caru Prynwr mawr y byd,
 Beth o'r dwr a'r gwaed a lifodd
 Gyda'r bicell fawr ei hyd;
 Hwn sy'n magu
 Fflamau o gariad heb ddim trai. w.

306. "*Cyfaill publicanod a phechaduriaid.*"

8. 7. 4.—Verona, 174. Tydfil, x. 64.

- M**I feddyliais cawn fy Arglwydd
 Yn nghwmpeini mawrion byd:
 Yn mhlith mwrddwyr, yn mhlith lladron,
 Gwelais gynta'i wyneb-pryd;
 Ar y croesbren,
 Nid yn llys brenhinoedd byd.
- 2 Dacw lofrudd ar ei aswy
 Dacw leidr ar ei dde
 Draw fe'i hoeliwyd yn y canol—
 Frenin daear, Frenin ne':
 Mi appeliaf
 At yr orsedd ar y groes.
- 3 Ni raid esgyn fry i'r nefoedd,
 Y mae'r nefoedd ar y pren;
 Fe ddaeth mynydd hen Galfaria
 Er ys dyddiau'n un â'r nen:
 Daeth Moriah
 'Nawr yn ysgol gref i'r nef.

- 4 Dring, fy enaid, i'th orphwysfa,
 Y mae'r nefoedd wrth dy glun ;
 'R hwn a greodd haul a lleuad
 'Nawr a wisgodd natur dyn :
 Edrych arno ;
 Credu ydyw pen y daith.

w.

307. *Gorfoleddu yn Nghrist.*

8. 7. 4.—Peniel, 172. Alma, 179.

IESU, ti yw'm hunig noddfa,
 Ac mae ynot ti ddidrai
 Ffrwd lifeiriol o gysuron,
 Yn dragwyddol yn parhau ;
 Fyth ni dderfydd
 Mo dy gariad a dy ras.

- 2 Dy hanfod berffaith yw'm hapusrwydd ;
 Mae 'nghysuron, bob yr un,
 Yn terfynu ac yn casglu
 'N gryno ynot ti dy hun :
 Bywyd f'enaid,
 Man bwyf finnau, yno bydd.

- 3 Mewn rhyw hyder nefol hyfryd,
 'Rwy'n rhoi f'achos o dy flaen,
 Ac yn credu caf fyn'd trwodd,
 Neu lifeiriant, yntau dân ;
 A chaiff f'enaid
 Tlawd i ganu'r ochr draw.

- 4 Pan edrychwyf ar dy fawredd,
 Gwel'd d'ogoniant maith, a'th ras,
 Mae fy nghalon, gan lawenydd,
 Hyfryd, pur, yn tori i maes,
 Gan roi pleser
 Fil uwch law pleserau'r byd.

w.

308. *Tragwyddoldeb i ryfeddu Crist a'i ras.*

8. 7. 4.—Frankfort, 173. Calcaria, 181.

HYN yw 'mhleser, hyn yw'm hymffrost,
 Hyn yw 'nghysur yn y byd—
 'Mod i'n caru'r addfwyn Iesu,
 Dyma'm meddiant oll i gyd ;

- Mwy yw nhrysor
Nag a fedd y byd o'i fron.
- 2 Ac ni allaf fyth fynegu
Pe anturiwn, tra fawn byw,
Pa mor hyfryd, pa mor felus,
Pa mor gryf ei gariad yw;
Fflam ddiderfyn
Ddaeth o ganol nef i lawr.
- 3 Yn y bywyd byth a bery,
Caf fi ddwfn chwilio i maes
Faith ddyfnderoedd cariad dwyfol,
A changhenau nefol ras;
Eangir f' enaid
I wel'd dadguddiadau'r nef.
- 4 Derfydd awyr, derfydd daear,
Derfydd grewyd is y ne',
Derfydd haul, a ser, a lleuad,
Daw tywyllwch yn eu lle;
Fyth ni dderfydd
Canu iachawdwriaeth gras.
- 5 Bydd cerubiaid, a seraphiaid,
Ac angylion nef yn un,
Yn cymmysgu Haleluwia,
A Hosanna bur â dyn;
Anthem cariad
Fydd yr anthem tra fo nef.

w.

309. *Lleferydd gras a chariad.*

8. 7. 4.—Alma, 179. Calfaria, 181.

C^{LYWCH} leferydd gras a chariad,
O Galfaria'n seinio sydd;
Wele'r cedyrn greigiau'n holhti,
Haul yn t'wyllu ganol dydd:
"Fe orphenwyd!"
Dwys ddolefa'r Meichiau mawr.

- 2 O! 'r trysorau anchwiliadwy
A gynnwysir yn y gair!
Môr diderfyn o fendithion,
I dlodion ynddo cair:

“Fe orphenwyd!”

Ni bydd eisieu aberth mwy.

- 3 Adgyweirier pob rhyw delyn
 Drwy y ddaear faith a'r nef,
 Er cyd-daro'r anthem newydd
 Heddyw a gyhoeddodd ef:
 “Fe orphenwyd!”
 Dyma gân na dderfydd byth.

E. E.

310.

Y Graig.

8. 7. 4.—Eli, 185. Frankfort, 173.

GWELAF graig a'm deil mewn stormydd
 O gawodydd dwr a thân;
 Yn wyneb uffern a'i rhuthriadau,
 Holl breswylwyr hon a gân:
 Cadarn sylfaen
 A osodwyd gan y Tad.

J. H.

311.

Crist oll yn hawddgar.

8. 7. 4.—Verona, 174. Tydfil, r. 64.

WELE'n sefyll rhwng y myrtwydd
 Wrthddrych teilwng o fy mryd:
 Er o'r braidd yr wy'n adnabod
 Ei fod uwch law gwrthddrychau'r byd:
 Henffych foreu
 Caf ei weled heb un llen.

- 2 Rhosyn Saron yw ei enw,
 Gwyn a gwridog, hardd ei bryd;
 Ar ddeng mil y mae'n rhagori
 O wrthddrychau pena'r byd:
 Ffrynd pechadur,
 Dyma'r llywydd ar y môr.

- 3 Beth sydd i mi mwy a wnelwyf
 Ag eilunod gwael y llawr?
 Tystio'r wyf nad yw eu cwmni
 I'w gymmharu â'm Iesu mawr:
 O! am aros
 Yn ei gariad ddyddiau f'oes.

A. G.

312.

Genedigaeth y Ceidwad.

8. 7. 4.—Peniel, 172. Alma, 179.

PERAIDD ganodd ser y borau
 Pan y ganwyd Brenin nef;
 Doethion a bugeiliaid hwythau
 Ddaethant i'w addoli ef:
 Gwerthfawr drysor!
 Yn y preseb Iesu a gaed.

- 2 Dyma Geidwad i'r colledig,
 Meddyg i'r gwywedig rai:
 Dyma un sy'n caru maddeu
 I bechaduriaid mawr eu bai:
 Diolch iddo
 Byth am gofio llwch y llawr.

M. R.

313.

Crist yn sylfaen.

8. 7. 3.—Wyddgrug, 185. Moldavia, 187.

NA'D fi adeiladu'n ysgafn
 Ar un sylfaen is y ne',
 Na chymmeryd craig i orphwys
 Tu yma i angeu yn dy le:
 Ti, fy Nuw, tra fwyf byw,
 Gaiff fod fy ngorphwysfa wiw.

- 2 Dyma'r maen sydd yn y gongl,
 Dyma'r gareg werthfawr, bur,
 Gloddiwyd allan yn y bryniau,
 Bryniau tragwyddoldeb dir:
 Nid oes le, is y ne',
 I adeiladu ond efe.
- 3 Byth ni dderfydd canu am dano,
 Byth ni dderfydd am ei glod,
 Tra fo caru pery canu,
 Caru sydd heb ddechreu'n bod;
 Nefoedd fry,'n gysson sy
 Oll yn canu i'm Harglwydd cu.
- 4 Minnau'r gwaela' o bechaduriaid,
 Yn y diwedd rof fy nhroed
 Ar y graig sydd yn y moroedd,
 Craig gadarnaf fu erioed;

Ceidw hon, rhag pob ton,
Ofnau i ffwrdd o dan fy mron.

- 5 Nis gall hwnw sy'n d'adnabod
Lai na dilyn ol dy droed;
Ac ni cha'dd a welodd d'wyneb
Wel'd cyffelyb iddo erioed:
Tyr'd yn glau, Iesu, mae
F'enaïd euog bron llesgau.

w.

314. *Ffynnon wedi ei hagoryd.*

8. 7. 3.—Priscilla, 190. Moldavia, 187.

- D**ACW'r ffynnon wedi ei hagog
A ddisgwyliwyd amryw oes,
'Nawr yn llifo fel y grisial
Maes o'i ystlys ar y groes:
Dwr a gwaed, rydd iachâd
I'r pechadur mwyaf gaed.
- 2 Dacw'r hoelion geirwon, llymion,
Wedi eu curo 'nawr i dref;
Dacw'r bicell yn trywanu
Mewn o dan ei ystlys ef:
Dacw boen addfwyn Oen
Yn rhoi'r nef i dewi sôn.
- 3 'Nawr mi glywa'r gair "Gorphenwyd!"
Gorphen iachawdwriaeth wir;
Ac mi wela'r gwaed yn hidlo
Dros ei ruddiau sanctaidd, pur;
Wele'r nef, gadarn, gref,
'Nawr yn t'wyllu wrth ei lef.
- 4 Dyma'r creigydd serth yn rhwygo,
Dyma'r meirw'n codi'n fyw;
Pa greadur a all ddioddef,
Griddfan chwerw f' Arglwydd Dduw!
Ochain mae, fe ga'dd wae,
Fel cawn innau fy rhyddhau.
- 5 Minnau, bellach, a obeithiaf;
Gobaith a all estyn f'oes,
Gobaith wedi ei sylfaenu
Ar och'neidiau pur y groes:

Dyma wlad caf iachâd,
A chaf gyflawn wir ryddhâd.

W.

315. *Haeddiant Crist yn anfeidrol.*

8. 7. 3.—Groeswen, A. 20. Revel, 186.

MAE cyflawnder maith o haeddiant
Annherfynol yn dy waed;
Sawl a'i teimlodd sy'n rhyfeddu,
Ac yn caru'r ddyfais rad:
Cariad drud, dros y byd,
Ddaeth yn ge'nllif coch i gyd.

2 Bod Creawdwr nef yn dioddef
Rodd anfeidrol werth a rhin
Yn mhob gwÿn, yn mhob ochenaid,
O ddioddefaint Mab y dyn:
Nid yw llid euogrwydd byd
Ddim i bwysô'i haeddiant drud.

3 Yma tardd cyfiawnder allan,
Fel rhyw ddiluw mawr, didrai;
Ac er golchi miloedd ynddo,
Nid yw'r dyfroedd ronyn llai:
Gwaed fy Nuw, haeddiant yw,
Trech na'r beiau dua'u lliw.

4 Pe bai dengmil lawn o ddynion
A'u heuogrwydd oll yn un,
Dengmil eilwaith maith o fydoedd
Ffiaidd, euog, yn gyttân;
Yma cawn, un prydawn,
Aberth berffaith dalai'r iawn.

W.

316. *Nerth ei ddioddefiadau.*

8. 7. 3.—Moldavia, 187. Groeswen, A. 20.

MAE grasusau pen Calfaria,
Mae rhinweddau marwol glwy',
Uwch eu prisio, uwch eu deall,
Gan angylion o honynt hwy:
Bywyd byd sy yma i gyd
Wedi ei gasglu'n gryno 'nghyd.

2 Pan oedd uffern fawr yn berwi
Fflamiau i maes i eitha'r byd,

- Ac yn bygwth llosgi'n ulw
 Ei drigolion oll i gyd:
 F'Arglwydd glân ddaeth yn mlaen,
 Ac a'm tynodd i o'r tân.
- 3 Rhaid oedd diodde'r chwerw boenau,
 Rhaid oedd hefyd fyned trwy
 Holl wasgfeun caled angeu,
 Er mor greulon oeddynt hwy:
 Cariad Duw yn unig yw
 A trwy rwystrau gwaetha'u rhyw.
- 4 Rhaid oedd concro trwy ddiodef,
 Nid concwerio wrth ei rym;
 Gallu'r nefoedd fawr ei hunan
 Heb ddiodef, thalsai ddim:
 Talu'n llawn, ar brydnawn
 Ar y croesbren gwnaeth e'n Iawn.
- 5 Diddig, diddig, fe'i gw'radwyddwyd,
 Tan ei boenau fel yr oen;
 Ni bu neb cyffelyb iddo
 Is yr wybr glywyd son;
 "Maddeu'n rhad, dyma waed!"
 Oedd ei weddi ar ei Dad.

w.

317.

Mawredd Crist.

8. 7. 3.—Wyddgrug, 185. Revel, 186.

- M**AWR oedd Crist yn nhragwyddoldeb,
 Mawr yn gwisgo natur dyn;
 Mawr yn marw ar Galfaria,
 Mawr yn maeddu angeu'i hun
 Hynod fawr yw yn awr.
 Brenin nef a daear lawr.
- 2 Mawr oedd Iesu yn yr arfaeth,
 Mawr yn y cyfammod hedd;
 Mawr yn Methle'm a Chalfaria,
 Mawr yn dod i'r lan o'r bedd:
 Mawr a fydd ef ryw ddydd
 Pan ddadguddir pethau cudd.
- 3 Mawr yw Iesu yn ei Berson;
 Mawr fel Duw, a mawr fel dyn;

Mawr ei degwch a'i hawddgarwch,
 Gwyn a gwridog, teg ei lun:
 Mawr yw ef yn y nef,
 Ar ei orsedd gadarn gref.

T. L.

318.

Y Messiah addawedig.

8. 7. 3—Wyddgrug, 185. Groeswen, A. 20.

WELE, cawsom y Messiah,
 Cyfaill gwerthfawroca erioed;
 Darfu Moses a'r prophwydi
 Ddweyd am dano cyn ei ddod:
 Iesu yw, gwir Fab Duw,
 Ffrynd a Phrynwr dynol ryw.

2 Hwn yw'r Oen, ar ben Calfaria,
 Aeth i'r lladdfa yn ein lle;
 Swm ein dyled fawr fe'i talodd,
 Ac a groesodd filiau'r ne';
 Trwy ei waed, i ni caed,
 Bythol heddwch a rhyddhâd.

3 Dyma Gyfaill haeddai 'i garu,
 A'i glodfori'n fwy nag un;
 Prynai'n bywyd, talai'n dyled,
 A'n glanhai â'i waed ei hun:
 Frodyr, dewch, llawenhewch!
 Diolchwch iddo, byth na thewch!

D. J.

319.

Y Cyfaill goreu.

8. 7. 7.—Vesper, 192.

Y MAE un, uwch law pawb ereill
 Drwy'r greadigaeth faith i gyd,
 Sydd yn haeddu ei alw'n gyfaill,
 Ac a bery'r un o hyd:
 Brawd a anwyd i ni yw
 Erbyn c'ledi o bob rhyw.

2 Nis gall meithder ffordd, nac amser,
 Oeri dim o'i gariad ef;
 Mae ei fynwes byth yn dyner,
 A'i gymdeithas byth yn gref:
 Nis gall dyfroedd angeu llym
 Ddiffodd ei angerddol rym.

Yn mha le y ceir, er chwilio,
 Neb yn caru fel efe?
 P'le mae'r cyfaill, er ein hachub,
 Roi ei fywyd yn ein lle!
 Nid oes debyg iddō ef
 Drwy y ddaear faith a'r nef.

4 Pan fo pawb yn cefnu arnom
 Yn y dyffryn tywyll du;
 Pan fo pob daearol undeb
 Yn ymddattod o bob tu;
 Saif e'n ffyddlon y pryd hyn,
 Ac a'n dwg yn iach trwy'r glyn.

5 A phan ymddangoso eilwaith,
 Yn ngogoniant pur ei Dad,
 Gyda'i holl angylion sanctaidd,
 Mewn anrhydedd a mawrhâd,
 Fe geir gwel'd mai'r un fydd ef,
 Er myn'd heibio'r byd a'r nef.

E. E.

320. "*Yn yr hwn y mae i ni brynedigaeth.*"

7au. 4ll.—German Hymn, 194. Melton, 198.

EI gyfiawnder dwyfol ef
 Ydyw'm cadarn noddfa gref;
 'Cholla'i 'ngafael arno ddim
 Pan bo 'mhechod yn ei rym.

2 Dan ei gysgod byddaf byw,
 Uwch pob trysor gwaed fy Nuw;
 Nis gall pŵer uffern faith
 Ddim fy nrygu ar fy nhaith.

3 Ar Galfaria un prydawn
 Cawsom goncwest hyfryd iawn;
 Uffern faith a'i hanferth rym
 Ddarostyngwyd lawr i ddim.

W.

321. *Mawl i'r hwn a fu farw.*

7au. 6ll.—Berlin, 200. Newport, 201.

'**D**OES gyffelyb iddo ef
 Ar y ddaear, yn y nef;
 Trech ei allu, trech ei ras
 Na dyfnderau calon gas:

- A'i ffyddlondeb sydd yn fwy
Nag angeuol ddwyfol glwy'.
- 2 Caned cenedlaethau'r byd,
Am ei enw mawr ynghyd;
Aed i gyrau pella'r ne',
Aed i'r dwyrain, aed i'r de':
Bloeddied moroedd gyda thir
Ddyfnder iachawdwriaeth bur.
- 3 Na foed un dyn is y rhod
Heb ddadseinio i maes ei glod;
Na foed neb is awyr las
Heb gael prawf o'i nefol ras,
Doed y ddaear fawr yn gron,
Yfent ddwr y ffynnon hon.
- 4 Deffro, f'enaïd! edrych draw,
Gwel Galfaria bell ger llaw;
Dacw'r hoel a'r bicell fain,
Dacw'r goron bigog, ddrain,
'Nawr yn gorwedd ar ei ben;
Cryned daear, dued nen!
- 5 O dy glwyfau rhed i maes
Afon ddwyfol loyw las,
Sydd yn achub, sy'n iachau
Myrddiwn o'r aflanaf rai,
Ac yn rhoddi cyflawn hedd
I rai tlota' erioed eu gwedd.

w.

322. *Cariad yn disgleirio ar y groes.*

7au. 6ll.—Berlin, 200. Newport, 201.

DACW gariad nefoedd wen;
Yn disgleirio ar y pren;
Dacw daledigaeth lawu
I ofynion trymion iawn:
Iesu gollodd ddwyfol waed,
Minnau gafodd wir iachâd.

- 2 Wele'r llwybr heddyw'n glir
Tua Chanaan hyfryd dir;
Y mae'r faner fawr yn mlaen,
F' holl elynion cwympo wnan';

Rhed yr oriau'u rhif i maes,
Caf fyn'd trwy'r Iorddonen las.

- 3 Wele'r Ganaan hyfryd wiw,
Dyma'r ardal caf fi fyw,
Gwlad heb ofid, gwlad heb wae,
Gwleddoedd hyfryd i barhau:
Dwyfol gariad, dwyfol hedd,
Gaf fwynhau tu draw i'r bedd.
- 4 Na ddoed gwael wrthddrychau'r byd
I gartrefu yn fy mryd;
Digon, f'enaid, digon yw
Myfyrdodau dwyfol friw:
Mae mwy pleser yn dy glwy
Na'u llawenydd penaf hwy.
- 5 Iesu gollodd ddwyfol waed,
Minnau gafodd wir iachâd;
Darfu ymffrost mawr y byd,
Iesu bia'r clod i gyd;
Wrth ei draed dymunwn fyw,
Holl hapusrwydd f'enaid yw.

w.

323.

“*Y Bugail da.*”

7. 4.—Aberafon, 209. Llanfair, A. 13.

BUGAIL yw, fe roes ei waed
Dros ei ddefaid,
Ac fe'n prynodd ni yn rhad
O'n caethiwed;
Dygodd ni i brofi blas
Dwyfol fanna;
Bellach canwn am ei ras,
Haleluwia.

- 2 Nid oes terfyn byth i'w gael
Ar ei gariad;
Mae'i drysorau mawrion, hael,
Uwch eu dirnad;
Ynddo ei hunan mae yn llwyr
Oll ddymunaf;
Minnau ganaf foreu a hwyr,
Haleluwia.

w.

324. “*Fy Anwylyd sydd wyn a gwridog.*”

7. 4.—Aberafon, 209. Essex, 208.

G WYN a gwridog, hawddgar iawn,

Yw f’Anwylyd;

Doniau’r nef sydd ynddo’n llawn,

Peraidd hyfryd;

Daear faith, ac uchder nef,

Byth ni ffeindia

Arall debyg iddo ef—

Haleluwia.

2 Dygodd f’enaid ar ei ol

Yn dra rhyfedd;

Mi orphwysaf yn ei gôl

Hyd y diwedd:

Ffowch, greaduriaid o bob rhyw,

Mwy ni charaf

Wrthddrych arall ond fy Nuw—

Haleluwia.

3 Ynddo’i hunan mae yn llawn

Bob trysorau,

Dwyfol, perffraith, gwerthfawr iawn

Am fy meiau;

Gwir ddoethineb, heidd, a gras,

Gwerthfawrocaf;

Nerth i hollol gario’r maes,

Haleluwia.

4 Dyma sylfaen gadarn, gref,

Trwy fy mywyd;

Credu, ac edrych arno ef,

Yw fy ngwynfyd;

Ynddo bellach, trwy bob pla,

Y gobeithiaf;

Ac mewn rhyfel canu wnafl,

Haleluwia.

w.

325.

Tangnefedd trwy waed Iesu.

7. 4.—Tiberias, A. 12. Patmos, 210.

G AD im’, Arglwydd, tra fwyf byw,

I gael gwledda

Ar dy ddwyfol, farwol, friw,
 Y gwir fanna;
 Dy ddiodefaint yw fy nerth,
 A fy iechyd,
 Dros y bryniau mwyaf serth
 I dir y bywyd.

- 2 Dedwydd yw sy'n profi'th hedd
 A'th gymmundeib;
 Dedwydd yw sy'n gweled gwedd
 Dy lân wyneb;
 Dy gyfeillach nefol, wiw,
 Sy'n wir fywyd,
 A dy heddwch dwyfol yw
 'Mherffaith iechyd.

w.

326.

Y cyfammod gras.

7. 4.—Aberafon, 209. Essex, 208.

GWNAWD cyfammod gwerthfawr rhad,
 I fy ngwared,
 Rhwng fy Iesu a'm hanwyl Dad,
 O'm caethiwed;
 Ar ammodau cedyrn, drud,
 Na all, ond hyny,
 Satan, uffern fawr, a'r byd
 Eu diddymu.

- 2 'Roedd ei bleser cyn bod byd
 Gyda dynion,
 Ac yn caru yr oedd o hyd
 Ei gaseion;
 Ac fe dalodd drostynt iawn
 Pan oent etto
 Mewn tywyllwch dudew, llawn,
 Heb ddihuno.

- 3 Cyn rhoi bod i'r ddaear gron,
 Na dim arni,
 Gwnawd y ddwyfol drefn hon
 I'm gwaredu;
 Iesu addawodd golli ei waed,
 Yn llawn foddlon,

Yn ol arch ei anwyl Dad,
Dros elynion.

- 4 Cafodd enw, cafodd glod,
O ddiodde';
Cafodd daliad pena' erioed
O'i gystuddiau;
Fe gyflawna'i anwyl Dad
Ei addewidion,
Roddodd iddo am golli ei waed
Yn dra ffyddlon.

W.

327. *Dim yn ddigonol ond aberth y groes.*

7. 4.—Aberafon, 209. Essex, 208.

NID oes aberth o un rhyw
Yn mhlith miloedd,
Dâl am drosedd lleia'i ryw,
Yn oes oesoedd;
Dim ond aberth dwyfol ddyn
Foddia Dduwdod;
Angeu T'wysog nef ei hun
Bwysa 'mhechod.

- 2 Dyma'r aberth mae erioed
Son am dano;
Ar y ddaear 'does yn bod
Debyg iddo:
Mae seraphiaid pena'r nen
Yn rhyfeddu,
Gwel'd eu Brenin ar y pren
'Nawr yn trengu.

W.

328. *Hedd a chariad.*

7. 4.—Llanfair, A. 13.

HEDD a chariad ar y groes
Darddodd allan;
Iesu yn nyfnder angeu loes
Faeddodd Satan;
Er ei glwyfo dan ei fron,
Ef orchfygodd;
Cenir am y frwydr hon
Yn oes oesoedd,

AN.

329.

Iawn ac eiriolaeth Crist.

7. 4.—Aberafon, 209. Llanfair, A. 13.

ANGEU ac eiriolaeth Crist
 Yw 'ngorfoledd;
 Hyn a ddwg i'm henaid trist
 Lawn dangnefedd;
 Collai'r ddeddf ei damniol rym
 Ar Galfaria;
 Dofwyd llid cyfiawnder llym;
 Haleluwia.

2 Iesu yw difyrwch f'oes,
 Yn fy mlinfyd;
 Ac ymfrostiaf yn ei groes
 Dros fy mywyd;
 Dan ei gysgod, nos a dydd,
 Gwnaf fy nhrigfa;
 Fy nhŵr cadarn byth a fydd,
 Haleluwia.

3 Iesu, a'i gyfiawnder ef,
 Yw fy mywyd;
 Fe'm cymmhwysa i deyrnas nef
 Trwy ei Ysbryd;
 Golchir fi o'm pen i'm traed
 Fel yr eira,
 Trwy rinweddau dwyfol waed:
 Haleluwia.

4 Mae fy Mhrynwr heddyw'n fyw,
 Ac yn eiriol;
 Sail eiriolaeth dros of yw
 Iawn digonol:
 Ei waith ynof yn y man
 A berffoithia;
 Gorfoleddaf yn fy rhan:
 Haleluwia.

P. J.

330.

Ffynnon i bechod ac aflendid.

7. 4.—Aberafon, 209. Llanfair, A. 13.

CANED nef a daear lawr,
 Fe gaed ffynnon,

- I olchi pechaduriaid mawr
 Yn glaer wynion:
 Yn y ffynnon gyda hwy
 Minnau ymolchaf,
 Ac mi ganaf fyth tra bwy',
 Haleluwia.
- 2 Dyma'r dwr, a dyma'r gwaed,
 Redodd allan,
 Ac o'i ystyls sanctaidd gaed
 I olchi'r aflan;
 Hon yw'r ffynnon sy'n glanhau
 Yr aflanaf;
 Yn dragwydd mae'n parhau:
 Haleluwia.

E. PARRY.

331. *"Llais hyfryd rhad ras."*

12. 11.—Rhad ras, v. 75.

- L**LAIS hyfryd rhad ras sy'n gwaeddi diangfa,
 Yn nghlwyfau Mab Duw, bechadur, mae noddfa;
 I olchi aflendid a phechod yn hollol,
 Fe redodd ei waed yn ffrydiau iachusol:
 Haleluwia i'r Oen bwrcasodd ein pardwn,
 'Nol croesi'r Iorddonen drachefn ni a'i molwn.
- 2 Ar angeu ac uffern cadd lawn fuddugoliaeth,
 Ysbeiliodd holl allu'r tywyllwch ar unwaith;
 Holl filwyr y groes gant ynddo dangnefedd,
 Fe'u harwain hwy'n sicr i berffaith orfoledd,
 Haleluwia, &c.
- 3 'Nol tirio yn iach i'r tawel anneddau,
 Ni seiniwn ei glod ar euraidd delynau;
 Trwy nefol ardaloedd ni a'i molwn byth bythol,
 Wrth rodio ar lenydd yr afon dragwyddol:
 Haleluwia, &c.

D. C.

332. *Cân y gwynfedigion am angeu'r groes.*

11au.—Wareham, 213. Joanna, 214.

FE'M llyngewyd i fyny mewn syndod i gyd
 Wrth feddwl am angeu Iachawdwr y byd;
 Trysorau o gariad, trysorau o ras,
 Na fedr angylion eu gosod i maes.

- 2 O! henffych ddirgelion, anfeidrol eu rhyw,
A ddaeth i'r goleuni trwy glwyfau fy Nuw;
Ni fydd tragwyddoldeb ddim gormod ei hun
I chwilio dyfnderoedd fy Arglwydd yn ddyn.
- 3 Ysbrydoedd rhai cyfiawn ddiangodd o'r byd,
A hyn sy'n difyru eu hunain o hyd,
Gan edrych i'r orsedd ddisgleirwen o'u blaen,
A dyblu fyth eilwaith ac eilwaith eu cân.
- 4 Eu cân sydd am gariad yn gwared y byd,
Am undeb angylion a seintiau ynghyd,
Am ddoniau'r Messiah, am feithder ei loes,
Ac am anfeidroldeb holl bwrcas y groes. w.

333.

Canu am gariad Crist.

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

- N**I ganwn am gariad Creawdwr yn ddyn,
Ennynodd cyn oesoedd o fewn iddo'i hun;
Ni chwilia na cherub, na seraph, na saint,
Ei ddyfnder, na'i uchder, nac eangder ei faint.
- 2 Rhyfeddod angylion yn nghanol y nef,
Rhyfeddod galluoedd a thronau yw ef;
Diffygia'r ffurfafen a'r ser o bob rhyw,
Cyn blinaf fi ganu am gariad fy Nuw.
- 3 P'le, Arglwydd, dechreuaf?—pa ochr, pa du,
Ai yn nhragwyddoldeb, neu Galfari fry?
Diddechreu, diddiwedd, anfeidrol, a rhad,
Yw cariad a brynwyd â dim ond y gwaed.
- 4 Fy enaid, gwel gariad yn fyw ar y pren,
Ac uffern yn methu darostwng ei ben;
Er marw fy Iesu, er hoelio fy Nuw,
Fe barodd ei gariad trwy angeu yn fyw.
- 5 O ryfedd ddoethineb! rhyfeddod ei hun!
A ffeindiai'r fath foddion i brynu'r fath un;
Fy Iesu yn marw—fy Iesu oedd Dduw,
Yn marw ar groesbren, i minnau gael byw. w.

334.

“Afon bur o dduwr y bywyd.”

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

YR afon a lifodd rhwng nefoedd a llawr,
Yw gwraidd fy ngorfoledd, a'm cysur yn awr;

- Calfaria roes haeddiant, Calfaria roes hedd,
Calfaria sy'n cadw agoriad y bedd.
- 2 Mae angeu ei hunan, ei ofnau a'i loes,
Mewn cadwyn gadarnaf yn rhwym wrth y groes:
Allweddau hen uffern ddychrynlyd i gyd
Sy'n hongian wrth wregys Iachawdwr y byd.
- 3 'Does dim at ostegu pob terfysg a loes,
Cydwytod a'i dychryn, ond angen dy groes;
Can' miloedd o ofnau oedd ynwy'n gyttân,
Nes clywed fod Crëwr y ddaear yn ddyn.
- 4 Wel, bellach, boed i mi roi ffarwel i'r byd,
Ffarwel i'w drysorau a'i bleser ynghyd;
Un gorchwyl sydd genyf fyth mwyach i gyd,
Sef caru a chanu i Iachawdwr y byd. w.

335. *Rhinwedd marwolaeth yr Oen.*

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

- O** GARIAD! O gariad! anfeidrol ei faint,
Fod llwch mor annheilwng yn cael y fath fraint;
Cael heddwch cydwytod, a'i chlirio trwy'r gwaed,
A choroph y farwolaeth, sef pechod, dan draed.
- 2 Nis gallai'r holl foroedd byth olchi fy mriw,
Na gwaed y creaduriaid er amled eu rhyw;
Ond gwaed y Messïah a'i gwella'n ddi-boen,
Rhyfeddol yw rhinwedd marwolaeth yr Oen.
- 3 Cydganed y ddaear a'r nefoedd ynghyd
Ogoniant tragwyddol i Brynwr y byd;
Molianned pob enaid fy Arglwydd ar gân,
Am achub anhydyn bentewyn o'r tân.
- 4 Mae'r jubil dragwyddol yn awr wrth y drws,
Fe gododd yr haulwen, ni gawsom y tlws,
Daw gogledd a dwyrain, gorllewin a de,
Yn llucedd i foli Tywysog y ne'. M. R.

336. *Gwardigaeth trwy Grist.*

8au. 8llin.—Bethel, 216. Elliot, 217.

- O!** AGOR fy llygaid i weled
Dirgelwch dy arfaeth a'th air;
Mae'n well i mi gyfraith dy enau
Na miloedd o arian ac aur:

Y ddaear ä'n dân, a'i thrysorau,
 Ond geiriau fy Nuw fydd yr un;
 Y bywyd tragwyddol yw 'nabod,
 Fy Mhrynwr yn Dduw ac yn ddyn.

- 2 Rhyfeddod a bery'n ddiddarfed
 Yw'r ffordd a gymmerodd efe
 I achub pechadur colledig,
 Trwy farw ei hun yn ei le:
 Fe safodd fy Mrenin ei hunan,
 Gorchfygodd awdurdod y ddraig;
 Ein Samson galluog ni ydyw:
 O! caned preswylwyr y graig.
- 3 Daeth blwyddyn y caethion i ganu;
 Doed meibion y gaethglud ynghyd;
 Ni seiniwn drwy'r nefoedd a'r ddaear,
 Ogoniant i Brynwr y byd:
 Mae Brenin y nef yn y fyddin;
 Gwae Satan a'i filwyr yn awr;
 Trugaredd a hedd sy'n teyrnasu:
 Gogoniant trwy'r nefoedd a'r llawr.
- 4 Y llew o lwyth Judah orchfygodd;
 Pa elyn all sefyll o'i flaen?
 Mae Seion yn teithio tuag adref
 Mewn cerbyd dychrynlyd o dân:
 Bydd miloedd o saint ac angylion,
 Yn dorf ogoneddus ynghyd,
 Yn canu rhyw anthem dragwyddol
 O foliant i Brynwr y byd.

M. R.

337. *Trugaredd Duw yn Nghrist.*

Sau. 8llin.—Elliot, 217. Bethel, 216.

RHYFEDDOL weithredoedd trugaredd,
 Sef prif briodoledd ein Duw;
 Trugaredd a garodd dros fesur
 Bechadur llwyr ammhur ei ryw;
 Trugaredd o'i blaid sydd yn eiriol;
 Trugaredd anfeidrol sydd fwyn;
 Pan lefo yn ngolwg ei waeledd,
 Fe wrendy trugaredd ei gŵyn.

D. T.

338.

Meddyliau trugaredd a gras.

Sau, 8 llin.—Salome, 218.

DADGUDDIWYD dirgelion i maes,
 Dirgelion cuddiedig i'r byd,
 Meddyliau trugaredd a gras
 I'r penaf bechadur i gyd,
 A gloed mewn addewid sydd gref,
 Na welir fyth fythoedd ei hail,
 O ddyfnder y ddaear i'r nef,
 Mor gywir, mor sicr ei sail.

- 2 Fe'm boddwyd mewn syndod yn lân
 Wrth chwilio eu natur i maes;
 'Does angel na seraph a gân
 Am ddyfnder anorphen ei ras:
 Pwy bwysa'i ddiodefaint ar bren?
 Pwy bwysa lawn haeddiant ei loes?
 Tra tafod yn chwareu'n fy mhen
 Mi ganaf am gongwest ei groes.
- 3 'R anrhydedd, a'r gallu, a'r clod,
 Y moliant a'r parch yn gyttân,
 O'r nefoedd i'r ddaear gaiff fod
 Yn gyfan i'm Harglwydd ei hun;
 Aed sw'n dy farwolaeth i maes,
 O'r dwyrain liosog i'r de;
 Helaethed terfynau dy ras
 Mor bell ag y cyrhaedd y ne'.
- 4 Aed ein Haleluwia i'r lan,
 Trwy'r awyr anfeidrol ei maint;
 Cymmysged caniadau rhai gwan
 A thyrfa liosog o saint:
 Ni gawsom gan cymmaint a'r byd,
 Can cymmaint drachefn a hyn,
 Can cymmaint a'r nefoedd i gyd—
 Brydnawngwaith ar Galfari fryn.

w.

339.

Prynwr byw.

Sau. 8 llin.—Salome, 218.

MI wn fod fy Mhrynwr yn fyw,
 A'm prynodd â thaliad mor ddrud;

Fe saif ar y ddaear, gwir yw,
 Yn niwedd holl oesoedd y byd:
 Er ised, er gwaeled fy ngwedd,
 Teyrnasu mae 'Mhrynwr a 'Mrawd;
 Ac er fy malurio'n y bedd,
 Ca'i weled ef etto'n fy nghnawd.

- 2 Wel, arno bo'm golwg bob dydd,
 A'i daliad anfeidrol o werth;
 Gwir Awdwr, Perffeithydd ein ffydd,
 Fe'm cynnal ar lwybrau blin, serth,
 Fy enaid, ymestyn yn mlaen,
 Na orphwys nes cyrhaedd y tir,
 Y Ganaan dragwyddol ei chân,
 Y Sabbath hyfrydol yn wir.

T. J.

340. *Pwy yw hwn yn dyfod o Edom?*

8au. 8llin.—Salome, 218.

PWY welaf o Edom yn dod,
 Mil harddach na thoriad y wawr,
 Yn sathru dan wadn ei droed
 Elynion yn lluoedd i'r llawr;
 Ei wisg wedi ei lliwio gan waed,
 Ei saethau a'i gleddyf yn llym;
 Ei harddwch yn llanw'r holl wlad,
 Yn ymdaith yn amllder ei rym?

- 2 Myfi, 'r hwn wyf Alpha cyn byd,
 Wyf gadarn i ladd ac iachau;
 Fy ngeiriau a safant i gyd
 Pan ballo ffyddlondeb pob rhai.
 Ond pam mae dy wisgoedd yn waed,
 A'th gleddyf mor goched ei fin,
 Fel un a f'ai'n sathru dan draed
 Y gwinwryf yn ngwinllan y gwin?

- 3 Wrth weled y fyddin mor fawr,
 Dan arfau yn llawnion o lid,
 Yn llanw holl wyneb y llawr,
 Y bobl giliasant i gyd;
 Gadawyd fi'n unig, heb ail,
 I sefyll yn gwyneb fy nghas,

Gelynion mor amled a'r dail
Yn llanw holl gyrau y maes.

4 Mi godais i fyny fy llaw,
Ymleddais, ennillais y dydd,
Fy holl waredigion a ddaw,
A'm caethion a roddir yn rhydd;
Ennillais fath gongwest trwy waed,
Mae genyf lywodraeth mor fawr,
Hyd eithaf trigfanau fy Nhad,
Mae'n cyrhaedd o'r nefoedd i'r llawr.

5 Pa feddwl, pa 'madrodd, pa ddawn,
Pa dafod all osod i maes,
Mor felus, mor helaeth, mor llawn,
Mor gryfed ei gariad a'i ras?
Afonydd sy'n rhedeg mor gryf,
Nas dichon i bechod na bai
Wrthsefyll yn erbyn eu llif
A'u llanw ardderchog di-drai.

6 Fel fflamau angerddol o dân
Yw cariad f'Anwylyd o hyd;
Fe losgodd bob rhwystrau o'i flaen,
Fe yfodd o'r afon i gyd:
Ymaflodd mewn dyn ar y llawr,
Fe'i dygodd â'r Duwdod yn un;
Y pellder oedd rhyngddynt oedd fawr,
Fe'i llanwodd â'i haeddiant ei hun.

J. W.

341.

Mawl i gariad Crist.

5. 5. 6. 5.—Cysur, 219.

YR Iesu'n ddi-lai
A'm gwared o'm gwae;
Achubodd fy mywyd,
Maddeuodd fy mai;
Fe'm golchodd yn rhad,
Do'n wir, yn ei waed,
Gan selio fy mhardwn
Rhoes i mi ryddhâd.

2 O! melus yw'r wledd,
 Ce's weled ei wedd,
 Fy Mhrynwr a'm Prophwyd
 Mwyn hyfryd mewn hedd;
 Fy Mhriod a'm Pen
 A rwygodd y llen;
 Ffordd newydd a bywiol
 Sydd i fyn'd uwch y nen.

3 Fy enaid i sydd
 Yn awr, nos a dydd,
 Am ganmol fy Iesu
 A'm rhoddodd yn rhydd:
 Ffarwel fo i'r byd,
 A'i bleser ynghyd;
 Ar drysor y nefoedd
 Fe redodd fy mryd.

4 'Rwy'n gweled bob dydd
 Mai gwerthfawr yw ffydd;
 Pan elwy' i borth angeu
 Fy angor a fydd:
 Mwy gwerthfawr im yw
 Na chyfoeth Periw:
 Mwy diogel i'm cynnal
 Ddydd dial ein Duw.

w.

342. “*Trysorau uwch gwybod y byd.*”

5. 5. 6. 5.—Cysur, 210.

Y CYSUR i gyd
 Sy'n llanw fy mryd,
 Fod genyf drysorau
 Uwch gwybod y byd;
 Ac er bod hwy 'nghudd,
 Nas gwel hwynt ond ffydd,
 Ceir eglur ddadguddiad
 O honynt ryw ddydd.

2 Anfeidrol oedd llid
 Creawdwr y byd
 Yn erbyn y pechod
 Sy'n damnio o hyd:

Ond Tywysog a gaed
A gollodd ei waed,
Fe brynodd faddeuant
A heddwch y Tad.

- 3 Ffordd wnaethpwyd yn llyn
Ar Galfari fryn,
I sicrach paradwys
Na goll'som cyn hyn:
Ac yno ni gawn
Oll yfed yn llawn
O wleddoedd y bywyd,
Heb foreu na nawn.

343. *Rhinweddau angeu'r groes.*

5. 5. 6. 5.—Cysur, 219.

FY Iesu mwy fydd
Fy noddfa bob dydd,
O ddyfnder pydewau
Fe'm rhoddodd yn rhydd:
Ni feddaf iachâd,
Un dim ond ei waed—
Fy heddwch a'm haeddiant,
Fy nerth a'm parhâd.

- 2 Rhyw afon a gaed,
O ddwr ac o waed;
O'r orsedd ddisgleirdeg
Mae 'n rhedeg yn rhad,
I wella fy mriw,
Fy meiau o bob rhyw
A chànu fy enaid,
Er dued ei liw.

- 3 Boed yma fy nyth,
A'm bywyd i byth,
Yn nghlwyfau'r Oen tyner,
A'i lawnder di-lyth;
Ac yma caf fyw,
Er croesau o bob rhyw,
A'm henaid yn llawen,
Dan aden fy Nuw.

- 4 Wel, bellach, mi ä 'mlaen,
 Trwy ddwr a thrwy dân,
 Er cymmaint fy nyled,
 Fe'i talwyd yn lân;
 Moliannu mwy fydd
 Fy mhleser bob dydd,
 'Nol agor y carchar,
 Pwy all fod yn brudd?

AN.

344. *Rhinwedd angeu Calfaría.*

5. 5. 6. 5.—Cysur, 219.

- I**S y nefoedd ni fu
 'R fath fendith i mi
 Ag angeu fy Iesu
 Ar Galfari fry;
 Rhyfeddod y byd
 Yw angeu mor ddrud,
 A gwreiddyn caniadau
 'R ffyddloniaid i gyd.
- 2 Af bellach yn hy'
 Tua'r Ganaan sydd fry
 Mi wela'r addewid
 Yn gadarn o'm tu;
 A geiriau fy Nuw
 Sy'n gadarn o ryw,
 Fe dd'wedodd cawn goncro
 'Ngelynion bob rhyw.

W.

345. *Ceidwad digonol.*

5. 5. 8.—Hungerford, 220.

- P**OB seraph, pob sant,
 Henafgwyr a phlant,
 Gogoniant a ddodant i Dduw
 Fel tyrfa gyttûn,
 Yn beraidd bob un,
 Am Geidwad o forwyn yn fyw.
- 2 Efe yw fy hedd,
 Fy aberth a'm gwledd,
 A'm sail am drugaredd i gyd;

Ein cysgod, a'n cân,
Mewn dwr, ac mew'n tân,
Gwnaed uffern ei hamcan o hyd.

- 3 Yn babell y bydd
Rhag poethder y dydd,
A chedyrn lifogydd y fall;
Mewn cysgod mor dda,
Holl uffern a'i phla,
Er chwennyech, ein difa nid all.

E. J.

346.

Trysorau yr Iawn.

5. 5. 8.—Hungerford, 220. Edeyrn, v. 77.

TRYSORAU mor glir

Ni welwn yn wir,
I randir yr India pe'r awn;
Pur aur o Periw
Cyffelyb nid yw
I heddwch fy Nuw yn yr Iawn.

- 2 Caed person mor lawn
O gyfoeth a dawn,
A dalodd yn gyflawn y gwerth;
Trwy'r ddyfais fawr hon
Gwneir Seion yn llon,
Fe wisg ei anwylion â nerth.

- 3 Dim trysor nis cair
Mewn perlau nac aur,
Er chwilio hyd derfyn ein dydd,
A bwysa dy hedd
Tu yma i'r bedd,
Heb goffa'r llawenydd a fydd.

E. E.

347.

Yr un testyn.

5. 5. 8.—Hungerford, 220.

MAE trysor sydd fwy
I'w gael yn ei glwy'
Na'r ddaear a'i gwychder i gyd;
A phrofiad o'i hedd
Sydd fwy nag a fedd
Holl fawredd a bonedd y byd.

AN.

AM YR YSBRYD GLÂN.

348. *Yr Ysbryd Glân a'i ddoniau.*

M. S.—Dymuniad, 74. Saxony, 72.

TYR'D, Ysbryd Glân, i'n c'lonau ni,
A dod d'oleuni nefol;

Tydi wyt Ysbryd Crist; dy ddawn
Sydd fawr iawn a rhagorol.

2 Llawenydd, bywyd, cariad pur,
Ydynt dy eglur ddoniau;
Dod eli i'n llygaid, fel i'th saint,
Ac enaint i'n gwynebaw.

3 Gwasgara di'n gelynion trwch,
A heddwch dyro ini;
Os T'wysog i ni fydd Duw Nêr
Pob peth fydd er daioni.

4 Dysg in adnabod y Duw Dad,
Y gwir Fab rhad a thithan,
Yn un tragwyddol Dduw i fod
Yn hynod Dri phersonau;

5 Fel y molianner, yn mhob oes,
Y Duw a roes drugaredd,
Y Tad, y Mab, a'r Ysbryd Glân,
Da dadgan ei anrhydedd.

B. P.

349. *Goleuni yr Ysbryd.*

M. S.—Dymuniad, 74. Saxony, 72.

TYR'D, Ysbryd Glân, tragwyddol Dduw,
Yr unrhyw a'r Tad nefol,
Yr unrhyw hefyd a'r Mab rhad;
Duw cariad tangnefeddol.

2 Llewyrcha i'n c'lonau ni â'th ras,
Fel byddo gas in' bechu,
Ac i ni, mewn sancteiddrwydd rhydd,
Bob dydd dy wasanaethu.

- 3 Tydi addewaist ddysgu, Iôn,
 Dy weision i lefaru,
 Fel yn mhob man y caffo'n rhwydd
 Yr Arglwydd ei foliannu!
- 4 O! Ysbryd Glân, i'n c'lonau ni,
 Y gwir oleuni danfon;
 A hefyd sêl, tra fom ni byw,
 I garu Duw yn ffyddlon.
- 5 Dod fesur mawr o'th ras yn rhwydd,
 O Arglwydd Dduw Goruchaf!
 Diddanwch i ni felly bydd
 Yn y brawd ddydd diweddaf.

E. P.

350.

Doniau yr Ysbryd.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Persia, 68.

- Y** SBRYD y Tad a'r Mab wyt ti,
 Un Duw yn Dri Phersonau;
 Cyffeswn di o ddydd i ddydd,
 A chysson ffydd yn ddiau.
- 2 Dy ddoniau ydynt aml a dwys,
 Y rhai i'r eglwys rhoddi;
 O fewn i'th saint, y ddeddf ddi-lys,
 Tydi â'th fys 'sgrifeni.
- 3 Pur ffynnon pob llawenydd glân,
 Y grymus dân cariadol,
 Y gwir eneiniad mawr ei les,
 Sy'n rhoddi gwres ysbrydol.
- 4 Diddanydd ydwyt ti yn wir
 Yn mhob rhyw hir orthrymder;
 Dy holl ddaioni di, a'th glod,
 A thafod ni adrodder.
- 5 Attolwg, dyro i ni dy rad
 I garu'r Tad a'i 'nabod,
 A'n Harglwydd Iesu, ei Fab ef,
 Gwna'n ffydd yn gref i'w ganfod.

E. P.

351.

Arweiniad yr Ysbryd.

M. C.—Bangor, 94. Gwrecsam, 97.

O! TYRED, Ysbryd sanctaidd, pur,
 Nertha'm blinedig draed;

- A rho i mi olwg oleu, glir,
Ar hyfryd dir fy ngwlad.
- 2 Gâd i mi ado'r anial maith,
Gwlad galar, a gwlad gwae;
A myned rhagof tua'r tir
Sy â'i bleser yn parhau.
- 3 'Rwyf fel y gwyliwr ar y mur,
Yn disgwyl, bob yr awr,
Am wel'd yn gwawrio jubil fwyn
Fy muddugoliaeth fawr.
- 4 Pleserau'r ddaear wedi ffoi,
Pob chwantau i gyl yn un,
Heb un difyrwch îs y rhod
Ond Iesu mawr ei hun.
- 5 A meddwl am gwmpeini'r nef,
A meddwl am y gwaith
Fydd genyf yno'n treulio i maes
Holl dragwyddoldeb maith.
- 6 Yn mhlith cwmpeini rif y sêr,
Llawn ddisglaer uwch y nen,
Yn cymmysg cariad ato ef
Fu farw ar y pren.

W.

352. *Deisyfiad am yr Ysbryd Glân.*

M. C.—Bangor, 94. St. Mary, 92.

O! ANFON di yr Ysbryd Glân,
Yn enw Iesu mawr,
A'i weithrediadau megys tân;
O! deued ef i lawr.

J. H.

353. *Calon bur yn deml i'r Ysbryd.*

6. 8.—Alexandria, 139. Dolgellau, r. 48.

NI thrig awelon nef
Mewn dyfnder pydew cas;
Ni thrig cysuron neb
Mewn ysbryd heb dy ras:
Pur yw dy swydd, pur fydd dy le,
Fy Nuw, o fewn i'r ddae'r a'r ne'.

2 O Arglwydd! tyr'd i lawr,
 Gwna drigfan it dy hun,
 Gwna deml sancteiddiol fawr
 O galon aflan dyn;
 A thrig yn hon, fel Seion gynt,
 Er pob rhyw dywyll stormus wynt.

3 Tra, Arglwydd, yn y byd,
 Rho'm golwg ar y wlad,
 Yr etifeddiaeth fry,
 Pleserau tŷ fy Nhad,
 A'r gwleddoedd maith sydd yn parhau,
 Lle nad oes gofid, poen, na gwae.

w.

354. *Gweddi am sancteiddrwydd.*

8. 7. 4.—Hyder, 182. St. Peter, 183.

O! SANCTEIDDIA f'enaid, Arglwydd,
 Yn mhob nwyd, ac yn mhob dawn
 Rho egwyddor bur y nefoedd
 Yn fy ysbryd llesg yn llawn:
 Na'd fi grwydro,
 Draw nac yma o fy lle.

2 Ti dy hunan all fy nghadw,
 Rhag im ŵyro ar y dde,
 Rhedeg eilwaith ar yr aswy,
 Methu cadw llwybrau'r ne':
 O! tosturia;
 Mewn anialwch 'rwyf yn byw.

3 Plana'r egwyddorion hyny
 Yn fy enaid bob yr un,
 Ag sydd megys peraroglau
 Yn dy natur di dy hun:
 Blodau hyfryd,
 Fo'n disgleirio dae'r a nef.

4 Fel na chaffo pechod atgas,
 Mwg a tharth y pydew mawr,
 I fy nallu ar y llwybr,
 Na fy nhaffu fyth i lawr;
 Gwna i mi gerdded
 Union ffordd wrth oleu dydd.

w.

355.

Gwaith yr Ysbryd ar y galon.

8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.

NERTHOEDD y tragwyddol Ysbryd,

Yn haeddiannau'r dwyfol Iawn,

Wna i'r fynwes ddiffaith, galed,

I ffrwythloni'n hyfryd lawn

O rasmusau,

Per blanhigion nefol wlad.

2 Creigiau tanllyd Salem waedlyd,

Rhai fu'n bloeddio âg un llef,

Am Dywysog mawr y bywyd,

"Ymaith! O! croeshoelier ef!"

Gwnaeth i'r rhei'ny

Wylo edifeirwch pur.

3 Os disgyni, addfwyn Ysbryd,

I ryw fynwes fel rhai hyn,

A'i haddurno â phur ddelw

'R hwn fu farw ar y bryn,

Mawl a seinia

Trwy'r holl nefoedd sawr am hyn.

D. C.

AM AIR DUW.

356.

Crist yn y gair.

M. H.—Angels' Hymn, 27. Sarum, 23.

NID yw hyfrydwch cnawd a byd

Ond pethau gweigion oll i gyd;

Wrth chwilio gair yr Arglwydd cawn

Hyfrydwch gwell o lawer iawn.

2 Mae rhyfeddodau rif y dail

Yn mherson hynod Adda'r Ail;

Difyrwch penaf nef y nef

Yw edrych ar ei degwch ef.

J. H.

357.

Cysuron y gair.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Dyfroedd Siloah, v. 17.

DY nerthol air, Iôn, oddi fry,

A bery yn oes oesoedd;

Tydi wyt wedi cadarnhau

Dy eiriau yn y nefoedd.

2 Mor werthfawr yw dy air a'i rin

Mewn cystudd blin a chroesau

Fe droir wylofain trist yn gân

Ar lwybr glân dy ddeddfau.

3 Gobeithiaf yn y gair o hyd

Yn nghanol byd o ddychryn;

Mac'n gysgod rhag y gwynt a'r gwres,

Mae'n lloches rhag y gelyn.

4 Er teimlo'i fin, ei nerth, a'i rym,

Fel cleddyf llym yn rhwygo,

Er hyn, mae olew, gwin, a hedd,

Oes, ac ymgeledd yuddo.

5 Mae gwobrwy yn yr anial dir;

A garo'r gwir gaiff goron,

Bydd llafur ffydd, wrth air y llw,

Yn elw i'r duwiolion.

R. J.

358.

Nerth trwy'r gair.

M. C.—French, 77. Martyrdom, 90.

GOLEUNI ac anfeidrol rym

Yw hyfryd eiriau'r nen;

Pob sill erioed a dd'wedodd ef

Sydd siwr o ddod i ben.

2 Fe barodd i mi dori'r fraich,

A thynu'r llygad de;

Minnau gaf allu, mewn iawn bryd,

I wneyd a barodd ef.

3 'Rwy'n penderfynu myn'd yn gloff

I mewn i deyrnas nef,

Yn well na chadw'm melus chwant,

A cholli ei gwmni ef.

4 Mi ymddiriedaf yn ei air,

Er cymmaint yw fy mai;

Ac fe derfynwyd dydd ac awr
Pan gaffwy'm gwir ryddhau.

- 5 Mi orfoleddaf draw o bell,
Wrth feddwl am y dydd
Pan ddêl addewid fawr ei grym
A'm henaid gwan yn rhydd.

W.

359.

Chwilio y gair.

7. 6. D.—Meirionydd, 109.

O ARGLWYDD! dysg im chwilio
I wirioneddau'r Gair,
Nes dod o hyd i'r Ceidwad
Fu gynt ar liniau Mair;
Mae ef yn Dduw galluog,
Mae'n gadarn i iachau;
Er cymmaint yw fy llygredd,
Mae'n ffynnon i'm glanhau.

AN.

360.

Y Beibl.

M. B. D.—Aberdar, A. 20. Pererin, Y. 44.

- O** FEWN i gloriau hwn
Mae dwfn feddwl Duw;
Pob iot o hono bery'n hwy
Na'r nef, gwirionedd yw:
Y llŵon yw ei sail,
Gwaed Adda'r Ail yw'r sel;
Mwy gwerthfawr yw nag aur Periw,
Llawn yw o laeth a mêl.
- 2 Rhyw drysor mawr ei werth
Yw holl wirionedd Duw;
Tystiolaeth eglur ynddo geir
Am gyflwr dynolryw;
Ei greu mewn cyflwr da,
A syrthio o hono 'i hun;
O blegid hyn, gelyniaeth sydd
Rhwnng Brenin nef a dyn.
- 3 Ac ynddo hefyd ceir
Rhyw newydd braf ei sain,
Fod iachawdwriaeth berffaith rad,
I'r gwaelaf un o'r rhai'n;

Mae'r heddwch wedi ei wneyd
 Yn mherson Mab y dyn,
 Ac yn y babellddiddos hon
 Mae Duw mewn hedd â dyn.

- 4 Trysordy deddfau Duw,
 Maith yw dy eiriau prid;
 Pob sill o'i fewn sydd fwy ei werth
 Na'r ddaear faith i gyd:
 O fewn ei gloriau gwiw
 Mae arfdu Duw, fy Iôr;
 Myfyriaf ynddo yn ddibaid
 Tra fyddo tir neu fôr.

D. M.

361.

Y Beibl.

8. 7. D.—Dismission, 160. Trefecca, 162.

DYMA Feibl anwyl Iesu,
 Dyma rodd deheulaw Duw;
 Dengys hwn y ffordd i farw,
 Dengys hwn y ffordd i fyw;
 Dengys hwn y golled erchyll
 Gafwyd draw yn Eden drist;
 Dengys hwn y ffordd i'r bywyd,
 Trwy adnabod Iesu Grist.

AN.

362.

Nerth gair Duw.

8. 7. D.—Llangan, Y. 61. Gaerwen, Y. 62.

DYN nid wyt sy'n edifaru;
 'R gair a dd'wedost ddaw i ben;
 Seliwyd d'arfaeth, seliwyd d'eiriau,
 Pan fuost farw ar y pren;
 Nid oes sillaf o'th fygythion,
 Nid oes sillaf bach o'th ras,
 Pan y delo'r dydd i fyny,
 Nes caiff hwnw 'i wneyd i maes.

- 2 Ar dy air, yn mhob tymmhestloedd
 Y gorphwysaf f' hun i lawr,
 Ac mi gredaf fod dy eiriau
 Lawer trech na'r storom fawr;
 'R unig sylfaen 'nawr sydd geny'
 I bwysu ar d'addewid ddrud

Yw, bod ynot ti gyfiawnder,
A 'mod innau'n eisieu i gyd.

- 3 O! gad i mi brofi a welaf;
'Rwyf yn gwel'd rhyw wledydd draw
Y dymunwn fil o weithiau
Brofi eu ffrwythau maes o law :
Grym dy eiriau wyf am deimlo,
Mae dy eiriau'n drech na'r byd;
Cleddyf tanllyd o dy enau
Gongera uffern faith i gyd.

w.

363.

Melusder y gair.

8. 7. 3. —Wyddgrug, 185. Holstein, 188.

MI feddylia'th fod di yno
Pan na b'ech di yno ddim;
Mae dy eiriau mor felused,
Mae dy gariad o'r fath rym;
Diliau mêl, oll dan sêl;
Minnau gredaf, doed a ddêl.

- 2 Mae dy air yn abl fy arwain
Trwy'r anialwch mawr yn mlaen;
Mae yn golofn oleu, eglur,
Weithiau o niwl, ac weithiau o dân;
Mae'n ddi-ble ynddo fe,
Fwy na'r ddaear, fwy na'r ne'.
- 3 'Rwyf yn meddwl am yr oriau
Caffwyf funyd o'th fwynhau;
Ac mae adsain pell dy eiriau
'N pery i mi lawenhau:
O! 'r fath wledd, draw i'r bedd,
Fydd cael edrych ar dy wedd.
- 4 Dyma'r pryd 'rwy'n dechreu 'mywyd,
Pan y caffwyf wel'd yn glir
Im gael prawf, ac y caf ragor,
O rawnsypiau'r Ganaan bur:
Dyma 'ngwledd, dyma f' hedd,
Dyma'm concwest ar y bedd.
- 5 O! gad i mi 'n fuan, Arglwydd,
Glywed geiriau distaw'r ne',

Rhag im redeg, heb im wybod
 Ar ryw law i maes o'm lle;
 Yn dy law, heb ddim braw,
 Cerdda'i'n union yma a thraw.

W.

YR EGLWYS, A'I HORDINHADAU.

364.

Moliant yr eglwys.

10au.—Clod, 5. Coburg, 4.

MAE eglwys Dduw, trwy'r ddae'r a'r nef yn un,
 Y meirw a'r byw a'u cydsain yn gyttûn;
 "Teilwng yw'r Oen," medd seintiau yn y nef;
 "Teilwng yw'r Oen," yw'n llafar ni a'n llef.

2 Ei fywyd glân, ei chwys, a'i riddfan roes,
 A'i angeu llawn, dâl cyflawn ar y groes:
 Daw ffrwyth ei groes, a grym eiriolaeth gref,
 A'r eiddil gwan yn gadarn gydag ef.

3 Brawd yw efe i'r llwythog ar y llawr;
 Dof ar ei bwys i fyny o'r cystudd mawr:
 Ni thrig yn ol un ewin, er mor wan,
 O'r anial dir fe'u mynir yn y man.

AN.

365.

Cwynfan Seion.

10au.—Erfyniad, 8. Bala, 7.

MAE Seion wan yn griddfan dan y groes,
 Yn disgwyl gwawr ar lawr dan lawer loes;
 Bywha dy waith, ni phery 'nhaith yn hir;
 'Rwy'n ofni'r bedd cyn gwel'd dy wedd yn wir.

AN.

366.

Newydd da i'r truan.

M. H.—Boston, 25. Sarum, 16.

Y NOETH, y tlawd, a'r llwythog sy
 'N och'neidio tua'r nefoedd fry,

- A'r cystuddiedig gwael ei lun,
Wna Iesu'n briod iddo'i hun.
- 2 Newyddion da er seiliad byd
A roed yn nghadw i'r rhai'n i gyd:
A phan addfedo awr y Tad,
Dadguddir iddynt oll yn rhad.
- 3 I'r rhai'n mae rhagorfreintiau'i waed,
I'r rhai'n mae cyflawn wir iachâd,
I'r rhai'n mae heddwch llawn ryw bryd—
Rhyddhâd oddi wrth anfeidrol lid.
- 4 Galarwyr Seion sydd yn awr
Yn griddfan yn y cystudd mawr:
Na wylwch mwy—newyddion mae
A bair i'ch calon lawenhau.
- 5 Am hyn dyrchefwch fyny fry,
Cydseiniwch â'r angylaidd lu;
Tra byddoch byw na foed eich son
Ond am rinweddau gwaed yr Oen.

w.

367.

Undeb Cristionogol.

M. H.—Boston, 25. Caernarfon, 16.

- D**UW, tyr'd â'th saint o dan y ne',
O eitha'r dwyrain bell i'r de,
I fod yn dlawd, i fod yn un,
Yn ddedwydd ynot ti dy hun.
- 2 Un llais, un swm, un enw pur,
O'r gogledd fo i'r dwyrain dir;
O fôr i fôr, o gylch y byd,
Sef enw Iesu oll i gyd.
- 3 Darfydded son yn mhob rhyw fan
Am ddoniau mawr a doniau gwan:
Darfydded enwau pob rhyw ddyn;
Aed oll yn ddim ond ti dy hun.
- 4 Na foed gan un pererin mwy
Ganiadau am ddim ond marwol glwy';
Pan y teyrnasa'i Ysbryd ef,
Y ddaear dywyll dry yn nef.
- 5 O! tyr'd ar frys, Iachawdwr mawr,
Disgyned d'Ysbryd yma i lawr,

Gwna i'r torfeydd a brynodd gwaed
Gyd-gerdded tua'r hyfryd wlad.

- 6 Cydfyn'd o hyd, dan ganu 'mlaen,
Cyd-ddioddef yn y dwr a'r tân,
Cyd-gario'r groes, cyd-lawenhau,
A chyd-gystuddio dan bob gwae.

W.

368.

RHAN II.

Boston, 25. Caernarfon, 16.

Y RHAI bwrcasodd gwacd y nef,
Sy heb enw ond ei enw ef,
Hwy yn mhob cystudd, hwy 'mhob gwae,
A gaiff yn unig lawenhau.

- 2 Trech fydd y rhai'n na gwawd, na llid,
A'r holl elynion sy'n y byd,
Yn un mewn culni, un mewn poen,
Aelodau'r croeshoeliedig Oen.

- 3 O! na ddoi dydd yr India i ben
I wel'd yr hwn fu ar y pren;
A ninnau'n un, yn un â hwy
Yn canu am ei farwol glwy'.

- 4 Boed Prydain Fawr yn fflam o dân
O gariad at ei Phrynwr glân;
A holl ynysoedd pella'r byd
Yn boddi mewn caniadau i gyd.

- 5 Amen, Amen, boed môr a thir
Mewn perffaith hedd, mewn cariad pur,
Heb ganddynt bleser o un rhyw
Ond caru'r Iesu mawr a'n Duw.

W.

369.

Crefydd mewn ieuengctid.

M. H.—Boston, 25. Melcombe, 15.

CYSSEGRWN flaenffrwyth dyddiau'n hoes
I garu'r hwn fu ar y groes;
Mae mwy o bleser yn ei waith
Na dim a fedd y ddaear faith.

- 2 Cael bod yn foreu dan yr iau
Sydd ganmil gwell na phleser gau;
Mae ffyrdd doethineb oll i gyd
Yn gysur ac yn hedd o hyd.

- 3 Y plant a wasanaethont Grist
 Cânt ddiange byth rhag uffern drist;
 Mae myrdd o ie'nctyd yn y nef
 Yn berlau yn ei goron ef.
- 4 O! na threuliaswn yn ddi-goll
 O dan iau Crist fy mebyd oll;
 Mae'r hwn a'm prynodd ar y groes
 Yn deilwng o bob awr o'm hoes. P. J.

370. *Yr iachawdwriaeth yn Nghrist.*

M. H.—Kent, 13. Lancaster, 17.

- Y**R iachawriaeth fawr yn Nghrist,
 Sŵn melus byfryd yw i'm clust;
 Balm cryf i'm clwyfau o bob rhyw,
 A chordial im rhag ofnau yw.
- 2 Aed sŵn yr iachawdwriaeth fawr
 O amgylch ogylch daear lawr;
 A boed i'r nef a'i lluoedd llon
 Gyfodi eu llef i seinio hon. DR. W.

371. *Yr eglwys â'i phwys ar Grist.*

8. 8. 6.—Sharon, 52. Llanelli, 53.

- O!** PWY yw hon sy'n dod yn hy',
 Yn lew i'r lan, fel rhwng dau lu,
 O'r dywyll Aiphtaidd wlad,
 Gan rod-di pwys ei henaidd pur
 Ar Iesu gwiw, 'r Messiah gwir,
 Ei Ffrynd a'i Phrynwr rhâd?
- 2 Fel colofnau mŵg ei henaidd mae,
 Mewn nefol hwyl, yn llawenhau,
 'Nawr yn meddiannu'n wir
 Ras o bob rhyw, cysuron rhad,
 Fel peraroglau pell a gaed,
 O hyfryd thus a myrr.
- 3 O'r dyfnder du i'r lan y daeth,
 Tua'r wlad sy'n llofio o fêl a llaeth,
 I'r etifeddiaeth fras:
 Yn llawn o heddi, mae'n awr mewn hwyl,
 A'i nefol gaingc yn cadw gŵyl,
 Am ddod o'r Aipht i maes.

4 Duw sy iddi'n blaid, hi gadd o'i blaen
 Y cwmwl niwl a'r golofn dân,
 Eneiniad yr holl saint;
 Hi wŷr y ffordd i'r Ganaan draw,
 Ni chyfeiliorna ar un llaw,
 Nes cael meddiannu'r fraint.

5 Fel boreu wawr fe welir hon,
 Teg fel y lloer mae'i hwyneb llon,
 Mewn cariad, gras, a hedd;
 Fel haul, heb un brycheuyn du,
 'N ofnadwy fel banerog lu—
 On'd hyfryd yw ei gwedd?

W.

372. *Cynnydd mewn gras.*

M. S.—Dyfrdwy, 63. Morganwg, 65.

Y RHAI o dan dy gysgod, Iôn,
 Yn gysson a arosant,
 Dan lewyrchiadau'th wyneb pryd,
 Y rhai'n fel ŷd adfywiant.

2 Blodeuant, tyfant tua'r nen,
 Fel y winwydden ffrwythlon;
 A bydd eu harogl wrth eu trin
 Mor bêr a gwin Lebanon.

3 Lledant eu gwraidd mewn daear fras
 Wrth afon gras y bywyd;
 Eu ceingciau gerdd, eu tegwch fydd,
 Fel olewydd yn hyfryd.

W. E.

373. *Deued fy Anwilyd i'w ardd.*

M. S.—Morganwg, 65. Silesia, 62.

PWY na fwytâi y ffrwyth o'r nen,
 Sy'n tyfu ar bren y bywyd?
 A phwy na roddai wrth ei fin
 Rinweddol win mor hyfryd?

2 Hon yw dy ardd, braf yw ei bri,
 Dy blaniad di dy hunan;
 O! tyr'd i mewn, ac arni chwyth,
 Gwna ynddi byth dy drigfan.

3 Casgla dy fyrr a'th aloes pur,
 Grasusau gwîr dy Ysbryd;

Bwyta dy ddil, ynghyd â'th fêl,
I ni gael sêl o fywyd.

- 4 Wel, yf dy win a'th laeth yn hael,
Boed hyn yn dâl o'th lafur,
Am i ti ddioddef ar y groes
Anfeidrol loes a dolur.

W.

374.

Tegwch Seion.

M. S.—Mary, 69. Baden, 64.

MAE eglwys Dduw fel dinas wych,
Yn deg i edrych arni:
Ei sail sydd berl odidog werth,
A'i mur o brydferth feini.

- 2 Llawenydd yr holl ddaear hon
Yw mynydd Seion sanctaidd;
Praswylfa anwyl Brenin nef
Yw Salem efengylaidd.

- 3 Gwyn fyd y dinasyddion sydd
Yn rhodio'n rhydd ar hyd-ddi;
Y nefol fraint i minnau rho,
O Dduw! i drigo ynddi.

B. F.

375.

O! dewch i'r dyfroedd.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Bethania, 66.

O! DEWCH i'r dyfroedd, dyma'r dydd,
Yr Arglwydd sydd yn galw;
Tragwyddol ras yr Arglwydd Iôr
Sydd fel y môr yn llanw.

- 2 Heb werth nac arian, dewch yn awr,
Mae golud mawr trugaredd
A'i wyneb ar yr euog rai,
Maddeuant a'i ymgeledd.

- 3 O! dewch a phrynwch win a llaeth,
Mae yma faeth rhagorol;
O! prynwch win, heb aur na gwerth,
Mae ynddo nerth tragwyddol.

- 4 Bwyteuoch, mae'r aberth wedi ei ladd,
Y ddeddf a gadd anrhydedd;
Ac i bechadur euog, gwael,
Mae modd i gael ymgeledd.

Mac'r wledd yn barod, O! bwyteuch,
 A llawenhewch yn Seion;
 Tragwyddol hedd i blant y llwch;
 O! yfwch ei melusion.

R. J.

376. *Cynnalïaeth digonol o ras.*

M. S.—French, 77. Bedford, 89.

MAE 'm golwg acw tua'r wlad
 Lle mae fy heddwch llawn;
 Ac 'rwyf am deimlo'i gwleddoedd pur
 O foreu hyd brydnawn.

2 'Does dim difyrwch yma i'w gael
 A leinw'm henaïd cu;
 Ond mi ymborthaf ar y wledd
 Sydd gan angylion fry.

3 Mi yfaf ddwr y ffynnon glir
 O dan y faingc sy'n dod;
 Ac y mae rhinwedd ynddo'n llawn
 I adfer nerth i'm traed.

4 'Ddiffygïaf ddim, er cyd fy nhaith,
 Tra paro gras y nef;
 Ac er mor lleied yw fy ngrym,
 Mae digon ynddo ef.

5 Mae'r iachawdwriaeth fel y môr
 Yn chwyddo fyth i'r lan;
 Mae yma ddigon, digon byth,
 I'r truan ac i'r gwan.

W.

377. *Yr un testyn.*

M. C.—Martyrdom, 90. Gloucester, 76.

AWN, bechaduriaid, at y dwr,
 A darddodd ar y bryn;
 Ac ni gawn yfed byth heb drai
 O'r afon loyw hyn.

2 Mae yma drugareddau rhad,
 I'r tlawd a'r llariaidd rai,
 A rhyw fendithion maith yn stôr
 Sydd fythol yn parhau.

3 'Does yma eisieu fyth yn bod—
 Trysorau gras sy'n llawn,

Er maint yr yfed a'r glanhau
 Sy o foreu hyd brydnawn.

4 Nis blinwn ganu tra fôm byw
 Yr oruchafiaeth hyn,
 Weithiodd ein Harglwydd un prydawn
 Ar ben Calfaria fryn.

5 Fe welir myrdd, 'mhen gronyn bach,
 O'r dwyrain ac o'r de,
 Yn cyd-adseinio'n hyfryd am
 Ei ryfedd gariad e'.

W.

378.

Grym crefydd.

M. C.—Bangor, 94. Cologne, Y. 28.

NA'D fi foddloni ar ryw rith
 O grefydd, heb ei grym;
 Ond gwir adnabod Iesu Grist
 Yn fywyd anwyl im.

2 Rho'th gariad cryf yn f'ysbryd gwan
 I ganlyn ar dy ol;
 Na chaffwyf drigfa mewn un man
 Ond yn dy gynnes gôl.

3 Goleuni'r nef fo'n gymmhorth im,
 I'm tywys yn y blaen;
 Rhag i mi droi oddi ar y ffordd,
 Bydd i mi'n golofn dân.

D. M.

379.

Etifeddiaeth y plant.

M. C.—French, 77. Gloucester, 76.

PLANT ydym etto dan ein hoed,
 Yn disgwyl am y stâd;
 Mae'r etifeddiaeth i ni'n dod
 Wrth Destament ein Tad.

2 Na ddigalonwn, er ein bod
 Yn awr mewn anial wlad;
 Mae'r etifeddiaeth, &c.

3 Gorthrymder geir o dan y rhod,
 Ond byr fydd ei barhâd;
 Mae'r etifeddiaeth, &c.

4 Ni gawn yn fuan ganu clod
 O fewn y nefol wlad;
 Mae'r etifeddiaeth, &c.

AN.

380.

Gogoniant Seion.

M. C. D.—Prydain, 100. Aeron, Y. 29.

FE welir Seion fel y wawr,
 Er saled yw ei gwedd,
 Yn dod i'r lan o'r cystudd mawr,
 'Nol agor pyrth y bedd;
 Heb glaf na chlwyfus yn eu plith,
 Yn ddisglaer fel yr haul,
 Yn y cyfiawnder dwyfol byth
 A wnaed gan Adda'r ail.

AN.

381.

Cymdeithas y saint.

2. 8.—Luther, Y. 30. Braint, Y. 31.

BRAINT, braint,
 Yw cael cymdeithas gyda'r saint,
 Na welodd neb erioed ei maint;
 Ni ddaw un haint byth iddynt hwy;
 Y mae'r gymdeithas yma'n gref,
 Ond yn y nef hi fydd yn fwy.

2

Fe gân
 Y gwardedigion, fawr a mân,
 Dragwyddol glod i'w Prynwr glân:
 Pan ddelo'r tân i losgi'r tir,
 Cânt godi eu penau a llawenhau,
 Eu poenus wae ä heibio'n wir.

3

Daeth trwy
 Ein Iesu glân a'i farwol glwy,
 Fendithion fyrdd—daw etto fwy;
 Mae ynddo faith ddiderfyn stôr;
 Ni gawsom rai defnydd i lawr;
 Beth am yr awr cawn fyn'd i'r môr?

4

Gwledd, gwledd
 O fywyd a thragwyddol hedd
 Sydd yn y byd tu draw i'r bedd
 Ond hardd fydd gwedd y dyrfa i gyd
 Sy'n byw ar haeddiant gwaed yr Oen,
 O sŵn y boen sydd yn y byd.

AN.

382.

Gwledd i'r tlodion.

7. 6. D.—Tal y llyn, x. 37. Meirionydd, 109.

DARPARWYD gwledd i'r tlodion,
 I'r euog llawn o fai;
 Mae'n gyflawn o ddanteithion
 I'r gwael arghenus rai;
 O! dewch ar frys i'w profi—
 Bendithion pur y ne';
 Mae galwad Duw'n cyhoeddi
 Fod heddyw etto le.

T. J.

383.

Gobaith yr efengyl.

7. 6. D.—St. Mark, x. 36. Meirionydd, 109.

O'R nef mi glywais newydd,
 Fe'm cododd ar fy nhraed,
 Fod ffynnon wedi ei hagog
 I'r cleifion gael iachâd;
 Fy enaid, rhed yn ebrwydd,
 A phaid a llwfrhau;
 O'th flaen mae drws agored
 Na ddichon neb ei gau.

D. W.

384.

Yr anian dduwiol.

7. 6. D.—Bremen, 112. Ramah, 108.

MAE'n rhaid i'r anian newydd
 A blanwyd gan y Tad
 I gael ei maeth a'i chynnydd
 O ffrwythau'r Ganaan wlad,
 Nid oes dim ymborth iddi
 Yn holl deganau'r llawr;
 Mae'n tynu ar i fyny—
 O'r nef y daeth i lawr.

AN.

385.

Anrhydeddu y gyfraith.

7. 6. D.—Ramah, 108. Meirionydd, 109.

YN ngwyneb deddf mor enwog
 Rhai euog ydym ni,
 Yn rhwym i'w holl felldithion,
 A'i gwaeau chwerwen hi:
 Rhoi iddi iawn nis gallwn,
 A byth ni haeddw'n hedd;

Yn ngafael deddf doredig
Gwywedig fydd ein gwedd.

2 Rhoes Crist anrhydedd perffaith

I'r gyfraith yn ddi-goll,
Ei aberth a'i mawrhaodd,
Fe'i cwblhaodd oll:

Yn awr mae ffordd ardderchog

I'r euog fyn'd yn rhydd;
Ar bawb a gred yn Iesu
Y ddeddf yn gwenu sydd.

3 O! Ysbryd pur, sancteiddiol,

Ofn duwiol dyro di;
'Sgrifena'r gyfraith union
Ar lech fy nghalon i;

Boed i mi rodio'n rasol
Yn ol y ddwyfol ddeddf;

Ac ynddi boed f'ewylllys
Yn felus rymus reddf.

R. E.

386. *Dychweliad y gaethglud.*

6. 8. 6.—St. Ambros, 133. Amsterdam, 134.

PLANT caethion Babilon

Ddont adre' o don i don;
Cânt wledda'n llon, mae'r dydd ger llaw,
Yn ngŵydd eu Harglwydd da,
O swn y byd a'i bla:

O! ddedwydd haf, pa bryd y daw?

2 Disgwyliwn ronyn bach,
Cawn ddod yn gwbl iach;

Caniadau yna fydd heb ri';
A'u sylwedd fydd y gwaed
A ddyry in iachâd,

A'r gongwest gaed ar Galfari.

G.

387. *Yr ardd, a'i pheraroglau.*

6. 8.—Alun, A. 18. Bombay, 136.

MI bellach goda'i maes,
Ar foreu glas y wawr,

I wel'd y blodeu hardd
Sy 'ngardd fy Iesu mawr:

Amrywiol ryw rasmusau pur,
A ffrwythau'r paradwysaidd dir.

2 O! ddigyffelyb flas,
O! amrywioldeb liw,
Hyfryda' erioed a gaed
Ar erddi gwlad fy Nuw:
Gilead, â'i haroglau pur
Bereiddiodd awel Canaan dir.

3 Mae'r pomgranadau pur,
Mae'r peraroglau rhad,
Yn magu hiraeth cryf
Am hyfryd dŷ fy Nhad:
O! Salem bur, O! Seion wiw,
Fy nghartref i a chartre'm Duw.

w.

388.

Byddin Brenin nef.

6. 8.—Gwladys, 135. Normandy, 137.

MAE'r Brenin yn y blaen,
'Rym ninnau oll yn hy';

Ni saif na dwr na tân
O flaen fath arfog lu;

Ni awn, ni awn, dan ganu i'r lan,
Cawn wel'd ein congwest yn y man.

2 Ni welir un yn llesg
Yn myddin Brenin nef,
Can's derbyn maent o hyd
O'i nerthoedd hyfryd ef:
Ni gawn, ni gawn y gloyw win,
O felus ryw, sancteiddiol rin.

3 Dechreued tafod mwy,
Os tafod fedr gân,
Na foed ond dwyfol glwy'
Holl ddyddiau'i oes o'i flaen;
Fe gaed, fe gaed o'r diwedd fraint
Na phrofodd seraphim ei maint.

4 Gerubiaid, dewch yn mlaen,
Edrychwch yma i lawr,
Ar d'wynion uffern dân
Yn nghanol nef yn awr;

Pob un yn gwel'd ei hyfryd wlad
A phyrth sancteiddiol tŷ ei Dad.

- 5 Fe ddarfu'r ofn du,
'R euogrwydd câs a'r braw,
Wrth wel'd yr aberth fu
Ar ben Calfaria draw;
Fe dalwyd iawn ar bren mor ddrud,
Oedd fwy na holl ffeidd-dra'r byd.

- 6 Un sillaf ar y groes,
O enau Crëwr byd,
Yn nyfnder angeu loes
Sydd fwy na'm beiau i gyd:
"O! maddeu, 'Nhad, i'm heiddo i,
Lama, lama, sabacthani."

W.

389.

Hiraeth am dŷ Dduw.

6. 8.—Ramoeth, Y. 47. Alun, A. 18.

ARGLWYDD y bydoedd fry,

Mor deg a hawddgar yw
Trigfanau'th gariad cu,
Daearol demlau'm Duw:
Boed tynfa f'enaid tua'th dŷ,
Fy Nuw, i wel'd dy wyneb cu.

- 2 Hoff gan aderyn tô
Gael yno i'w gywion le;
A'r wennol ar ei thro,
Hiraethu am ei thre';
Mae hiraeth f'enaid i 'r un faint
Am gael preswyllo 'mhlith y saint.

- 3 Cael treulio sanctaidd ddydd-
Lle byddo Duw a'i saint,
Llawenydd gwell a rydd
Na mil mewn bydol fraint:
Gwell yw cael cadw'r drws o hyd
Lle dêl fy Nuw na ph'lasau'r byd.

DR. W.

390.

Galwad yr efengyl.

6. 8.—Dolgellau, Y. 48. Tyndal, Y. 49.

DEWCH, hen ac ieuainge, dewch,
At Iesu, mae'n llawn bryd,

Rhyfedd amynedd Duw,
 Ddisgwylodd wrthym e'yd :
 Aeth yn brydnawn, mae yn hwyrhau,
 Mae drws trugaredd heb ei gau.

- 2 Dewch, hen wrthgilwyr trist,
 At Iesu Grist yn ol;
 Mae'i freichiau'n awr ar led,
 Fe'ch derbyn yn ei gol:
 Mae Duw yn rhoddi etto'n hael
 Drugaredd i droseddwy'r gwael.

M. R.

391. *Buddugoliaeth trwy Grist.*

6. 4. 8. 7.—Noddfa, 142. Trefdeyrn, x. 50.

MAE udgorn Jubili
 Am haeddiant Calfari,
 Yn seinio'n llon,
 Newyddion goreu i ni;
 Gwir lawenha, fy enaid prudd,
 Ennilodd Iesu mawr y dydd,
 Daw carcharorion angeu
 O'u rhwymau oll yn rhydd.

- 2 'Dall Pharaoh, er ei frâd,
 Niweidio'r un o'r hâd
 Sy'n tynu 'fry,
 At dawel dŷ eu Tad:
 Nid all yr anial tywyll du
 Byth ddrygu neb o'r dedwydd lu
 Yn dawel sydd dan aden
 Eu cadben, Iesu cu.

- 3 Gorchfygodd Brenin hedd,
 Fyd, uffern, angeu, a'r bedd;
 Priodi wnaeth
 Yr hon oedd gaeth ei gwedd:
 Am hyn crechwena, Seion wan,
 O'th ardal lesg, a thyr'd i'r lan;
 Tywysog y tangnefedd,
 Da'i rinwedd, yw dy ran.

- 4 Mae tyrfa fawr heb ri',
 Fu ar ein daear ni,

Dan lawer loes,
 A llid, a chroes, a chri,
 Yn awr mewn bywyd, hyfryd hoen,
 Ger bron gorseddfainge Daw a'r Oen,
 Heb deiml o mwy flinderau,
 Effeithiau llid a phoen.

G.

392.

Llais y durtur.

6 4. 8. 7.—Noddfa, 142. Trefdeyrn, v. 50.

MAE llais y durtur fwyn;
 Ei chân, ynghyd â'i chŵyn,
 Yn seinio'n bêr,

Nes ennill llawer llwyn:
 Wele y gauaf heibio aeth,
 Ac ar y ddaear blodeu ddaeth,
 Mae'r adar yn ymbyngcio
 Eu mawl—nid cwyno caeth.

2 Fe dderfydd dwyn y groes
 Yn lân a phob rhyw loes,
 Cawn adaw'r byd,
 A'r adfyd—bèr yw'r oes:
 Bydd Seion wych, mewn siriol wawr,
 'Nol codi o'r llwch a gadaw'r llawr,
 Ar ddisglaer wedd ei Phriod,
 Yn moli'r Duwdod mawr.

G.

393.

Taerineb yr efengyl.

6. 4. 8. 7.—Stamford, 143.

DOWCH, dowch, o fawr i fân,
 Cyn delo'r diluw tân,
 I'r arch mewn pryd,
 Fe lysg y byd yn lân;
 O ddinas distryw brysiwch, fflowch,
 Ar y gwastadedd nac ymdrowch,
 I sanctaidd fynydd Seion,
 O! ddynion, pam na ddowch?

AN.

394.

Y ffordd yn rhydd.

6. 6. 4.—Malvern, 146. Itali, 145.

O'R diwedd daeth yr awr;
 Yn nhragwyddoldeb mawr

Arfaethwyd ef;
 Bu farw Brenin nen
 O gariad ar y pren;
 Agorwyd led y pen
 Holl byrth y nef.

2 Wel, bellach awn yn mlaen,
 Nac ofnwn ddwr na thân;
 Ni bïa'r dydd:
 Mae'n Brenin cadarn, cry',
 Yn mlaenaf un o'r llu,
 Yn tori rhwystrau sy;
 Mae'r ffordd yn rhydd.

3 Mae heddyw, yn y nef,
 Fyrddiynau gydag ef,
 Yn canu ei glod:
 Dowch, dringwn tua'r lan,
 Cawn feddu yn y man
 Yr ardal ddaeth i'n rhan
 Hyfryda' erioed.

W.

395.

Grym duwioldeb.

6. 6. 4.—Malvern, 146. Bethel, 147.

DUWIOLDEB yn ei grym
 Sydd werthfawrocach im
 Nag aur Periw;
 Hi geidw'r'n henaid gwan
 Yn ddiogel yn mhob man;
 O'r diwedd dwg fi i'r lan
 I gôl fy Nuw.

E. JS.

396.

Trefn i faddeu pechod.

7. 3.—Trefeglwys, 151.

CAED trefn i faddeu pechod
 Yn yr iawn;
 Mae iachawdwriaeth barod
 Yn yr iawn:
 Mae'r ddeddf o dan ei choron,
 Cyfiawnder yn dweyd, Digon!
 A'r Tad yn gwaeddi Boddlon!
 Yn yr iawn;

A Diolch byth, medd Seion,
Am yr iawn.

- 2 Yn awr, hen deulu'r gollfarn,
Llawenhawn;
Rhoed cymmhorth ar Un cadarn,
Llawenhawn :
Mae heddyw alwad ato,
Mae bythol fywyd ynddo ;
Ni cholli'r neb a gredo :
Llawenhawn,
Gan lwyr ymroddi iddo ;
Llawenhawn.

W. WS.

397.

Dydd yr efengyl.

7. 3.—Trefeglwys, 151.

MAE efengyl gras yn t'wynu,
Mawr yw'r fraint,
I gasglu llafur Iesu,
Mawr yw'r fraint;
Mae lluoedd maith yn barod
Yn y Gaersalem uchod,
A thyrfa fawr yn dyfod,
Mawr yw'r fraint,
Dan faner Iesu isod,
Mawr yw'r fraint.

- 2 O! rhedwn bawb yr yrfa,
Dyma'r dydd,
I'r bywyd am y cynta',
Dyma'r dydd;
A'r gwlaw a'r gauaf heibio,
Mae'r ddaear yn blodeuo,
A'r adar yn ymbyngcio,
Dyma'r dydd,
Mae'r durtur fwyn yn seinio,
Dyma'r dydd.

- 3 Mae'r bwrdd yn llawn danteithion,
Dowch yn mlaen,
Gan sanctaidd Frenin Seion,
Dowch yn mlaen:

Cawn wledda oll yn ddidig,
 Fry, ar y llo pasgedig,
 Ac yfed gwin puredig,
 Dowch yn mlaen,
 Gwir haeddiant Iesu'n unig,
 Dowch yn mlaen.

G.

398. *Ffyddlondeb Duw i'w eglwys.*

8. 7. D.—Dusseldorf, 161. Esther, Y. 55.

COFIA, Arglwydd, dy ddyweddi,
 Llana ati fel yr hydd;
 Ac na ad i'w holl elynion
 Arni'n hollol gael y dydd:
 O! dadguddia y colofnau
 Wnaed i'w chynnal yn y nos—
 Addewidion diammodol
 Duw ar gyfrif gwaed y groes.

2 Mae bod yn fyw yn fawr ryfeddod
 Mewn ffwrneisiau sydd mor boeth
 Ond mwy rhyfeddod, wedi 'mhrofi
 Y dof o'r cystudd fel aur coeth:
 Amser canu, diwrnod nithio,
 Etto'n dawel heb ddim braw;
 Y gŵr sydd i mi yn ymguddfa
 Sydd â'r wyntyll yn ei law.

3 O! am dynu o'r anialwch
 I fyny fel colofnau mŵg,
 Yn uniongyrchol at ei orsedd,
 Nid oes yn ei wedd ef ŵg:
 Alpha, Omega, Tyst ffyddlonaf,
 Yw ein Iôr, a'i air yn un;
 Disgleirio mae gogoniant Trindod
 Yn achubiaeth marwol ddyn.

A. G.

399. *Dyfroedd iachawdwriaeth.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Llangan, Y. 61.

Y MAE dyfroedd iachawdwriaeth,
 A'u rhinweddau mewn parhâd;
 Y mae ynddynt feddyginiaeth
 Arffaeledig, oll yn rhâd:

Deuwch, gleifion codwm Eden,
I ddefnyddio'r dyfroedd hyn,
Ni bydd diwedd byth ar rinwedd
Sylwedd mawr Bethesda lyn.

2 Cofiwch hyn mewn stad o wendid—

Dyfroedd at y fferau sy;
Dirifedi yw'r cufyddau
A fesurir i chwi fry;
Bod yn blant yr adgyfodiad,
Nofio yn y dyfroedd hyn,
Edrych ar ogoniant Iesu
A fu'n gwaedu ar y bryn.

A. G.

400.

Drws gobaith.

8. 7. D.—Dismission, 160. Esther, v. 55.

A OES gobaith am achubiaeth?
Oes maddeuant am bob bai?

A oes hedd a meddyginiaeth,
A oes Ceidwad i'r fath rai?

“Oes,” medd Duw o'r nef yn eglur,
“Mi ddarperais aberth llawn;

Y mae hedd, a gras, a chysur
Geny'n rhoddion parod iawn.”

T. J.

401.

Gras yn rhagor amlhau.

8. 7. D.—Tyddewi, v. 57. Moriah, A. 10.

GOLCHWYD Magdalen yn ddisglaer,
A Manasseh'n hyfryd wŷn,

Yn y dwr a'r gwaed a lifodd

O ystlys Iesu ar y bryn:

Pwy a wŷr na olchir finnau?

Pwy a wŷr na byddaf byw?

Mae rhyw drysor anchwiliadwy

O ras yn nghadw gyda'm Duw.

AN.

402.

Buddugoliaeth Calfaria..

8. 7. D.—Vienna, v. 60. Edinburgh, 164.

WELE Iesu'r Pen rhyfelwr,
'N dod i'r lan o Edom wlad,

A'i wisg yn goch, a'i fraich yn rymus,

A'r ddraig yn glwyfus dan ei draed:

Am yr hyfryd fuddugoliaeth
 Cana'm telyn fach yn awr,
 Hyd nes delo'r hyfryd foreu
 Y caf finnau'r delyn fawr.

D. W.

403. *Effeithiau yr oruchafiaeth.*

8. 7. D.—Vienna, Y. 60. Mendelssohn, Y. 58.

CADBEN mawr ein hiachawdwriaeth
 Welaf yn y frwydr hon;
 Holl elynion ei ddyweddi
 'N gorfod plygu ger ei fron;
 Plant afradlon sy'n dod adref,
 A fu 'mhell o dir eu gwlad;
 Rhai fu'n fudion sy'n clodfori
 Duw am iachawdwriaeth rad.

M. R.

404. *Gwahoddiad at Grist.*

8. 7. 4.—Lewes, 177. Sicily, 180.

DEUWCH, bechaduriaid tlodion,
 Clwyfus, cleifion, o bob rhyw
 Crist sy'n barod i'ch gwaredu,
 Llaw'n tosturi yw Mab Duw:
 Nac ammheuwch,
 Abl ac ewyllysgar yw.

2 Rai anghenus, dewch a chroesaw,
 I gael rhoddion Duw yn rhad;
 Cewch wir ffydd ac edifeirwch,
 A phob gras yn ddinacâd;
 Dewch heb arian,
 Prynwch gan yr Iesu'n rhad.

3 Dewch, flinderog, a thrwmlwythog,
 Trwy y cwmp gadd farwol friw;
 Os arosch nes eich gwella,
 Byth ni ddeuwch yn eich byw:
 Pechaduriaid,
 Nid rhai cyfiawn, eilw Duw.

D. J.

405. *Cyflawnder yr iachawdwriaeth.*

7au, 6ll. Ratisbon, 202. Newport, 201.

HYFRYD lais efengyl hedd
 Sydd yn galw pawb i'r wledd;

Mae gwahoddiad llawn at Grist,
Oes, i'r tlawd, newynog trist:
Pob cyfiawnder ynddo cewch;
Dewch, a chroesaw, dlodion, dewch!

2 Talodd Crist anfeidrol iawn
Ar y croesbren un prydawn;
Llifodd ar Galfaria fryn
Ddwr a gwaed i'n golchi'n wyn:
Iachawdwriaeth sydd heb drai;
Dewch i'r ffynnon, aflan rai.

P. J.

406. *Deddf a Chyfyngwr.*

7. 4.—Aberafon, 209. Essex, 208

DACW'R deg gorchymyn pur
Ar Galfaria:
Dacw'r hwn wnaeth fôr a thir
Yn y ddalfa;
Dacw'r ddeddf yn gofyn iawn
Hyd yr eitha':
Dacw iddi daliad llawn:
Haleluwia.

AN.

407. *Galwad ar yr afradlon.*

7. 4.—Aberafon, 209. Tiberias, A. 12.

BLANT afradlon, at eich Tad
Dowch, a chroeso;
Rhai fu 'mhell o dir eich gwlad
Yn hir grwydro:
Mae'r llo pasgedig wedi ei ladd,
Chwi gewch wledda:
Ac mae'r gweision etto'n gwa'dd:
Haleluwia.

AN.

408. *Yr un testyn.*

7. 4.—Aberafon, 209. Essex, 208.

AFRADLONIAID, at eich Tad
Deuwch, deuwch;
Fe rydd i chwi bardwn rhad;
O dychwelwch!
Dowch, gofynwch am eich hedd,
Gan gyfaddef;
Cewch y fodrwy, cewch y wledd;
Deuwch adref.

R. E.

409.

Aros yn y tŷ.

7. 4.—Patmos, 210. Tiberias, A. 12.

OS rhaid goddef ar fy nhaith
 Dywydd garw,
 Cadw'm hysbryd yn dy waith
 Hyd fy marw:
 Yn y babell gyda'r arch
 Boed fy nghartre;
 Cadw yn fy enaid barch
 I dy ddeddfau.

J. H.

410.

Goruchafiaeth Crist.

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

DAETH uffern, a'r ddaear, a'r nefoedd ynghyd,
 Yn erbyn Messiah, Iachawdwr y byd;
 Fe safodd i fyny, ennillodd fath glod;
 Bydd coffa am dano tra'r nefoedd yn bod.

2 Fe gurodd Gehennah, gorchfygodd y byd,
 Agorodd y nefoedd oedd gauad o hyd;
 Diffoddodd ar unwaith yn gyfan, â'i waed,
 Holl felldith y gyfraith, ac angerdd y Tad.

3 Mae'r Brenin ei hunan yn cerdded o'r blaen,
 Yn treio grym dyfroedd a phoethder y tân;
 Ni chaiff ei Anwylyd fwyn, hyfryd, fyn'd gam
 Nes tori grym dyfroedd a diffodd y fflam.

4 Wel, bellach, dechreuwch, mae'n ddigon o bryd,
 I ganu caniadau i Iachawdwr y byd;
 Ni seiniwn y ddaear a'r nefoedd uwch ben—
 Hosanna, Hosanna, Haleluwia, Amen!

W.

411.

REAN II.

Joanna, 214. Wareham, 213.

PWY feiddiai gymmeryd fath arfau a'r rhai'n
 Yn erbyn llu uffern; sef coron o ddrain,
 A mantell ysgarlad, a chroes o bren îr,
 Y gorsen, a'r bustl, a hoelion o ddrur?

2 Bu farw f'Anwylyd, fe grymodd ci ben,
 Agorodd y beddau, fe dduodd y nen,
 Yr holl greadigaeth ryfeddodd yn fawr
 Wel'd marw Creawdwr y nefoedd a'r llawr.

- 3 Fe'i rhoddwyd i'r ddacar, fe gododd yn fyw,
Y maen a symmudwyd ar ysgwydd fy Nuw:
Fe laddodd yr angeu, fe ddadglodd y bedd,
Gwnaeth ffordd i'w anwylyd i godi mewn hedd.
- 4 Wel tyred, fy enaid, o'th hunan i maes,
Ymfrostia yn unig yn Iesu a'i ras;
Efe wnaeth y cwbl, efe bia'r glod;
Bydd moliant i'w enw tra'r nefoedd yn bod. w.

412.

RHAN III.

Joanna, 214. Wareham, 213.

- N**I redwn yn wrol, mae'r Brenin o'n blaen;
Pam'r ofnwn ni rwystrau o ddwr ac o dân?
Mae'r goron a'r palmwydd a'n gwobr ni fry,
Yn nghadw'n llaw'r Barnwr—mae'n perthyn i ni.
- 2 Blinderau a chroesau yn ddiâu a gawn;
Ca'dd yntau o'r rhei'ny rifedi mawr iawn;
Yn wirion a llariaidd dioddefodd hwy i gyd,
Sancteiddiodd i'w bobl holl drallod y byd.
- 3 Wel, bellach, gystuddiau, O! sefwch bob tu,
Mi safan y canol yn eofn a hy;
A churwch eich gwaethaf ar f'enaid o hyd,
Fe dynodd fy Arglwydd eich gwenwyn i gyd.
- 4 Diolchaf byth iddo, sancteiddiodd y groes,
'Sgafnhaodd ei phwysau, fe laesodd ei loes;
'Nawr nef yw ei chario, a gwyn fyd y sy,
Yn canlyn yr Iesu i Galfari fry. w.

413.

RHAN IV.

- W**EL, gyda'r henuriaid yn nghanol y nef,
A'r pedwar anifail yn uchel eu llef,
I lawr ar ein gliniau, ni rown o un fryd
Y fendith a'r g.llu i Brynwr y byd.
- 2 'Doedd neb ar y ddaear, na neb yn y nef,
Oedd deilwng i ddattod y seliau ond ef;
Agorodd y llyfr, oedd gauad, â'i waed,
Ni ddaethom i ddarllen holl gynghor ein Tad.
- 3 Angylion ga'dd wybod peth guddiwyd o hyd,
Rhyw hen wirioneddau, cyn seiliad y byd;

Maent o'r drugareddfa yn edrych i lawr
I'r arch i gael gweled dirgelion bob awr.

- 4 A ninnau ga'dd wybod dirgelion dilyth
Nad all'sai plant Adda eu deall hwy byth;
Cawn nofio yn moroedd mawr dyfnion ein Duw,
I'w caru, a'u credu, a'u canu, tra'n fyw.
- 5 'Mae mur y gwahaniaeth? fe rwygwyd y llen
Oedd rhyngom a'n Harglwydd, o'r ddaear i'r nen;
Ni welwn yn amlwg, trwy rinwedd ei waed,
Y disglaer Shecinah—wynebpryd ein Tad.

414.

RHAN V.

Joanna, 214. Wareham, 213.

- N**I welwn ein henwau yn llyfr ein Tad,
Yn ysgrifenedig â dwfr ac a gwaed:
A hefyd ar ephod ein Harglwydd uwch ben,
'R Offeiriad aeth drwodd trwy ganol y llen.
- 2 Ni welwn ein caru—O! gariad mor ddrud,
Yn nghynghor y Drindod cyn seiliad y byd:
Mi wela'r cyfammod yn gadarn a wnaed
Draw yn nhragwyddoldeb, rhwng Iesu a'n Tad.
- 3 Ni welwn faddeuaut ar fynwes ein Duw,
A heddwch diddiwedd—O! ryfedd ei ryw!
Y nef yn agored, a chroesaw i ni fry:
Wel, dyma'r dirgelion ddadguddiwyd i ni.
- 4 Ni welwn yn amlwg daw pechod i lawr,
Trodd Iesu ei arfau i'w erbyn yn awr;
Holl drefn rhagluniaeth sy'n erbyn y ddraig;
Mae'r nefoedd a'r ddaear o ochr y wraig.
- 5 Diolchwn i'r Iesu am weled y dydd
Y cododd goleuni i'n gollwng yn rhydd
O'r dwfn garchardy, i Galfari fry,
I wel'd y gogoniant yn Seion y sy'.

W.

415.

RHAN VI.

Joanna, 214. Wareham, 213.

MAE'n bryd i ni ganu, ni gawsom y fraint,
Mae'r rhyfel yn cerdded o ochr y saint;
Mae'n Brenin yn dyfod, â'i gledd ar ei glun,
Fe sathrodd y gwinwryf bob gronyn ei hun.

SWPER YR ARGLWYDD.

- 2 Mae'i ddillad yn gochion, llychwinwyd â gwaed,
Fe gwymppodd gelynion yn fyrdd dan ei draed;
Fe rwygodd wlad Edom—diolchwn i'n Duw,
Ni saif yr un gelyn yn Edom yn fyw.
- 3 Nid gallu'r angylion, na gallu un dyn,
Goncweriodd y gelyn, ond Gallu ei hun;
Ennillodd ogoniant, anrhydedd mor gref,
Mae canu am dano mewn daear a nef.
- 4 Er amled y tywod, er amled y sêr,
Mwy aml y cwmni sy'n nheyrnas fy Nêr;
Er hardded yw'r heulwen sy'n t'wynu ar bob gwlad,
Mil harddach y cwmni sy'n nheyrnas fy Nhad.
- 5 Fe ddarfu eu blinder a'u gofid i gyd,
Anghofiwyd ymdrechu'n rhyfeloedd y byd;
Aeth heibio eu gauaf, newidiwyd yr hin,
Yn awr maent yn canu a charu bob un.
- 6 Ni chlywir dim ochain gan angel na saint,
Ond pur orfoleddu—on'd braf yw eu braint?
Rhyfeddu'r Messiah, Iehofah yn ddyn,
A chraffu eu llygaid ar Iesu bob un. w.

SWPER YR ARGLWYDD.

416. *Teml yr Arglwydd yn y nef.*

10au. — Clod, 5. Navarre, l.†

AGORWYD teml yr Arglwydd yn y nef,
A gwelwyd arch ei lân gyfammod ef;
Holl ryfeddodau person Crist, a'i waith,
A welir yno i dragwyddoldeb maith.

- 2 Cyfiawnder Duw sydd yno'n ddisglaer iawn,
A'r gyfraith bur bob iot o honi'n llawn;
Ond i bechadur, melus yw y sain
Fod trugareddfa hefyd rhwng y rhai'n.
- 3 Y tanllyd gledd fu'n effro iawn cyn hyn,
Taranau a mellt ofnadwy Sinai fryn,

Sy'n awr yn dawel yn yr Arch ddilyth,
Y gair "Gorphenwyd" a'u tawelodd byth.

- 4 Mae'r Archoffeiriad yn taenellu'r gwaed,
Mewn gwisgoedd sanctaidd, llaesion, hyd ei draed,
O fewn y llen, sancteiddiaf lys y nef,
Ac enwau'r llwythau ar ei ddwyfron ef.
- 5 Priodoliaethau'r nefoedd yn gyttûn
Sydd yno'n gwenu ar golledig ddyn;
Mae hedd yn awr o'r nef i'r llawr yn lli',
A noddfa gref o fewn y nef i ni.
- 6 Crist ydyw'r Arch a'r Drugareddfa rad:
Yn enw hwn anturiwn at y Tad;
Fe wrendy gwyn pechadur heb ei ladd;
Fe gymmer blaid yr enaid isel radd. JS. H.

417.

Bwrdd yr Arglwydd.

M. H.—Beza, 12. Sebastian, 18.

'R YM wrth dy fwrdd, O! Arglwydd cun,
Yn ceisio'th weled ti dy hun;
Gwag ydyw'r bwrdd, trist ydyw'r wledd,
Heb weled dull dy hyfryd wedd.

- 2 D'ogoniant mawr a'th angeu drud
Dywyno arnom ni i gyd;
A hyn wna'n gwleddoedd yn ddidrai,
A hyn wna i ni lawenhau.
- 3 Yfasom win, fel peraist in',
Bwytasom fara—beth dâl hyn?
Oni chawn fwyta'th gnawd yn rhad,
Ac yfed, yn lle gwin, dy waed?
- 4 Fel gallom fyth i lawenhau
Mewn gobaith perffaith o fwynhau
Cymdeithas o nefolaidd rîn,
Mewn cysson wledd â thi dy hun.
- 5 Treuliwn ein bywyd bellach byth
Mewn un llawenydd pur, dilyth;
Cofiwn ei enw, canwn glod,
Tra'r nefoedd wen hyd fyth yn bod.

W.

418.

“*A ddioddefodd y groes.*”

8. 8. 6.—Sion, 57. Croeshoeliad, 56.

AI Iesu mawr, Ffrynd dynolryw,
 Wy'n weled fry â'i gnawd yn friw,
 A'i waed yn lliwio'r lle;
 Fel gŵr di-bris yn rhwym ar bren,
 A'r gwaed yn dorthau ar ei ben?
 Ië, f'enaïd, dyma fe.

2 Ai 'm hanwyl Briod welaf draw,
 A hoelion llymion trwy bob llaw,
 A'u pwyo'n drwm i dre',
 A bàr o ddr trwy'i dirion draed,
 Ac yntau'n marw yn ei waed?
 Ië, f'enaïd, dyma fe.

3 Ai ef fu'n maddeu idd ei gâs,
 A'i waed yn llif o'i glwyfau i maes,
 Nes agor drws y ne',
 Rhoi 'i ben tua'r llawr gan boenau llym,
 Yn wirion, deg, heb yngan dim?
 Ië, f'enaïd, dyma fe.

w.

419.

Dioddefaint Crist.

8. 8. 6.—Sion, 57. Croeshoeliad, 56.

O! DEFFRO, gwel, fy enaïd trist,
 Uffernol lu o ddeutu'th Grist,
 Am ladd dy Brynwr pur;
 Yn 'mofyn torf o dystion gau
 I Pilat i'w gondemnio'n glau:
 O! f'enaïd, cofia'i gur.

2 Gan bwys y gwaith, fe chwysai'r gwaed
 Yn llif di-drai, o'i ben i'w draed,
 A hyn dros oriau hir;
 Fe yfai'n rhwydd, o'i gariad rhad,
 Y cwpan du o law ei Dad:
 O! f'enaïd, cofia'i gur.

3 Y Ceidwad cu, ei gondemnio ga's,
 Llofruddion lu a ddaeth i maes
 A geirwon hoelion dur;
 O dan y pwys, er maint y poen,
 Distewi wnaeth fel addfwyn Oen:
 O! f'enaïd, cofia'i gur.

- 4 Gelynion llym a goda'u llef,
 "Croeshoelia, O! croeshoelia ef!
 Ni haeddai fyw yn hir:"
 Yn mhlith y llu, aed âg e'n llyn
 I farw ar Galfaria fryn:
 O! f'enaid, cofia'i gur.
- 5 Rhoi mantell goch wnaed am yr Oen,
 Gan ddrain ei ben ddioddefai boen;
 'Nawr wele'r Brenin pur!
 Fflangellwyd ef nes oedd yn waed,
 A chwysau du, o'i ben i'w draed:
 O! f'enaid, cofia'i gur.
- 6 Ca'dd gario'r groes i ben y bryn,
 Nes llethu'n llwyr fy Iesu'n llyn,
 Gan wawdio'm Prynwr pur,
 A dyweyd, "Ai dyma Israel Sant?
 Ei waed boed arnom ni a'n plant!"
 O! f'enaid, cofia' gur.

420.

RHAN II.

8. 8. 6.—Sion, 57. Croeshoeliad, 56.

- Y** DDAEAR fud ro'i meirw'n fyw,
 A'r creigydd fry a holltai'n friw,
 Wrth wel'd y Crëwr pur;
 Yr haul ymguddiai wrth y loes,
 Y lloer a'r sêr ai'n dywyll nos
 O! f'enaid, cofia'i gur.
- 2 Trywanwyd, do, fy Mhrynwr rhad,
 Nes daeth o'i galon ddwr a gwaed,
 Yn ffrwd fel afon bur,
 Oedd ar y llawr i'w wel'd yn llyn,
 Yn frwd ar ben Calfaria fryn;
 O! f'enaid, cofia'i gur.
- 3 Mi glywa'i lef pan chwerwa'i loes,
 A'i irad gri ef ar y groes,
 Am faddeu i ni'n wir;
 Ei weddi troswyf, ä uwch nen,
 A mi'n ei hoelio ar y pren:
 O! f'enaid, cofia'i gur.

- 4 Dros f'enaïd i bu'r addfwyn Oen,
 Fel hyn, yn dioddef dirfawr boen,
 I'm gwneyd yn rhydd yn wir :
 'Roedd yn ei fryd orphenu'r gwaith
 O eithaf tragwyddoldeb maith:
 O! f'enaïd, cofia'i gur.

W.

421.

Bwrdd yr Arglwydd.

M. S.—Dyfrdwy, 63. Baden, 64.

WEL dyma wledd, gwledd ein Duw Iôn,
 O basgedigion breision,
 A gwin puredig, yn ddidrai,
 I lawenhau y cleifion.

- 2 Gwledd ydyw hon, gyfoethog, hael,
 Heb ddiwedd i gael arni;
 O! pwy na ddeuai 'mlaen yn rhwydd,
 I wledd yr Arglwydd Iesu!

- 3 Os claf, os gwan, os tlawd o hedd,
 O! dowch i'r wledd yn fuan;
 Dowch â'ch hachwynion o bob rhyw,
 Fe'u hatteb Duw ei hunan.

- 4 Yma cewch wel'd eich Harglwydd mawr
 Yn rhoddi i lawr yn hollol
 Ei hun i angeu, angeu'r groes,
 Yn ddiddig dros ei bobol.

- 5 Mi gofïaf eiriau'm Harglwydd hael,
 Brydnawn cyn cael ei hoelio;
 I fwyta'i swper, minnau ddof
 Yn mlaen, er cof am dano.

W.

422.

Gwaed y groes yn maeddu gelynyon.

2. 8.—Aberdeen, 103. Potsdam, 104.

NID oes,
 Ni fu, ni ddaw, mewn unrhyw oes,
 O gymmaint gwerth a gwaed y groes,
 Y ddwyfol loes ddioddefodd ef;
 O! gariad mawr, diderfyn stôr,
 Sydd fel y môr mewn dwyfol lef.

2 Af trwy
 Fy nhemtasiynau aml mwy
 Dan aden cariad dwyfol glwy',
 Fe'u maeddaf hwy'n ei goncwest ef;
 A'i allu yw fy noddfa glyd
 Nes myn'd o'r byd i ganol nef.

3 Erioed,
 Mae'n dal y rhai sydd dan ei nôd,
 Na lithro mymryn byth o'u troed,
 Heb iddynt ddod ar frys yn ol;
 Ei Ysbryd sy'n eu cadw'n glyd,
 Mewn dyrys fyd, o fewn ei gôl.

w.

423. *Gwaed y groes yn nerth mewn gorthrymder.*

2. 8.—Bethesda, 105. Braint, v. 31.

NID oes,
 Trwy gydol dyddiau byr fy oes,
 Yn gyfan i mi ond y groes,
 Rhyw chwerw loes o foreu i nawn;
 Ond os dy allu a'm deil i'r lan,
 Caf yn y man orchfygu'n llawn.

2 O! pwy
 Ynguddiodd yn dy ddwyfol glwy',
 Ac yno fethodd dori trwy
 Gystuddiau fwy na gwellt y maes?
 Mae'r fuddugoliaeth fawr yn dod,
 Hyd heddyw erioed, oddi wrth dy ras.

3 Nid oes
 A ddeil fy ysbryd dan bob croes
 Ond dwyfol, nefol, farwol loes;
 Estyniad f'oes yw ei fwynhau:
 'Does arall gysur mewn un man:
 Fe yw fy rhan byth i barhau.

4 'Does drai,
 Nac eisieu dim, y man y mae,
 Mae'n llenwi'r cyfan yn ddilai;
 Pawb, O! na baent yn gwel'd ei wedd,
 Sychedent am ei wir fwynhau
 Mewn gwledd ddi-drai a bythol hedd.

w.

424. *Gweddi am gymmhwysiad o waed y groes.*

2. 8.—Bethesda, 105. Dorcas, 107.

O! TYN

Y gorchudd yn y mynydd hyn;
Llewyrched haul cyfiawnder gwyn,
O ben y bryn bu'r addfwyn Oen
Yn dioddef dan yr hoelion dur,
O gariad pur i mi mewn poen.

2 Pa le

Y gwnaf fy noddfa dan y nef,
Ond yn ei glwyfau anwyl ef?
Y bicell gref aeth dan ei fron
Agorodd ffynnon i'm glanhau;
'Rwy'n llawenhau fod lle yn hon.

3 Oes, oes,

Mae rhin a grym yn ngwaed y groes
I lwyr lanhau holl feiau f'oes;
Ei ddwyfol loes a'i ddyfal lef,
Mewn gweddi dros of at y Tad,
Yw fy rhyddhâd, a'm hawl i'r nef.

4 Golch fi

Oddi wrth fy meiau aml eu rhi',
Yn afon waedlyd Calfari,
Sydd heddyw'n lli' o haeddiant llawn;
Dim trai ni welir arni mwy;
Hi bery'n hwy na boreu a nawn.

H. J.

425. *Rhinweddau gras Crist.*

2. 8.—Bethesda, 105. Braint, y. 31.

GRAS, gras,

Yn gefnllif grymus ddaeth i maes,
Grisialaidd afon loyw, las,
Rhinweddol flas i'r euog rai;
Lle i bechaduriaid yma gaed,
I'w canu'n rhad oddi wrth bob bai.

2 I'r lan,

Os bydd in' ddod o'r anial fan,
Bydd hyfryd seinio yn y man;

Pawb yn ei ran yn moli'r Oen,
Mewn melus anthem, newydd iaith,
Ar ben y daith, heb friw na phoen.

- 3 Gwych sain
Fydd etto am y goron ddrain,
Yr hoelion llym, a'r bicell fain;
Wrth gofio 'rhai'n caiff uffern glwy';
Cadwynau tynion aeth yn rhydd;
Fe gaed y dydd, Hosanna mwy.

J. R.

426. *Effeithiau marwolaeth y groes.*

7. 6. D.—Manheim, 11. Mount Street, 113.

PWY ddyry im falm o Gilead,
Maddeuant pur a hedd,
Nes gwneyd i'm hysbryd edrych
Yn eon ar y bedd;
A diange ar wasgfeuon
Euogrwydd creulon, cry?
'Does neb ond ef a hoeliwyd
Ar fynydd Calfari.

- 2 Yr hoelion geirwon, celyd,
Gynt a'i trywanodd e',
Sy'n awr yn dal y nefoedd
Gwmpasog yn ei lle:
Mae gobaith meibion dynion
Yn llifo i maes ynghyd
Oddi wrth yr awr trywanwyd
Creawdwr mawr y byd.

- 3 Pe unwaith y darfyddai
Awdurdod Calfari,
Darfyddai pob cysuron
Ar unwaith genyf fi;
O bawb, yn sicr, byddwn
Y truenusaf ddyn;
Fe'm llyngcai'r bedd dychrynlyd
Yn fuan iddo'i hun.

- 4 Anfeidrol, fyth anfeidrol,
Drugaredd faith y nef,

Parhâd yr holl greadigaeth
 Sy'n gorphwys arno ef:
 Griddfanau pen Galfaria,
 "Lama Sabachthani,"
 Yw'r perlau mwyaf gwerthfawr
 A fedd ein daear ni.

5 Y baich oedd annoddefol
 I'r cryfa' o ddynolryw,
 Orweddodd yn ofnadwy
 Ar ysgwydd gref fy Nuw;
 Cyfiawnder oedd yn gofyn
 Am bechod, heb nacâd,
 Y swm anfeidrol dalwyd
 Trwy eithaf chwys a gwaed.

6 Y mynydd mawr anfeidrol
 Gymmerodd ef i gyd
 Oddi ar ysgwyddau gweinion
 Yr euog, aflan fyd;
 Pan welodd y greadigaeth
 I fod y baich mor fawr
 Fe guddiodd nef ei hwyneb,
 Fe grynodd yntau'r llawr.

w.

427.

RHAN II.

7. 6. D.—Manheim, 111. Mount Street, 113.

PE buasai fil o fydoedd
 Yn cael eu prynu 'nghyd,
 A'r cyfryw bris, buasent
 Yn llawer iawn rhy ddrud:
 'Does angel byth, na seraph,
 Na cherub o un rhyw,
 I'r filfed ran all ddywedyd
 Mor werthfawr gwaed fy Nuw.

2 Mae tân o fewn i fynwes
 Myrddiynau pur y nef,
 Rhyw newydd fflam wrth feddwl
 Am werth ei angeu ef,
 Yn attal eu caniadau
 Wrth synu oll yn un,

- I wel'd eu Duw yn dioddef
 A marw yn natur dyn.
- 3 O! na allwn innau'r awrhon
 Ehedeg 'fyny fry,
 A dysgu rhyw ganiadau
 Sydd gan y nefol lu,
 Fel byddai cydsain hyfryd
 Rhwng dae'r a nef yn un;
 Caniadau anfeidroldeb
 Marwolaeth Duw yn ddyn.
- 4 Am angeu'r groes bydd canu
 I dragwyddoldeb maith;
 Ond im gael teimlo'i rinwedd,
 'Rwyf bron ar ben fy nhaith;
 Fy nefoedd yw ei deimlo,
 A'i deimlo'n union sydd
 Yn troi pob rhyw dywyllwch
 O'm mewn yn oleu ddydd. w.

428.

RHAN III.

7. 6. D.—Manheim, 111. Mount Street, 113.

- G**WELL ganddo na halogi
 Cyfiawnder pur y Tad,
 Oedd lliwio'r croesbren garw
 Fel 'sgarlad yn ei waed:
 Y gwaith oedd yn fwy rhyfedd,
 A'r gwaith oedd yn fwy drud,
 Nag i gyfiawnder ddial,
 I faddeu beiau'r byd.
- 2 P'un mwy wnaif ai ffeiddio
 Neu fostio f'euogrwydd cas,
 A dynodd y fath ddial,
 Ennynodd y fath ras?
 Cyfiawnder didrugaredd,
 A chariad di-nacâd,
 Sydd yn coffeidio'r euog
 Yn llawen yn y gwaed.
- 3 Cyfiawnder amddiffynwyd
 A chariad yn ei glwy';

A rha gor nag amddiffyn,
 'Nawr fe'u dyrchafwyd hwy:
 O! weithred o ryfeddod!
 Dirgelwch mawr ei hun;
 'Doedd arall neb allasai
 Ei ffeindio ond Duw ei hun.

4 Mae'r fath feddyliau mawrion
 Yn codi'm hysbryd gwan
 Oddi ar bob peth crëedig
 Yn uchel iawn i'r lan;
 Gan brisio aur ac arian,
 Y perlau mwyaf drud,
 Ger bron cyfiawnder dwyfol
 Yn sorod gwael i gyd.

5 'Nol edrych ar ol edrych,
 O gwmpas i mi mae
 Rhyw fyrdd o ryfeddodau
 Newyddion yn parhau;
 Pan bwy'n rhyfeddu un peth,
 Un arall ddaw i'm bryd;
 O! iachawdwriaeth rasol,
 Rhyfeddol wyt i gyd.

6 Bendithion ar fendithion,
 Trysorau angyloes—
 Grawnsypiau mawrion addfed
 Yn hongian ar y groes,
 Sydd yn cwmpasu'm henaidd,
 Rhinweddau mawr eu grym;
 A minnau yn eu canol
 Heb allu d'wedyd dim.

7 Mi welaf yn ei fywyd
 Y ffordd i'r nefoedd fry;
 Ac yn ei angyloes'r taliad
 A roddwyd tros of fi;
 Yn ei esgyniad gwelaf
 Drigfanau pur y nef,
 A'r wledd dragwyddol berffaith
 Gaf yno gydag ef.

429.

Cof am Gethsemane.

7. 6. D.—Talybont, r. 40. Llydaw, 115.

COF am y cyfiawn Iesu,
 Y person mwyaf hardd,
 A'r noswaith drom anesmwyth
 Bu'n chwysu yn yr ardd;
 A'i chwys yn ddafnau cochion
 Yn syrthio ar y llawr;
 Bydd canu am ei gariad
 I dragwyddoldeb mawr.

2 Cof am y llu o filwyr
 A'u gwaywffyn yn dod
 I ddal yr Oen diniwed
 Na wnaethai gam erioed:
 Gwrandewch y geiriau ddwedodd,
 (Pwy all'sai ond efe?)
 "Gadewch i'r rhai'n fyn'd ymaith,
 Cymmerwch fi'n eu lle."

3 Cof am y wyneb siriol,
 Y poerwyd arno'n wir;
 Cof am y cefn gwerthfawr,
 Lle'r arddwyd cwysau hir
 O! anwyl Arglwydd Iesu!
 Boed grym dy gariad pur
 I dori'm calon galed
 Wrth gofio am dy gur.

W. LEWIS.

430.

Trysorau anheu'r groes.

6. 8. 4.—Palestina, 140. Dolyddelen, 141.

O F'ENAID! hed i'r lan,
 Dros fryniau ucha'r byd,
 A gwel dy gyfoeth, gwel dy ran
 Anfeidrol ddrud;
 Trysorau o ddwyfol rîn
 Bwrcaswyd i mi'n llawn,
 Gan fy Ngwardwr addfwyn, cun,
 Ar un prydawn.

2 Fe bellach fydd fy nghân,
 A'm hamddiffynfa glyd,

Fy nhŵr, fy nghraig, a'm noddfa lân,
 Tra yn y byd;
 Pan talodd ddwyfol waed,
 Pwy ofyn i mi mwy?
 Can's anfeidroldeb maith a gaed
 Mewn dwyfol glwy'.

3 Mae angeu'r groes yn fwy
 Na haeddiant yr holl fyd;
 Y mae griddfanau dwyfol glwy'
 Yn gyfoeth drud:
 Fe genir myrdd yn wyn,
 Oll fel yr eira mân;
 Ceir gwel'd rhai ffaidd ar ol hyn
 Yn berffaith lân.

4 Myfi anturiaf mwy,
 Er cymmaint yw fy mai,
 Trwy'r haeddiant dwyfol sy'n ei glwy',
 Heb lwfrhau,
 O flaen yr orsedd wen,
 Ffieiddiaf ddyn o'r blaen,
 Gan gredu gall Tywysog nen
 Fy ngwneyd yn lân.

W.

431. *Rhyfeddodau'r nef yn angeu'r groes.*

6. 8. 4.—Palestina, 140. Dolyddelen, 141.

DEWCH yma, gwelwch un
 O rhyfeddodau'r ne'—
 Fy Iesu'n rhoddi ei fywyd cun
 'Lawr yn fy lle,
 Nes rhoi'r fffieiddia'i ryw
 Yn ddisglaer berffaith wyn;
 Ac nid oedd ond anfeidrol Dduw
 A wnaethai hyn.

2 O! angeu pur y groes,
 Ti bellach fydd fy nghân;
 'Doedd dŵr i'w gael ond ar y groes
 A'm gwnai yn lân:
 Y ffynnon loyw hyn,
 Sydd ar y bryn o hyd

I olchi Ethiop du yn wyn,
Hyd eitha'r byd.

- 3 Fy enaid, cred yn awr,
Mae'r ffordd i'r nef yn rhydd;
Fe roed anfeidrol swm i lawr
Am jubil ddydd:
Ein cyfoeth ddaeth yn ol
Trwy bwrcas dwyfol waed;
Trwy Iesu cawsom ddod i gôl
Ein hanwyl Dad.

W.

432.

Marwolaeth Crist.

6. 4. 6. 4.—Siloah, 149. Liverpool, 150.

RHYFEDDA hyd a lled,
Fy enaid trist,
Uchder a dyfnder maith
Marwolaeth Crist;
Pan gym'rodd agweddd gwas,
A phechod cas ei ryw,
Bu farw yn ddi-gŵyn
I'w dwyn at Dduw.

- 2 Fe gymmerth ef ein cnawd,
O ein Brawd ni!
Fe safai ar ben y bryn,
Gwnai'n erbyn llu,
Gan sathru dan ein traed,
Trwy'i briod waed ei hun,
Ellyllon ar fyr dro,
Heb ado'r un.

- 3 Aeth dan y gyfraith faith,
Hedd ddaeth i ni;
Mwy t'raned Sinai gaeth,
Beth waeth i mi?
Mae'r llwybr idd ei gôl
Yn rhydd i'r nefol had;
Ni fedr Satan serth
Ddwyn gwerth ei waed.

- 4 Fe dalai i lawr ar led
Ein dyled ni,

Trwy ddioddef angeu ar
 Ben Calfari;
 A hyn o'i ewyllys rydd;
 Caiff etto ddydd sy'n dod
 Elynion cryf a gwan
 'Lawr dan ei droed.

5 'Nol rhoddi'n Harglwydd hael,
 Yn wael ei wedd—
 Rhyfeddod fwya' erioed,
 Yn ngwaelod bedd;
 Ond ar y trydydd dydd
 Yn rhydd yr aeth efe;
 Palmantodd lwybr gwych
 I entrych ne'.

6 'Nol gorphen ar ei waith,
 I'r nef 'r aeth ef,
 Lle mae ef yr awr hon
 Yn gwrando'n llef,
 Yn eiriol drosom draw;
 Ar fyr daw i'n rhyddhau
 Mae'r amser, ddydd a nos,
 Yn agoshau.

w.

433. *Crist yn dwyn ein beichiau.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd, A. 11. Eifionydd, 170

FE row'd arno bwys euogrwydd—
 Pwys nas gall'sai ddal mo ddyn,
 Cosp pechodau myrdd o ddynion,
 Heb un pechod ynddo'i hun;
 Do, fe'i gwisgwyd â chystuddiau—
 Ffrwyth fy meiau, fawr a mân;
 Fel cawn innau, wael bechadur,
 Aflan, euog, fod yn lân.

2 Ac yn nyfnder grym ei boenau—
 Dan ergydion angeu loes,
 Fe weddiodd am faddeuant—
 Maddeu i mi ar y groes;
 Fe goffeiodd f'enaid aflan
 Rhwng y ddaear fawr a'r nen;

Do, fe 'ngharodd ac fe 'nghofiodd
Dan yr hoelion ar y pren.

3 O! anfeidrol berffaith gariad!
Cariad nas gall dawn na gras
Dynion, na'r angylion penaf,
Fyth yn hollol ddodi 'maes;
Cariad fydd yn sylfaen gadarn
O bob anthem yn y nef;
Seintiau ac angylion draphlith
Ganant am ei gariad ef.

4 Ac ni fydd mo dragwyddoldeb
Ddim yn ormod, er ei hyd,
I ddadguddio hen ddyfnderoedd
Cariad Iesu maes i gyd;
Holl rinweddau maith ei glwyfau,
Poenau'r hoelion meinion llym,
A wna i oesoedd fyned heibio
Etto heb ei gweled ddim.

W.

434. *Iesu dan yr hoelion.*

7. 8. D.—Diniweidrwydd, A. 11. Trefaldwyn, 171.

O FY enaid! cod dy olwg,
Gwel yn amlwg ben y bryn,
Lle bu Iesu, 'r Cyfaill ffyddlon,
Dan yr hoelion dur cyn hyn:
Talodd yno swm dy ddyled
A gwerthfawr waed ei galon friw;
Yr Oen dieuog yno'n marw,
'Finnau'r cuog yn cael byw.

D. W.

435. *Sinai a Chalfaria ynghyd.*

8. 7. D.—Dusseldorf, 161. Ledforth, 163.

WELE Sinai a Chalfaria
Heddyw wedi d'od ynghyd,
Sylwedd mawr yr holl gysgodau
Yn wynebu'r dwyfol lid;
Dacw'r cleddyf wedi deffro,
Llyfrau'r ddeddf yn dod yn mlaen,
Dacw aur y gwardedigion
Wedi ei buro yn y tân.

AN.

436.

Brwydr Golgotha.

8. 7. D.—Carmel, 165. Dusseldorf, 161.

DRAW ar gopa bryn Golgotha
 Bu'r ymladdfa fwya' rioed;
 Yr Oen heb gleddau, na grym arfau,
 'N sathru'r dreigiau dan ei droed;
 Ef mewn lludded mawr a syched
 Wrth orchfygu uffern lu;
 Etto ffynnon yn ei galon
 I olchi'n wyn yr Ethiop du.

A. N.

437.

Teimlad o gariad Grist.

8. 7. D.—Dolwar, v. 53. Tyddewi, v. 57.

RWY'N teimlo f'enaid 'n awr yn caru
 Yr Oen ogwyddodd droswy'i ben;
 Dywedodd Iesu mawr "Gorphenwyd"
 Wrth dalu 'nyled ar y pren:
 'Rwy'n caru hardd lyth'renau enw
 Yr hwn fu farw yn fy lle;
 'Does gyfaill yn y byd 'rwyf ynddo,
 A bery'n ffyddlon fel efe.

M. R.

438.

Gwahoddiad i'r wledd.

8. 7. 3.—Holstein, 188. Moldavia, 287.

DEUWCH, hil syrthiedig Adda,
 Daeth y jubil fawr o hedd;
 'Rys yn galw pawb o'r enw
 I fwynhau tragwyddol wledd;
 Bwrdd yn llawn, yma gawn,
 O foreuddydd hyd brydnawn.

- 2 Dewch, y deillion; dewch, y cloffion;
 Dewch, y gwywedigion rai;
 Ymadewch â'r hyn yr oeddych
 Yn cael pleser i'w fwynhau:
 Chwi gewch win, nefol rin,
 Yma i'w yfed yn ddibrin.
- 3 Ceisiwch wisgoedd y briodas,
 Gwisgoedd hyfryd, hardd eu lliw;
 Nid oes enw teilwng arnynt
 Ond cyfiawnder pur fy Nuw:

Llian main ydyw'r rhai'n
 Sydd yn cuddio pob rhyw staen.

4 Dyma'r wledd y cewch ddanteithion

Yma cewch faddeuant rhad;
 Yma cewch chwi brofi'r cariad,
 Hedd yn nofio yn y gwaed:
 Dewch yn awr, dyrfa fawr,
 Ac eisteddwch yma i lawr.

5 Yma cewch ehwi wel'd y ffynnon;

Dŵr a gwaed, yn afon fawr,
 O'r archollion wnaeth y bicell,
 Ar Galfaria'n dod i lawr:
 Cewch lanhâd, ac iachâd;
 Cewch eich beiau dan eich traed.

6 Chwi gewch yfed yn ddiolfn,

Chwi gewch fwyta yn ddidrai;
 Pob rhyw beth ddymuno'ch calon,
 Chwi gewch yno ei fwynhau,
 Gydag ef, hyfryd le,
 Byth o fewn terfynau'r nef;

w.

439.

Cofio y dioddefaint.

8au. 8ll.—Rhyl, y. 76.

WRTH gofio'i riddfanau'n yr ardd,
 A'i chwys fel defnynau o waed—
 Aredig ar gefn oedd mor hardd,
 A'i daro â chleddyf ei Dad—
 A'i arwain i Galfari fryn,
 A'i hoelio ar groesbren o'i fodd;
 Pa dafod all dewi am hyn?
 Pa galon mor galed na thodd?

T. L.

440.

Cyflawnwyd y gyfraith.

8au. 8ll.—Salome, 218.

CYFLAWNWYD y gyfraith i gyd,
 Fe ddofwyd ei llid heb fy lladd;
 Cyfiawnder, wrth hir ofyn Iawn,
 Ei daliad yn gyflawn a gadd:
 Cyfiawnder a'r gyfraith sy'n awr,
 Yn edrych i lawr yn ddi-lid;

BEDYDD.

Mae'r priodoliaethau mewn hedd
Yn gwaeddi "Trugaredd" i gyd.

E. J.

441.

Golwg o ben Nebo.

Sau. 8ll.—Salome, 218.

DWY aden colomen, pe cawn,
Mi grwydrwn, mi 'hedwn yn mhell;
I gopa bryn Nebo mi awn,
I weled ardaloedd sydd well:
A'm golwg tu arall i'r dwr,
Mi dreuliwn fy nyddiau i ben,
Dan ganu wrth gofio y Gŵr
Fu farw dan'hoelion ar bren.

AN.

BEDYDD.

442.

Ffynnon wedi ei hagog,

M. C.—Martyrdom, 90. Tiverton, 86.

MAE ffynnon hyfryd lawn o waed,
A redodd ar y bryn;
Y pechaduriaid dua' gaed
A olchir ynddi'n wyn.

2 Bu'r lleidr aflan un prydawn
Yn edrych arni'n llon;
A minnau olchir, sydd yn llawn
Mor frwnt ag ef, yn hon.

D. C.

443.

Crist yn derbyn plant.

8. 7.—Beaminster, A. 16.

BUGAIL Israel sydd ofalus
Am ei dyner anwyl ŵyn;
Mae'n eu galw yn groesawus,
Ac yn eu coffleidio'n fwyn.

2 "Gadewch iddynt ddyfod ataf,
Ac na rwystrwch hwynt," medd ef,
"Etifeddiaeth lân hyfydaf
I'r fath rai yw teyrnas nef."

- 3 Deuwn, Arglwydd, â'n rhai bychain,
 A chyflwynwn hwynt i ti;
 Eiddot mwyach ni ein hunain,
 A'n hiliogaeth gyda ni.
- 4 Dewch, blant bychain, dewch at Iesu,
 Ceisiwch wyneb brenin nef;
 Hoff eich gweled yn dynesu
 I'ch bendithio ganddo ef.

M. D.

444.

Ffynnon y dyfroedd byw.

8. 7. 4.—Tamworth, 178. Alma, 179.

- H**EDDYW 'r ffynnon a agorwyd,
 Ddisglaer fel y grisial pur;
 Y mae'n llanw ac yn llifio
 Dros wastadedd Salem dir:
 Bro a bryniau
 A gaiff brofi rhin y dwr.
- 2 Y mae rhinwedd gras y nefoedd
 O dragwyddol faith barhad;
 Nid oes darfod ddim ar effaith
 Perffaith haeddiant dwyfol waed:
 Ac er golchi,
 Dwfr heb lwydo, dwfr heb drai.
- 3 Minnau ddof i'r ffynnon loyw
 Darddodd allan ar y bryn,
 Ac mi olcha'm henaïd euog
 Ganwaith yn y dyfroedd hyn;
 Myrdd o feiau
 Dafia'i lawr i rym y dwr.
- 4 Dyma'r fan y caiff fy nwydau
 Gwyllt, cynddeiriog, hyfryd friw;
 Dyma'r fan caf gongcro natur,
 A'i gwrthddrychau o bob rhyw:
 Caf deyrnasu
 Ar bob eilun teg ei lun.
- 5 O! dirwynweh, oriau, i fyny,
 A gadewch im wel'd y dydd
 Pan y torir fy nghadwynau,

A chaf rodio'n berffaith rydd :
 Ysbryd caethwas
 Wedi troi yn ysbryd hedd.

w.

445.

Yr un testyn.

8. 7. 4.—Tamworth, 178. Frankfort, 173.

DACW'r ffynnon i'w dymuno
 Fywiol sy'n yr anial dir;
 Dacw'r unig ddwr sy'n rhoddi
 Hedd ac anfarwoldeb clir:
 Ar Galfaria
 Tardd yr afon loyw i maes.

2 Yno'r af i 'mofyn pleser—
 Unig bleser i barhau;
 Yno caf fi lawn faddeuant
 Am bob trosedd, a phob bai;
 Yno'n unig
 Caf g'wilyddio o honof f'hun.

3 Iachawdwriaeth rad ei hunan
 Yw fy mhlê o flaen y nef;
 A ffarwel am danaf fythol
 Oni chaf ei haeddiant ef:
 Iesu ei hunan,
 Oll o flaen y faingc i mi.

w.

446.

Dyfroedd yr iachawdwriaeth.

9. 8.—Bethel, 216. Elliot, 217.

O! ARWAIN fy enaid i'r dyfroedd,
 Y dyfroedd sy'n afon mor bur,
 Y dyfroedd a dorant fy syched,
 Er trymed fy nolur a'm cur;
 Y dyfroedd tragwyddol eu tarddiad,
 Y dyfroedd sy heb waelod na thrai;
 Y dyfroedd a olchant fy enaid,
 Er dued, er amled fy mai.

2 Da iawn i bechadur fod afon
 A ylch yr aflanaf yn wyn;
 Hi darddodd o'r nefoedd yn gysson,
 Hi ffrydiodd ar Galfari fryn;

Hi lifodd i'r anial Cenhedlig,
 Hi olchodd fil miloedd yn lân;
 Hi ylch ei miliynau'n llwyr ganaid
 Cyn rhoddi llawr daear ar dân.

T. J.

447. *Ffynnon i bechod ac aflendid.*

Sau. Sllin.—Salome, 218.

CAED ffynnon o ddwr ac o waed,
 I olchi rhai duon eu lliw;
 Ei ffrydiau a redodd yn rhad
 I'r ardal lle'r oeddwn yn byw:
 Er cymmaint o rwystrau gadd hon,
 Grym arfaeth a'i gyrodd yn mlaen,
 I olchi tŷ Dafydd o'r bron,
 Jerusalem hefyd ddaw'n lân.

AN.

448. *Ffynnon Calfarua.*

5. 5. 8.—Hungerford, 220. Edeyrn, y. 77.

AR groesbren, brydnawn,
 Cyfiawnder gadd iawn,
 A'r gyfraith anrhydedd 'run dydd;
 Trwy rinwedd y gwaed
 Boddlonwyd y Tad;
 Mae merch yr Amoriad yn rhydd.

2 Ar Galfari fryn
 Agorwyd cyn hyn
 Ryw ffynnon ryfeddol ei rhîn;
 Hi hollol lanbâ
 Aflendid a phla,
 Hi gana yr Ethiop yn wyn.

3 Y gwan mae'n gryfhau,
 Er cymmaint ei fai,
 I sefyll wrth Sinai'n ddi-gryn;
 Mae'n symmud â'i hedd
 Fraw angeu a'r bedd,
 A'n hofnau, heb adael yr un.

D. C.

EMYNAU CENHADOL.

Pennodau cyfaddas i'w darllen mewn Cyfarfodydd Cenhadol,

Salm ii., xix., lxxii., c., cxv., cxxii. Esaiah ii., xi., xxxv., xl., xlii., xliv., xlix., lii., liii., lv., lx., lxi., lxii., lxv. Jeremiah x., xxxi. Ezeziel xxxvii. Daniel ii. Micah iv. Matthew xx. Actau ii., x. Rhufeiniaid x. Dadguddiad xx., xxi.

449.

Yr addewidion gwell.

M. H.—Sebastian, 18. Boston, 25.

- F**E dalodd swm y ddyled ddrud
Dros fyrdd sydd etto heb ddod i'r byd;
Pan welo rhai'n rinweddau'i glwy',
Fyth canu iddo byddant hwy.
- 2 Pan clywo'r Indiaid draw am loes
Creawdwr n'foedd ar y groes,
Rhinweddau hyfryd marwol glwy',
Fydd sylwedd eu caniadau hwy.
- 3 O! na foed ardal cyn bo hir,
O'r dwyrain draw i'r deheu dir,
Na byddo'r iachawdwriaeth ddrud
Yn llanw cyrau rhai'n i gyd.
- 4 Boed Iesu â'i annherfynol stôr
Yn llanw'r tir, yn llanw'r môr,
Ei ddoniau maith, a'i gariad drud,
Yn sylfaen cysur pawb o'r byd.
- 5 Dewch, addewidion, dewch yn awr,
Dyhidlwch eich trysorau i lawr;
Myrddiynau ar fyrddiynau sydd
Yn disgwyl am eich boreu ddydd. w.

450.

Llwyddiant yr efengyl.

M. H.—Rockingham, 26. Angels' Hymn, 27.

DAW amser braf, can's gwawrio bron
Mae haf-ddydd yr efengyl hon;

I'r 'nysoedd pell a'r trysor drud,
A'i sŵn ä hyd eithafoedd byd.

2 Gwybodacth Iesu fydd yn stôr
Fel dyfroedd mawr yn llenwi'r môr,
Daw'r de a'r gogledd at yr Iôn—
Holl bwrcas gwaed yr anwyl Oen.

3 Llana fel hydd dros fryniau pell,
Cyflawna'r addewidion gwell;
O! galw d' etholedig hâd
I brofi rhagorfreintiau'th waed.

W.

451.

Teyrnasiad yr Iesu.

M. H.—Sebastian, 18. Caernarfon, 16.

YR Iesu a deyrnasa'n grwn
O godiad haul hyd fachlud hwn;
Ei deyrnas ä o fôr i fôr,
Tra fyddo llewyrch haul a lloer.

2 Lle y teyrnaso, bëndith fydd,
Y caeth a naid o'i rwymau'n rhydd,
Y blin gaiff fythol esmwythâd,
A'r holl rai clwyfus iechyd rhad.

3 Rhoed pob creadur, yn ddi-lyth,
Neillduol barch i'r Brenin byth:
Angylion, molwch ef uwch ben,
A'r ddaear, d'wedded byth, Amen.

DR. W.

452.

Dymuniad am llwyddiant yr efengyl.

M. H.—Yr Hen 100fed, 10. Beza, 12.

LLWYDD, llwydd i bur efengyl gras;
O! profed pawb ei rhîn a'i blas:
Cyhoedder llawn faddeuant rhad,
A modd i'r brwnt gael llwyr lanhâd.

2 Chwyth, udgorn, chwyth y newydd llon,
Ac aed y sain trwy'r ddaear gron;
Llanwed yr hyfryd lais bob lle,
Gorllewin, gogledd, dwyrain, de.

3 Ymdaened son o gylch y byd
Am angyfod y groes a'r aberth drud;
Cyfoded gwawr o Galfari,
A doed yr hyfryd jubili.

4 Bydd pêr hosanna trwy bob gwlad
 I Dduw am iachawdwriaeth rad;
 Moliannu'r Oen fydd tôn pob iaith;
 Clodforir ef trwy'r ddaear faith. P. J.

453. *Canolfur y gwahaniaeth wedi ei rwygo.*

M. H.—Yr Hen 100fed, 10.

Y CANOL fur a ddaeth i lawr,
 A rhwygwyd y wahanlen fawr;
 'Does derfyn mwy i efengyl rad;
 Mae'r drugareddfa yn mhob gwlad. P. W.

454. *Dyrchafiad Calfaria.*

M. H.—Mamre, 14. Melcombe, 15.

DYRCHAFFA 'r Iôn fryn Calfari
 Uwch law y bryniau mwya'u bri;
 Fel gallo holl genhedloedd byd
 Gael gwel'd y groes a'r Aberth drud.

2 Calfaria fryn—dyrchefir ef
 Yn ngolwg pawb o dan y nef;
 Fe ddaw'r Iuddewon yn gyttân
 I wel'd gogoniant Mab y dyn. W. E.

455. *Gwawr y dydd.*

M. H.—Lancaster, 17. Angels' Hymn, 27.

WEL, dacw wawr yr hapus ddydd
 Daw meibion Adda oll yn rhydd,
 Dydd tafu Babilon i lawr,
 Fel pwysig faen i'r eigion mawr.

2 O! Haul Cyfiawnder! disglaer, llon,
 Goleua'r byd yn llwyr o'r bron;
 Gwna nefol ddydd 'nol tywyll nos,
 Dydd seinio haeddiant gwæd y groes. D. C.

456. *Llwyddiant ar y gwaith.*

M. H.—Angels' Hymn, 27. Lancaster, 17.

O ARGLWYDD Dduw! bywhâ dy waith
 Dros holl derfynau'r ddaear faith;
 Dros dir a môr disgleiria i maes
 Yn nerth dy anorchfygol ras.

2 Mae Babilon yn crynu'n wir,
 Mae'n rhwym o syrthio cyn bo hir;

O Arglwydd! brysia, rhwyga'r llen,
Boed Seion bur drwy'r byd yn ben.

AN.

457. *Crist wedi ei ddyrchafu i'r groes.*

8. 8. 8.—Nazareth, 43. Rugby, 44.

WEL, f' enaid, cerdd y ffordd yn hy'
Yn union tua Seion fry,
A chadw'th lygad at y nôd:
Calfaria fryn, lle gweli'r groes,
A'r aberth arni dan ei loes;
Rhyfeddod mwya'r nef erioed.

2 Mae'r bryn yn uchel, uchel iawn,
A'r aberth drud yn eglur lawn,
Fel gallo'r dwyrain bell a'r de,
Y dynion lle mae'n dywyll nos,
Er t'wyllod, edrych tua'r groes,
A gweled ei drywanu e'.

3 Fe all yr Indiaid pellaf gaed
I wel'd yr hoelion yn ci draed,
* A gwel'd ei ben yn crymu i lawr:
Fe ylch y pelledigion hyn
Yn ganaid fel yr eira gwyn,
Oddi wrth eu beiau, fach a mawr.

458. *Y llef ddistaw fain.*

8. 8. 6.—Henffordd, 54. Llanelli, 52.

O'R nef fe ddaeth llef ddistaw fain,
Hyfrydaf a phereiddiaf sain,
Trwy barthau'r ddaear gron;
Ac er distawed yw y llef,
Caiff pawb ei chlywed is y nef;
Mae Duw ei hun yn hon.

2 Llef radlawn yw, a melus iawn;
Cyhoeddiad o faddeuant llawn
I'r euog, gwael ei wedd;
Gwahoddiad i'r anghenus rai
At bob cyflawnder heb ddim trai;
Hon yw efengyl hedd.

3 Mae'n meddalhau'r afrywiog fron;
Ewyllys dyn ennilla hon,
Heb orthrech, cur, na thrais;

Hon yw'r newyddion goreu 'rïoed;
I Dduw a'r Oen gogoniant boed
Byth am yr hyfryd lais.

- 4 Aed sain efengyl cyn bo hir
I'r dwyrain a'r gorllewin dir,
Y gogledd oer, a'r de;
O! profed pawb effeithiau hon,
Y byd fo'n plygu ger ei bron,
A llwydded yn mhob lle.

P. J.

459. *Mynydd tŷ yr Arglwydd yn ddyrchafedig.*

m. s. — Trallwm, 67. Dyfroedd Siloah, r. 17.

GORUWCH yr holl fynyddoedd sy
Bydd mynydd tŷ Iehofah,
Yn ddyrchafedig yn ddiâu,
Goruwch y bryniau ucha'.

- 2 Pob cenedl, a phob llwyth, ac iaith,
A brysur ymdaith ato,
Yn fyrdd, yn fyrdd, â llawen floedd,
Fel dyfroedd yn dylifo.

J. H.

460.

Y genhadaeth.

m. c. — Farrant, 83. Tallis, 84.

CENHADON hedd gânt ddwyn ar frys
Efengyl gras ein Duw
I bob rhyw fan yn mhellder byd,
Lle triga dynol ryw.

- 2 Mynegant am y cymmod gwiw
A ddaeth trwy bwrcas drud,
A'r ffynnon hyfryd sy'n glanhau
Aflendid mwya'r byd.
- 3 Fe lona'r gwyllt farbariad gwael,
Fe lama'r Ethiop du,
Wrth glywed am'r anfeidrol Iawn
A gawd ar Galfari.
- 4 Ein rhoddion mân a rown yn rhwydd,
A'n gweddi dlawd i'r nef,
I gael paganiaid tywyll, pell,
Yn dorf i'w deyrnas ef.

D. C.

461.

Dydd yr efengyl.

M. C.—St. Stephan, 78. Gloucester, 76.

FY Iesu, Brenin dae'r a nef,
 Ei hun yn unig yw,
 Trwy bwrcas llawn ei werthfawr waed
 Iachawdwr dynol ryw.

2 Mae clywed newydd am ei waed
 Yn llifo ar Galfari,
 Yn un o'r pethau mwya'u braint
 A fedd ein daear ni.

3 Fe'i câr y Negro tywyll, du,
 Yn hyfryd maes o law,
 Pan t'wyno gwawr efengyl gras
 I dir yr India draw.

4 Fe ddaw'r blynyddoedd pur i ben
 Pan t'wyno efengyl gras,
 Fel haul disglaerwyn yn y nef,
 Yn gylch i'r ddaear las.

5 Ac mi ddisgwylia'r hyfryd awr,
 Boreuddydd jubili,
 Pan ddelo holl dylwythau'r byd
 I deithio i Galfari.

W.

462.

Codiad haul o'r uchelder.

M. C.—Farrant, 83. Exeter, 88.

LLEWYRCHED pur oleuni'r nef
 Dros wyneb daear faith;
 Ac aed efengyl gadarn gref
 Hyd at bob llwyth ac iaith.

2 Doed deau, gogledd, dwyrain faith,
 Gorllewin o un fryd,
 I edrych ar brydferthwch gwaith
 Iachawdwr mawr y byd.

AN.

463.

Llwyddiant yr efengyl.

M. C. D.—Prydain, 100. Tavistock, 99.

AED swm efengyl bur ar led
 Trwy barthau'r byd o'r bron;
 Boed llwyddiant drwy deyrnasoedd cred
 Lle mae pregethiad hon;

Fel delo miloedd etto i maes
 O'r t'wyllwch cas i fyw,
 Trwy'r India draw ac Asia fras,
 I ganmol gras ein Duw.

2 Aed sain yr udgorn arian, mawr,
 Yn mlaen trwy'r anial dir;
 A doed y werin gyda'r wawr
 I 'mofyn am y gwir:
 Helaetha'th babelh 'r ochr hyn
 Estyn gortynau i maes;
 O oes i oes, tra paro'r byd,
 Bydd canmol golud gras.

3 Aed mawl a gweddi'r saint i'r lan
 Fel pêr aberthau byw;
 A boed serchiadau Seion wan
 Ar dân yn moli Duw:
 Mewn gemwaith aur bydd hon cyn hir,
 Heb dristwch, cur, na phoen,
 Yn canu am goncwest mawr a gaed,
 Trwy werthfawr waed yr Oen.

J. W.

464. *Llwyddiant teyrnas Crist.*
 2. 8.—Braint, v. 31. Dorcas, 107.

EI glod,
 Sydd heb un terfyn iddo'n bod :

O! aed yn mlaen fwy nag erioed,
 O gwmpas rhod y ddaear fawr,
 Nes elo sw'n efengyl bur
 I dori'n glir fyrddiynau i lawr.

2 Mwy, mwy,
 Yw buddugoliaeth dwyfol glwy',
 A'i goncwest helaeth gyrhaedd trwy
 Galonau fwy na rhif y gwlith;
 Yn nydd ei nerth, y gwanaf un
 Wrtho a lŷn yn ffyddlon byth.

3 Mae, mae
 Rhyw hiraeth ynwyf yn parhau
 Am w'l'd yr amser hyny'n glau,

Y pryd y mae fy Arglwydd rhad
I dderbyn ei ogoniant mawr,
Gan nef a llawr, am roddi ei waed.

4 Yn awr,
Addfwynaf Iesu, tyr'd i lawr,
Helaetha dy frenhiniaeth fawr:
Cod, ddedwydd wawr iachusol ddydd,
I'r carcharorion fyn'd i maes
O'r pydew cas heb ddwfr sydd. w.

465. *Llwyddiant yr efengyl.*

2. 8.—Luther, r. 30. Aberdeen, 103.

AED, aed

Y newydd am y dwyfol waed,
Nes golchi myrdd o'r duaf gaed,
O'u pen i'w traed, yn hardd a gwyn;
Fel byddo nef a daear las
Yn dadgan gras Calfaria fryn.

2 Mawr, mawr,
Yw grym llewyrchiad nefol wawr;
Try'r nos yn ddydd ar blant y llawr:
Mae'r goleu'n awr yn nerthol wir,
Ond rhagddo ä hyd hanner dydd;
Pur oleu fydd mewn nefol dir: T. J.

466. *Galwad yr efengyl.*

7. 8.—Hosannah, r. 32.

O LLANWED iachawdwriaeth!
Fel môr di-drai yn helaeth;
A doed ynsoedd pell y byd
I gyd gael meddyginiaeth;
Mae'r Brenin ar ei orsedd
Yn cynnyg o'i drugaredd,
I bechaduriaid tlodion, gwael,
Ddod ato i gael ymgeledd. G.

467. *Y llwythau yn esgyn i'r ŵyl.*

7. 6. D.—Heol y Bont, r. 35. Ramah, 108.

NI welwn ben ein siwrnai;
Aeth miloedd yn y blaen,

Ar hyd prif ffordd y Brenin,
 Trwy ganol dŵr a than;
 Mae adsain yn ein clustiau
 O ryw aneirif lu
 Yn chware'u haur delynu
 O fewn i Seion fry.

2 Mae Salem heb ei llanw,
 Mae'n rhaid cael llwythau 'nghyd,
 Pob rhyw ac iaith o bobl
 O bedwar gwynt y byd;
 Daw tlodion, ac efrydion,
 A gwywedigion gwan,
 Finteioedd heb eu rhifo,
 I Seion yn y man.

071

w.

468. *Galwad effeithiol yr efengyl.*

7. 6. D.—Caerllyngoed, 117. Ardudwy, 118.

O! ARGLWYDD, galw etto,
 Fyrddiynau ar dy ol,
 A dryllia'r holl gadwynau
 Sy'n dal eneidiau'n ol;
 A galw hwynt o'r dwyriau,
 Gorllewin, gogledd, de,
 I'th eglwys yn ddi-attal,
 Mae digon etto o le.

D. J.

469. *Estroniaid yn dychwelyd.*

7. 6. D.—Mount Street, 113. Bremen, 112.

DAW miloedd o rai aflan
 I 'mofyn am y gwaed
 A lifodd ar Galfaria
 I olchi'r duaf gaed;
 Er cymmaint ag a olchwyd,
 Sydd yn y nef yn awr,
 Mae'r ffynnon fel y grisial
 Yn ngwlad y cystudd mawr.

2 Daw caethion duon India,
 Anwariaid gwledydd pell,
 I blygu'n llu i Iesu,
 Gan geisio gwlad sydd well;

A'r dagrau ar eu gruddiau
 Wrth gofio angeu loes,
 Gan ddechreu canu'n beraidd
 Am rinwedd gwaed y groes.

AN.

470.

Dydd gras.

M. B. D.—Heidelberg, 123. Eden, r. 45.

AR ddiffrwyth grindir cras,
 Disgynodd gras ein Duw,
 Yn loyw ffrwd afonydd ddaeth
 Mewn anial gwaetha'i ryw;
 Maddeuant rhyfedd rhad
 I'r gwaethaf gaed îs nen,
 Yr hwn a gredo yn yr Iawn
 Fu un prydawn ar bren.

2 **A** doed brenhinoedd byd
 Yn unfryd ato ef,
 A rhoddant eu coronau i lawr
 O flaen ei orsedd gref;
 Ei enw led-led sydd,
 A'i glod a fydd uwch law
 Y cwbl ag sydd yma i gyd,
 Ac yn y byd a ddaw.

3 **W**el, dyna'r pryd y clywn
 Y gair sydd arnom chwant:
 "Wel, dewch i mewn, a dewch ar frys,
 Chwi fendigedig blant;
 'Tifeddwch drysor rhad
 Bartow'd cyn seiliad byd,
 Y deyrnas lawn o bob rhyw faeth,
 Trwy f' haeddiant ddaeth i gyd."

W.

471.

Baner yr efengyl.

6. 8.—Beverley, 138. Normandy, 137.

MAE'r faner fawr yn mlaen,
 Efengyl nef yw hon;
 Mae uffern lawn o dân
 Yn crynu'n awr o'r bron:
 Hi gwymp, hi gwymp, er maint ei grym;
 O flaen fy Iesu 'dyw hi ddim.

- 2 Fe bwysa hoelion dur,
 Fe bwysa coron ddrain
 Ar ben Tywysog nef,
 Euogrwydd mwya' rhai'n:
 Rhyfeddod yw, dewch gwelwch hyn,
 Y mwyaf du yn fwyaf gwyn.
- 3 Caned a welodd wawr
 Yn codi o'r t'wllwch du;
 Caned a brofodd flas
 Grawnsypiau'r Ganaan fry;
 Ni ddown, ni ddown, i Seion fryn,
 Er maint yr holl anialwch hyn.
- 4 Na lwfrhaed ein ffydd;
 Mae'n ffydd fel colofn dân
 A blanodd Brenin nef
 I'n harwain yn y blaen;
 Mi wela'r wlad, mi ga'i mwynhau,
 Lle pery'm hedd heb dranc na thrai.
- 5 O! ffynnon fawr o hedd,
 O! anchwiliadwy fôr,
 Sy'n cynnwys ynddo'i hun
 Ryw annherfynol stôr;
 Ti bia'r clod; wel cymmer ef,
 Trwy'r ddaear, uffern fawr, a'r nef.

w.

472.

Dychweliad yr Iuddewon.

6. 4. — Dinbych, y. 53. Gobaith, y. 52.

O ARGLWYDD! cofia am
 Hiliogaeth Abraham,
 A dychwel hwy;
 Y gorchudd ymaith tyn,
 O'u hanghrediniaeth myn,
 Tydi addewaist hyn;
 Nac oeda'n hwy.

2 Duw, dywed er dy glod,
 Wrth dir y gogledd, Dod,
 Nac attal, dde:

O! cyfod di dy law
 Ar y cenhedloedd draw,
 A myrdd ar fyrdd a ddaw;
 Mae'th fraich yn gref.

J. H.

473. *Gwawrddydd yr efengyl.*

Sau. 4llin.—Antwerp, 155. Dresden, 158.

AED efengyl fel y wawrddydd,
 Acd i gludo myrdd trwy'r gwledydd;
 Eled sain yr udgorn arian
 I ddymchwelyd teyrnas Satan.

2 T'wyned haul ar fyrdd o werin
 Sy'n y dwyrain a'r gorllewin;
 Sôn am Iesu lanwo'r 'nysoedd
 Fel mae'r dwfr yn toi y moroedd.

AN.

474. *Gwardigaeth trwy Grist.*

8. 7. D.—Edinburgh, 154. Dismission, 160.

MEWN anialwch 'rwyf yn trigo,
 Temtasiynau ar bob llaw,
 Heddyw, tanllyd saethau yma,
 Fory, tanllyd saethau draw;
 Minnau'n gorfod aros yno,
 Yn y canol, rhwng y tân;
 Tyr'd, fy Nuw, a gwel f'amgylchiad,
 Yn dy allu tyr'd yn mlaen.

2 Marchog, Iesu, yn llwyddiannus,
 Gwisg dy gleddyf ar dy glun;
 Ni all daear dy wrthsefyll,
 Chwaith nac uffern fawr ei hun:
 Mae dy enw mor ardderchog,
 Pob rhyw elyn gilia draw;
 Mae dy arswyd trwy'r greadigaeth
 Pan y byddost ti ger llaw.

3 Tyn fy enaid o'i gaethiwed,
 Gwawried bellach foreu ddydd,
 Rhwyga'n chwilfriw ddorau Babel,
 Tyn y barau heiyryn yn rhydd;

Gwthied caethion yn finteioedd
 Allan, megys tonau llif,
 Torf a thorf, dan orfoleddu,
 Heb na diwedd fyth na rhif.

4 Mi debygaf clywaf heddyw
 Swn caniadau draw o bell,
 Torf yn moli am waredigaeth,
 Ac am ryddid llawer gwell;
 Gynau gwynion yw eu gwisgoedd
 Palmwydd hyfryd yn eu llaw,
 A hwy ant gyda gogoniant
 Mewn i'r bywyd maes o law.

5 Minnau bellach orfoleddaf
 Fod y jubil fawr yn dod,
 Y cyflawnir pob rhyw sillaf
 A lefarodd Iesu erioed;
 De a gogledd yn fyrddiynau
 Ddaw o eithaf tywyll fyd,
 Gyda dawn ac udgyrn arian,
 Mewn i Salem bur ynghyd.

w.

475. *Cwmp Babilôn.*

8. 7. D.—Vienna, Y. 60. Mendelssohn, Y. 58.

BABEL gwympa, er ei chryfed,
 Dagon syrth, er maint ei barch;
 Nid oes elyn ddichon sefyll
 O flaen Iôr a'i gadarn arch:
 Hollalluog yw Duw Israel,
 Arglwydd lluoedd llawr a nen;
 Caerau Jericho a syrthiant
 Pan ddaw'r seithfed tro i ben.

2 Clywir swn yn mrig y morwydd,
 Deulu Seion, ymgryfhewch;
 Wele'r wawr yn dechreu codi,
 Haleluwia, llawenhewch:
 Fe udgenir trwy'r holl ddaear
 Udgorn mawr efengyl hedd,
 Syrthiodd Babel, syrthiodd Babel,
 Mwy nis gwelir ond ei bedd."

AN.

476.

Dychweliad yr Iuddewon.

8. 7. D.—Eifionydd, 170. Bohemia, 168.

DOED Iuddewon cyndyn bellach
 I hoffi llais efengyl hedd;
 Boed i sŵn yr udgorn arian
 'Nawr agoryd pyrth y bedd;
 Aed eu dyddiau diffrwyth heibio,
 A'u caethiwed doed i ben;
 Hwythau'n credu'n llu ar unwaith
 Yn yr hwn fu ar y pren.

2 Doed y pedwar gwynt, anadlant
 Ar y lladdedigion hyn;
 O eithafoedd pella'r gwledydd
 Gwelant ben Calfaria fryn;
 Ac wrth sŵn yr udgorn arian,
 Pyrth a barau Babel fawr
 Fyddo'n agor, nes bo'r caethion
 O'u carcharau oll yn awr.

3 Impier hwynt i'w holewydden,
 Profent o'i rhinweddau pêr;
 Doed yr Iuddew mud i ganu
 Mwy am ras anfeidrol Nêr;
 Cariad heb gyfnewid etto,
 A ffyddlondeb mawr, di-drai,
 Gras fel moroedd o Galfaria,
 Digon byth i gladdu bai.

R. J.

477.

Cyflawniad o'r addewidion.

8. 7. 4.—Verona, 174. Peniel, 172.

DROS y bryniau tywyll niwlog,
 Yn dawel, f'enaid, edrych draw,
 Ar addewidion sydd i esgor
 Ar ryw ddyddiau braf ger llaw:
 Nefol Jubil,
 Gad im wel'd y boreu wawr.

2 Doed yr Indiaid, doed Barbariaid,
 Doed y Negro du yn llu,
 I ryfeddu'r ddwyfol goncwest
 Unwaith gaed ar Galfari:

Swn y frwydr
Dreiddio i eithaf conglau'r byd.

3 Ar ardaloedd maith o dywyllwch
T'wynu wnelo'r heulwen lân,
Ac ymlidied i'r gorllewin
Y nos o'r dwyrain draw o'i blaen:
Iachawdwriaeth,
Ti yn unig gario'r dydd.

4 Gwawria, gwawria, hyfryd foreu,
Ar ddiderfyn fagddu fawr,
Nes bo bloedd yr euraidd udgorn
Yn adseinio'r nen a'r llawr,
Holl derfynau
Tir Immanuel i gyd.

5 Hed fel mellten, bur efengyl,
A gorchfyga oll yn lân;
Bydded i'th gyffiniau eang
Ymhelaethu fyth yn mlaen:
A'th lywodraeth,
Dros y moroedd mawr i gyd

w. cyf. J. w.

478.

“*Deled dy deyrnas.*”

8. 7. 4.—Peniel, 172. Alma, 179.

DUW, teyrnasa ar y ddaear,
O'r gorllewin bell i'r de;
Cymmer feddiant o'r ardaloedd
Pellaf, t'wyllaf, is y ne':
Haul cyfiawnder,
Llanw'r ddaear fawr â'th ras.

2 Doed yr India fawr, gyfoethog,
Heddyw dan dywyllwch sydd,
I gael gwel'd efengyl hyfryd
Yn dwyn drosodd oleu'r dydd:
Nes bo heddwch
Yn teyrnasu o fôr i fôr.

3 Taened gweinidogion bywyd
Iachawdwriaeth Iesu ar led;
Cluded moroedd addewidion
Drosodd draw i'r rhai digred:

Aed efengyl
Ar adenydd dwyfol wynt.

4 Doed preswylwyr yr anialwch,
Doed trigolion bro a bryn,
Doed y rhai sydd ar y cefnfor
I garu'r iachawdwriaeth hyn :
Nes bo adsain
Moliant yn amgylchu'r byd.

5 Pur ganiadau i Frenin Seion
Fyddo yn llawenydd llawn,
Draw o'r dwyrain, lle mae'n codi,
I fachludiad haul prydawn :
Fyth na sonier
Ond am degwch Brenin nef.

W.

479. *Llwyddiant i newyddion iachawdwriaeth.*

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Verona, 174.

AED newyddion iachawdwriaeth
Ar adenydd dwyfol wawr,
I ororau eang, helaeth,
I eithafoedd daear lawr :
Brysied boreu
Jubil ddydd efengyl gras.

2 Llified ffrwd y dyfroedd bywiol
Ddaeth dan riniog teml Iôn,
Afon bur o'r orsedd rasol,
Glân orseddfaingc Duw a'r Oen :
Ei rhinweddau
Sy'n dwyn bywyd yn lle gwae.

3 Aed effeithiol addewidion
Dwyfol hyd eithafoedd byd ;
Aent i gasglu prynedigion
Iesu ato ef i gyd :
Ffrwyth ei lafur,
I'w ddiwallu byth, Amen.

T. J.

480. *Ffrwyth marwolaeth Crist.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Caio, y. 65.

AR y groes dyrchafwyd Iesu,
Fel y sarph ar drostan hir

Ac fe dyn aneirif luoedd
 Ato'i hun ar fôr a thir :
 Byth ni cholli
 Neb a gredo ynddo ef.

2 Marw wnaeth y gronyn gwenith,
 A thoreithiog fydd ei ffrwyth ;
 Rhana'r ysbail gyda'r cedyrn,
 I'w elynion tâl y pwyth :
 Ni wêl Satan
 Un o ddefaid Crist yn ol.

3 Fe gaiff Iesu fyrdd o ddeiliaid
 O bob cenedl îs y nef ;
 At ei draed yn ufudd deuant,
 Had a'i gwasanaethant ef :
 Bydd eu nifer
 Fel y gw lith o groth y wawr.

P. J.

481.

Brenhiniaeth Crist.

8. 7. 4.—Lewes, 177. Sicily, 180.

HOLL deyrnasoedd byd yn gyfan
 Sydd yn eiddo'n Harglwydd ni ;
 Ei lywodraeth sydd yn eang,
 Mae ei enw uwch pob bri :
 Boed yn amlwg
 Ei ogoniant ef a'i ras.

2 Iesu, estyn dy deyrnwialen
 Dros derfynau eitha'r byd ;
 Dyrcha'th faner at y bobloedd,
 Atat tyn y rhai'n i gyd :
 Gan bob llygaid
 Gweler iachawdwriaeth Duw.

P. J.

482.

Llwyddiant yr efengyl.

8. 7. 3.—Rheidiol, 191. Iorddonen, y. 66.

TYRED, Iesu, i'r ardaloedd,
 Lle teyrnasa tywyll nos ;
 Na foed rhan o'r byd heb wybod
 Am dy chwerw angeu loes,
 Pa'm bydd poen addfwyn Oen
 Am dano'n eitha'r byd heb son !

- 2 Aed i'r dwyrain a'r gorllewin
 Aed i'r gogledd, aed i'r de,
 Roddi hoelion dur cadarnaf,
 Yn ei draed a'i ddwyllaw e' :
 Doed ynghyd eitha'r byd
 I wel'd tegwch d'wyneb pryd.
- 3 Doed Paganiaid yn eu t'wyllwch,
 Doed y Negro dua'u lliw,
 Doed addolwyr yr eilunod
 I wel'd tegwch Iesu'n Dduw :
 Deued llu heb ddim rhi'
 Fyth i ganu am Galfari.

W.

483.

Baner gras.

8. 7. 3.—Holstein, 188. Moldavia, 187.

DEWCH i'r frwydr, dewch yn union;
 Filwyr Iesu, 'n foreu iawn,
 Chwi gewch weled buddugoliaeth,
 Lân a helaeth, y prydawnn :
 Ef ei hun, heb un dyn,
 Dery'r gelyn yn ddi-gryn.

- 2 Mae'r efengyl wen yn curo,
 Ac yn codi baner gras
 Mewn rhyw filoedd o ardaloedd,
 Ar y mynydd, yn y maes :
 Y mae llef bur y nef
 Yn cyhoeddi ei haeddiant ef.

W.

484.

Gogoniant y dyddiau diweddaf.

7au. 4ll.—Durham, 197. German Hymn, 194.

WELE 'r dydd yn gwawrio draw,
 Amser hyfryd sydd ger llaw ;
 Daw'r Cenhedloedd yn gyttûn
 I ddyrchafu Mab y Dyn.

- 2 Gwelir teyrnas Iesu mawr
 Yn ben moliant ar y llawr ;
 Gwelir tŷ ein Harglwydd cu
 Goruwch y mynyddoedd fry.
- 3 Gwelir pobloedd lawer iawn
 Yn dylifo ato'n llawn ;

Cyfraith Iesu gadwant hwy,
Ac ni ddysgant ryfel mwy.

- 4 Fe geir gweled Babel fawr
Wedi syrthio oll i lawr,
A'r teyrnasoedd mawr eu bri
Oll yn eiddo'n Harglwydd ni.

T. J.

485.

Dyddiau hyfryd i ddyfod.

7. 4.—Aberafon, 209. Llanfair, A. 13.

Y MAE 'r dyddiau'n dod i ben—
Dyddiau hyfryd,
Y dyrchefir Brenin nen
Dros yr hollfyd ;
Fe ä dwyfol angeu drud
Pen Calfaria
Trwy ardaloedd pella'r byd :
Haleluwia.

- 2 Fe bregethir Iesu a'i ras,
Mewn awdurdod,
Yn yr India eang fras
Yn ddiddarfod ;
Fe ä sŵn yr udgorn clir
Hyd yr eitha' ;
I'r gorllewin anial dir,
Haleluwia.

- 3 Minnau gredaf yn fy Nuw,
'Mhriod rhyfedd.
A fu farw, 'nawr sy'n fyw
Yn ddiddiwedd ;
Ac er mwyn ei chwys a'i waed,
Mi wir greda'
Ca'i ngelynion dan fy nhraed ;
Haleluwia.

W.

486.

" Y gauaf a aeth heibio."

7. 4.—Aberafon, 209. Essex, 208.

IACHAWDWRIAETH sydd yn awr,
Dawel hyfryd,
Yn dylifo'n braf i lawr
Ddwr y bywyd ;

Dyma ryfeddodau Duw—

Y ffieiddiaf

O rai meirw yn dod yn fyw !

Haleluwia.

2 Darfu'r gauaf chwerw hir,

Amser sythdod,

Pan oedd cwsg yn llanw'r tir,

A phob nychdod :

Daeth y dwyfol nefol hin,

Fwyn, bereiddiaf :

Minnau ddrachtia'r nefol win :

Haleluwia.

3 Tarddu i maes mae'r egin grawn,

Mewn cyssondeb,

Hauwyd gynt yn arfaeth lawr

Tragwyddoldeb ;

Ac ni chollir un o'r hâd—

Y rhai lleiaf,

Blanwyd yno gan ein Tad :

Haleluwia.

w.

487.

Y nos yn myned heibio.

7. 4.—Aberafon, 209. Llanfair, A. 13.

Y NOSWEITHIAU hirion sy

'Mron myn'd heibio,

A'r cymmylau tywyll, du

Sydd yn cilio ;

Fe ddaw'r haf a'r egin gwan

I lawn fywyd ;

A hwy ddygant yn y man

Ffrwythau hyfryd.

2 Dyddiau hyfryd dwyfol ras,

Ddaeth o'r diwedd,

Ac fe dyr effeithiau i maes,

Nefol rhyfedd :

Fe ddaw gwinllan f' Arglwydd mawr

I oresgyn

Anial fanau pella'r llawr,

Heb un terfyn.

w.

488.

Llwydd i efengyl gras.

7. 4.—Essex, 208. Aberafon, 209.

AED efengyl gras ar led
 Trwy'r holl wledydd ;
 Plygu wnelo rhai digred
 I Fab Dafydd :
 Doed trigolion dae'r a nef
 O un galon,
 I wel'd mai teilwng ydyw ef
 I gael y goron.

DR. L.

489. *Llwyddiant yr efengyl yn ol arfaeth Duw.*

7. 4.—Aberafon, 209. Llanfair, A. 13.

BETH yw'r cynnhwrf nerthol iawn
 Sy'n y goedwig?
 A yw'r arfaeth fawr ei dawn
 Ddim yn ddiddig?
 Nis boddlonir mo'ni'n llawn
 Nes cael gweled
 Oll a brynwyd un prydawn
 O'u caethiwed.

2 Y mae heddyw nefol wawr
 Yn llewyrchu,
 Ac yn chwalu t'wyllwch mawr
 Fel y fagddu :
 Ernes yw o foreu llawn
 O'r uchelder ;
 Ymddisgleiria'n hyfryd iawn
 Haul Cyfiawnder.

3 Rhaid i'r Iesu'n helaeth gael,
 Y mae'n haeddu,
 Gwel'd o ffrwyth ei lafur hael,
 A'i ddiwallu ;
 Miloedd myrdd o estron lu
 Ddont yn fuan
 I gael profi ei gariad cu
 I rai aflan.

AN.

490.

Cynnull crwydriaid Israel.

11au.—Wareham, 213.

PALMENTWCH y brif-ffordd, daw Israel yn llu,
O'r Aipht ac Assyria, a'u Harglwydd o'u tu ;
A'u dagrau'n llifeirio yn gof am y pren
Lle'r hoeliodd eu tadau Dywysog y nen. AN.

491.

Goruchafiaeth yr efengyl.

9. 8.—Elliot, 217.

DAW miloedd ar ddarfod am danynt
O hen wlad Assyria cyn hir,
Preswylwyr yr Aipht ac Ethiopia,
At Grist y Gwardwr yn wir ;
Cyflawnir y prophwydoliaethau,
Daw'r holl addewidion i ben,
Fe dynir myrddiynau at Iesu
Ddyrchafwyd rhwng daear a nen.

2 Yr holl freniniaethau a dreulir,
A'r ddelw falurir i lawr ;
Y gareg a leinw'r holl wledydd,
Ei chynnydd fel mynydd fydd mawr :
Ceir gweled cenedloedd y ddaear
Yn dyfod o bedwar cwr byd,
Ymofyn y ffordd tua Seion
Y bydd ei drigolion i gyd.

P. J.

492.

Cwmp Babilon, a dychweliad y gaethglud.

5. 5. 8.—Hungerford, 220. Edern, Y. 77.

MAE'r dydd yn nesau,
Ceir gweled yn glau
Daw Babilon gadarn i lawr ;
Mae'r taliad mor ddrud,
Teyrnasoedd y byd
A'n eiddo Emmanuel mawr.

2 Hen anghrist sydd fawr,
Falurir i lawr ;
Mae'r gareg a'i threigliad yn rhydd :
Er gorfod cael briw.
Daw'r tystion yn fyw ;
Haleluwia ! bron gwawrio mae'r dydd.

3 Er cymmaint yw'r llid,
 Daw'r gaethglud i gyd
 O ddyfnder caethiwed yn rhydd ;
 Fe ddaw'r jubili
 I fyny'n llawn rhi';
 Haleluwia ! bron gwawrio mae'r dydd.

4 Mae'r dydd yn nesau
 Pan ddryllir yr iau
 O herwydd eneiniaid y Pen ;
 Mae'r amser ger llaw,
 Iuddewon a ddaw
 I garu'r hwn fu ar y pren.

5 Y Meichiau a wêl
 Ei lafur dan sêl,
 Fe'u myn hwy'o afael y llid,
 Hwy garwyd yn rhad,
 Fe'u prynwyd â gwaed,
 Fe'u gelwir, fe'u golchir i gyd.

6 Ar Galfari fryn,
 Yn haeddiant Duw-ddyn,
 Caed trysor, am dano bydd son,
 Mae'n gyfoeth mor ddrud,
 Fe leinw'r holl fyd :
 Clodforedd am rinwedd yr Oen.

W. J.

493.

Efengyl yr Iôn.

5. 5. 8.—Hungerford, 220. Edern, y. 77.

EFENGYL yr Iôn,
 Am dani bydd son
 Trwy'r bröydd a'r bryniau o'r bron ;
 Hen Jericho fawr
 Yn llwyr ddaw i'r llawr ;
 Mae'r udgyrn yn bloeddio wrth hon.

D. C.

PROFIADAU CREDADYN.

494.

Yr hen drugareddau.

10au.—Erfyniad, 8. Griddfaniad, y. 2.

P'LE 'rwyf yn myn'd? Pa'm 'rwyf yn aros draw?
Tyr'd, O fy Nuw! ymafla yn fy llaw:

Tegwch heb sylwedd sy yma'n gyttûn;
Mae'r cwbl sy werthfawr ynot ti dy hun.

2 Fy Nnw, fy Nuw, fy Mhriod a fy Nhad,
Fy ngobaith oll, a'm iachawdwriaeth rad,
Ti fuost noddfa gadarn i myfi,
Gad i mi etto wel'd dy wyneb cu.

3 Nac aed o'th gof dy ffyddlon ammod drud,
Yn sicr wnawd cyn rhoi sylfaeni'r byd;
Ti roist im yno drysor maith didrai;
Gâd i mi heddyw gael dy wir fwynhau.

4 O! cofia'th hedd rai prydiau roist i lawr
I'm henaid trist mewn cyfyngderau mawr;
O! edrych etto, mae fy enaid gwan
Gan syched mawr ar drengu yn y fan.

5 Rhaid i ti ddim ond dyweyd un gair o hedd,
Fy syched dry yn dawel nefol hedd;
Fe dderfydd gofid, derfydd pob rhyw wae,
Fy nhristwch lyngcir yn dy wir fwynhau. w.

495.

Llef y pechadur.

10au.—Erfyniad, 8. Griddfaniad, y. 2.

PECHADUR wyf a aeth yn llwyr ar goll,
O'm pen i'm traed yn euog, aflan, oll;
Dan glwyfau dwys, tra dyfnion, trymion, trist;
Ond Meddyg rhad i'm bath yw Iesu Grist.

Efe ei hun, i roddi im iachâd,
Yw'r un a fedd bob gras a rhinwedd rhad:
Ac arno ef, sy'n ffynnon o bob dawn,
Mi goda'm llef, hwyr, boreu, a phrydnawn.

3 O Iesu gwiw! golch fi o'm pen i'm traed,
Trwy rinwedd pur dy werthfawr ddwyfol waed ;
Rho heddwch im rhag euog ofnus gur,
A llanw fi â'th anian sanctaidd, bur.

4 Fy Iesu, mae dyferyn bach o'th hedd,
Mewn byd o boen yn beraidd hyfryd wledd :
O'r afon fydd i'w hyfed mewn mwynhâd,
Fel melus win, yn hyfryd dŷ ein Tad! T. J.

496. *Dymuniad yr annheiliwg.*

10au.—Erfyniad, 8. Griddfaniad, r. 2.

RHYFEDDU 'r wyf, a mawr ryfeddod yw,
Fy ngharu erioed, y gwaela' o ddynolryw ;
Cael yn dy dŷ, o fewn ei furiau, le,
Ac enw gwell nag enwir îs y ne'.

2 Duw, attal di rwysg fy meddyliau ffol,
A dena'm serch a'm calon ar dy ol ;
Yn holltau'r graig dod im ymgeledd glyd,
Mewn tawel hedd, nes myn'd o'r anial fyd. AN.

497. *Dymuniad am fod yn ffrwythlawn.*

10au.—Erfyniad, 8.

GWNA fi fel pren planedig, O fy Nuw !
Yn îr ar lan afonydd dyfroedd byw :
Yn gwreiddio ar led, a'i ddail heb wywo mwy,
Yn ffrwytho dan gawodydd dwyfol glwy'. A. G.

498. *“Pob peth er daioni.”*

10au.—Griddfaniad, r. 2.

TERFYSGU 'r wyf dan flinder llawer loes,
Dych'mygion gau, a griddfan dan y groes ;
A'm Iesu'n fwyn yn dwyn ei waith i ben,
A phob rhyw beth 'nol arfaeth nefoedd wen. AN.

499. *Gweddi am bresennoldeb Crist.*

10au.—Emyn Hwyrrol, r. 1.

TRIG gyda mi, fy Nuw, mae'r dydd yn ffoi,
Cysgodau'r hwyr o'm hamgylch sy'n crynhoi ;
Diflana nerth y ddaear hon, a'i bri,
Cynnorthwy'r gwan, O! aros gyda mi.

- 2 Yn brysio at ei derfyn mae fy nydd,
Mwynhâd y byd a'i barch yn cilio sydd ;
Yn wyw a gwael try pob peth ; ond Tydi,
Y Digyfnawid, aros gyda mi.
- 3 Nid digon gair, na brysiog wel'd dy wedd,
Ond gwna dy drigfan gyda mi mewn hedd,
Yn ostyngedig, addfwyn, gyfaill cu,
Nid fel ymdeithydd, aros gyda mi.
- 4 Bydd yma: nid fel Brenin i greu braw,
Ond mewn llawn hedd, a doniau yn dy law,
O ras yn llawn, a chalon at bob cri,
Tyr'd, Ffrynd troseddwyr, aros gyda mi.
- 5 Ti wenaist arnaf yn moreuddydd oes,
Tra'r oeddwn i'n wrthnysig iawn, a chroes ;
Yn ffyddlon buost, er im d'adael di,
I'r diwedd, Arglwydd, aros gyda mi.
- 6 Rhaid im gael gwel'd dy wedd bob awr heb ball,
Beth ond dy ras a faedda rym y fall ?
Pwy'm deil i'r lan, a'm harwain, fel Tydi ?
Yn mhob rhyw dywydd aros gyda mi.
- 7 Nid ofnaf ing, na gelyn, nac un gwae,
Os caf, fy Nuw, yn unig dy fwynhau ;
Pa le mae angeu ? P'le mae'r erchylly fedd ?
Gorchfygaf hwynt trwy rin dy nefol wedd.
- 8 Rho wel'd dy groes yn yr Iorddonen gref,
Trwy'r niwl, cyfeiria'm golwg tua'r nef ;
Tyr gwawr y nef, cysgodau'r hwyr a ffy,
Wrth fyw, wrth farw, aros gyda mi. CYF. O LYTE.

500.

Crist yn fwy na'r byd.

10au.—Clod, 5. Coburg, 4.

MI rown y byd, ac oll sydd ar y llawr,
Am dy fwynhau un funyd fach o'r awr ;
Mae golwg arnat lawer iawn yn well
Na llawnder trysor yn yr India bell.

- 2 'Dyw colli'r ddaer ddim colled i mi mwy,
Pan gefais brawf o'i nefol farwol glwy ;
Mae yma drysor nad oes dan yr haul,
O dde i ddwyrain bell i'w gael o'i ail.

- 3 Ffarwel, ffarwel i welaf is y ne',
Ond im gael Duw yn unig yn eu lle ;
Mae fy nymuniad yn terfynu'n un,
Heb ddim yn eisieu, ynddo ef ei hun.
- 4 Ef wyf am gael, ef wy'n ei geisio o hyd,
Trwy bob rhyw dwrf a dwndwr yn y byd ;
Mi fyddaf lonydd, chaiff creadur mwy
Derfysgu f'enaid, yn ei farwol glwy'.
- 5 'Does dim foddha fy nymuniadau mawr,
O eitha'r nen i eitha'r ddaear lawr,
Maith annherfynol fy serchiadau yw,
Nid oes a'u lleinw ond anfeidrol Dduw.
- 6 Pa'm 'rwyf, fy Nuw, fy ngobaith i i gyd,
Yn sefyll draw amserau meithion c'yd ?
O! ateb, tyr'd! 'does lais o dan y ne'
Ag sydd yn beraidd i mi yn dy le.

w.

501.

Ymfrostio yn Nghrist.

10au.—Coburg, 4. Clod, 5.

DARFYDDED son am haeddiant dyn, a'i rym,
Fe dawdd yn llwyr o flaen cyfiawnder llym ;
Yn nghlwyfau'r Oen ymfrostia f'enaid tlawd,
Daeth trefn y nef â'r Iesu i mi'n Frawd.

- 2 Ar dir na mor ei debyg, gwn, nid oes ;
Seraphiaid pur ni thraethant byth mo'i oes ;
Dringo a wnaf, trwy north ei ras, o'm gwae,
Nes caffwy'n glir ei weled fel y mae.

AN.

502.

Hiraeth am y dydd.

M. H.—Beza, 12. Mamre, 14.

O! DEUED iachawdwriaeth gras
A'i hael drysorau mawr i maes ;
Cymmer allweddau'r nefoedd faith,
A dadglo'r carchar tywyll caeth,

- 2 'Rwy'n rhwym, 'rwy'n rhwym, a'r t'wyllwch mawr
Sydd yn fy nghadw'n llesg i lawr ;
Y leiaf radd o oleu'r dydd
A ddettyd f'enaid bach yn rhydd.

- 3 Pe cawn fy nhraed ar sanctaidd dir,
A gwel'd fy nghartref draw yn glir,
Gelynyon fyrdd, nid ofnwn mwy
Y cryfaf un o honynt hwy.
- 4 Er llwfrhau, mi bia'r dydd,
Marwolaeth Iesu'n fywyd sydd,
A phoenau'r groes—anfeidrol rin,
Sy'n ddigon trech nag angeu 'i hun.
- 5 Mae lleiaf loes Iachawdwr drud
Yn llawer mwy na beiau'r byd,
Un dafn gwaed, un dwyfol glwy'
Sy'n drymach na'u heuogrwydd hwy.
- 6 Wel f'enaïd, bellach, tyr'd yn mlaen,
A dechreu'th baradwysaidd gân ;
Aberthwyd pasc, tywalltwyd gwaed,
Fe gliriwyd ffordd i dŷ fy Nhad.

w.

503.

“ Na ad un eiddil gwan.”

M. H.—Leipsic, 31. Brynteg, Y. 5.

ANWYLAFF wrthddrych f'enaïd drud,
Fy holl hyfrydwch yn y byd,
Na 'mâd â mi, un eiddil gwan,
Sy'n teimlo'th eisieu yn mhob man.

- 2 O! aros yma 'ngwres y dydd ;
Fy nghystudd yn chwanegu sydd ;
Yn griddfan 'rwyf o dan y groes,
Aros nes ffoi cymmlau'r nos.
- 3 Aros nes codi'r seren sydd
Yn arwain hyfryd oleu'r dydd,
A chodi'r haul oleuwen glir
Sy'n dangos brynïau Salem dir.

w.

504.

Ymbiliau y pererin.

M. H.—Leipsic, 31. Golgotha, Y. 6.

PERERIN wyf mewn anial dir
Sychedig am gysuron gwir ;
Yn crwydro f'amser a llesgau
O hiraeth cywir dy fwynhau.

- 2 Haul y Cyfiawnder disglaer cu,
Tywynna trwy bob cwmwl du ;

O dan dy esgyll dwyfol mae
Y Balm o Gilead sy'n iachau.

- 3 Mae gras yn rhyw anfeidrol stôr,
A doniau ynot fel y môr ;
O! gâd i druenusaf ddy
Gael profi gronyn bach o'i rin.
- 4 Ac os bydd i ti faddeu 'mai,
Ac o f'archollion fy iachau,
Dy glod, dy ras, a'th enw gwiw
Gaiff fod fy mhleser tra fwyf byw. w.

505.

Ffordd y ffyddloniaid.

M. H.—Lancaster, 17. Caernarfon, 16.

- I'R nefoedd fry 'r aeth Iesu gwiw,
Ynddo gobeithiodd Israel Dduw,
Palmantodd ffordd i'r enaid blin
O'r ddae'r i fyny ato'i hun.
- 2 Y ffordd yr aeth prophwydi 'mlaen,
A'r mil myrddiynau fu'n y tân ;
Sŵn torf aneirif eilwaith cawn
Ni glywed arni'n beraidd iawn.
- 3 Ffordd sanctaidd, bur, heb och na gwae,
Nas teithia neb annuwiol rai ;
Gormesol ddy'n 'rhyd hon ni ddaw,
A llew nis dring i'r nefoedd draw.
- 4 Y pererinion glewion, glân,
Nid ofnant byth na dwr na thân,
Dyeithriaid ar y ddaear ddu
Sy'n teithio tua'r Ganaan fry.
- 5 A phe ynfydion fyddent hwy,
Ni chaent ddim cyfeiliorni mwy ;
Hwy ânt yn mlaen, trwy rin y gwaed,
Nes dod dan wlith yr hyfryd wlad. w.

506.

Bywyd y pererinion.

M. H.—Croesoswallt, 19. Sebastian, 18.

TRAF AELWYR y'm i'r Ganaan glyd,
Llesg bererinion yn y byd ;
Ni glywsom lais yn gwawdd i'r nef,
I gael teyrnasu gydag ef.

- 2 Pa beth all mwyach ddwyn ein bryd,
Na'n denu i aros yn y byd?
Ein hiraeth ni a'n syched yw
Cael myn'd i'r lan at deulu Duw.
- 3 Ymdrechu wnawn, trwy nerth ein Duw,
Nes cael y wisg a'r goron wiw,
O law'n gelynion fyn'd yn rhydd,
A chael yr uchel gamp a'r dydd.
- 4 Rhedwn ar frys, mawr yw y fraint,
Y nef yw diwedd gyrfa'r saint;
Er maint yw'r llid, par'towd ein lle
Yn mynwes Naf o fewn i'r ne'.

w.

507.

Hyder y pererin.

M. H.—Leipsic, 31. Melindwr, 32.

PERERIN wyf tua Salem bur,
Ddiangodd maes o'r Aiphataidd dir;
Rho nerth, fy Nuw, i deithio 'mlaen,
Nes dod i mewn i'r Ganaan lân.

- 2 Gelynion taer sydd o bob tu,
Fel câd, am rwystro'm henaid cu
I weled gwedd fy Iesu gwiw,
A theimlo'th nefol hedd, fy Nuw.
- 3 O Iesu da! na ad mo'th waith
Nes myn'd yn llwyr â'm henaid llaith
O'r anial fyd at nefol lu
'R concwerwyr yn Nghaersalem fry.
- 4 Mewn hyder ffydd mi af yn mlaen,
Trwy rwystrau mawr o ddwr a than;
O ddydd i ddydd, trwy rin y gwaed,
Caf sathru pechod dan fy nhraed.
- 5 Mi ddof yn hyf i ben fy nhaith,
Gorphena'n wir fy llafur waith;
Trwy goncro caf fyn'd at fy Nuw
I gael y wisg a'r goron wiw.

w.

508.

Dydd ymddattodiad yn nesau.

M. H.—Lancaster, 17. Sebastian, 18.

YN ddistaw disgwyl, f'enaid prudd,
O'r diwedd daw, nesau mae'r dydd

- Pan caf roi naid i'm nefol nyth,
Lle byddaf byw yn berffaith byth.
- 2 Mi fliniais fod mewn anial fyd;
Am fyn'd 'rwy'n glau i'm cartref clyd,
Lle'r aeth o'm blaen i Frenin ne',
Ac yn ei lys gwnaeth i mi le;
- 3 Lle na bydd brad im mwy, na briw,
Nac wylo i neb yn nhŷ fy Nuw;
Ond gorphwys byth mewn gwledd ddiboen,
Gan edrych ar y nefol Oen.
- 4 Taw, f'enaid! nid yw'r ffordd yn faith
I dŷ fy Nhad, i ben fy nhaith;
Bydd foddllawn! cai, fy enaid cu,
Nofio yn frau i'r nefoedd fry.
- 5 Ar fyr bydd lle im uwch y llen,
Caf ddedwydd wawdd i'r nefoedd wen—
Angylaidd wledd mewn nefol wlad
O fanna tŷ fy Nuw a'm Tad;
- 6 Lle bydda'i 'mhlith y sanctaidd lu
Yn seinio cân i'm Harglwydd cu;
Yn berffaith lân, heb bechod mwy,
Oll yn gyffelyb iddynt hwy.

w.

509. "Chwyth ar fy ngardd."

M. H.—Leipsic, 31. Melindwr, 32.

- O!** TYRED, y gogleddwynt clir,
Anadla ar dy lysiau pur;
Ac oni ddeui mewn iawn bryd,
Fe wywa'r grasau oll i gyd.
- 2 Tyr'd â'r awelon hyny i lawr
Sy'n deffro'r arg'oeddiadau mawr;
Tyr'd dithau, y deheuwynt clyd,
Sy'n codi'n henaid uwch y byd.
- 3 Doed pob awelon yn eu lle
I godi'm hysbryd tua thre';
Gwnaed pob rhyw foddion, pob rhyw ddawn,
I'th lysiau berarogli'n iawn.
- 4 Fel byddo pob rhyw nefol ras
Yn taenu arogl pur i maes;

A phob tymmerau yn eu rhyw
Oll yn groesaw i f'anwyl Dduw.

- 5 O! tyr'd i'th ardd, f'Anwylyd pur,
Mae'r amser hebot yma'n hir;
Bwyta dy ffrwyth o nefol rin,
Pereiddiaf blenaist ti dy hun.

W.

510. “*Ei law aswy sydd dan fy mhen.*”

M. H.—Boston, 25. Lancaster, 17.

FY Iesu, Pen tywysog nef,
Nid oes gyffelyb iddo ef;
Cael huno yn ei gariad drud
Sydd fil o weithiau'n well na'r byd.

- 2 Mae ei law aswy fawr ei grym
O dan fy mhen, nid ofnaf ddim;
Ei ddeheu law sy'n fy mawrhau
A phob cysuron pur didrai.
- 3 Ei bresennoldeb sydd yn dod
I mi â'r pleser mwyâ' erioed;
Ei allu mawr a'i gariad drud
Sydd yn gymdeithion i mi o hyd.
- 4 Wel, dyma f'enaïd wedi dod
I'r man dymunais ganwaith fod,
I gael mwynhâd o'i gariad ef,
Arfaethwyd cyn sylfaenu'r nef.
- 5 O groesaw! groesaw, nefol rodd,
'Does arall bellach wrth fy modd,
Ond cael bod yn dy freichiau mwy,
A chanu am dy farwol glwy.'

W.

511. *Hiraeth am fwynhâd o Dduw.*

M. H.—Leipsic, 31. Golgotha, Y. 6.

O ARGLWYDD! gad im dy fwynhau,
Ac onid ê 'rwy'n llwfrhau;
Pa le y caf fi dan y ne'
Un math o gysur yn dy le?

- 2 Rhy drwm yw'm hofnau i gyd o'r bron,
Rhy drwm yw'r cystudd dan fy mron;
Ni wna fy ofnau ond parhau
Nes cael dy wyneb i'w fwynhau.

- 3 Pe cawn gysuron o bob rhyw
 O fewn dy holl greadigaeth wiw,
 Os cuddio wnai dy wyneb cu,
 Mae'n uffern eilwaith arnaf fi.
- 4 Fel disgwyl y gwyliedydd prudd,
 O awr i awr, am oleu'r dydd,
 Ac felly finnau, o bryd i bryd,
 Sy'n disgwyl am dy wyneb pryd.

w.

512. "Gosod fi megys sêl ar dy galon."

M. H.—Boston, 25. Lancaster, 17.

- O** IESU'r Archoffeiriad mawr!
 Rho'm henw ar dy fraich i lawr;
 Rho eilwaith, mewn llyth'renau clir,
 Ef ar dy ddwyfron sanctaidd, bur.
- 2 Fel, pan ddel arnaf bob rhyw dro,
 Fyth gallwyf fod o fewn dy go';
 Na byddo arnaf unrhyw faich
 Ond fyddo'n pwyso ar dy fraich.
- 3 Na bo na phoen, na chystudd mwy,
 Na phrofedigaeth fyth, na chlwy,
 Na dim och'neidiau, na dim cur,
 Ond pwyso ar dy galon bur.
- 4 Fel gallwyf fyth yn sicr fod
 Yn briod ffyddlon dan dy nod;
 Ac na bo unrhyw ofn mwy
 Yn ddirgel yn rhoi i mi glwy'.
- 5 A gwna i'm cariad innau'n rhydd
 I redeg atat ti bob dydd;
 A gwisgo'th enw sanctaidd, llon,
 Fel seren ddisglaer ar fy mron.
- 6 A dod fy nghalon wâg yn llawn
 O'th gariad peraidd, foreu a nawn;
 Car dithau finnau yn ddidrai:
 A'r undeb hwn byth fo'n parhau.

w.

513.

RHAN II.

Yr Hen 100fed, 10. Croesoswallt, 19.

TI'r Archoffeiriad mawr ei ddawn,
 Sydd o bob rhyw rinweddau'n llawn,

Gwna fi fel perlau gwerthfawr drud,
Yn 'awr, yn anwyl, yn dy fryd.

2 Dy briod wyf; ac 'rwyf yn wan,
Dy unig nerth a'm deil i'r lan;
Dy nerth a'th gariad, dyna hwy,
Nid ofnaf ddim gelynyon mwy.

3 Mi ddringa'r creigydd mawrion serth
Mi goncraf Satan trwy dy nerth;
'Dyw eirth a llewod i mi'n ddim
Pan bo dy freichiau i mi'n rym.

4 Os bydd dy galon gynnhes, gu,
Unwaith yn caru'm hysbryd i,
'Does gofid bellach, nid oes gwae:
Fath nefoedd ydyw dy fwynhau!

w.

514. "Cariad sydd gryf fel angeu."

M. H. — Mamre, 14. Lancaster, 17.

ANFEIDROL felus yw dy hedd,
A chryf yw'th gariad fel y bedd:
Lle ceri di, 'does dwr na thân,
Nac unrhyw rwystr saif o'th flaen.

2 Rhyw fflam angerddol, gadarn, gref,
O fewn i'm hysbryd ydyw ef;
Gwreichionen yw, mawr iawn ei rhin,
O'r fflamau sy ynot ti dy hun.

3 Ac er nad ydwyf fi ond gwan,
Ar ei adenydd af i'r lan;
Neu huno mewn awelon pur,
A rhoi ffarwel i'r anial dir.

4 Anghofio'm cnawd, anghofio'r byd,
Anghofio'm holl deganau i gyd;
Ac wrth fyfyrion ar dy hedd,
Anghofio angeu glas a'r bedd.

5 Mae'th gariad, gwerthfawrocaf, drud,
Yn fwyd, yn ddiod, i mi o hyd;
Mae'n gwmni, mae'n llawenydd llawn,
Mae'n bob peth i mi, foreu a nawn.

w.

515. *Iesu yn unig wrthddrych cariad.*

M. H.—Boston, 25. Melcombe, 15.

NID oes un gwrthddrych yn y byd
 Sydd deilwng o fy serch a'm bryd ;
 Mae tynfa f'enaidd canaidd, cu,
 At drysor tragwyddoldeb fry.

2 Pe cawn y byd i gyd yn grwn,
 A byw flynyddau fil yn hwn,
 Ni fyddai hyn ond gofid blin
 Heb gaffael heddwch Duw ei hun.

3 Wrth fyned trwy borth angeu du,
 Dan ymladd â gelynion lu,
 Ni thycia cyfoeth, bri, na gwaed,
 Na brawd, na phriod, mam, na thad.

4 Wel, Iesu garaf, yn ddi-lai,
 Efe a'm gwarded i o'm gwae ;
 Fy Mhriod hynod yw o hyd,
 A'm Cyfaill goreu yn y byd:

5 Duw yw efe i'm dwyn yn mlaen
 Trwy ddyfroedd mawr a fflamau tân ;
 O'r nefoedd fry rhydd i mi nerth
 I ddringo creigydd mawrion serth.

6 Pan syrthia'r sêr fel ffigys îr,
 Pan berwo'r môr, pan losgo'r tir,
 Pan dröer yr haul a'r lloer yn ddu,
 Pryd hyn mi gara' Mhrynwr cu.

7 Doed fel y dêl, fe'i cara o hyd
 Dan bob rhyw drallod yn y byd ;
 Yn nydd y farn, yn angeu chwith,
 Fe'i caraf yn y nefoedd byth.

8 Er temtasiynau filoedd myrdd,
 Caf delyn aur a phalmwydd gwyrdd,
 A gwisgo'n gysson goron gun
 Rydd ar fy mhen â'i law ei hun.

w.

516. *Hawddgarwch yr Iesu.*

M. H.—Kent, 13. Rockingham, 26.

RWYF yn dy garu, f'anwyl Dduw,
 Yn well na phleser o bob rhyw ;

'Rwyf yn dy garu, dyna i gyd
Fy holl ddiddanwch yn y byd.

- 2 Nis gallaf ddwedyd yn mha fodd
Yr wyt ti'n ddigon wrth fy modd ;
Dadguddir y dirgelwch pur
Yn hollol yn y nefol dir.
- 3 Pan ddysgwylf 'nabod iaith y wlad,
A phur ganiadau tŷ fy Nhad,
Dechreuaf gân am farwol glwy',
Na chlywir diwedd arni mwy.
- 4 Can's mae dy harddwch, Iesu mawr,
Yn fwy na harddwch nef a llawr ;
A harddach, harddach fyth o hyd
Yw hyfryd wedd dy wyneb pryd.
- 5 Yn mhen rhyw oesoedd rif y gwlyth,
Fe'th wêl y saint yn harddwch byth :
A blas o newydd iddynt hwy
Fydd canu am dy farwol glwy'.

w.

517. *Gweddi dan deimlad o wrthgiliad.*

M. H.—Leipsic, 31. Golgotha, Y. 6.

DYMA fi, Arglwydd, wrth dy draed,
Yn teimlo eisieu rhin dy waed ;
Yr wyf yn dlawd ; a phwy a wŷyr,
Ond ti dy hun, fy eisieu'n llwyr ?

- 2 Gwrthgilio wnes, gwrthgilio rwy'
Os heb dy nerth, gwrthgiliaf fwy ;
'Rwy'n blino ar deganau'r byd,
A'u caru 'rwyf er hyny i gyd.
- 3 O Iesu! fy Eiriolwr mawr,
Nid felly caf fy meiau i lawr ;
Pam 'rwyf ti cyd yn sefyll draw ?
Bryd gwelwyd mwy o eisieu'th law ?
- 4 Claf wyf am deimlo gwaed yr Oen,
Yn rhodio beunydd mewn rhyw boen ;
'Does unrhyw eli rydd iachâd
Yn unig, Iesu, ond dy waed.

w.

518. *Yn yr Arglwydd y mae i mi gyflawnder a nerth.*

M. H.—Boston, 25. Sarum, 23.

- F**Y unig gysur dan y ne',
 Fod Iesu 'n sefyll yn fy lle,
 Yn dwyn fy meichiau bob yr un,
 A'u rhoi ar ei ysgwyddau 'i hun.
- 2 Anfeidrol gadarn yw dy fraich ;
 Dim pwys i ti, er maint fy maich :
 Gynt ar y groes dioddefaist lid,
 A phwysau holl bechodau'r byd.
- 3 Nid wyf ond gwan, O! na'd fi lawr,
 Dan bob rhyw drallod fach a mawr
 Mi bwysaf arnat tra ynwyf chwyth ;
 Yr wyt yn ddigon, digon byth.
- 4 Nerthaist dy blant—O! faint dy ras !
 Er gwaned o'ent, i gario'r maes ;
 Pa faint yn llai a fydd dy rym
 Trwy estyn braich o gymmhorth im.
- 5 Fy ngharu wnest, er maint fy mai,
 A'm galw o blith annuwiol rai ;
 'B'le dof fi bellach am iachâd
 A nerth i goncro ond at fy Nhad?

w.

519. *Gweddi mewn llesgedd.*

M. H.—Boston, 25. Sarum, 23.

- C**REAWDWR doeth y ddaear lawr,
 Ffurfafen las, a'r nefoedd fawr,
 Edrych o rhwng y sêr i'r byd
 Yr wyt ar feibion Adda i gyd.
- 2 Minnau a weli 'mhlith y llu
 Sy â'u hwyneb ar y nefoedd fry,
 Am deithio 'mlaen i'r nefol fyd,
 Y llesga' o honynt oll i gyd.
- 3 Y gwanaf wyf, y rheitia' i ddwyn ;
 O'r defaid gwirion, ac o'r wŷyn ;
 A diau yw'r arosaf 'nol,
 Oni chwyd y Bugail fi yn ei gôl.
- 4 'Does enw foddia'm heraid trist
 Ond enw hyfryd Iesu Grist ;

Wel dyma'r gwir, ni feddaf un
Rhyw ddinas noddfa ond dy hun.

w.

520. "Na ofelwch dros dranoeth."
M. H.—Leipsic, 31. Melindwr, 32.

O ARGLWYDD! dwêd i mi pa lun
Y gallaf gario 'meichiau f'hun;
Mawr ydynt hwy, a mi sydd wan,
Pa fodd y codai'r lleia' i'r lan?

2 D' ysgwyddau di ddeil feichiau mawr,
Arnynt mae'n hongian nef a llawr;
Am hyn, fy holl ofidiau i
Gânt bwyso'n gyfan arnat ti.

3 Pa ham gofala'm henaïd mwy?
Na wna: edrychaf i fyny, pwyl
Yw'r hwn sy'n awr yn entrych ne'
Yn trefnu'r cwbl yn fy lle?

4 Mae'r holl greadigaeth yn ei law,
Ef sy'n ei threfnu, yma a thraw;
I ddadgan ei aufeidrol glod
Mae pob rhyw drefn ag sydd yn bod.

5 O! nertha f'enaïd gwan ei ffydd
'Roi' i ofal arnat ti bob dydd;
Heb flino ynghylch amseroedd draw
Y rhai fe allai byth ni ddaw.

6 Taw, f' ysbryd! paid a chrwydro'n hwy,
Oddi wrth yr hwn a'th gâr yn fwy
Na'r holl wrthddrychau gwael i gyd
Sy am lanw'm meddwl yn y byd.

w.

521. *Pwyso yn gwbl ar Grist a'i ras.*
M. H.—Rockingham, 26. Angel's Hymn, 27.

O IESU! 'r Brenin mwya'i fraint!
Unig hyfrydwch yr holl saint,
Holl obaith, nerth, a noddfa glyd
Dy ddefaid gwirion yn y byd.

2 O! edrych rhwng y sêr i lawr
I eithaf dyfnder moroedd mawr,
Cai yno wel'd fy ysbryd gwan
Yn griddfan yn y dyfnaf fan.

- 3 Am nofio i fyny'n fawr fy mryd
 Uwch law y firwd a'r tonau i gyd ;
 Ymdrechu'n lân, ond ffaelu'r wy',
 Ac wrth ymdrechu'n soddi mwy.
- 4 'Rwy'n gwel'd mai nerth fy enaid gwan
 Yw bod yn llonydd yn y fan,
 A gado i'm Iesu gario'n lân
 Y gwaith ddechreuodd yn y blaen.
- 5 Rhaid i ti'n rhad roi'r cwbl im',
 Ni feddaf werth, na nerth, na grym ;
 'Nol rhoddi, eilwaith trefnu'm gras
 'Mhob brwydr cyn'r ennillwy'r maes.
- 6 Myrddiynau maith orchfygaist ti
 O elynion hyll ar Galfari ;
 'Rwy'n pwyso ar dy allu mawr
 'Roi'm holl elynion innau i lawr.

w.

522. *Nerth mewn cymdeithas â Duw.*

M. H.—Babilon, 35. Brynteg, Y.

- T**RA yn dy gwmni, f' Arglwydd mawr,
 'Rwyf wrth fy modd bob munyd awr ;
 A blino 'rwyf, fy Nuw, o hyd,
 Yn nwndwr ac yn nhwrf y byd.
- 2 Iach wyf pan byddwyf yn dy wŷydd,
 A'm henaid yn dy foli'n rhwydd ;
 Tra yma'n byw, Duw, gwna fy lle
 Yn agos iawn at borth y ne'.
- 3 A dyro im dy gwmni o hyd
 Tra rhaid im aros yn y byd ;
 Diddana fi mewn anial dir
 A ffrydiau o ddiddanwch pur.
- 4 Gâd i mi wel'd mai ti yw'm rhan,
 Gad i mi'th ganfod yn mhob man,
 Gad i mi'n wastad blygu i lawr
 I'th lân ewyllys bob yr awr.

w.

523.

RHAN II.

DAL fi, fy Nuw, dal fi i'r lan,
 'N enwedig dal fi lle 'rwy'n wan ;

- Dal fi yn gryf nes myn'd i maes
O'r byd sy'n llawn o bechod cas.
- 2 Gwna fi'n gyfoethog yn mhob dawn ;
Gwna fi fel halen peraidd iawn ;
Gwna fi fel seren oleu, wiw.
'N disgleirio yn y byd 'rwy'n byw.
- 3 Dysg fi mewn gorthrymderau trist
I bwyso ar f'anwylaf Grist ;
Dysg fi, wrth fyn'd o'r byd i maes,
I gario'r dydd ar angeu glas.
- 4 Dysg fi, fy Nuw, dysg fi pa fodd ;
I ddweyd a gwneuthur wrth dy fodd ;
Dysg fi ryfela â'r ddraig heb goll,
A dysg fi i goncro 'mbechod oll.
- 5 Tra caffwyf rodio'r ddaear hon,
Rho'th hedd fel afon dan fy mron ;
Ac yn y diwedd, moes dy law
I'm dwyn i mewn i'r nefoedd draw.

w.

524.

Rhyfeddod y credadyn.

M. H.—Melcombe, 15. Beza, 12.

- R**HYFEDDU'r wyf, O Arglwydd cun!
I ti fy ngalw erioed yn un
O dorf yr annuwiolion sy
Yn lliwio'r ffordd tuag uffern ddu.
- 2 D'wêd p'le mae'm bath a gafodd ras
Wedi ymdroi mewn pechod câs?
A welir un yn Salem fry
Wrthgiliodd ganwaith fel myfi?
- 3 Pan gwelwy' f'hun yn ngoleu gras,
A gwel'd pwy wyf, b'le des i maes,
Mae'm tafod hyf yn myn'd yn fud,
A minnau'n gwaeddi, Gras i gyd!
- 4 Hyd yma arweiniaist fi yn rhodd,
Nis gwn pa ham, nis gwn pa fodd
Ni fedrai neb ond ti, yn wir,
Fy arwain trwy'r fath anial dir.
- 5 'Doedd neb ddaliasai'm henaid gwan
I ddringo creigydd mawr i'r lan,

A myn'd trwy lynoedd dyfnion, chwith,
Lle boddodd mil heb godi byth.

- 6 Wel, etto helpia f'enaïd gwan,
Nes dod o'r moroedd oll i'r lan,
A chael fy nhraed ar sanctaidd dir
O fewn i gaerau'r ddinas bur.
- 7 Yn fynych, fynych, Iesu cu,
Dadguddia'th fod yn eiddo i mi ;
Mewn stormydd mawr yn wastad gad
Im ddysgu llefain, Abba, Dad!

W.

525.

Llawnder yn Nghrist.

M. H.—Kent, 13. Yr Hen 100fed, 10.

DYMA gyfarfod hyfryd iawn,
Myfi yn llwm, a'r Iesu'n llawn :
Myfi yn dlawd, heb feddu dim,
Ac yntau'n rhoddi pob peth im.

- 2 Y bywyd 'rwyf yn awr yn fyw
Sy'n llawn o hapusrwydd o bob rhyw ;
Hapusrwydd yw, O! dwedwch pwy
A wela ddiwedd arno mwy?

W.

526.

Hiraeth dan dywyllwch.

M. H.—Leipsic, 31. Menai, Y. 7.

O FUGAIL doeth yr Israel hâd!
Awdwr fy iachawdwriaeth rad,
Rho i mi nerth i fyw o hyd
Yn ddiargyhoedd yn y byd.

- 2 Erglyw a gwel, mae f'enaïd gwan
Mewn anial le am ddod i'r lan,
Fel un dyeithr draw o bell
Yn codi gwaedd am ddinas well.
- 3 Gofidiau helaeth o bob rhyw,
Sydd yn y byd 'rwy'n awr yn byw ;
Pa bryd caf ddod i lawenhau
Lle nad oes gofid mwy, na gwae?
- 4 Hiraethus wyf am ddod i blith
Cyfeillion gâr fy nghalon byth ;
Hiraethu wnaif dros ddyddiau mwy,
Nes cael mwynhau'u cymdeithas hwy.

- 5 Er myn'd yn awr dan gwmmwl du,
Yn methu gwel'd fy nghartref fry,
Cof geny'r prydd, y man, a'r lle,
Ces eglur olwg draw i dre'.
- 6 Tro etto 'ngolwg at y gwaed,
A maddeu 'meiau oll yn rhad ;
O ! tyred, Iesu, rhwyga'r llen
Sydd rhyngwy'n awr a'r nefoedd wen.
- 7 Tyred, fy Nêr, na ad fi yn ol,
Cod f'enaid cu fel yn dy gôl ;
Rho i mi nerth i ddod i'r lan,
A dweyd yn rhydd, "Ti yw fy rhan."

w.

527.

Gobaith bod yn rhydd.

M. H.—Rockingham, 26. Croesoswallt, 19.

- P**A ham yr ofna'm henaid cu,
I lanio i'r hafan hyfryd fry?
On'd oes mil myrdd, heb aeth na braw,
O frodyr i'm croesawu draw?
- 2 Os caf, bechadur, fyned fry,
Yn iach o'm briw i blith y llu
Sy â'u gwisgoedd hardd fel eira gwyn,
Yn canu fry ar Seion fryn.
- 3 Fy llais a glywir uwch y llen
Yn adsain yr holl nefoedd wen,
Yn mhlith y dorff bwrcasodd gwaed,
Ag enaid rhydd yn gwaeddi, "Rhad!"
- 4 Wrth feddwl am yr hyfryd frain
O foddi'm sŵn yn mhlith y saint,
Mae'm henaid yn ymgodi'n lân
I'r nefoedd fry mewn fflam o dân.

w.

528.

Nerth ffydd.

M. H.—Yr Hen 100fed, 10. Croesoswallt, 19.

- F**FYDD ydyw'm sicr sail y daw
Yr hyn wy'n ddisgwyl oddi draw ;
Fy nghadarn sicrwydd yw, a'm nôd,
O'r peth nis gwelodd neb erioed.
- 2 Trwy ffydd ehedeg 'rwyf yn hy'
I entrych awyr deneu fry,

Ac yno'n gwel'd gogoniant llawn,
Trwy sicrwydd anffaeledig iawn.

- 3 Trwy ffydd, fy ngobaith, cadarn yw,
Fe'i seiliwyd ar gyfiawnder Duw ;
Er maint yw llid a brad y ddraig,
Ni soddaf byth tra ar fath graig.
- 4 Trwy ffydd, 'dwy'n cyfrif fy holl waith,
Fy mhoen na'm dyledswyddau chwaith,
Ond colled, ac fel tom y byd ;
Ar waed yr Oen 'rwy'n pwyso i gyd.
- 5 Trwy ffydd 'rwy'n cadw deddf fy Nuw,
Yn difa llygredd o bob rhyw ;
A'r fath yw'r rhinwedd sy'n fy ffydd,
Mae'n puro 'nghalon nos a dydd.
- 6 Symmuda'm ffydd fynyddoedd im
O bechod ac euogrwydd llym ;
Fe'i taffl i eigion môr yn wir—
Y môr o waed a chariad pur.

w

529.

Dymuniad y saint.

M. H.—Lancaster, 17. Mamre, 14.

PE cawn adenydd boreu wawr,
Ehedeg wnawn dros foroedd mawr,
Nes bod yn ngolwg Seion wiw,
Lle mae fy Mhriod i yn byw.

- 2 Gwyn fyd gawn rodio gyda Duw,
Fel Enoch ffyddlawn, tra fwyf byw ;
Ehedeg wnawn o'r byd i maes,
Heb ofni briw yr angeu glas.
- 3 Yn Peniel 'rwyf, fy enaid, clyw,
Ymdrecha'n deg âg angel Duw ;
Pwy wŷr na chaf, cyn codi'r wawr,
Wir etifeddu'r fendith fawr.

w.

530.

Sicrwydd.

M. H.—Beza, 12. Lledrod, y. 4.

RWY'N awr yn teimlo'r heddwch drud,
Er gwaetha'r cnawd, y ddraig, a'r byd ;
'Rwy'n mynych brofi o'r hyfryd wléd
Sydd gan y saint tu draw i'r bedd.

- 2 'Rwy'n profi 'mod yn myn'd mewn hwyl,
Tua'r man mae'r saint yn cadw gŵyl;
Mae ar fy enaid syched mawr
Am wledda gyda hwy bob awr.
- 3 Mi wn yn awr, pwy bynag sy,
O'r ddaear, neu o uffern ddu,
Yn codi yn erbyn f'enaid gwan,
Caf gario'r dydd, mae Duw o'm rhan.
- 4 'Rwy'n gwybod beth yw byw trwy ffydd,
A rhodio yn nghariad Duw yn rhydd;
Mi wn cai'm dwyn o ras i ras,
Nes myn'd uwch cyrhaedd pechod cas.
- 5 'Rwy'n credu 'nawr caf ras i fyw,
A gwneyd pob peth er clod i'm Duw,
Ac wedi gorphen hyn o daith,
Ca'i foli yn nhragwyddoldeb maith.

w.

531.

Gwaith gras.

M. H.—Beza, 12. Eisenach, 11.

BENDIGAID fyth fo enw Duw,
Yr hwn wnaeth f'enaid marw'n fyw,
Ac a'm cyfododd fel o'm bedd
I gael mwynhau ei ras a'i hedd.

- 2 Pan own yn gorwedd yn fy ngwaed,
Edrychodd Duw o'r nef yn rhad;
A d'wedodd, "Yn dy waed bydd fyw!"
Rhof iddo glod—fy nyled yw.
- 3 Pan oedd euogrwydd, heb ddim hedd,
Yn mron a'm gwasgu yn îs na'r bedd,
A'm holl bechodau'n codi'n llw,
Dadguddiodd Duw ei Fab i mi.
- 4 Pan oedd gelynion fwy na rhif
Yn curo arnaf fel y llif,
A finnau i'w holl saethau yn nôd,
Cynnaliodd Duw fi er ei glod.
- 5 Pan oeddwn mewn llifeiriant mawr,
Bron soddi'n lân bob munyd awr,
Heb wel'd cynnorthwy o un man,
Rhoes Duw ei law i'm codi i'r lan.

w.

532.

Y cwbl yn rhad.

M. H.—Melcombe, 15. Beza, 12.

O ARGLWYDD! 'r hwn sy'n maddeu bai
Yn rhad i'r edifeiriol rai,
Fy unig hawl i'r nefoedd sy,
Trwy'th angeu ar ben Calfari.

2 Rhyfeddu 'rwyf i'r coelbren ddod
A'r nefoedd wen i'm rhan erioed ;
Os yno'r af, mi gara'r gwaith
O ganu i dragwyddoldeb maith.

3 Yn rhad y ces, yn rhad mae'n bod,
Bob peth a roddwyd i mi erioed ;
Mae'r cwbl oll yn rhad i mi,
O'r ddaear hon i'r nefoedd fry.

W.

533.

Hiraeth am burdeb.

M. H.—Leipsic, 31. Ceredigion, 36.

G WEDDIO 'r wyf; och'neidio'n brudd,
Rhyfela'n deg am gael y dydd;
Lleng sydd o fewn, a thorf o faes,
O uffernol lu, am faeddu'm gras.

2 Pa bryd caf deimlo cariad rhad
I'm henaid gwan, a rhin y gwaed ;
I'm gwneyd yn gryf yn erbyn grym,
Ac eithaf llid gelynion llym ?

3 'Bryd cai'm glanhau o'm pen i'm traed,
Mewn grisial fôr o werthfawr waed ?
Iachau fy mriwiau, dyfnion ynt,
A gefais yn Mharadwys gynt.

4 Rho win ac olew yn fy mriw,
Gwisg fi yn deg ar ddelw Duw ;
Par'to fi i fyn'd i blith y llu
Sy'n ddisglaer yn y nefoedd fry.

W.

534.

Nerth o Dduw.

M. H.—Beza, 12. Melcombe, 15.

MI af yn mlaen, er pelled yw,
I'r wlad 'rwyf am fyn'd iddi i fyw ;
O'r diwedd tiria'm henaid gwan
O ddyfnder moroedd mawr i'r lan.

- 2 Anialwch mawr, mi aethum trwy,
Pa ham y digalonaf mwy ?
Yr hwn a'm nerthodd hyd yn hyn
A'm dwg i'r lan i ben y bryn.
- 3 Er i mi, do, wrthgilio'n wael,
A cholli'r heddwch, wedi ei gael,
O Dduw! iacha fi; câr fi'n rhad,
A chana'm henaid yn dy waed.
- 4 Os na chaf dy gymdeithas wiw,
Mae'n uffern yn y byd i fyw ;
'Does bleser dan y nef, pe cawn,
All lanw'm calon oll yn llawn.
- 5 Can mil o weithiau gwyn fy myd
Pe cawn orchfygu 'meiau i gyd,
A bod yn bur, o fewn, o faes,
A darfod son am bechod cas.

w.

535. *Maddeuant i un wedi gwrthgilio.*

M. H.—Babilon, 35. Spires, 33.

- N**ID yw fy nyddiau yn y byd
Ond megys dyrnfedd gron i gyd,
A darfod maent, nis gwn pa lun,
Wrth bechu'n erbyn Duw ei hun.
- 2 'Rwy'n profi 'meiau, fawr a mân,
'Nawr am fy nigaloni'n lân ;
Eu rhif, eu nerth, ynghyd â'u lliw,
A wnaeth fy nghalon drwyddi'n friw.
- 3 Maddeuaist ganwaith, maddeu hyn,
O Arglwydd! càna fi etto'n wyn ;
Rho i mi dyst, f'Anwylyd cu,
I'm clirio yn y nefoedd fry.
- 4 Gwn mai rhinweddol yw dy waed
I ddadleu'm hawl o flaen y Tad,
A chlirio'm ffordd at orsedd gras,
A blotio 'meiau mwya'i maes.
- 5 'Rwy'n gwel'd mai ofer yw fy ngrym
Na thâl fy addunedau ddim ;
Pechadur wyf, fy Nuw a'i gŵyr,
'Nawr wedi colli ei nerth yn llwyr.

- 6 Pa ham y dêst o'r nefoedd fry
 Ond i orchfygu uffern ddu?
 Cyflawna'th waith, a gwna dy ran
 Yn fuan ar fy enaid gwan.

W.

536.

Cwbl yr enaid yn Nghrist.

M. H.—Winchester, 9. Lledrod, Y. 4.

- T**YDI, fy Nuw, tydi i gyd,
 Yw'r cwbl feddaf yn y byd;
 Yr wyt ti'n well
 Na'r India bell a'i pherlau drud.
- 2 O fewn i'r anial dyrys, maith,
 Yn disgwyl hyfryd ben fy nhaith,
 'Rwy'n gwel'd yn wir
 Yr oriau'n hir heb dy fwynhau.
- 3 Yn nyfnder pob rhyw drallod mae
 Un radd o'th wedd yn llawenhau;
 Dyddanwch sy
 'N dy wyneb cu sydd fwy na'r byd.
- 4 Mae'r funyd leiaf fach o'r awr
 I garu fy Iachawdwr mawr,
 Yn well ryw ddydd
 Na'r cwbl sydd o dan yr haul.
- 5 Aed heibio'm dyddiau bob yr un
 Wrth garu'm Crëwr mawr yn ddyn;
 Fy enaid cân,
 I'th Brynwr glân, a dos i'r bedd.

W.

537.

Byw yn ngolwg y nefoedd.

M. H.—Angels' Hymn, 27. Kent, 13.

- P**AN caffwyf wel'd y nefol wledd,
 A phrofi blas dy ddwyfol hedd,
 'Rwy'n gwel'd gogoniant mwya'r byd,
 Fel peth annheilwng o fy mryd.
- 2 Yn ngweledigaeth nefoedd fry
 'Rwy'n prisio pethau'n werthfawr sy;
 Pan yr agoro pyrth y nef
 'Rwy'n canfod ei ogoniant ef.
- 3 'Rwy'n gwel'd dirgelion yn ei waed
 Na chafwyd etto mo'u mwynhâd;

Gras a gogoniant, ynddo'i hun,
Uwch law erioed feddyliodd dyn.

- 4 Wel, dyma'r unig fan, fy Nuw,
Dymunaf aros tra fwy' byw ;
Blaen ffrwyth yw hyn o'r hyfryd wledd
Gaf ei mwynhau tu draw i'r bedd.
- 5 O! boed fy nghlustiau'n gwranddo o hyd
Ddirgelion distaw nefol fyd,
A'm pleser unig ddydd a nos,
Yn nwf'n wirioneddau'r oes.

w.

538.

Prawf o gariad Crist.

M. H. — Babilon, 35. Spires, 33.

A RAID im rodio anial dir,
Trwy stormydd a thymmhestloedd hir?
Nid ofnaf ddim, doed dydd, doed nos,
Yn ngolwg hyfryd gwaed y groes.

- 2 Ni saif y gelyn mwya'i rym
Yn erbyn pen Calfaria ddim ;
A phen Calfaria hyfryd mwy
Yw'r unig fan concweriaf hwy.
- 3 Pa ham caiff nwydau'm natur gref
I attal awel bur y nef?
Mae gradd yn well o'th gariad drud
Na'r ddaear fawr a'r nef i gyd.
- 4 Ni fedd y dwyrain faith, na'r de,
Bleserau fel pleserau'r ne';
Mae môr di-drai mewn marwol glwy',
Heb ddechreu ac heb ddarfod mwy.
- 5 Rho i mi brawf o'th gariad drud,
I'r sawl a fynont dyro'r byd ;
Dy gwmmi dry, mewn munyd awr,
Y ddaear megys nefoedd fawr.

w.

539.

Myfyr am y gwaed.

M. H. — Brynteg, Y. 5. Morafia, 34.

O ! TYR'D i ben, ddedwyddaf ddydd,
A gâd i'm hysbryd fyn'd yn rhydd ;
Rho brawf, rho brawf ar frys i mi
O ddwyfol haeddiant Calfari.

- 2 Fel gallwyf rodio'n ddinacâd
Dan awel hyfryd rin y gwaed ;
A threulio'm hamser, ddydd a nos,
Mewn myfyr am dy angeu loes.
- 3 Ac na bo gras o fewn y nef
Na chaffwyf ran o hono ef ;
A gwna na byddo genyf flas
Ond yn dy gariad a dy ras.
- 4 Fy lloches, a fy noddfa glyd,
Fo edrych ar dy wyneb pryd ;
A'm hamser elo heibio'n llawn
Wrth ganu i'th enw foreu a nawn.

W.

540.

Ymbil am burdeb.

M. H.—Leipsic, 31. Morafia, 34.

- A**R fyr rhaid sefyll o dy flaen,
Fe brofir ysbryd gwan drwy dân,
Fe chwilir gwraidd pob nwyd a dawn,
Fe'm nithir, pwysir fi yn llawn.
- 2 Dy Ysbryd, fel y fflamiau pur,
Sy'n gwel'd fy nghalon drwyddi'n glir,
Yn tremio i mewn, yn canfod bai,
'Does arall wŷr y man y mae.
- 3 O! trugarhâ, can's heddyw mae
Fy ngobaith oll mewn trugarhau ;
Trugaredd lawn yn unig yw
A geidw f'enaïd gwan yn fyw.
- 4 'Does ond rhyw faith anfeidrol ras
A'm dwg o'm holl bechodau i maes ;
Nid oes ond haeddiant Duw yn ddyn
Rydd nefoedd bur i aflan un.

W.

541.

Duw yn nerth.

M. H.—Leipsic, 31. Melindwr, 32.

- P**AN elwy'i maes yn erbyn llu,
Boed ar fy ne dy allu di :
Boed dy ddoethineb mawr dilyth
Drachefn ar fy aswy byth.
- 2 Fel gallwy'n wrol fyn'd yn mlaen,
Trwy ganol dŵr, trwy ganol tân,

Ac edrych yn wynebaw llu,
Yn eon ar dy allu di.

- 3 'Does îs y nef a ddeil i'r lan,
Ond ti dy hun fy ysbryd gwan ;
Nerth yw dy air, mae'n fwy ei rym
Nag ellir ei wrth'nebu ddim.
- 4 Mi af yn mlaen, er t'wylled yw,
Tua'r wlad 'rwyf am fyn'd iddi i fyw ;
Fe gôd y wawr : addewid bur
Sy o wel'd fy nghartref cyn bo hir.
- 5 'Rwy'n ofni'r bryniau uchel draw,
A'r ffosydd ar fy neheu law :
Ac nid oes ond dy Ysbryd Glân
A'm harwain trwyddynt oll yn mlaen.

w.

542.

Lloches yn mynwes Iesu.

M. H.—Brynteg, Y. 5. Leipsic, 31.

'**D**WYF ond pererin tlawd a gwan
I deithio o'r anial fyd i'r lan ;
Am hyn, rho i mi lechu o hyd
Yn dawel yn dy fynwes glyd.

- 2 Pan bo euogrwydd tanllyd, llym,
Yn curo arnaf yn ei rym,
Dadguddia im drysorau gras
Yn ffrwd o'th ystlys ddaeth i maes.
- 3 O! gâd im ffoi i'r noddfa glyd
Sydd uwch law uffern, uwch law'r byd,
Dan gysgod y cyfammod rhad
A seliwyd gynt â dwyfol waed.
- 4 Wel dyma'r lloches ddedwydd iawn
Gaiff fod fy noddfa foreu a nawn,
Heb un difyrwch îs y nef
Ond caru ac edrych arno ef.

w.

543.

Yr un testyn.

M. H.—Sebastian, 18. Caernarfon, 16.

'**D**OES dim ar wyneb daear lawr,
A eilw meibion Adda'n fawr,
A bwysa yn y glorian fry
Dragwyddol hedd fy Iesu cu.

- 2 A thyna'r cyfoeth roed i mi,
Anfeidrol drysor Calfari,
A brynwyd yno ar y groes
Trwy ddagrau cryf a chwerw loes.
- 3 O! gariad o anfeidrol ryw!
Rhaid marw'n lân o Iesu'm Duw,
'Doedd yn y nefoedd ronyn llai,
A roisai daliad am fy mai.
- 4 Wel, minnau bellach wnaif fy nyth
O dan ei aden dawel byth,
Ac mi adawaf îs y ne'
Bob peth yn anghof ond efe.
- 5 Cymmeraf fy nifyrwch mwy
Fyfyrio ar ei ddwyfol glwy';
Mi dreuliaf ddiwedd byr fy oes
Ar ben Calfaria, dan y groes.

w.

544. *Gweddi am sancteiddrwydd.*

M. H.—Leipsic, 31. Melindwr, 32.

FY Iesu, atat 'rwyf yn dod,
Y truenusaf ddyn erioed,
I ymguddio dan dy aden glyd,
Dan demtasiynau maith y byd.

- 2 'Does unrhyw gyflwr, unrhyw fan,
Heb dorf yn curo ar f'enaid gwan;
Ond er dy ogoniant, Arglwydd cun,
Lladd dy elynion cas dy hun.
- 3 Gwisg fi â'r fantell ddisglaer iawn
A wnaed ar Galfari brydnawn;
A golch aneirif feiau f'oes
Yn nwfr pur a gwaed y groes.
- 4 Gwasgara y cymmylau sydd
Yn cadw'th nefol wedd yn nghudd;
A dyfrha fi â'th hyfryd hedd,
Yn erbyn ofnau, angeu, a'r bedd.

w.

545. *Nerth y pererin.*

M. H.—Brynteg, Y. 5. Ceredigion, 36.

PERERIN wyf sydd ar fy nhaith,
Yn myn'd tua thragwyddoldeb maith:

Dyeithr ddyn wyf ar y ddae'r,
Am nefol dŷ mae'm llef yn daer.

- 2 Mae im elynion o bob math,
A'u bryd i gyd yw'm dwyn yn gaeth,
A pheri im gyfeiliorni'n brudd,
A gwneyd llongddrylliad am fy ffydd.
- 3 Na lawenhewch, annuwiol haid,
Caf nerth yn rhwydd fel byddo rhaid :
I Salem dof, trwy'r tân a'r dwr,
Can's Iesu da yw f'unig Dwr.
- 4 Gan f'Arglwydd cu cynnorthwy caf,
A thrwy ei nerth gorchfygu wnafl ;
Fy nghas elynion gwn, i gyd,
Caf wel'd eu lladd, er maint eu lliid.

D. R.

546.

Yr anian dduwiol.

M. H.—Menai, Y. 7. Ceredigion, 36.

O IESU mawr! rho'th anian bur
I eiddil gwan mewn anial dir,
I'w nerthu trwy'r holl rwystrau sy
Ar ddyrys daith i'r Ganaan fry.

- 2 Pob gras sydd yn yr eglwys fawr
Fry yn y nef, neu ar y llawr,
Caf feddu'r oll—eu meddu'n un,
Wrth feddu d' anian di dy hun.
- 3 Mi lyna'n dawel wrth dy draed,
Mi ganaf am rinweddau'th waed
Mi garia'r groes, mi nofia'r don,
Ond cael dy anian dan fy mron.

D. C.

547.

Nefoedd ar y ddaear.

M. H.—Angels' Hymn, 27. Tegid, 20.

NEF yw i'm henaid yn mhob man
Pan brofwyf Iesu mawr yn rhan ;
Ei weled ef â golwg ffydd
Dry'r dywyll nos yn oleu ddydd.

- 2 Mwynhâd o'i ras maddeuol mawr ;
Blaen brawf o'r nef yw yma'n awr
A darllen f'enw ar ei fron
Sy nefoedd ar y ddaear hon.

- 3 Ac er na welaf ond o ran,
 Ac nad yw profiad ffydd ond gwan ;
 Y defnyn bach yn fôr a fydd
 A'r wawr a ddaw yn berffaith ddydd.

RT. W.

548.

Meddwl am y nefoedd.

M. H.—Lancaster, 17. Winchester, 9.

MAE meddwl am y nefoedd fro
 I mi'n hyfrydwch lawer tro ;
 O na bai'r munyd o fwynhâd
 Yn oesoedd mewn tragwyddol wlad.

- 2 'Rwyf am gael profi dan fy mron
 Dystiolaeth o fy hawl yn hon ;
 Cael profi'r gwynfyd pur, dilyth—
 Digonedd heb ddigoni byth.
- 3 'Dyw oesoedd byd mo'r munyd awr
 Wrth oesoedd tragwyddoldeb mawr ;
 O fewn i'r diderfynol dir
 Bydd cartref f'enaid cyn bo hir.

D. T.

549.

Cynnaliath y Cristion.

8. 8. 8.—Rugby, 44. Nazareth, 43.

MI deithiais ran o'r anial maith,
 'Dwy'n deall pellder pen fy nhaith,
 Mewn gwledydd sychion, dwr nid oedd ;
 Yn awr 'rwy'n disgwyl, foreu a nawn,
 O'r nefoedd ddwr a sypiau grawn,
 Wna'm henaid egwan wrth ei fodd.

- 2 O'r graig y mae'n dylifo i maes,
 Yn afon ddisglaer, loyw, las,
 Sef Craig yr oesoedd—cadarn yw ;
 A thyna'r man y gwnaf fy lle,
 Dan gysgod tawel furiau'r ne',
 Lle caf ddiddanwch tra bwyf byw.
- 3 'Rwy'n cofio gair fy Iesu mawr
 Y doi'r Diddanydd ata'i lawr,
 Na chawn i farw o dristwch mwy ;
 O Dduw! cyflawna'th air i ben,
 Rhoi i mi arweinydd is y nen,
 Ddangoso'r ffordd, iachao 'nghlwy'.

4 A raid i gystudd garw'r groes,
I ganlyn f'ysbryd ddydd a nos?
Os rhaid, gwna fi yn foddllon iawn:
Dan ganu gwna i mi fyn'd yn mlaen,
Sef canu yn y dwr a'r tân,
O foreu 'mywyd hyd brydnawn.

5 Yn ymchwydd yr Iorddonen gref,
Dal, f'enaïd, afael ynddo ef,
Mae'r tonau'n fawrion iawn eu grym:
Af trwyddynt, er nad wyf ond gwan,
Os cedwi di fy mhen i'r lan;
Fydd tonau mawrion i mi ddim.

w.

550.

Hiraeth am Dduw.

8. 8. 8.—Nazareth, 43. Rhosyn Saron, Y. 8.

'DOES unrhyw bleser yn y byd
Trafferthus a all lanw 'mryd,
Dim ond cael edrych ar dy wedd:
Fy nymuniadau oll yn un
Sy â'u terfyn ynot ti dy hun,
Fy holl ddigrifwch a fy hedd.

2 Mi dora'r c'lymau oll i gyd,
Sydd rhyngwyf a gwrthdrysychau byd,
A phob cariadau gwag y llawr;
Gadawaf enwau brawd a ffrynd,
A châr a phriod anwyl, fyn'd
Yn ddim er mwyn dy enw mawr.

3 O! rhwyga'r cwmmwl dudew sy
Yn cuddio gwedd dy wyneb cu,
Yr hwn yn llanw'r nefoedd sydd,
Pelydrau pur dy ddwyfol wedd
Oleuant gonglau t'wylfa'r bedd,
Gan droi y nos yn berffaith ddydd.

4 Pan 'drychwy' i'r dwyrain, neu i'r de
'Does neb yn anwyl fel efe;
Mae'n llanw f'ysbryd oll o'r bron;
Dioddefaf golled o bob rhyw
Yn mhresennoldeb pur fy Nuw,
A holl gystuddiau'r ddaear hon.

w.

551. *Pob eilun i'r llawr yn yr olwg ar Iesu.*
8. 8. 8.—Hengoed, v. 10. Neifion, 48.

DYHIDLA, Iesu, 'th nefol ras
Ar f'enaïd egwan, grindir cras,
Cysurôn gloyw perffaith gwiw :
'Chaïff unrhyw eilun yna fod,
A welodd llygad îs y rhod,
Yn gwmmwl rhyngof fi a'm Duw.

2 Ar unwaith 'rwy'n ymado'n lân
A'r holl greadigaeth, fawr a mân,
Ac nid wy'n mofyn yn eu lle
Ond cael, fy Arglwydd, dy fwynhau ;
Mewn llawnder, neu mewn eithaf trai,
'Rwy'n drech na'r cwbl dan y ne'.

3 Mwy na therfysger f'enaïd drud
Gan rwysg a dwndwr gwag y byd,
Ond llyngcer fi, yn ddistaw iawn,
Yn y llawenydd sy'n parhau
'N dragywydd, heb na mêth na thrai,
Fel diluw cryf neu foroedd llawn.

4 Dadguddia'n gyflawn im ar frys
Ogoniant maith dy nefol lys—
Didrangi bleserau'r sanctaidd dir :
O! dangos im mai ti yw'm rhan,
A dwêd caf ddyfod yna i'r lan,
I'th gyflawn weled cyn bo hir.

w.

552. *Digonolrwydd llawenydd ger dy fron.*
8. 8. 8.—Llangoedmor, v. 9. Nazareth, 43.

TYDI, fy unig Arglwydd yw
Terfyniad cystudd o bob rhyw
A diwedd gofal, diwedd gwae :
Pob trallod sydd o fewn y byd
Sy'n darfod ynot ti ynghyd ;
'Does yn dy gwmmni boen na thrai.

2 Pa bryd y ffy cymmylau'r nos,
Sy'n cuddio rhinwedd gwaed y groes ?
Pa bryd caf wel'd yn oleu clir
Yr etifeddiaeth ddaeth i'm rhan,
Wrth goelbren nef, yn oreu fan
O'r hyfryd, sanctaidd, nefol dir ?

- 3 Mae meddwl am yr oriau pur
 Caf rodio paradwysaidd dir,
 Ac yfed pleser sy'n parhau,
 Mewn gwlad heb lewyrch haul na lloer,
 Na therfysg tir, na thwrf y môr,
 Yn fy rhoi 'nawr i lawenhau.

w.

553.

Yr un testyn.

8. 8. 8.—Llangoedmor, v. 8. Nazareth, 43.

YR holl greadigaeth faith ynghyd,
 Neu yn y môr, neu yn y byd,
 Yn eitha'u rhwysg, eu rhif, a'u rhyw,
 Yr holl ogoniant maith yn un
 A welodd neu a glywodd dyn,
 Grynhowyd yn hollol yn fy Nuw.

- 2 Tydi yw'r ffynnon fawr ddidrai
 Sy'n rhoddi dyfroedd i barhau,
 A ffrydiau o anfeidrol ryw ;
 Rhyw dir o gariad yw dy hedd,
 A nef y nef yw gwel'd dy wedd,
 Y nawdd a'r cysur mwya'n fyw.

- 3 'Does doniau dan y wybr lân
 A ddyd dy enw mawr i maes,
 Na geiriau ettyb is y rhod ;
 Ac nis gall yr angylion, chwaith,
 Trwy gymmysg pur ganiadau maith,
 Dadseinio'r ganfed ran o'th glod.

- 4 Pa bryd caf deimlo'r awel gref
 Sy'n chwythu i ffwrdd gymmylau'r nef?
 I mi gael gweled Salem bur—
 Gogoniant dwyfol uwch y rhod,
 Nas gwelodd llygad dyn erioed,
 Ac nas mwynheir mewn anial dir.

w.

554.

Peryglon yr anialwch.

8. 8. 8.—Gweddi Luther, 46. Hengoed, v. 10.

MEWN rhyw anialwch 'rwyf yn byw,
 A'r llesgaf un erioed o'm rhyw,
 Peryglon mawrion sy' mhob man—

Mae yma Anac yn ei rym,
A draw Golia gadarn lym,
I gyd am goncro'm hysbryd gwan.

2 Ac oddi fewn mae mwy na mwy
O nwydau croes i'th farwol glwy'
Pob nwyd yn gadarn ac yn gref
Yn curo'n danbaid bob yr awr
Fy ysbryd egwan, llesg, i lawr;
Fy unig noddfa yw y nef.

3 Dy fraich sydd gadarn iawn o rym,
'Da'l uffern mo'i gwrth'nebu ddim;
Dy air sydd drech na dwr na than,
O! tyr'd i'r frwydr, mae'n brydnawn,
Mae saethau'r fall yn llymion iawn;
O! dal fi i'r lan, a dwg fi 'mlaen.

w.

555. *Llef y llesg pan ar ddiffygio.*

8. 8. 8.—Hengoed, r. 10. Pant-y-celyn, 47.

O! P'LE mae'r manna perffaith gwir,
A'r dyfroedd tawel, sanctaidd, pur?
Mae'm syched, Arglwydd, yn parhau:
'Rwy'n methu tynu dwr yn awr,
Fy anghrediniaeth sydd mor fawr;
Agor y graig; 'rwyf bron llesghau.

2 'Rwyf oll yn friw, 'rwyf oll yn wan,
A neb ond ti a'm deil i'r lan;
Dy hunan wyt yn fwy na'r byd:
Yr olwg leiaf ar dy wedd
Sy'n drech nag angeu, trech na'r bedd,
Dy hunan wy'n ddymuno i gyd.

3 Na phall fy nghais, mae yn brydnawn,
A minnau'n llesg ac eiddil iawn,
A'r afon fawr heb fyned trwy;
'Rwy'n ofni ei lled a'i dyfnder du,
A'i thonau maith cynddeiriog sy
Yn magu ynof ofnau mwy.

4 Pa bryd y caf lân gario'r maes
Ar holl derfysgoedd angeu glas,
Heb mwy frawychu wrth ei wedd?

Dy gariad dyro o'r fath rym,
A wnelo wyneb angeu'n ddim ;
Dy unig gariad goncra'i gledd.

w.

556.

Hiraeth am wlad o hedd.

8. 8. 8.—Hengoed, y. 10. Pant-y-celyn, 47.

PA'M, Arglwydd, yma, pa'm mae draw,
Rhyw elyn marwol ar bob llaw—
Pleser a gofid bob yn ail,
Yn tynu'm llygaid, tynu'm bryd,
At ryw wrthddrychau sy'n y byd—
Rhyw dwyll disylwedd a disail?

2 Trwy darth, trwy niwl, mi wela'r fan
Ddymunai'm henaid gael i'w rar—
Ardaloedd gras, ardaloedd hedd ;
Y wlad mae cariad pur didrai,
Fel afon, yn ei dyfrhau,
Tu hwnt i angeu du a'r bedd.

3 Myfi gaf yno'n dawel fyw
Uwch brad gelynyon o bob rhyw—
Uwch pob rhyw drafferth, pob rhyw wae :
Caf dreulio tragwyddoldeb mwy
I ganu am ei ddwyfol glwy',
Mewn anthem fythol i barhau.

4 Pwy a chwennychai fyw'n y byd
Sy'n dywyll, sy'n drafferth drwyddo i gyd—
Mil mwy ei ofid nag ei flas,
Yn lladd o hyd, heb fyth fywhau,
A'i groesaw trymion yn parhau?
O! am drigfanau nefol ras.

w.

557.

Heddwch Duw.

8. 8. 8.—Rhosyn Saron, y. 8. Alfort, 41.

O BOB trysorau dan y nef,
Y penaf yw ei heddwch ef,
Ei fath ni fedd yr India fawr ;
Yn unig, hwn a'm ceidw'n hyf
Yn erbyn g'lynyon mwyaf cryf,
Na chaffont byth fy mhen i lawr.

- 2 O! gariad uchaf fu erioed,
 Fry oddi ar, neu is y rhod,
 Blaen brawf o'r gwleddoedd nefol pur:
 Ni cheisiaf byth, tra dan y nef,
 Ond teimlo'i awel hyfryd ef,
 Digonir fi yn y nefol dir.
- 3 O! dowch yn mlaen, yn ddinacâd
 Mi glywaf swm caniadau'r wlad—
 Peth o'r gorfoledd, peth o'r clod:
 Difyrwch sydd yn nghwmni Duw
 Nad oes o dan y sêr yn byw
 A wybu am ei fath erioed.

w.

558.

Digon yn Nuw.

8. 8. 8.—Nashville, 45. Llangoedmor, y. 9.

- 'DOES bleser dâl tu yma i'r ne',
 Nac un diddanwch leinw le
 Cymdeithas fy Iachawdwr cun:
 'Does eisieu dim lle bo fy Nuw,
 Gwagder na thlodi o un rhyw,
 Mae'n llanw'r nefoedd fawr ei hun.
- 2 Y sawl a'th gaffo, gwyn fyd hwy,
 Ni allant fyth ddymuno mwy;
 Ti lenwi eu heisieu i gyd o'r bron:
 Mae môr, a thir, a da, a dyn,
 Oll yn dy heddwch di dy hun;
 A mwy na fedd y ddaear hon.
- 3 Anghenus wyf, bechadur gwau,
 Am hyn 'rwy'n tynu tua'r lan,
 Yn gweled digon gan fy Nuw—
 Trysorau, pe cawn eu mwynhau,
 A laddai 'ngofid, laddai 'ngwae,
 Ac a'm gwnai'n llawen tra fawn byw.

w.

559.

Teimlad o wrthgiliad.

8. 8. 8.—Rugby, 44. Rhosyn Saron, y. 8.

FY ngwrthgiliadau o bob rhyw,
 A'm beiau mwyaf, dua'u lliw,
 Wyf, Iesu, 'n rodidi i ti'n un;

- 'Does neb all sefyll dros fath rai,
Na neb anturia 'nghyfiawnhau
O flaen y nef ond ti dy hun.
- 2 Pe gwypent hwy, 'r annuwiol fyd,
Y ganfed ran o'm beiau i gyd,
Hwy haerent nad oes im iachâd;
Ond o'u hardaloedd 'rwyf yn troi,
A thua'r nefoedd 'rwyf yn ffoi,
At haeddiant lawn y dwyfol waed.
- 3 Yr ochr draw i'r ania hyn,
Lle nad oes niwl, na ffos, na llyn,
Ond haul yn codi foreu clir,
'Rwyf yn hiraethu bod fy lle,
Yn agos i gynteddau'r ne',
Ar sanctaidd, nefol, hyfryd dir.

w.

560. *Erfyniad am gymmhorth ar y daith.*

8. 8. 8.—Gweddi Luther, 46. Pant-y-celyn, 47.

- D**UW, bydd yn gymmhorth ar fy nhaith,
Rwy'n ofni morio'r cefnfor maith,
Tymhestloedd angeu sydd o'm blaen;
Am hyny, Arglwydd, bydd ger llaw,
Yn cadw dychryniadau draw,
Mewn cyfyngderau dwr a thân.
- 2 Ti'm dygaist, trwy dy anfeidrol ras,
O'r elyniaethol Aipht i maes,
Tir o euogrwydd a phob gwae:
Dwg fi etto trwy'r anialwch maith,
Heb gyfeiliorni, i ben fy nhaith,
Lle ca'i'n dragwyddol dy fwynhau.
- 3 Er amled, cryfed, ac mor hy',
Yw y gelynon i mi sy,
Mwy ydyw nerth dy anfeidrol ras;
Dystewa'r dorf, gorchfyga'r gâd,
Sydd am fy rhoddi dan eu traed,
A dwg fi o'u cadwynau i maes.
- 4 Ti, ffynnon bywyd beraidd, ddwys,
Arnat dy hun 'rwy'n rhoddi 'mhwys,
Ti yw fy Mrenin a fy Nuw;

P'le trof fy wyneb, Iesu cun,
 Ond yna atat ti dy hun?
 Gwraidd fy niddanwech o bob rhyw. w.

561.

Yr un testyn.

8. 8. 8.—Hengoed, r. 10. Neifion, 48.

O ADDFWYN Iesu! rho i mi rym,
 Yn anhawdd wed'yn ni fydd dim,
 'Rwy't ti dy hun yn fwy na 'maich;
 Mae'n ysgafn, ond it fod o'm tu,
 A'th iau yn hyfryd esmwyth sy;
 Anfeidrol ydyw grym dy fraich.

2 'Rwy'n rhoi ffarwel i'r oll i gyd
 A ffeindiodd natur yn y byd;
 Gwagedd o wagedd ynt o'r bron:
 'Rwy'n gwel'd mai etifeddiaeth yw
 Tragwyddol gariad pur fy Nuw,
 Fy nghysur ar y ddaear hon.

3 Rho, Arglwydd, im fod yn dy fryd,
 D'ewyllys gaffo'i gwneyd i gyd,
 Boed fy amserau yn dy law;
 Cyf'rwydda fi trwy'r anial maith,
 Saf wrth fy ochr ar fy nhaith,
 A dwg fi i'r Baradwys draw. w.

562.

Nerth yr addewidion.

8. 8. 8.—Gweddi Luther, 46. Pant-y-celyn, 47.

O NA'D fi, Arglwydd! tra fwyf byw,
 I dynu gw'radwydd o un rhyw
 Ar dy efengyl ddwyfol, wir;
 Na gŵyrol oddi wrth dy Ysbryd rhad,
 Neu ddamsang gwirion ddwyfol waed,
 Yr aberth llawn haeddiannol pur.

2 O! pâr yn ffyddlon i mi o hyd,
 Yn mhob rhyw droion yn y byd,
 Saf wrth dy air—dy air yw ngrym:
 Ni cholla'i 'ngafael, doed a ddêl,
 Ar addewidion sydd dan sêl,
 Y rhai'n yw'r unig noddfa im.

Mi foria' yn nerth addewid rad
 Trwy'r tonau cynddeiriocaf gaed,
 Gostega'r storom wrth dy air ;
 Fy meiau, er eu rhif a'u grym,
 O flaen d'addewid safant ddim ;
 D' addewid yn ffyddlondeb gair.

'Rwy'n ofni'r aswy, ofni'r dde,
 Am hyn mi bwysaf arno fe,
 Ac yn ei freichiau af trwy'r tân ;
 Mi nofia'r tonau mawrion trwy,
 Er mor arswydus ydynt hwy,
 Ond iddo fyned o fy mlaen.

w.

563.

Yr un testyn.

8. 8. 8.—Llangoedmor, r. 9. Nazareth, 43.

'DOES arall fan i roi fy mhwys
 Ond ar dy addewidion dwys—
 Y geiriau dyngwyd yn y nef :
 Ni ildiaf o fy ngobaith ddim,
 Fy ngobaith yw fy unig rym,
 Yn ei addewid gadarn ef.

2 A thyna'r trysor sydd yn well,
 Na golud maith yr India bell,
 Nis gad i iota fyn'd ar goll ;
 Disgwyliaf foreu a phrydnawn,
 Nes gwlawio'r fendith berffaith, lawn,
 Ar f'enaid egwan, oll yn oll.

3 Mae'th drugareddau maith eu rhin
 Yn dod i lawr fel melus win,
 O oes i oes, heb drange heb drai ;
 Dy gariad sy'n anfeidrol 'stor,
 Yn gyflawn berffaith fel y môr,
 Ac yn dragwyddol yn parhau.

4 Mae'n fwy, mae'n llawer gwell na'r byd,
 A'r holl drysorau sy ynddo i gyd,
 Bywyd a heddwch yw o'r bron,
 I mi, 'n mhob cystudd dan y nef,
 Ond im gael aros ynddo ef,
 Nid ofnaf ddrygau'r ddaear hon.

w.

564.

“Ti ydwyt loches i mi.”

8. 8. 8. 6.—Beulah, y. 11. Barnsfield, y. 12.

ER c'uwch y bryniau uchel fry,
 A swm tymhestloedd tywyll, du,
 A'r holl freuddwydion ofnau sy,
 Anturiaf etto 'mlaen ;
 Mae nerth y nefoedd fry yn fwy
 Na myrdd o'u dychryniadau hwy ;
 Mae haeddiant dwyfol farwol glwy'
 Yn drech na dwr na tân.

2 Fy noddfa gadarn, fythol, yw
 Y gair a ddaeth o enau Duw—
 Y ceidw ef fi byth yn fyw,
 Ffyddlondeb yn ei ras :
 Mi welaf olion traed ei saint,
 Dan y cystuddiau mwya'u maint,
 Yn cadw'u cysur, cadw'u braint,
 Yn wyneb angeu glas.

3 Os rhaid cyfarfod ar fy nhaith
 A rhyw gystuddiau mawrion, maith,
 A thrallod etto erioed ni ddaeth
 Yn gawod ar fy mhen ;
 Caf yfed o'r afonydd clir
 Sy'n tarddu fry yn Salem dir,
 O dan yr orsedd ddwyfol, bur—
 Cysuron nefoedd wen.

w.

565.

Cariad Crist a'i ddarpariaeth.

8. 8. 8. 6.—Barnsfield, y. 12. Beulah, y. 11.

FY nghoelbren syrthiodd ar y wlad,
 Yr etifeddiaeth oreu gaed,
 Bwrcasodd dwyfol, nefol waed
 F' Anwylyd a fy Nuw ;
 Fy Mrawd a 'Mhriod yw efe,
 F' Eiriolwr addfwyn yn y ne'
 Ag sydd ei hun yn llanw lle
 Pob rhyw gariadau'n fyw.

2 Yn mhlith plant dynion, ni cheir un
 Yn para'n gywir fel ei hun,

Nid yw ei gariad, megys dyn,

Yn gŵybro yma 'thraw ;

Ond rhad anfeidrol yw ei ras,

I bechaduriaid cyndyn, cas ;

A garodd ef, fe'u dwg i maes

O'u pechod ac o'u braw.

- 3 O addfwyn Iesu! gâd im fod
 O fewn dy gorlan, dan dy nôd,
 A phob rhyw nwydau dan fy nhroed,
 Yn gyflawn o dy hedd ;
 Yn nghanol terfysg a phob gwae,
 Croes a chystuddiau yn amlhau,
 Heb fedru dim ond llawenhau,
 Nes gorwedd yn y bedd.

w.

566.

Ymbil am gynnalïaeth.

8. 8. 8. 6.—Darowain, r. 13. Llanddewi, 51.

'R WYF' bron, 'rwyf bron, a llwfrhau

Wrth wel'd grasusau yn llesgau,

A'm temtasiynau yn parhau

Yn danllyd yn y blaen ;

O! dowch, awelon sanctaidd dir,

Dan aden dawel Ysbryd pur,

Disgynwch arnaf cyn bo hir,

Diffoddwch uffern dân.

- 2 'Rwy'n blino, eisieu gwel'd y wlad
 Rowd i mi mewn addewid rad,
 A phrofi cyflawn wir fwynhâd
 O sypiau'r Ganaan wiw ;
 Awn dros fynyddau mawrion, maith,
 A'r bryniau mwyaf ar fy nhaith,
 Heb flino dim, na gorphwys chwaith,
 Nes awn i dŷ fy Nuw.
- 3 Rhaid i mi gael rhyw faint o'r grawn
 Sy'n werthfawr, ac yn felus iawn,
 Yn tarddu o'r Winwydden lawn
 A wasgwyd ar y groes ;
 Does dim a ddeil fy ysbryd gwan,
 I ddringo creigydd hyll i'r lan,
 Nes teimlwyf i mi brofi rhan
 O'i ddwyfol, farwol loes.

w.

567. *Yr enaid yn wâg heb gariad Crist.*

8. 8. 8. 6.—Beulah, r. 11. Sardinia, 49.

NID yw y ddaear fawr i gyd
 Yn deilwng o fy serch a'm bryd,
 Nac unrhyw wrthddrych yn y byd,
 'Rwy'n caru gwrthddrych mwy :
 Nid llai y sawl wy'n garu yw
 Na pherffaith ddyn a pherffaith Dduw ;
 Dioddefodd unwaith farwol friw :
 O! werthfawrocaf glwy'!

2 Ni fyddai bywyd maith, pe cawn,
 Ond diddim a disylwedd iawn
 Heb gael rhyw ran o'th nefol ddawn
 Yn wastad i'w fwynhau :
 'Does un o'm holl synwrau i gyd,
 Nac un o nwydau'm henaid drud,
 A gwrthddrych iddo yn y byd,
 Am hyny, tyr'd yn glau.

3 Rwy'n dlawd, 'rwy'n dlawd o'r oll yn awr
 Nid wy'n cyttuno dim â'r llawr,
 Rwy'n griddfan dan anobaith mawr,
 Os hebot rhaid im fyw ;
 Ac nid oes dim o dan y ne'
 Wna i fyny'r golled o hono fe,
 Na dim atteba yn ei le ;
 Anfeidrol yw fy Nuw.

4 Wel, cyma'r cariad sydd yn awr
 Yn curo pob cariadau i lawr,
 Yn llyngcu enwau gwael y llawr
 Oll yn ei enw'i hun :
 O! fflam angerddol, gadarn, gref,
 O dân ennynwyd yn y nef !
 Tragwyddol gariad ydyw ef,
 Wnaeth Duw a minnau'n un.

w.

568. *Mwynhâd o Dduw yn llanw yr enaid.*

8. 8. 8. 6.—Barnsfield, 12. Sarepta, 50.

NID oes ond f' Arglwydd mawr ei ddawn
 A leinw f'enaid bach yn llawn ;

Nis gallwn ddal dim mwy pe cawn ;
 Mae ef yn ddigon mawr ;
 A digon, digon, digon yw
 Dy hyfryd bresennoldeb gwiw,
 Yn angeu ceidw hyn fi'n fyw ;
 A boddlon wyf yn awr.

2 Anfeidrol berffaith, sanctaidd Fod,
 Gwna i mi wel'd na chaed erioed,
 Ac na cheir pleser dan y rhod,
 Yn rhagor na'th fwynhau :
 Wel, dyma'r oriau gofiaf mwy
 A'r pleser gefais ynddynt hwy
 Ddymunaf bellach byth tra bwy'
 Yn unig i barhau.

3 Wel, ffowch ar ffrwst, bleserau i gyd,
 Diflenwch, holl wrthddrychau'r byd,
 Na chaffoch effaith ar fy mryd
 I'm dwyn oddi wrth fy Naw :
 Doed tân a diluw yn gyttûn,
 Aed dwr a daear fawr yn un,
 Mi fyddaf yr hapusaf ddyn,
 Mae'm Iesu etto'n fyw.

4 A phe diffoddai'r heulwen fawr
 Pe syrthiai sêr y nen i lawr,
 A phe diffygiai'r foreu wawr,
 A th'wyllwch gael ei le ;
 Cawn drigo mewn sancteiddiol dir,
 Yn llewyrch Haul cyfiawnder pur,
 Tragwyddol faith ddïwrnod clir,
 O fewn i furiau'r ne'.

w.

569.

RHAN II.

PAN collo gwellt y maes eu dawn,
 A'r wybr faith eu boreu a nawn,
 A distryw ddod yn gyfan iawn
 Ar nef a daear lawr ;
 Caf weled sanctaidd newydd dir
 O degwch ac o bleser pur,
 Yn tarddu i maes o'r Duwdod gwir,
 Gyda gogoniant mawr.

- 2 Ac yno, f'enaïd bach, ti gai
 Dragwyddol bleser i'w fwynhau,
 N'all angel fyth, a dyn yn llai,
 Yn hollol ddodi i maes;
 Ond digon yw i'm henaïd gwan,
 Myfi gaf esgyn, gwn, i'r lan,
 Ac yfed yno yn y man,
 Fyth o afonydd gras.
- 3 O! tor fy llyffetheiriau'n glau,
 Mae hiraeth arnaf dy fwynhau,
 A dwg fi i maes o'r carchar clai,
 Rho fy nghadwynau'n rhydd:
 Rhy fach, rhy brin, i mi yn awr
 Yw'r holl greadigaeth eang, fawr,
 'Rwy'n griddfan beunydd ar y llawr,
 Am wel'd y boreu ddydd.
- 4 Myfyrio am fyn'd sydd felus iawn;
 Mae f'enaïd eisoës, fore a nawn
 Am gynnefino'i nefol ddawn,
 A chwareu'i aden bur,
 Fel pe bai am anturio'n hy'
 Trwy ganol y cymmylau fry,
 A neidio i mewn i blith y llu,
 Lle mae'r Messiah gwir.

w.

570.

Bywyd yn yr anialwch.

8. 8. 8. 6. — Beulah, r. 11. Sardinia, 49.

PA beth a wnaif fi yma'n byw
 Yn mhell, yn mhell oddi wrth fy Nuw,
 Mewn gwledydd sychion drwg eu rhyw,
 Lle dianc pob mwynhau?
 Os llewyrch bach o oleu gawn,
 Ar ol cymmylau duon iawn,
 Daw tymmhestl eilwaith cyn prydawn
 O ddychryn, aeth, a gwae.

- 2 O! gwna i mi wylïo bob yr awr;
 'Rwy'n rhodio mewn peryglon mawr,
 Ac nid oes dim ond llewyrch gwawr
 Dy wyneb gwridog, gwyn,

Wna i mi deithio'r anial nos,
 'Rhyd llwybr cyfyng angeu'r groes,
 Myfyrio am dy angeu loes,
 Ac hefyd canu hyn.

- 3 Pan ymddattodo'r tŷ o bridd,
 A'm henaid i ddihengu'n rhydd
 O'r holl gadwynau cryfion sydd
 Yn dal yn awr yn dŷn,
 Caf deimlo pleser uwch y rhod
 Na ddaeth i galon dyn erioed
 I feddwl, nac i gredu, fod
 Y fath fwynhâd a hyn. w.

571.

RHAN II.

CHWI, chwi, ffynnonau'r bywyd gwir,
 Afonydd o bleserau pur,
 Chwi lifwch dros yr anial dir—
 Fy enaid llesg ei wedd ;
 Chwi lenwch yr eangder mawr—
 Y nwydau sydd yn wâg yn awr
 Ac yn hiraethu bob yr awr
 Am bleser draw i'r bedd.

- 2 Fe gaiff fy serch, fe gaiff fy mryd,
 Ei lanw'n lân ar hyn o bryd,
 Pob rhan yn llwyr o'm henaid drud
 A gaiff ei nefol ddawn ;
 Pob rhyw ddymuniad gaiff fwynhâd
 Anfeidrol faith, anfeidrol rad,
 'Nol deffro yn y nefol wlad,
 Ac ar dy ddelw'n llawn.

- 3 Pob hiraeth, pob sychedig ddawn,
 Fydd marw mewn llawenydd llawn,
 Ac enw gobaith mwy nis cawn,
 Nac eisieu byth, na thrai ;
 Ond rhyw bleserau maith dilyth,
 Heb drai na therfyn iddynt byth,
 Yn sicr fel mynyddau syth,
 Gawn bellach i'w mwynhau.

- 4 Fy Nuw ! fy Nuw ! i gyd ei hun,
 Fydd fy anfeidrol gariad cun,

Llawenydd anchwiliadwy'n un,

A chariad hono dardd;

Ehangder o oleuni clir

Mwy disglaer nag o'r India dir;

Môr o bleserau perffaith pur,

Gwrthddrychau nefol hedd.

w.

572.

Hiraeth am ben y daith.

8. 8. 6.—Sharon, 52. Henffordd, 54.

PERERIN wyf i'r Ganaan fry,

I gynnhes gôl fy Iesu cu,

Lle caf dragwyddol nyth;

Yn mhell uwch sŵn y ddraig a'i saeth,

Na gelyn mwy i'm gwneyd yn gaeth,

Caf dawel orphwys byth.

2 O bell mi wela'm cartre'n wir,

O fewn i byrth Caersalem bur;

Pob rhai'n meddiannu hedd:

O ddinas deg! o'th fewn nid oes

Na haul, na lloer, na thywyll nos;

Gwyn fyd rhai draw i'r bedd!

3 Pan ddêl yr adgyfodiad mawr,

Caf godi'n lân o'r ddaear lawr

I entrych awyr fry;

Oddi yno af mewn nefol hedd

I'r nefoedd wen, mewn newydd wedd,

I blith anglyaidd lu.

4 Mi fyddaf fry, O ryfedd fraint!

Yn boddi'm sŵn yn mhlith y saint,

Mewn peraidd hyfryd dôn:—

Cymdeithion hyf mewn hyfryd hwyl,

Heb 'mado byth, ond cadw gŵyl,

I'r tirion, anwyl Oen.

5 Rwy'n awr am ganu'n iach i'r byd,

Ei bleser gau, a'i boen i gyd;

Pwy safai ynddo'n hir?

Disgwyl a wna'f nes dêl fy Nuw

I'm dwyn o'm gwae at Iesu gwiw,

I'r hyfryd Salem dir.

w.

573. *Ymestyn at y pethau o'r tu blaen.*

8. 8. 6.—Sharon, 52. Henffordd, 54.

O IESU byw! Iachawdwr byd,
 Dwg fi yn glau i'th fynwes glyd,
 Gael prawf o'th gariad cu,
 Sydd well na'r gwin i'm henaid gwan ;
 Am hyn r'wy'n daer am gael dod dan
 Dy dirion aden di.

- 2 Dy gariad dwys yn f'enaid dod,
 Ac ynddo fyth gâd i mi fod,
 Yn nofio tua'r ne',
 Nes gado'n deg yr anial dir,
 A glanio o fewn i Salem bur
 O'm gofid, ac o'm gwae.

w.

574. *Gorfoledd yn nghariad Duw.*

M. S.—Morganwg, 65. Dyfrdwy, 63.

YN mynwes glyd yr anwyl Oen,
 Heb friw na phoen, rwy'n llechu ;
 Ac oddi fewn ei glwyfau cu
 Mae f'enaid i'n cartrefu.

- 2 Nid llygad wêl, na chlust a glyw,
 Nac un dyn byw ddychymyg,
 Y tawel hedd rydd Duw bob dydd
 I'r rhai sydd ddewisedig.
- 3 Er bod yn hir mewn anial fan,
 Yn 'mofyn am orphwysfa,
 O'r diwedd des—O! ryfedd fraint!
 I'r man mae'r saint yn gwledda.
- 4 Wrth llynyn rhad fe ddaeth i'm rhan
 Y lle a'r man hyfryta',
 Mewn brasder bro 'mhlith brodyr lu
 Sy'n canu Aleluwia.
- 5 Mi wn, pe cawn dafodau hy
 Angylion fry sy'n canu,
 Mi rown y rhai'n i gyd o'r bron
 I ganmol graslon Iesu.
- 6 Mi wn y dwg fi i deyrnas ne',
 Ar ben fy mhererindod ;

Ac yno byth mewn tawel fan,
Caf eistedd tan ei gysgod.

- 7 Caf fwyta ffrwythau prenau plan
Ar hyd glan afon bywyd,
Tragwyddol Sabbath gyda'r Oen,
Heb fraw, na phoen, na gofid.

w.

575.

Profiad o lesgedd.

M. S.—Dymuniad, 74. Eidduned, r. 19.

DARFU fy nerth 'rwy'n llwfrhau,
Yn d' allu mae f' ymddiried;
Nerth mawr difesur, fel y môr,
Genyt sy'n stôr i'r gweiniaid.

- 2 Ti'm tynaist i o ganol tân,
A mi o'r blaen yn ofni;
Gwna hyny etto'r funyd hon,
Mae f' enaid bron a threngu.

- 3 Mi bwysaf atat etto'n nes;
Pa les im ddigaloni?
Mae son am danat yn mhob man
Yn codi'r gwan i fyny.

w.

576.

Ehediadau yr enaid.

M. S.—Silesia, 62. Persia, 68.

FFARWEL, mi af yn mlaen i'r wlad,
Lle mae fy Nhad yn trigo,
Yn mhlith myrddiynau rif y gwllith,
A gwynfyd fyth fai yno.

- 2 Mi ddringa' i'r lan; yn uchel fry
Mae'r hyn wyf fi'n ei geisio;
Gadawa'r byd o'm hol, heb lai,
Yn wastad mae'n fy rhwystro.

- 3 Ble trof fy wyneb, Arglwydd cu,
Ond atat ti dy hunan?
Pob peth gweledig, 'thal ef ddim
Ond gwneuthur i mi riddfan.

- 4 Gâd i mi lechu yn dy gôl,
Ac na'd fi'n ol oddi yno,
Ac yn y clwyfau dyfnion wnaed
O fewn dy draed a'th ddwylo.

- 5 Mae brodyr im ar ben eu taith,
 Mewn newydd iaith yn canu ;
 Pa bleser sy yma i mi mwy?
 Dwg fi atynt hwy i fyny.

w.

577.

Rhyddid o gaethiwed.

M. S.—Saxony, 72. Padarn, Y. 23.

- Y**N dy gyfammod, mae'n fy ngho'
 Fod myrdd o addewidion,
 Rhai yn cyhoeddi llwyr iachâd,
 Trwy rin dy waed, i'r cleifion.
- 2 'Rwy'n gwaeddi wrth dy borth yn ewn
 Am ddod i mewn i wleda ;
 Nid boddlawn wyf i fod tu faes
 I gaerau'r ddinas noddfa.
- 3 Agor y môr, gwna'r ffordd yn rhydd,
 I weled dydd y rhyddid,
 A chael teyrnasu cyn bo hir
 Yn ngwledydd yr addewid.
- 4 Disgwyl yr wyf, a hyn bob cam,
 Fel gwyliwr am y boreu,
 I brofi cryfder braich dy ras
 I'm tynu 'maes o'm beiau.

w.

578.

"Yr ydym ni yn ei garu ef."

M. S.—Dyfrdwy, 63. Elizabeth, 70.

- T**RWY ras 'rwyf, Arglwydd, ger dy fron
 Yn rhoi fy nghalon i ti ;
 Ti'm ceraist i er maint fy mai,
 Ni allaf lai na'th garu.
- 2 Mi haeddais fod yn awr â'm nyth,
 Yn uffern byth yn poeni ;
 Wrthyf 'rwyf wedi trugarhau—
 Ni allaf lai na'th garu.
- 3 Caf ddyfod i'r gogoniant maith,
 I ben fy nhaith at Iesu ;
 Caf fyned at y man lle mae—
 Ni allaf lai na'i garu.
- 4 I'r Tad, i'r Mab, a'r Ysbryd Glân,
 Rhof glod ar dân heb dewi ;

Y Tri yn Un, a'r Un yn Dri,
Mae f'enaid yn ei garu.

w.

579. *Arweiniad hyd ben y daith.*

M. S.—Dymuniad, 74. Padarn, r. 23.

DUW! cadw f'enaid bach o hyd
Uwch law y byd a'i ddrygau,
Gan lwyr ddibrisio'i boen a'i wae,
Ei drallod a'i gystuddiau.

2 Fel na b'wy'n gwrando ar ei dwrf,
Ei gynnhwrf a'i ruadau;
Gan deithio'r llwybr cul bob cam,
A meddwl am fy nghartre'.

3 Heb gyfeiliorni ar un llaw
Nes myn'd tu draw 'r Iorddonen,
At seintiau flinodd ar y byd,
Sy'n awr i gyd yn llawen.

4 Yn gorphwys yn y Ganaan bur,
Preŵylfa'r gwir dduwiolion,
Tir yr addewid hyfryd draw,
Gwlad lle nas daw gelynion.

5 Gorphwysfa dawel, deg, ddi-stw'r
Sydd yno i'r gŵr lluddedig;
Afonydd gloyw, pur, di-drai,
I ddiodi'r rhai sychedig.

w.

580. *Ei lwybrau ydynt heddwch.*

M. S.—Morganwg, 65. Persia, 68.

DY lwybrau di y'nt hyfryd iawn,
Dy ffyrdd y'nt llawn hyfrydwch;
Nag amllder f'd neu win, fy Nuw,
Melusach yw dy heddwch.

2 Mae'n traed yn awr ar wddf y ddraig,
Trwy Had y wraig sy'n eiriol;
Awn, gan fod Iesu ar ein rhan,
I'r lan, i'r lan yn wrol.

3 Yn mlaen yr awn, trwy gyflawn ffydd,
Tra fyddo'r dydd yn para,
Pob un ag sydd â'i sier sail
Yn haeddiant yr ail Adda.

w.

581.

Dedwyddwch y saint.

M. S.—Dyfroedd Siloah, Y. 17. Baden, 64.

GWYN fyd y rhai dilêst eu bai,
Eu pechod a'u hanwiredd,
Gan roi iddynt nerth, er cnawd a byd,
I bara hyd y diwedd.

2 Y rhai sy'n cadw'th hedd o hyd,
Er gwaetha'r byd a'i ddrygau
Gan wyllo beunydd yn ddigoll
Ar gadw'th holl gyfreithiau.

3 Pa ddrwg wna'r gelyn i'r rhai hyn
Sy'n rhodio yn dy ddeddfau?
Cyfeillach dawel bur â Duw
Gânt yn mhob rhyw gyflyrau.

W.

582.

Cyfuddefiad a deisyfiad yr edifeiriol.

M. S.—Eidduned, Y. 19. Capel Cynon, Y. 20.

NA thro dy wyneb, Arglwydd glân,
Oddi wrth un truan agwedd,
Y sydd o flaen dy borth yn awr,
Mewn cystudd mawr yn gorwedd.

2 Yr wyf yn gorwedd wrth dy ddôr,
Attolwg agor i mi;
Er fod fy muchedd yn ddi-rôl,
Rwy'n edifeiriol, gweli.

3 Na alw mo'nof ger dy fron,
I roddi union gyfrif;
Yr wy'n cydnabod, fy Nuw hael,
Y bywyd gwael oedd genyf.

4 Felly y deuaf at dy borth,
I ddisgwyl cymmhorth ddigon,
Sef dy drugaredd i lanhau
Fy holl weliau budron.

5 Trugaredd, f'Arglwydd, heb ddim mwy,
Yw'r cwbl yr wy'n ei geisio;
Trugaredd yw fy newis lwydd,
Trugaredd, f'Arglwydd, dyro.

E. P.

583. *Ysgrifenu y gyfraith ar y galon.*

M. S. —Caersalem, Y. 22.

O ARGLWYDD! wrthym trugarha
 A gwna in' gadw'th ddeddfau ;
 Ac ysgrifena di'r ddeddf hon
 Yn eigion ein calonau.

E. P.

584. *Gair Duw yn lloches a tharian.*

M. S. —Morganwg, 65. Caersalem, Y. 22.

FY lloches glyd, a'm tarian gref,
 Yw'r Arglwydd nef a'i gysgod ;
 Gobeithiaf yn ei air er neb,
 Yn ngwyneb pob rhyw drallod.

2 Mae'n gysgod rhag y gwynt a'r gwres,
 Mae'n lloches rhag y gelyn ;
 Gobeithiaf yn dy air o hyd,
 Yn nghanol byd o ddychryn.

3 Dy air sy'n dwyn rhyw newydd da
 A lawenha y galon,
 Fod nerth tragwyddol oddi fry
 I sathru y gelynion.

4 Fod Brawd a Chyfaill wedi ei gael
 I'r tlawd a'r gwael, na chilia ;
 Yn nyfnder profedigaeth gref
 Efe a gydymdeimla.

5 Fod modd i'r euog gael rhyddhâd,
 A gwir iachâd i'r clwyfus ;
 Trwy nerth ei air, fe rodia'n llon
 Y cloffion a'r anafus.

6 Gobeithia f'enaid yn ei air,
 Efe a bair orfoledd ;
 Pob loes a galar, tristwch try
 Yn ganu yn y diwedd.

R. J.

585. *Ymbil am gynnalïaeth.*

M. C. —Gwrecsam, 97. Cologne, Y. 28.

Y BAICH sydd arnaf ddydd a nos,
 Ac wrthyf sydd ynglŷn,
 Sydd ysgafn, er ei bwysau ef,
 I'th ysgwydd gref dy hun.

- 2 Ti ddeliaist holl euogrwydd byd
Crediniol, ar y pren ;
Ac yr wyt heddyw'n eiriol dros
Eu beiau uwch y nen.
- 3 O! cymmer di fy maich a 'mhoen,
A'm hofnau maith i gyd,
A rho i mi heddwch yn dy glwy'
Sydd lawer mwy na'r byd.
- 4 Fe gwymp fy ofnau i gyd o flaen
Dy gariad glân a'th hedd,
Holl ddychryniadau angeu hyf,
Ac uffern ddu a'r bedd.
- 5 Mae prawf o'th gariad dwyfol gwir
Fel diliau pur ei flas,
Fe ddeil, dan demtasiynau, i'r lan
Fy enaid gwan i maes.
- 6 O! fanna pur o ddwyfol bris,
Anwylaf îs y nef,
Gâd i'r newynllyd heddyw gael
Ymborthi arno ef.
- 7 Fe gerdd fy nhraed yn hwylus iawn,
Dof cyn prydawn i'r lan ;
Os caf ond bwyta'r gwleddoedd hyn,
Caf ganu yn y man.

w.

586.

Serch ar Iesu.

M. C.—Farrant, 83. Martyrdom, 90.

- N**I throf fy wyneb byth yn ol
I 'mofyn pleser gau ;
Ond mi a gerddaf tua'r wlad
Sy â'i phleser yn parhau.
- 2 Mae holl deganau'r ddaear hon,
Fu gynt yn fawr eu grym,
Yn ngŵydd fy Iesu'n gwywo i gyd,
Ac yn diflanu'n ddim.
- 3 Y mae aroglau pur ei ras
Fel peraroglau'r nef ;
Ac nid oes cymmhar is yr haul
Yn unlle iddo ef.

- 4 Mae'n denu'm serch trwy wyntoedd oer,
Yn gyfan ato'i hun ;
Ac fe ddiffoddodd bob rhyw chwant
At ddaear, ac at ddyn.
- 5 Fe dorwyd rhyngof fi a'm chwant,
Daeth ar fy mhleser drai ;
Ond fy hapusrwydd perffaith yw
Dy garu a'th fwynhau.

w.

587. *Chwant am fod gyda Christ.*

M. C.—Bedford, 89. Martyrdom, 90.

- U**WCH law terfynau maith y sêr,
Mewn hardd baradwys wiw,
Yn mhlith myrddiynau fel y gw lith,
F' Anwylyd sydd yn byw.
- 2 Mae seintiau yn diengyd fry
Yn fyrddiwn o fy mlaen ;
A mi, ymddifad, yma'n byw,
Yn nghanol dŵr a thân.
- 3 Mae hiraeth pur yn gweithio trwy
Fy enaid, am fwynhau
Pleserau dwyfol, perffaith, pur,
Sydd fythol yn parhau.
- 4 Anturiaf yr Iorrdonen trwy,
Er cymmaint grym y dŵr,
Ond im gael teimlo fod o'm plaid
Iachusol, ddwyfol Wr.
- 5 Dan ei adenydd mae fy nerth,
A'i Dduwdod yw fy ngrym ;
Heb ei gwmpeini, 'dyw fy nawn,
Na'm rhoddion penaf ddim.

w.

588. *"Duw drosom."*

M. C.—St. Mary, 92. Bangor, 94.

- O**! TYRED, Arglwydd, saf wrth raid,
Yn awr o blaid y gwan :
Mi soddaf mewn dyfnderoedd du
Oni ddeli di fi i'r lan.
- 2 Mae nerth dy ras yn llawer mwy
Na'm beiau oll o'r bron ;

Dy hyfryd wên sy'n abl lladd
Euogrwydd dan fy mron.

3 Ni all fy meiau, er eu rhif,
A'u cynddeiriogrwydd cas,
Eu sgîl, eu dyfais faith, a'u grym,
I faeddu dim o'th ras.

4 Mae ynot foroedd pur dilyth,
Heb ddiffyg byth, na thrai,
O gariad anghymmharol cu,
Fyth fythoedd i barhau.

5 O! tywallt hwn i'm henaid gwan
Sy'n fynych dan ei boen,
Yn methu credu i'r goncwest rad
Yn ngwerthfawr waed yr Oen.

w.

589. *Y tlawd yn llawn trwy ras.*

M. C.—Cologne, Y. 28. Gwrecsam. 97.

MAE ofnau yn finteioedd llawn,
Rai creulon iawn eu rhyw,
Yn pledio yn fy wyneb gwan
Na feddaf ran yn Nuw.

2 A minnau'n llwfrhau yn lân,
Heb wybod ffordd i droi,
Heb ysbryd geny' i fentro 'mlaen,
Nac ysbryd geny' i ffoi.

3 Chwilio, a manwl chwilio 'rwyf,
Ar aswy, ac ar dde,
Ac etto, methu symmud cam
I fyny tua'r ne'.

4 O! edrych arnaf, Arglwydd mawr,
Mae bellach yn brydnawn;
O! llanw'r euog tlawd sy heb ddim
O'th nefol ddwyfol ddawn.

5 Rho brawf o'r gwin a wasgwyd 'maes
O'r bêr winwydden fry,
Fel gallaf fyth i lawenhau
Yn dy ogoniant di.

w.

590. *Y difyrwch penaf yw heddwch Duw.*

M. C.—French, 77. Caithness, Y. 25.

- F**E flinodd f'enaïd bach yn nghri
 A dwndwr oer y byd ;
 Ond mae difyrwch llawer mwy
 Gaiff hollol lanw 'mryd.
- 2 Nid yw trysorau'r India bell,
 A chyfoeth maith Peru,
 Ond rhyw ddisylwedd sorod gwael
 I'w pwyso â fy Nuw.
- 3 Mae yn ei heddwch bethau mwy
 Nag fedd y byd yn un ;
 A phrawf o'i gariad ydyw'r fraint
 Oruchaf gafodd dyn.
- 4 Fy nymuniadau maith eu rhif,
 Pe cawn hwy oll yn un,
 Yw cael meddiannu ei nefol hedd,
 Anfeidrol, ddwyfol rin.
- 5 Mi ymddigrifwn yn ei ras
 Mewn cystudd ac mewn gwae ;
 A byddwn lawen, doed a ddêl,
 Mewn sylwedd sy'n parhau.

w.

591. *Disgwyl wrth yr addewid.*

M. C.—Bangor, 94. Culross, Y. 27.

- 'R**WY'N disgwyl wrth dy addewid bur,
 O'r boreu hyd y nawn ;
 Ac os caf brofi'r gloyw ddwr,
 Mi fyddaf ddedwydd iawn.
- 2 Ti ddwedaist fod rhinweddau'th waed
 Yn fwy na beiau'r byd ;
 O! rho i mi weled dwyfol glwyf
 Yn dofi anfeidrol lid.
- 3 Gad i mi brofi'r heddwch llawn,
 Y dŵr rhinweddol, gwiw,
 Ag sydd yn tarddu'n loyw ffrwd
 O orsedd bur fy Nuw.
- 4 Rho i mi yfed cariad rhad
 Mewn dyrys anial dir ;

A phrofi rhinwedd dwyfol ddawn
Cysuron gloyw, clir.

- 5 Mi deithia'n ddifyr yn y blaen,
Dros greigydd serth i'r lan ;
A dof i olwg Seion bur
Yn gynnar yn y man.

w.

592. *Y serchiadau ar Grist.*

M. C.—Windsor, 95. Culross, Y. 27.

O! CYMMER fy serchiadau'n glau,
Fy Iesu, bob yr un :

A gwna hwy yn eisteddfa bur,
Sancteiddiaf it dy hun.

- 2 A gwna bob meddwl, a phob chwant,
I dynu fyny fry :
Nas gwthio holl derfysgoedd byd
Fi maes o'th gariad cu.

- 3 Ni wnaed yr enaid hwn erioed
I garu llwch y llawr :
Ond i gael meddu'r fraint a roed
I gadw i f' Arglwydd mawr.

w.

593. *Neb ond Iesu.*

M. C.—French, 77. Glasynys, Y. 26.

FFOED negeseuau gwag y dydd,
Trafferthion o bob rhyw ;

Ac na pharhaed o dan y nef
Ond cariad pur fy Nuw.

- 2 Aed tegwch byd a'i gariad ffwrdd,
A'i swynion aed yn ddim ;
Ni welaf heddyw is y nef
Ond cariad Iesu o rym.

- 3 Meddiannodd ef a'i ddwyfol ras
Fy holl serchiadau'n un ;
Na chaed o fewn i'm hysbryd fod
Neb ond fy Iesu ei hun.

- 4 Iesu sy'n fwy na'r nef ei hun,
Yn fwy na'r ddaear lân ;
Ac Iesu'n unig fydd fy oll
Fyth, fyth o hyn i maes.

- 5 Cyflawnder nerth, cyflawnder gras
 Cyflawnder nef y nef,
 Uwch deall seraphim a saint,
 Sy'n trigo ynddo ef.

w.

594. *Ymbil am adferiad o'r caethiwed.*

M. C.—Bangor, 94. St. Mary, 92.

TYR'D, Arglwydd, â'th addewid rad,
 Pur eiriau'r nef, i ben :
 Dyddiau fy rhyddid rowd dan sel
 Yn llyfr mawr y nen.

- 2 Mae dyddiau griddfan i mi'n hir—
 Caethiwed Babel fawr :
 O! na chawn deimlo'r jubil fwyn
 Yn agor dorau'r wawr.

- 3 Tybygwn, pe bai'm traed yn rhydd
 Maes o'r caethiwed hyn,
 Na wnawn ond canu fyth tra fwyf
 Am ras Calfaria fryn.

w.

595. *Gweddi yn yr anialwch.*

M. C.—Bangor, 94. St. Mary, 92.

PERERIN wyf mewn anial dir,
 Yn crwydro yma a thraw ;
 Ac yn rhyw ddisgwyl bob yr awr
 Fod tŷ fy Nhad ger llaw.

- 2 Ac mi dybygaf clywaf swm
 Nefolaidd rai o'm blaen :
 Wedi gorchfygu a myn'd trwy
 Dymmhestloedd dŵr a than.
- 3 Tyr'd, Ysbryd sanctaidd, ledia'r ffordd,
 Bydd i mi'n niwl a than,
 Ni cherddai'n gywir hanner cam
 Oni byddi o fy mlaen.
- 4 Mi ŵyraf weithiau ar y dde,
 Ac ar yr aswy law ;
 Am hyny, arwain gam a cham,
 Fi i'r Baradwys draw.
- 5 Mae hiraeth arnaf am y wlad
 Lle mae torfeydd diri',

Yn canu'r anthem ddyddiau'u hoes
Am angyfwrdd Calfari.

w.

596.

Ymnerthu yn Nuw.

M. C.—St. Ann, 79. St. George, 81.

WEL, f'enaïd, gorfoledda mwy,
Tra f' Arglwydd mawr yn Dduw,
Mae'r gair a dd'wedo'n llawer mwy
Na phechod o un rhyw.

2 Dan bob cystuddiau, fwy na mwy,
Rhuadau cnawd a byd ;
Mae nerth i'w gael mewn marwol glwy'
I'w maeddu oll ynghyd.

3 'Does genyf mwy ond Duw yn Dad
Yn erbyn pob rhyw wae ;
'Does genyf ond ei gariad rhad
Yn sylfaen i barhau.

w.

597. *Ymdrechfa a buddugoliaeth y Cristion.*

M. C.—Bangor, 94. Worcester, 96.

RWY'N morio tua chartre'm Nêr,
Rhwng tonau mai h rwy'n byw ;
Yn ddyn heb neges dan y sêr
Ond 'mofyn am ei Dduw.

2 Mae'r gwyntoedd yn fy nghuro'n ol,
A minnau 'dwyf ond gwan ;
O! cymmer, Iesu, fi yn dy gol,
Yn fuan dwg fi i'r lan.

3 Na'd fi ar aswy nac ar dde
I redeg o dy flaen :
Ond dilyn llwybrau Brenin nef,
Trwy ganol dŵr a tân.

4 O! gwna i fy nghalon redeg trwy
Oll atat ti dy hun ;
Na bo difyrwch genyf mwy
Mewn daear, da, na dyn.

5 A phan bo'n curo f'enaïd gwan
Elynion rif y sêr ;
Dyrchafa'm hysbryd llesg i'r lan
I fynwes bur fy Nêr.

- 6 Na bo gwrthwynebiadau'r byd,
 Na chroesau o un rhyw,
 I'm hoeri, nac i sugno 'mryd
 Un dim oddi wrth fy Nuw.
- 7 Boed dioddefiadau pur y groes
 I laesu'm cur a'm gwae;
 Griddfanau dyfnion angeu loes
 I'm rhoddi i lawenhau.
- 8 Marwolaeth fy Ngwardwr mawr
 Yn fywyd pur i mi;
 Fel gallwyf roddi'm holl i lawr
 Yn gof am Galfari.

w.

598. *Ymnerthu yn Nuw yn y brofedigaeth.*
 M. C.—Bedford, 89. Gloucester, 76.

- Y**N nyfnder profedigaeth ddu,
 Dos d'hunan o fy mlaen;
 Ond i mi gael bod gyda thi,
 Nid ofnaf ddwr na thân.
- 2 At wedd dy wyneb nid yw ddim
 Trysorau maith y llawr;
 Mae hanner gair o'th enau'n fwy
 Ei rym nag uffern fawr.
- 3 Mae angeu, a'r bedd, ac uffern ddu,
 Yn hongian wrth dy groes;
 Mil o elynion goncraist ti
 Trwy ddioddef angeu loes.
- 4 Dy allu yw fy nerth a'm grym,
 Yn d'allu byddaf byw;
 'Rwy'n wan, 'rwy'n llesg, ni allaf ddim
 Un funyd heb fy Nuw.

w.

599. *Cyflawnder trugaredd.*
 M. C.—French, 77. Martyrdom, 90.

- G**WELL yw'th drugaredd a dy hedd
 Na'r byd, na'r bywyd chwaith;
 Ac nid oes angel gyfri' eu gwerth
 I dragwyddoldeb maith.
- Ac mae pob peth yn eiddò im
 Heb eisieu, ac heb drai;

Ac nid oes diffyg ddaw i'r lle
Y ceffir dy fwynhau.

3 Mae pob dymuniad, a phob chwant,
Fyth yno'n eithaf llawn ;

A thystio'r wyf nad oes ond Duw
A'm gwna yn ddedwydd iawn.

4 Doed y tymhestloedd penaf ddêl,
Digonol gallu'r nef ;

A rhued moroedd dros y tir,
Anfeidrol yw Efe.

5 Mi waeddaf yn y storom fawr,
Dan donau fwy na rhi ;

Ac fe esgyna'm drylliog lef
I entrych nefoedd fry.

w.

600.

Dedwyddwch yn Nghrist.

M. C.—Martyrdom, 90. Abbey, 87.

EFFE yw ffynnon fawr pob dawn,
Gwraidd holl ogoniant dyn ;

A rhyw drysorau fel y môr
A guddiwyd ynddo'i hun.

2 'Rwyf yn hiraethu am gael prawf
O'r maith bleserau sy

Yn cael eu hyfed, heb ddim trai,
Gan yr angylion fry.

3 Mae 'nymuniadau'n hedeg fry
Uwch creadigol fyd ;

Ac yn diystyru'r ddaear hon,
A'i da o'r bron i gyd.

4 Fe'm ganwyd i lawenydd uwch
Nag sy 'mhleserau'r llawr,

I gariad dwyfol gwleddoedd pur
Angylion nefoedd fawr.

5 O! pa'm nas caf fi ddechreu'n awr
Fy nefoedd yn y byd ;

A threulio 'mywyd mewn mwynhâd
O'th gariad gwerthfawr drud?

w.

601.

Cyfoeth yn Nuw.

M. C.—French, 77. Christchurch, 85.

NID yw'r blinderau yma fu,
 Neu y blinderau ddaw,
 Ddim i'w cymmharu â gwobr gras
 Gaf feddu maes o law.

- 2 Edrychaf ar y gwynfyd drud,
 Pleserau'r byd a ddaw,
 Ac mi ddibrisia'r cystudd fu,
 A'r cystudd sy ger llaw.
- 3 Ni phery'r byd, a'i rwysg, a'i rod,
 A'i ofid o bob rhyw,
 Ond megys munyd, at y wledd,
 Tragwyddol hedd fy Nuw.
- 4 Difyru wnaif fy oes yn llwyr
 Mewn myfyrdodau maith
 Ar bur bleserau Seion wen
 Sy draw yn mhen fy nhaith.
- 5 A phe bai'n gorwedd yn y bedd
 Gyfeillion goreu'r llawr,
 Nid wyf amddifad tra fo byw
 Fy unig Arglwydd mawr.
- 6 Mae ef ei hun yn llawer mwy
 Na'r cwbl yma'n un ;
 Rwyf yn gyfoethog uwch pob rhif
 Heb ddim ond ef ei hun.

w.

602.

Cariad at Grist.

M. C.—Bangor, 94. Martyrs, 93.

RWY'N edrych, dros y bryniau pell,
 Am danat bob yr awr ;
 Tyr'd, fy Anwylyd, mae'n hwyrhau,
 A'm haul bron myn'd i lawr.

- 2 Trodd fy nghariadau oll i gyd
 'Nawr yn anffyddlon im ;
 Ond yr wyf finnau'n hyfryd glaf
 O gariad mwy ei rym.
- 3 Tyn fy serchiadau'n gryno iawn
 Oddi wrth wrthdychau gau,

At yr un gwrthddrych ag sydd fyth
Yn ffyddlon yn parhau.

- 4 'Does gyflwr dan yr awyr las
'Rwyf ynddo'n chwennych byw ;
Ond fy hyfrydwch fyth gaiff fod
O fewn cynteddau'm Duw.

w.

603. *Pob peth yn ddim yn ymyl Crist.*

M. C.—Ballerma, 91. St. Leonard, r. 24.

PAN byddo f'Arglwydd i mi'n rhoi
Ond golwg ar ei wedd,
Mae'r oll a welir dan yr haul
Yn ddiddim wrth ei hedd.

- 2 Mae ardderchowgrwydd, rhwysg, a grym,
Y ddaear fawr i gyd,
Wrth deimlo'r gronyn lleia' o'th hedd,
Oll yn diflanu 'nghyd.

- 3 Mi rof f'yymddiried ynddo ef,
Mae'n noddfa lawn i'r gwan :
Ac er y curo sy arna'i lawr,
Fe god fy mhen i'r lan.

w.

604. *Teithio trwy nerth y groes.*

M. C.—Martyrdom, 90. Ballerma, 91.

AC er fod draw afonydd mawr—
Holl ofnau angeu loes,
Af trwyddynt, er eu grym a'u maint,
Dan gysgod gwaed y groes,

- 2 Mi glywaf lais merthyron lu,
A seintiau, yn y blaen,
'Nawr wedi cyrhaedd pen y daith,
Er gwaethaf dŵr a thân.

- 3 Fy enaid, diangc tua'r lan,
Nac ofna'r drygau hyn,
A chadw d'olwg yn y blaen
Yn union at y bryn.

- 4 Edrychaf ar y croesbren trwm
Fu ar ei ysgwydd ef,
A'r goron ddrain fu ar ei ben,
Pan brynodd i mi'r nef.

- 5 Mae'n eiriol fry o flaen y fainge,
 Yn cofio'i boen a'i waed;
 Ac wedi gwneyd tragwyddol hedd
 'Nawr rhyngof fi a'm Tad.

605. *Yr aflan yn anturio at yr orsedd.*

M. C.—Gloucester, 76. St. Stephan, 78.

ER maint fy llygredd o bob rhyw,
 Er cymmaint yw eu rhif,
 Ac er fy nwydau cyndyn, chwith,
 Sy'n para fyth yn gryf;

- 2 Af at yr orsedd fel yr wyf—
 Anfeidrol orsedd gras,
 Datguddiaf yno 'nghlwyfau maith,
 A'm holl archollion cas.

- 3 Mi welaf lu anfeidrol wyn,
 Yn aml fel y sêr,
 A fu fel finnau'n aflan oll,
 Yn bur yn nghwmni'm Nêr.

- 4 Wel, finnau'r eiddil, gwana'i lun,
 Heb ddim ond ffaidd friw
 Anturiaf at drysorau'r nef—
 Cyfiawnder pur fy Nuw.

W.

606. *“Na wrthod fi.”*

M. C.—Windsor, 95. Worcester, 96.

AT un a wrendy weddi'r gwan
 'Rwyf yn dyrchafu 'nghri;
 Yn mhob cyfyngder, ing, a phoen,
 O Dduw! na wrthod fi.

- 2 Er mor annheilwng o fwynhau
 Dy bresennoldeb di,
 A haeddu 'mwrw o ger dy fron,
 O Dduw! na wrthod fi.

- 3 Pan fo'm cydnabod is y nen
 Yn cefnu arnai'n rhi',
 A châr a chyfaill yn pellhau,
 O Dduw! na wrthod fi.

- 4 Er bod yn euog o dristau
 Dy Ysbryd sanctaidd di,

A themtio dy amynedd mawr,
O Dduw! na wrthod fi.

5 Er mwyn dy grôg a'th angeu drud
Ar fynydd Calfari,
A'th ddwys eiriolaeth yn y nef,
O Dduw! na wrthod fi.

6 Pan yn wynebu ymchwydd yr
Iorddonen ddofn ei lli',
A theithio'n unig drwy y glyn,
O Dduw! na wrthod fi.

7 A phan y deui yr ail waith,
Mewn mawredd, parch, a bri,
I farnu'r byw, a'r marw 'nghyd,
O Dduw! na wrthod fi.

E. E.

607. “*Fy Nhad sydd wrth y llyw.*”

M. C.—French, 77. Ballerma, 91.

✕ A R fôr tymmhestlog teithio 'rwyf
I fyd sydd well i fyw,
Gan wenu ar ei 'stormydd oll—
Fy Nhad sydd wrth y llyw.

2 Drwy leoedd geirwon, enbyd iawn,
A rhwystrau o bob rhyw,
Y'm dygwyd eisoes ar fy nhaith—
Fy Nhad sydd wrth y llyw.

+ 3 Er cael fy nhafu o don i don,
Nes ofni bron cael byw,
Diangol ydwyf hyd yn hyn—
Fy Nhad sydd wrth y llyw.

+ 4 Ac os oes 'stormydd mwy yn ol,
Yn nghadw gan fy Nuw,
Wynebaf arnynt oll yn hyf—
Fy Nhad sydd wrth y llyw.

5 A phan bo'u hymchwydd yn cryfhau,
Fy angor sicr yw,
Y dof yn ddiogel trwyddynt oll—
Fy Nhad sydd wrth y llyw.

✕ 6 I mewn i'r porthladd tawel, clyd,
O swm y 'storm, a'i chlyw,

Y caf fynediad llon ryw ddydd—
Fy Nhad sydd wrth y llyw.

E. E.

608.

Gorchestion ffydd.

M. C.—Exeter, 88. Caithness, Y. 25.

TRWY ffydd eheda gweddi'r gwael,
Ac yntau gyda hi,
Tyr ei gadwynau'n chwilfriw mân,
Yn ngolwg Calfari.

2 O'r dyfnder esgyn gweddi'r ffydd,
O eigion moroedd mawr;
Ac o gyfammod Duw a'i wedd,
Mae'n tynu hedd i lawr.

3 Trwy ffydd mae'n cadw 'nghanol tân,
Er nerth ei anian ef,
Yn nghanol llewod, byw mae ffydd,
A'i golwg tua'r nef.

4 Saif ffydd, trwy iachawdwriaeth Iôr,
Er gweled môr yn cau;
A ffydd, a'i gwialen, gair y llŵ,
A rwyga hwnw'n ddau.

5 Pe ai'r mynyddoedd oll i'r môr,
Yr Arglwydd Iôr yw rhan
Pob perchen ffydd, ac ato rhed
Am nodded yn mhob man.

6 I'r lan, o'r dyfnder du a'r don,
Daw etifeddion ffydd,
A'u cân yn un, er chwerw loes,
Am angeu'r groes ryw ddydd.

R. J.

609.

Cynnaliaeth ar y daith.

M. C.—Caithness, Y. 25. St. Stephan, 78.

YN mlaen mi deithiaf tua'r wlad
Ges mewn addewid draw;
Ennillodd Iesu im ryddhâd,
Fy iachawdwriaeth ddaw.

2 Er i mi gwrdd â lluoedd maith—
Gelynyon mawr eu grym;
O ddydd i ddydd tra ar fy nhaith,
Fy Nuw rydd gymmhorth im.

- 3 Os crwydrais fel afradlon ddydd,
Yn mhell o dŷ fy Nhad ;
Ddoe, heddyw, byth, mae Duw yr un ;
Parhâ ei gariad rhad.
- 4 Os llaesu'n awr y mae fy hedd,
Wrth gofio angeu ddydd ;
Fel Dafydd, cyn fy myn'd i'r bedd,
Caf deimlo gallu ffydd.
- 5 Fy anwyl Grist i'm breichiau caf,
Ac yn ei haeddiant ef,
Mewn heddwch, fel Simeon, af
Yn rhwydd o'r byd i'r nef.

P. W.

610.

Yr afael sicraf fry.

M. C.—French, 77. Ballerma, 91.

DYWEDWYD ganwaith na chawn fyw
Gan anghrediniaeth hy' ;
Ond ymddiriedaf yn fy Nuw,
Mae'r afael sicraf fry.

- 2 Cyfammod Duw, a'i arfaeth gref,
Yn gadarn sydd o'm tu,
Anghyfnewidiol ydyw ef ;
Mae'r afael sicraf fry.
- 3 Er beiau mawrion, rif y dail,
A grym euogrwydd du,
Iawn ac eiriolaeth Crist yw'm sail ;
Mae'r afael sicraf fry.
- 4 Rhagluniaeth fawr y nef o'm plaid,
Ei holl olwynion try,
Agorai'r môr, pe byddai raid ;
Mae'r afael sicraf fry.
- 5 Caf floeddio congwest yn y man,
Pob gelyn draw a ffy ;
Can's er nad ydwyf fi ond gwan,
Mae'r afael sicraf fry.

P. J.

611.

Disgwyl wrth yr Arglwydd.

M. C.—St. Stephan, 78. Gloucester, 76.

MAE addewidion, melus wledd,
Yn gyflawn ac yn rhad,

Yn y cyfammod pur o hedd,
Tragwyddol ei barhâd.

- 2 'Rwyf finnau yn dymuno dod
I'r wledd ddanteithiol fras,
Ac felly mi gaf seinio clod
Am ryfedd rym ei ras.
- 3 O! rhwyma fi wrth byst dy byrth,
I aros tra fwyf byw,
I edrych ar dy wedd a'th wyrth,
A'th foli di fy Nuw.
- 4 Tydi fo'm cymmhorth parod iawn,
I'm cynnal ar fy nhaith,
A thi dy hun fo'm trysor llawn
I dragwyddoldeb maith.

T. J.

612.

Profiadau cymmysg.

M. C. D.—Aeron, Y. 29.

GALARU'r wyf mewn dyffryn du,
Wrth deithio i dŷ fy Nhad ;
Ar ben y bryniau'n llawenhau
Wrth weled cyrau'r wlad :
'Rwy'n ddu fy lliw, a'm gwisg yn wen ;
'Rwy'n llawen ac yn brudd ;
Rwy'n agos iawn, ac etto 'mhell,
'Rwy'n waeth, 'rwy'n well, bob dydd.

AN.

613.

Chwant i'm dattod.

2. 8.—Potsdam, 104. Aberdeen, 103.

DRAW'r wlad,
Lle'r wyf yn disgwyl llwyr ryddhâd
O law'm gelynion mawr eu brad,
Trwy rinwedd gwaed fy Iesu gwiw
'Does gelyn mwy a ddaw i'r lan:
I'r hyfryd fan ar fyr caf fyw.

2

Y llen
Sydd rhyngwy' 'nawr a'r nefoedd wen
A rwyga Duw o'r ddae'r i'r nen ;
I'r wlad uwch ben fe'm harwain ef,

A dringo i'm gorphwysfa gaf,
 Sy'n mynwes Naf o fewn i'r nef.

3 A byw
 Gai'n dawel fry heb boen na briw,
 A'm cynnhes nyth yn nghôl fy Nuw,
 Lle mae pob rhyw ddiddanwch llawn ;
 Yn rhydd i'r llwch ni rown fy nghnawd,
 'Fyn'd at fy Mrawd yn awr, pe cawn.

4 Mor fawr
 Yw'r syched sy ar f'enaid 'nawr,
 Am wel'd dy wedd, O! hyfryd wawr,
 Boreuddydd tragwyddoldeb pur ;
 Ymado'n rhwydd â châr a' ffrynd
 A wnawn, gael myn'd i'r nefol dir.

5 Bob pryd
 Ffarwel i ti, ddaearol fyd,
 'Does yma i'w gael ond gwae i gyd :
 Mae'm trysor drud mewn dinas draw,
 Mae 'nghalon eisoes gyda'm Brawd,
 Lle bydd fy nghnawd i maes o law. w.

614. *Iachawdwriaeth trwy yr Aberth.*

2. 8.—Bethesda, 105. Dorcas, 107.

YN rhad
 'Rwy'n disgwyl rywbyrd cael iachâd,
 Er mwyn yr Aberth mawr a gaed ;
 Dyrchafu'r gwaed a fydd fy ngwaith,
 I oesoedd dirifedi'r gwllith,
 Os dof fi byth i ben fy nhaith.

2 Yr Oen
 Aeth dan fy mhenyd i a'm poen,
 Ni thawaf byth am dano a sôn ;
 Ei gariad tirion fydd fy nghân
 Am achub un mor wael ei lun,
 A'm tynu ei hun o'r gynneu dân. AN.

615. *Gras yr Iesu, a thrueni pechadur.*

7. 6. D.—Pwllheli, 114. Caerllyngoed, 117.

ANGYLIION doent yn gysson,
 Rifedi gwllith y wawr,

Rhoent eu coronau euraidd

O flaen y faingc i lawr,
Chwareuant eu telynau
Ynghyd â'r saint yn un,
Fyth, fyth ni chanant ddigon
Am Dduwdod yn y dyn.

2 Ni fuasai genyf obaith

Am ddim ond fflamau syth,
Y pryf nad yw yn marw,
A'r tw'llwch dudew byth,
Oni buasai i'r hwn a hoeliwyd
Ar fynydd Calfari,
O ryw anfeidrol gariad,
I gofio am danaf fi.

3 'Rwy'n edrych arnaf f'hunan

A rhyw gasineb mawr
Mwy diddim, mwy disylwedd,
Na phryfed mân y llawr ;
Does ond yr aberth hwnw
Wnaed ar Galfaria fryn
A'm crea oll yn newydd,
A'm golcha oll yn wyn.

4 Ti, Farnwr byw a meirw,

Sydd âg allweddau'r bedd,
Terfynau eitha'r ddaear
Sy'n disgwyl am dy hedd ;
'Dyw gras i ti ond gronyn,
Mae gras ar hyn o bryd
Rhyw filoedd maith o weithiau
I mi yn well na'r byd.

5 O flaen y faingc rhaid sefyll,

Ië, sefyll cyn bo hir ;
Nid oes a'm nertha yno
Ond dy gyfiawnder pur :
Myfi anturia'n eon
Trwy ddyfroedd a thrwy dân,
Heb oleu ac heb lewyrch,
Ond dy gyfiawnder glân.

616. *Cyfranogiad o rinwedd y gwaed.*

7. 6. D.—Caerllyngod, 117. Abertawe, Y. 39.

O! YSBRYD pur nefolaidd,
 Cyn 'relwyf lawr i'r bedd,
 Trwy ryw athrawiaeth hyfryd,
 Gad i mi brofi'th hedd:
 Maddeuant! O maddeuant!
 Maddeuant cyfan, rhad,
 Yw'r cyntaf peth wy'n geisio
 Yr awrhon yn y gwaed.

2 O haeddiant annherfynol,
 A gras o nefol ryw,
 Rhaid i mi gael, a wnelo
 Fy heddwch llawn â Duw:
 'Dyw gwaith, a dyledswyddau,
 Ganmolir trwy'r holl fyd,
 Yn abl i faddeu pechod,
 Pe byddent fyrdd ynghyd.

3 Mae ynddo nerth diderfyn,
 Doethineb maith yn rhad;
 Deng miliwn o rinweddau,
 A rhagor, yn ei waed:
 Mae ynddo at bob angen
 Sydd ar bechadur gwan,
 Dan filoedd o ammheunon,
 I godi ei ben i'r lan.

4 O! cred, O! cred, cei gymmhorth
 I dynu'r llygad de';
 O! cred, O! cred, cei allu
 I dori'r fraich o'i lle:
 Trwy gredu, ti orchfygi
 Elynion rif y gw lith;
 Cred yn yr Oen yn unig,
 A'th wna yn hapus byth.

W.—TH.

617. *Gweddi am gymmhorth mewn gwendid.*

7. 6. D.—Pwllheli, 114. Caerllyngod, 117.

O! TYRED, Iôr tragwyddol,
 Mae ynot ti dy hun

Fwy moroedd o drugaredd
 Nag a feddylhodd dyn :
 Os deui at bechadur,
 A'i godi ef i'r lan,
 Ei galon gaiff, a'i dafod,
 Dy ganmol yn y man.

Gwaredu'r saint rhag uffern
 A phechod drwg ei ryw,
 O safn y bedd, ac angeu,
 A'u dwyn i fynwes Duw ;
 Eu harwain dros fynyddau,
 A thrwy yr anial chwith,
 A grea nef y nefoedd,
 Yn gân heb ddiwedd byth.

W.—TII.

618.

Dirmyg Crist.

7. 6. D.—Manheim, 111.

DA yw y groes, y gw'radwydd,
 Y gwawd, a'r erlid trist,
 Y dirmyg a'r cystuddiau
 Sydd gyda Iesu Grist ;
 Can's yn ei groes mae coron,
 Ac yn ei wawd mae bri,
 A phleser yn ei gariad
 Sydd fwy na'n daear ni.

W.—G. D. C.

619.

Pwyso ar Grist.

7. 6. D.—Bremen, 112. Ramah, 108.

WEL, pwysaf arnat, Arglwydd,
 Tra yma byddwyf byw ;
 Dy angeu sydd yn deilwng,
 Ti wyt anfeidrol Dduw :
 O! ateb dros fy meiau,
 A chliria fi â'th waed,
 Yn ngŵydd yr holl angylion,
 Yn awr ger bron fy Nhad.

2 Ni edrychaf ar ddim arall
 Yn unig ond tydi,
 Dan hoelion dur yn griddfan
 Ar fynydd Calfari ;

Fy lloches rhag euogrwydd,
 Tra ar y ddaear hon,
 Fydd ôl yr hoelion geirwon,
 A chlwyf y waywffon.

3 Yn awr 'rwy'n gorfoleddu,
 Can's gosod wnes y sail
 Ar gadarn Graig yr oesoedd,
 Sef haeddiant Adda'r ail;
 Dim arall dan y nefoedd
 All roddi i mi hedd,
 A thawel orfoleddu
 Yn wyneb angeu a'r bedd.

4 Mi rof fy nwyllaw bellach
 Ar ben yr aberth mawr;
 Mi rifaf yno'n gryno
 Fy holl bechodau i lawr;
 Fe'u rhof yn bwn i orphwys
 Ar ysgwydd Brenin nen;
 Fe'i gwela'n crymu danynt
 Wrth farw ar y pren.

5 Duw! rho i mi ffydd i edrych,
 Yn mhob caethiwed du,
 A phechod arna' i'n gwasgu,
 Ar fryniau Calfari:
 Gwna i fy nghalon de'mlo
 Dy anghymmharol loes;
 A'm lloches gynnes, dawel,
 Fo'n wastad dan y groes.

W.—G. D. C.

620.

Sylfaen safadwy.

7. 6. D.—Manheim, 111.

AM graig i adeiladu,
 Fy enaid, chwilia'n ddwys;
 Y sylfaen fawr safadwy
 I roddi arni'th bwys:
 Bydd melus yn yr afon
 Gael Craig a'm deil i'r lan,
 Pan fyddo pob rhyw 'stormydd
 Yn curo ar f'enaid gwan.

621.

Ymbil am faddéuant.

7. 6. D.—Llydaw, 115. Talybont, r 40.

PECHADUR wyf, O Arglwydd!

Yn curo wrth dy ddôr;

Erioed mae dy drugaredd

Ddiddiwedd yn ystôr:

Er i ti faddeu beiau

Rifedi'r tywod mân,

Gwn fod dy rad drugaredd,

Lawn gymmaint ag o'r blaen,

2 Dy hen addewid rasol

A gadwodd rif y gwllith

O ddynion wedi eu colli

A gân am dani byth;

Er cael eu mynych glwyfo

Gan bechod îs y nen,

Iacheir eu mawrion glwyfau

A dail y bywiol bren.

3 Gwasgara'r tew gymmylau

Oddi yma i dŷ fy Nhad;

Dadguddia i mi beunydd

Yr iachawdwriaeth rad;

A dywed air dy hunan

Wrth f'enaïd clwyfus, trist,

Dy fod yn maddeu 'meiau

Yn haeddiant Iesu Grist.

M. R.

622.

Y Publican edifeiriol.

7. 6. D.—Talybont, r. 40. Jabez, 116.

O'TH flaen, O Dduw! 'rwy'n dyfod,

Gan sefyll o hir bell;

Pechadur yw fy enw—

Ni feddaf enw gwell;

Trugarëdd wyf yn geisio,

A cheisio etto wnafl;

Trugaredd i mi dyro,

'Rwy'n marw oni chaf.

2 Pechadur wyf, mi welaf,

O Dduw! nad allaf ddim;

'Rwy'n dlawd, 'rwy'n frwnt, 'rwy'n euog,
 O! bydd drugarog im';
 'Rwy'n addef nad oes genyf
 Trwy 'mywyd hyd fy medd,
 O hyd ond gwaeddi—'Pechais!
 Nid wyf yn haeddu hedd.'

- 3 Mi glywais gynt fod Iesu,
 A'i fod ef felly'n awr,
 Yn derbyn Publicanod
 A phechaduriaid mawr;
 O! derbyn, Arglwydd—derbyn,
 Fi hefyd gyda hwy,
 A maddeu f' holl anwiredd,
 Heb gofio'm camwedd mwy.

T. W.

623. *Dedwydd fuddugoliaeth yn y diwedd.*

7. 6. D.—Manheim, 111. Syria, x. 38.

OS dof fi trwy'r anialwch,
 Rhyfeddaf fyth dy ras,
 A'm henaid i lonyddwch
 'R ol ganwaith golli'r maes,
 A'r maglau wedi eu tori,
 A'm traed yn gwbl rydd:
 Os gwelir fi fel hyny,
 Tragwyddol foli a fydd.

- 2 Os gwelir fi, bechadur,
 Ryw ddydd ar ben fy nhaith,
 Rhyfeddol fydd y canu,
 A newydd fydd yr iaith;
 Yn seinio "Buddugoliaeth,"
 Am iachawdwriaeth lawn,
 Heb ofni colli'r frwydr,
 Na boreu na phrydnawn.

AN.

624. *Diangfa i'r bywyd.*

7. 6. D.—Meirionydd, 109. Tallyllyn, x. 37.

CES ddwr o'r graig i yfed,
 I dori'm syched mawr;
 Ces beunydd fara i'w fwyta,
 O'r nef y daeth i lawr;

Ces delyn tu yma i angeu,
 Fy holl gystuddiau ffodd,
 I ganu i'r Oen fu farw,
 Mae'n Briod wrth fy modd.

- 2 Mi gysgaf hûn yn esmwyth
 Ar fyr yn llwch y llawr,
 Yn holliach, wedi gorphen
 Milwriaeth f' Arglwydd mawr ;
 Heb elyn i fy mlino
 I dragwyddoldeb maith
 Caf fuddugoliaeth hollol
 Yn lân ar ben fy nhaith.

M. R.

625. *Pwyso ar drugaredd.*

7. 6. D.—Talybont, Y. 40.

ATTOLWG, Arglwydd, gwranddo
 'Rwy'n curo wrth dy ddôr,
 Gan deimlo 'maich yn drymach
 Na thywod mân y môr :
 Er cymmaint yw fy llygredd,
 Mwy yw'th drugaredd di ;
 O! crea anian fywiol,
 Anfarwol, ynof fi.

RT. W.

626. *Gras, y trysor goreu.*

M. B.—Ridge, Y. 41. Ipswich, 122.

POB pleser îs y rhod
 A dderfydd maes o law ;
 Ar bleser uwch y mae fy nôd,
 Yn nhir y bywyd draw.

- 2 Pe meddwn aur Peru,
 A pherlau'r India bell,
 Mae gronyn bach o ras fy Nuw
 Yn drysor canmil gwell.
- 3 Gwell na phleserau'r byd
 Un funyd o'th fwynhau ;
 Gwedd Iesu hardd rydd i mi o hyd
 Wir fywyd i barhau.
- 4 Dymunwn ado'n lân
 Holl wâg deganau'r llawr,

A phenderfynu myn'd yn mlaen
Ar ol fy Mhrynwr mawr.

W. L.

627.

Y daith o'r Aipht.

M. B. D.—Aberdar, A. 17. Pererin, Y. 44.

O ARGLWYDD! awdwr hedd,
Tra rhyfedd yw dy ras;
Ti'm tynaist i, fel yn dy law,
O'r dywyll Aipht i maes:
Dy wialen di, a'th ffon,
Rydd im gysuron rhad;
Dy rasol hedd, fy Iesu hael,
Yw'm gwledd mewn anial wlad.

2 Pan oedd fy ngobaith gwan
Yn llesg wrth lan y môr,
Heb genyf ffydd, na nerth i ffoi
Yn ebrwydd doi fy Iôr
I'm tywys ar fy nhaith,
Tua'm hetifeddiaeth rad:
Dy rasol hedd, &c,

3 Tramwyaist o fy mlaen
Trwy diroedd Basan draw;
Rhoddaist y llu, er maint eu llid,
A'u bro i gyd mewn braw:
Gelynion, yn mhob man,
A gwypant tan fy nhraed:
Dy rasol hedd, &c.

4 Gwell wyt i'm henaid gwan
Na tharian, yn ddigêl;
Ar fy ngelynion caed y dydd,
D' addewid sydd dan sêl;
Can's ffyddlon wyt erioed,
Mewn ammod o barhâd:
Dy rasol hedd, fy Iesu hael,
Yw'm gwledd mewn anial wlad.

w.

628.

Cymmhorth o Dduw.

M. B. D.—St. Barnabas, 129.

RHOF arno ef fy mhwys,
Er maint y cyfrwys lu;

Fel un cystuddiol, rhoddaf floedd
 I entrych nefoedd fry ;
 Mi goda'm dwylo i'r lan—
 Lluddedig, gwan, a gwyw,
 Ac ni wan gredaf gario'r dydd,
 Fy nghymmhorth fydd fy Nuw. w.

629. *Mawl am brofiad o fendithion iachawdwriaeth.*

M. B. D.—Eden, 45. Aberdar, A. 17.

BENDIGAID fyddo'r awr
 Y clywais ddwyfol lef
 O'r anial fyd, i'm galw i maes
 Tua hyfryd deyrnas nef ;
 Fe gododd seren ddydd,
 A'i goleu sydd yn rhoi
 Cymmylau t'wyllaf, tewaf, llawn,
 Yn fuan iawn i ffoi.

2 Ces brofi dwyfol hedd
 Gyda gorfoledd mawr ;
 'Rwy'n cofio'r effaith—cofio'r pryd,
 Yn hyfryd hyd yn awr,
 Pan gefais wir ryddhâd,
 Trwy werthfawr waed fy Nuw ;
 Ei gariad oedd yn felus braf,
 Fe'i caraf tra bwyf byw.

3 A thyma'r cyntaf bryd
 Yr aeth y byd yn ddim,
 Y collodd hithau, uffern fawr
 (O! hyfryd awr), ei grym ;
 Fy enaid aeth yn rhydd,
 Pan ddaeth y dydd i ben ;
 Ni all cadwynau ddala awr
 Dros arfaeth fawr y nen.

4 Dangoswyd im pryd hyn
 Y baradwysaidd wlad,
 A'r holl bleserau hyfryd sy
 O fewn i dŷ fy Nhad ;
 Y manna nefol, cudd,
 Sy i'w gael, yn rhydd heb drai,

Dros dragwyddoldeb yn y nef
I'r dewisedig rai.

- 5 'Roedd pob gwageddol flys
A gefais îs y nef
Yn toddi, ac yn myn'd yn ddim,
Yn ngrym ei gariad ef;
Fe ddarfu pob rhyw flas
Ar bleser cas ei ryw,
Pan gefais yfed dyfroedd clir
O ffynnon bur fy Nuw.

w.

630.

Hyder yn Nuw.

M. B. D.—Pererin, Y. 44. Aberdar, A. 17.

WEL, f'enaid, dos yn mlaen,
'Dyw'r bryniau sydd ger llaw
Un gronyn uwch, un gronyn mwy,
Na hwy a gwrddaist draw:
Dy anghrediniaeth gaeth,
A'th ofnau maith eu rhi',
Sy'n peri it feddwl rhwystrau ddaw
Yn fwy na rhwystrau fu.

- 2 'Run nerth sydd yn fy Nuw,
A'r un yw geiriau'r nef,
'Run gras, a'r un ffyddlondeb sy
'N cartrefu ynddo ef;
Fy ngwendid o bob math,
A'm llygredigaeth cry',
Ddiffoddant, er eu natur gas,
Hyd fyth mo'r gras sydd fry.
- 3 Mi welaf fyrdd dan sêl,
Fu 'n ofni fel fy hun,
'Nawr wedi dringo'r creigiau serth,
I gyd trwy nerth yr un,
Yn canu'r ochr draw,
Heb arnynt fraw na phoen:
Caniadau hyfryd Calfari,
Dioddefaint addfwyn Oen.

w.

631. *Haeddiant y groes yn fwy na grym euogrwydd.*

M. B. D.—St. Barnabas, 129. Pererin, Y. 44.

- T**I Iesu, Frenin nef,
 F'Anwylyd, a fy Nuw,
 Yn eithaf pell o dŷ fy Nhad,
 Mewn anial wlad, 'rwy'n byw ;
 Mewn ofnau 'rwyf, a braw,
 Bob llaw gelynion sydd ;
 O! addfwyn Iesu, saf o'm rhan,
 A thyn y gwan yn rhydd.
- 2 Mae Satan ar fy ne'
 Yn pledio grym fy chwant ;
 Ac mae euogrwydd, gwmwl du
 Yn cadw'r goleu i bant ;
 Mae pechod gyda'r rhai'n
 A'i uffernol sain mor gry ;
 'Rwyf finnau'n diangc, rhag fy nal,
 I fynydd Calfari.
- 3 Ac yno, dan y groes,
 Mi glywaf gryfach llef,
 Mi glywaf ocheneidiau gwir,
 Griddfanau pur y nef ;
 Ac yno gwnaf fy nyth,
 Yn mhlith rhai dua'u rhyw ;
 Mi daflaf fy euogrwydd du
 Yn hollol i fy Nuw.
- 4 Mae rhinwedd yn dy waed
 I faddeu beiau mwy
 Nag y gall angel fyth, na dyn,
 I rifo mo honynt hwy :
 Mae ffynnon ar y bryn
 A ylch yn wyn a glân,
 Bechodau o'r ffeiddia 'rioed,
 Rifedi'r tywod mân.
- 5 'Does diwedd fyth, na thrai,
 Ar gariad angeu loes,
 Uwch pris o'r gwerthfawrocaf gaed
 Yw haeddiant gwaed y groes :

Fe gana'r negro du,
 Fe gana'r Indiad draw,
 Fe faddeu i'r aflan oes y sydd,
 Fe faddeu i'r oes a ddaw.

632.

Anfarwol fywyd lle bo, Duw.

M. B. D.—Pelerin, Y. 44. Eden, Y. 45.

MEWN anial dyrys le,
 Heb gwmni neb rhyw ddyn,
 Y gallwn, ond cael cwmni Duw,
 Yn dawel fyw fy hun :
 Fe leinw oll yn lân,
 Tu fewn, ac o'r tu faes :
 Nid yw'r creadur, er ei rym,
 Yn helpu dim o'i ras.

2 Mae tywyll anial nos,
 Peryglon o bob rhyw,
 Holl ofnau'r bedd, pob meddwl gwan,
 Yn ffoi o'r fan bo'm Duw :

Ond tegwch dwyfol clir,
 A chariad pur a hedd,
 Gaiff fod yn wleddoedd pur didrai
 I'r rhai sy'n gwel'd ei wedd.

3 Y fan bost ti, fy Nuw,
 Anfarwol fywyd sy,
 Yn tarddu, megys dŵr o'r graig,
 I'r lan i'r nefoedd fry :
 Rhyw wawr ddisgleirwen sydd
 Yn tywynu o hono ef,
 Yn arwain, trwy bob ffos a phant,
 Holl ffyddlon blant y nef.

4 Ffarwel, chwi haul a lloer,
 Ffarwel, chwi sêr y ne',
 Mae presennoldeb pur fy Nuw
 Yn well yn llanw'r lle :
 Rhyw faith dragwyddol ddydd—
 Goleuni sydd yn fwy,
 Yw'r hwn sy'n dod oddi wrth ei wedd,
 Na'u holl ddisgleirdeb hwy.

633.

Pwyso ar ffyddlondeb Duw.

M. B. D.—Pererin, Y. 44. Eden, Y. 45.

RWY'n ofni'm nerth yn ddim

Pan elwy' i rym y don ;

Mae terfysg yma cyn ei ddod,

A syndod dan fy mron :

Mae ofnau o bob rhyw, —

Oll fel y diluw 'nghyd,

Yn bygwth i fy nhori i lawr,

Pan ddêl eu hawr ryw bryd :

2 A minnau sydd am ffoi,

Neu ynte droi yn ol,

Yn methu credu saif i'r lan

Un truan, gwan, a ffol ;

Ac etto 'rwyf o hyd

Yn symmud peth yn mlaen ;

Nid fi yw'r cyntaf eiddil ŵr

Gongwerodd ddŵr a thân.

3 'Rwyf yn terfynu 'nghred,

'Nol pwysu oll ynghyd,

Mai cyfnewidiol ydyw dyn,

Ond Duw sydd un o hyd ;

Ar ei ffyddlondeb ef,

Sy'n noddfa gref i'r gwan,

Mi gredaf dof, 'mhen gronyn bach,

O'r tonau'n iach i'r lan.

4 Cyfiawnder marwol glwyf,

A haeddiant dwyfol loes,

Y pris, y gwerth, yr aberth drud,

A dalwyd ar y groes,

A gliria 'meiau'n llwyr,

A'm golcha'n hyfryd lân ;

Ac nid oes arall dan y nef

A'm nertha i fyn'd yn mlaen.

w.

634.

“Awn a meddiannwn y wlad.”

M. B. D.—Aberdar, A. 17. Heidelberg, 128.

WEL, deuwch tua'r wlad,

Y ffordd a gaed yn rhydd ;

Ar ol rhyw noswaith dywyll, faith,
 'Nawr gwawrio wnaeth y dydd:
 Oddi yma i Peru
 Mae efengyl Duw'n rhoi bloedd,
 Cyhoedda i'r Negro du eu lliw
 Drugaredd Duw ar g'oedd.

- 2 Y manna pur ar g'oedd—
 Dyferion nefoedd fry,
 Sydd yn dyhidlo, foreu a nawn,
 Yn beraidd iawn i ni;
 Y diliau hyfryd hyn
 Gawn brofi yn y man—
 Afonydd gloyw felus win,
 O nefol rin i'm rhan.

W.

635. *Gras yn orchfygol.*

M. B. D.—St. Barnabas, 129. Pererin, Y. 44.

O! F'ENAID, moria'n ddewr,
 Mae tonau mawr yn groes,
 Cynddeiriog rai yn canlyn sy
 'N olynol, ddydd a nos;
 Mae cystudd ar bob llaw
 Fyth, yma a thraw, 'n parhau,
 A'm hysbryd egwan, dan bob ton
 Yn mron a llwfrhau.

- 2 Mae'm beiau'n fawr eu grym,
 Megys rhyw fyddin gref,
 Yn sefyll, fel y creigydd serth,
 Yn erbyn nerth y nef;
 Tyr'd, anorchfygol ras,
 Meddianna'r maes yn awr,
 A thor elynion mawr eu llid,
 Yn gryno i gyd i'r llawr.

- 3 Disgwyliaf ddydd i ddod,
 Hapusa 'rioed a gaed,
 Pan gaffo gras effeithiol, pur,
 Feddiannu tir ei wlad:
 Rhaid i'r gelynydd ffoi
 Er ynt grynhoi ynghyd;

Cwypm dyfais uffern fawr bob darn
Dan farn anfeidrol lid.

- 4 Wel, bellach, af yn hyf,
Mae Brenin cryf ger llaw,
Ac nid oes ddwg, o tan y nef,
Ei ddefaid ef o'i law:
Ei air sydd nerthol wir,
A'i Yspryd pur yn dân,
Nas gall y gelyn mwya'i rym
I sefyll ddim o'i flaen.

w.

636. *Israel Duw yn croesi yr Iorddonen.*

M. B. D.—Pêlerin, Y. 44. Aberdar, A. 17.

MAE yr Iorddonen fawr
Yn dal yn awr ei dŵr,
Mae Israel Duw, trwy ganol hon,
Yn myn'd yn llon, bob gŵr:
Mae'n sefyll ynndi'r arch,
Yn fawr ei pharch a'i bri,
Ac yno bydd ein tirion Ffrynd,
Nes trosodd fyn'd â ni.

- 2 Ni chaiff y dyfroedd maith,
I rwystro'n taith yn mlaen;
Fe grona'r dŵr, fe hyllt pob bryn,
Fe ddiffydd grym y tân;
'Does pobl a fedd fath fraint
A'r saint o dan y nef,
Sy'n cael eu dwyn, trwy lif a thon,
Yn ffyddlon ato ef.

- 3 'Does bellach ddim ond mawl,
A chanmawl fyth ein Duw;
Ein tŵr a'n tarian yn mhob man
Efe ei hunan yw;
'Dyw pechod, er ei rym,
Ei euogrwydd llym a'i boen,
O bwysau ddim o flaen y Tad
At werthfawr waed yr Oen.

w.

637. "*Bydd drugarog wrthyf, bechadur.*"

M. B. D.—St. Barnabas, 129.

'RWY'n gorwedd dan fy mhwn,
 Yn isel wrth dy draed,
 Yn adde' mod yn waelach dyn
 Nag etto un a gaed;
 Rhyw ddyfnder sy yn fy nghlwy'
 Mwy nag a ddeall dyn,
 Ac nid oes yn f'adnabod sy
 Neb ond tydi dy hun.

2 O! gwrando weddi'r tlawd;
 On'd ffyddlawn frawd wyt ti
 I'r rhai cystuddiol, clwyfus, gwan,
 Sy'n 'mofyn rhan o fry?
 Ti wyddost am fy mhla,
 Fy ngofid a fy mhwn,
 Ac nid oes ond d'anfeidrol rym
 All symmud dim o hwn.

3 Mi rof fy meiau o'r bron
 Yn gysson o dy flaen;
 Taff hwy i fôr o anghof pur,
 Mewn anial dir yn lân;
 Na safed y rhai hyn
 Fyth yn fy erbyn draw,
 Pan y cyhoeddir beiau cudd
 O fewn y dydd a ddaw.

4 Ond boed maddeuant rhad,
 Yn hyfryd waed yr Oen,
 Yn destyn moliant yn mhob man
 I mi sydd dan fy mhoen;
 Yr anthem faith ei hyd
 F'o i gyd am Galfari;
 A'r iachawdwriaeth fawr ei dawn
 Row'd un prydawn i ni.

w.

638. *Nerth Duw yn y tywydd garw.*

M. B. D.—Pererin, Y. 44. Eden, Y. 45.

'RWY'n ofni grym y dŵr,
 Yn yr Iorddonen gref;

'Rwy'n syllu ar y creigydd maith
 Sydd ar fy nhaith i dref;
 Duw, bydd yn nerth i'r gwan,
 A dal fi i'r lan yn gryf,
 Dan demtasiynau, gefnllif llawn,
 Sy â'u tonau heb ddim rhif.

- 2 Cyflawnir gair fy Nuw,
 A deued fel y dêl,
 Can's holl amcanion nefoedd fry,
 Bob sillaf sy dan sêl;
 Ac ar ei air a'i nerth,
 A dwyfol werth ei waed,
 Mi af trwy bob gelynyon hyf
 I mewn i dŷ fy Nhad.

w.

639. *Cynnaliaeth ar y daith.*

M. B. D.—Aberdar, A. 17. Pererin, Y. 44.

CHWI, bererinion, glân,
 Sy'n myn'd tua'r Ganaan wlad,
 Ni thariaf finnau ddim yn ol,
 Dilynaf ol eich traed;
 Nes elwy' i Salem bur
 Mewn cysur llawn i'm lle;
 O! Ffrynd troseddwy, moes dy law,
 A thyn fi draw i dre.'

- 2 Mi ge's arwyddion gwir
 O gariad pur fy Nuw;
 Ei ras a'i dawel hyfryd hedd,
 I'm henaid, rhyfedd yw;
 Yn mhell o'r babell hon
 Mae 'nghalon gydag e';
 O! Ffrynd troseddwy, &c.

- 3 Mae'r manna wedi ei gael,
 Mewn dyrys anial dir;
 Ymborthi caf, ond myn'd yn mlaen,
 Ar ffrwythau'r Ganaan bur;
 Mae yno sypiau grawn
 Yn llawn o fewn i'r lle;
 O! Ffrynd troseddwy, &c.

- 4 Wrth feddwl am y wlad
 A ragbar'toed i'r plant,
 A chyflawn degwch tŷ fy Nhad,
 Mae ar fy nghalon chwant
 I lanio uwch y nen,
 Tu draw'r Iorddonen gre';
 O! Ffrynd troseddwy, &c.
- 5 'Rwy'n gweled, trwy fy Nuw
 Y concraf fyd a chnawd;
 O dan ei aden gwnaf fy nyth,
 Ni fyddaf byth yn dlawd;
 Mae'm hetifeddiaeth wych
 O fewn i entrych ne';
 O! Ffrynd troseddwy, moes dy law,
 A thyn fi draw i dre'.

W.

640.

Pererindod y Cristion.

M. B. D.—St. Barnabas, 129.

- F**Y ngweddi, dos i'r nef,
 Yn union at fy Nuw,
 A dywed wrtho ef yn daer,
 "Attolwg, Arglwydd, clyw!
 Cyflawna'th 'ddewid wych,
 I'm dwyn i'th nefoedd wen;
 Yn Salem fry par'to fy lle
 Mewn llys o fewn i'r llen.
- 2 Pererin llesg a llaith,
 Dechreuais daith oedd bell,
 Trwy lu o elynion mawr eu brad,
 Gan geisio gwlad sydd well
 Am ffoi mae f'enaid tlawd
 At f'anwyl Frawd a'm Pen;
 Yn Salem fry, &c.
- 3 Yn nglŷn wylofain trist,
 Lle bu fy Nghrist, 'rwy'n byw;
 Ac wrth ryfela â'm gelyn caeth
 Fy nghalon aeth yn friw;
 Iachâ bob clwyf a brath
 A dail y bywiol bren;
 Yn Salem fry, &c.

4 Mae 'mrodyr uwch y nen
 Yn canu ar ben eu taith;
 A minnau oedais lawer awr
 Ar siwrnai fawr a maith;
 Ond bellach tyn fi'n ddwys,
 Ar Grist dod bwys fy mhen;
 Yn Salem fry, &c.

5 Rwy'n gwel'd yr oriau'n hir
 I fod o dir fy ngwlad;
 Bryd deuaf at fy mrodyr fry
 Sy'n canu'n nhŷ fy Nhad?
 Gael gorphen ar fy nhaith,
 A'm siwrnai faith îs nen;
 Yn Salem fry par'to fy lle
 Mewn llys o fewn i'r llen.

w.

641. "Daeth amser i'r adar ganu."

M. B. D.—Eden, Y. 45. Aberdar, At. 17.

FFARWEL, bleserau'r byd,
 Ei freulyd fri a'i fraw,
 Ehedwn mwy fel adar mân,
 I'n trigfan treiglwn draw;
 Cawn yno hyfryd hedd,
 A rhyfedd roddion rhad;
 O! dowch, O! dowch, ni awn yn hy'
 Tua'r wledd sy'n nhŷ ein Tad.

2 Yn awr mae'r adar mân
 Ar dân yn moli Duw;
 Yn awr mae'r haul a'r nefol hin
 Ar rai o'r werin wiw:
 Fe ddaeth y jubili,
 On'd braf yw'n bri a'n braint?
 Cawn fyn'd i dref ar fyr o dro,
 I seinio gyda'r saint.

3 Ein brodyr sydd o'u bron
 Yn morio i Seion wiw:
 Mewn hyfryd hwyl yn myn'd tua'r wlad
 Lle mae ein Tad yn byw;
 Cawn lanio yn y man
 I'r hafan hyfryd fry,

I blith y rŵai sy'n gwaeddi "Rhad,
Am gariad Iesu cu!"

W.

642. *Awyddfryd y Cristion.*

M. B. D.—Pererin, Y. 44.

MAE arnaf eisieu sêl
A chariad at dy waith,
Ac nid rhag ofn y gosb a ddêl,
Nac am y wobr chwaith;
Ond gwir ddymuniad llawn
Ddyrchafu'th gyfiawn glod,
Am i ti wrthyf drugarhau,
A chofio am dana'i erioed.

D. J.

643. *Gwardigaeth y Cristion.*

6. 6. 8.—St. Ambros, 133.

GALARÛS yw'm holl daith
Gan orthrymderau maith,
Gan rif a grym gelynion câs;
Gan ofnau o bob rhyw,
Gan guddiad wyneb Duw,
Gan arswyd colli'r dydd yn lân.

2 Bryd gwawria'r dedwydd ddydd,
Caf fod yn berffaith rydd
Oddi wrth fy llygredd, a phob clwy' ?
'R anfeidrol ryfedd awr
Daw'm gwardigaeth fawr,
O afael angeu du a'r bedd?

3 Er griddfan dros brydnawn,
Boddlonir fi yn llawn
Pan welaf Iesu fel y mae :
Gwel'd Iesu fel y mae
Fydd ffynnon lawn, ddidrai
O anfesurod faith fwynhâd.

4 Rhyw annherfynol wledd
O gariad llawn o hedd,
Fydd i mi ar ei ddeheu law;
A hyfryd fydd fy nghân
Pan byddaf berffaith lân,
Heb fraw ger bron ei orsedd bur.

H. H.

644.

Nerth i ddwyn y groes.

6. 6. 8.—St. Ambros, 133.

RHO nerth i ddwyn y groes

Tra paro dyddiau f'oes;

Na ad im ddigaloni mwy

Wrth wel'd gelynon lu;

Eu saethau'n aml sy;

O! cuddia fi o fewn dy glwy'. AN.

645.

Nac ofna, f'enaid, mwy.

6. 8.—Gwladys, 135. Beverley, 138.

WEL bellach, tyr'd yn mlaen,

Nac ofna, f'enaid mwy;

Llai grym sy'n uffern dân

Na dwyfol, farwol glwy';

Mae'r gwaed, mae'r gwaed a gollodd ef

Yn ucha'i bris o fewn i'r nef.

2 Mae'r orsedd wen yn rhydd,

Aeth Magdalen yn mlaen;

Manasseh hefyd sydd

Yn canu'r nefol gân:

Mi glywa'r sŵn—sŵn peraidd yw,

Am ddwyfol, nefol, waed fy Nuw.

3 Distewch, elynion, mwy,

Rhowch le tua phen fy nhaith;

Chwi roisoch i mi glwy'

Disymmwth lawer gwaith;

Yn mlaen, yn mlaen mae'm trysor drud,

Tu hwnt i derfyn eitha'r byd.

4 O fewn Caersalem lân

Mi welaf fyrdd o saint,

Ddiangodd yno 'mlaen

Dros fryniau mawr eu maint;

Dilynaf ol y dyrfa hon,

Er dŵr, a thân, a llif, a thon.

5 O! tyred, Arglwydd mawr,

'Does yma ddim ond gwaed,

O eitha'r nen i lawr,

Oni chaf fi dy fwynhau;

Y wledd, y wledd a'm gwna yn llon
Yw cael dy wel'd y funyd hon.

w.

646.

Gweddi am wyneb Duw.

6. 8.—Dolgellau, r. 43. Alexandria, 139.

DISGLEIRIA, foreu wawr,
'Rol nos o faith barhâd ;

Dadguddia i mi'n awr
Ryw ran o'm hyfryd wlad,
Lle rheda cariad pur i maes,
Fel môr di-drai, dros feusydd gras.

2 Mae dyddiau'r Aipht yn faith,
Mae'r tywyllwch yno'n hir ;
A dyrys iawn yw'r daith
I'r Ganaan nefol, bur :
O! tyr'd yn glau, a dadglo'r bedd,
Byrhâ yr oriau sy'n dwyn hedd.

3 'Rwy'n blino'r funyd hon
Dan droed pob gelyn cas ;
Mi roddwn fyd o'r bron
Am deimlo nerth dy ras :
Dim ond dy wel'd dros funyd awr
A'm gwna yn fwy na chongrwr mawr.

4 'Rwyf yno wrth fy modd
Ond edrych ar dy wedd
Fy nghalon galed dodd
Wrth brofi o dy hedd :
Ti wyt fy oll, fy Arglwydd mawr,
O fewn y nef ac ar y llawr.

5 Aed goleu'r dydd yn nos,
Teyrnased nos o'r bron ;
Doed moroedd mawrion dros
Holl wyneb maith y don ;
Aed y greadigaeth faith i'w bedd—
Mae'n well i mi na cholli'th hedd.

6 Pan denir fi o'r ffordd,
Gan elyn îs y rhôd,
Yn fuan tyn fi'n ol
Yn agos at dy droed ;

Dos â fi 'mlaen, mae'r rhwystrau'n faith,
A phell i'r llesg yw pen y daith. w.

647.

Cyfoeth yn Nuw.

6. 8.—Ramoth, Y. 47. Alun, A. 18.

Y CYFOETH i mi ddaeth
Nid oes ei fath, na'i ryw,

'Tifeddiaeth hyfryd rad

Pereiddiaf wlad fy Nuw:

Mwy nid oes dim o dan y nef

All fy ngwahanu oddi wrtho ef.

2

O! uchder heb ei faint,

O! ddyfnder heb ddim rhi',

O! led a hyd heb fath,

Yw'n iachawdwriaeth ni:

Pwy wŷyr, pwy ddwêd—seraph, neu saint,

O'r ddae'r i'r nef, beth yw fy mraint?

3

Mae'r ddaear a'i holl swyn

Oll yn diflanu'n awr;

A'i themtasiynau cryf

Sy'n cwympto'n llu i'r llawr;

Holl fiodau'r byd sydd heb eu lliw;

'Does dim yn hyfryd ond fy Nuw.

4

Mae haul a sêr y rhod

Yn darfod o fy mlaen;

Mae t'wllwch dudew'n dod

Ar bob peth hyfryd glân:

Fy Nuw ei hun sy'n hardd, sy'n fawr,

Aç oll yn oll mewn nef a llawr.

5

“Ti, Iesu, yw ein Duw,”

Yw swm caniadau'r nef,

A'r anthem, gyda blas,

Sy'n myn'd i'w glustiau ef:

'Does angel, seraphim, na saint,

Nad iachawdwriaeth yw eu braint. w.

648.

Yr Arglwydd yw fy rhan.

6. 8.—Beverley, 138. Gwladys, 135.

FY noddfa gadarn gref,
A'm tarian wyt, fy Nuw,

Yn erbyn angeu du,

A drygau o bob rhyw:
'Rwy'n pwyso 'nghred ac fedda'i gyd
I'th air ffyddlonaf, pur a drud.

2 Y gair melusa 'rioed,
Y cryfaf air ei rym,
Fe'i hail adroddaf ef—

Fod Duw yn Briod im;
Mae hyfryd sw'n a sylwedd hwn
Yn tynu i ffwrdd fy maich a'm pwn.

3 Rhyw weithiau, filoedd maith
Adrodda'm testyn trwy;
Cyhoedda o flaen y byd—
Fy Mhriod yw ef mwy:

Mae'r hyfryd sw'n yn ennyn tân
Na saif na byd na chnawd o'i flaen.

4 Beth yw'r telynau aur
Sydd gan angelion fry?
Pa fath dafodau geir
Gan nefol berffaith lu?
A feddant hwy felusach dôn
Nag am eu hawl i'r addfwyn Oen?

649. *Cartref ar ol y storm.*

6. 8.—Alun, A. 18. Gwladys, 135.

MI welaf draw, o bell,
Baradwys hardd ei gwedd,
A phrenau llawer gwell
Yn perarogli hedd:

O! hyfryd wlad, tu draw pob gwae,
Gwyn fyd gawn heddyw dy fwynhau.

2 Mae'r byd ac uffern fawr,
A'm calon gas, yn un,
Yn ceisio'm sugno i lawr
Yn hollol ato'i hun;

Fy Nuw, fy Nuw sy'n dal y gwan,
Rho nerth i'm henaid ddringo i'r lan.

3 Fe laesa'r storom fawr,
Fe laesa'r awel gref,

Pan ddelo gair i lawr

O'i sanctaidd enau ef:

Duw yw efe, os ef a bair,

Gwypm nef ac uffern wrth ei air.

4 Bwystflod rheibus iawn

Sy'n bwyta'r egin gwan,

O foreu hyd brydnawn,

Yn rhwystro'm gras i'r lan:

I'r lan mi ddof, i'r gwledydd draw,

Mae'r Iesu'n 'maflyd yn fy llaw.

5 Melusach tŷ fy Nhad

Ar ol y storom gref;

Pa fwyar croesau gaed,

Mae'n hawddach gado tref:

O! hyfryd wel'd fydd yn y man

Pob bryn a ddringais i i'r lan. w.

650. *Golwg ar y dydd.*

6. 8.—Ramothe, ŷ. 47. Normandy, 137.

A HEIBIO'r dywyll nos,
Fe ffy cymmylau'r nen;

Fe ddaw'r addewid wir

A'i geiriau pur i ben;

Ceir gwel'd, ceir gwel'd yr hyfryd dir,

Ar fry o dro yn oleu clir.

2 Mae'r oriau maith eu rhif,

Yn dirwyn yn y blaen:

Er bod nosweithiau'n faith,

O'r diwedd darfod wnan':

Cymmylau'r nen, er maint eu grym,

O flaen y wawr ni safant ddim.

3 'Dyw profedigaeth ddim,

'Dyw'r holl gystuddiau ond gwan,

I guro hwnw i lawr

A ddaliech di i'r lan,

Mae nerth dy ras yn fwy na'r byd,

A'r myrdd o ddrygau sy ynddo i gyd.

4 Ni attal dim o'r môr,

A'i donau cedyrn cry',

Rhag myn'd i ben ei daith
 Yr hwn gynnaliech di;
 'Dyw'r moroedd maith, 'dyw Pharaoh ddim,
 Idd eu cymmharu â dy rym. w.

651. “*Byw dan nawdd y dwyfol waed.*”

6. 8.—Alexandria, 139. Dolgellau, r. 48.

FY enaid, at dy Dduw,
 Fel gwrthddrych mawr dy gred,
 Trwy gystudd o bob rhyw,
 A phob temtasiwn, rhed;
 Caf ganddo ef gysuron gwir,
 Fwy nag ar foroedd nac ar dir.

2 O! na allwn roddi 'mhwys
 Ar dy ardderchog law,
 A gado i gystudd ddod
 Oddi yma ac o draw;
 A byw dan nawdd y dwyfol waed
 Yn ngolwg hyfryd dÿ fy Nhad.

3 Mi fyddaf lawen iawn,
 A'm gofid dan fy nhraed,
 O foreu hyd brydnawn,
 Dan aden gwir fwynhâd;
 'Does arall ddim îs ser y nef
 A ddaw â'm henaid tua thref. w.

652. “*Arglwydd, cofia fi.*”

6. 8.—Alexandria, 139. Dolgellau, r. 48.

I FYNY at fy Nuw,
 Fy enaid, cod dy lef,
 Heibio i'r euraidd lu,
 I eithaf nef y nef;
 Gostwng dy glust o'r bryniau fry,
 O! Arglwydd grasol, cofia fi.

2 'Rwyf yma yn wael fy ngwedd,
 Yn euog ac yn wan,
 Gelynyon creulon sydd
 O'm hamgylch yn mhob man:
 Bydd i mi'n blaid yn erbyn llu,
 O! Arglwydd grasol, cofia fi.

- 3 Yn wyneb uffern ddu,
 Ac angeu mawr ei rym,
 Rho i mi nerth wrth raid,
 Bydd di yn nodded im:
 Yn nyfroedd cry'r Iorddonen ddu,
 O! Arglwydd grasol, cofia fi. D. C.

653.

Ffoi at Dduw.

6. 8. 4.—Palestina, 140. Dolyddelen, 141.

- T**I, Arglwydd, yw fy rhan,
 A'm trysor mawr di-drai,
 A noddfa gadarn f'enaïd gwan
 Yn mhob rhyw wae ;
 Ac atat, rwyf am ffoi,
 Dy fynwes yw fy nyth,
 Pan bo gelynyon yn crynhoi,
 Rifedi'r gwlith.
- 2 O! dangos d'allu mawr,
 Dy faith anfeidrol ras,
 A dywed wrthyf fi yn awr
 Caf gario'r maes :
 Ac atat 'rwyf yn ffoi,
 Dy fynwes yw fy nyth,
 Pan fo gelynyon yn crynhoi,
 Rifedi'r gwlith.
- 3 Tydi, fy Nuw ei hun,
 Anfeidrol berffaith Fod,
 Sy'n trefnu dacar, da, a dyni
 I'th ddwyfol glod ;
 Cyfrwydda f'enaïd gwan
 Trwy'r anial yn y blaen,
 Ac arwain fi'n mhob dyrys fan
 A'th golofn dân.
- 4 Dy Ysbryd sanctaidd, cun,
 Dywysodd fyrdd o saint,
 Rho i mi brofi ei felus rin,
 Anfeidrol fraint ;
 Fel dyfroedd gloyw, elir,
 I loni'r llesg a'r gwan,

Diddanwch yn yr anial dir
I'm dal i'r lan.

w.

654. "Tywysog nefoedd yw fy nhŵr."

6. 8. 4.—Dolyddelen, 141. Palestina, 140.

O! TYRED, addfwyn Oen,
Iachawdwr dynol ryw,
At wael bechadur sydd dan boen
Ac ofnau'n byw;
O! helpia'r llesg yn awr
I ddringo o'r llawr yn hy',
Dros greigydd geirwon, serth, i'r lan
I'r Ganaan fry.

2 O! dal fi, 'rwyf heb rym,
Yr ochr hyn na thraw;
Os sefyll wnafl, ni safaf ddim
Ond yn dy law:
Addewid nefoedd faith
Yw'm cymmhorth perffaith, gwir,
Na chyfeiliornaf ar fy nhaith
I Salem dir.

3 Yn eithaf grym y dŵr,
A'r tonau'n curo i lawr,
Tywysog nefoedd yw fy nhŵr,
A'm Ceidwad mawr;
Fe ddeil fy mhen i'r lan,
Can's ffrynd i'r gwan yw ef,
Fe'm dwg o'm cystudd yn y man
I deyrnas nef.

w.

655. *Diogelwch y saint yn Nghrist.*

6. 8. 4.—Palestina, 140. Dolyddelen, 141.

A M fod fy Iesu'n fyw,
Byw hefyd fydd ei saint;
Er gorfod dioddef poen a briw,
Mawr yw eu braint:
Bydd melus lanio draw,
'Nol bod o don i don;
Ac mi rof ffarwel maes o law
I'r ddaear hon.

- 2 Ac yna gwyn fy myd,
 Tu draw i'r byd a'r bedd;
 Caf yno fyw dan foli o hyd
 Mewn hawddfyd bedd;
 Yn nghwmni'r nefol Oen,
 Heb sôn am bechod mwy,
 Ond canu am ei ddirfawr boen
 Byth gyda hwy. J. T.

656. *Mwynhâd o Dduw yn nerth.*

6. 6. 4.—Llanddowror, 148. Dinbych, y. 53.

- O! tyred, Awdwr hedd,
 Rho i mi brawf o'th wledd,
 Dragwyddol rad;
 'Does yma ddim ond trai,
 Cystuddiau, poen, a gwae,
 I'r diwedd yn parhau,
 Mewn anial wlad.
- 2 Mor greulon yw fy nghlwyf,
 Ti, Iesu, weli 'rwyf
 Bron llwfrhau;
 'Does arall ond dy waed
 A ddyry im iachâd,
 A dim a nertha'm traed,
 Ond dy fwynhau.
- 3 Un olwg ar dy wedd
 A'm cod i'r lan o'r bedd,
 I'r goleu clir,
 I deithio yn y blaen,
 Trwy ganol dwr a thân,
 Er gelynyon fawr a mân,
 I'r sanctaidd dir.
- 4 Gwna f'enaïd bach ynglŷn,
 Duw, wrthyt ti dy hun,
 Gael dy fwynhau;
 Ac yna gallaf fyw
 Dan gystudd o bob rhyw,
 Mewn llawn dawelwch gwiw,
 Byth i barhau. W.

657. *Gwaed y groes yn unig feddyginiaeth.*

6. 6. 4.—Malvern, 146. Bethel, 147.

IACHAWDWR dynolryw,

Tydi yn unig yw

Fy Mugail da:

Mae angeu'r groes yn llawn

O bob rhinweddol ddawn,

A ffrwythau melus iawn ;

Rhai'n a'm iacha.

2 'Does dim a laesa'm poen

Ond gwaed yr addfwyfi Oen—

Pur waed fy Nuw:

Mae'i hun yn fwy na'r byd,

A'r trysor sy ynddo i gyd;

A thecach yw ei bryd

Na dynolryw.

3 Mae torf aneirif fawr

Yn ddisglaer fel y wawr,

'Nawr yn y nef;

Trwy ganol gwawd a llid,

A gwrth'nebiadau'r byd,

Ac angeu glas ynghyd,

A'i carodd ef.

4 Ni thâl pleserau'r byd,

Na phob teganau 'nghyd,

Ddim i'w boddhau;

Y gwrthddrych mwya' erioed

O gariad ac o glod,

Sydd uwch neu îs y rhod,

Wyf yn fwynhau. w.658. *Golwg ar wlad well.*

6. 6. 4.—Llanddowror, 148. Dinbych, r. 53.

O! TYRED, Awdwr hedd,

A chyfod ni o'r bedd,

Y pydew prudd;

Ein henaid griddfan mae

Am gael ei wir iachau;

O dere, dere'n glau,

Rho ni yn rhydd.

- 2 Ond gweled 'rym y wlad,
A dedwydd dŷ ein Tad,
Dros fryniau pell—
Ardaloedd lle y mae
Ffynnonau yn dyfrhau,
Llawenydd yn ddi-drai,
Paradwys well.
- 3 'Does yma ddim i'w gael
Ond rhyw bleserau gwael,
Na thâl mwynhau ;
Mae'm hysbryd mewn rhyw gur
Am fyned cyn bo hir
I'r man mae gwynfyd pur
Byth i barhau.
- 4 Mae cymmaint yma o boen
Heb gwmni'r anwyl Oen,
Bob awr o'r dydd ;
Gelynyon creulon, cry',
Hen lewod mawrion lu,
A dreigiau'n drygu sy ;
O! na bawn rydd. w.

659.

Rhinweddau y groes.

6. 6. 4.—Malvern, 146. Salem, 144.

O! TYRED, Arglwydd mawr,
Dyhidla o'r nef i lawr
Gawodydd pur ;
Fel byddo i'r egin grawn,
Foreuddydd a phrydnawn,
I darddu'n beraidd iawn,
O'r anial dir.

- 2 Mae peraroglau'th ras
Yn taenu o gylch i maes
Awelon hedd ;
Estroniaid sydd yn dod
O'r pellder eitha 'rioed,
I gwympo wrth dy droed,
A gwel'd dy wedd.

3 Mae tegwch d'wyneb pryd
Yn maeddu oll i gyd
Ar ddaear lân ;
Mae pob rhyw nefol ddawn
Oll yno yn gryno lawn,
Yn tarddu 'n hyfryd iawn
O'th glwyfau i maes.

4 Arosaf ddydd a nos,
Byth bellach dan dy groes,
I'th lon fwynhau ;
Mi wn mai'r taliad hyn,
Wnaed ar Galfaria fryn,
A'm càna oll yn wyn,
Oddi wrth fy mai.

5 Yn nyfnder dŵr a thân,
Calfaria fydd fy nghân,
Calfaria mwy:
Y bryn ordeiniodd Duw
Yn nhragwyddoldeb yw
I godi'r marw'n fyw,
Trwy farwol glwy'.

6 Af bellach tua'r wlad
Bwrcaswyd i mi â gwaed ;
'Rwyf yn nesau :
Caf yno oll i'm rhan
Sydd eisieu ar f'enaid gwan,
A hyny yn y man,
I'w bur fwynhau.

w.

660. *Gwardigaeth o gaethiwed pechod.*

6. 6. 4.—Dinbych, y. 53. Goliath, y. 52.

O! GWAWRIA, foreu ddydd,
Pan gaffwyf fyn'd yn rhydd
O'm carchar caeth—
Pan gwympo'r muriau pres,
A'r dorau sydd yn rhes,
A minnau fyn'd yn nes
I ben fy nhaith,

- 2 Pryd hyny mi af trwy
 Elynion fwy na mwy;
 O! ddedwydd ddydd!
 Mae meddwl am y wawr,
 A'r jubil' hyfryd fawr,
 Yn peri i mi'n awr
 Bron fyn'd yn rhydd.

w.

661. *Digonolrwydd presennoldeb Duw.*

6. 6. 4.—Malvern, 146. Goliath, Y. 52.

NID oes, fy Arglwydd mawr,
 Ar wyneb daear lawr,
 Neb ond dy hun,
 A ddeil fy enaid gwan
 Yn mhob cystuddiau i'r lan,
 A'i gweryd yn y man
 O bob yr un.

- 2 Yr wyt yn fwy na'r byd,
 A'r trysor sy ynddo i gyd;
 Yr wyt ti'n Dduw;
 Y gronyn lleia' o'th hedd
 Sydd yn wastadol wledd,
 Fe gongra angeu, a'r bedd:
 Mor hyfryd yw.

- 3 Caersalem hyfryd wiw,
 Cartrefle pur fy Nuw,
 Dinas yr hedd:
 'Dyw'r ddaear, er ei dawn,
 O foreu hyd brydnawn,
 Yn 'nabod dim yn iawn
 O'm hyfryd wledd.

w.

662. *Duw yn drech na'r gelynyion..*

6. 6. 4.—Malvern, 146. Bethel, 147.

WEL, f'enaid, dos yn mlaen,
 Heb ofni dŵr na thân,
 Mae genyt Dduw:
 'Dyw'r gelyn mwya'i rym
 I'w nerth anfeidrol ddim;
 Fe gongra'm pechod llym—
 Ei elyn yw.

- 2 Mae gwaed ei groes yn fwy
 Na'u natur danbaid hwy,
 Na'u nifer faith ;
 Fe faddeu fawr a mân,
 Fe'm golch yn hyfryd lân,
 Fe'm dwg i yn y blaen,
 I ben fy nhaith.
- 3 O! Brynwr Mawr y byd,
 Tyr'd bellach, mae'n iawn bryd,
 Mae yn brydnawn ;
 Gâd i mi wel'd dy ras
 Ar frys yn tori i maes
 Dros wyneb daear lân,
 Yn genllif llawn.
- 4 Y geiriau oil i gyd
 Roist i ni o bryd i bryd,
 Am ddydd dy ras ;
 Gâd i ni glywed llef
 Efengyl gadarn gref,
 O gwr i'r llall i'r nef,
 Yn swnio i maes.

w.

663.

Iesu y tu fewn i'r llen.

' 6. 6. 4.—Malvern, 146. Salem, 144.

FY Iesu yw fy Nuw,
 Fy Mrawd a'm Prynwr yw
 Ffyddlonaf gwir
 Fy enaid arwain wnaeth
 O'r gwledydd tywyll caeth,
 I wlad o fêl a llaeth,
 Paradwys bur.

- 2 Efe aeth o fy mlaen,
 Trwy ddyfnder dŵr a thân,
 I'r hyfryd wlad ;
 Mae'n eiriol yno'n awr,
 O flaen yr orsedd fawr,
 Yn maddeu fach a mawr
 O'm beiau'n rhad.

- 3 Mae lluoedd maith y nef
 Yn canu iddo ef—
 Anfeidrol Dduw—
 Ar aur delynnau clir,
 Mewn gŵyl dragwyddol bur
 Am waredigaeth wir
 I ddynolryw.

W.

664.

Nerth yr addewid.

6. 6. 4.—Malvern, 146. Bethel, 147.

CRYFACH addewid Duw
 Na'r pechod gwaetha'i ryw—
 Ni saif ef ddim ;
 'Dyw natur gadarn gref
 Ond dim i dân y nef,
 Mae gair o'i enau ef
 Yn fwy ei rym.

- 2 Fy meiau, fân a mawr,
 Sydd raid eu cael i lawr,
 Cyn byddo hir :
 Fe fyn cyfreithiau'r ne
 I dynu'r llygad de,
 A thori'r fraich o'i lle—
 Ei air sydd wir.
- 3 Rhaid rhoddi ffarwel glân
 I'n chwantau, fawr a mân—
 Pleser i gyd ;
 Caf bleser maes o law,
 Yn nhragwyddoldeb draw,
 Ei fath ni fu, ni ddaw,
 Gan fawrion byd.

W.

665.

Erfyniad am amddiffyn Duw.

6. 6. 4.—Llanddowror, 148. Dinbych, x. 53.

O ARGLWYDD! tyr'd i lawr,
 Nac oeda, tyr'd yn awr,
 Nid wyf ond gwan ;
 'Rwy'n gorwedd yn fy ngwaed,
 Yn glwyfau o'm pen i'm traed,
 O! dyro im iachâd,
 A chod fi i'r lan.

2 Dwg fi'n dy fynwes gu,
 Trwy ganol tanllyd lu,
 Gwrthnysig ryw;
 Bydd yno'n gymmhorth im,
 Y fan mae'r gelyn llym
 Yn curo yn ei rym,
 Ti yw fy Nuw.

3 Os tua'r ochr dde
 Yn greulawn tery efe,
 Saf di o'm blaen;
 Os ar yr aswy law
 Bygythir fi o draw,
 Fyth yno bydd ger llaw,
 Fel mur o dân.

4 Rwy'n penderfynu byw
 Dan aden bur fy Nuw,
 Mewn lloches bur:
 Ac yno af yn hy',
 Trwy luoedd creulon, cry',
 Lle mae fy Iesu cu,
 Cyn byddo hir.

w.

666. *Cadw y llwybr cul.*

6. 6. 4.—Dinbych, Y. 53.

GWNES addunedau fil
 I gadw'r llwybr cul,
 Ond methu'r wy';
 Preswilydd mawr y berth,
 Chwanega etto'm nerth
 I ddringo'r creigiau serth
 Heb flino mwy.

M. R.

667. *Crefydd dda cyn angyf.*

7. 3.—Trefeglwys, 151. Twrgwyn, Y. 54.

MAE arnaf eisieu beunydd,
 Cyn fy medd,
 Cael gafael ar wir grefydd,
 Cyn fy medd:

Cael sicrwydd y cyfammod,
 A'r gwaed sy'n golchi pechod
 I glirio fy nghydwybod,
 Cyn fy medd:
 A'm gwneyd yn buraidd barod,
 Cyn fy medd.

AN.

668.

Fel yr wyf.

7. 3.—Trefeglwys, 151. Twrgwyn, r. 54.

MYFI'r pechadur penaf,
 Fel yr wyf,
 Wynebaf i Galfaria
 Fel yr wyf;
 Nid oes o fewn i'r hollfyd
 Ond hwn i gadw bywyd;
 Yn nghanol môr o adfyd,
 Fel yr wyf,
 Mi ganaf gân f'Anwylyd,
 Fel yr wyf.

2 Mae'r Oen fu ar Galfaria
 Wrth fy modd:
 Efengyl a'i thrysorau
 Wrth fy modd:
 Mae llwybrau ei orch'mynion,
 A grym ei addewidion,
 A hyfryd wleddoedd Seion,
 Wrth fy modd;
 A chwmni'r pererinion,
 Wrth fy modd.

AN.

669.

Af yn mlaen.

7. 3.—Trefeglwys, 151.

YN wyneb gorthrymderau,
 Af yn mlaen,
 A duon ragluniaethau,
 Af yn mlaen;
 Er môr a'i donau mawrion,
 A dyfroedd Mara chwerwon,
 Ynghyd â'm holl elynion,
 Af yn mlaen;

Nes gorphwys fry yn Seion,
Af yn mlaen.

2 'Does yma ond trai a llanw,
I barhau ;

Ac yfed cwpan chwerw,
I barhau ;

Ond yn y Ganaan nefol,
Dim eisieu yn dragwyddol,
Caf ddisglaer dyfroedd bywiol,
I barhau ;

A'i yfed yn wastadol,
I barhau.

G.

670.

Gwaedd y truan.

7. 6. 8.—Llangeitho, A. 9. Altenberg, 153.

LLAWN o ofid, llawn o wae,

A llawn euogrwydd du,

Byth y byddaf yn parhau

Heb gael dy gwmni cu :

Golwg unwaith ar dy wedd

A'm cod i'r lan o'r pydew mawr ;

O fy Nuw! nac oeda'n hwy,

Rho'r olwg i mi'n awr.

2 Gwel y truan, gwel y tlawd,
Yn gorwedd wrth dy draed ;

O Samariad! bydd yn frawd,

Adfera im iachâd ;

Dyro olew yn fy mriw,

A ch'ôd fi ar d'anifail cun ;

Ac nis gall fyth, fyth, fy nwyn

Ond d'allu di dy hun.

3 'Mofyn am orphwysfa glyd
Heb gwrdd â 'stormydd mwy,

Lloches nid oes yn y byd

At hyn ond yn dy glwy' ;

Tro fy ngolwg at y fan

Y llaesa f'ofnau oll a'm braw ;

Na ddychrynwyf byth i wel'd

Y boreu ddydd a ddaw.

- 4 Dyrys daith, a mi sydd wan,
 A bryniau maith o'm blaen,
 Mi frawychais lawer gwaith
 Wrth wel'd y fflamau tân;
 Mae'r Iorddonen heddyw'n fawr,
 Os gwir dychymyg f'enaïd gwan;
 Tyred, Arglwydd, iddi i lawr,
 Ac yna dof i'r lan.

671. *Gobaith gwardigaeth.*

Sau. 4ll.—Llantrisant, 154.

OS rhaid yfed dyfroedd Mara
 Yn yr anial ar fy ngyrfa,
 Nertha di, fy Nhad a'm Harglwydd,
 F'ysbryd gwan mewn byd o dramgwydd.

- 2 Tra rhaid i mi wisgo'r arfau,
 Dwyn y groes trwy orthrymderau
 Rho dy gwmni—dyna ddigon,
 Nes myn'd adre i wisgo'r goron.
- 3 Yno derfydd fy nghystuddiau,
 Troir fy ngalar yn ganiadau;
 Yn lle Mara, ddwfr anhyfryd,
 Yfed gaf o afon bywyd.
- 4 'Nawr wrth gofio'r hen Iorddonen,
 F'enaïd athrist gân yn llawen,
 Af ar fyr i'r wlad na dderfydd
 Llawn orfoledd yn dragywydd.

G.

672. *Caru a chanmawl Iesu.*

Sau. 4ll.—Horeb, 157.

O! NA allwn garu'r Iesu,
 Yn fwy ffyddlon, a'i was'naethu;
 Dweyd yn dda mewn gair am dano,
 Rhoi fy hun yn gwbl iddo.

AN.

673. *Iesu yn rhagori ar bob peth.*

Sau, 4ll.—Llantrisant, 154. Antwerp, 155.

NID yw hardd wrthddrychau daear
 Oll ond dim wrth Iesu hawddgar;

Nid yw'r nefoedd i'w chydbwyso,
Pe bae nefoedd i'w chael hebddo.

- 2 Iesu ei hunan yw fy nefoedd
Dros fy oes ac yn oes oesoedd ;
Nef y nefoedd fydd ei garu,
Ei fwynhau, a'i bur foliannu.

T. J.

671. *Cyfarwyddyd a nerth yn yr anialwch.*

8. 7. D.—Eifonydd, 170. Jersey, Y. 63.

CYFARWYDDA 'm henaid, Arglwydd,
Pan bwy'n teithio 'mlaen ar hyd
Llwybrau culion, dyrys, anhawdd,
Sydd i'w cerdded yn y byd:
Cnawd ac ysbryd sy'n rhyfela,
Weithiau cariad, weithiau cas,
Ton ar don sydd yn gorchuddio
Egwyddorion nefol ras.

- 2 Cul yw'r llwybr i mi gerdded,
Is fy llaw mae dyfnder mawr,
Ofn sydd arnaf yn fy nghalon
Rhag im troed i lithro i lawr:
Yn dy law y gallaf sefyll,
Yn dy law y dof i'r lan,
Yn dy law byth ni ddiffygiaf,
Er nad ydwyf fi ond gwan.

- 3 Wrth dy orsedd 'rwyf yn cwympo,
Annheilyngaf ddyn erioed ;
Mewn anwiredd y'm cenhedlwyd,
Mewn anwiredd mynaf fod ;
Darfu'm nerth, a darfu'm goleu,
Darfu'm haeddiant yn gyttân,
Mae'm hapusrwydd oll yn gorphwys
Ar a wisgodd natur dyn.

- 4 Dysg fi gerdded trwy'r afonydd,
Ac na'm hofner gan y llif,
Na bwy'n ildio gyda'r tonau,
Temptasiynau fwy na rhif ;
Cadw ngolwg ar y bryniau
Uchel, heirdd, tu draw i'r dwr ;

Cadw ngafael yn yr afon
Ar yr Iesu'r blaenaf ŵr.

- 5 O! anialwch maith o dd'rysnï!
O! afonydd mawr eu grym!
Faint o amser roddwyd i chwi
Fod yn ddigalondid im?
Derfydd t'wyllwch, derfydd galar,
Derfydd pechod o bob rhyw,
Nid yw'r wlad caf ynddi drigo
Ddim ond presennoldeb Duw.

w.

675. *Dim yn ddigonol ond nerth yr Iesu.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Ledforth, 163.

NID oes enw yn mhlith angylion,
Yn mhlith dynion chwaith ni chaed,
All fod i mi yn ddinas noddfa
Yn unig ond Iachawdwr rhad:
Mae'r afonydd 'rwy'n myn'd trwyddynt,
Ac mae'r tonau mawr mor gryf,
Nad oes dim ond nerth tragwyddol
Ddeil fy enaid yn y llif.

- 2 Can' ffarwel o gylch y ddaear,
Can' ffarwel i bawb o'r bron,
Can' ffarwel i'r gwerthfawrocaf
Bethau enwir ar y don;
Da a dynion aeth yn anghof,
A phleserau o bob rhyw;
Bellach i mi dim ond canu—
Canu cariad i fy Nuw.
- 3 Duw yn unig sydd o'm hochr,
Ni thâl dynion i mi ddim;
Llawer trymach yw fy meichiau
Nag yw cewri'r byd o rym;
Iesu ddeil fy maich, er cymmaint,
Iesu ei hunan laesa'm loes,
Eithaf llid y nef ac uffern
Ddaliodd unwaith ar y groes.

w.

676.

Ofnau.

8. 7. D.—Bohemia, 168. Eifionydd, 170.

Y MAE' arnaf fil o ofnau—
 Ofnau mawrion o bob gradd,
 Oll yn gwasgu gyda'u gilydd
 Ar fy ysbryd, bron fy lladd:
 Nid oes gallu all gongcwerio
 Torf o elynion sydd yn un—
 Congcro ofn, y gelyn mwyaf,
 Ond dy allu di dy hun.

2 Ofni'r wyf na ches faddeuant,
 Ac nas caf faddeuant mwy;
 Ofni'n fynych na ches olwg
 Etto ar dy farwol glwy';
 Ofni fod fy meiau'n taro
 Yn erbyn iachawdwriaeth rad,
 Ac na chaiff fy enaid egwan
 Fyth ei olchi yn ei waed.

3 Deuwch, yr awelon hyfryd,
 Deuwch dros y bryniau pell,
 Dan eich aden dawel, rasol,
 Dygwch y newyddion gwell:
 Dygwch newydd at fy enaid—
 Fy enw innau yno gaed,
 Dedwydd enw'n argraphedig
 Yn yr iachawdwriaeth rad.

4 Boed cyfiawnder maith y nefoedd
 Yno i sefyll o fy mlaen,
 Yn nyfnderoedd mwyaf ofn,
 Yn nyfnderoedd dŵr a than:
 O gyfiawnder! aros yno,
 Ar fy mron ar hyny o bryd,
 Pan fo angeu yn gwahanu'm
 Corph a'm henaid yn ei lid.

5 Annioddefol ydyw meddwl
 Marw heb yn wybod p'un
 A yw dy gyfiawnder perffaith
 Wrth f'enaid bach ynglŷn;

Dyna'r awr yr wy'n ei hofni,
 Dyna'r awr yn gyfyng sydd ;
 Rho i mi nerthoedd y pryd hyny,
 Nes bo im ddihengu'n rhydd.

w.

677. *Hyder ffydd ar yr addewid.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Llangan, Y. 61.

AR dy enw mae'r cenedloedd ;
 Yn nherfynau eitha'r byd,
 Yn rhoi goglud, gan ddymuno
 Gweled tegwch d'wyneb pryd ;
 Mae dy eiriau oll yn gywir,
 Llwon mawrion ydynt hwy
 I'th sancteiddrwydd pur y tyngaist,
 'Dall'sit dyngu i ddim oedd fwy.

2 Bellach, minnau'n eon ddeuaf
 Mi ymgrymaf wrth dy draed,
 Ac mi blediaf am drysorau
 Wedi eu haddaw oll yn rhad ;
 Nid oes neb o dan y wybr
 Mewn mwy diffyg, mewn mwy trai—
 Tlawd o'r cyfan, ond yn benaf,
 Tlawd wyf, Arglwydd, o'th fwynhau.

3 Mae cyfyngder mawr yn rhuo,
 Ac yn bygwth f'enaid gwan,
 Profedigaeth drom ei phwysau
 Sy'n fy rhwystro i godi i'r lan ;
 Ar dy addewid 'rwyf yn gorphwys,
 Cadwa' 'ngafael yno'n dyn ;
 Nid oes ond y nerth tragwyddol
 A all faeddu'r trallod hyn.

4 Nis gadawa' i'r sillaf leiaf
 O'th addewid fyn'd ar goll ;
 Mae yn ddigon, cyflawn ddigon ;
 I mi ei hunan oll yn oll :
 P'odd y gallaf gollu 'ngafael,
 Pe cawn fydoedd maith yn rhodd,
 Ar addewid sydd mor gyflawn
 O drysorau wrth fy modd?

678.

RHAN II.

RHYW drysorau heb eu mesur,
 Rhyw drysorau heb ddim rhi',
 Rhyw ddyfnderoedd heb ddim gwaelod,
 Yn dy addewidion sy ;
 Crynu'r wyf, ac ymafaelyd,
 Glynu'n galed wrth dy air ;
 F'enaïd byth tra ar y ddaear,
 Dyna'r unig fan y'i cair.

- 2 Os gwaredi fi o'm cyfyngder,
 Ac os sefi ar fy rhan,
 Os gostegi rym y storom,
 Os cynneli fi i'r lan ;
 Ti gai 'nhafod, ti gai 'nghalon,
 Ti gai feddwyf yn y byd,
 Ti gai'r clod, a thi gai'r moliant,
 Ti gai'r enw it i gyd.
- 3 Addunedau fy nghyfyngder,
 Deuent, Arglwydd, ger dy fron ;
 Er dy enw, er dy ogoniant,
 Tor fy ofnau i lawr o'r bron :
 Duw tosturi yw dy enw
 Duw sy'n arfer trugarhau ;
 Cod fy ysbryd llesg o'r moroedd,
 Tyn fy enaid bach o'r ffau.

w.

679.

Llef yr enaid am gyfiawnder.

8. 7. D.—Diniweidrwydd, A. 11. Bohemia, 168.

MAE odfaon yn myn'd heibio,
 Dyddiau wedi eu treulio i maes,
 Heb ddim cyfrif 'nawr o honynt
 Ond griddfanu am dy ras :
 Rhaid i mi gael mwy na hyny—
 Dy gyfiawnder i mi'n rhan,
 Onid ê, yn wir mi drengaf
 Cyn y delwyf byth i'r lan.

- 2 O! gyfiawnder pur tragwyddol !
 O! gyfiawnder maith didrai !
 Rhaid i'm henaïd noeth, newynllyd
 Gael yn fuan dy fwynhau :

Rho dy wisg ddisgleirwen, oleu,
 Cuddia'm noethni hyd y llawr,
 Fel nad ofnwyf mwy ymddangos
 Fyth o flaen dy orsedd fawr.

3 Nid oes genyf ddim ond bratiau,
 Dail yw'm gwisgoedd goreu i gyd;
 Tân digofaint oll a'u difa,
 Llysg y sofr cras ynghyd;
 Gem a pherlau gwerthfawrocaf,
 Gwell nag eiddo'r India draw,
 Yw'th gyfiawnder i ymddangos
 O fy mhlaid y dydd a ddaw.

4 Wrth yr orsedd nad fi feddwl
 Am ddim haeddiant tra bwyf byw,
 Nac adduned, na dymuniad,
 Na dyledswydd o un rhyw:
 Iesu'n unig dan y fflangell,
 Iesu'n hongian ar y groes,
 Bydded i mi yn ddifyrwrch
 O foreuddydd hyd y nos.

5 Dyma'r fan, a thyma'r cysgod,
 Dyma'r trysor gwerthfawr drud,
 Ddeil fy enaid yn y corwynt,
 Dyfroedd mawr anfeidrol lid:
 Dyma'n unig wyf yn geisio,
 Dyma geisiaf tra b'wyf byw:
 Bwyta, yfed, fyth, a gwisgo,
 O gyfiawnder pur fy Nuw.

680. *Hiraeth am gymdeithas gysson â Duw.*

8. 7. D. —Eifionydd, 170. Hebron, 169.

O! DYRCHAFFA 'm henaid egwan,
 Y mae bellach yn hwyrhau;
 Hir yw'r amser i och'neidio,
 Gwna i mi o'r diwedd lawenhau,
 Moroedd mawr, a bryniau lawer,
 Pellder annioddefol sy,
 Ac anialwch maith digymmhar,
 Rhyngof a'm Hanwylyd cu.

- 2 O! na bae rhyw ddyfais hyfryd
 Dan yr wybr las i gyd,
 Allai gadw'm henaidd egwan
 Yn dy gwmni di o hyd ;
 Byth ni phrisiwn, doed a ddelo,
 Beth ddigwyddai îs y nen :
 Ar dy fynwes deg, berffeithlon,
 Byth y pwyswn i fy mhen.
- 3 O! foreuddydd y briodas,
 Gwynfyd wela' i'r ddedwydd awr—
 Gwel'd wynebpryd y Priodfab
 Clywed llais y delyn fawr :
 Awn dan ganu dros y moroedd
 Meithion tua'r hyfryd wlad,
 Ac anghofiwn hen gariadau,
 Gwag bleserau tŷ fy Nhad. w.

681.

Gweddi am wyneb Duw.

'8. 7. D.—Eifonydd, 170. Bohemia, 168.

GWRANDO 'nghŵyn, Dywysog heddwch,
 Mae eiddigedd ynwy'n llawn ;
 Ofni nad wyt yn fy ngharu,
 'Ngharu'n ffyddlon ac yn iawn ;
 Nid oes unrhyw feddyginiaeth
 Rhagddo bellach all iaohau,
 Ond cael gweled gwedd dy wyneb,
 A chael hefyd dy fwynhau.

- 2 Pan b'och di yn cuddio'th wyneb
 Y mae ofnau o bob gradd,
 O'r tu fewn, ac o'r tu allan,
 Gyda'u gilydd bron fy lladd ;
 Gwasgant ar fy enaid eiddil,
 Ffaelau symmud troed o'r fan ;
 Diau derfydd byth am danaf
 Oni chodi di fi i'r lan.
- 3 Mae rhyw foroedd o drugaredd,
 Arglwydd, ynot ti dy hun ;
 Annherfynol a thragwyddol
 Yw dy gariad at y dyn ;

Mewn cyfyngder buost ffyddlon,
 Yno rhoist dy nerth i maes :
 Yn y dyfnder mawr 'rwyf finnau
 'Nawr yn llefain am dy ras.

4 Wrth y beddrod 'rwyf yn gwaeddi,
 Mae'n agored i mi'n awr ;
 Nid oes dim ond rhai munydau
 Cyn rhaid gorwedd yno i lawr :
 Nid oes arnaf ofn angeu
 Os ti sefi wrth fy nghlun ;
 Fe fu'r bedd a'i ddychryniadau
 Gynt yn wely i ti dy hun.

5 Derfydd i mi garu ac ofni
 Dim, o'r nefoedd fawr i'r byd,
 Pan y caffwy'r olwg gyntaf
 Deced yw dy wyneb pryd :
 Gwedd dy wyneb sy'n dwyn bywyd,
 Gwedd dy wyneb sy'n dwyn hedd,
 Gwedd dy wyneb ydyw'r cwbl,
 Yma, a thu draw i'r bedd.

w.

682.

Gorchfygu trwy garu.

8. 7. D.—Tyddewi, Y. 57. Dismission, 160.

ER fod angeu yn fy mygwth,
 Er fod angeu'n fawr ei rym,
 Er fod pechod cas o'i ochr,
 Sinai'n dywyll, yntau'n llym :
 Duw sy'n fwy na nef nac uffern—
 Mwy na 'mhechod, mwy na 'mai ;
 Dofnaf fyrddiwn o'u rhifedi
 Os caf funyd o'th fwynhau.

2 Mae dy gariad uwch pob ofnau,
 Mae'n dy gariad fentro 'mlaen,
 Trwy'r afonydd dyfnion, geirwon,
 Dros fynyddau, a thrwy dân :
 Caru goncra fy mhechodau,
 Caru ddeil fy enaid gwan,
 Er pob dim a gura arnaf,
 Yn gadarnaf un i'r lan.

- 3 'Rwyf yn darfod âg wy'n weled
 Mi ddarfyddais heddyw â dyn;
 'Rwyf yn twymno at fy Iesu
 Uwch pob peth sy wrthwy' 'nglŷn;
 Mi ddioddefaf wŷg a chariad,
 Erlid atgas, neu fwynhau,
 Ac mi af i fynydd Seion
 Heb fy siomi gan y ddau.
- 4 Dring i fyny i'r balmwydden,
 Mi gaf fwyta'r sypiau pur
 Sy'n digoni y rhai sychedig—
 Pererinion Salem dir:
 Mi gaf weled Gwlad 'r Addewid,
 Sydd yn llifio o laeth a mêl
 Mi gaf fyned i'w meddiannu,
 Doed y croesau penaf ddêl.

w.

683. *Duw yn unig wrthddrych cariad.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd, 166. Bavaria, 167.

GORCHUDD ar dy bethau mawrion
 Yw teganau gwag y byd;
 Cadarn fur rhyngof a'th Ysbryd
 Yw'm pleserau oll i gyd:
 Gâd im gloddio trwy'r parwydydd
 Tewion, trwodd at fy Nuw,
 I gael gwel'd trysorau gwerthfawr
 'Fedd y ddaear ddim o'u rhyw.

- 2 Na'd fi daslu golwg cariad
 Ar un gwrthddrych îs y rhod,
 Na gwneyd gwrthddrych i fy ngobaith
 O greadur sydd yn bod:
 Cadw 'ngolwg wan i fyny
 'N syml atat ti dy hun,
 Heibio i barch, a heibio i ammharch,
 Heibio i ddaear, heibio i ddyn.
- 3 Wrth fy ystlys bydd i'm harwain,
 Yn mhob d'rysni rho dy law;
 Gâd im aros yn dy gysgod—
 Cawod yma, cawod draw:

Atat 'rwyf yn ffoi am noddfa
 Rhag y drygau sydd o'm hol;
 Cymmer fi, Dywysog bywyd,
 Dwg fi yn dy ddwyfol gôl.

w.

684. *Llawyn fuddugoliaeth yn y diwedd.*

8. 7. D.—Edinburgh, 164. Vienna, Y. 60.

DRAW mi wela'r nos yn darfod,
 Draw mi welaf oleu'r dydd,
 Yn disgleirio dros y bryniau,
 Melus yn y man a fydd;
 Ffy gelynyon pan ddêl goleu,
 Ni all pechod, er ei rym,
 A'i holl wreiddiau yn fy natur,
 Sefyll Haul Cyfiawnder ddim.

2 Daw i ben, aed byd yn yfflon,
 Bob rhyw air a dd'wedo 'Nhad;
 Sethrir Satan, sethrrir angeu,
 Sethrir uffern dan fy nhraed;
 Buddugoliaeth ddaw o'r diwedd,
 A phan ddêl, melusaf fydd;
 Mil o flwyddau gyda'm Harglwydd
 Nid yw ragor ddim na dydd.

3 Yn y rhyfel mi arosaf,
 Yn y rhyfel mae fy lle:
 Boed fy ngenau tua'r ddaear,
 Boed fy llygaid tua'r ne';
 Doed y goncwest bryd y delo,
 Mi ddisgwyliaf wrth fy Nuw,
 Nes o'r diwedd weled pechod
 Wedi derbyn marwol friw.

w.

685. *Cariad at yr Anweledig.*

8. 7. D.—Chrysostom, Y. 59. Gaerwen, Y. 62.

ANWELEDIG! 'rwy'n dy garu,
 Rhyfedd ydyw nerth dy ras,
 Dynu f'enaid i mor hyfryd
 O'i bleserau pena' i maes;
 Ti wnest fwy mewn un munydyn
 Nag a wnaethai'r byd o'r bron—

Ennill it eisteddfa dawel
Yn y galon gareg hon.

- 2 Chlywodd clust, ni welodd llygad,
Ac ni ddaeth i galon dyn
I ddychymyg, ac i ddeall,
Natur d' hanfod di dy hun;
Etto'r ydwyf yn dy garu
'N fwy na dim sydd îs y rhod,
A thu hwnt i ddim a glywais,
Neu a welais etto erioed.
- 3 Uchder nefoedd yw dy drigfa,
Llawer uwch na meddwl dyn,
Minnau mewn iselder daear,
Bechadurus, waelaf un;
Etto, agosach wyt i'm henaid,
A'th gyfeillach bur sydd fwy,
A chan' gwell, pan fyddost bellaf,
Na'u cyfeillach benaf hwy.

686.

RHAN II.

CLUSTIAU cnawd ni allant glywed,
Fythol, dy leferydd pur,
Etto adnabod 'rwyf dy feddwl,
A'th amcanion sanctaidd gwir,
'Nawr 'rwyf yn ymddiried ynot,
Ac yn pwyso ar dy ras,
Llawer mwy nag ymddiriedaf
Yn y cyfaill goreu i maes.

- 2 Glynu wrthyt mae fy nghalon,
Fel ei noddfa gadarn glyd,
Ac 'rwy'n ffeindio ynot ffynnon
O gysuron dirgel, drud:
Dyma'r dyfroedd a'm dyddana
Dyma'r dyfroedd hyfryd flas,
A wna i mi'n ddiddig, ddiddig,
Dreulio'm dyddiau oll i maes.

- 3 'Rwyf yn dyfcd at dy orsedd
O ryw hyder cryf yn llawn,

- Ac yn edrych ar dy hanfod
 Fy hapusrwydd, foreu a nawn ;
 Ac mae'r olwg hyny'n ennyn
 Yn fy ysbryd ryw gryfhau
 Gan roi clwyf ar fy mhechodau
 Yn dy wyddfod sy'n gwanhau.
- 4 Llawen ydwyf fod dy hanfod
 Fawr yn ddedwydd ynddo ei hun,
 Ac na raid i ti ymddiried
 Mewn creadur unrhyw lun :
 O! teyrnasa fel y mynost,
 Doed dy amcan mawr i ben ;
 Seined pawb, mewn nef a daear,
 Haleluwia fyth, Amen.
- 5 Minnau, bryfyn gwael o'r ddaear,
 Rof fy llais yn mhlith y llu—
 Saint, cerubiaid, ac angylion,
 A'r seraphiaid bywiog fry ;
 O! na chawn i ymgymmysgu
 A sêr y boreu mewn un dôn,
 Rhown fy llais i mewn i'r anthem
 Am ddiodefaint addfwyn Oen.

w.

687. *Y nefoedd i foliannu gras Duw.*

8. 7. D.—Moriah, A. 10. Esther, v. 55.

- '**R**WY 'n dy garu : ddweda'i chwâneg ?
 Uwch pob geiriau i ddodi maes
 Yw dy gariad, yw dy heddwch,
 Yw d'anfeidrol ddwyfol ras ;
 Yn nhafodiaith nefoedd oleu,
 Caf fi draethu, 'mhlith y llu,
 Gyda blas na ellir deall,
 Hen ddirgelion nefoedd fry.
- 2 Yno caf fi ddechreu hanes—
 Hanes o lawenydd pur,
 Fyth na chlywir diwedd arno
 Yn y paradwysaidd dir ;
 Bob munedyn bydd yn dechreu
 Seinio i maes, heb dewi a sôn,

Ddoniau maith, anfeidrol, hyfryd,
Croeshoeliedig, addfwyn Oen.

- 3 Bydd dy degwch fyth yn newydd,
Fyth o newydd ennyn dân,
Trwy holl oesoedd tragwyddoldeb,
Fyth heb flino yn y blaen ;
Fflam angerddol, heb un terfyn,
Trwy holl raddau'r nef yn un,
Hi barha i losgi'n oleu
Tra parhao Duw ei hun.

- 4 Nid oedd ond dy fawredd dwyfol,
Yn y nef nac ar y llawr,
All'sai ennyn y fath gariad
Ag wy'n brofi ynwy'n awr :
Pwy sefydlai'm hysbryd gwammal ?
Pwy'm gosodai yn fy lle,
Ond yr hwn, heb derfyn arno,
Sy'n berffeithrwydd dae'r a ne'?

w.

688. *Pob peth yn ofer heb wyneb Duw.*

8. 7. D. — Eifionydd, 170. Jersey, Y. 63.

OFER i mi wel'd y ddaear
Yn egino'i hegin grawn,
Ofer i mi wel'd yr heulwen
Fawr yn estyn ei phrydnawn
Ofer i mi wel'd y blodau
Yn dadguddio'u dirif liw,
Tra fo neb rhyw un creadur
Yn cysgodi gwedd fy Nuw.

- 2 Ymwel, Arglwydd, â phererin
Sydd yn teithio tua thref,
Ac a flinodd ar y ddaear,
Heddyw'n brefu am y nef;
Tyred, heulwen glir, disgleiria,
Ni saif cwmmwl lle bo'th ras,
Storom gref a dry'n dawelwch,
Fel y gallom rodio i maes.

- 3 O! pa bryd caf wel'd dy wyneb,
Oll yn heddwch, oll yn ras,

Heb un pechod yn fy nghlwyfo,
 Nac yn dirgel gario'r maes,
 Heb un llen rhyngof a'r bywyd,
 Nac un ysbryd marw, syth,
 Heb un waedd yn fy nghydwybod,
 Ond tangnefedd pur dilyth?

- 4 Bryd caf wel'd y tir dymunol,
 Hyfryd baradwysaidd wlad,
 Lle mae brodyr i mi filiwn,
 Lle mae 'Mhriod, lle mae 'Nhad,
 Lle caf orphwys o fy llafur,
 Lle caf wella'm clwyf a'm briw,
 A chael gwledd dragwyddol, gysson,
 Fyth yn nghwmni'm Tad a'm Duw?

w.

689. “*Fy Anwylyd sydd eiddof fi.*”

8. 7. D.—Edinburgh, 167. Moriah, A. 10.

EIDDOF fi yw fy Anwylyd;
 Gwnawd cyfammod gwerthfawr, rhad,
 Nid â pherlau'r byd y'i seliwyd,
 Ond â dwyfol nefol waed:
 Nerth tragwyddol a ymrwymodd
 Holl ddoethineb mawr y nen,
 I gael gwel'd yr iota leiaf
 O'r cyfammod hwn i ben.

- 2 Ymadewch, fy ofnau bellach,
 Rhagor peth allasai'r nef?
 P'odd dangosai gariad rhagor
 Nag ar bren ddangosodd ef?
 Rhodda'i fywyd dros elynion,
 Tuag at eu cael yn un
 Briod ferch addasaf, ffyddlon,
 Gywir iddo ef ei hun.

- 3 Cadarnhaw'd fy ffydd grynedig
 Ni ro'i ngobaith ddim i lawr
 Ac o'm hawl ni ildiaf ronyn
 I gyfammod sydd mor fawr,
 Ac ni chym'rai'r India helaeth
 A'i thrysorau sydd heb ri',

Am fy mraint, ac ni chymmeraf,
Holl feddiannau'r nefoedd fry.

w.

690. *Gweddi am lwyr waredigaeth oddi wrth bechod.*

8. 7. D.—Trefaldwyn, 171. Eifionydd, 170.

MI af trwy'r Iorddonen arw,
Anturiaf wrthwynebu'r don—
Pob temtasiwn gaffo'm nwydau
Gan wrthddrychau'r ddaear hon,
Ond it sefyll wrth fy ochr,
Ond it'maffyd yn fy llaw ;
Ti gei'r clod, ti gei'r gogoniant,
Oll yn oll yr ochr draw.

2 Na'd y cenllysg i fy nghuro—
Grym fy mhleser, a fy chwant,
Ac i yru d' Ysbryd sanctaidd,
A'i awelon pur i bant :
Gwna 'nghydwybod ynwy'n danllwyth,
Na ddioddefwyf ddim o'r ddau,
Ag sy'n gwneuthur oriau 'mywyd
Fel rhyw oes o edifarhau.

3 Rwy'n hiraethu am yr oriau
Pan y caffwy' nhraed yn rhydd
Dyna jubil fy nghysuron—
Dyna 'ngwaredigol ddydd ;
Dyna wledd 'rwy'n brefu am dani—
Pan na byddo pechod mwy
I ladratta'r meddwl lleiaf,
Nac i rod-di i mi glwy'.

4 Tyred, Ysbryd Sancteiddiolaf,
A glanha dy dŷ dy hun,
Lladd y beiau yn fy natur
O'r boreuddydd sydd ynglŷn ;
Dwg dy eiddo i maes o'r pydew,
Minnau, ond cael myn'd yn rhydd,
A'th foliannaf tra fo anadl
Am fy ngwaredigol ddydd.

w.

691.

Dim a foddia'r enaid ond Duw.

8. 7. D.—Llangan, Y. 61. Gaerwen, Y. 62.

PA'M 'rwy'n 'mofyn gwlad o heddwch

Lle nad oes ond gwlad o wae,

Disgwyl cariad a ffyddlondeb

Mewn ardaloedd o gasau,

'Mofyn bywyd mewn marwolaeth,

'Mofyn cysur lle nad yw?

Nid oes dim a foddia'm henaid

Is y nefoedd ond fy Nuw.

2 Dechreu 'rwyf yn awr ehedeg

I'r ardaloedd mae fy mryd,

Ac 'rwyf am ddiffoddi'm hiraeth

Am bleserau gwag y byd ;

Ni chaiff dyn, na da, nac enw,

Ni chaiff pleser, ni chaiff gwae,

Argraph mwy i'm gwneyd yn llawen,

Nac i'm gwneyd i lwfrhau.

3 Mi a' i maes o blith y werin

I ryw loches wrthyf f' hun,

Lle na bo dim stŵr creadur,

Dim ond d' Ysbryd sanctaidd cun

Mi wna mhleser yn dy fynwes,

Mi wna'm nefoedd yn dy hedd,

Ac fe'i gwelaf i mi'n bleser

I gael gorwedd yn y bedd.

w.

692.

“Mi a godaf ac a af at fy Nhad.”

8. 7. D.—Diniweidrwydd, 166. Bohemia, 168.

DYMA'r truan a'r anghenus,

Wedi treulio'i dda o'r bron—

Holl drysorau pur Paradwys,

Ar wrthdychau'r ddaear hon :

Nawr yn noeth, yn glaf, yn glwyfus,

Ac mewn gwlad o eisieu'n byw ;

Newyn mawr, heb neb yn rhoddi,

Sy'n yr ardal na bo'm Duw.

2 Tŷ fy Nhad sy'n llawn o gyfoeth,

Fel y moroedd mawr didrai,

O dragwyddol mae ei dechreu,
 I dragwyddol mae'n parhau;
 Gweision cyflog fy hen gartref
 Fyth sy'n llawen, fyth sy'n llawn,
 Heb na phoen, na thrai, na blinder
 Fyth na boreu na phrydnawn.

3 Minnau godaf tuag yno—
 Hen ardaloedd tir fy ngwlad,
 Ac a gwympaf, yn fy nghlwyfau—
 Yn fy mryntni, o flaen fy Nhad;
 D'wedaf wrtho:—"Pechais, Arglwydd,
 Trwy ryw ryfyg gadarn gref,
 O'th flaen di yn anystyriol,
 Hefyd ac yn erbyn nef.

4 "Nid wyf deilwng, am fy nhrosedd,
 Gael dy enw arnaf mwy,
 Gwna fi'n un o'th weision cyflog,
 A rho arna'i 'u henwau hwy:
 Llawnder gras heb fesur arno,
 Llawnder annherfynol hedd,
 Gaiff y rhai cystuddiol, euog,
 Weled yn ei hyfryd wedd."

693.

RHAN II.

FY addfwynaf Dad a'm derbyn,
 Er im dreulio'r oll i gyd
 O bob da a roddodd i mi
 Ar bob gwagedd yn y byd;
 Gwelodd fi o bell yn dyfod,
 Ac fe barodd i mi ddod:
 Daeth i'm cwrdd, ac fe'm cusanodd—
 Cariad penaf fu erioed.

2 Dygodd allan lo pasgedig,
 Ac fe'i lladdwyd yn ddioed,
 Ac fe roddodd im ddanteithion
 Ag na chawd eu bath erioed;
 Dygodd ef fy ngwisgoedd budron,
 Ac fe'm gwisgodd i yn lân,
 A'r cyfiawnder dwyfol hyny
 Na fu am dana'i 'rïoed o'r blaen.

- 3 Ar fy llaw fe roddodd fodrwy,
 Ac esgidiau am fy nhraed,
 Gwnaeth fi'n hardd o fewn ac allan,
 Fel ei etifedd penaf gaed ;
 Cadwodd wledd o ddawns a chanu,
 A phob rhyw bleserau 'nghyd ;
 Chafwyd er y trosedd cyntaf
 Eu cyffelyb yn y byd.

w.

694. *Hiraeth am lwyr ryddhâd.*

8. 7. D.—Jersey, Y. 69. Trefaldwyn, 171.

TAN fy maich yr wyf yn griddfan—
 Disgwyl amser o ryddhau,
 Disgwyl i 'mhechodau dreulio,
 Etto 'mhechod sy'n parhau ;
 Disgwyl caf gasineb hollol,
 Caria f'addunedau'r dydd ;
 Etto, finnau yn y gadwyn,
 Ac yn methu myn'd yn rhydd.

- 2 O! na chlywn yr udgorn arian
 Rywbryd yn rhoi bloedd i maes,
 Yn cyhoeddi i f' enaid llwythog
 Heddwch a maddeuol ras :
 O! na ddeuai nerth i waered,
 Fel llifeiriant mawr ei rym,
 Fel na allai'm nwydau penaf
 Bellach ei wrthsefyll ddim.

- 3 Mi rown fydoedd maith, pe meddwn,
 Am gael gweled tori i lawr
 Bethau ag sy'n myn'd â'm meddwl
 Fil o weithiau yn yr awr ;
 Trais a gorchest sy ar fy ysbryd,
 Cryf yw'm gelyn, minnau'n wan :
 Addfwyn Oen! yn fuan brysia,
 Cod fi o'r pydew hyn i'r lan.

- 4 Tor y rhwydau sydd gan Satan,
 Llog gadwynau yn y tân ;
 Tyred, argyhoeddiad nerthol,
 Difa 'mhechod o dy flaen ;

Deued peraidd heddwch, yntau,
 Nes concwerio melus chwant,
 Nes bo'm bai, trwy bob rhyw foddion,
 Felly i ddiflanu i bant.

w.

695.

Yr un testyn.

8. 7. D.—Trefaldwyn, 171. Hebron, 169.

DYNA'r dyddiau wyf yn ddisgwyl—
 Dyddiau'r addewidion rhad ;
 D'wedwyd cawn fy meiau cryfaf,
 Dua'u lliwiau, dan fy nhraed ;
 Iesu yw ei enw hyfryd,
 Ac fe ddyry wared llawn :
 O! am wel'd y boreu'n dyfod ;
 Rhyfedd hyd y maith brydnawn!

2 Gŵyro yma, gŵyro acw,
 Weithiau gŵyro ar y dde,
 Ganwaith ragor ar yr aswy
 Oddi wrth lwybrau Brenin ne' ;
 Mae yma reddf o waredigaeth,
 Mae yma reddf o ddod yn rhydd,
 A griddfanau i'r lan yn llanw
 Am yr hyfryd foreu ddydd.

3 Mi feddyliaf fod y wawrddydd
 Wen ar godi maes o law ;
 Mi dybygaf, drwy'r cymmylau,
 Gwelaf oleu'r ochr draw :
 Deuwch wyntoedd mwyn y deheu,
 Gwthiwch y cymmylau o'u lle,
 Im gael gwel'd yn ei ogoniant
 Bresennoldeb Brenin ne'.

4 Dan ei aden byddaf ddedwydd,
 Dan ei aden caf gasau,
 A galaru yn ddrylliedig
 Am bob pechod, am bob bai ;
 Dan ei aden, ar bob chwantau
 Caf fi fuddugoliaeth llawn,
 Ac y caf ddifyrwrch cysson,
 O foreuddydd hyd brydnawn.

w.

696.

Golwg ar y wlad.

8. 7. D.—Bohemia, 168. Trefaldwyn, 171.

DYN dyeithr ydwyf yma,
 Draw mae'm genedigol wlad:
 Draw i'r moroedd mawr tymmhestlog,
 Ac o fewn i'r Ganaan rad:
 'Stormydd hir o demtasiynau
 'Nghurodd i fel hyn mor bell,
 Tyred, ddeheu wynt pereiddiaf,
 Chwyth fi i'r Baradwys well.

2 Ac er gwaethaf grym y tonau,
 Sydd yn curo o bob tu,
 Dof trwy'r stormydd, dof trwy'r gwyntoedd,
 Rywbryd i'r Baradwys fry:
 Gair fy Nuw sy'n drech na'r moroedd,
 Gair fy Nuw sy'n drech na'r don;
 Mi anturia'r oll a feddwyf
 Fythol i'r addewid hon.

3 Ac ni fydda'i 'n hir cyn gorphen—
 Ddim yn hir cyn glanio fry;
 Pob gorchymyn, pob bygythiad
 Pob addewid sydd o'm tu;
 Nid y dyfnder fydd fy nhrigfan,
 Gwn y deuaif yn y man,
 'Nol fy ngolchi gan y tonau,
 Yn ddiangol fyth i'r lan.

4 'Rwyf yn dechreu teimlo eisoes
 Beraroglau'r gwledydd draw,
 Gyda'r awel bur yn hedeg,
 Diau fod y wlad ger llaw:
 Tyr'd, y tir dymunol hyfryd,
 Tyr'd, yr ardal sydd heb drai;
 Dy bleserau o bob rhywiau,
 Gâd im bellach eu mwynhau.

w.

697.

Cyflawnder a nerth yn Nghrist.

8. 7. D.—Ledforth, 163. Trefecca, 162.

OFER iawn mae nef ei hunan
 Yn fy ngheisio oll i gyd,

- Tra bo hanner lawn o'm calon
 Mewn rhyw eilun yn y byd :
 Natur wrthryfelgar, gyndyn,
 Sy'n fy nal i yma'n dŷn,
 Tra bo'm henaid gwan am hedeg
 Fyny'n llwyr i Seion fryn.
- 2 Ni all ympryd trist a gweddi
 Fyn'd yn lân â mi i'r lan,
 Nac un cylch o ddyledswyddau
 'Nghodi ronyn bach o'r man ;
 Grym y llygredd sy'n fy nghalon,
 Cryf ac anorchfygol yw ;
 Nid oes fythoedd a'i gorchfyga
 Ond yn urig nerth fy Nuw.
- 3 Pe bai bossibl i mi dreulio
 'R graig wrth roi fy ngliniau i lawr,
 Gwneyd afonydd o fy nagrau,
 Llanw hefyd foroedd mawr ;
 Rhanu trysor y mynyddau
 Rhwng y tlodion yn mhob man ;
 Anhaeddiannol eilwaith fyddwn
 Fyth o gael fy nghodi i'r lan.
- 4 Rhed, fy enaid, i'w gyfeillach,
 Cyntaf man y caffech e' ;
 Trist yw'm henaid wrth ymofyn
 Un creadur yn ei le :
 Blino'n edrych 'rwyf o gwmpas ;
 Nid oes meddyg ar y don
 Ond yn unig ti dy hunan,
 Wella'r archoll dan fy mron.
- 5 Llawn a llawen, iach a diddig,
 Wyf pan byddwy'n teimlo'th hedd ;
 Ond meddylgar iawn ac athrist
 Pan yn ffaelu gwel'd dy wedd ;
 Rwy'n diflasu ar y cwbl
 Pan na welwy'th wyneb cu,
 Ond mae'm bywyd i mi'n nefoedd
 Pan bwy'n agos atat ti.

698.

Grym cariad.

8. 7. D.—Ledforth, 163. Dismission, 160.

MAE fy nghalon am ehedeg
 Unwaith etto i fyny fry,
 I gael profi'r hen gymdeithas
 Gynt fu rhyngof a thydi:
 Mi a grwydrais anial garw,
 Heb un gradd o oleu'r dydd;
 Un wreichionen o dy gariad
 Wna fy rhwymau oll yn rhydd.

2 Pe bai'r holl gystuddiau mwya'
 'N gwasgu ar fy enaid gwan,
 A'r gelynyon oll yn rhwystro
 'R nefol dân i godi i'r lan;
 Pan ddechreuo, nid oes derfyn,
 Cadarn natur cariad yw
 Sydd yn ddistaw fyn'd â'm henaid
 O hono'i hun i fynwes Duw.

3 Mae fy nghalon yn 'sgrifenu,
 Ac yn adrodd wrthi ei hun,
 Enw hyfryd a rhinweddol
 Duw yn gwisgo natur dyn:
 Iachawdwriaeth, iachawdwriaeth,
 Iachawlwriaeth werthfawr iawn,
 Ydyw enw fy Ngwardwr
 Genyf foreu a phrydnawn.

W.

699.

Hiraeth am oleuni cymdeithas Duw.

8. 7. D.—Bavaria, 167. Diniweidrwydd, A. 11.

GWLAD o d'wllwch wyf yn trigo,
 Aipht yw'r man lle'r wyf yn byw;
 Mae tywyllwch wedi'm d'rysu—
 T'wyllwch anorchfygol yw:
 Cyfod, Haul Cyfiawnder goleu
 'Nawr llewyrcha yn dy nerth;
 Danfon feddyginiaeth rasol
 Dros y creigydd mawrion serth.

2 D'wêd pa bryd caf yfed dyfroedd—
 Dyfroedd gloyw sy'n iachau;

Pob rhyw bleser wedi darfod
 Ond yn unig dy fwynhau :—
 Pwyso'm henaid ar dy fynwes,
 Edrych yn dy wyneb llon ;
 Caru nes anghofio'r oriau
 Sy i mi ar y ddaear hon.

3 Pa'm mae'm llygad gwag yn sylwi
 Ar un tegan sy'n y byd?
 Nid oes yn nherfynau natur
 Ddigon ddim i lanw 'mryd ;
 Gwela'r beddrod wrth fy ochr,
 Egyr arna'i safn yn awr,
 A'm hadeilad yn dadfeilio,
 Bron a syrthio iddo i lawr.

4 Etto gwell nid wyf un gronyn :
 Bywyd, bedd, nac angeu du,
 Ni ddod argraph bur dy natur,
 Mewn un madd, ar f'enaid i ;
 Gwel'd dy wyneb, byw'n dy gwmni,
 Teimlo'th anorchfygol ras,
 Ar fy meiau mawr yn unig
 All yn gyfan gario'r maes.

w.

700.

Duw a digon.

8. 7. D.—Diniweidrwydd, A. 11. Trefaldwyn, 171.

O ! am nerth i dreulio'm dyddiau
 Yn nghynteddoedd tŷ fy Nhad ;
 Byw yn nghanol y goleuni,
 T'wyllwch obry dan fy nhraed ;
 Byw heb fachlud haul un amser,
 Byw heb gwmmwl, byw heb boen,
 Byw ar gariad anorchfygol,
 Pur, y croeshoeliedig Oen.

2 Dyro olwg ar dy haedliant—
 Golwg ar dy deyrnas rad,
 Brynwyd i mi, ac a seliwyd—
 Seliwyd i mi â dy waed ;
 Rho i mi gyrchu tuag ati,
 Peidio byth a llwfrhau :

Ar fy nhaith ni cheisiaf genyt
Ond yn unig dy fwynhau.

3 Ac ni cheisiaf drysor arall
Ond tydi tra bwy'n y byd ;
'Rwyf yn ddigon byth dy hunan,
Dim ond ti a leinw'm bryd :
Nid oes cystudd fyth wna niwed
Pan bwy'n pwyso ar dy rym ;
Hebot, nid oes rwyd gan Satan
Na wna rywffodd niwed im.

4 Gyda thi mi af drwy'r fyddin,
Gyda thi mi af drwy'r tân ;
'D ofnaf ymchwydd yr Iorddonen
Ond i ti fyn'd o fy mlaen :
Ti yw'm hamddiffynfa gadarn,
Ti yw'm Mrenin a fy Nhad ;
Ti dy hunan oll yn unig
Yw fy iachawdwriaeth rad.

w.

701.

Ymbil am ymwared.

8. 7. D.—Eifionydd, 170. Diniweidrwydd, A. 11.

MAE addewid nef o'm hochr,
Fod fy Iesu'n ffrynd i'r gwan ;
O'r pydewau dwg ei hunan
Garcharorion llesg i'r lan :
Tor y boltau pres yn ganddryll,
Tyn y barau heiyrn yn ol,
Gâd i'm henaidd, o'r dyfnderoedd,
Hedeg yna i dy gôl.

2 Nid wy'n haeddu dim trugaredd,
Trois fy nghefn ar y nef,
A choffleidiais fy eilunod
'Nol meddiannu ei gariad ef ;
Gwerthais drysor mwy na'r ddaear
Am bleserau munyd awr,
Ac 'rwy' mron a thori 'nghalon
Am ei heddwch ef yn awr.

3 T'wyned heulwen ar fy enaid,
Blinais ganwaith ar y nos :

Nid yw 'mhleser, na 'nheganau,
 Na'm heilunod, ond fy nghroes ;
 Mynwes Iesu yw'm hapusrwydd ;
 O! na chawn i yno fod :
 Fe roi cariad dwyfol, perffaith,
 Fy mhleserau dan fy nhroed.

- 4 Etto unwaith mi ddyrchafaf
 Un ochenaid tua'r nef,
 Ac a wylaf ddagrau'n hidyl
 Am ei bresennoldeb ef ;
 Pwy a wŷyr na wrendy clustiau
 'R hwn a greodd ddae'r a nen ;
 Ac na ddaw fy nymuniadau,
 Trist, hiraethlawn, oll i ben.

w.

702.

Bywyd yn ngwedd yr Iesu.

8. 7. D.—Tyddewi, Y. 57. Ledforth, 163.

NID oes dim o dan y wybren
 Wna fy enaid ronyn gwell
 Un difyrwch, nac un pleser,
 Sydd yn agos nac yn mhell ;
 Darfu chwant â'i holl hyfrydwch,
 Ei lawenydd gwag a ffodd ;
 Presennoldeb Iesu ei hunan
 A'm gwna'n unig wrth fy modd.

- 2 Y mae nefoedd yn ei gwmni,
 Y mae bywyd yn ei wedd,
 Ag sy'n gwneuthur angeu'n gyfaill,
 Ag sy'n peri congro'r bedd :
 Rho'th gyfeillach, Iesu addfwyn,
 Dyna wy'n ei geisio i gyd ;
 Ac mi fyddaf foddlon ddiddig
 I a gwrddwyf yn y byd.

- 3 Tyr'd, am hyny, Ffrynd troseddwyr,
 At yr eiddil gwaela'i lun,
 Gollodd afael ar bob haeddiant
 A rhinweddau sydd gan ddyn ;
 Ymddyeithrais o'r creadur,
 Felly yntau oddi wrthyf fi,

Ac ni fedd fy enaid egwan
Gyfaill heddyw ond tydi.

w.

703.

Yr un testyn.

8. 7. D.—Edinburgh, 164. Dismission, 160. ;

MI edrychaf ar i fyny,
Deued t'wllwch, deued nos;
Os daw heddwch im o unlle,
Daw o haeddiant gwaed y groes:
Dyna'r man y gwnaf fy nhrigfan,
Dyna'r man gobeithiaf mwy:
Nid oes iechyd fyth i'm henaid
Ond mewn dwyfol farwol glwy'.

2 Gobaith f'enaid yw ei haeddiant,
Gobaith f'enaid yw ei rym;
Tlawd, a llesg, a gwan, ac ynfyd,
Ydwyl fi heb feddu dim;
Trwodd draw yr wyf yn edrych,
Dros y bryniau mawrion, pell,
Ac yn disgwyl fy ngorphwysfa
O gyfiawnder llawer gwell.

3 Nid oes ffynnon wedi ei hagog
A all olchi'r euog hyn,
Ond y ffynnon a agorodd
Cariad ar Galfaria fryn;
Gwaed all dalu'n llwyr am feiau—
Gwaed all agor porth y nef,
Ac nid oes foddlonar's nefoedd
Ond ei haeddiant dwyfol ef.

w.

704.

Meddyliau crwydredig

8. 7. D.—Eifonydd, 170. Hebron, 169.

FY meddyliau sydd yn hedeg
Weithiau i'r dwyrain, weithiau i'r de,
Treulio'm dyddiau gwerthfawr goreu,
Bob munydyn, r'wyf o dre';
Lleng 'nol lleng olynol ganlyn
Ynwyf o feddyliau gau,
Heddyw yn newid, ddoe yn d'rysu,
Ddoe a heddyw yn parhau.

- 2 Ti 'sgrifenaist gynt ar geryg
 Ddeddfau cywir, sanctaidd, pur
 Nid anhawddach it 'sgrifenu
 Etto'n awr ar galon ddur ;
 Os buost farw dros un ffaidd,
 Aflan, Arglwydd, fel myfi,
 O! na âd im fod yn ddyeithr
 I rasmusau'r nefoedd fry.
- 3 Rho i mi heddwch fel yr afon,
 Rho faddeuant fel y môr,
 Rho i mi ronyn bach o brofi
 'Nawr o'th annherfynol stôr :
 Na newynwyf yn yr anial,
 Lle nad oes na dŵr na gwin,
 Ond cael teimlo'r pur gawodydd
 A addewaist ti dy hun.

w.

705.

Bywyd mewn angeu.

8. 7. D.—Jersey, Y. 63. Eifionydd, 170.

- S**AITH o weithiau, ol a gwrthol,
 Torais dy orch'mynion glân;
 Saith adduned fawr a wnaethum
 I ymgadw rhag y tân;
 Yn y dyfnder cefais gyntaf
 Wel'd dy wridog wyneb gwyn :
 Oni buasai fflam euogrwydd,
 'Ddaethwn byth i Seion fryn.
- 2 Fe wnaeth pechod, fe wnaeth uffern,
 Fe wnaeth t'wllwch dudew'r nos,
 Im roi naid trwy ddyledswyddau,
 Cael neu golli, at waed dy groes ;
 Ar fin uffern cefais nefoedd,
 Ac yn angeu cefais fyw,
 Yn nharanau mynydd Sinai
 Gyntaf dês i gwrdd â Duw.
- 3 Mellt, taranau, mwg, a chenllysg,
 Oedd euogrwydd i mi'r pryd
 Des i wel'd maddeuant pechod
 Fil o weithiau'n fwy na'r byd ;

Gwnaf, mi gofia'r oriau hyny—
 Oriau fy mhriodas gun,
 Pan ddaeth Crëwr nef a daear
 A'r pechadur gwaela'n un.

w.

706.

Gweddi am ail ymweliad.

8. 7. D.—Bohemia, 168. Diniweidrwydd, A. 11.

P'ODD y gallaf ddweyd sydd ynwyf?
 Pwy all ddeall faint yw 'nghri?
 'Rwyf o'r cwbl yn ymddifad,
 Os ymddifad o honot ti:
 Aed fy ngweddi trwy'r cymmylau,
 A'm hochneidiau trwm diri',
 Nes im gael maddeuant newydd,
 A chael gwel'd dy wyneb cu.

2 Nid yw 'ngweddi, nid yw 'nagrau,
 Nid yw f'addunedau ddim;
 Ni wna mil o ddyledswyddau
 Unrhyw bechod lai ei rym;
 Cofia'r hwn fu ar Galfaria
 Dan yr hoelion llymion, main,
 Gwel y waywffon a'r gorsen,
 Mantell goch, a'r goron ddrain.

3 Ac er mwyn y gwaed a gollwyd,
 Cymmysg ddŵr, o'i ystlys ef,
 Tyn bob cwmmwl, dudew, tywyll,
 Ag sydd rhyngwyf 'nawr a'r nef;
 Maddeu i mi feiau mawrion—
 Beiau lawer fwy na rhi,'
 Dim ond edrych i Galfaria,
 Nid wrth edrych arnaf fi.

4 Os am bechod y'th waradwyddwyd,
 Y trywanwyd gwaywffon
 Nes gwneyd archoll na anghofir,
 Tra fo nefoedd, dan dy fron;
 Gâd i mi gael ffrwyth dy glwyfau,
 Gâd i mi gael rhin dy waed;
 Maddeu 'mhechod, gwel'd dy wyneb,
 Ti fy Mhrynwr a fy Nhad;

- 5 Golchi'm henaïd yn yr afon,
 Gwneyd yr euog brwnt yn lân,
 Llanw 'nghalon oer, ddigariad,
 O dy nefol hyfryd dân ;
 A chael rhan o bob rhinweddau
 Ag sydd ynot ti dy hun ;
 Ddoe yn aflan, wedi'm dychwel
 Heddyw'n berffaith ar dy lun.
- 6 Fel bo'm dyddiau oll yn ganu,
 Nid yn alar, fel mae'n awr,
 Cariad yn concwerio'm henaïd,
 Ac yn boddi sŵn y llawr ;
 Ar adenydd pur yn hedeg,
 Trwy bob rhwystrau maith yn mlaen ;
 Credu, caru, gorfoleddu,
 Yn y dyfroedd mawr a'r tân.

w.

707. *Ymbil am gynnalïaeth ac arweiniad.*

8. 7. D.—Eifionydd, 170. Jersey, r. 63.

- T**YRED, f'enaïd, ar i fyny,
 Allan o'r anialwch maith ;
 Hiraeth sy arnaf am gael gweled
 Gwledydd hyfryd pen fy nhaith ;
 Blinais deithio'r creigydd geirwon,
 Lle 'rwy'n wastad yn cael briw,
 Ac fe'm clwyfid i farwolaeth
 Oni bai cariad rhad fy Nuw.
- 2 Lleoedd dyfnion sydd ar aswy,
 Lleoedd dyrys sydd ar dde ;
 Ac mae'n anhawdd cadw'r llwybr,
 Ag a deithiodd Brenin ne' ;
 Rhag im golli trwy ryw ryfyg,
 Neu anghredu, neu trwy frys,
 Help, fy Nuw, luddedig enaid
 Ddringo'r bryniau serth ar frys.
- 3 Dal fi i fyny, addfwyn Iesu,
 Arwain f'enaïd yn dy law,
 Nes bwy'n cyrhaedd dros bob ofnau,
 I'r ardaloedd hyfryd draw ;

Ac os yno byth y deuaf,
 Dyna 'ngwaith o fewn y lle—
 Chwareu ar y delyn euraidd
 Am rinweddau 'i gariad E'.

w.

708. “Gras fel moroedd all fy achub.”

8. 7. D.—Eifonydd, 170.—Horeb, 169.

- T**ORI wnes fy addunedau
 Gant o weithiau maith eu rhi',
 Ac mae'n rhaid ryw ras anfeidrol
 Gadw euog fel myfi ;
 Wrth yr orsedd 'rwyf yn cwympo,
 Ac nid oes un enw i maes
 Ag a rydd im feddyginiaeth
 Ond yn unig gorsedd gras.
- 2 Gras fel moroedd all fy achub,
 Perffaith gyflawn yn mhob rhan,
 Gras a roddo nerth a bywyd,
 Ac a wnelo'n gryf y gwan ;
 Rhaid cyfiawnder, rhaid doethineb,
 A phob grasau, fawr a mân,
 Cyn yr elo f'enaidd eiddil,
 Sydd mewn cadwyn, gam yn mlaen.
- 3 Rhaid cael llygaid, fel y gwelwyf
 Hyfryd beraidd lwybrau'r dydd ;
 A chael holl allweddau'r nefoedd
 I ddadgloi cadwynau'n rhydd
 A chael llusern fawr y bywyd
 Fyth i gerdded o fy mlaen,
 Ganol dydd yn gwmmwl goleu,
 Ganol nos yn golofn dân.
- 4 Tywysog bywyd, bydd o'm hochr,
 'Rwyf yn mron a llwfrhau ;
 'Dyw 'ngelynyon, mewn rhifedi,
 Na chyndynrwydd, ronyn llai ;
 Torf o faes o hyd sy'n tentio,
 Torf o fewn o'u cymmaint hwy,
 Ac mewn cynghrair gyda'u gilydd
 Am roi i mi farwol glwy'.

- 5 Minnau rois fy holl ymddiried,
 Iesu, arnat ti dy hun;
 Ac nid oes un enw arall
 A all achub y fath un;
 Tyn fi'n mlaen i'r ardal hyfryd,
 Maes o'r anial maith ei hyd;
 Ti gei'r clod a'r holl ogoniant
 Pan yn ulw'r elo'r byd.

w.

709. *Gweddi am ryddid a maddeuant.*

8. 7. D.—Eifionydd, 170. Jersey, Y. 63.

- I**ESU, dyro dy gymdeithas
 Nefol yn yr anial fyd,
 Lle mae maglau ar ol maglau
 Yn fy n'rysu 'mron o hyd;
 Y mae hiraeth yn fy nghalon,
 Ac och'neidiau heb ddim trai,
 Am wel'd oriau 'ngwardigaeth
 Ddedwydd, hyfryd, yn nesau.
- 2 Mae fy meddwl i yn crwydro
 Gant o weithiau i maes o dref,
 Ac yn c'lymu â gwrthddrychau
 Gwâg, disylwedd, îs y nef;
 Mae fy mywyd i mi'n ofid,
 Mae fy nyddiau i mi'n boen,
 Eisieu cael fy holl ddifyrwch
 Yn dy gwmni, addfwyn Oen.
- 3 Ti faddeuaist fil o feiau—
 Beiau cynddeirioca'u rhyw,
 Ac a guddiaist rhag y werin
 Rai fel porphor coch eu lliw:
 Cliria fy nghydwybod euog,
 Cana f'enaid yn y gwaed,
 A rho'r bai ag sy'n fy maeddu,
 A fy nryllio, dan fy nhraed.
- 4 O! na ildia, f'enaid, ronyn,
 Er ei bod yn fyr brydnawn,
 Y mae trugareddau'r nefoedd
 Fel y moroedd mawrion llawn;

F'allai try deheuwynt tawel,
 Cyn machludo'm haul yn lân,
 Ac yn lle rhyw drwm och'neidio,
 Caf fi seinio'r hyfryd gân.

W.

710.

Crist yn bob peth.

8. 7. D.—Eifonydd, 170. Jersey, Y. 63.

MI af heibio i'r creadur,
 'Does ond gwagedd ynddo i gyd ;
 Twyll a golwg, heb ddim sylwedd,
 Yw a welais yn y byd ;
 Dacw'r unig wlad o sylwedd,
 Dacw'r bryniau, man lle mae
 Afon bywyd, fel y grisial,
 Feusydd gras yn dyfrhau.

2 Ti dy hunan wyf yn 'mofyn,
 Ynot ti mae heddwch llawn ;
 Ynot ti caf fod yn ddedwydd,
 Ynot ti yn hyfryd iawn ;
 Nid oes ofn i'r sawl a'th garo,
 I dy garo nid oes gwae ;
 Fe gaiff pob rhyw dristwch atgas
 Iddynt droi yn llawenhau.

3 Tyred, bellach, o'r creadur,
 Mae'r creadur bron dy ladd—
 Troi, ymddadrys, ac ymdd'rysu,
 Fwyfwy 'mlaen o radd i radd ;
 Fyth ni chaiff fy enaid egwan
 Loches hyfryd fyth ond un,
 Rhag y stormydd sy'n fy nghuro—
 Yn dy glwyfau di dy hun.

711.

RHAN II.

DROS bechadur buost farw,
 Dros bechadur ar y pren,
 Y dioddefaist hoelion llymion,
 Nes it orfod crymu'th ben ;
 Dwêd i mi, ai fi oedd hwnw
 Gofiodd cariad rhad mor fawr—

Marw dros un bron a suddo
Yn Gehenna boeth i lawr.

- 2 Dwêd i mi, a wyt yn maddeu
Cwympto ganwaith i'r un bai?
Dwêd a ddeui byth i galon
Nas gall gynnyg 'difarhau?
Beth yw pwysau'r beiau mwyaf
Wyt yn faddeu?—o ba ri' ?
Pa un drymaf yw fy mhechod
Ai griddfanau Calfari?
- 3 Arglwydd, rhaid i mi gael bywyd:
Mae fy meiau yn rhy fawr,
Fy euogrwydd sy'n cyd-bwyso
A mynyddau mwya'r llawr :
Rhad faddeuant, gwawria bellach,
Gwna garcharor caeth yn rhydd,
Fu'n ymdreiglo mewn tywyllwch,
'N awr i weled goleu'r dydd.

w.

712. *Y pererin yn yr anialwch.*

8. 7. D.—Jersey, Y. 63. Eifionydd, 170.

TYRED, Arglwydd, i'r anialwch

Yma buost ti o'r blaen,
Arwain fi, bererin eiddil,
A dy golofn niwl a thân ;
Dal fy ysbryd sy'n llewygu
Gan ryw ofnau o bob man ;
Yn dy allu 'rwyf yn gadarn,
Hebot ti nid wyf ond gwan.

- 2 Wrth dy orsedd bydd fy nhrigfan,
A dy orsedd unig yw,
Od oes dim tu yma i angeu,
Wna fy enaid marw'n fyw ;
Pechod, gofid, ac euogrwydd,
O bob natur, o bob gradd,
Syched am gael teimlo'th heddwch,
Sydd yr awr hon bron fy lladd.
- 3 O ! drugaredd pen Calfaria,
Sydd yn llawer mwy na'r byd,

Yma'n unig mae fy ngobaith
 Sefyll mewn anfeidrol lid,
 'Rwy'n ymwadu â'r oll a feddaf,
 Ac yn addef feddaf ddim :
 Iesu ei hunan yw fy haeddiant,
 Iesu ei hunan yw fy ngrym.

w.

713.

Golwg ar y nefoedd.

8. 7. D.—Moriah, A. 10. Tyddewi, Y. 57.

DACW'r ardal, dacw'r hafan,
 Dacw'r nefol hyfryd wlad,
 Dacw'r llwybr pur yn amlwg
 'R awrhon tua thŷ fy Nhad ;
 Y mae hiraeth yn fy nghalon
 Am fod heddyw draw yn nhref,
 Gyda myrdd sy'n canu'r anthem—
 Anthem cariad, "Iddo Ef."

- 2 Bynag beth a welodd llygad,
 Neu a deimlwyd îs y rhod,
 Bynag beth a glywodd clustiau,
 Neu beth bynag a all fod,
 Holl wrthddrychau'r ddaear isod,
 Mewn un funyd darfu ynghyd,
 Er pan ges yr olwg leiaf
 Ar Iachawdwr mawr y byd.
- 3 Mae fy hwyliau heddyw'n chwareu
 'N llawen yn yr awel bur,
 Ac 'rwy'n clywed swn caniadau
 Peraidd paradwysaidd dir ;
 Ffarwel haul, a lloer, a thrysor,
 Ffarwel ddaear, ffarwel ddyn ;
 Nid oes dim o dan yr wybren
 Ag sy'n fawr ond Duw ei hun.

w.

714.

Profiadau amrywiol.

8. 7. D.—Bohemia, 168. Hebron, 169.

'RWYF yn teimlo gwynt y deheu
 Yn anadlu awel bur,
 Ac yn ysgafn gario f'enaid
 Draw i fryniau'r Ganaan dir :

Aeth y gauaf garw heibio,
 Darfu'r oer dymhestlog wynt ;
 Na ddoed mwy'r cawodydd duon
 I fy mlino megys gynt.

- 2 Anhawdd yfed dyfroedd chwerwon,
 Er mai dyfroedd chwerwon iawn
 Ydyw haeddiant fy mhechodau,
 O foreuddydd glas hyd nawn ;
 Tro fy chwerwder yn felusdra,
 Tro fy ngwenwyn câs yn win ;
 Mi rof glod, mi ro'r gogoniant,
 I'th ddoethineb di dy hun.

w.

715. *Ymorfoleddu yn Nuw.*

8. 7. D.—Tyddewi, Y. 57. Dismission, 160.

ATAT, f'Arglwydd, dyrcha f'enaïd,
 Rhof f'ochneidiau ger dy fron ;
 Unrhyw atteb i'm griddfanau
 Fyth ni fedd y ddaear hon :
 Nid oes ond dy enw yn unig
 Ag a gynnwys lawn iachâd,
 Ac a goncra'm holl elynion
 Sy'n fy rhoddi dan eu traed.

- 2 Mae'm gofalon oll yn darfod
 Gynted caffwyf wel'd dy wedd ;
 A diflanu'n berffaith gwbl
 Y mae ofnau'r byd a'r bedd :
 Mae fy nhemasiynau creulon,
 Er mor aml oent o'r blaen,
 Megys cwmmwl tew'n myn'd heibio
 Yn dy bresennoldeb glân.

- 3 Mae fy nghalon yn ehedeg,
 Mae fy nymuniadau'n llu,
 Yn dihengu uwch troadau
 Haul a sêr y nefoedd fry ;
 Ac yn damsang pob cynnygion
 O ddymunol bethau'r llawr,
 Er mwyn meddu'r fraint sy 'nghadw
 I mi yn nhragwyddoldeb mawr.

w.

716. *Nerth a chynnaliæth yn yr anial.*

8. 7. D.—Llangan, y. 61. Dismission, 160.

TYRED, Iesu, i'r anialwch,
 At bechadur gwael ei lun,
 Ganwaith dd'rysodd mewn rhyw rwydau—
 Rhwydau weithiodd ef ei hun ;
 Llosg fieri sydd o'm cwmpas,
 Rho fi i sefyll ar fy nhraed ;
 Moes dy law, ac arwain drosodd
 F'enaïd gwan i dir ei wlad.

2 Manna nefol sy arnaf eisieu,
 Dwr rhedegog, gloyw, byw,
 Sydd yn tarddu o dan riniog
 Teml sanctaidd bur fy Nuw,
 Golchi'r aflan, canu'r Æthiop,
 Gwneyd yr euog brwnt yn lân ;
 Ti gei'r clod ryw fyrdd o oesoedd
 'Nol i'r ddaear fyn'd yn dân.

3 Ar dy allu rwy'n ymddiried,
 Mi anturiaf, doed a ddêl,
 Dreiddio trwy'r afonydd dyfnion,
 Mae dy eiriau oll dan sêl ;
 Fyth ni fetha a gredo ynot,
 Safodd un erioed yn ol ;
 Mi ä 'mlaen, a doed a ddelo,
 Graig a thylau, ar dy ol.

w.

717. *Llwybrau gras yn hyfryd.*

8. 7. D.—Tyddewi, y. 57. Vienna, y. 60.

MAE dy lwybrau cul yn hyfryd,
 Mae dy gwmni'n dawel, fwyn,
 Mae dy iau yn dirion, esmwyth,
 Tra dy hunan yn ei dwyn ;
 Mae dy feichiau'n rhyfedd ysgafn,
 Oll yn perthyn it sy'n hedd ;
 Fel y mêl gwnêst groesau diried,
 Angeu haerllug, dewr, a'r bedd.

2 Dyma'r llwybr a ddewisais,
 Etto 'rwyf heb 'difarhau ;

Disgwyl f'etifeddiaeth 'r ydwyf,
 Etto heb gael ei mwynhau;
 Cyfoeth mawr, heb fesur arno,
 Trysor mwy na'r moroedd maith,
 Welaf draw yn nghadw i mi,
 Hir brydnawn, ar ben fy nhaith.

- 3 Diange wnês i maes o Sodom,
 Ar y gwastad 'rwyf yn byw,
 Mae fy nghefn ar Gomorrah,
 F'wyneb tua gwlad fy Nuw:
 Fyny i'r bryniau 'rwyf am ddiange,
 Maes o sawr y mŵg a'r tân;
 Rho dy law, Dywysog bywyd,
 Tyn fy enaid yn y blaen.
- 4 Ffarwel deiau, ffarwel diroedd,
 A'r eilunod pena' erioed,
 Mi'ch tyngheda 'ngŵydd y nefoedd
 Na ddilynoch ol fy nhroed:
 Myn'd rwy'n llwm tua thir y bywyd—
 Ffon yn unig yn fy llaw;
 Mi a 'mlaen dros yr Iorddonen,
 Mae 'nghyfeillion anwyl draw.

w.

718.

Cariad at Grist.

S. 7. D.—Dismission, 160. Trefecca, 162.

PA'M 'rwy'n chwareu âg eilunod
 Sydd yn tori gwallt fy mben?
 Pa'm 'rwy'n edrych ar un gwrthddrych
 Gwerthfawrocaf îs y nen?
 Twyll yw'r cwbl wy'n adnabod,
 Twyll eu cariad, twyll eu llid,
 Ac nid gwell yw'm cariad innau
 Iddynt hwythau oll i gyd.

- 2 Gwrthddrych arall wyf am garu,
 Gwel'd ei degwch hyfryd wawr;
 Peidied da, a pheidied dynion,
 Peidied cyfoeth daear fawr;
 Peidient sefyll yn ei gysgod,
 Ciliwch, ciliwch, rhoddwch le,

Ni chaiff dim o dan y wybren
Rwystro f'enaïd ato fe.

- 3 Mi ddof at ei fwrdd yn ëon,
Cês fy ngwahodd ganddo'i hun,
Y mae yno basgedigion,
Y mae yno loyw win;
Y mae yno gwmni hyfryd,
Gwisgoedd gwynion i bob rhai,
Nid oes un heb wisg briodas,
Nid oes un yn berchen bai.

- 4 Mi gaf yno yfed cariad,
Ffrwyth gwinwydden nef y nef,
Yr un cariad nefol hyfryd
Ag oedd yn ei gwpan ef;
Cariad wna fyrdd o fyrddiynau
Mewn rhyw gwllwm cryf yn un,
Ac ä 'mlaen i dragwyddoldeb
Yn ei Ysbryd ef ei hun.

w.

719.

Duw yn unig noddfa.

8. 7. D.—Llangan, r. 61. Tyddewi, r. 57.

ATAT, Arglwydd, 'rwy'n troi 'ngwyneb,
Ti yw'm hunig noddfa lawn,
Pan fo cyfyngderau'n gwasgu—
Cyfyngderau trymion iawn;
Dal fi i fyny yn ngrym y tonau,
'Does ond dychryn ar bob llaw,
Rho dy help, Dywysog bywyd,
I gael glanio'r ochr draw.

- 2 Neb îs nef ond ti dy hunan
Ddeil i fyny f'enaïd gwan:
'Rwy'n diystyru'r holl greadigaeth
Fel peth diddim, tlawd, a gwan;
Ac os ti roi dy fendithion
I mi'r annheilyngaf ddyn,
Ti gai'n ol y cwbl roddaist,
I dy fynwes lân dy hun.

- 3 Ti gai 'mywyd, ti gai f'amser,
Ti gai'm doniau o bob rhyw;

P'odd y meiddiaf gadw mymryn
 O fendithion pur fy Nuw ;
 Ffrydia'r nefoedd wen i waered,
 Tyn garcharor caeth i maes,
 Fe gaiff nef a daear glywed
 Adsain gwardigol ras.

- 4 Ac am hynaf mi ymdröaf
 'Nawr yn ngallu mawr y nef ;
 Mae pob llwybr wedi ei gauad
 Ond y llwybr ato ef ;
 Mae allweddau nef ac uffern
 Acw'n hongian wrthei glun,
 Ato'r af yn mhob caledi—
 Ceidwad y truenus ddyn!

w.

720. *Hyder am fuddugoliaeth.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Edinburgh, 164.

F'ENAID, gwel i ben Calfaria,
 Draw ryfeddod fwy a' erioed ;
 Crëwr nefoedd wen yn marw,
 'R ddraig yn trengu dan ei droed ;
 Clywaf lais yn awr, dybygwn,
 Agor byrth y nefoedd fry ;
 F'enaid cân, fe ddarfu ofn,
 Prynwyd nefoedd wen i mi.

- 2 Tyr'd i fyny o'r anialwch,
 Wedi aros yno'n hir ;
 Sypiau grawnwin mawrion, addfed,
 Sy'n dy aros yn y tir ;
 Brysia i ryfel, gwisg dy arfau,
 Cymmer galon, mentra 'mlaen ;
 Ffordd nis colli, mae'n dy arwain
 Gwmmwl niwl a cholofn dân.

- 3 Ni all Amalec na Moab,
 'Nghyd â'r holl elynion hy',
 Wneuthur niwed im tra cadwyf
 'N agos at dy babell di ;
 Dan y cwmmwl mi arosaf,
 Yno hefyd bydd fy nyth,

Nes cael trigo mewn llawenydd
Yn y wlad a bery byth.

- 4 Gwnês y dewis goreu wnaethpwyd,
Dewis Brenin nefoedd wen
Yn Dad, yn Briod, ac yn Gyfaill,
Yn Frawd, yn Geidwad, ac yn Ben :
Cyfoeth mawr di-drai, di-fesur,
Sydd yn nghadw i mi'n stôr,
A bendithion, oll pe rhifid,
Megys tywod mân y môr.

w.

721.

Bywyd crefydd.

8. 7. D.—Diniweidrwydd. A. 11.

DYRO afael ar y bywyd,
Bywyd yw fy nghri o hyd ;
Na'd fi gario lamp neu enw
Heb yr olew gwerthfawr drud ;
Adeilad gref—y graig yn sylfaen,
Arglwydd, dyro i mi'n awr ;
Llanw'm henaid â dy gariad
Tra fwy'n teithio daear lawr.

722.

Hiraeth am ail ymweliad.

8. 7. D.—Bohemia, 168. Eifionydd, 170.

O ! FY Iesu, 'Mhriod anwyl,
Cofia eiddil gwael, dilun,
Sydd yn gŵyros bob munydyn
Sydd yn blino arno'i hun ;
Tro fy ngolwg at dy haeddiant,
A'th drugaredd ryfedd, rad ;
Rho dangnefedd yn fy mynwes,
Rho faddeuant yn dy waed.

- 2 Anfon un pelydryn tirion,
O dy orsedd ddisglaer fry,
Nes bo'r dydd yn siriol wenu
Ar ol noswaith dywyll ddu,
A fy enaid yn cael myned,
Fel aderyn bach o'r llawr,
Ar adenydd cariad cynnhes
I dy fynwes, Iesu mawr.

D. C.

723.

Cŵyn yr enaid mewn tywyllwch.

8. 7. D.—Jersey, Y. 63. Eifionydd, 170.

HIR ddisgwyliais am foreuddydd,

Etto tew dywyllwch sy

Yn parhau i'm hamgylchynu,

Oddi waered, oddi fry;

Beichiau trymion sy'n fy ngwasgu

Minnau'n egwan dan y groes;

Colli'th wyneb tirion, Arglwydd,

Sydd yn ychwanegu'r loes.

2 A ddaw gwawr ar ol y plygain,

Sy mor dywyll i mi'n awr?

A ddaw'm gwar i etto'n uniawn,

Sydd yn teimlo beichiau mawr?

A raid yfed chwerwach dyfroedd

Nag a yfodd un o fil,

Cyn fy lladd i lwybrau gwammal,

A fy nwyn i gadw'r cul.

D. M.

724.

Iesu Grist yn nerth mewn cyfyngder.

8. 7. D.—Dismission, 160. Edinburgh, 164.

WYNEB siriol fy Anwylyd

Yw fy mywyd yn y byd;

Ffarwel bellach, bob eilunod,

Iesu 'Mhriod aeth â'm bryd;

Brawd mewn myrdd o gyfyngderau,

Ffrynd mewn môr o ofid yw;

Ni chais f'enaid archolledig

Neb yn Feddyg ond fy Nuw.

2 Dyddiau blin fy mhererindod

Sydd ar ddarfod, yn ddilai;

Ffarwel yfed dyfroedd Marah,

I wlad arall rwy'n ncsau;

Teimlo f'enaid 'rwyf yn 'madael

A'r creaduriaid ar y llawr;

Ac mewn hiraeth am fyn'd adre'

I'r dedwydd dragwyddoldeb mawr.

M. R.

725. *Ymhyfrydu yn Nghrist a'i groes.*

8. 7. D.—Dolwar, y. 56. Esther, y. 53.

NI ddichon byd a'i holl deganau
 Foddloni fy serchiadau'n awr,
 A ennillwyd, a eangwyd
 Yn nydd nerth fy Arglwydd mawr;
 Efe, nid llai, a all eu llenwi
 Fythol ddiamgyffred Dduw;
 O! am syllu ar ei Berson
 Rhyfeddod pob rhyfeddod yw.

- 2 O! na chawn i dreulio 'nyddiau
 Yn fywyd o ddyrchafu ei waed,
 Llechu'n dawel dan ei gysgod
 Byw a marw wrth ei draed;
 Cario'r groes, a phara i'w chodi,
 Am mai croes fy Mhriod yw,
 Ymddifyru yn ei Berson,
 A'i addoli ef, fy Nuw.

726. *Cymdeithas â'i ddioddefiadau ef.*

8. 7. D.—Esther, y. 55. Dolwar, y. 56.

DIGON mewn llifeiriant dyfroedd,
 Digon yn y fflamau tân;
 O! am nerth i lynu wrtho,
 A phara byth yn ddiwahân:
 Ar dd'ryslyd lwybrau tir Arabia,
 Lle mae gelynion fwy na rhi';
 Rho gymdeithas dioddefiadau
 Gwerthfawr angeu Calfari.

- 2 Pan fo'm henaid fwyaf gwresog,
 Yn tanlyd garu'n fwyaf byw,
 Mae'r pryd hyny'n fyr o gyrhaedd
 Perffaith sanctaidd gyfraith Duw;
 O! am nerth i'w hanrhydeddu,
 Trwy dderbyn iachawdwriaeth rad,
 A'r cymmundeb mwyaf diddig,
 Yn hyfryd felus yn y gwaed.

- 3 Mae hiraeth arnaf am ymadael,
 Bob dydd ar y gwaedlyd faes,

Nid â'r arch nac Israel dirion,
 Ond â'm hunan-ymchwydd câs ;
 Cael dod yn hyf at fwrdd y Brenin,
 A'm gwahodd yno i eiste'n uwch,
 A minnau'n para'n wan ac eiddil
 Byth am garu yn y llwch.

A. G.

727.

Crist yn bob peth.

8. 7. D.—Dolwar, Y. 56. Esther, Y. 55.

NID oes wrthddrych ar y ddaear
 Leinw'm henaïd gwerthfawr, drud ;
 Fy unig bleser a'm dyddanwch
 Yw hyfryd wedd dy wyneb pryd ;
 Gwedd dy wyneb dyr y c'lymau
 A phob creadur ar y llawr ;
 A gwna enw câr a chyfaill
 Yn ddim er mwyn dy enw mawr.

- 2 Arogl'n beraidd mae fy nardus,
 Wrth wledda ar y cariad rhad ;
 Sel yn tanio yn erbyn pechod,
 Caru delw sancteiddhâd ;
 Tynu ymaith law a llygad,
 Ynghyd âg uchel drem i lawr ;
 Neb yn deilwng o'i ddyrchafu
 Ond fy Iesu, Frenin mawr !
- 3 O! am yfed yma beunydd
 O ffrydiau'r iachawdwriaeth fawr,
 Nes fy nghwbl ddisychedu
 Am ddarfodedig bethau'r llawr
 Byw dan ddisgwyl am fy Arglwydd,
 Bod pan ddelo'n effro iawn
 I agoryd iddc'n ebrwydd,
 A mwynhau ei ddelw'n llawn.
- 4 Rhyfeddu wnaif â mawr ryfeddod,
 Pan ddêl i ben y ddedwydd awr,
 Caf fy meddwl, sy yma'n gwibio
 Ar ol teganau gwael y llawr,
 Wedi ei sefydlu'n gyfan
 Ar wrthddrych n awr ei berson ef,
 A diysgog gydymffurfio
 A phur a sanctaidd ddeddfau'r nef.

A. G.

728.

Dymuniad am sancteiddrwydd.

8. 7. D.—Diniweidrwydd, A. 11. Eifionydd, 170.

LLWYBR cwbl groes i natur
 Yw fy llafur yn y byd ;
 Ei deithio wnaf er hyny'n dawel
 Ond i mi gael dy wyneb pryd ;
 Codi'r groes, a'i chyfri'n goron,
 Mewn gorthrymderau llawen fyw ;
 Ffordd unionaf, er mor arw,
 I ddinas gyfanneddol yw.

2 Addurna'm henaid â dy ddelw,
 Gwna fi'n ddychryn yn dy law
 I uffern, llygredd, a chnawdolrwydd,
 Wrth edrych arnaf yma a thraw ;
 O! am gymdeithasu â'r enw!
 Enaint tywalltedig yw
 Yn halltu'r byd, gan berarogli
 O hawddgar ddoniau Crist, fy Nuw.

3 O! rhwyga'r tew gymmylau duon
 Sy'n cuddio gwedd dy wyneb gwiw,
 Nid oes bleser a'm dyddana
 Ond yn unig ti, fy Nuw :
 Môr di-drai o bob trugaredd
 Yw'th iachawdwriaeth fawr ei dawn,
 Lanwodd ac a lifodd allan
 Ar Galfaria un prydawn.

4 Mae fy nghalon am ymadael
 A phob eilunod, fach a mawr,
 Am fod arni'n argraphedig
 Ddelw gwrthddrych uwch y llawr,
 Anfeidrol deilwng i'w addoli,
 Ei garu a'i barchu yn y byd,
 Bywyd myrdd o safn marwolaeth
 A gafwyd yn ei angeu drud.

A. G.

729.

Effeithiau adnabod Duw yn Nghrist.

8. 7. D.—Dolwar, Y. 56. Esther, Y. 55.

O! AM dreiddio i'r adnabyddiaeth
 O'r unig wir a bywiol Dduw,

I'r fath raddau a fyddo'n lladdfa
 I ddych'myigion o bob rhyw ;
 Credu'r gair sy'n dweyd am dano,
 Am ei natur sanctaidd, wiw,
 Yn farwolaeth i bechadur
 Heb gael lawn i'w gadw'n fyw.

2 Mae Duw anfeidrol mewn gogoniant,
 Er mai Duw y cariad yw,
 Wrth ei gofio i mi'n ddychryn,
 I mi'n ddolur ac yn friw :
 Ond yn mhabel y cyfarfod,
 Mae ef yno 'n llawn o hedd,
 Yn Dduw cymmodlawn wedi eistedd,
 Heb ddim ond heddwch yn ei wedd.

3 Yno mae fy mwyd a'm diod,
 Fy noddfa a'm gorphwysfa wiw,
 Fy meddyginiaeth a fy nhrysor--
 Tŵr cadarn anfethedig yw ;
 Yno mae fy holl arfogaeth,
 Yn ngwyneb fy ngelynion câs,
 Mae 'mywyd yno yn guddiedig
 Pan bw'y'n ymladd ar y maes.

4 Cael Duw yn Dad, a 'Thad yn Noddfa,
 Noddfa'n Graig, a'r Graig yn Dŵr,
 Mwy nis gallaf ei ddymuno
 'N ddiogelwch im mewn tân a dŵr,
 O hono ef mae fy nigonedd ;
 Ac yno trwy fyddinoedd af
 Hebdo, eiddil, gwan, a dinerth,
 Colli'r dydd yn wir a wnafl.

A. G.

730.

Anthem y gwardedigion.

S. 7. D.—Dismission, 160.

MAE angylion nef yn chwareu
 Eu telynau am eu braint ;
 Ond nis gallant hwy wrth ganu
 Gyrhaedd sw'n telynau'r saint ;
 Lygrodd pechod mo'r angylion,
 Chawsant hwy mo'r cystudd mawr ;

Canu am olchi, codi, a chadw,
Byth fydd anthem teulu'r llawr.

AN.

731.

Galar ar ol cyfeillion.

8. 7.—Lousanne, 159.

MAE 'nghyfeillion adre'n myned,
O fy mlaen, o un i un,
Gan fy ngadael yn amddifad,
Fel pererin wrtho'i hun.

- 2 Wedi bod yn hir gyd-deithio
Yn yr anial dyrys, maith,
Gormod iddynt oedd fy ngado
Bron ar derfyn eitha'r daith.
- 3 Wedi diange uwch gelynyon,
Croesau, a gofidiau fyrdd,
Maent hwy'n awr yn gwisgo'r goron,
Ac yn cario'r palmwydd gwyrdd.
- 4 Byddaf yn dych'mygu, weithiau,
Fry eu gwel'd yn Salem lân,
Ac y clywaf, ar rai prydiau,
Adsain odlau pêr eu cân.
- 5 Ond mae'r amser bron a dyfod
Y caf uno gyda hwy,
Yn un peraidd gôr diddarfod,
Uwch law ofn ymadael mwy.

E. E.

732.

Ceisio Duw.

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Hyder, 182.

CCHEISIAIS, Arglwydd, ddim ond hyny,
Dim ond treulio'm dyddiau i maes

I dy garu a'th ryfeddu,
Ac ymborthi ar dy ras:
Dyna ddigon:
'Cheisiaf 'nabod dim ond hyn.

- 2 Dal fy llygad, dal heb wŷro,
Dal ef ar d'addewid wir;
Dal fy nhraed heb gynnyg ysgog
Allan o dy gyfraith bur:
Boed d'orch'mynion,
I mi'n gysur ac yn hedd.

- 3 O! darfydded imi garu
 Unrhyw bleser îs y ne',
 A darfydded im fyfyrïo
 Ar un gwrthddrych yn dy le :
 Aed fy ysbryd
 Oll o'i fron yn eiddot ti.
- 4 Os rhaid dwyn y groes dymmhestlog,
 A'r cystuddiau sydd o'i hôl,
 O! gâd i mi, Iesu, orphwys
 Yna yn dy gynnes gôl :
 Yn mhob cystudd,
 Dwg fy meichiau oll dy hun.

w.

733. *Dyfnheroedd yr Iachawdwriaeth.*

8. 7. 4.—Peniel, 172. Alma, 179.

- R**WY'n dy garu er nas gwelais,
 Mae dy gariad fel y tân ;
 Nis gall nwydau cryfa'm natur
 Sefyll mymryn bach o'th flaen ;
 Fflam angerddol,
 Rywbryd ddifa'm sorod yw.
- 2 Pell uwch geiriau, pell uwch deall,
 Pell uwch rheswm goreu'r byd,
 Yw cyrhaeddyd perffaith gariad,
 Pan ennyno yn fy mryd :
 Nid oes tebyg
 Gras o fewn y nef ei hun.
- 3 Yno caf fi ddweyd yr hanes
 P'odd y dringodd eiddil gwan
 Trwy afonydd, a thros greigydd
 Dyrys, anial, serth, i'r lan :
 Iesu ei hunan,
 Gaiff y clod trwy eitha'r nef.
- 4 Nid oes yno ddiwedd canu,
 Nid oes yno ddiwedd clod,
 Nid oes yno ddiwedd cofio
 Pob cystuddiau fu yn bod ;
 Byth ni dderfydd
 Canmawl Duw yn nhŷ fy Nhad.

- 5 Dechreu canu, dechreu canmawl,
 Yn mhen mil o filoedd maith,
 Iesu, bydd y pererinion
 Hyfryd draw ar ben eu taith :
 Ni cheir diwedd
 Byth ar swm y delyn aur.

w.

734.

Concwest y gwaed.

8. 7. 4.—Tydvil, r. 64. Peniel, 172.

- N**ID fy nghoncwest yw 'ngorfoledd,
 Onid ê, ni feddaf ddim ;
 Yn fy ngwendid 'rwy'n ymfrostio,
 Ni ymfrostiaf yn fy ngrym :
 Ar dy goncwest,
 Addfwyn Iesu, 'rwyf yn byw.
- 2 Fe ddioddefodd angeu creulon—
 Poenus, chwerwaf, angeu'r groes,
 Ac fe goncrodd luoedd uffern
 Trwy ei ddwyfol, farwol loes :
 'Nawr gorphenwyd
 Iachawdwriaeth rad i mi.
- 3 Dyma pa'm 'rwyf heddyw'n canu,
 Dyma p'odd ces fy iachâd ;
 Nid wrth ymladd â mhechodau,
 Ond wrth goncwest pur y gwaed :
 Ni saif gelyn
 Fyth yn ngolwg Calfari.

w.

735.

Noddfa wrth orsedd gras.

8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.

- I**ESU, rhedaf at dy orsedd ;
 Dyma'r man fy enaid cadd
 Iechyd, pan yr oedd gelynion
 Duon, adgas, bron fy lladd :
 Nid oes noddfa
 Is y nefoedd ond dy hun.
- 2 Wrth dy orsedd di mae bywyd,
 Wrth dy orsedd di mae grym,
 Ac ni fethodd îs y nefoedd
 Ag a geisiodd genyt ddim,

Minnau, aflan,
Fentraf at orseddfa hedd.

- 3 Lliw fy meiau sydd o'r duaf,
Mae euogrwydd yn fy nhrin
Fel pe byddwn wedi'm tori
Maes o'th arfaeth di dy hun:

Rho drugaredd
D' unig gariad a'm iachâ.

- 4 Tyr'd am hyny, Iesu, 'n fuan,
Saf o blaid yr euog gwan,
Sy'n lluddedig gan gystuddiau
Dyfnion, trymion, yn mhob man:

Rho ddyddanwch,
Tra fwy'n teithio'r anial dir.

736.

Neb ond Iesu.

8. 7. 4.—Frankfort, 173. Peniel, 172.

DDAN dy aden y rhyfelaf,
Dan dy aden mae fy ngrym,
Dan dy aden y concweraf,
Ynte ni choncweraf ddim:
Neb ond Iesu
Fostia'm henaid tra fo byw.

- 2 Mae dy enw mor ardderchog,
Fel yn ngrym y storom gref
Llaesa'r gwyntoedd, llaesa'r tonau,
Dim ond im ei enwi ef;

Noddfa gadarn
Yw yn eithaf grym y dŵr,

- 3 Ffy tywyllwch du, digysur,
Pan y codo'i heulwen ef;
Gwedd ei wyneb sy'n gwasgaru
Holl gymmylau tewa'r nef:

Dedwydd, dedwydd,
Yw sy'n gwel'd dy wyneb cu.

- 4 Nid oes yno ddim yn eisieu—
Nac un pleser, nac un dawn,
Pan y byddech di dy hunan,
Fyth na boreu na plrydnawn;

Môr o gysur
Yw cael trigo yn dy wÿdd.

w.

737.

Ymbil am oleuni.

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Watford, x. 67.

NA'D i'r gwyntoedd cryf, dychrynlyd,
Gwyntoedd oer y gogledd draw,
Ddwyn i'm hysbryd gwan trafferthus,
Ofnau am ryw ddrygau ddaw :
Tro'r awelon
Oera'u rhyw yn nefol hin.

2 Gwna i mi wel'd y byd a'i stormydd
Yn diflanu cyn bo hir :

Doed i'r golwg dros y bryniau
Ran o'r nefol hyfryd dir :
Im gael llonydd
Gan holl derfysgiadau'r llawr.

3 Grym fy nwydau sy'n fy rhoeni,
Grym f'euogrwydd a fy mai :

Methu eilwaith peidio pechu,
Eilwaith methu 'difarhau :
I'm gwaredu,
O! na welwn foreu wawr.

4 Disgwyl 'rwyf trwy hyd yr hirnos,
Disgwyl am y boreu ddydd ;

Disgwyl clywed pyrth yn agor,
A chadwynau'n myn'd yn rhydd :
Disgwyl goleu
Pur yn nh'wyllwch tewa'r nos.

5 Daw, fe ddaw y wawr wen oleu,
Nes bo'r cwmmwl du yn ffoi,

Tarth a niwl yn cyd-ddiflanu
Ag oedd wedi cydgrynhoi :
Dyma'r oriau

'Rwy'n eu gweled draw trwy ffydd.

w.

738.

“Arnat, Iesu, boed fy meddwl.”

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Hyder, 182.

ARNAT, Iesu, boed fy meddwl,
Am dy gariad boed fy nghân ;

Dyged swm dy ddioddefiadau
 Fy serchiadau oll yn lân :
 Mae dy gariad
 Uwch y clywodd neb erioed.

2 O! na chawn ddifyru 'nyddiau
 Llwythog, dan dy ddwyfol groes,
 A phob meddwl wedi ei glymu
 Wrth dy Berson ddydd a nos :—
 Byw bob munyd
 Mewn tangnefedd pur a hedd.

3 Mae rhyw hiraeth ar fy nghalon
 Am ddiengu o dwrf y byd,
 A gwel'd dyddiau colla'i ngolwg
 Ar bob tegan ynddo 'nghyd :—
 Cael ymborthi
 Fyth ar sylwedd pur y nef.

w.

739.

Gweddi mewn ofnau.

8. 7. 4.—Hyder, 182. Watford, y. 67.

'R WYF yn haeddu (Arglwydd, arbed),
 Wialenodau heb ddim rhif :
 Y mae'm beiau duon, creulon,
 Wedi llanw fel y llif :
 Wael bechadur,
 'Rwyf yn griddfan wrth dy groes!

2 Ofni ddoe, ac ofni heddyw,
 Ofni foreu, ofni nawn,
 Caiff y gelyn sy'n fy mhoeni
 Rywbryd arnaf gongcwest lawn :
 A than ofni,
 'Rwy'n gogwyddo i ben fy nhaith.

3 At yr orsedd 'rwy'n appelio
 Wedi hollol golli 'ngrym ;
 Tlawd o fewn, a thlawd oddi allan,
 Iesu, bydd yn gymmhorth im :
 Dal fi i fyny
 Yn nhywyllwch dudew'r nos.

740.

Gorphwys wrth yr orsedd.

8. 7. 4.—Hyder, 182. Watford, r. 67.

W RTH dy orsedd 'rwyf yn gorphwys,
 Llefain arnat foreu a nawn,
 Am gael clywed llawn ddistawrwydd
 Ar f'euogrwydd tanlyd iawn :
 A thangnefedd
 Pur o fewn yn cadw'i le.

2 'Does ond gras yn eitha'i allu
 Ddaw â'm henaid idd ei le ;

'Does ond unig ras a'm ceidw
 O fewn muriau'i gariad ef:
 Uwch law dyfais
 Dyn a'i allu, mae ei rym.

3 Llef ddrylliedig gref y croesbren
 Sydd yn abl maddeu 'mai;

Llef y croesbren sydd yn abl
 Gwneyd i'm henaid 'difarhau :
 Ar Galfaria,
 Fynydd sanctaidd, mae fy ngrym.

4 Mi ddisgwyliaf yno'n dawel,
 Ac mi gredaf rywbyrd daw

Gwardigaeth i garcharor
 Bur oddi yno maes o law :
 Doed pan ddelo,
 Mi ddisgwyliaf nes ei dod.

w.

741.

Diangfa o'r caethiwed.

8. 7. 4.—Hyder, 182. Watford, r. 67.

R WYF yn haeddu (Arglwydd, arbed),
 Cael cystuddiau'r Aipht yn un ;

Ymgaledais yn dy erbyn,
 'Nawr 'rwy'n annheilyngaf ddyn :
 Er dy ogoniant,
 Dwg fi maes o'r tiroedd caeth.

2 Ffordd nid oes o waredigaeth
 Ond a agorwyd ar y pren—

Llwybr pechaduriaid euog
 Mewn i byrth y nefoedd wen :

Dyma'r gefnffordd,
Gwna i mi ei cherdded tra fwyf byw.

- 3 Nid myfi sydd yn rhyfela,
'Dyw fy ngallu penaf ddim ;
Ond mi rois fy holl ryfeloedd
I'r un godidoca'i rym :
Yn ei allu,
Minnau ddof trwy'r anial maith. w.

742. *Gweddi am fendithion yr iachawdwriaeth.*

8. 7. 4.—Hyder, 182. Ardudwy, y. 68.

DISGYN, Iesu, o'th gynteddoedd,
Lle mae moroedd mawr o hedd ;

Gwel bechadur sydd yn gorwedd

Ar ymylon oer y bedd ;

Rho i mi brofi

Pethau nad adnabu'r byd.

- 2 Rho oleuni, rho ddoethineb,
Rho dangnefedd fo'n parhau,
Rho lawenydd heb ddim diwedd,
Rho faddeuant am bob bai :
Triged d'Ysbryd
Yn ei deml dan fy mron.

- 3 Ynot mae fy iachawdwriaeth,
Ynte'n wir mi lwfrhawn ;
Ac mae'r poenau a ddioddefaist
Ar Galfaria'n berffaith iawn
Dros bechodau
'R pechaduriaid dua'u lliw.

- 4 Yn y ffynnon hon agorwyd
Yn dy ystlys ar y pren,
Rwyf fi'n dod, â'm gwisg yn aflan,
Idd ei chanu'n awr yn wen :
Mi ddof allan,
Fel yr eira ar y bryn. w.

743. *Gweddi am gynnalïaeth a nerth.*

8. 7. 4.—Hyder, 182. Watford, y. 67.

NA'D fi, Iesu, fyn'd yn w'radwydd
I ynfydion gwâg y byd ;

Na'd fy nwydau fod yn chwerthin
I d'elynion di ynghyd:

Gair o'th enau

Ddeil fy ysbryd llesg i'r lan.

2 Mil sy'n disgwyl, myrdd fydd lawen,

Wel'd fy enaid gwan dan draed;

'R hyn i mi fydd ddwfn archoll

Iddynt hwy sy'n llawn iachâd:

Ond mae d'allu

'N llawer mwy nag uffern fawr.

3 Ac er cryfed yw y maglau,

Er cadarned yw y swyn,

Er mor fynych tentasiynau,

Ac er gwaned wyf i'w dwyn,

Ni chaf golli

Dim o'r goron, dim o'r dydd.

4 Dychwel im gysuron gloyw

Fel y dyddiau goreu erioed;

Gâd im gerdded, fel yn fachgen,

Etto unwaith wrth dy droed;

A chael aros

Dan dy gysgwd nos a dydd.

744.

Gweddi am lwyr lankâd.

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Ongar, 184.

CUDD fy meiau rhag y werin,

Cudd hwy rhag cyfiawnder ne';

Cofia'r gwaed un waith a gollwyd

Ar y croesbren yn fy lle;

Yn y dyfnder

Bodd y cyfan sy ynwy'n fai.

2 Rho gydwybod wedi ei chanu

'N beraidd yn y dwyfol waed,

Cnawd a natur wedi darfod,

Clwyfau wedi cael iachâd;

Minnau'n aros

Yn fy ninas foreu a nawn.

3 Rho fy nwydau, fel cantorion,

Oll i chwareu'u bysedd cun

Ar y delyn sydd yn seinio

Enw Iesu mawr ei hun :

Neb ond Iesu

Fo'n ddifyrwch ddydd a nos.

w.

745.

Noddfa yn Nuw.

8. 7. 4. —Verona, 174. Tydfil, y. 64.

DARFU noddfa mewn creadur,

Rhaid cael noddfa 'nes i'r nef;

Nid oes gadarn le i mi orphwys

Fythol ond ei fynwes ef;

Dyma'r unig

Fan caiff f'enaïd wir iachâd.

2 Dyma'r euog, ofnus, aſſan,

Etto'n chwennych bod yn wyn,

Yn yr afon gymmysg liwiau

Dorodd allan ar y bryn :

Balm o Gilead,

Anghymmharol yw dy waed.

3 Dan dy aden cædwir f'enaïd,

Dan dy aden byddaf byw,

Dan dy aden y gwardir

Fi o'r beiau gwaetha'u rhyw :

'Rwyf yn gysgod

Rhag euogrwydd yn ei rym.

w.

746.

Crist yn trigo yn y galon.

8. 7. 4. —Hyder, 182. Watford, y. 67.

O ! NA bai cystuddiau f'Arglwydd,

Yn fy nglalon i gael lle—

Pob rhyw loes, a phob rhyw ddolur,

Pob rhyw fflangell gafodd e' :

Fel bai 'mhechod

Ildio'r dydd a myn'd i maes.

2 Ti dy hunan yno'n Frenin,

Ti dy hunan yno'n Dduw,

D'eiriau d'hunan yno'n uchaf—

D'eiriau gwerthfawrocaf ryw :

Ti wnai felly

Bydew du yn deml lân.

- 3 Yno gwna dy drigfan hyfryd—
 Trigfan croeshoeliedig Oen,
 Ac na chilia i maes oddi yno
 Tra fo anadl yn fy ffroen,
 Rhag i'm pechod
 Ffiaidd geisio dod yn ol.
- 4 O! 'sgrifena'n eglur, eglur,
 Mewn llyth'renau llawn i gyd,
 Bob rhyw sillaf bach o'th gyfraith
 Ar fy mynwes yma 'nghyd,
 Fel na anghofiwyf
 Fyth dy eiriau mawr eu pris.
- 5 Gwaed 'sgrifenodd ar y croesbren
 Gariad nerthol, dwyfol, rhad;
 Ni 'sgrifenir ar fy nghalon
 Fyth dy eiriau ond â gwaed:
 Dyma'r 'sgrifen
 Bery'n hwy nag pery'r byd.

w.

747. *Dedwydd waredigaeth yn y diwedd.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.

- P**AN bwy'n profi pleser yma,
 Buan rhaid im godi mhen;
 Nid oes le i mi ymddifyru
 Wrth un pleser is y nen:
 Caf ar fyrder
 Yfed hedd heb ddiwedd mwy.
- 2 Fe ddaw'm gwar i etto'n union,
 Heddyw sy'n ymgrymu i lawr—
 Byd ac angeu'n cludo arnaf,
 'R un diwrnod, feichiau mawr:
 Yn lle griddfan
 Mi gaf ganu maes o law.
- 3 Tyred, hyfryd foreu tawel,
 Tyred, hapus, ddedwydd, ddydd,
 Pan bo'r dorau pres yn agor
 I'r carcharor fyn'd yn rhydd:
 Rho arwyddion
 O fod hyny'n agoshau.

w.

748. *Cymdeithas â dioddefiadau Crist.*

8. 7. 4.—Hyder, 182. Ardudwy, r. 68.

O! NA byddai oriau 'mywyd
 Yn ymborthi ar oriau'th boen,
 Fel y gallwyf fi gydredeg
 A chystuddiau'r addfwyn Oen :
 Fe gai 'mhechod
 Felly'n fuan golli'r dydd.

2 Felly cawn gan f'enaid ddilyn
 Ei ofidiau hyfryd ef,
 Fel mae goleu'r dydd yn cadw
 Cwmni disglauer haul y nef :
 'Chai'm gorddiwes
 Gwmmwl du na thywýll nos.

3 Fel bo i'r dorf ddirif o feiau
 Wybod hyn yn ddinacâd—
 Yn mha glwyf, ac yn mha ofid,
 Yn mha archoll, mae'm hiachâd ;
 Fel y gallwyf,
 Heb hir oedi, fod yn lân.

749. *Ymddiried yn Nuw.*

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Llanilar, r. 69.

HEDDYW yw'r dydd 'rwy'n ofni syrthio,
 Diau heddyw yw efe ;
 Etto, sefyll 'rwyf, er gwaned,
 Trwy awdurdod mawr y ne' ;
 'Rwyf yn credu
 'R af dan ofni i ben fy nhaith.

2 Nid oes ond fy nghnawd yn ofni,
 F'ysbryd sydd yn cadw'i le,
 Ac ni fyn ef golli ei afael
 Ar addewid Brenin ne' ;
 Gair dy enau
 Bair im sefyll tra bo chwyth.

3 Y mae yn y gair leferaist
 Fwy o fywyd, fwy o ras,
 Nag sy o rym yn uffern dywyll,
 A'i byddinoedd cyfrwys, câs :

- Dywed sillaf,
 Dyna'r nef yn cario'r dydd.
- 4 Mi ddisgwyliaf, doed a ddelo,
 Deued boreu, deued nos,
 Deued corwynt, deued tymmhestl,
 Nes cael teimlo gwaed y groes :
 Gwel'd dy glwyfau
 Yw'r ddedwyddaf awr i mi.
- 5 Hyn yw'm nefoedd, hyn yw'm hawddfyd,
 Yn nhymmhestloedd oer y byd—
 Caf fyn'd dros y bryniau stormus,
 I gael gwel'd dy wyneb pryd :
 Fe ä heibio
 Sw'n y dymmhestl gref a'r gwynt. w.

750.

Llef y lluddedig.

8. 7. 4.—Hyder, 182. Iorddonen, Y. 66.

- W**RTH fy nghura gan y gwyntoedd,
 Wrth fy maeddu gan y don,
 Wrth fy nryllio yn erbyn creigiau,
 Blinais ar y ddaear hon :
 O! am ddyddiau
 Pan ddarfyddo pechu'n lân!
- 2 Yn y boreu'r wyf yn meddwl
 Cadwa'i'r llwybr hyd brydnawn ;
 Etto, gŵyro'n ddiarwybod
 'Rwyf oddi arno'n fuan iawn :
 Camsyniadau
 Fwyaf sydd yn llanw f'oes.
- 3 Mae fy nghwmp yn peri 'nghodiad,
 Mae gorthrymder uffern fawr,
 Oll yn peri im 'mofyn pleser
 Uwch a deimlwyd ar y llawr :
 O! hyfrydwch
 Paradwysaidd nefol dir!
- 4 O! ddedwyddwch anghymmharol !
 Disgwyl 'r ydwyf foreu a nawn,
 Am gael profi'm calon ffaidd
 O rasmusau'r nef yn llawn :

Tyred, Arglwydd,
Mae dy gwmni'n well na'r gwin.

w.

751.

Ymwarded mewn ofn.

†8. 7. 4.—St. Peter, 183. Llanilar, x. 69.

DACW uffern yn ei harfau,
Dyma bechod yn ei rym,
Dyma f'ofnau innau'n bygwth
Na allaf eu concwerio ddim:
Gallu'r nefoedd,
Tyr'd i waered, dyma'r awr.

2 Dadrys rwydau sydd heb rifo
Wedi eu taenu draw o mlaen;
Llosg pob gefyn sy'n fy rhwymo,
A dy ddwyfol nefol dân:
Gwna i garcharor
Heddyw gael ei draed yn rhydd.

3 Dysg y galon drist i chwerthin,
Dysg i'r mudan seinio cân,
Dysg yr ofnus gwan i gludo
Uffern fawr i lawr o'i flaen:
Dod wylofain
Yn ganiadau Calfari.

4 O! na roi'r winwydden hyfryd
Beth o'i ffrwythau i lawenhau,
Enaid flinodd gan och'neidio,
Enaid flinodd gan dristau:
Deued bellach—
Deued blodau, deued haf.

5 Llais y durtur doed i loni
Rhai na chadd ond gaua' 'rioed—
Mi, yr hwn ag sydd yn methu
Cael fy meiau dan fy nhroed:
Attal, Arglwydd,
Angeu nes cael gweled dydd.

6 Pe cawn gredu i ti farw,
A dioddef yn fy lle,
Ac i ti bwrcasu trigfan
I fy enaid yn y ne',

Byth ni phwyswn
Faint fy ngofid, faint fy ngwae.

w,

752. *Mwynhâd helaethach o heddwch.*

8. 7. 4.—Hyder, 182. Watford, x. 67.

DYMA'r pechod sydd yn gwasgu,
Hwn sy'n curo f'enaid gwan
Hwn sy'n rhwymo'm traed a'm dwylaw,
Yn fy rhwystro i ddringo i'r lan :
Dim nis dadrys
Ond galluoedd mawr y nef.

2 Weithiau mae yn ennyn gofid,
Weithiau mae yn myn'd â'm bryd,
Weithiau'n cludo fy meddyliau
Ato'i hun yn gryno 'nghyd :
Minnau'n disgwyl
Gwel'd y boreu o ryddhâd:—

3 Disgwyl y deheuwynt tawel,
Awel beraidd o'th fwynhau;
Weithiau disgwyl gwynt y gogledd
Argyhoeddiad am fy mai :
Cant rhyw hiraeth
Sy arnaf am gyfnewid lle.

4 Dyna'r man dymunwn drigo—
Wrth afonydd gloywon, llawn,
Sydd yn llifo o ddŵr y bywyd .
O las foreu hyd brydnawn,
Lle cawn yfed
Hyfryd gariad fyth a hedd:

5 Lle cawn wel'd yr hwn wy'n garu,
'R hwn fu farw ar y groes,
A myfyrio ar ei gariad
Yn dioddef angeu loes,
A chael gorphwys
Draw yn mhell o dŵrf fy mhla.

6 Yno cawn orchfygu ofnau,
Ag anadliad pur y nef :
Yno cawn goncwerio angeu,
A'i hen gelyn gydag ef :

Tyred, amser—

Tyred bellach, mae'n brydnawn.

w.

753. *Ymgeledd mewn tir sychedig.*

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Arduw, y. 68.

Y MAE syched ar fy ngha'on
Heddyw am gael gwir fwynhau
Dyfroedd hyfryd ffynnon Bethle'm—
Dyfroedd gloyw sy'n parhau :
Pe cawn hyny,
Mlaen mi gerddwn ar fy nhaith.

2 Y mae gwres y dydd mor danbaid,
Grym fy nwydau fel y tân,
A gwrthddrychau gwâg o'm cwmpas
Am fy rhwystro i fyn'd yn mlaen :
Rho i mi gysgod,
Addfwyn Iesu, ganol dydd.

w.

754. *Byw i Dduw.*

8. 7. 4.—Lewes, 177. Tydfil, y. 64.

N'AD fod genyf ond d'ogoniant
Pur, sancteiddiol, yma a thraw,
'N union nôd o flaen fy amrant,
Pa beth bynag wnelo'm llaw :
Treulio 'mywyd,
F'unig fywyd, i dy glod.

2 A phleserau o bob rhywiau
Wedi darfod oll i gyd ;
Cnawd a natur wedi marw,
A holl fwyniant gwag y byd :
Iesu ei hunan !
Bydded f'enaid iddo'n fyw.

3 O ! distewch gynddeiriog donau,
Tra fwy'n gwrando llais y nef ;
Swm mwy hoff, a swm mwy nefol,
Glywir yn ei eiriau ef :
F'enaid gwrando
Lais tangnefedd pur a hedd.

w.

755.

Ymgeledd ac arweiniad Duw.

8. 7. 4.—Tydfil, r. 64. Lewes, 177.

CHWI, ffynnonau bywiol hyfryd,

Craig agorwyd ar y pren,

I iachau archollion diriaid

Dynion aflan is y nen :

Dyma'r euog

Sydd mewn eisieu'r dyfroedd byw.

2 Duw! nid oes ond ti dy hunan

Ddaw â'm henaid llesg i'r lan,

Sydd yn suddo mewn dyfnderoedd

Dyfnion, tywyll, yn mhob man :

Gwna i mi gredu—

Creda a cherdded ar y môr.

3 Mae dy Ysbryd di yn fywyd,

Mae dy Ysbryd di yn dân ;

Fe sy'n dwyn yr holl fforddion

Cywir, sanctaidd, pur, yn mlaen :

Cyfarwyddwr

Pererinion, arwain fi.

756.

Gorfoledd yn Nuw.

8. 7. 4.—Verona, 174. Tamworth, 178.

WIRTH dy orsedd 'rwyf yn gorwedd,

Disgwyl am y ddedwydd awr,

Pan gaf glywed llais gorfoledd,

Pan gaf wel'd fy meiau i lawr :

Ti gai enw

'R fuddugoliaeth it dy hun.

2 Doed dy heddwch bryd y delo,

Mi ddisgwyliaf ddydd a nos ;

Annherfynol ydyw haeddiant—

Haeddiant pur dy angyelu loes :

Tyr'd yn fuan,

Mae dy hedd yn fwy na'r byd.

3 Bywyd perffaith yw'th gymdeithas,

Diliau mêl yw'th heddwch drud ;

Gwerthfawrocach yw dy gariad

Na holl berlau'r India i gyd :

Gwlad o gyfoeth,
Yw yn unig dy fwynhau.

w.

757. *Erfyniad am nodded Duw.*

8. 7. 4.—Hyder, 182. Ardudwy, x. 68.

GWLAD ddyeithr oddi cartref,
Ardal bell o dŷ fy Nuw,
Yn mhlith lluoedd o elynion
Chwerw, atgas, 'rwyf yn byw:
Pawb yn ceisio
Cael fy nghoryn dan eu traed.

2 Minnau weithiau'n digaloni,
Minnau weithiau'n ymgryfhau,
Weithiau'n ofni croesau trymion,
Weithiau'n ofni grym fy mai:
Bydd dy hunan
I mi'n gyfaill, O! fy Nuw!

3 Safed haul uwch ben Gibeon
Safed lleuad yn y ne',
Safed sêr, a'r holl blanedau;
'N llonydd heddyw yn eu lle;
Cyn y collo
F'enaid gwan baradwys well.

w.

758. *Yr un testyn.*

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Llanilar, x. 69.

MAE gelynion i mi'n chwerw,
Cedyrn ynt, a mawr eu grym;
Ond y rhai wy'n ofni fwyaf,
I ti, Arglwydd, nid ynt ddim:
Gair o'th enau
Gwympa fyrdd mewn muned awr.

2 Pa'm caiff hwnw unwaith brynaist
Ar Galfaria 'ngŵydd y ne',
Lechu mewn rhyw bydew tywyll,
Dwfn obry, i maes o'i le?
Pen y bryniau,
Mae fy llygaid yn fwynhau.

3 Draed lluddedig, dowch i fyny,
Ymestynwch, ddwylaw, 'mlaen:

Draw mae'r wobr, draw mae'r goron,
 Draw mae 'Mhriod hawddgar, glân :
 Ffarwel bellach,
 Chofiaf ddim ond pen fy nhaith.

w.

759. *Cadwedigaeth trwy allu'r nefoedd.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.

BOED fy mywyd oll yn ddiolch,
 Dim ond diolch yw fy lle ;
 Ni wna gwardigaeth ragor
 I greadur is y ne':
 Gallu'r nefoedd
 Oedd a'm daliodd i i'r lan.

2 Ar y dibyn bŷm yn chwareu,
 'Lawr fe aethai'm henaid gwan;
 Nid oedd bossibl i mi godi
 Byth o'r dyfnder hwnw i'r lan :
 Iesu! Iesu!
 Ti sy'n trefnu'r oll dy hun.

3 Rhaid oedd bod rhagluniaeth ddistaw,
 Rhaid oedd bod rhyw arfaeth gref,
 Yn fy rhwymo, heb im wybod,
 Wrth golofnau pur y nef :
 O Ragluniaeth!
 Ti sy'n trefnu'r ddaear faith.

4 Rhyfedd, Arglwydd, yw'th ddoethineb,
 Rhyfedd, Arglwydd, yw dy rym ;
 Nid oes is y nef liosog
 A all dy wrth'nebu ddim :
 Try'r greadigaeth,
 Ol a gwrthol, wrth dy air.

5 Dy air sy'n gwneyd y byw yn farw,
 Eilwaith gwneyd y marw'n fyw ;
 Dy air a greodd, ac sy'n cynnal,
 Y greadigaeth o bob rhyw :
 Ti dy hunan
 Ydyw bywyd maith y byd.

w.

760.

Deisyf ei myned yn ddydd.

8. 7. 4.—Verona, 174. Tydfil, y. 64.

GWEL'D dy gariad anorchfygol,
 Gwel'd dy chwerw angeu loes,
 Gwel'd dy ofal maith diflino
 Ata'i 'n gysson yn fy oes,
 Sydd yn dofi
 Grym fy nwydau cryfa'u rhyw.

2 O! na welwn ddydd yn gwawrio—
 Boreu hyfryd tawel iawn,
 Haul yn codi heb un cwmmwl,
 Felly'n machlud y prydawn:
 Un diwrnod,
 Goleu, eglur, boed fy oes;

3 Heb euogrwydd dudew, tywyll,
 Na dim nwydau ffaidd, croes,
 Nac un pleser sy'n cyfnewid
 Goleu ddydd yn dywyll nos:
 Ti a minnau—
 Dyna geisiaf tra bwyf byw.

4 Digon, digon fyddai hyný,
 Dim ond gwel'd dy wyneb pryd,
 A chael f'ysbryd llesg i ddringo
 Fry yn mhell uwch swm y byd,
 I ardaloedd
 Nad oes teimlo beth yw poen.

5 Nid oes geny' ond disgwyl wrthyt;
 Gwynfyd a gawn dy fwynhau;
 Ynot ti y mae fy nhrysor—
 Trysor bythol i barhau;
 O! n'ad i mi
 Edrych fyth ond tua'r nef.

761. *Hiraeth am gymdeithas gysson â Christ.*

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Hyder, 182.

BOED fy nghalon i ti'n deml,
 Boed fy ysbryd i ti'n nyth,
 Ac o fewn y drigfan yma
 Aros, Iesu, aros byth:

Gwledd wastadol

Fydd dy bresennoldeb im.

- 2 Awr o dy gymdeithas felus,
 Awr o wel'd dy wyneb pryd,
 Sy'n rhagori fil o weithiau
 Ar bleserau gwag y byd :
 Mi ro'r cwbl
 Am gwmpeini pur fy Nuw.

- 3 Dadrys, dadrys fy nghadwynau,
 Gâd i'm hysbryd fyn'd yn rhydd ;
 'Rwyf yn blino ar y t'wyllwch,
 Deued, deued goleu'r dydd :
 Yn y goleu
 Mae fy enaid wrth ei fodd.

- 4 Gwawrddydd, gwawrddydd yw fy mywyd,
 Gwel'd y wawrddydd, 'rwyf yn iach :
 Mi arosaf hyd nes delo,
 Daw, hi ddaw 'mhen gronyn bach :
 Tyred, tyred,
 Im gael gwel'd fy ngwlad fy hun. w.

762.

Gallu'r nef yn maeddu ofnau.

8. 7. 4.—Hyder, 182. Iorddonen, x. 66.

MAE fy ofnau fel y moroedd,

Oll yn gwasgu arna'i 'n un—

Ofni pechod, ofni angeu,

Ofni'm hunan, ofni dyn :

'Does a'm ceidw

'N dawel onid gallu'r nef.

- 2 Ac er lliaws mawr fy ofnau,
 Am a basiodd ac y sydd,
 Mwy 'rwy'n crynu rhag y cystudd :
 Ag wyf yn ddych'mygu fydd :
 Mi ymguddiaf
 Yn og'feydd tawela'r nef.

- 3 Gallu'r nef a dry bob ofnau
 Yn rhyw gonwest mawr didrai ;
 Gallu'r nef a dry fy nhristwch
 Yn llawenydd i barhau :

Minnau seiniaf

Ganiad newydd tra fwyf byw.

- 4 Os fy rhwydau oll a dori,
 Os fy nghadwyn dyni'n rhydd,
 Ac os troi'r tywyllwch dudew
 Sy'n fy n'rysu'n oleu ddydd,
 Ti gei'r cariad,
 Ti gei'r enw, ti gei'r clod.

w.

763.

Hiraeth am ryddid y nef.

8. 7. 4.—Verona, 174. Tydfil, r. 64.

TRIST o dan fy mhwn 'rwy'n gorwedd,

Disgwyl am y foreu wawr,

Pan fo'r arfaeth rad yn addfed

I gael tynu meichiau i lawr,

A chael profi

Rhyddid gwaredigol wledd :

- 2 Heb un pleser yn fy nhentio,
 Heb un ddelw'n myn'd â mryd—
 Trech na Satan, trech nag angeu,
 Trech nag uffern, trech na'r byd—
 Byw mewn ardal
 O lawenydd pur a hedd :
- 3 Hedd o fewn yn afon loyw,
 Lawn, redegog, bur o hyd
 A'r creadur a'i ogoniant
 Oll yn methu myn'd â mryd :
 Ysbryd cyflawn
 O awelon pur y nef.

- 4 Dyma'r man dymunwn aròs,
 O fewn pabell bur fy Nuw,
 Uwch terfysgoedd ysbryd euog;
 A themtasiwn o bob rhyw;
 Dan awelon
 Peraidd hyfryd tir fy ngwlad.

w.

764.

Gweddi am bresennoldeb Duw.

8. 7. 4.—Hyder, 182. Ongar, 184.

NID oes arnaf faich yn gorphwys,

Dim ond eisieu dy fwynhau ;

Nid oes arall dan y nefoedd
 All yn hollol fy iachau :
 Rho dy gwmni,
 Cyn im fyn'd i'r cefnfor glas,

2 Tyn yr ofn hen o farw
 Sydd yn llechu dan fy mron ;
 Rho i mi heddwch, rho orfoledd,
 Tra bwyf ar y ddaear hon :
 Na therfysged
 F'enaid gwan yn ngrym y dŵr.

3 Nid wy'n caru fy mhechodau,
 Poenau ydynt oll i gyd ;
 Hwnw sy'n fy mhoeni fwyaf
 Ag sy'n ceisio myn'd â mryd :
 Tor hwy'n fuan !
 Dyna finnau wrth fy modd.

4 Dyma'n gwbl fy neisyfiad,
 I mi gael bod yn dy gôl ;
 Er na theithiais etto nemawr,
 Na'd fi 'dynu hyny'n ol :
 Gwna i mi gadw
 'Ngolwg tua'r hyfryd wlad.

w.

765.

Gwaed Crist yn dal i'r lan.

8. 7. 4.—St. Peter, 193. Hyder, 182.

RWYF yn ofni temtasiynau,
 Nid wyf fi ond llesg erioed ;
 Mae'r un wana'n ddigon nerthol
 Fyn'd â'm henaid dan ei throed :
 Gwaed yn llifo
 Ar Galfaria a'm deil i'r lan.

2 Paid, fy enaid gwan, ag ofni,
 Nid rhyw ddrygau sy'n nesau ;
 Newydd da sy o dir y bywyd,
 Lle mae cariad yn parhau :
 Gwaed yn llifo, &c.

3 Er fod arnaf ofnau filoedd,
 Pan y delo'r drwg yn mlaen,

Fe allai caf fi nerth i sefyll
 Fel y graig yn nghanol tân :
 Gwaed yn llifo, &c.

- 4 Darfu ofni temtasiynau,
 Darfu ofni drwg i ddod
 Darfu ofni marwolaethau,
 A phob cystudd sydd yn bod :
 Gwaed yn llifo
 Ar Galfaria a'm deil i'r lan.

w.

766. *Gweddi am ffydd yn erbyn anghrediniaeth.*

8. 7. 4.—Hyder, 182. Ongar, 184.

Y MAE ofn yn fy nghalon,
 Gan mor lleied yw fy ngrym,
 Rhag ryw awr i'm temtasiynau
 Creulon i fy ngwneyd yn ddim :
 Nid oes gryfder
 Trwy fy ysbryd mewn un man.

- 2 Mae dyfnderoedd anghrediniaeth
 Wedi'm rhoddi'n llesg a gwan ;
 Pechod yn fy ngwneyd i ofni,
 Ofni yn fy rhwystro i'r lan :
 Gwna i mi gredu—
 Dyna'm henaid wrth ei fodd.

- 3 Oll o'm mewn nid oes ond t'wyllwch,
 Oll o'm mewn nid oes ond poen,
 Rhyw ddyeithrwch oer, digariad,
 At y croeshoeliedig Oen :
 O! na roddit
 I mi, Arglwydd, dy fwynhau.

- 4 Mae eiddigedd yn fy nghalon
 Weled cannoedd yn gyttûn,
 Oll i gyd mewn gwisgoedd gwynion,
 Ac yn canu i ti'n un :
 Yn y carchar
 Yr wyf finnau oll yn rhwym.

- 5 Mae mor bossibl i mi g'lymu
 Haul a daear fawr yn un
 Ag yw im ddyrchafu 'nghalon
 Fyny atat ti dy hun :

Gair o'th enau
A'th wna di a minnau'n un.

w.

767.

Gobaith diangfa.

8. 7. 4.—Verona, 174. Peniel, 172.

SEFWCH bellach, fy ngelynion,
Sy'n fy nghuro bron erioed ;
Dal'soch f'enaid yn amddifad,
Cawsoch f'ysbryd dan eich troed :
'Chydig oriau,
Dof o'ch rhwydau oll yn lân.

2 Mae fy Mhriod, mae f'Anwylyd,
'Nawr yn dangos i mi wlad
Nas gall dyfais temtasiynau
Fyth i syflyd dim o'm traed :
Mi af yno
Dyna'r man caf ddedwydd fyw.

3 Uwch y bryniau, uwch y gwyntoedd,
Uwch y stormydd mawrion cry',
Uwch cymmylau tew o d'wyllwch
Mae'r tawelwch hyfryd fry :
Mae fy nghysur,
Oll yn trigo uwch y byd.

4 Mi ddês yma i'r anialwch,
Byd o newyn, byd o wae,
Heb un achos, heb un neges,
Ond yn unig dy fwynhau :
Hyn ei hunan
Fydd fy ymgais tra bwyf byw.

w.

768.

Gweddi am nerth gras.

8. 7. 4.—Hyder, 182. Ongar, 184.

MAITH yw'r nos, a mawr yw'r t'wyllwch ;
P'odd y galla'i threulio i maes
Heb gael, Arglwydd, dy gymdeithas,
Nerth dy anorchfygol ras ?
Gormod gofid,
Gallu hebot yma fyw.

2 Mae fy mhechod yn fy erbyn
Fel y moroedd mawr eu grym,

Diluw cryf heb fesur arno,
 Nid oes a'i gorchfyga ddim :
 Tad tosturi,
 Rho gyfiawnder i mi a nerth.

3 Os dangosai'n eglur i mi,
 Dyna'r pryd i lawenhau,
 Fod dy lyfr wedi ei groesi,
 Ac nad oes yn aros fai,
 Cymmer feddiant
 Yna o honof oll yn lân.

4 Os agori im dy fynwes,
 I gael gwel'd y cariad llawn,
 Lifodd allan fel y moroedd
 Ar Galfaria un prydawn,
 Ti gei'r cwbl
 Roddaist i mi yn fy rhan,

w.

769.

Llef mewn digalondid.

8. 7. 4.—Hyder, 182. Ongar, 184.

LLAWN euogrwydd, llawn o ddychryn,
 Llawn o boen, yw f'enaid gwan ;
 Anghrediniaeth cryf sy'n haeru
 Byth na ddof oddi yma i'r lan :
 Balm yn Gilead,
 'N unig all wellhau fy nghlwyf.

2 Mi feddyliais yn y boreu
 Buaswn, amser maith cyn hyn,
 Wedi maeddu fy mhechodau,
 Ac yn canu ar Seion fryn :
 Swm y rhyfel
 Ydyw'r lle 'rwyf etto'n byw.

3 Weithiau, bron yr wyf a chredu
 Na ches etto effeithiol ras ;
 Credu bron mai fy mhechodau
 Yn y diwedd bia'r maes :
 Dwg fi, Arglwydd,
 Dwg fi o'r caethiwed hyny.

w.

770. *Nerth i fyned trwy yr anialwch.*

8. 7. 4.—Hyder, 182. St. Peter, 183.

ARGLWYDD! arwain trwy'r anialwch

Fi, bererin gwael ei wedd,

Nad oes ynof nerth na bywyd,

Fel yn gorwedd yn y bedd:

Hollalluog,

Ydyw'r un a'm cwyd i'r lan.

2 Colofn dân rho'r nos i'm harwain,

A rho'r golofn niwl y dydd;

Dal fi pan bwy'n teithio'r manau

Geirwon yn fy ffordd y sydd:

Rho i mi fanna,

Fel na bwyf yn llwfrhau.

3 Agor y ffynnonau melus

Sydd yn tarddu o'r Graig i maes;

'R hyd yr anial mawr canlyned

Afon iachawdwriaeth gras:

Rho i mi hyny,

Dim i mi ond dy fwynhau.

4 Pan bwy'n myned trwy'r Iorddonen—

Angeu creulon yn ei rym,

Ti est trwyddi gynt dy hunan,

Pa'm yr ofnaf bellach ddim?

Buddugoliaeth!

Gwna i mi waeddi yn y llif.

5 Ymddiriedaf yn dy allu,

Mawr yw'r gwaith a wnêst erioed;

Ti gêst angeu, ti gêst uffern,

Ti gêst Satan dan dy droed:

Pen Calfaria,

Nac aed hwnw byth o'm cof.

w.

771. *Gras yn gorchfygu.*

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Lewes, 177.

LLWCH wyf fi, o'r llwch y daethum,

Pryf yw 'mrawd, y ddae'r yw 'mam;

Etto'r wyf yn 'mofyn teyrnas

Ddisigledig, bur, ddi-nam:

Pryf y ddaear,

A ddaw hwnw i mewn i'r nef?

Dof, mi ddof trwy'r anial garw,

Dof er gwaetha'r moroedd glas;

Dof trwy'r cenllysg a'r tymhestloedd

Sydd yn curo ar fy ngras:

Am mai cadarn

Yw yr hwn 'rwyf yn ei gôl.

3 Fe ennynwyd ynof fflamau,

Tân mor hyfryd, tân mor gry',

Nid o'r ddaear daeth ei wreiddyn,

Cariad pur y nefoedd fry:

Awel beraidd

O fynyddau hyfryd ras.

4 Chwi, angylion, sydd yn edrych

Ar ei wyneb gwridog, gwyn,

Traethwch im pa fodd dechreuodd

Fflam mor berffaith bur a hyn:

Nef ei hunan

'Nynodd ynwy'i helpen bur.

w.

772.

Nerth y groes.

8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.

CYMMER, Iesu, fi, fel 'r ydwyf,

Fyth ni allaf fod yn well;

Dy allu di a'm gwna yn agos,

F'ewylllys i yw myn'd yn mhell:

Yn dy glwyfau

Bydda'i 'n unig fyth yn iach.

2 Mi ddiffygiais deithio'r crasdir

Dyrys, anial, wrthyf f' hun,

Ac mi fethais â choncwerio

O'm gelynion lleiaf un:

Mae dy enw

'N abl rhoddi'r cryfa' i ffoi.

3 Gwaed dy groes sy'n codi fyny

'R eiddil yn goncwerwr mawr;

Gwaed dy groes sydd yn darostwng

Cewri cedyrn fyrdd i lawr:

Gad im deimlo

Awel o Galfaria fryn.

- 4 Mwy yw d'eiriau ar y croesbren,
Geiriau gwerthfawr, geiriau drud;
Mwy yw'r sillaf leia' o honynt
Na'm holl ddyledswyddau i gyd:
Edrychaf yno:
Yno mae fy nerth a'm grym.
- 5 Clywed dy riddfanau chwerwon
Wna i'm henaid lawenhau;
Teimlo'th gariad wna i'm gelynyon
Cynddeirioca' i lwfrhau:
Yna, yna,
Mae fy nhrigfa fyth i fod.

w.

773. *Anian gras yn diystyru pob peth ond Duw.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Frankfort, 173.

DYNA p'am 'rwyf yn hiraethu
Beunydd tua'r nefoedd fry;

Oddi yno yr anadlwyd

Bywyd pur i'm henaid i:

P'odd gorphwysaf?

Rhaid i'm hysbryd fyn'd i'r lan.

- 2 Anian nef a dyr trwy rwystrau,
Anian nef a dyr trwy'r tân;
Ceidw'i gyrfa trwy'r creadur
At ei gwreiddyn pur yn mlaen;
Heibio i degwch,
At y tegwch gwir ei hun.
- 3 Nid yw harddwch maith y ddaear,
Harddwch o amrywiol ryw,
Tegwch disglaer y ffurfafen,
Ddim yn ochr Iesu 'm Duw:
Mae'n diflanu
'R holl greadigaeth wrth dy wedd.
- 4 Dirmygedig yw gogoniant
Oll a welais etto'n un,
Pan edrychwyf ar ogoniant
Fy Nghreawdwr mawr yn ddyn;

Diddim, diddim,
Oll a enwir ond efe.

w.

774. *Ffydd yn syllu ar wlad yr addewid.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Peniel, 172.

NID oes dim erioed a welwyd,
Nid oes dim a deimlodd llaw,
Dim a glywyd sôn am dano
O eitha'r de i'r dwyrain draw,
Yn ddigonol
Wneyd fy enaid lleſg yn llawn.

2 O! na ddoi'r amseroedd bellach
I mi gael mwynhau o hyd
Pethau leinw fy nymuniad,
Pethau nad ynt yn y byd:
Ni ddaw'r ddaear
Fawr a minnau byth yn un.

3 Mae fy enaid yn ehedeg
Ar adenydd ysgafn ffydd,
Ac yn syllu trwy'r eangder
Uchel, maith, at bethau fydd;
'Nawr mi welaf
Wlad o hedd yn agoshau.

4 Rhwng cymmylau duon, tywyll,
Gwelaf draw yr hyfryd wlad;
Mae fy ffydd yn llefain allan—
Dacw o'r diwedd dŷ fy Nhad:
Digon, digon!
Mi anghofia'm gwae a'm poen.

5 Y mae anghrediniaeth gadarn,
Pan bo'r goleu'n myn'd yn wan,
Yna'n haeru yn fy wyneb
Rhwystra'r t'wyllwch fi i'r lan:
Nid yw'r golofn
Ddan yn mhell yn nghanol nos.

6 O! gwasgerwch, dew gymylau,
I'r addewid rhoddwch le;
Nid i'r ddaear hon y'm ganwyd
Tragwyddoldeb yw fy lle:

'Nol tywyllwch,
Cod o'r diwedd foreu wawr.

W.

775. *Yn yr Arglwydd y mae fy nerth.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Peniel, 172.

MAE fy nerth i yn diffygio,
Ofni moroedd mawr o'm blaen,
Llynoedd ac afonydd dyfnion,
A mynyddau maith o dân :
Gras diderfyn,
Ddeil y gwan heb ofni dim.

2 F'enaid egwan, paid ag ofni,
'Dyw d'elynion bob yr un
Ond rhai eisoes wedi eu congro
Gan a wisgodd natur dyn :
Fe fyn weled
Pob rhyw elyn dan fy nhraed.

3 Nid all Satan â'i holl allu,
Ysbryd cyfrwys mawr ei rym,
Am ei fod o fewn y gadwyn,
Heb ei genad, wneuthur dim :
Hollalluog
Ydyw enw mawr fy Nuw.

4 Pa'm yr ofna'i 'meiau mawrion?
Trymach ydyw marwol glwy';
Mwy yw gair o enau f'Arglwydd
Na myrddiynau o honynt hwy :
Gwnaf, mi gredaf,
Rhued môr, terfysged tir.

5 Mi gaf deimlo chwant yn colli
Cyn yr elo'm haul i lawr :
Mi gaf flino ar fy mhechod
Cyn y codo'r foreu wawr :
'Rwyf yn foddlon
Rhwng y saethau nes dêl dydd.

6 Gwaith y nefoedd ydyw dioddef
Ynwyf nwydau croes eu rhyw,
Cenad Satan i'm cernodio,
Ac i'm cadw byth yn fyw :

Gras berffeithir
Yna pan b'wyf leia' ngrym.

w.

776. *Gweddi am weled tegwch Gwardwr.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Sicily, 180.

PWY gyf'rwydda wael bererin
'Ddod o'r anial maith i'r lan,
Sydd yn 'mofyn 'r hwn a hoffa
F'enaid egwan yn mhob man?
Nis gall seintiau,
Nac angylion i mi ddim.

2 Mi ddymunwn wel'd yn rhwygo
Holl gymmylau du y nef
I bechadur weled gronyn
O'i ogoniant hyfryd ef:
O! dadguddia
I mi ran o'th enw mawr.

3 Rhan o'th degwch a wna'n dywyll
Ddisglaer bethau gwyach y byd;
Is y nefoedd a ddiflana
Yn ngoleuni'th wyneb pryd:
Rai munydau,
Rho i mi brofi'r hyn sydd fry.

w.

777. *Edrych trwy ffydd ar y wlad well.*

8. 7. 4.—Frankfort, 173. Verona, 174.

O! FY enaid, gorfoledda,
Er mai tristwch sy yma'n llawn;
Edrych dros y bryniau mawrion,
I'r ardaloedd hyfryd iawn:
Uwch tymmhorol
Feddiant mae fy nhrysor drud.

2 Gwel tu hwnt i fyrdd o oesoedd,
Gwel hapusrwydd maith y nef;
Edrych ddeng mil etto 'mhellach,
Digyfnwid byth yw ef:
Tragwyddoldeb,
Hwn sy'n eiddo i mi fy hun.

3 'R wyf yn edrych ar y cwbl
Ag sydd yn y bydoedd draw,

Pethau pell yn bethau agos,
 Pethau fu yn bethau ddaw:
 Môr heb waelod
 O bleserau ddaeth i'm rhan.

4 Nid oes terfyn ar fy ngobaith,
 Cyrhaedd mae yn mlaen o hyd;
 Gyda'r Duwdod mae'n cydredeg,
 Dyddiau'r ddau sydd un ynghyd:
 Annherfynol
 Ydyw fy llawenydd mwy.

5 Anfeidroldeb maith ei hunan
 Sydd yn awr yn eiddof fi;
 Yn rhad y ca'dd ei rod-di i mi
 Ar fynyddoedd Calfari:
 Tyr'd yn fuan,
 Hyfryd haf o berffaith hedd.

w.

778.

Ymgysuro yn Nuw.

8. 7. 3.—Moldavia, 187. Neander, v. 70.

TI dy hunan yw fy Mhriod,
 Ti dy hunan yw fy Nuw;
 Ti dy hunan yw fy ngobaith
 A'm hapusrwydd tra fwy' byw:
 'Rwyf yn llawn, ddididig iawn,
 'Ddaliaf ragor ddim pe cawn.

2 Tyr'd greadigaeth, rhana'th gyfoeth,
 Peth i'r dwyrain, peth i'r de,
 A chais lanw awydd dynion,
 Gwna hwy'n ddididig yn eu lle:
 'Dall y byd lanw 'mryd,
 Dim ond cariad gwerthfawr, drud.

3 Nawr 'rwy'n darfod â marwoldeb,
 Holl bleserau cig a gwaed,
 Ac yn clywed plant afradlon
 Heddyw'n canu'n nhŷ fy Nhad:
 Blant y byd, dewch ynghyd,
 Cym'rwch ei bleserau i gyd.

4 Y mae genyf bleser ddigon
 Yn ngoleuni pur y nef;

'Rwyf yn bwyta pur ddanteithion,
 Dim ond edrych arno ef:
 Gwel'd ei wedd, profi ei hedd,
 Sydd yn rhyw dragwyddol wledd.

w.

779.

Yr un testyn.

8. 7. 3. — Wyddgrug, 185. Neander, x. 70.

YMNEILLDUWCH, bethau'r ddaear,
 Pethau natur, pethau'r byd;
 'Rwy'n dymuno peidio gwrando
 Ar eich holl ddeniadau 'nghyd;
 Unig un, uwch na dyn,
 Mae fy enaid wrtho 'nglŷn.

- 2 Doed y diluw i deyrnasu
 Etto unwaith fel o'r blaen;
 Dened amhrefn i gymmysgu
 Daear, awyr, dŵr, a thân:
 Dedwydd fi yn y lli',
 Tra fo'm Duw'n teyrnasu fry.
- 3 Colled pob blodeuyn hyfryd
 Ei holl degwch îs y rhod;
 Doed salwindeb ar bob wyneb
 Y creaduriaid sydd yn bod:
 Tegwch byd fydd ynghyd
 Oll yn wyneb Pryzwr drud.
- 4 Pe diffoddai'r heulwen ddisglaer
 Yn yr awyr deneu, las,
 A phe treuliai'r sêr y fflamiau
 Ynddynt sydd o dân i maes,
 Mi gaf fyw, gyda'm Duw,
 Mewn disgleirdeb heb ei ryw.
- Mi gaf fcd o flaen yr orsedd,
 Mi gaf ganu'r anthem bur,
 Pan ddarfyddo sôn am ddaear,
 Son am foroedd, son am dir:
 Dwyfol loes angyr'r groes
 Fydd y canu ddydd a nos.

w.

780. *Goruchafiaeth trwy ddilyn y blaenor.*

8. 7. 3.—Moldavia, 187. Holstein, 188.

Y MAE hiraeth yn fy nghalon
 Am gael teimlo hyfryd flas
 Congwest nwydau sydd hyd heddyw
 Yn gwrth'nebu'r nefol ras :
 Dyma ddawn hyfryd iawn,
 Wy'n ei 'mofyn foreu a nawn.

2 'Rwyf yn gweled bryniau uchel
 Gwardigaeth werthfawr lawn ;
 O! na chawn i eu meddiannu
 Cyn machludo haul brydnawn :
 Dyna'm llef tua'r nef ;
 Addfwyn Iesu, gwranddo ef.

3 Marchog yn dy freiniol allu,
 Gwisg dy gledd yn ngwasg dy glun,
 Estyn fraich, a thor elynion,
 Achub wael druenus ddyn :
 Gelyn llym ni saif ddim
 Fyth o flaen d'anfeidrol rym.

4 Minnau gerddaf drwy'r byddinoedd
 Ond it gerdded o fy mlaen ;
 Mae dy gamrau'n tori'r tonau,
 Mae dy gamrau'n diffodd tân :
 'Nol dy droed gwna im i ddod,
 Fy hyfrydwch mwya' erioed.

5 Cerdd yn mlaen, mae'm hofnau'n darfod,
 Ond dy weled di ger llaw ;
 Ond dychwelant mewn munydyn
 Os tydi a sefi draw :
 Gwna bob pryd i f'enaid drud
 Bwyso ar dy fynwes glyd.

w.

781. *Disgwyl am iachawdwriaeth.*

8. 7. 3.—Holstein, 188. Revel, 186.

Y MAE lluoedd Pharaoh'n canlyn—
 Beiau lliidiog, cedyrn, cry' ;
 Moroedd maith sy'n rhuo'u tonau,
 Rhwystrau creulon o bob tu :

Tyr'd yn mlaen, Iesu glân,
Ti bia'r dyfroedd mawr a'r tân.

- 2 Mi debygwn gwelai'r boreu,
Haul yn codi oddi draw,
Iachawdwriaeth rad yn nesu,
Hedd a phardwn yn ei llaw;
Y mae'r wawr, hyfryd awr,
Bron a thori maes yn awr.
- 3 Minnau ar y mur ddisgwyliaf,
Gwn na oeda dim o'i droed;
Ni w'radwyddwyd is y nefoedd
Neb ddisgwyliodd wrtho erioed:
Pan ddêl dydd, af yn rhydd
O'r hyn yn fy mhoeni sydd.

w.

782. *Cysgod yn y dydd blin.*

8. 7. 3.—Holstein, 188. Moldavia, 187.

WRTH dy ystlys rwyf am aros,
Wrth dy ystlys mae fy lle;
Yn dy fynwes mae fy lletty
Diogelaf is y ne':
Noddfa yw, byddaf byw
Dan gystuddiau o bob rhyw.

- 2 Caled yw dioddef cystudd
Mewn anialwch maith yn hir;
Methu teimlo pur ddiddanwch
Addewidion Canaan dir:
Ond fe ddaw, maes o law,
Sypiau peraidd oddi draw.
- 3 Ffarwel oll o dan yr wybren,
Mi wnes ddewis hyfryd, gwiw,
O drysorau uwch pob meddwl
Sy'n guddiedig yn fy Nuw:
Rhydd i lawr gawod fawr
Pan y delo'r gyfyng awr.

w.

783. *Gair o enau Duw.*

8. 7. 3.—Priscilla, 190. Gwahoddiad, y. 71.

GOLWG, Arglwydd, ar dy wyneb
Sydd yn codi'r marw o'r bedd;

Mae agoriad nef ac uffern
 Yna i'w deimlo ar dy wedd :
 Gair dy ras, pur ei flas,
 'Nawr a ddetgly 'nghalon gâs.

2 Arglwydd, danfon dy leferydd,
 Heddyw, yn ei rwysg a'i rym ;
 Dangos fod dy lais yn gryfach
 Nag all dyn wrthsefyll ddim :
 Cerdd yn mlaen, nefol dân,
 Cymmer yma feddiant' glân.

3 Tyred bellach, tyr'd yn ebrwydd,
 Ac anadla'r gwyntoedd cryf,
 Sydd yn nerthu'r pererinion
 I wynebu gelynion hyf :—
 Yn gwneyd grym Satan lym
 Mewn munydyn fyn'd yn ddim.

w.

784.

Y pererin yn yr anialwch.

8. 7. 3.—Rheidiol, 191. Gwahoddiad, y. 71.

RH O i mi yfed, 'rwy'n sychedig,
 Ddwr y ffynnon loyw, lawn,
 Darddodd allan o dy ystlys
 Ar Galfaria un prydawn :
 Gwaed fy Nuw, 'n unig yw,
 Ylch fy meiau dua'u rhyw.

2 Edrych arnaf mewn tangnefedd—
 Dy dangnefedd hyfryd, mae
 Fel rhyw afon fawr, lifeiriol,
 Yn ddiddiwedd yn parhau :
 Môr o hedd yw dy wedd
 Sy'n goleuo'r byd a'r bedd.

3 Maddeu fel y cyfeiliornais,
 Weithiau i'r dwyrain, weithiau i'r de ;
 Maddeu drachwant câs fy nghalon
 I ymado maes o dre' :
 Dwg yn ol f' ysbryd ffol,
 I dy dirion dawel gôl.

w.

785. *Pa ham y mae Duw yn pellhau?*

8. 7. 3.—Rheidiol, 191. Priscilla, 190.

BETH yw'r achos fod fy Arglwydd
 Hawddgar, grasol, yn pellhau?
 Yn guddiedig neu yn gyhoedd,
 Mae rhyw bechod yn parhau:
 Tyr'd yn awr, tor i lawr,
 Fy anwiredd fach a mawr.

2 Chwilia, f'enaid, gyrau'th galon,
 Chwilia'i llwybrau maith o'r bron,
 Chwilia bob ystafell ddirgel
 Sydd o fewn i gonglau hon:
 Myn i maes bob peth câs
 Sydd yn attal nefol ras.

3 'Nawr 'rwy'n gwel'd, y mae'n ehedeg
 Mewn i'm calon, ac i maes,
 Fil o bethau'n sy'n wrthwyneb
 I egwyddor dwyfol ras:
 Uffern lid ynt i gyd
 Sydd yn erbyn f'enaid drud.

4 Dyma ryfyg yn ei allu,
 Dacw anghrediniaeth fawr,
 Bob yn ail yn curo f'enaid,
 Yn cyttuno i'm cael i lawr:
 Dal fi i'r lan, 'dwyf ond gwan,
 Mi gaf goncwest yn y man.

5 Dal fi'n gadarn hyd nes delo
 Amser hyfryd o ryddhau,
 A chael, yn lle temtasiynau,
 Yn dragywydd dy fwynhau:
 Dyna'r pryd—gwyn fy myd,
 Derfydd fy ngofidiau i gyd.

w.

786. *Gweddi am brofi nerth y groes.*

8. 7. 3.—Rheidiol, 191. Iorddonen, y. 66.

TYRED, Arglwydd, â'r amseroedd
 Mae fy enaid am fwynhau—
 Pur dangnefedd heb dymhestloedd,
 Cariad hyfryd a didrai:

- Gwledd o hedd tu yma i'r bedd,
Nid oes ond dy blant a'i medd.
- 2 Rho i mi arwydd cryf, disigl,
Heb ammheuaeth ynddo ddim,
Gan nad beth fo arnaf eisieu,
Dy fod di yn Briod im :
Gwel'd fy rhan, ddeil i'r lan,
Yn mhob brwydr, f'enaid gwan.
- 3 Nid all dim o'r storom danbaid,
Nid all dim o'r gwyntoedd cry',
Guro i lawr yr enaid egwan
Welo'i drysor ynot ti :
Teimlo'th hedd, gwel'd dy wedd,
Goncra angeu tu yma i'r bedd.
- 4 Af ar hyd fy ffordd yn ddiddig,
Af ar hyd fy ffordd yn hy',
Teithia'r anial mewn gorfoledd
O hyd golwg atat ti :
D'eiriau di, melus cu,
Sydd yn ddigon i myfi.
- 5 Pan y collwyf wel'd dy wyneb,
Pan anghofiwyf waed dy groes,
Dyna'n dyfod, fel y diluw,
Dywyll, anial, ddyrys, nos :
Gradd o ffydd wed'yn sydd,
Dawel, deg, yn dod â dydd.

w.

787.

Hiraeth am ben y daith.

8. 7. 3.—Priscilla, 190. Gwahoddiad, y. 71.

ARGLWYDD, tyred â'r newyddion

Sydd yn gweithio llawenhau,

Ac aed heibio'r noswaith dywyll

O och'reidio a thristau:

I mi'n glir wel'd y tir

Brynwyd trwy ddioddefaint gwir.

- 2 Gâd i'm henaid lanio yno,
Y mae'r tonau'n fawr eu grym,
Ac ni all fy enaid ofnus
Ddal eu pwysau anferth ddim :

D'angeu drud, tra yn y byd,
Fydd fy nghysur oll i gyd.

- 3 O! na welwn gopa'r bryniau,
Mae f'Anwylyd yno'n byw;
'Rwyf yn caru'r gwynt sy'n hedeg
Dros fy Nghanaan hyfryd wiw:
Fedd y llawr ddim yn awr
Leinw le fy Arglwydd mawr.

w.

788.

Anhawsderau y daith.

8. 7. 3.—Priscilla, 190. Walworth, 189.

DA i mi fod yr addewid
Wedi ei rhoddi gan fy Nuw,
A bod gair o enau'r nefoedd
Uwch gelynyon o bob rhyw:
Ei addewid ef, gadarn gref,
Arwain eiddil gwan i'r nef.

- 2 Yr wyf bron a digaloni
Pan bwy'n gwel'd rhyw lwybr cul,
Rhwing rhyw greigydd serth dychrynlyd,
Lle tramgwyddodd llawer mil:
F'enaid gwan, yn y man,
Ddringa etto fynny i'r lan.

- 3 Bydda'i 'n synu ar rai oriau,
Pan dybygwyf nad oes dyn
Sydd yn teithio llwybrau newydd
Beunydd ond myfi fy hun:
Etto llu welaf fry
Fu gyfeillion i myfi.

- 4 Dyna'r pryd mae'n fwyaf cyfyng,
Pan bo gelyn ar bob llaw,
Un o'm hol am fy mradychu,
Un o'm blaen i'm hofni draw:
Etto i'r lan, f'enaid gwan
A thra Iesu i mi'n rhan.

w.

789.

RHAN II.

RHWNG Pihairoth a Baalsephon,
Tra bwyf byw mi gofia'r lle,

- Mewn cyfyngder eithaf caled,
 Gwaeddodd f'enaïd tua'r ne';
 Yn ddioed, dyma'n dod
 Waredigaeth fwya' erioed.
- 2 Aros ronyn, barwyd i mi,
 Ti gai weled cyn y nawn
 Fyrdd yn soddi yn y dyfnfor
 O elynion creulon iawn:
 Maes o law, gwynfyd ddaw,
 Ti gai ganu'r ochr draw.
- 3 Y mae dyfroedd Marah 'n chwerw,
 Fyth i'w hyfed ddydd a nos;
 Iesu! gwyddost ti beth ydyw
 Dwyn y bwysig, boenus, groes:
 Rho i mi wir gariad pur,
 Ffrwythau peraidd Canaan dir.
- 4 O! gwna i mi brofi sypiau—
 Sypiau peraidd rawn y wlad,
 Blas maddeuant pur a heddwch,
 Gwleddoedd hyfryd tŷ fy Nhad:
 Dyma hwy, 'r perlau mwy,
 Gloddiwyd yn ei farwol glwy.

w.

790.

Nerth yn Nuw a'i air.

8. 7. 3.—Priscilla, 190. Rheidiol, 191.

ARGLWYDD, edrych ar bererin,
 Sy'n myn'd tua'r wlad sydd well,
 Ac yn ofni swn llifogydd
 Wrth eu clywed draw o bell:
 'Dwyf ond gwan, dal fi i'r lan,
 Mi orchfygaf yn y man.

- 2 Ti gai'r enw, a'r anrhydedd,
 A'r gogoniant, yn y man,
 Am o ddyfnder maith trueni,
 I ti wared f'enaïd gwan:
 Nid oedd un ond dy hun
 All'sai wared aflan ddyn.
- 3 Mi af trwy fyddinoedd cryfion
 Yr estroniaid gwaetha'u rhyw,

Ond cael gweled fod o'm hochr
 Addewidion gwir fy Nuw :
 Congcro wnair, ar ei air,
 Y gelynion gwaethaf gair.

w.

791.

Noddfa yn Nuw.

8. 7. 3.—Moldavia, 187. Revel, 186

DYMA'r eiddil yn ymdreiglo
 At y ffynnon loyw rad;
 Dacw'r aberth pur yn gwaedu,
 Golch fy enaid yn y gwaed :
 Rhoddwyd briw i fy Nuw—
 Golchir beiau dua'u lliw.

2 Dinas noddfa gaed o'r diwedd
 Fry o fewn ystlysau'r nef,
 Ag nas gall fyth mo'r dialydd
 Dreiddio mewn i drothwy'r dref:
 Tŷ fy Nhad, dinas rad,
 A bwrcasodd dwyfol waed.

3 Minnau, bellach, orfoleddaf,
 Mae fy mywyd gwerthfawr iawn
 Wedi ei roddi 'nghudd i gadw
 Mewn Cyfryngwr perffaith lawn :
 Abl yw, mae yn Dduw,
 Ceidw f'enaid byth yn fyw.

w.

792.

Gweddi am nerth a chyfarwyddyd.

8. 3. 6.—Llannon, Y. 73.

IESU, 'Mrenin mawr, a'm Priod,
 Bydd wrth raid
 I mi'n blaid
 I orchfygu pechod.

2 Tra fwy'n trigo yr anialwch,
 Gwel'd yn wir
 D'wyneb pur
 Yw fy ngwir ddiddanwch.

3 Tua Salem euraidd arwain
 F'enaid llaith,
 Ar ei daith,
 Nes bo'm gwaith yn gorphen.

- 4 Iesu! eisoes êst â'm calon;
 F'enaïd cu'n
 Llechu sy'n
 Ddifrad rhwng dy ddwyfron.
- 5 Pâr im aros mwy'n dy freichiau:
 Boed fy nyth
 Ddedwydd byth
 Yn dy ddilyth glwyfau.
- 6 Pan bwy'n sengu llwybrau angeu,
 Rhag pob braw,
 Rho dy law,
 Dangos im dy glwyfau.

w.

793.

Mwy o gymdeithas â Duw.

7au. 6ll.—Gethsemane, 205. Newport, 201.

- A**RGLWYDD, ffoed cymmylau mwy,
 Grym euogrwydd damniol glwy';
 Rho i mi brofi'th ddwyfol hedd
 Afon bur tu yma i'r bedd,
 Fel y gallwyf ddydd a nos,
 Ymddigrifo yn dy groes.
- 2 Ffarwel bob peth yn y byd,
 Twyll a gwagedd ych i gyd:
 Y melusdra penaf gawn,
 Gwenwyn du sydd ynddo'n llawn:
 Iesu! 'does o nefol rin,
 Ond dy wleddoedd di dy hun.
- 3 Nid wy'n ceisio gan fy Nuw
 Heddyw hawddfyd o un rhyw;
 Rho i mi feddu'th Ysbryd cun—
 Llechu'n agos it dy hun,
 'Ti gai'm cynnal dan bob croes,
 Goleu ddydd neu dywyll nos.
- 4 Ac er lleied yw fy ngrym,
 Dan dy aden 'dofnaf ddim;
 Mymrym bach o'th gariad drud
 Sydd yn fwy nag uffern lid:
 Gwel'd dy wedd, a chredu'th waith,
 F'enaïd ddwg i ben ei daith.

- 5 F'enaïd, gwel Galfaria fryn,
 Yno congerwyd angeu'n llyn,
 Yno maeddwyd gallu'r bedd,
 Yno prynwyd dwyfol hedd:
 Y greadigaeth heddyw sy
 Dan awdurdod Iesu cu. W.

794. *Arweiniad trwy'r anialwch.*

7au. 6ll.—Gethsemane, 205. Berlin, 200.

- 'RWY'n diffygio ar fy nhaith,
 Hir yw'r anial dir, a maith;
 Drygau mawrion, ar bob llaw,
 Sydd o'r Aipht i'r Ganaan draw;
 Llewyrch niwl, a llewyrch tân,
 'N unig all fy nwyn yn mlaen.
- 2 Tyr'd o 'mlaen trwy'r dywyll nos,
 Dwg fi dros bob anial ffos;
 Dal fi i'r lan; O! na'd fi lawr;
 Serth yw'r graig, mae'r cwymp yn fawr:
 'Nol fy nghlwyfo, does iachâd
 Ond yn unig yn dy waed. W.

795. *Hedd o Galfaria.*

7. 4.—Aberafon, 209. Essex, 208.

- O Galfaria mae fy hedd,
 A fy mywyd;
 Ac oddi yno mae fy ngwledd,
 Nefol hyfryd:
 Ac o tan ei aden wiw
 Fyth arosaf,
 Ac mi ganaf tra fwyf byw,
 Haleluwia.
- 2 Ymddifyraf wrth ei groes,
 Yn fy mlinfyd,
 Ac mi gofia'i ddwyfol loes,
 Nerth fy mywyd;
 Yn mhob cystudd a phob gwae
 Ymfoddlonaf;
 Y mae'r diwedd yn nesau:
 Haleluwia.

- 3 Dedwydd wyf, mi ganaf mwy,
 Dydd sy'n gwawrio,
 Caf roi i'm gelynion glwy',
 Sy'n fy mlino ;
 Nes dod allan o bob pla
 Mi ddisgwyliaf,
 Ac ar fyrder canu wnafl,
 Haleluwia.

W.

796.

Ymgeledd yr efengyl.

7. 4.—Patmos, 210. Tiberias, A. 12.

IESU ! cymmer fi yn dy gôl,
 Rhag diffygio ;
 Na'd fy enaid bach yn ol,
 Sydd yn crwydro :
 Arwain fi trwy'r anial maith,
 Aml ei rwydau,
 Fel na flinwyf ar fy nhaith
 Nes myn'd adre'.

- 2 Rho dy heddwch dan fy mron—
 Ffynnon loyw :
 Ffrydiau tawel, nefol, hon
 Fyth a'm ceidw :
 Os caf yfed dyfroedd pur,
 Mi drafaelaf
 Fryniau ucha'r anial dir—
 Ni ddiffygiaf.

- 3 Gwedd dy wyneb siriol sy
 Yn gorchfygu
 Y gelynion creulon, cry',
 Oedd yn maeddu :
 Gwedd dy wyneb serchog yw
 Fy holl iechyd,
 Dyna alwaf tra fwyf byw
 I mi'n wynfyd.

W.

797.

“Byddaf hyfryd yn Nuw.”

7. 4.—Aberafon, 209. Llanfair, A. 13.

PE ai'r ddaear, fawr ei rhod,
 Lawr i'r dyfnder,

A phe'r cyfan arni'n bod
 A ddiddymer;
 Ar ei gariad dwyfol, pur,
 A'i drugaredd,
 Bydd fy ngobaith cadarn, clir,
 Hyd y diwedd.

2 Pe ai dynion, fawr a mân,
 Yn elynion,
 Ac ymddifad awn yn lân
 O gyfeillion;
 Un yw 'nghyfaill a fy Nuw—
 Frawd ffyddlonaf;
 Minnau, 'n farw ac yn fyw,
 Fyth a'i caraf.

3 Pe doi cystudd yn ei rym
 I fy mhrofi,
 Gwasgu'r eiddil gwan yn ddim,
 A'i orchfygu;
 Edrych wnawn i'r dwfn fedd,
 Ac ni'm syflid,
 Ond cael teimlo nefol hedd
 Fy Anwylyd.

4 Pe doi dae'r ac uffern fawr,
 Yn eu gallu,
 I daflu f'enaïd gwan i lawr,
 Sy'n llewygu;
 Os o dan ei aden wiw
 Caf ymguddio,
 Safai'r storom waetha'i rhyw
 Nes êl heibio.

w.

798.

Cyffes yr edifeiriol.

7. 4.—Patmos, 210. Tiberias, A. 12.

MYN'D a wnaſ, dan godi'm llef,
 A chyfadde'—
 Pechu wnes yn erbyn nef,
 O'th flaen dithau:
 Nid wyf deilwng fab i ti,
 Dad trugarog;

Rho le i mi yn dy dŷ
Fel gwas cyflog.

- 2 Bliniais, bliniais ar y wlad
Lle mae pechu ;
Am ddod adre' i dŷ fy Nhad
'Rwy'n hiraethu ;
Bydd dy hunan, Iesu mawr !
Yn fy nerthu ;
Na'd im roddi f'arfau i lawr
Nes gorchfygu.

AN.

799.

Mawl am arbediad.

7. 4.—Patmos, 210. Tiberias, A. 12.

RHYFEDD na buaswn 'nawr
Yn y fflamau,
Wedi cael fy nhorï i lawr
Am fy meiau :
Gan fy mod i heddyw'n fyw,
Mi rof deyrnged
O glod a mawl i'm Harglwydd Dduw
Am fy arbed.

- 2 Rhyfedd yw i Dduw erioed
Edrych arnaf ;
Mawr yw'm rhwymau i roi clod
I'r Goruchaf ;
Os ca'i 'nwyn i ben fy nhaith
Yn ddiangol,
Moli Iesu fydd fy ngwaith
Yn dragwyddol.

G. L.

800.

Gweddi am gymdeithas á Duw.

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

O ! TYRED, f'Anwlyd, fy Arglwydd yn ddyn,
I'preswylia mewn teml a godaist dy hun :
Dy lais sy mor beraidd, mor hyfryd dy wedd,
Dy olwg sy'n cōngero marwolaeth a'r bedd.

- 2 O ! na'd im i gwympo, nid ydwyf ond gwan,
Bydd rhyngwyf a'r saethau, a chynnal fi i'r lan,
Fe'th glwyfwyd di unwaith ar Galfari fry :
Oddi yno doed rhyddid yn unig i mi.

- 3 Boed cof am y mynydd, boed cof am yr awr,
Daeth ffrydiau o ystlys fy Arglwydd i lawr ;
Gwaed wedi ei gymmysgu â dwfr ynghyd,
Mwy gwerthfawr bob dafn o hono na'r byd.
- 4 Boed i mi'n hyfrydwch, o foreu hyd nos,
I ganu am gariad a choncwest ei groes—
Gogoniant ei berson, rhinweddau pob gras,
Trwy boenau ofnadwy yn ennill y maes.
- 5 Gâd i mi gael heddwch, y perl sy'n fwy drud
Na meddiant holl India'r gorllewin i gyd ;
Mae gradd o dangnefedd fy Iesu mor fawr,
Fe bwysa ei hunan y nefoedd a'r llawr. w.

801.

Nesau tua phen y daith.

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

MAE'm hymdaith dros fryniau i'r gwledydd tu draw
Mae'n diangc o'm golwg bob ardal ger llaw :
'Rwy'n gwel'd trwy addewid, lawn sicr a drud,
Y tiroedd bwrcaswyd cyn seiliad y byd.

- 2 Os melus oedd dechreu, mwy melus yr hedd
Pa nesaf cyrhaeddom i ardal y bedd :
Mae angeu, mae pechod, o'u bron yn gwanhau,
I diroedd y bywyd a ni'n agoshau.
- 3 Mae enw f'Anwylyd mor anwyl, mor fawr,
Hyfrydwch y nefoedd, hyfrydwch y llawr ;
Ni dderfydd ei garu, ni dderfydd ei glod,
Pan na byddo seren yn uchder y rhod. w.

802.

Gair ein Duw a saif byth.

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

FE ddarfu pob ofn, y gair ddaeth i maes
O arfaeth y nefoedd sy'n rym ac yn ras ;
Yr hyn ysgrifenyd yn llyfr y nen,
Pe uffern i'w erbyn, ddaw'n ddiau i ben.

- 2 Caiff trallod, a chystudd, a gwialen, a gwae,
Gwawd, ing, ac erlidiau, i guro fy mai ;
Caiff angeu ei hunan fy rhoddi yn rhydd
O'm cedyrn gadwynau cyn collwyf y dydd.
- 3 Y clod, a'r gogoniant, a'r gallu bob rhyw,
A redo fel moroedd i enw fy Nuw :

Y dechreu a'r diwedd, o'r ddaear i'r nef,
O ras ac o haeddiant ei hunan yw ef. w.

803. *Ymorphwys ar aberth y groes.*

11au.—Wareham, 213. Joanna, 214.

FY enaid, ymorphwys ar aberth y groes,
'Does arall a'th gyfyd o ddyfnder dy loes :
Offrymodd ei hunan yn ddifai i Dduw,
Yn haeddiant yr aberth mi gredaf caf fyw.

2 Mae munyd o edrych ar aberth y groes
Yn tawel ddistewi môr tonog fy oes ;
Mae llewyrch ei wyneb yn dwyn y fath hedd,
Nes diffodd euogrwydd a dychryn y bedd. w. E.

804. *Rhyfeddodau gras.*

11au.—Joanna, 214. Wareham, 213.

RHYFEDDOD, rhyfeddod i Brynwr y byd,
Roi 'i enaid yn aberth, yn daliad mor ddrud,
I godi pechadur o ddyfnder ei wae,
A'i ddwyn i ogoniant byth, byth, i barhau.

2 O bellder tragwyddol y gwelodd efe
Nad oedd gynnorthwywr i ddyn îs y ne' ;
Addawodd ei einioes, fe'i rhoddodd i lawr,
I gadw pechadur, ei gariad oedd fawr.

3 Ei ras a'i cymmhellodd yn wyneb y groes ;
Ei fraich a'i hachubodd yn nyfnder ei loes,
Cadd lawn fuddugoliaeth ar Galfari fryn,
Mewn gwendid gorchfygodd, ni ganwn am hyn. AN.

805. *Awydd gweled diwedd y daith.*

8au. 8ll.—Salome, 218.

WRTH gofio'r Jerusalem fry,
Y ddinas, preswylfa fy Nuw,
Y saint a'r angylion y sy
Yn canu caniadau o bob rhyw,
Ac yno mae 'nhrysor i gyd,
'Nghyfeillion a'm brodyr o'r bron ;
Fy nghalon sy'n brefu o hyd
Yn fuan am fyned i hon.

- 2 Fy enaid sychedig i sydd,
 Wrth deithio dros fryniau mor faith,
 Yn disgwyl yn dawel bob dydd
 Cyfarfod â diwedd fy nhaith ;
 Fel darfo fy ngofid a'm gwae,
 Fy nhrallod, fy mlinder, a'm poen,
 A dechreu'm gorfoledd di-drai—
 Caniadau tragwyddol i'r Oen.
- 3 Er gofid a blinder o hyd,
 A rhwystrau bob munyd o'r awr,
 Gelynon echryslon i gyd
 Sy'n curo fy ysbryd i lawr ;
 Fy enaid lluddedig a ddaw
 Trwy stormydd, trwy donau, trwy dân,
 Er gwaethaf pob dychryn a braw,
 I'm cartref tragwyddol yn lân.
- 4 Mi garaf f'Anwylyd o hyd,
 Fy Mhrynwr, fy Mhriod, a'm Pen ;
 O'r diwedd fe sugnodd fy mryd
 O'r ddaear i'r nefoedd uwch ben ;
 Gwyn fyd pe cawn orwedd yn awr
 Yn llonydd yn ngwaelod fy medd,
 Mi godwn ar doriad y wawr
 Yn fuan i weled ei wedd. w.

806.

Y goncwest ddiweddaf.

8au. 8ll.—Salome, 218.

PECHADUR wyf, f'Arglwydd a'i gŵyr,
 Pechadur a garwyd yn rhad ;
 Pechadur a gliriwyd yn llwyr
 Yn rhyfedd trwy rinwedd y gwaed ;
 Pechadur a orfu fyn'd trwy
 Ystormydd o ddyfroedd a thân ;
 Pechadur na orphwys byth mwy
 Nes dringo i'r nefoedd yn lân.

- 2 Y rhyfel o'n hochr ni sydd,
 Er cymmaint ein tuchan a'n cŵyn ;
 Pwy etto erioed gollodd y dydd
 Trwy waed yr Immanuel mwyn?

Fe ddrylliwyd fy Arglwydd yn friw
 Rhwng lleiddiaid ar Galfari fry;
 Wel bellach, fe'i molaf tra'n fyw,
 Fe brynodd y nefoedd i mi.

3 Pryd hyny caf glywed y gair—
 Y gair sydd felusach nag un,
 Yn seinio ffurfafen y nef
 O enau f'Anwylyd ei hun:
 "Dewch, blant bendigedig fy Nhad,
 Dewch, etholedigion i gyd,
 Meddiennwch y deyrnas yn rhad
 Bar'toed i'ch cyn seiliad y byd."

4 Y Baradwys af iddi cyn hir,
 Mae afon y bywyd yn hon,
 Yn llifo fel grisial yn glir,
 I ddiodi'r sychedig o'r bron;
 Mae hefyd yn nghartref fy Naf,
 Afonydd o laeth ac o fêl;
 Wel bellach, tuag yno mi af,
 A deued hi fel ag y dêl.

5 Fe'm cod i ben Nebo yn llyn,
 Caf weled Gwlad Caanan o'i bron,
 Y ddinas ces ganwaith cyn hyn
 Addewid o fyned i hon:
 Ac yma caf adael fy nghnawd
 'Lawr eilwaith i'r ddaear y bu,
 A'm suo yn mreichiau fy Mrawd
 I ganol Jerusalem fry.

w.

807. *Sychedig yw fy enaid am Dduw.*

5. 5. 6. 5. — Cysur, 219.

MAE 'nghalon yn friw,
 Mewn syched 'rwy'n byw,
 Am yfed o'r dyfroedd
 Sy'n nefoedd fy Nuw:
 O Arglwydd! fy Naf,
 Bryd, dywed, y caf
 Wel'd gwedd dy wynebpryd,
 Haul hyfryd yr haf?

2 Cof genyf y pryd
 Y buom ynghyd,
 Yn rhodio mewn cariad
 Uwch cyrhaedd y byd;
 Tyr'd, sathra y llu,
 Uffernol rai sy
 Yn attal fy enaid
 Rhag hedeg fry, fry.

3 Fy enaid dan wae
 Mewn syched y mae,
 Drachefn am brofi
 Dy hedd, a'th fwynhau;
 Duw ffyddlawn erioed
 Y cefais dy fod,
 Dy heddwch fel afon
 Yn dirion im dod.

w.

CYSTUDDIAU.

808. *Mwynhâd o Dduw mewn cystudd.*

M. H.—Babilon, 35. Spires, 33.

CYSTUDDIAU mawrion o bob rhyw
 Sydd yn y byd 'rwy'n awr yn byw ;
 Pan ddarffo un, daw'r llall yn glau,
 Ac felly 'nghystudd sy'n parhau.

2 Ond mwy na'm holl gystuddiau o'r bron
 Yw colli gwedd dy wyneb llon ;
 Dy absenoldeb, Iesu cu,
 'N rhyw ddirfawr boen i'm henaid sy.

3 Gronyn o'th hedd a'th gariad drud
 A ettyb fy nghystuddiau i gyd ;
 On'd rhyfedd iawn y rhinwedd sy
 Mewn lleied gradd o'r nefoedd fry ?

4 Rho nerth dy hedd, rho faeth dy ras,
 Nes myn'd yn lân o'r byd i maes ;
 Boddloni wnafl, O Arglwydd glân !
 I'm holl gystuddiau, fawr a mân.

w.

809. *Cystudd yn ffrwyth pechod.*

M. H.—Brynteg, T. 5. Melindwr, 32.

FY enaid, tua'r nefoedd hêd,
 A thaena'th galon yno ar led,
 A doed cystuddiau i mewn yn lli,
 Fe'u taflaf i dy fynwes di.

2 'Does unrhyw ofid, unrhyw boen,
 Na wasgodd ar yr addfwyn Oen ;
 Ac yn ei ofid ef, a'i gri,
 Mae holl esmwythder f'enaid i.

3 Mi wn mai 'meiau duon drud,
 Yw'r achos o'm cystuddiau i gyd ;
 Symmud fy mai, fe gwymp y ffon,
 O'th sanctaidd law y funyd hon.

- 4 'Does yn dy galon ond lleshâd,
 Maddeuant, hedd, a gwir iachâd;
 Cymmer dy ffordd—ynot yr wyf
 Yn credu 'nawr;—iachâ fy nghlwyf. w.

810. *Ymddattod oddi wrth y creadur.*

8 8. 8. —Nazareth, 43. Rhosyn Saron, Y. 8.

MAE brodyr i mi aeth yn mlaen
 Trwy ddyfnach dŵr a phoethach tân;
 Ac etto gorchfygasant hwy:
 'Dyw'r dyfroedd 'r aethum trwyddynt ddim
 Mewn lled a dyfnder, nerth a grym;
 Pa ham yr ofnaf finnau mwy?

- 2 Fy enaid, cred byth yn dy Dduw,
 Na fydd anfoddlon tra yn fyw;
 Yr ydwyf beunydd yn nesau
 I wlad mae cariad fel y môr
 Yn uno'r saint â'r nefol gôr—
 Tragwyddol gydsain bur ddidrai.

- 3 'Dwy 'nabod dim o'r nefol le,
 Ond gwyn fyd na fawn ynddo fe;
 'Rwy'n caru pawb o fewn y wlad:
 Y dymmer nefol fwyn sydd fry
 Yn awr ddymunwn genyf fi:
 Fy nghartref ydyw tŷ fy Nhad. w.

811. *Byr ysgafn gystudd.*

M. S. —Dyfrdwy, 63. Llandeilo, 71.

OS yw'n gofidiau yn y byd
 I bara hyd y diwedd:
 O fewn y nef fe dderfydd hyn,
 Troir tristwch yn orfoledd.

- 2 Pa fwyaf gawn o wres y dydd,
 Mwy yno fydd ein moliant;
 Cawn, yn lle'n cystudd byr a'n crwys,
 Dragwyddol bwys gogoniant.

- 3 Nis oedwn mwy nes dringo'n llawn
 I'r man y cawn breswyllo—
 I'r lan i ben y tawel fryn
 Mae miloedd yn disgleirio.

- 4 F'enaid blinedig yn eu plith
 Yn dawel byth caiff orphwys :
 'Nol teithio 'ngwres yr haul a'r dydd,
 Mor felus fydd Paradwys.
- 5 Pryd hyn pereiddia Duw o'r bron
 Holl chwerwon ddyfroedd Marah ;
 Pryd hyn y try pob chwerw nant
 Yn win i blant Jehofah.

w.

812. *"Ti ydwyt loches i mi."*

M. C.—St. Stephan, 78. Abbey, 87.

- O! ANGHREDINIAETH fawr ei grym,
 Ti roddest i mi glwy';
 Ond dwêd a fynost, credu wnafl
 Fod doniau'r nef yn fwy.
- 2 Fe'm golchir yn fy nghystudd trwm,
 Fe'm purir yn y tân ;
 Ac mi ddof allan, pan ddêl dydd,
 Wedi fy nghànu'n lân.
- 3 Anffyddlon i mi trodd y byd,
 Anffyddlon dynol ryw ;
 Ond 'rwyf yn rhedeg trwyddynt oll
 I fynwes bur fy Nuw.

w.

813. *"Edrych ar y pethau ni welir."*

7. 6. D.—Bremen, 112. Grafenberg, v. 34.

- MAE cwmwl mawr o dystion
 Yn iach yr ochr draw,
 I'n Harglwydd a fu'n ffyddlon
 Yn myd y poen a'r braw ;
 Yn ol eu traed dilynwn,
 Trwy dir y blinder maith ;
 Ar air ein Harglwydd pwyswn
 Nes dod i ben y daith.
- 2 Er myn'd trwy fflam a dyfroedd,
 Medd gair ein Iesu glân,
 "Ni'th foddur yn y moroedd,
 Ni'th losgir gan y tân :"
 Fe rydd lawn waredigaeth
 I'w eiddo cyn bo hir ;

Cânt seinio “Iachawdwriaeth”

O fewn i'r nefol dir.

T. J.

814.

Pren yn Marah.

7. 6. D.—Manheim, 111. Syria, Y. 38.

ER dod o hyd i Marah,
A'i ddyfroedd chwerw'u blas,
Mae'm Iesu i'w pereiddio,

Melusa hwynt â'i ras ;

Lle bynag byddo 'Mhrynwr,

Pob storm yn dawel fydd,

Pob gŵyr a wneir yn uniawn,

Pob t'wyllwch droir yn ddydd.

2 Os cyfyd gwynt tymmhestlog,

Os rhua tonau'r môr,

Mae'r hwn mae 'ngobaith ynddo

A'i enw'n gadarn Iôr ;

Yn nghanol pob rhyferthwy,

Gall Iesu, unrhyw awr,

A gair ostegu'r cyfan,

A gwneyd tawelwch mawr.

3 Beth bynag wnelo'n gerbyd,

Pan at ei blant mae'n dod,

Ai'r gwynt, ai'r tân, ai'r cwmmwl,

Er lles caiff iddynt fod ;

Ac er eu holl ammheuon,

A'u hofnau o bob rhyw,

Efe ei hun sydd ynddo,

A digon, digon yw.

4 'Rwy'n cofio'i felus eiriau—

Caiff pob peth îs y nef

Gydweithio er daioni

I'r rhai a'i carant ef ;

Trysorau o ddoethineb

I drefnu ynddo sydd,

Trysorau gras a chariad,

I wneyd pob rhwymau'n rhydd.

5 Yn holl drallodau bywyd,

Er dued fyddo'r nen,

Diogel ydyw'r angor
 Sydd fry tu fewn i'r llen;
 Mewn einioes, ac yn angeu,
 Fe ddeil, can's sicr yw;
 Ni chollir byth mo'r afael
 Nes myned yno i fyw.

R. O.

815.

Dilyn y praidd.

M. B. D.—Pererin, Y. 44. Eden, Y. 45.

PERERIN wy'n y byd,
 Ac alltud ar fy hynt,
 Yn ceisio dilyn ol y praidd—
 Y tadau sanctaidd gynt;
 I 'mofyn gwlad sydd well,
 Er bod yn mhell yn ol,
 Trwy gymmhorth gras, yn mlaen mi af,
 Dilynaf finnau'u hol.

2 Os rhaid ymdrechu dro,
 Milwrio, a dwyn y groes,
 A myn'd dan w̄g a gwawd y byd,
 Dros ennyd fer fy oes;
 Caf goron gyda'r saint,
 Tragwyddol fraint sy'n ol;
 Trwy gymmhorth gras, yn mlaen mi af,
 Dilynaf finnau'u hol.

D. J.

816.

Morio tuag adref.

6. 8.—Alexandria, 139. Dolgellau, Y. 48.

YMDEITHYDD wy'n y byd,
 Fel rhai o'm tadau gynt,
 Sy'n morio lawer pryd
 Yn erbyn llanw a gwynt:
 Mae 'ngolwg wiw tua'r hyfryd wlad
 Lle mae fy Nhad a'm ffryndiau'n byw.

2 Mae'r tonau lawer gwaith,
 A'r stormydd mawr eu stwr,
 Yn curo f'enaid llaith
 Nes byddo dan y dwr:
 Ond Iesu ddaw, ac yn y man
 Fe'm cod i'r lan â'i gadarn law.

- 3 Pan byddo awyr glir,
 'Rwy'n gwel'd trwy ddrych di-frêg
 Rai manau o Salem dir,
 A'm hetifeddiaeth deg :
 A'r olwg hon, trwy gwrs fy nhaith,
 Ddod f'enaid llaith i fyn'd yn llon.
- 4 Er bod y ffordd yn faith,
 A rhwystrau etto 'mlaen,
 Caf orphen ar fy nhaith,
 A glanio i Salem lân :
 Marwolaeth ddaw, caf fyn'd heb ble,
 Yn iach i dre' yr ochr draw.
- 5 Ac yno gwyn fy myd,
 Tu draw i'r byd a'r bedd ;
 Caf yno fyw o hyd
 Mewn hawddfyd ac mewn hedd,
 Yn canu'n bêr i'r Iesu mwyn,
 Am iddo'm dwyn i Salem dir. w.

817. *Ffydd yn yr addewid.*

6. 8.—Gwladys, 135. Alun, A. 18.

- M**AE 'm siwrnai yn y blaen,
 'Does diwedd ar fy nhaith,
 Nes glanio i mewn yn lân
 I dragwyddoldeb maith :
 Yr ochr draw fy nghartref yw,
 O fewn y wlad lle mae fy Nuw.
- 2 Ar ei addewid ef,
 Sydd fwy na geiriau dyn,
 Er holl gymmlau'r nef,
 Gorphwysaf fi fy hun :
 Fe'm deil i'r lan, a doed a ddêl,
 A ddaeth o'i enau sydd dan sêl.
- 3 Mi bwysaf ar ei air,
 A deued oll yn groes ;
 Fy noddfa unig yw
 Dan eithaf tywyll nos :
 Fe wawria'r dydd ; pob tro îs nen
 Ddaw âg addewid nef i ben.

- 4 Ar fyr mi fyddaf iach :
 Ni chaf fi glywed mwy
 Lais y gorthrymwyr cas,
 Eu gwawd na'u dirmyg hwy ;
 'Does swm na chri o fewn y wlad
 Lle mae fy Mhriod a fy Nhad.

w.

818.

Boreu braf ger llaw.

6. 8. —Alun, A. 18. Gwladys, 135.

- M**I wela'r cwmwl du
 Yn awr yn mron a ffoi,
 A gwynt y gogledd sy
 Ychydig bach yn troi :
 'Nol tymmhestl fawr, daw yn y man
 Ryw hyfryd hin ar f'enaïd gwan.
- 2 Ni phery ddim yn hir
 O'r ddu dymmhestlog nos ;
 Ni threfnwyd oesoedd maith
 I neb i gario'r groes :
 Mae'r hyfryd wawr sy'n codi draw
 Yn dweyd fod boreu braf ger llaw.

- 3 Mi welaf oleu'r haul
 Ar fryniau tŷ fy Nhad,
 Yn dangos i mi sail
 Fy iachawdwriaeth rad :—
 Fod f'enw fry ar lyfrau'r nef,
 Ac nad oes a'i dilêa ef.

- 4 Melus fel diliau mêl,
 A maethlon er iachâd,
 Yw holl geryddon nef,
 A gwialenodau 'Nhad :
 Pob croes, pob gwae, pob awel gref,
 Sydd yn addfedu'r saint i'r nef.

w.

819. *Dedwyddwch yn nghymdeithas Duw.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Tyddewi, r. 57.

- D**EDWYDD yw sydd yn dy glwyfau ;
 Nid rhyw ofnau yno sydd,
 Ond llawenydd, hedd, a chariad,
 Oll yn oll yn cario'r dydd :

Gwledd wastadol yw dy gwmni,
 Pell uwch law pob deall dyn,
 Ond y rhai a gadd ei phrofi
 Gan dy Ysbryd di dy hun.

- 2 Minnau'r noeth, a'r tlawd, a ddeuaf,
 Yn fy ofnau, yn fy mai,
 Ac heb fedr i ryfela,
 Chwaith na medr i edifarhau :
 Rho i mi nerth, a gras, a doniau,
 Rho i mi'r cwbl oll i gyd;
 Nid oes dim ond trysor dwyfol
 A all lanw dim o'm bryd.

w.

820. *Ystormydd yn puro yr awyr.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Trefecca, 162.

FEL y rhed llifogydd mawrion,
 Fel anadla'r awel gref,
 Bydded felly fy och'neidiau
 I ddyrchafu tua'r nef :
 Gwn nas gelli attal rhagof—
 Gwn nas gelli roi nacâd,
 O un fendith is y nefoedd
 Ag sydd i mi er iachâd.

- 2 Mae ystormydd mewn naturiaeth;
 Ca's goreuon byd y rhai'n—
 Cafodd seintiau a merthyron,
 Cafodd Iesu goron ddrain :
 Mae cydwybod fo mewn terfysg,
 Mae ysbrydoedd fo mewn poen,
 Wedi chwilio o gylch, o gwmpas,
 Yn llettya 'nghlwyfau'r Oen.

- 3 Uffern yn fy enaid euog
 Sydd, er bod y fflam yn gry',
 Yn fy ngyru at borth y bywyd,
 Trwy'r cymylau duaf sy';
 Tân y pydew a'm dihunodd,
 Tawch y fflam gynddeiriog, gref,
 Wnaeth i'm henaid, yn y storom,
 Ymafaelu'n llyn â'r nef.

w.

821.

Buddioldeb cystuddiau.

8. 7. D.—Tyddewi, Y. 57. Llangan, Y. 61.

MAE fy Nuw yn fy ngheryddu,
 Ond fy ngharu y mae ef;
 Ergyd ddoe, ac ergyd heddyw,
 Sydd i'm cofio am y nef:
 Nid oes awr o boen a dolur,
 Nid oes munyd fach nad yw
 Fel ffynnonau'n tarddu allan
 O dragwyddol hedd fy Nuw.

- 2 Etto, nid yw fy ergydion
 Ond ergydion ysgafn iawn,
 Ac awelon pur o gariad
 Sydd yn gymmysg â hwy'n llawn:
 Cariad, heddwch pur, a cherydd,
 A gydbblethwyd mewn un wê;
 Rhaff dair caingc yw sy'n fy nhynu
 Maes o'r ddaear tua'r ne'.

w.

822.

Gweddi mewn cystudd.

8. 7. D.—Bohemia, 168. Eifionydd, 170.

TAN y don yr wyf yn llefain,
 Mae mynyddau ar fy mhen;
 Haen ar haen sydd o gymylau
 Duon rhyngof fi a'r nen;
 Ni fydd rhan o'm cnawd na'm hysbryd,
 Tra bwyf yma fyth yn iach;
 Tyred, Arglwydd, a dadguddia
 Dy hunan i mi ronyn bach.

- 2 Codi'm llygaid 'rwyf i fyny,
 Edrych beunydd tua'r nef;
 Felly 'rwyf yn treulio'r oriau,
 Dim ond disgwyl wrtho ef:
 Dagrau ac och'neidiau trymion
 Yw fy mywyd yn y byd;
 Dim dybenion o riddfanau
 On' chaf wel'd dy wyneb pryd.
- 3 Mae fy nghalon wedi gwywo,
 Fel y ddae'r mewn sychder mawr,

Pan na byddo cafod hyfryd
 Yn dyferu arni i lawr:
 Mae'm meddyliau i gyd mewn terfysg,
 Ac yn ddyrys iawn yn gwau:
 Nid oes dyben ar fy nghystudd
 Ond yn unig dy fwynhau.

4 Ffynnon wyt o bob tosturi,
 Nid oes gwybod faint dy ras;
 Dy haelioni sydd yn cynnal
 Pob peth dan yr awyr las:
 Dal fy ysbryd gwan i fyny,
 Edrych ar y bryniau mawr
 Sydd yn pwyso ar fy nghalon,
 Ac yn ceisio'm doddi i lawr.

5 Edrych ar y pair 'rwyf ynddo,
 Na'd i'r fflamau mawr eu grym
 Sydd o'm cylch yn awr yn llosgi
 Wneuthur drwg tragwyddol im:
 O'wilydd, gwarth, a chroesau trymion,
 Sydd yn curo arna'i 'n un;
 Ac nid oes a'm deil i fyny
 Ond dy Ysbryd di dy hun.

w.

823.

Hyder pererin cystuddiol.

S. 7. D.—Dismission, 160. Edinburgh, 164.

DYFAIS fawr tragwyddol gariad
 Ydyw'r iachawdwriaeth lawn;
 Cyfammod hedd yw'r sylfaen gadarn,
 Yr hwn nis derfydd byth mo'i ddawn:
 Dyma'r fan y gorphwys f'enaid,
 Dyma'r fan y byddaf byw,
 Mewn tangnefedd pur, heddychol,
 Yn mhob rhyw stormydd gyda'm Duw.

2 Syfled iechyd, syfled bywyd,
 Cnawd a chalon yn gyttûn,
 Byth ni syfla ammod heddwch,
 Hen gyttundeb Tri yn Un:
 Dianwadad yw'r addewid,
 Cadarn byth yw cyngor Duw;

Cysur cryf sy i'r neb a gredo
Yn haeddiant Iesu i gael byw.

- 3 Bûm yn wyneb pob gorchymyn,
Bûm yn wyneb angeu glas ;
Gwelais Iesu ar Galfaria
Yn gwbl wedi cario'r maes :
Mewn cystuddiau 'rwyf yn dawel,
Y fuddugoliaeth sydd o'm tu,
Nid oes elyn wna i mi niwed ;
Mae'r ffordd yn rhydd i'r nefoedd fry.
- 4 Pethau chwerwon sydd yn felus ;
T'wyllwch sydd yn oleu clir ;
Mae'm cystuddiau i mi'n fuddiol,
Ond darfyddant cyn bo hir :
Cyfammod hedd bereiddia'r cwbl,
Cyfammod hedd a'm cwyd i'r lan,
I gael gwel'd fy etifeddiaeth,
A'i meddiannu yn y man.
- 5 Gwelais 'chydig o'r ardaloedd
Yr ochr draw i angeu a'r bedd ;
Synodd f'enaid yn yr olwg,
Teimlais annherfynol hedd :
Iesu brynodd i mi'r cwbl,
Gwnaeth â'i waed anfeidrol iawn ;
Dyma rym fy enaid euog,
A fy nghysur dwyfol llawn.

824.

RHAN II.

S. 7. D.—Bohemia, 168. Bavaria, 167.

WEDI cefnu pob rhyw 'stormydd,
A'r tonau mawrion oll ynghyd,
Tybiais fy mod yn y porthladd,
Tu draw i holl ofidiau'r byd :
“ O! fy Nhad,” medd f'enaid egwan,
“ A gaf fi ddyfod i dy gôl,
A chanu'n iach i bob rhyw bechod,
A'm cystuddiau i gyd ar ol?”

- 2 “ Ust! fy mhlentyn, taw, distawa,
Gwybydd di mai fi sydd Dduw ;

Ymdawela yn f'ewylllys,
 Cred i'm gofal tra f'och byw:
 Os rhaid ymladd â gelynion,
 Fi, dy nerth, fydd o dy blaid;
 Er gwaned wyt, cei rym i sefyll,
 A fi'n gymmhorth wrth bob rhaid."

3 Boddlaw'n ddigon, doed a ddelo,
 Ond dy gael i mi yn Dduw:
 Rhoist dy Fab i brynu'm bywyd
 Trwy ddiodef marwol friw;
 Mi lecha'n dawel yn ei gysgod—
 Yn nghysgod haeddiant dwyfol glwy';
 Darfyddaf byth âg oll sydd isod,
 Ac ymhyfydaf ynot mwy.

4 Edrych 'rwyf ar hyny beunydd,
 A hiraethu am y wawr,
 Pan y derfydd im â phechod,
 Ac y caf roi 'meichiau i lawr:—
 Y caf ddihuno ar dy ddelw,
 Pan gaf wel'd dy wyneb gwiw,
 Pan caf foli byth heb dewi,
 A bod yn debyg i fy Nuw.

5 Fy natur egwan sydd yn soddi,
 Wrth deimlo prawf o'th ddwyfol hedd;
 Ac yn boddi gan ryfeddod,
 Wrth edrych 'chydig ar dy wedd:
 O! am gorph, a hwnw'n rymus,
 I oddef pwys gogoniant Duw:
 Ac i'w foli byth heb dewi,
 A chydag ef dragwyddol fyw.

T. C.

825. *Ymguddfa yn y dydd blin.*

8. 7. D.—Bavaria, 167. Diniweidrwydd, 166.

IESU, cyfaill pechaduriaid,
 Dyro im i'th fynwes ffoi,
 Tra fo'r dyfroedd chwyrn yn llifo,
 A'r tymmhestloedd yn crynhoi;
 Cuddia fi, O Geidwad! cuddia
 Nes êl heibio'r stormydd blin:

Tywys f'enaïd tlawd i'r porthladd
Er mwyn d' enw mawr dy hun.

2 Noddfa arall nid oes genyf,
Pwysa'm henaïd arnat ti;
Paid a'm gadael im fy hunan,
Cymmhorth a chysura fi:
Cyfiawn ydwyt ti, a sanctaidd,
Minnau 'dwyf ond llwyr ammhur;
Drwg, a llawn o bechod ydwyf,
Tithau'n llawn o ras a gwir.

3 Gras digonol a geir ynot,
Gras i faddeu fy holl fai:
Boed i'r ffrydiau pur, iachusol,
Oddi wrth bechod fy nglanhau:
Profi maith rinweddau'th gariad
Gaffwy'n awr tu yma i'r bedd;
Wedi hyny, O! dwg fi'n dawel
I Gaersalem lawn o hedd.

c. w. (cyf.)

826.

Digon i bwyso arno yn angeu.

8. 7. D.—Bavaria, 167. Eifionydd, 170.

F'ENAID gwan, sefydla d'olwg
Ar yr Iesu'n unig nôd;
Nid oes arall dâl ei geisio,
Nac i bwyso arno'n bod:
Câr ef nes anghofio'th ofid,
Yma ar y ddaear ddu;
Câr nes i'th serchiadau hedeg
Ato i Gaersalem fry.

2 Câr yr hwn a fedr wared,
Ac ymddiried iddo ef;
Cred, ac edrych i'r addewid
Am drysorau rhad y nef:
Cyfoeth can mil gwell na'r ddaear
Sy'n ei eiriau glân i gyd:
Cyfoeth gwell na'r greadigaeth
Im yw gwedd ei wyneb pryd.

3 Cyfoeth yn yr anial garw,
Elw 'nglyn wylofain yw;

Dyffryn galar try'n llawenydd,
 Rhydd yn angeu fodd i fyw :
 F'enaid, edrych i Galfaria,
 Cofia am riddfanau'r ardd,
 Nes bo'n ddim dy holl deganau
 Byth yn ngwedd ei wyneb hardd.

AN.

827.

Cysur o Galfaria.

S. 7. D.—Bavaria, 167. Bohemia, 168.

WELA'i neb o'm holl gyfeillion
 A ddaw'n dawel gyda mi,
 Ac a ddeil fy mhen i fy ny
 Yn nyfnderoedd angeu du:
 Cloddiwyd Maen mewn arfaeth gadarn,
 Draw, ryw oesoedd cyn fy mod,
 Hwnw ddeil fy mhen i fy ny,
 Fel na syflir dim o'm troed.

- 2 Trof fy wyneb i Galfaria,
 Yno gwelaf gysur llawn ;
 Gwelaf yno un yn marw,
 Ac yn talu perffaith iawn :
 Dim ond golwg ar y Meichiau
 Ddaw â'm henaid llesg i'r lan,
 Ac a bair i'm holl elynion
 Golli eu gafael yn y fan.
- 3 Ffarwel, ddaear, a'i thrysorau,
 Myn'd yr wyf tua thir fy ngwlad ;
 Wynneb Iesu yn yr afon
 Sathra Satan dan fy nhraed :
 Gwel'd yr Arch a'r Drugareddfa—
 Iesu mawr, y canol Wr,
 Wna i'm henaid innau waeddi,
 "Buddugoliaeth" yn y dwr.
- 4 Gair o enau'r Nef ei hunan
 Sydd yn eisieu arnaf fi ;
 Gair a godo'm henaid eiddil
 'Nawr i'r lan o'r pydew du ;
 Gair a doru faglau filoedd,
 Ac a'm rhoddo ar fy nhraed ;

Gair a wnelo i mi'n groyw
 Ganu am iachawdwriaeth rad.

- 5 Fel y moroedd mae'th drugaredd,
 Annherfynol yw dy ras;
 Anchwiliadwy yw dy gariad
 I'r pechadur gwaela' i maes:
 O'r dyfnderoedd codaist finnau
 Yn dy freichiau lawer pryd,
 Ac a wnest i'm henaid ganu
 'Ngwyneb gorthrymderau'r byd.

AN.

828. *Duw yn goleuo y llwybr.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Peniel, 172.

MI ês trwy afonydd dyfnion,
 Gwyllta'u natur îs y nen,
 Pan oedd tonau mawr yn rhuo,
 Fel y moroedd, uwch fy mhen:
 Ti dy hunan
 Oedd a safodd o fy mhlaid.

- 2 Croesau geirwon sydd yn felus;
 Pan yr elo yn brydnawn,
 Dyfnder galar sydd yn esgor
 Ar lawenydd hyfryd iawn:
 O! am weled
 Heno dawel foreu wawr.
- 3 Y mae hiraeth yn fy nghalon
 Heddyw am gael gwel'd y dydd
 Caffo fy nghadwynau 'u tori.
 A fy enaid fyn'd yn rhydd:
 Yn lle rhyfel,
 Dim ond sw'n telynau hedd.

W.

829. *Hindda ar ol y ddryc-hin.*

8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.

AR ddisgwylfa uchel gribog
 Disgwyl 'rwyf er's hir brydnawn,
 Edrych am yr hindda hyfryd
 'Nol cawodydd geirwon iawn,
 Ac i'm hysbryd,
 Trwy'r cymylau, wel'd y wlad.

2 Gwlad o heddwch, gwlad o sylwedd,
 Gwlad o gariad pur didrai ;
 Gwlad o wleda'r pererinion,
 Ar lawenydd i barhau:
 Dacw'r ardal
 Mae 'nghysuron oll i gyd.

3 Aed y nos derfysglyd heibio,
 Doed y boreu cyn bo hir,
 Pan y caffo'm henaidd wleda
 Yn y Ganaan hyfryd bur,
 Gyda myrddiwn
 O'i rai anwyl, ffyddlon, ef.

w.

830. *Gwardigaeth ar law Duw yn unig.*

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Ardudwy, Y. 68.

NI thâl im gyfadde' meiau
 'N unlle ond o flaen y ne':
 Duw maddeugar, Tad tosturi,
 Duw anfeidrol yw efe :
 At ei orsedd,
 Deuaf dan fy nwf'n bla.

2 On'd oes ganddo ras i achub,
 Ffarwel achub îs y rhôd ;
 Nid oes etto ddyn dosturiodd
 Fel tosturiodd ef erioed :
 Gwardigaeth
 Sydd yn unig ar ei law.

3 Gorwedd ar fy ngwely cystudd—
 At y pared trof fy mhen—
 Griddfan 'r ydwyf, ac och'neidio,
 Wylo tua'r nefoedd wen :
 Yn y diwedd,
 F'allai caf fi deimlo hedd.

w.

831. *Gwenau Duw yn dirymu cystudd.*

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Hyder, 182.

CHWILIO am danat, addfwyn Arglwydd,
 Mae fy enaid, yma a thraw ;
 Teimlo 'mod yn berffaith ddedwydd
 Pan y byddi di ger llaw:

Gwedd dy wyneb
Yw fy mywyd yn y byd.

- 2 Heddwch perffaith yw dy gwmni,
Mae llawenydd ar dy dde';
Ond i ti fod yn bresennol,
Pob peth sydd yn llanw'r lle:
Ni ddaw tristwch
Fyth i'th gwmni tra fo nef.
- 3 Yn y ffwrnes danllyd, greulon,
Os tydi a ddaw yn mlaen,
'Does ond heddwch, a mwyneidd-dra,
A thiriondeb yn y tân:
Gwên dy gariad
Wna bob cystudd yn ddirym.
- 4 Ti wy'n 'mofyn—Arglwydd, tyred,
Yn mhob trallod bydd ger llaw;
Dilyn fi, 'rwy'n ofni yma,
Dilyn fi, 'rwy'n ofni draw:
Dan dy aden
Mi edrycha'n wyneb llu.

w.

832. “*Dy lwybrau yn y dyfroedd dyfnion.*”

8. 7. 4.—Verona, 174. Tydfil, y. 64.

DUW anfeidrol yw dy enw,
Llanw'r nefoedd, llanw'r llawr,
Ac mae'th lwybrau'n anweledig
Yn nyfnderoedd moroedd mawr:
Dy feddyliau—
Is nag uffern, uwch na'r nef.

- 2 Minnau'n ddyfal sy'n ymofyn
Ar yr aswy, ar y dde,
Ceisio ffeindio dwfn gynghor,
A dybenion Brenin ne':
Hyn a ffeindiais—
Mai daioni yw oll i mi.
- 3 Pan bwyf dan y tonau mawrion,
A'r llifeiriant yn ei rym,
Dae'r ac uffern gyda'u gilydd
Am fy nghuro i lawr i ddim,

Af dan grynu,
Ymaflaf yn addewid nef.

- 4 Dyben nefoedd sydd yn gywir,
Bynag peth yw dyben dyn;
Mi anturiaf fy holl fywyd
Ar ei eiriau ef ei hun:
Doed pob cystudd,
Ddigwydd dim ond da i mi.
- 5 Da yw'r groes, a da yw'r wasgfa,
Da yw profedigaeth lym;
Oll a'm tyn i o'r creadur,
O fy haeddiant, o fy ngrym;
Minnau'r truan,
Ffof dan aden Brenin nef.

w.

833.

Yr un testyn.

8. 7. 4.—Peniel, 172. Bridport, 176.

ANWELEDIG, 'rwy'n dy garu,
Ac ni feddaf yn y byd
Wrthddrych gallaf bwyso arno—
Wrthddrych dâl rhoi arno 'mryd:
'Does fy lleinw
O bob pleser, ond dy hun.

- 2 Ti'm harweiniaist o'r creadur
Ar hyd llwybrau geirwon iawn;
Ni ches lonydd gyda'm pleser,
Fyth na boreu na phrydnawn:
Yn yr anial,
D'wedaist eiriau wrth fy modd.
- 3 'Rwyf yn foddlon i'th geryddon
Pan 'nabyddwyf mai dy lais
Sy'n fy nwyn o blith y llewod,
O bob gormes, o bob trais:
Gwell na diliau
Yw deniadau geiriau'r nef.
- 4 'Chlywodd clust, ni welodd llygad,
Ac ni ddaeth i galon dyn,
Erioed feddwl, na dychymmyg,
Y fath ydwyf ti dy hun:

Rhagor decach

Wyt na welodd nef na llawr.

- 5 Ac 'rwyf finnau yn dy garu
 Uwch a welais etto erioed,
 Uwch a glywais sôn am dano,
 Ynte a ddych'mygais fod:
 Dyma ffamau
 Perffaith, mwyn drigfanau'r nef.

w.

834.

Cystudd yn angenrheidiol.

8. 7. 4.—Verona, 174. Caio, r. 65.

NI feddyliais fod fy siwrnai
 Trwy lifeiriant oedd mor gryf,
 A bod afon ar ol afon,
 Heb un diwedd, heb un rhif:
 Yn eu canol
 'Rwyf yn gwel'd yr ochr draw.

- 2 Nid oes drwg cael fy nghystuddio
 Lle bo cystudd i mi'n well;
 Rhaid trwy'r anial i mi deithio
 Cyn cael meddu'r Ganaan bell:
 Wrth y cleddyf
 Dof i feddu tir fy ngwlad.

- 3 'Rwyf yn caru'r pererinion
 Ar y tylau serth y sy,
 Ar eu traed ac ar eu dwylaw,
 'N ceisio dringo i fyny fry;
 Ar fy neulin
 Minnau ddof i ben y bryn.

w.

835.

Congwest ofn.

8. 7. 4.—Bridport, 176. Tydfil, r. 64.

F'ENAID egwan, paid ag ofni
 Bod rhyw ddrygau mawr ger llaw;
 Ofni gwyntoedd oer y gogledd,
 Ofni gwynt y dwyrain draw;
 Ofni'r cwbl,
 Ac heb achos ofni'n bod.

- 2 Newydd mawr, a newydd llawen,
 Newydd gwir, a newydd rhad,

Sy'n marchogaeth ar y cwmwl
 Goleu draw o dŷ fy Nhad :—
 Fe faddeuwyd
 Beiau rif y sêr i mi.

3 Os daw gw'radwydd, os daw gofid,
 Trwy ragluniaeth bur fy Nuw,
 Hyny fyth ni ladd fy enaid,
 Cadw 'nghalon wna yn fyw:
 Bydd ei fflangell
 Yn y diwedd fel y gwin.

4 Os ar wely rhaid fy rhoddi,
 Rywbryd yn y dyddiau ddaw,
 I gystuddiau, nes bo 'mrodyr
 Goreu oll yn cilio draw,
 Mi ddof allan
 Fel yr aur y seithfed tro.

5 Fe gaw'd croesau lle ni phechwyd;
 Pa'm gwrth'nebaf finnau'r groes?
 Cafodd Crëwr nef ei hunan
 Ar Galfaria angeu loes:
 Yr un llwybrau
 Rhaid im gerdded ag efe.

w.

836. *Cystuddiau yn feddyginiaeth.*

8. 7. 4.—Lewes, 177. Verona, 174.

DAU ryw auaf, maith a chwerw,
 Drefnodd f'Arglwydd i mi'n un—
 Tymmhestl oer yn fy meddyliau,
 Ac oddi allan yn gyttûn:
 Dwy farwolaeth
 Drefnodd gras i mi fyn'd trwy.

2 'Rwyf fi ar y cefnfor garw,
 'N mentro edrych drwodd draw,
 Ac o gefn y don yn canfod
 Tir y bywyd pell ger llaw:
 Mewn addewid
 'Rwyf mor agos at y wlad.

3 Mae fy nghred wedi ymaflyd,
 Yn y storom, am y tir:

Y mae'r cefnfor hyll mewn undeb,
 Heddyw, â'r Baradwys bur:
 Dewch yn eon,
 Tir y bywyd, dacw fe.

w.

837. *Y dydd blin yn myned heibio.*

8. 7. 3.—Rheidol, 191. Walworth, 189.

DYDD yw hwn sy'n myned heibio,
 Dydd o alar, dydd o wae,
 'Nol eu gilydd, mae blinderau,
 Fel y tonau, yn parhau:
 Iesu cun, ef ei hun,
 Yw fy nghysur oll yn un.

2 Agor ddrws, 'rwyf bron llewygu,
 O'm cystuddiau i fyn'd i maes;
 Nid yw'm cadwyn, er mor gryfed,
 Ddim at etholedig ras:
 D'unig air i mi bair
 Ddod i maes o'r berw bair.

3 Fel y gallwyf orfoleddu,
 Byw yn wastad yn dy hedd,
 Edrych angeu yn ei wyneb,
 Ymhyfrydu yn y bedd:
 Congcro'n lân, myn'd yn mlaen,
 Mewn rhyw ddwyfol nefol dân.

w.

ANGEU A THRAGWYDDOLDEB.

838.

Gwagedd y byd yn anghen.

M. H.—Babilon, 35. Ceredigion, 36.

BETH dâl'im roi fy serch a'm bryd
Ar ddim a welaf yn y byd?

Da, daear, dŵr, pa gysur yw
Y dydd y dël digofaint Duw?

- 2 Och! pwy a roddai 'i bwys ar ddyn
Sy'n llesg a gwan fel corsen grîn?
Ar beth mor frau, pwy roddai 'i fryd?
Plant Adda, gwagedd ynt i gyd.
- 3 O'r dywyll wlad pan byddwy'n myn'd,
Fy Iesu fydd fy ffyddlon Ffrynd:
Pa frawd, pa chwaer, pa gyfaill gwell,
A'm hebrwng i'r ardaloedd pell?
- 4 Pa'm cara'i 'r byd a'i wagedd mwy?
Hyd anghen'n brin y deuant hwy:
Gwell genyf ōgaru'r Ffrynd a ddaw
Yn anghen i'maflyd yn fy llaw.

w.

839.

Dydd y farn.

M. H.—Augsburg, 24. Winchester, 9.

WEL dacw'r Brenin mawr yn dod
Mewn rhwysg na welodd neb erioed;

Mae anghen, uffern fawr, a'r bedd,
Yn ofni edrych ar ei wedd.

- 2 Fe lysg y byd yn ulw mân,
Fe dry'r greadigaeth fel o'r blaen;
Cwyp y planedau, er eu maint;
Bydd Iesu'n Frenin ar ei saint.
- 3 O! tyred, ddedwydd, hapus awr,
Boreuddydd tragwyddoldeb mawr;
Poen yw'm pleserau, poen yw'm loes,
Wrth bechu yn erbyn gwaed y groes.

- 4 Mi wela'n codi'r Seren ddydd;
 Mi glywa'r canu yno fydd:
 Angylion gyda'r saint yn un
 Yn cadw cwmni Mab y dyn.

W.

840.

Huno yn yr Iesu.

M. H.—Sebastian, 18. Beza, 12.

- N**I ddaw 'nghyfeillion mwya'u hedd
 I'm hebrwng ond hyd lan y bedd;
 Try pawb eu cefnau, dyma'r dydd
 Gadawant fi yn fy ngwely pridd.
- 2 Daw i mi dranoeth teg er hyn,
 Caf godi fry i Seion fryn;
 Fy llwch ddaw'n llwyr o bridd y llawr,
 Ar ddisglaer wedd fy Mhriod mawr.
- 3 Caf yno fod yn gwbl rydd;
 Ar angeu wedi cario'r dydd;
 Heb unrhyw nychdod mwy, na phoen,
 Yn moli'r croeshoeliedig Oen.

J. T.

841.

Yr Adgyfodiad a'r Bywyd.

M. S.—Persia, 68. Sabbath, 59.

- M**YFI yw'r Adgyfodiad mawr,
 Myfi yw gwawr y bywyd:
 Caiff pawb a'm cred, medd f'Arglwydd Dduw,
 Er trengu, fyw mewn eilfyd.
- 2 A'r sawl sy'n byw mewn ufudd gred
 I mi, caiff drwydded nefol,
 Nad allo angeu, brenin braw,
 Ddrwg iddaw yn dragwyddol.
- 3 Yn wir, yn wir, medd Gwir ei hun,
 Pob cyfryw ddyn sy'n gwrando
 Fy ngair, gan gredu'r Tad a'i rhoes,
 Mae didrangi einioes ganddo.
- 4 Yr hwn sy'n hoffi ufuddhau,
 Trwy ffydd, i'm geiriau hyfryd,
 Ni ddaw i farn, ond trwodd aeth
 O angeu caeth i fywyd.
- 5 Na fyddwn anobeithiol drist
 Am neb yn Nghrist a hunant;

Medd Paul—o'r corph maent gydag ef,
Yn nghartref y gogoniant.

E. P.

842.

Y farn.

M. S.—Capel Cynon, v. 21. Caersalem, v. 22.

MAE dydd y farn yn dod ar frys,
Boed hyn yn hysbys i ni,
Pan orfydd pawb i roi ar g'oeidd
O'u holl weithredoedd gyfri'.

- 2 Bydd yno bawb yn sobr iawn
Yn derbyn cyfiawn ddedfryd:
Tlawd a chyfoethog wrth y faingc,
Bydd hen ac ieuaingc hefyd.

AN.

843.

Noddfa yn angeu.

M. C.—French, 77. St. George, 81.

PAN delo angeu yn ei rwysg
I dori f' oll i lawr,
Fy unig noddfa werthfawr fydd
Yn fy Ngwardwr mawr.

- 2 Pan ddarffo enwau oll o'r bron,
A ffrynd, a mam, a thad,
Yr enw hyfryd, unig, fydd
Yr iachawdwriaeth rad.
- 3 Fe saif cyfammod pur y nef
Pryd hyny yn ei rym,
Pan bo pob cysur îs y nef
Wedi diflanu'n ddim.
- 4 Y cyfan wedi rhoi ffarwel
A welwyd îs y rhod,
Yna fy Iesu fydd y ffrynd
Anwylaf gaed erioed.
- 5 O! gad im mewn tangnefedd pur
Roi'm hanadl ola' i maes;
Ac mewn gorfoledd hwylio dros
Y cefnfor garw, glas;
- 6 A myn'd dan ganu tua'r wlad
Bwrpaswyd im i fyw;
Ac wedi gado 'mhell o'm hol
Gystuddiau o bob rhyw.

W.

844.

Gorphwys yn y bedd.

M. C.—Martyrdom, 90. Farrant, 83.

MOR ddedwydd yw y rhai, trwy ffydd

Sy'n myn'd o blith y byw ;

Eu henwau'n perarogli sydd,

A'u hûn, mor dawel yw!

2 Ar ol eu holl flinderau dwys,
Gorphwyso maent mewn hedd,
Yn mhell o sŵn y byd a'i bwys,
Heb boen, yn llwch y bedd.

3 Llais un gorthrymydd byth ni ddaw
I'w deffro i wylaw mwy,
Na phrofedigaeth lem, na chroes—
Un loes ni theimlant hwy.

E. E.

845.

Yna yr eistedd ar orsedd ei ogoniant.

2. 8.—Eryn Luther, Y. 30. Aberdeen, 103.

FE ddaw

Ar y cymylau maes o law,

I rai er dychryn mawr a braw,

Yn mhell uwch law dychymyg dyn ;

Ac yna barna'r ddaear faith

Yn ol y gwaith a wnaeth pob un.

2 Heb gêl,
Pob llygad yno'n lân a'i gwêl,
Yn ol cyfiawnder pur y dêl ;
Fe rydd ei sêl ar blant ei Dad :—
“ O! deuwch, fendigedig rai,
Rhow'd, yn ddi-lai, ich deyrnas rad.

3 “ Cyn byd
Ammodwyd i chwi'n eithaf drud,
Yn awr meddiennwch hi ynghyd,
'Dyw hon i gyd ond gwerth fy ngwaed :
Cewch wel'd y gogoneddus fri
Ennillais i, ar law fy Nhad.

4 Fydd mwy
Ddim diwedd i'w llawenydd hwy ;
Eu temtasiynau aethant trwy ;

Gwaed marwol glwy' fydd gwraidd eu gwledd ;
 Tragwyddol gân, heb dewi a sôn,
 I Dduw a'r Oen am ddwyfol hedd. w.

846.

Digon yn angeu.

7. 6. D.—Talybont, Y. 40. Abertawe, Y. 39.

MAE golwg ar byrth angeu
 Yn erchyll iawn i mi ;
 Mae dyfroedd yr Iorddonen
 Yn ddyfnion ac yn ddu :
 Bydd rhodio'r dyffryn tywyll
 Yn drwm i'm henaid trist,
 A'r ffordd yn dra dieithr,
 Heb gwmni Iesu Grist.

2 Nid oes ond gweled Iesu
 Yn gwaedu ar y bryn,
 A ffydd i ymaflyd ynddo,
 A'm cynnal yn y glyn :
 Fe'm gwared rhag euogrwydd,
 Ac ofnau angeu du ;
 Fe wna y ffordd yn hyfryd
 Oddi yma i'r Ganaan fry. AN.

847.

Rhyfeddodau dydd yr adgyfodiad.

7. 6. D.—Caerllyngod, 117. Abertawe, Y. 39.

BYDD myrdd o ryfeddodau
 Ar doriad boreu wawr,
 Pan ddelo plant y tonau .
 Yn iach o'r cystudd mawr ;
 Oll yn eu gynau gwynion,
 Ac ar eu newydd wedd,
 Yn debyg idd eu Harglwydd
 Yn dod i'r lan o'r bedd.

2 Daw dydd o brysur bwyso
 Ar grefydd cyn bo hir ;
 Ceir gwel'd gan bwy mae sylwedd,
 A phwy sydd heb y gwir :
 O Dduw ! rho i mi adnabod
 Ar f'ysbryd ôl dy law,

Can's dyna'r unig ddelw
Arddelir ddydd a ddaw.

AN.

848.

Ail ddyfodiad Crist.

7. 6. D.—Meirionydd, 109. Missionary, 110.

ER gwaetha'r maen a'r milwyr
Cyfododd Iesu'n fyw ;
Daeth yn ei law alluog
A phardwn dynol ryw ;
Gwnaeth etifeddion uffern
Yn etifeddion nef ;
Fy enaid byth na thawed
A chanu iddo ef.

2 Fe'i gwelir ar y cwmwl
Yn dyfod cyn bo hir,
A'i ddedwydd waredigion,
Ffrwyth ei ddioddefaint pur :
Bydd gogledd, de, a dwyrain,
Gorllewin faith, yn un,
Oll yn eu gynau gwynion
Yn moli Mab y dyn.

AN.

849.

Adgyfodiad gwell.

7. 6. D.—Meirionydd, 109. Bremen, 112.

RWY'n ceisio cadw 'ngolwg
Ar hyfryd waed y groes ;
Dal f'enaid afael ynddo
Yn nyfnder angeu loes :
Mi lechaf yn y ddaear,
Caiff llwch at lwch i fyn'd :
O angeu ! ti gei wybod
Fod Iesu i mi'n Ffrynd.

2 Mi gaf fy nghorph i fyny
Fel fy Anwylyd cu,
Heb unrhyw nwyd lygredig
I'm blino fel y bu ;
Yn nghanol myrdd myrddiynau,
Yn hyfryd lawenhau,
Yr anthem ydyw cariad,
A chariad i barhau.

AN.

850.

Marw, a'i ganlyniadau.

M. B.—Aylesbury, 125. Southwell, 127.

AI marw raid i mi,
 A rhoi fy nghorph i lawr?
 A raid i'm henaïd ofnus ffoi
 I dragwyddoldeb mawr?

2 Beth ddaw o honof fi
 'Rol gadael daear lawr?
 Tragwyddol wae, neu hedd di-lyth,
 A fydd fy rhan ryw awr.

3 Deffroir fy nghysglyd lwch
 Pan seinio udgorn Duw;
 Y byd ar dân, a'r nef yn ffoi
 Rhag Barnwr meirw a byw.

4 O! am gael treulio f'oes
 Er clod i'm Harglwydd mawr;
 A rhodio'n isel gyda Duw,
 Tra byddwyf ar y llawr.

c. w. (*cyf.*)

851.

Glan yr Iorrdonen.

6. 5.—Moab, y. 51.

AR lan Iorrdonen ddofn
 'Rwy'n oedi'n nychlyd,
 Mewn blys myn'd trwy, ac ofn
 Ei stormydd enbyd:
 O! na bai modd i mi
 Ysgoi ei hymchwydd hi,
 A hedfan uwch ei lli'
 I'r Ganaan hyfryd.

2 Wrth gofio grym y dŵr,
 A'i thonog genlli',
 A'r mynych rymus ŵr
 A suddodd ynddi,
 Mae braw ar f'enaïd gwan
 Mai boddi fydd fy rhan,
 Cyn cyrhaedd tawel lan
 Bro y goleuni.

3 Ond pan y gwelwyf draw
 Ar fynydd Seion,

Yn iach, heb boen na braw,
 Fy hen gyfeillion,
 Pa ham yr ofnaf mwy?
 Y Duw a'u daliodd hwy
 A'm dyga innau drwy
 Ei dyfroedd dyfnion.

E. E.

852.

Adgyfodiad y corph.

6. 4. — Liverpool, 150. Siloah, 149.

NIS gallodd angeu du
 Ddal Iesu'n gaeth
 Ddim hwy na'r trydydd dydd,
 Yn rhydd y daeth;
 Ni ddelir un o'i blant,
 Er myn'd i bant y bedd;
 Fe'u gwelir ger ei fron
 Yn llon eu gwedd.

2 Wrth wel'd yr angeu du
 Yn nesu'n awr,
 Rwy'n ofni ambell dro
 Wrth gofio'r awr;
 Pan gwelwy'r gwaith trwy ffydd
 Y trydydd dydd wnaeth Duw,
 Mae 'ngobaith yn fwy cry'
 Do'i fyny'n fyw.

3 Pan fu fy Arglwydd mawr
 Yn llawr y bedd,
 Cynnhesodd wely i mi
 Rhag oeri'm gwedd;
 Yn rhydd, ryw ddydd a ddaw,
 Rhowch fi â'ch llaw'r un lle;
 'Rwy'n caru, er yn wan,
 Y fan bu fe.

4 Er pydru yn ngwaelod bedd,
 Yn farwaidd, fud,
 Daw Iesu i'm codi'n llon
 Ger bron ryw bryd;
 A'm llygaid i a'i gwel,
 Mae'r gair dan sêl yn wir,

Ar newydd ddedwydd ddydd,
Boreuddydd clir.

5 O Dduw! dod i mi ffydd,
Bob dydd o'r daith,
Wel'd Seion yn neshau,
Dros fryniau maith:
Yn ben mae yno'n byw
Fy Iesu, 'n Dduw a dyn,
Fu yma'n wael ei wedd
Mewn bedd ei hun.

6 Dy gwmni i ddwyn y groes,
O! moes i mi;
Er gwaethaf angeu a'i frad,
Ein Tad wyt ti;
Ac er fy rhoi'n y llwch,
Mewn t'wyllwch dros ryw hyd,
Ni'm cleddir o'i wýdd e',
Mewn lle'n y byd.

W. E.

853. “*Diwedd pob peth a nesaodd.*”

8. 7. D.—Bavaria, 167. Bohemia, 168.

Y MAE'r haulwen wedi blino
Teithio yn yr wybren las;
Daear drom sy 'mron diffygio
Porthi'r llyisiau yn y maes;
Mae'r planedau'n gwaeddi “Diwedd!”
Pob creadur, yn ei ryw,
Sy'n och'neidio am gael gweled
Gwir ddadguddiad meibion Duw.

2 Y mae'r oriau yn fy ngalw
'N ddyfal beunydd i bar'toi;
Tân sy'n dod ar ddinas distryw,
Tua Soar i mi ffoi:
Arglwydd! 'mafael ynwy'n fuan,
Onid ê ni ddeuaf byth;
Tra bo'r tân yn llosgi Sodom.
Yn y bryniau gwnaf fy nyth.

W.

854.

Duw yn ddigon yn angeu.

8. 7. D.—Bavaria, 167. Diniweidrwydd, A. 11.

O! IACHAWDWR pechaduriaid,
 Sydd â'r gallu yn dy law,
 Rho oleuni, hwyliam henaid
 Dros y cefnfor garw draw ;
 Gad i'r wawr fod o fy wyneb,
 Rho fy enaid llesg yn rhydd ;
 Nes i'r haulwen ddisglaer godi,
 Tywys fi wrth y seren ddydd.

2 A oes neb o'm hen gyfeillion
 A ddaw'n ddiddig gyda mi,
 Ac a orwedd wrth fy ochr
 Obry yn y ddaear ddu ?
 A yw cyfaill ddim ond hyny—
 Taflu dagrau, newid gwedd,
 Pan bo'r pridd, a'r clai, a'r ceryg
 Arna'i 'u cwympto yn y bedd ?

3 O! ynfydrwydd, O! ffolineb,
 I mi erioed i roi fy mryd
 Ar un tegan, ar un gwrthddrych,
 Welais etto yn y byd :
 Mae y byd yn myned heibio,
 A'i deganau o bob rhyw ;
 Dan y nef ni thâl ei garu
 Wrthddrych arall ond fy Nuw.

w.

855.

Crist yn angeu.

8. 7. D.—Jersey, Y. 63. Eifionydd, 170.

COFIA, f'enaid, cyn it dreulio
 D' oriau gwerthfawr yn y byd,
 Cyn ehedeg ffwrdd oddi yma,
 P'un a gëst tîr trysor drud ;
 Yn mha ardal bydd fy lletty ?
 Fath pryd hyny fydd fy ngwedd ?
 P'un ai llawen, ai cystuddiol,
 Fyddaf y tu draw i'r bedd ?

2 Pan bo'r llygaid yma'n t'wyllu,
 Yn eu pyllau'n llechu i lawr,

Troi oddi amgylch wrth ymdrechu
 A galluoedd angeu mawr ;
 P'odd dioddefaf y fath gystudd ?
 Pwy adfera'r golled hyn ?
 Oni chaf ymguddio yn nghlwyfau
 'R Oen fu ar Galfaria fryn ?

3 Iesu hawddgar ! 'rwy'n dy ddewis ;
 Nerth i ddilyn ôl dy droed,
 Yna caiff fy enaid hedeg
 I'r hapusrwydd uwch y rhod ;
 Tra fo'm pridd yn ymgymmysgu
 Gyda phridd y ddae'r ryw bryd,
 Llewyrch wyneb Duw ddisgleiria
 Ranau f'enaid oll i gyd.

4 Wedi'm golchi oddi wrth sorod
 Pechod ffaidd, drwg ei ryw,
 Fel drych goleu i dderbyn delw
 Holl sancteiddrwydd pur fy Nuw ;
 Ni raid teithio'r ddaear mwyach,
 Yn mhlith pryfed mân y llawr,
 Ond disgleirio 'mhlith myrddiynau
 Gylch yr orsedd fel y wawr.

w.

856.

Duw ei hun yn angeu.

8. 7. D.—Jersey, Y. 63. Eifionydd, 170.

MAE'r anialwch wedi 'mlino,
 Chwant sydd arnaf wel'd y tir
 Roddwyd i mi gan fy Arglwydd
 Cadarn mewn addewid wir ;
 Gwlad o oleuni heb dywyllwch,
 Gwlad o gariad heb ddim trai ;
 Gwlad heb hawddfyd na phleserau
 Ond yn unig ei fwynhau.

2 P'odd yr af fi trwy'r Iorddonen
 Oni ddeui di dy hun
 Yno i dori grym y tonau,
 Ac i sefyll wrth fy nghlun ?
 Dal fy mhen i'r lan yn gadarn
 Pan bo angeu'n fawr ei rym ;

Pledia'n ëon yn ei wyneb
Pan na bwyf yn gallu dim.

3 Dacw'r un sydd â thosturi,
Ef fu'n hongian ar y groes,
Ef fu'n griddfan dan dywyllwch—
T'wyllwch dudew fel y nos;
Mil o boenau wasgodd arno,
Etto darfu iddo'u dwyn;
Aeth i garchar dan law angeu
Ran o dridiau er fy mwyn.

4 On' chaf fywyd ynddo'i hunan,
Darfu im obeithio mwy;
Nid oes dim ond gwaed ei galon
All yn unig wella'm clwy':
Mawr yw'm poen heb ei gwmpeini,
Mwy dymunol yw na'r byd;
Rhosyn Saron yw f' Anwylyd,
'Does ond tegwch ynddo i gyd.

w.

857.

Tragwyddoldeb.

8. 7. D.—Eifionydd, 170. Trefaldwyn, 171.

DYMA'r byd y mae taranau,
Mellt, a chenllysg, daear gryn;
Yn y wlad 'rwy'n myned iddi
Nis caf weled yno'r un;
Mynych ceir cystuddiau yma,
Rhagluniaethau chwerwon iawn,
Ton ar ol y llall yn rhuo
O foreuddydd hyd brydnawn.

2 Disgwyl pethau gwych i ddyfod,
Croes i hyny maent yn dod;
Meddwl 'fory daw gorfoledd,
'Fory'r tristwch mwya' erioed;
Meddwl byw, ac etto marw
Yw'r lleferydd dan fy mron:
Bob yn ronyn, mi rof ffarwel—
Ffarwel glân, i'r ddaear hon.

3 Trof fy llygaid oddi amgylch,
P'le caf blesor dan yr haul?

Os a' i garu un creadur
 Megys pe na bai ei ail,
 Hwnw'n fuan ddiangc arnaf,
 Neu myfi oddi arno ef;
 Ni chaf bleser a gydgerddo
 A mi'n un lle dan y nef.

4 Tragwyddoldeb! mawr yw d'enw,
 Ti mae'n ddiau yw fy lle;
 Huriwr un diwrnod ydwyf,
 Fry mae'm cartref yn y nef:
 Mae'm diwrnod bron a gorphen,
 Mae fy haul bron myn'd i lawr;
 Mae pob awel yn fy chwythu
 Tua'r tragwyddoldeb mawr.

5 'Rwyf yn foddllawn iawn i ymado,
 Trefna'r awr, a threfna'r man,
 Ond yn ymchwydd yr Iorddonen
 Dal fy ysbryd llesg i'r lan;
 N'ad fi soddi yn y tonau
 Pan bo angeu'n fawr ei rym,
 'Mafael ynof yn dy freichiau,
 Na'd i'm henaid ofni dim.

6 Pam 'r ymafael tristwch ynof
 Wrth fyfyrio am ado'r byd?
 Pechod a chystuddiau duon
 Welais ynddo oll i gyd;
 Ni ddaeth hanner fy uisgwyliad
 Yma etto erioed i ben;
 O! na wnaethwn yn foreuach
 Fy nghartrefle uwch y nen!

7 Mae 'nghyfeillion wedi myned
 Draw yn lluoedd o fy mlaen,
 Rhai fu'n myn'd trwy ddyffryn Bacca
 Gyda mi tua Salem lân:
 Yn y dyffryn tywyll, garw.
 Ffydd i'r lan a'u daliodd hwy;
 Mae'r addewid lawn i minnau;
 Pam yr ofna'm henaid mwy?

858. *Gorfoledd y credadyn yn angeu.*

8. 7. D.—Jersey, v. 63. Diniweidrwydd, A. 11.

O! ANFEIDROL rym y cariad,
 Anorchfygol ydyw'r gras ;
 Digyfnewid yw'r addewid,
 Bery byth o hyn i maes ;
 Hon yw'm hangor ar y cefnfor,
 Na chyfnewid meddwl Duw ;
 Fe addawodd na chawn farw,
 Yn nghlwyfau'r Oen y cawn i fyw.

2 Yn y dyfroedd mawr a'r tonau,
 Nid oes neb a ddeil fy mhen
 Ond fy anwyl Briod Iesu,
 A fu farw ar y pren :
 Cyfaill yw yn afon angeu,
 Ddeil fy mhen i uwch y don :
 Golwg arno wna i mi ganu
 Yn yr afon ddofn hon.

D. W.

859. *Efydd yn gorchfygu angeu.*

8. 7. D.—Tyddewi, v. 57. Dismission, 160.

NID wy'n ofni tir y bywyd,
 Hwnw 'nghartref hyfryd yw ;
 Ond 'rwy'n ofni yr agendor
 Fawr sydd rhwng y marw a'r byw :
 Angeu dwfn yw'r Iorddonen
 Wyf o hyd yn ofni ei brad ;
 Tonau ynt sydd raid myn'd trwyddynt,
 Maes o'r byd i dŷ fy Nhad.

2 Mi anturiaf, rhaid yw cynnyg,
 Morio tonau, er maint eu grym,
 Na fum etto, er y'm ganwyd
 Mewn fath donau mawrion ddim :
 Gallu'r nefoedd fawr ei hunan
 Ddeil fy enaid llesg i'r lan ;
 Gras yn marw ar Galfaria
 Ydyw noddfa'm hysbryd gwan.

3 O bob enw yn mhlith dynion,
 Dyna'r enw goreu i gyd—

Duw dan hoelion ar y croesbren,
 Yno'n marw dros y byd;
 Gwaed yn llifo ar Galfaria,
 Môr o haeddiant, môr o hedd,
 Od oes dim a saif i fyny,
 Saif yn erbyn angeu a'r bedd.

4 Ofni'r wyf, ac etto canu,
 Canu wrth feddwl am y dydd,
 Dan ymdrechu âg angeu creulon,
 'R â pob cadwyn gref yn rhydd;
 Cyll pleserau'n lân eu gafael
 Os bydd angeu'n goncrwr mawr;
 Os y bedd ga'r fuddugoliaeth,
 Fe gwymp pechod yntau i lawr.

5 Cyll y pechod hwnw 'i afael
 Fynai f'ysbryd dan ei droed,
 Hwnw barodd i mi riddfan
 Lawer cant o weithiau 'rioed;
 Diwedd caru unrhyw bleser,
 Dechreu hyfryd haf o hedd,
 Pan bo angeu'n gorfoleddu,
 Ac yn chwerthin ar y bedd.

w.

860.

Afon angeu.

8. 7 D.—Jersey, Y. 63. Bohemia, 108.

RWYF yn gwel'd yr afon ddofn
 Yn agosach i mi'n awr,
 Mae arwyddion am yr amlaf
 Mai cyn hir yr af i lawr;
 'Rwyf yn ofni fy ngrasusau,
 Ofni'r tonau bob yr un;
 Nid wyf fi yn ngwyneb angeu
 Ond y gwaelaf, lesgaf ddyn.

2 O! fy enaid gwan, nac ofna,
 Nid congwerio unrhyw fai,
 Na chongwerio cant o feiau,
 Rwystra'm hysbryd lwfrhau;
 Gwel'd y gras sydd yn yr Iesu—
 Môr digonol yw i'r gwan,

- Yn nyfnderoedd angeu creulon,
Ddeil fy ysbryd llesg i'r lan.
- 3 Cant o weithiau, ol a gwrthol,
Y dilynais i fy mai ;
Pechu cyn adnabod pechod,
Pechu wedi edifarhau ;
Dacw'r graig rhaid im ymddiried ;
Dacw'r lloches, dacw'r fan,
Yn nghanenau pren y bywyd ;
Arall ddim nis deil fi i'r lan.
- 4 Ffarwel i chwi gynt a gerais,
Nid yw'ch cwmni, nid yw'ch gwedd,
Nid yw'r cariad sy'n eich calon
Ragor na dod hyd y bedd :
Pan ddél angeu, chwi fflowch ymaith,
Da i mi fod genyf Dduw ;
Ffrynd fo gydaf wedi marw,
Hwnw garaf fi yn fyw.

W.

861.

Croesi yr Iorddonen.

8. 7.—Lousanne, 159.

- E**NAID cu, mae dyfroedd oerion
Yr Iorddonen ddofn ger llaw ;
Etto, gwel, mae'r ddinas sanctaidd
Ar y lan yr ochr draw.
- 2 Yno mae dy hen gyfeillion,
Wedi diange uwch pob clwy',
Yn dy aros, er cael cyfran
O'u dedwyddyd hyfryd hwy.
- 3 Paid ag ofni, ber yw'r fordaith,
Ac mae'r Archoffeiriad cu
Yn dy aros yn y dyfroedd,
Er dy ddwyn i'r ddinas fry.
- 4 Clyw seraphaidd seiniau'n hedfan
Draw o frodir Seion fryn ;
Gwel ei heuraidd byrth yn agor
Drwy y niwl sy'n toi y glyn.
- 5 Ffarwel fyd, a ffarwel deithio
Yn yr anial dyrys mwy ;

Ffarwel gnawd, a ffarwel lygredd,
Ffarwel boen, a phob rhyw glwy'.

- 6 Mae'r tywyllwch yn gwasgaru,
A'r goleuni yn cryfhau;
'Nawr 'rwy'n gwel'd y pur drigfanau;
Hed, fy enaid, i'w mwynhau.

E. E.

862. *Cydymaith yn y glyn.*

8. 7. 4.—St. Peter, 183.

DERFYDD i mi deithio'r ddaear,
Tragwyddoldeb sydd ger llaw;
Ni chaf aros, ni chaf orphwys,
Nes im fyn'd i'r ochr draw:
O! Iachawdwr,
Paid a'm gadael yn y glyn.

- 2 Pan fo dyfroedd oer marwolaeth
O fy amgylch yn crynhoi,
Pwy a ddeil fy mhen i fyny?
Pwy a wna i'm hofnau ffoi?
Neb ond Iesu:
Gwenaf yno yn ei law.

AN.

863. *Dydd y farn.*

8. 7. 4.—Frankfort, 173. Eli, 175.

WELE'n dyfod ar y cwmwl,
Mawr yw'r enw sy iddo'n awr;
Ar ei glun ac ar ei forddwyd
Ysgrifenwyd ef i lawr:
Haleluwia!
Groesaw, groesaw, addfwyn Oen.

- 2 Mil o filoedd, myrdd myrddiynau,
O gwmpeini hardd eu gwedd,
Welaf draw yn codi i fyny
I'w gyfarfod ef o'r bedd:
Darfu galar;
Dyma iachawdwriaeth lawn.

- 3 Nid oes yno gofio beiau,
Dim ond llawn faddeuant rhad;
Poenu'r groes, a grym y cariad,
A rhinweddau maith y gwaed:

Darfu ofn;

Daeth llawenydd yn ei le.

4 “De’wch yn mlaen, a de’wch yn eofn,
Fendigedig blant fy Nhad;

De’wch, mcddiennwch yr ardalcedd

Brynwyd i chwi â fy ngwaed;

D’ewch yn llawen;

Rhodd yw hon cyn seilio’r byd.

5 Buoch gyda mi yn fy ngofid,

Gyda mi yn fy mhoenau i gyd;

Buoch yn gyfeillion ffyddlon

I’m gwaradwydd yn y byd;

Yfwch bellach

Loyw win yn nhŷ fy Nhad.”

w.

864. *Hyder yn yr olwg ar yr ochr draw.*

8. 7. 3.—Moldavia, 187. Holstein, 188.

RWYF fi heddyw’n teinlo undeb

A rhai sydd yn lludw mân,

Mwy na’r rhai wy’n wel’d yn hedeg

Ar adenydd rhwysg yn mlaen:

Yr un wedd, yn y bedd,

Caf fod gyda hwynt mewn hedd.

2 Dros ryw ddyddiau byr dibleser

Des i’r ddaear i gael lle,

Dyddiau i’m tentio a’m haddfedu

I drigfanau pur y ne’;

Gwynfyd ddaw, maes o law,

Ar y bryniau’r ochr draw.

3 Dacw gariad fel yr afon,

Dacw heddwch fel y llif,

Wedi i’m brodyr gael ei feddu—

Brodyr anwyl fwy na rhif;

Gyda hwy caiff fod mwy

F’enaid, heb na braw na chlwy’.

4 Angeu, bellach gwna dy waethaf,

Nid yw’t h ddychryniadau ddim;

Mwy o hedd sy ’mhen Calfaria

Nag sydd yn dy saethau o rym;

Mi af trwy farwol glwy'
'N erbyn tonau mawrion mwy.

W.

865.

Angeu heb ei golyn.

9. 8.—Bethel, 216.

O! ANGEU, pa le mae dy golyn?
O! uffern, ti gollaist y dydd!
Y Baban a anwyd yn Methle'm
Orchfygodd bob gelyn y sydd;
Ni raid i blant Seion ddim ofni
Myn'd adref dan ganu tua'u gwlad;
Eu ffordd sydd yn rhydd tuag yno,
A hono gyssegrwyd â gwaed.

AN.

866.

Tynu tua'r afon.

8. 8.—Salome, 218.

RWY'n tynu tuag ochr y dŵr,
Bron gadael yr anial yn lân;
Mi glywais am gongwest y Gŵr
A rydiodd yr afon o'm blaen;
Fe dreiglodd y maen oedd dan sêl,
Fe gododd, y Cadarn, i'r lan;
Mi caraf ef, deued a ddêl,
Mae gobaith i'r truan a'r gwan.

AN.

Y NEFOEDD.

867.

Y wlad well.

10au.—Clod, 5. Coburg, 4.

GWLAD dda, heb wae, gwlad wedi ei rhoi dan sêl,
 Llifeirio mae ei ffrwyth o laeth a mêl;
 Grawn sypiau gwiw i'r anial dir sy'n dod,
 Gwlad nefol yw, uwch law mynegu ei chlod. A. G.

868.

Yr un testyn.

10au.—Clod, 5. Coburg, 4.

MI welaf wlad uwch byd, a llawer gwell,
 Cartrefle'r saint, tu hwnt i'r sêr yn mhell;
 Gwlad gwynfyd llawn, preswylfa Duw a'r Oen;
 Ni ddaw i hon na phechod, bai, na phoen. AN.

869.

Myfyrdod ar ogoniant y nefoedd.

M. H.—Boston, 25. Sarum, 23.

FY myfyrdodau'n felus sy
 Wrth gofio'r dorf sy'n moli fry;
 Pob un yn ddisglaer yn ei le
 'N rhagori ar sêr yn entrych ne'.

- 2 Fel y rhagora'r perlau drud
 Ar laid a sorod sy yn y byd;
 Mil mwy rhagoriaeth sy'n eu gwedd
 Na phan yn byw tu yma i'r bedd.
- 3 Yr haul gywilyddia maes o law
 Wrth wel'd y rhai'n y dydd a ddaw;
 Ymguddia'r lloer, ni 'mddengys mwy,
 Gan lewyrch eu disgleirdeb hwy.
- 4 Mae yno heddyw rai yn iach
 Rodd ffarwel in dros ronyn bach;
 Yn ddistaw iawn diangasant hwy
 I'r Sabbath fry sy heb ddiwedd mwy.
- 5 Aethant i maes o'r cystudd mawr,
 Eu gofid oll a ddarfu 'nawr;

Maent heddyw'n canu—canant byth,
Heb swm pechadur yn eu plith.

w.

870.

RHAN II.

M. H.—Boston, 25. Sarum, 23.

- H**WY gawsant wel'd—O! gwyn eu byd!
Y pererinion yno i gyd,
Oedd wedi bod mewn dwr a thân,
A myn'd trwy'r pyrth i mewn o'u blaen.
- 2 Rhai wedi myn'd i ben eu taith
Er's miloedd o flynyddau maith,
Ac etto i'r Iesu'n canu clod
Mor felus a'r awr gynta' erioed.
- 3 Eu tafod wedi ei ddysgu sy
Yn holl ganiadau'r nefoedd fry,
A'u bysedd yn gyfarwydd cair
I chwareu ar y delyn aur.
- 4 Disgwyl y maent bob munyd awr
Am wel'd yr adgyfodiad mawr,
I'w cyrph sy'n gorwedd yn y bedd
Gael rhan o'r briodasol wledd.

w.

871.

Cymdeithas y nefoedd.

M. H.—Beza, 12. Tegid, 20.

- O** ARGLWYDD! dena'm serch a'm bryd
Ar y gwrthddrychau sy uwch y byd:
Trysorau hyfryd can mil gwell
Cuddiedig draw ar fryniau pell.
- 2 Draw mae ein Iesu mawr a'n Duw,
A brodyr fyrddiwn i ni'n byw;
Oes, mae rhai yno'n moli o hyd
Fu'n teithio gyda ni yn y byd.
- 3 Dringasant hwy i ben eu taith,
Gorphen'sant ar eu llafur waith;
Gwyn fyd na fawn i yno byth
Yn moli'n beraidd yn eu plith.
- 4 Wel, cyn bo hir ni ddown ynghyd,
O eithaf pedwar cwr y byd,
O'r gogledd, de, a'r dwyrain bell,
I gael mwynhau cymdeithas well.

- 5 Yno y derfydd poen a gwae,
A holl gystuddiau'r duwiol rai;
Caiff yr holl etholedig ryw
Wyneb yn wyneb weled Duw.

w.

872.

Gwleddoedd cartref.

M. H.—Lancaster, 17. Sebastian, 18.

WEL, f'enaïd, hêd yn mlaen o hyd,
Yn mhell, yn mhell oddi ar y byd,
I'r gwledydd sydd heb wae na phoen,
Ond canu cariad addfwyn Oen.

- 2 Lle'r eiste'r seintiau yn gyttûn,
Dan eu gwinwydden bêr eu hun,
A'r melus win yn ffrydio i lawr,
Yn lloni eu hysbryd bob yr awr.
- 3 O! wleddoedd hyfryd eu mwynhâd,
Mor hyfryd eilwaith eu parhâd;
Gwleddoedd na w'yr y byd eu dawn,
Gânt loni'm henaïd foreu a nawn.

w.

873.

Y saint ynghyd.

M. H.—Caernarfon, 16. Lancaster, 17.

O! HYFRYD foreu, hyfryd awr—
Tywyniad tragwyddoldeb mawr,
Pan yr agoro'r beddau pridd,
I roddi seintiau Duw yn rhydd.

- 2 Wel, dyna'r awr, a thyna'r pryd,
Ceir gwel'd 'tiffeddion nef ynghyd,
Yn dechreu taith o'u carchar caeth,
Tua'r wlad sy'n llifo o fêl a llaeth.
- 3 Y fan bydd terfyn ar bob gwae,
A dechreu'n hir i lawenhau;
Yn nheml Dduw eu cartref fydd,
Yn ei was'naethu nos a dydd.
- 4 Yr Oen sydd ar yr orsedd fawr
Bugeilia hwynt bob munyd awr;
Fe'u harwain at ffynnonau clir
O ddyfroedd bywiol, dwyfol, pur.
- 5 Fe sycha'i hun bob deigr yn mân
Oddi wrth eu llygaid hwynt yn lân,

Marwolaeth, tristwch, ing, a phoen,
Fyth fythol ffy o gwmmi'r Oen.

w.

874.

Dedwyddwch y Cristion.

M. H.—Lledrod, Y. 4. Winchester, 9.

FE syrth y sêr i lawr o'r nen,
Fe d'wylla'r bydoedd mawr uwch ben,
Fe sych y môr;
Bydd f'Arglwydd Iôr yr un o hyd.

2 Bydd gwraig yr Oen y boreu hwn
Yn canu'n iach, heb boen na phwn,
Ar ddeheu law
Ei phriod draw, heb farw byth.

3 Ceir gwel'd y dyrfa ddisglaer fawr,
Rifedi gw lith y boreu wawr,
Heb friw na phoen,
Yn canu i'r Oen y newydd gân.

4 O! gwyn eu byd y dyrfa fawr,
Yn iach a hedodd uwch y llawr;
Marwolaeth mwy
Ni chwrrd â hwy sydd fry mewn hedd.

M. R.

875.

"Amseroedd i orphwys."

8. 8. 8.—Rhosyn Saron, Y. 8. Nazareth, 43.

MAE dydd at ddydd yn dod i ben
A'm taith drafferthus îs y nen;
Fe ddirwyn amser at y nôd:
Ac yna 'mhechod a gaiff friw,
A thyna'r pryd congwera'm Duw
Bob rhyw ffeidd-dra ynwy' 'rioed.

2 O! ddedwydd, nefol, hyfryd awr,
Caf roddi 'meichiau trwm i lawr,
Ag sy'n fy mlino foreu a nawn;
A myn'd i wlad lle nad oes bai,
Ond cariad perffaith i barhau—
Llawenydd pur a heddwch llawn.

3 'Rwyf bron a gorfoleddu'n awr
Wrth feddwl daw fy meiau i lawr,
A bod y dydd yn agoshau;

Dydd o orphwysdra perffaith yw
 I'r neb sy'n blino'i guro'n friw
 Gan nerth trachwantau, a phob gwae.

- 4 Wel, tyred, ddedwydd, hyfryd ddydd,
 Rho fy nghadwynau tyn yn rhydd,
 Gâd i mi brofi'th hyfryd wledd;
 Lladd anghrediniaeth, sydd yn awr
 Yn curo f'enaid bach i lawr,
 Ac ymaith tyn holl ofnau'r bedd.

w.

876. *“Cystudd a galar a ffy ymaith.”*

8. 8. 8.—Llangoedmor, Y. 9. Nazareth, 43.

MI welaf fyrdd yr ochr draw
 O rai 'maflasant yn ei law,
 Yn canu heddyw'n beraidd iawn;
 Mae ofnau'n darfod yn y wlad
 Lle mae fy Nuw, lle mae fy Nhad,
 Ac yn eu lle lawenydd llawn.

- 2 O! hyfryd, ddedwydd, nefol le,
 Gwyn fyd pob rhai sydd ynddo fe—
 Y ddinas ddisglaer, nefol, glir;
 Y man na bu, y man nad oes,
 Na phoen, nac ing, na gwae, na loes,
 Ond heddwch llawn a chariad pur.

w.

877. *Dedwyddwch y nefoedd.*

M. s.—Dyfrdwy, 63. Elizabeth, 70.

O! FUGAIL Israel, dwg fi 'mlaen,
 I'r dawel lân orphwysfa,
 I'th nefol lys, o'm poen a'm pla,
 I ganu Aleluwia.

- 2 I Seion wych, Paradwys wiw,
 Lle mae fy Nuw'n cartrefu,
 Gael rhoddi 'mhwys, a chuddio 'mhen
 Yn mynwes wen yr Iesu.
- 3 Myfyrio fod fy hyfryd le,
 O fewn i'r ne', yn barod,
 Sy'n gwneyd i'm henaid cu bob cam
 Hiraethu am ymddattod.

- 4 Ar aden cerub, af yn hy'
 Trwy ganol llu'r gelynyon,
 Nes dod yn llwyr, er gwaetha'r llid,
 I hyfryd fynydd Seion.

w.

878.

Tyrfa y gwaredigion.

M. C.—Ballerma, 91. Farrant, 83.

- M**I welaf dyrfa draw o'm blaen,
 Yn canu ar ben eu taith,
 Ac wedi gorphen d'rysu ar hyd
 Yr anial garw maith.
- 2 'Nol cyfeiliorni ar y dde,
 Ac ar yr aswy law,
 Heb un cyfeiliorn, maent yn awr,
 Yn canu'n beraidd draw.
- 3 Fe ddarfu eu rhyfel, er ei rym,
 Fe ddarfu eu poen a'u gwae;
 Ac maent yn yfed heddyw o'r wledd
 Dragwyddol sy'n parhau.
- 4 'Da un o'r nwydau i mewn i'r nef
 A'u blinodd yn y byd;
 Tragwyddol gariad fel y môr
 Sy'n llanw yno i gyd.
- 5 Pob parch a haeddiant, gras a dawn
 Pob enw oll o ddyn,
 Sydd yno'n hollol suddo i lawr
 Yn Iesu mawr ei hun.
- 6 Mae Iesu ei hun yn awr yn fwy
 Na'r cwbl îs y nef;
 A'u holl ddifyrwch byth a byth
 Yw edrych arno ef.

w.

879.

RHAN II.

M. C.—Farrant, 83. Ballerma. 91.

- D**OES un genfigen ddaw i blith
 Y dyrfa hyfryd fry;
 Na dim ond nefol faith fwynhau
 O gariad Iesu cu.

- 2 Maent wedi anghofio'r groes a'r gwae,
 A thristwch anial dir;
 Ac heddyw'n yfed cariad rhad,
 Fel dwfr gloyw, pur.
- 3 Dod ynwyf hiraeth, Iesu mwyn,
 Am y dragwyddol wledd;
 A rho i mi brofi yma flas
 Pleserau draw i'r bedd.

W.

880. *Y pererinion ar ben eu taith.*

M. C.—Tallis, 84. Tiverton, 86.

- M**AE pererinion draw o'm blaen,
 Yn canu'r anthem bur,
 Ac heddyw'n edrych fel o bell,
 Ar dd'rysni'r diffaeth dir.
- 2 Maent hwy'n rhyfeddu'r dwyfol ras
 A'u nerthodd ar eu taith;
 A chanu cariad addfwyn Oen
 Ffyddlonaf yw eu gwaith.
- 3 O! nertha finnau i edrych draw,
 Heb w'yro o un tu,
 Nes i mi gyrhaedd mewn i byrth
 Caersalem newydd fry.
- 4 Rho'r delyn euraidd yn ein llaw,
 Ac yn ein hysbryd dân,
 Ac yn mheryglon anial dir
 Erfyniau pur a chân.
- 5 Ni awn fel hyn yn ngwres y ne',
 Fel un lliosog lu,
 Trwy demtasiynau heb ddim rhif,
 I mewn i'r nefoedd fry.

W.

881. *Gorphwys yn y nef.*

M. C.—Ballerma, 91. Farrant, 83.

- M**AE'n hyfryd meddwl ambell dro,
 Wrth deithio anial le,
 Ar ol ein holl flinderau dwys,
 Cawn orphwys yn y ne'.
- 2 Pan ar ddiffygio gan y daith,
 A lludded maith y lle,

Mor hoff yw gwybod—wedi hyn
Cawn orphwys yn y ne'.

- 3 'Nol teimlo archoll llawer saeth,
A phrofedigaeth gref,
A dioddef gwres y dydd, a'i bwys,
Cawn orphwys yn y nef.
- 4 Mae'n gysur meddwl, pan fo'n dod
Len dros ei wyddfod ef,
Yn cynnal ei dragwyddol bwys,
Cawn orphwys yn y nef.
- 5 Er colli ein cyfeillion hoff
Yn yr Iorddonen gref,
Mae'n felus meddwl—etto 'nghyd
Cawn gwrddyd yn y nef.
- 6 Cymmhwysar ni drwy'r Ysbryd Glân,
A'i rasol ddoniau ef,
Nes delom fel twysenau llawn,
Yn addfed iawn i'r nef.

E. E.

882.

Undeb y gwardedigion.

M. C.--Ballerma, 91. Martyrdom, 90.

MAE brodyr i mi aeth yn mlaen
Yn holliach a chyttûn;
Deng mil o filoedd yw eu cân,
Er hyn nid yw ond un.

- 2 Mae pawb o'r brodyr yno'n un,
Heb neb yn tynu'n groes;
Yn moli'r Duwdod yn y dyn,
A chofio'i angeu loes.
- 3 Ni theimlir yno unrhyw boen,
Na chwyno gan un clwy';
Ond pawb mewn hwyl yn moli'r Oen
I dragwyddoldeb mwy.
- 4 Daw'r holl dduwiolion yno 'nghyd,
O'r gogledd, de, heb ri',
A'u holl gadwynau'n chwilfriw mân,
A'u cân am Galfari.

D. M.

883.

Golwg ar y wlad well.

M. C.—St. Stephen, 78. St. Leonard, Y. 24.

WEL, cyfod, f'enaïd, gwel y wlad,
 Mae'n awr yn agoshau;
 Dy etifeddiaeth hyfryd rad,
 Lle nad oes poen na gwae.

2 Ymddangos mae yr hyfryd dir,
 Tu draw i'r byd a'r bedd,
 Lle mae'm cyfeillion oll yn bur,
 Mewn hawddfyd, ac mewn hedd.

3 Wel, dacw'r wlad caf cyn bo hir
 Fod ynddi byth yn byw;
 Lle trig cyfiawnder dwyfol pur,
 Yn sanctaidd wyddfod Duw.

4 O! brysia, f'enaïd, dos yn mlaen,
 Ymddiried yn dy Dduw;
 Nes dod yn iach trwy ddwr a thân,
 Yn dawel ato i fyw.

D. J.

884.

Dydd rhyddid y ddyweddi.

2. 8.—Luther, Y. 30. Aberdeen, 103.

BRYDNAWN,

Ar y ddedwyddaf awr a gawn,
 Y talodd Iesu'n eithaf llawn,
 Y dwyfol Iawn i'm hanwyl Dad;
 Palmantodd ffordd o Galfari
 I'r nefoedd fry, trwy rîn ei waed.

2 Mae'n awr
 Yn eistedd ar yr orsedd fawr,
 Yn Arglwydd uffern, nef, a llawr,
 Hyd foreu wawr adgodiad ddydd,
 Pan gollwng ei ddyweddi ddrud,
 O lwch y byd, yn berffaith rydd.

3 Fydd son
 Am alar, griddfan, gwae, na phoen,
 Yn nghwmni'r addfwyn anwyl Oen,
 O fewn i Seion sanctaidd fry;
 Ond yfed dyfroedd dwyfol flas
 Darddodd i maes o Galfari.

W.

885. “Yr hyfryd dir bwrcasodd ef.”

2. 8.—Bethesda, 105. Dorcas, 107.

YN awr,
Sancteiddiol Ysbryd, tyr'd i lawr,
Disgleiria hyfryd foreu wawr—
Goleuni mawr o entrych nef;
Fel delo'm henaïd wel'd yn glir
Yr hyfryd dir bwrcasodd ef.

2 'Does fan
O'r ddaear foddia'm henaïd gwan ;
Diangodd rhwng y sêr i'r lan,
I 'mofyn rhan sydd uwch yr haul ;
Yn mynwes f'Arglwydd mawr y mae
Gwledd i barhau, nad oes o'i hail.

3 Y gwin
Sydd yno, mae o nefol rîn,
I nerthu'm henaïd pan yn flin,
Gan groesau sy'n fy nghuro o hyd :
Wrth yfed hwn, myfi af trwy
Gystuddiau mwy nag wÿr y byd.

w.

886. *Canu am rad ras.*

2. 8.—Bethesda, 105. Braint, y. 31.

BYDD, bydd,
Rhyw ganu peraidd iawn ryw ddydd,
Pan ddelo'r caethion oll yn rhydd ;
Fe droir eu ffydd yn olwg fry ;
Cydunant byth, heb dewi a sôn,
I foli'r Oen fu ar Galfari.

2 Ond gwledd
Sydd etto'n bod tu draw i'r bedd,
Dros byth i'w chael i'r gwael eu gwedd ;
Lle bydd caniadau maith di-ri',
I bara beunydd yn ddiboen,
Gan foli'r Oen fu ar Galfari.

3 Rhad ras,
Yw'r newydd gân bereiddia'i blas
Fu 'rioed ar wyneb daear las ;

Hi ddeil ei blas pan losgo'r byd,
A berwi o'r môr, a'i donau'n dân,
Y nefol gân fydd gras i gyd.

AN.

887. *Dedwyddwch y trigfunau nefol.*

2. 8.—Aberdeen, 103. Luther, v. 30.

MAE, mae,

Yr amser hyfryd yn neshau,
Pan gaffo f'enaïd ei ryddhau,
O'm tŷ o glai, fyn'd tua'm gwlad;
Nid yma mae 'ngorphwysfa i;
Mae hono fry yn nhŷ fy Nhad.

2 Bob dydd,

Fy nhabernacl brau o bridd
O'i sylfaen yn adfeilio sydd;
Nid ydyw amser hwn yn mhell:
O! f'enaïd, cofia hyn bob cam,
A meddwl am adeilad well.

3 Fry, fry,

Uwch awyr las, a'i disglaer lu,
Mae holl hyfrydwch f'enaïd cu,
'Does dim daioni yma i'w gael:
'Rwyf wedi gwel'd a phrofi'r byd;
'Does ynddo i gyd ond gwagedd gwael.

4 Parhau

Mae cariad Duw i'w anwyl rai;
Hwy gânt yn wastad ei fwynhau,
Heb achwyn trai yr ochr draw:
O! na bawn gydag ef yn byw!
Fy Mhriod yw! pa bryd y daw?

5 Daw, daw,

Fy anwyl Iesu maes o law,
I'm cyrchu drwodd i'r wlad draw,
I'r bywyd distaw, pur, di-boen;
Caf ganu'n llawen gyda'r llu,
Gân Moses fry, a chân yr Oen.

D. J.

888. *Llawenydd yn wyneb ungu.*

7. 6. D.—Tal-y-llyn, v. 37. Mannheim, 111.

YMADAW wnaŷ â'r babell
'Rwy'n trigo ynddi'n awr;

Colofnau'r tŷ ddattodir,
 Fe'u cwmpir oll i lawr ;
 A pob gwahan-glwyf ymaith,
 Glân fuddugoliaeth mwy ;
 Rwy'n canu wrth gofio'r boreu
 Na welir arnaf glwy'.

2 Ar fyr caf rodio llwybr
 Na ddeuaf byth yn ol ;
 Mi rof ffarwel tragwyddol
 I'r holl forwynion ffol ;
 Dedwyddwch maith di-ddarfod
 Sydd uchod i barhau:
 O! f'enaid, dechreu ganu,
 Mae'r amser yn nesau.

3 Fe dderfydd i mi bechu,
 Iacheir yn lân fy nghlwy',
 Ond byth ni dderfydd canu
 Am faddeu pechod mwy ;
 Caf gorph yr hen farwolaeth
 I lawr, ni chyfyd byth,
 A gwledd ar fynydd Seion,
 Dragwyddol, bur, ddilyth.

M. R.

889. *Cysson fwynhâd o Dduw tu draw i angeu.*

7. 6. D.—Jabes, 116.

WYF yma dan y tonau,
 Yn griddfan lawer awr,
 Yn methu cadw 'ngolwg
 Ar y Messiah mawr ;
 Fe ddaw y dydd caf nofio,
 O fewn i'w dawel heddi ;
 Nas colla'i ngolwg arno,
 Yr ochr draw i'r beddi.

J. T.

890. *Gweled Iesu yn y nefoedd.*

7. 6. D.—Manheim, 111. Syria, y. 38.

BYDD gwel'd gogoniant Iesu,
 A chofio'r manau bu,
 Yn ennyn cân o newydd
 Trwy'r holl nefolaidd lu :

Ei wel'd, a chofio Bethle'm,
 A'i eni yno'n dlawd—
 Rhyfeddod nef y nefoedd
 Fydd gweled Duw mewn cnawd.

2 Ei wel'd, a chofio'r cwpan
 Yn Gethsemane ardd;
 Ei gofio'n dod o Edom
 Oll yn ei wisg yn hardd;
 Ei wel'd, a'i holl elynion
 Yn droedfaingc dan ei draed;
 Ei wel'd, a chofio'n golchi
 O'n beiau yn ei waed.

3 Ei wel'd, a chofio'r gofyn
 Yn y feichniäeth fawr,
 Wrth fyn'd i'r ddeddf yn ddiwedd,
 Rhoi 'i fywyd glân i lawr;
 Myn'd dan ei holl felldithion,
 A diodde'i dig yn llawn,
 Heb ryddid o'i gafaelion
 Nes llenwi'r nef âg Iawn.

4 Ei wel'd, a chofio'i daro
 A miniog gledd ei Dad,
 A thywallt i farwolaeth
 Ei enaid dros ei hâd;
 Pa fodd na bydd yr olwg
 Ar Brynwr euog ddyn,
 Yn ennyn cân a syndod
 Trwy'r nefoedd fawr ei hun?

R. O.

891.

Gorphwysfa y saint.

7. 8.—Hosannah, v. 32. Penllwyn, v. 33.

Y TIR dymunol peraidd,
 Yr ardal hyfryd euraidd,
 Ag oedd yn mhell yn sefyll draw,
 A ddaeth ger llaw o'r diwedd;
 Er lludded, ac er blino,
 Na fydded in ddiffygio,
 Yr ym yn nesnes, awn ar frys
 I mewn i'r llys yn gryno.

- 2 Cawn orphwys yn ddiangol
 O'n temtasiynau'n hollol,
 Mewn maith dangnefedd pur, di-drai,
 Sydd yn parhau'n dragwyddol;
 A hyfryd ymddifyru
 Yn ein Hanwylyd, Iesu,
 A threulio Sabbath melus, gwiw,
 Tragwyddol, i'w foliannu.

w.

892.

Diwedd y daith.

6. 8.—Gwladys, 135. Normandy, 137.

- D**AW diwedd ar fy nhaith,
 A'm pererindod trist;
 Gorphena'm llafur waith,
 Caf orphwys gyda'm Crist:
 O fewn ei gôl y gwnaf fy nyth,
 Ddychwelaf byth i'r byd yn ol.
- 2 Fe dderfydd mwyach sôn
 Am alar, tristwch, gwae,
 Y pechod câs, a'r poen,
 I flino'r duwiol rai:
 O! hyfryd waith fydd moli'm Nêr
 Uwch law y sêr i oesoedd maith.
- 3 Caf wel'd fy anwyl Dad
 F'arweiniodd ar fy nhaith,
 A'm carodd i yn rhad
 O dragwyddoldeb maith;
 A'r anwyl Oen, fu dros of fi
 Ar Galfari mewn dirfawr boen.

w.

893.

Hiraeth am y nef.

6. 8.—Ramoth, Y. 47. Gwladys, 135.

- C**AERSALEM, dinas hedd,
 O! na bawn yno'n byw;
 O hyd cawn weled gwedd,
 A llewyrch wyneb Duw:
 Mae weithiau'n dywyll arna'i 'nawr;
 Fy haul nid ä byth yno i lawr.
- 2 Yn Nuw ymddiried 'rwyf
 Wrth deithio'r llwybr cul;

Fe'm dygodd eisoes trwy,
 Do, gyfyngderau fil;
 Hyderus etto wyf trwy ffydd
 Yn nerth fy Nuw caf gario'r dydd.

- 3 Caf wel'd f' Anwylyd cu
 Pan elwyf draw i dre',
 Yr hwn o'i gariad fu
 Yn dioddef yn fy lle;
 Caf wel'd yr Iesu—digon yw;
 Mae'r Oen a laddwyd etto'n fyw.

D. J.

894.

Pen y daith.

6. 8.—Alun, A. 18. Gwladys, 135.

MAE lluoedd maith yn mlaen,
 'Nawr o'u carcharau'n rhydd,
 A gorfoleddu maent
 Oll wedi cario'r dydd:
 I'r lan, i'r lan diangasant hwy,
 Yn ol eu traed y sangwn mwy.

- 2 Gadawn y byd yn ol,
 Y byd y cawsom wae,
 Y byd ag sydd bob dydd
 Yn ceisio'n llwfrhau:
 Ni welwn wlad rhwng ser y nef
 Sydd fil o weithiau'n well nag ef.
- 3 A fodd 'tiffeddion gras
 Yn nyfnder môr i lawr,
 Un waith a ddaeth i maes
 O'r dwfn gystudd mawr?
 Na wnant, na wnant; ni ddown i'r lan,
 I dir y bywyd yn y man.
- 4 Cawn lanio i mewn i fysg
 Y rhai y clywsom son,
 Gânasant bawb ei wisg
 Yn nwyfol waed yr Oen;
 A gwledda'n llon, heb ddiwedd mwy,
 Yn bur yn eu cwmpeni hwy.

- 5 Cawn wel'd yr addfwyn Oen,
Fu farw ar y bryn,
Yn medi ffrwyth ei boen
Yn hyfryd y pryd hyn ;
Bydd myrdd heb rif yn canu 'nghyd
I'r hwn fu farw dros y byd.
- 6 Fe genir coron ddrain
Wrth ganu gwaed y groes ;
Fe gofir picell fain
Wrth gofio angeu loes ;
Fe seinia'r holl dorfeydd yn un
Bob rhan o boenau Mab y dyn.

895.

Cartrefle Duw a'i saint.

6. 6. 4.—Malvern, 146. Bethel, 147.

- M**AE 'r Ganaan hyfryd draw
Yn dangos fel ger llaw
Yn ngoleu'r nef ;
Dewch bellach tua'r wlad,
Cartrefle pur ein Tad,
Na flined dim o'n traed,
Nes myn'd i dref.
- 2 Grawn sypiau yno sydd
Yn hongian nos a dydd,
Ar winwydd pur,
I ddisychedu y rhai
Fu'n griddfan dan eu gwae,
O gystudd a phob trai,
Mewn anial dir.
- 3 Rhyw gariad fel y môr,
Anfeidrol berffaith stôr,
Heb derfyn mwy,
Sy'n llifon loyw, las,
O dan y fainge i maes
I etifeddion gras—
Eu bywyd hwy.
- 4 O! heddwch pur y nef!
'Does a'i hadnebydd ef
Tu yma i'r bedd :

Ddeallodd neb erioed
 Sy'n trigo îs y rhod
 Y pleser sydd yn bod
 Mewn nefol hedd.

w.

896.

Moliant y nefoedd i Waredwr.

7. 6. 8.—Llangeitho, A. 9. Altenburg, 153.

TORF fydd o angylion gwych,
 Cerubiaid pur yn un,
 Maith dorfeydd o seraphim,
 Yn canu i Fab y dyn;
 A chaniadau fydd y rhai'n
 Na ddaeth i feddwl dyn erioed,
 Ag sy'n trigo îs y nen,
 I fod eu bath yn bod.

- 2 O! foreuddydd dedwydd iawn,
 Pan ddelo'r dorf yn un,
 O bob cwr i'r ddaear faith
 I gwrdd â'u Harglwydd cun:
 Derfydd gofid a phob gwae,
 A derfydd temtasiynau maith;
 Derfydd pechod mawr ei rwysg,
 A derfydd dyrys daith.

w.

897.

"Cartrefle fy Anwylyd."

Sau. 4ll.—Llantrisant, 154. Antwerp, 155.

NAWR 'rwy'n gwel'd yr ardal hyfryd,
 Hen gartrefle fy Anwylyd;
 Gwlad lle mae pob rhyw gysuron
 Yn llifeirio fel yr afon.

- 2 Ffarwel bellach, hen bleserau,
 Dwyllodd f'ysbryd fil o weithiau;
 'Nawr 'rwyf wedi ffeindio hawddfyd
 Nad oes ymddo radd o ofid.
- 3 Cefais berl gwell nag o'r India,
 Nef a daear fyth nis prisia;
 Iesu a'i drysor—dyna'i sylwedd;
 Nef y nefoedd yn y diwedd.
- 4 Fe ddaw'r dydd y caf fi ganu
 Concwest bai oedd yn fy maeddu;

Haleluwia nefol hyfryd,
Diwedd pechu, diwedd gofid.

- 5 Blwyddau hirion o ryfela
'N oruchafiaeth a derfyna;
Fe dry galar am bob beiau
Yn Hosanna, ond eu maddeu. w.

898.

RHAN II.

8au. 4ll. — Llantrisant, 154. Antwerp, 155.

F'ENAID, cred, anghofia'th ofid,
Edrych i'r ardaloedd hyfryd;
Hed o'r byd sy 'mron a'th orfod,
Y mae gwleddoedd i ti'n barod.

- 2 Dacw'r gwledydd hyfryd, helaeth,
Roddwyd i mi'n etifeddiaeth;
Lle mae cariad pur yn llifo
Dros ardaloedd gras heb flino.
- 3 Dacw'r wlad caf fi deyrnasu
Gyda'm hanwyl Brynwr Iesu,
Gwledda o'i gariad, gwel'd ei wyneb,
Draw i derfyn tragwyddoldeb.
- 4 O! na fedrwn yno ddringad
Hanner gynted a'm dymuniad;
Mi awn gyda'r awel hyfryd
Maes o'r byd i dir y bywyd.
- 5 'Rwyf yn clywed myrdd o seintiau
'Nawr yn canu eu telynau,
Ac yn taro un Hosanna,
Dechreu anthem pen Calfaria.
- 6 Dengmil o delynau'n canlyn,
Cân heb ddechreu, cân heb derfyn,
Y cerubiaid gyda'r seintiau
Yr un sylwedd eu caniadau.
- 7 Minnau gaf fod yn eu cwmni,
Cyn pen gronyn yno'n canu,
Edrych gyda hwy yn wyneb
Disglaer Brenin tragwyddoldeb. w.

899. *Digonolrwydd llawenydd yn y nef.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Edinburgh, 164.

- N**ID oes terfyn ar flynyddau
 Yn y wlad a welaf draw ;
 Nid yw myrdd o oesoedd hirion
 Yno'n unig ond lled llaw ;
 Sylwedd ydyw'r oll sy'n dyfod—
 Oll sy'n dyfod sy'n parhau ;
 Pethau gwych heb eu cymmysgu
 Gaf ar fyrder eu mwynhau.
- 2 Yno erys fy nedwyddwch,
 Heb gymmysgu, fyth yn un ;
 Digyfnwid gwrthddrych cariad,
 Felly cariad pur ei hun ;
 'R un fydd Duw i dragwyddoldeb—
 Môr o gariad heb ddim trai ;
 Fel efe bydd fy hapusrwydd—
 Ffrwd lifeiriol yn parhau.
- 3 O! mor hyfryd yw'r meddyliau
 Fod yr amser hyny ar ddod ;
 Y mae'r hiraeth sy'n fy nghalon
 Heb un terfyn iddo'n bod ;
 'Dall yr holl greadigaeth eang,
 Na'i gogoniant o un rhyw,
 Lanw 'nghri, na llanw f'enaid,
 Na dim arall ond fy Nuw.
- 4 Yno llenwir fy nymuniad,
 Er ei faint, ac er ei gri,
 Fy holl wagder wneir i fyny
 Gyda'r Duwdod—Un yn Dri ;
 Mi gaf yfed o ffynnonau
 Gwir ddedwyddwch, a'm dyfrhau
 A dadguddiad pur o fywyd,
 A llawenydd i barhau.
- 5 Mi gaf glywed cydsain hyfryd
 Digrëedig Dri yu Un,
 Yn cyhoeddi heddwch nefol,
 Perffaith, wrthyf fi fy hun :

Saint, seraphiaid, ac angylion,
 Mewn rhyw gydsain bena' erioed,
 Gyda mi yn seinio'r anthem
 Am anfeidrol, ddwyfol glod.

W.

900. *Tragwyddol orphwysfa y saint.*

8. 7. D.—Dolwar, Y. 56. Moriah, A. 10.

O! DDEDWYDD ddydd, tragwyddol orphwys
 Oddi wrth fy llafur, yn fy rhan,
 Yn nghanol môr o ryfeddodau,
 Heb waelod, terfyn byth, na glan:
 Mynediad helaeth mwy i bara
 O fewn trigfanau Tri yn Un;
 Dwfr i nofio heb fyn'd trwyddo,
 Dyn yn Dduw, a Duw yn ddyd.

2 Byw heb wres, na haul yn taro,
 Byw heb ofni marw mwy;
 Pob rhyw alar wedi darfod,
 Dim ond canu am farwol glwy';
 Nofio yn afon bur y bywyd,
 Bythol heddwch sanctaidd Dri,
 Dan dywyniadau digymylau
 Gwerthfawr angeu Calfari.

A. G.

901. *Y porthladd dymunol.*

8. 7. D.—Dolwar, Y. 56. Esther, Y. 55.

MAE'r dydd yn dod i'r hâd brenhinol
 I gael mordwyo tua'u gwlad,
 O gaethiwed y priddfeini,
 I deyrnasu gyda'u Tad;
 Eu ffydd ynô dry yn olwg,
 A'u gobaith eiddil yn fwynhâd;
 Annherfynol fydd yr anthem,
 Dyrchafu'r Oen a'i werthfawr waed.

2 Bererin llesg gan rym ystormydd,
 Cyfod d' olwg, gwel y wawr;
 Yr Oen yn gweini'r swydd gyfryngol,
 Mewn gwisgoedd llaesion hyd y llawr:
 Gwregys euraidd o ffyddlondeb;
 Wrth ei odreu clychau'n llawn;

Llwyr faddeuant i bechadur
Ar gyfrif ei anfeidrol iawn. A. G.

902.

Gobaith gwynfydedig.

8. 7. D.—Esther, y. 55. Dolwar, y. 56.

OS rhaid wynebu'r afon donog,
Mae un i dori grym y lli',
Iesu, f' Archoffeiriad ffyddlawn—
Dyna ddigon byth i mi ;
Yn ei waed caf waeddi, Concwest
Ar angeu, uffern, byd, a'r bedd!
Tragwyddoldeb byth heb bechu,
Yn ogoneddus ar ei wedd.

2 Yn lle cario corph o lygredd,
Caf gyd-dreiddio â'r côr sydd fry
I ddiderfyn ryfeddodau
Iachawdwriaeth Calfari;
Byw i wel'd yr Anweledig,
Fu farw, ac sydd etto'n fyw ;
Bythol, anwahanol undeb,
A chymdeithas â fy Nuw.

3 Yno caf ddyrchafu'r Person
A osododd Duw yn Iawn,
Heb ddychymyg, llen, na gorchudd,
F'enaid ar ei ddelw'n llawn ;
Yn nghymdeithas y dirgelwch
Dadguddiedig yn ei glwy',
Addoli'r Mab i dragwyddoldeb,
Heb golli 'ngolwg arno mwy.

A. G.

903.

Trysor tu draw i'r Iorrdonen.

8. 7. 4.—Alma, 179. Peniel, 172.

NID o'r ddaear mae fy mhleser,
Nid o'r ddaear mae fy ngrym,
Nid o'r ddaear mae'm llawenydd,
Tlawd wyf yma—'feddaf ddim :
Draw'r Iorrdonen,
Mae fy nghyfoeth a fy ngwlad.

2 Nef yw meddiant yr angylion,
Daear ydyw meddiant dyn ;

Ond fe ddarfu i'm ffydd i wneuthur
 Nef a daear fawr yn un ;
 'Rwyf yn hòni
 Hawl i'r oll sydd gan fy Nuw.

- 3 Mae fy enaid yn ehedeg,
 Ac yn dringo i fyny fry ;
 Mae fy esgyrn yn ymdrwsio
 I lechu yn y ddacar ddu ;
 Mi ddo'n gryno
 Etto 'nghyd ryw ddydd a ddaw.

w.

904.

Gwlad heb bechod.

8. 7. 4.—Verona, 174. Frankfort, 173.

MAE fy nwydau wedi 'mlino
 Ganwaith yn yr anial hyn ;
 Lle bwyf fi, maent hwythau yno,
 Bwyf ar foroedd, bwyf ar fryn :
 O! am deimlo
 Rhyddid paradwysaidd dir.

- 2 Nid oes gofid, nid oes terfysg,
 Nid oes achwyn o un rhyw,
 Nid oes poen, ac nid oes galar,
 O fewn dinas bur fy Nuw :
 Cariad perffaith
 Yno sy'n anadlu'r lle.

- 3 Ni ddaw'r llygad gwibiog yno
 Ag sy'n crwydro i bob lle,
 Ac yn peri i'r galon oeri
 At wrthddrychau pur y ne';
 Un rhyw gariad
 Yno'n unig aiff â'm bryd.

- 4 Ni ddaw cwmwl du, terfysglyd,
 Ni ddaw anghrediniaeth mwy,
 Ni ddaw yntau—ofn marw,
 Fyth i rod-di i mi glwy';
 Teyrnas sicr,
 Heb un gelyn, heb un gwæ.

w.

OS yw tegwch d'wyneb yma
 Yn rhoi myrdd i'th garu'n awr,
 Beth a wna dy degwch hyfryd
 Yna yn nhragwyddoldeb mawr?
 Nef y nefoedd
 Dy ryfedda fyth heb drai.

2 Pa fath uchder rhed fy nghariad?
 Pa fath syndod fydd pryd hyn,
 Pan y gwelwyf dy ogoniant
 Perffaith llawn ar Seion fryn?
 Anfeidroldeb
 O bob tegwch maith yn un.

3 Pa feddyliau uwch eu deall
 Gaf fi yno ynwy' f'hun,
 Wrth ystyried bod y Duwdod
 Perffaith pur a minnau'n un?
 Dyma gwllwm
 Nad oes iaith a'i dod i maes.

4 Cwlwm wnaed yn nhragwyddoldeb,
 Sicr, cadarn, mawr ei rym,
 Nas gall myrddiwn o flynyddau
 'I dori, neu ei ddattod ddim:
 Gwna, fe bery
 Tra parhao'm Duw mewn bod.

5 C'lymau natur oll a friwir,
 A'i chyfreithiau ânt yn ddim;
 Ond fy undeb i â'r nefoedd
 Sydd yn llawer mwy ei rym:
 Digyfnawid,
 Yw yn hollol fel fy Nuw.

6 Nis gall einioes, nis gall angeu,
 Nis gall angel cadarn cry',
 Cerubim, nac awdurdodau,
 Na holl luoedd nefoedd fry,
 I'm gwahanu;
 Fythoedd fyth o'i gariad ef.

906.

Gwardwr yn angeu a'r farn.

8. 7. 4.—Verona, 174. Tamworth, 178.

NID oes draw gyferbyn i mi
 Ddim ond tragwyddoldeb mawr,
 Minnau'n morio tuag yno,
 Nes-nes ato bob yr awr :
 Ffarwel bellach,
 Bob gwrthddrychau îs y rhod.

2 Yno mae fy holl drysorau,
 A fy nhlysau gwych eu rhyw ;
 Yno mae f' addfwynaf Iesu,
 Yno yn unig mae fy Nuw :
 O ardaloedd!
 Yno mi gaf finnau ddod.

3 Mae llawenydd yn fy nghalon,
 Er bod ofnau yn fy nghnawd,
 Cwrdd â Barnwr byw a meirw,
 Iesu 'Mhrynwr, Iesu 'Mrawd :
 Mae'n ardderchog ;
 Etto anwyl yw i mi.

4 Mae y cariad sy'n fy nghalon,
 Mae y fflam sydd dan fy mron,
 Yn concwerio mil o ofnau,
 Ofnau'r farn y funyd hon :
 Trwy bob dychryn,
 Iesu, Iesu yw fy rhan.

w.

907.

RHAN II.

8. 7. 4.—Verona, 174. Tamworth, 178.

FE roed i mi ddymuniadau
 Nad oes dim o fewn y byd,
 Yn y dwyrain a'r gorllewin,
 A all hanner lanw 'mryd :
 Tragwyddoldeb,
 Yno llenwir fi yn llawn.

2 Mi gaf yno garu a fynwyf,
 Cariad perffaith, pur, di-drai,
 Cariad trwy ryw oesoedd mawrion
 Nad ä fymryn bach yn llai :

Môr diderfyn,
Byth yn berffaith, byth yn llawn.

- 3 Mi gaf yno wel'd a garwyf,
Gwel'd fy Iesu, gwel'd fy Nuw,
Gynt fu farw ar y croesbren,
Heddyw'n ddisglaer, heddyw'n fyw:
Nef y nefoedd
Sydd yn suddo yn ei hedd.
- 4 Mi gaf yn y wlad 'rwy'n myned
Waredigaeth lwyr o'm poen;
Gorphwys draw i derfyn gofid
Gyda'r addfwyn, anwyl Oen:
Ni ddaw tristwch,
Fyth i mewn dros furiau'r nef.

w.

908.

RHAN III.

8. 7. 4. — Verona, 174. Peniel, 172.

DO, mi fliniais ar a welais,
Twyll sydd oll o fewn y byd,
Twyll sydd yma'n denu'm llygad,
Twyll sydd acw'n denu 'mryd;
Ô! am ddarfod
A phob gwagedd îs y rhod.

- 2 Y mae gwagedd trwy holl natur,
Y gwrthddrychau ar y llawr;
Nid oes sylwedd yn a brofais,
Nac mewn dim ond Iesu mawr:
Gradd o'th heddwch
Sydd yn well na'r India o'r bron.
- 3 Nid yw hwn ond byd o brofiad,
Nid yw hwn ond byd o wae;
Yn y wlad na rifir dyddiau
Fy nedwyddwch penaf mae:
'Rwyf yn edrych
Trwy'r tymhestloedd yno'n awr.
- 4 Yno mi gaf yfed pleser
Megys dyfroedd gloyw, pur,
I'r pererin llesg, lluddedig,
Mewn rhyw wresog, anial dir:

Ffynnon bywyd,
Dan y faingc mae'n dod i maes.

- 5 Mi gaf fyw ar ryfeddodau
Sydd yn natur Duw ei hun,
Ac ymborthi ar ddisgleirdeb
Crëwr nef yn natur dyn:
Caf fwy yno
Mewn un awr nag yma byth.

w.

909.

Yr ardal nefol.

8. 7. 3.—Holstein, 188. Moldavia, 187.

DACW 'r ardal nefol, hyfryd,
Pwrcas poen a gwaed fy Nuw,
Gwlad mae hiraeth ar fy nghalon
Am fod heddyw yno'n byw,
Lle nad oes poen na loes,
Nac un cystudd chwervw, croes.

- 2 Mae myfyrïo ar fy nghartref,
Mae myfyrïo ar dŷ fy Nhad,
Wedi'm gwneuthur i ddiflasu
Ar bleserau cig a gwaed:
'Does i gyd yn y byd
Unrhyw beth a leinw 'mryd.

- 3 Nid yw'r ddaear a'i thrysorau,
Eilw 'i phlant yn werthfawr iawn,
Ddim yn abl llanw 'nghalon,
Na'm digoni byth yn llawn:
Draw i'r bedd mae fy hedd,
Gyda 'Mhrynwr hardd ei wedd.

w.

910.

Rhyfeddodau trefn gras.

8. 7. 3.—Groeswen, A. 20. Revel, 186.

PAN bo glaswellt gwyrdd y ddaear
Wedi methu dod i'r lan,
Pan bo tegwch dae'r liosog
Wedi darfod yn mhob man;
Mi gaf wlad, hyfryd, rad,
Faith dragwyddol ei pharhâd.

- 2 Fe agorir i mi yno
 Ryw eangder maith heb ri'
 O ddirgelion na ddeallir
 Heddyw ar ein daear ni :
 Cariad rhad, yn y Tad,
 A ddadguddiwyd yn y gwaed.
- 3 Fe amlygir rhyw ogoniant
 Na ddeallodd calon dyn
 Yn yr iachawdwriaeth eang—
 Dyfais Duwdod mawr ei hun :
 Ar y llawr, neb yn awr
 Ni all ddal fath bethau mawr.
- 4 Pa mor ddwyfol, pa mor hyfryd,
 Pa mor orfoleddus fydd,
 Pan dywyno gyntaf allan
 Fore 'r tragwyddoldeb ddydd,
 Gael mwynhau, heb ddim trai,
 Bethau bellach fo'n parhau.

w.

911.

Hyfrydwch y nefoedd.

8. 7. 3.—Wyddgrug, 185. Revel, 186.

- D**ACW 'r hyfryd fan caf drigo,
 Gwn caf drigo cyn bo hir,
 Draw i'r bryniau oer, tymmhestlog,
 Yn y sanctaidd, hyfryd dir :
 Gwela'n awr foreu wawr
 Glir, o dragwyddoldeb mawr.
- 2 Ni gawn yno wel'd a garwn,
 Mewn gogoniant llawer mwy
 Nag ei gwelsom ar y croesbren
 Dan ei farwol, ddwyfol glwy';
 Lluoedd mawr sydd yn awr
 Yn ei garu bob yr awr.
- 3 Ni gawn wel'd a'i carodd yma
 Yn y man yr ochr draw,
 Oll yn gwledda ar ei gariad,
 A'u telynau yn eu llaw :
 Oll yn un, a chyttûn,
 Molant Dduwdod yn y dyn.

w.

912.

Concwest ar elynion.

7. 4.—Aberafon, 209. Llanfair, A. 13.

TEITHIO 'rwyf fynyddau maith,

Dyrys, anial;

A gelynion ar fy nhaith,

Sy'n fy attal:

Ond mi wela'm hyfryd wlad

Trwy'r eangder;

Ac i mewn i dŷ fy Nhad

Dof ar fyrder.

2 Mi gaf goncwest yno'n lân

Ar elynion—

Nwydau oedd yn curo o'r blaen

Arna'i 'n gysson:

Ni ddaw pechod o un rhyw

Fyth i'm blino,

Na'r demtasiwn oreu 'i lliw

I mewn yno.

3 Ond llawenydd fel y môr

Sy wrth ei orsedd,

A thangnefedd ddwyfol stôr

Fyth heb ddiwedd:

Mi gat ddrachtio'r hyfryd hedd—

Ffynnon bywyd,

Sydd yn tarddu o waelod bedd

Fy Anwylyd.

w.

913.

Canu am y gwaed.

7. 4.—Aberafon, 209. Llanfair, A. 13.

CENIR yno am y gwaed

Gliriodd feiau;

Am y goncwest fawr a gaed

Ar Galfaria:

Gan ei fyn'd i lawr i'r bedd,

A chyfodi,

Gwelir miloedd ar ei wedd

Yn ei foli.

H. AB I.

914.

Gogoneddiad y saint.

7. 5. 6.—Trefdraeth, Y. 74.

HENFFYCH i'r boreu hyfryd

Ddaw gelyn byth nac adfyd,

I dir y bywyd fry :
 Y seintiau ddaw 'nghyd
 Bob wyneb i'r byd,
 Yn unfryd yno i ganu.

2 Fry yn Nghaersalem dawel,
 Yn mhell o swm y rhyfel,
 Caf uchel ganu clod :
 Fy nefoedd ddi-boen
 Fydd gweled yr Oen ;
 Fe dderfydd sôn am bechod.

3 Gwneir diwedd ar bob blinfyd,
 Fy nghystudd mawr a'm hadfyd,
 Yn nhir y bywyd fry ;
 Tragwyddol fwynhâd,
 Yn nheyrnas fy Nhad,
 Heb unrhyw fraid i'm drygu.

4 Mi gysgaf hân yn dawel,
 Dros ennyd yn y grafel,
 Nes dattod trefn y rhod ;
 Ac yna mewn hedd
 Cyfodaf o'm bedd,
 Ar ddisglaer wedd fy Mhriod.

M. R.

915.

Cân yr Oen.

10. 11.—Hanover, 215.

CANLYNWYR yr Oen, tra nefoedd yn bod,
 A thafod a thant, a ganant ei glod,
 Sef clod i Fab Dafydd, tragywydd y gân,
 I'r Tad ac i'r Ysbryd, o hyd heb wahân.

Gwnaed Duw ganiatau i minnau fy mod
 Yn nghanol y llu yn c'lymu'r un clod ;
 Os gwelir fi'n ddiogel o'r rhyfel yn rhydd,
 Mi ganaf, mae'n ddyled—O! deued y dydd!

3 Mi dynaf o hyd, er penyd, er poen,
 Fy nghysur a'm hedd o rinwedd yr Oen :
 Ef fyddo dedwyddyd fy mywyd i mwy,
 Mae trysor diddiwedd a gwledd yn ei glwy'. JS. H.

916. *Ffrydiau gorfoledd y gwaredigion.*

9. 8.—Bethel, 216. Elliot, 217.

MAE ffrydiau 'ngorfoledd yn tarddu
O ddisglaer orseddfaingc y ne';

Ac yno esgynodd fy Iesu,

Ac yno yr eiriol efe;

Y gwaed a foddlonodd gyfiawnder

Daenellwyd ar orsedd ein Duw,

Sydd yno yn beraidd yn erfyn

I ni, y troseddwy'r, gael byw.

2 Cawn esgyn o'r dyrys anialwch,

I'r beraidd Baradwys i fyw;

Ein henaid lluddedig gaiff orphwys

Yn dawel ar fynwes ein Duw:

Dihangfa dragwyddol geir yno

Ar bechod, cystuddiau, a phoen,

A gwledda i oesoedd diderfyn

Ar gariad annhraethol yr Oen.

3 O fryniau Caersalem ceir gweled

Holl daith yr anialwch i gyd;

Pryd hyn y daw troion yr yrfa

Yn felus i lanw ein bryd;

Cawn edrych ar stormydd, ac ofnau,

Ac angeu dychrynlyd, a'r bedd,

A ninnau'n ddiangol o'u cyrhaedd,

Yn nofio mewn cariad a hedd.

D. C.

917. *Gogoniant yr Iesu yn y nefoedd.*

8au. 811.—Salome, 218.

MAE 'r lle sancteiddiolaf yn rhydd,

Fe rwygodd f' Anwylyd y llen;

Fe yw Haul y Cyfiawnder y sydd

Yn goleuo'r holl nefoedd uwch ben:

Mae yno dyrfa anfeidrol o faint,

Ac etto ni welaf mo'r un,

Angylion, seraphiaid, na saint,

Neb fel fy Anwylyd ei hun.

2 Mae'n eistedd yn nghanol y llu

Sy â'u nifer fel glaswellt y maes,

- Yn helaeth yn rhoddi i bob un
 Ogoniant, a harddwch, a gras ;
 Fel haul yn yr wybren a fai
 Yn tywynu ar fyrddiwn o ser,
 A'i wres, a'i oleuni ddim llai—
 Fel hyn mae gogoniant ein Ner.
- 3 Tuag ato mae wyneb ei saint,
 Oddi amgylch yn rhes ar ol rhes ;
 Cwmpeini ancirif o faint,
 Rhai 'mhellach oddi wrtho, rhai 'nes :
 Disgleirdeb ein Harglwydd ä 'mhell—
 Mil pellach na'r haul yn ei rod :
 Ei fwynhau ef mae'r pellaf yn well
 Nag allwyd amgyffred erioed.
- 4 'Does angel, na seraph, na sant,
 Byth yno'n disgleirio ei hun ;
 Pe ciliai f' Anwylyd i bant,
 Fe dywyllai, fe dduai pob un ;
 Ef yw Afon y Bywyd sydd fry,
 Ef yw'r Manna cuddiedig a drud ;
 Efe yw hyfrydwch y llu—
 Ië, 'm Iesu yw'r nefoedd i gyd. w.

918.

RHAN II.

8au. 8ll.—Salome, 218. †

- Y** GOLEUNI sy'n ninas ein Duw,
 Sy tu hwnt i amgyffred un dyn,
 'Does neb all ei weled, a byw,
 Ond y dorf ogoneddus ei hun :
 'Dyw grisial yn ngolwg yr haul,
 Neu wydr fai lawer mwy pur,
 I lewyrch y nefoedd ddim ail :
 Fy Iesu yw'r ffynnon yn wir.
- 2 Mae yno dri Pherson yn bod,
 Ac etto mewn sylwedd ond Un,
 Gogyfuch mewn gallu a chlod,
 I wared plant Adda'n gyttûn ;
 Yn hyn rhyw ddyfnderoedd y sy
 Rhy fawrion i'w chwilio hwy 'mlaen,

Yn drech na hwynt-hwythau sy fry
I'w gwybod hwy allan yn lân.

- 3 'Does mesur amseroedd byth fry,
Dim oriau cyffelyb i'r byd;
Myn'd heibio ryw oesoedd y sy
Wrth ganu i'r Drindod ynghyd;
'R holl nefoedd, wrth weled ei ras,
Sy'n synu, yn canu'n fwy hy'
Ganiadau newyddion eu blas:
Wel, dyna'r digrifwch sydd fry.

w.

919.

RHAN III.

8au. 8ll.—Salome, 218.

ANGYLION, seraphiaid, a saint,
Wrth ganu'n soniarus ynghyd,
Eu hadsain sydd cyfuwch ei faint,
Mae'n crynu'r holl nefoedd i gyd:
Neb yno yn glaiar ei gân,
Neb yno'n addoli mewn rhith;
A'u c'lonau sy'n llosgi fel tân,
A gwyn fyd na bawn yn eu plith.

- 2 Caniadau newyddion sydd fry,
Tybygwn i glywed eu llef:
Fy enaid blinedig i sy
Am ddysgu cerddoriaeth y nef:—
“'R anrhydedd, a'r gallu, a'r clod,
A'r parch, a'r gogoniant, a'r bri,
Yr awr hon fel ag y bu erioed,
I'n Harglwydd yn Un ac yn Dri.”
- 3 Pan gofiont eu dyddiau'n y byd,
A'r amryw dymhestloedd o'r blaen,
Ennyna'u hysbrydoedd i gyd
Yn fflamau angerddol o dân:
Gwel'd i Iesu, er cymmaint eu bai,
Eu codi o bydew mor ddu;
P'odd gall eu calonau hwy lai
Na seinio Jerusalem fry?
- 4 Pan gofiont drachefn y dydd
Y'u galwyd o'r t'wyllwch i maes,

Dadgloed eu gefynau yn rhydd,
 A'r carchar yn seinio, " Rhad ras!"
 Pwy allai byth beidio rhoi clod,
 Dan olwg o ryddid mor fawr?
 Wel, dyna'r caniadau sy'n bod—
 • Gogoniant trwy'r nefoedd a'r llawr. w.

920.

RHAN IV.

8au. 8ll.—Salome, 218.

WRTH gofio dichellion y ddraig,
 A'i maglau mor aml a'r dail,
 A'u taenu yn erbyn y wraig,
 A'u tori gan Adda yr Ail;
 A'i weled e'n awr yn y nef,
 A'r bradwr hen obry yn y llyn;
 Hwyl ganant nes dawnio'r holl le:
 P'le arall mae canu fel hyn?

2 Wrth gofio drachefn am hyn,
 Ei glwyfau, a chwerwder ei loes,
 A'i guro ar Galfari fryn,
 Ei eiriau diwedda' ar y groes;
 Y ddaear, ac uffern, a'r bedd,
 Ac angeu a'r gyfraith ynghyd,
 Yn cwmpo gan archoll ei gledd,
 Gwych folir Iachawdwr y byd.

3 Os ydyw rhai seintiau'n rhoi tro
 I waered i'r bydoedd îs nen,
 'Does byth fyn'd o'u golwg a'u co'
 Ogoniant eu Harglwydd uwch ben:
 Mae ef yn bresennol bob awr,
 Iddynt yma fel canol y ne',
 Fe'i gwelant mewn nefoedd a llawr:
 Mae'm Iesu yn llanw pob lle. w.

921.

RHAN V.

8au. 8ll.—Salome, 218.

YRHAI a'i canlynodd efe
 Trwy'r ffauau a'r fflamau'n ddigryn,
 Y rhai gynt a nofiant i'r nef
 Mewn afonydd o'u twymn waed eu hun,

Sy'n awr yn cael myned yn mlaen
 Yn eofn at orsedd yr Iôn;
 A chanu bob amser y maent
 Ganiadau newyddion i'r Oen.

2 'Ddaw syched, na newyn, na phoen,
 Na gofid, na galar, na chlwy',
 Nac anwyd yn nheml yr Iôn,
 Na gwres idd eu blino byth mwy:
 Mae yno adenydd fy Iôn
 Yn taenu fel nefoedd ar led,
 Yn cuddio priodferch yr Oen:
 O! f'enaïd, i fyny ehêd.

3 'Rwy'n teimlo rhyw hiraeth a chwant
 Gwel'd dattod fy mhabell o'i lle,
 A hedeg yn union i bant,
 Fel 'deryn, i ganol y ne';
 A neidio i mewn yno i blith
 Y dyrfa sy â'u gwisgoedd yn wyn,
 A chanu i'm Harglwydd i byth
 Fu farw ar Galfari fryn.

w.

922.

Hiraeth am Salem.

9. 8.—Bethel, 216. Elliot, 217.

O! SALEM, fy anwyl gartrefle,
 Mae'th enw'r pereiddiaf erioed:
 Bryd derfydd fy llafur a'm lludded
 O'th fewn mewn llawenydd a chlod?
 Pa bryd caiff fy llygaid i weled
 Dy byrth sydd o berlau mor ddrud,
 A'th eurwych heolydd glân, disglaer,
 A'th furiau sy'n sefyll o hyd?

2 Caersalem, ti ddinas fy Arglwydd,
 Pa bryd i'th gynteddau ca'i ddod,
 Lle na fydd cyn'lleidfa yn ysgar,
 Na diwedd i'r Sabbath yn bod?
 Dedwyddwch digymmysg sydd yno,
 Ni phrofwyd yn Eden mo'i ryw,
 A llewyrch mwy tanbaid na'r haulwen,
 Sef llewyrch o orsedd fy Nuw.

3 O! drigfan deg, dawl, a dedwydd,
 'Rwy'n cyrchu yn ddyfal i'th gôl;
 Yn fuan fe'm gwelir i drosodd,
 A'r gwyntoedd ystormus ar ol;
 Pa ham y mae cystudd neu adfyd,
 Neu angeu, yn peri'r fath fraw?
 Mae'r tir addawedig mewn golwg,
 Mae'r Ganaan dragwyddol ger llaw.

4 Mae yno gantorion ardderchog,
 A'u Ceidwad yw sylwedd eu sain;
 A'm brodyr sydd yma gânt esgyn
 Yn fuan i ganol y rhai'n:
 O! Salem, fy nghartref anwylaf,
 I'th fewn mae fy enaid am ddod;
 Ac yno fy llafur a dderfydd
 Mewn cân orfoleddus a chlod.

D. CS.

ACHLYSURON NEILLDUOL.

MEWN CYMMANFA.

923.

I gynnulliad o weinidogion.

M. H.—Babilon, 35. Brynteg, y. 5.

'**R**YM yn dy erfyn, Arglwydd mawr,
Disgyn o entrych nef i lawr,
'R hyd ysgol faith Jehofah'n ddyn
Roi bendith Jacob i bob un.

2 Fel wŷn, yn wirion, gwna ni i gyd,
Yn mhlith y bleiddiaid sy yn y byd,
Ac fel y sarph yn gyfrwys gall,
I wel'd a dadrys rhwydau'r fall.

3 Gad i ni ddod i'r mynydd fry,
I'r cwmwl goleu atat ti,
Fel y disgleirio 'n hwyneb pryd,
Nes synu Israel oll i gyd.

W.

924.

RHAN II.

M. H.—Babilon, 35. Brynteg, y. 5.

GWNA ni fel halen â dy ras,
Yn wyn, yn beraidd iawn ei flas,
Yn foddion yn dy law o hyd
I dynu'r adflas sy ar y byd.

2 Gwna fod d'ogoniant pur, dilyth,
Yn nôd a diben i ni byth;
Dy fywyd hardd, a'th eiriau gwir,
Yn wastad i ni'n rheol bur.

3 O! dena'n serch oddi yma i gyd,
Fel gwir ddyeithriaid yn y byd,
O fan i fan i deithio'n hy',
Bob pryd ar ol d'orch'mynion di.

- 4 Doed gogledd, de, a dwyrain bell,
I glywed y newyddion gwell;
Aed sw'n d'efengyl, Iesu, i maes
Yn gylch o ddeutu'r ddaear las.

w.

925. *Gweddî am bresennoldeb Duw.*

8. 7. D.—Bavaria, 167. Diniweidrwydd, A. 11.

- P'**AM y caiff bwystfilod rheibus
Dori'r egin mân i lawr?
P'am caiff blodau peraidd, ieuaingc,
Fethu gan y sychder mawr?
Tyred â'r cawodydd hyfryd
Sy'n cynnyddu'r egin grawn—
Cawod hyfryd yn y boreu,
Ac un arall y prydawn.
- 2 Gosod babell yn ngwlad Gosen,
Tyred, Arglwydd, yno d' hun;
Gostwng o'r uchelder goleu,
Gwna dy drigfan gyda dyn:
Trig yn Seion, aros yno,
Lle mae'r llwythau'n dod ynghyd;
Byth na 'mad oddi wrth dy bobl
Nes yn ulw'r elo'r byd.
- 3 Blinai's ar afonydd Babel,
Nid oes yno ond wylo i gyd;
Llais telynau hyfryd Seion
Sydd yn cysson dynu 'mryd:
Tyr'd â ni, yn dorff gariadus,
O gaethiwed Babel fawr;
Ac nes bom ar fynydd Seion
Na'd in orphwys munyd awr.
- 4 Dacw'r Brenin yn ei degwch,
Wele'i briod wrth ei glun;
Gwedd ei wyneb sy'n rhagori
'Mhell ar wedd wynebpryd dyn;
Dyma ddydd—dydd ei ddyweddi,
Dyma'r briodasol wledd;
Dyma'r dydd caiff pererinion
Yfed o'i dragwyadol hedd.

w.

DECHREU ODFA.

926.

M. H.—Leipsic, 31. Babilon, 35.

BYWYD y meirw, tyr'd i'n plith,
A thrwy dy Ysbryd arnom chwyth;
Anadla'n rymus ar y glyn,
Fel byddo byw yr esgyrn hyn.

J. H.

927.

M. S.—Dymuniad, 74. Padarn, Y. 23.

RHODdawn a goleu, Arglwydd Iôr,
I draethu'r cynghor dwyfol;
Ac agor di y galon gau
I dderbyn d'eiriau nefol.

2 Perffeithia, Iôr, dy nerth sydd fawr,
Yn ngwyneb dirfawr wendid,
Rho i'r newynog, tlawd, a chaeth,
Ysbrydol faeth a rhyddid.

T. J.

928.

M. S.—Dymuniad, 74. Minden, Y. 21.

O! DEFFRO, deffro, gwisg dy nerth,
O! brydferth fraich yr Arglwydd;
Fel yn y dyddiau gynt a fu,
Amlyga'th alluogrwydd.

2 I ennyn ynom nefol dân,
Duw, anfon dy Lân Ysbryd;
Aed gyda'th eiriau sanctaidd di
Nerth, a goleuni hefyd.

3 O Arglwydd! dyro i ni'n glau
Y tywalltiadau nerthol,
O weithrediadau'r Ysbryd Glân,
A'u grym fel tân angerddol.

J. H.

929.

M. S. Eidduned, Y. 19. Saxony, 72.

O! ARGLWYDD Dduw, bydd i ni'n borth,
Dod gymmhorth o'th drugaredd,

I draethu ac i wrando'n iawn
Dy eiriau llawn o sylwedd.

- 2 Dy weinidogion, gwisg â nerth,
Yn brydferth o'r uchelder;
A doed dy Ysbryd Sanctaidd di
I argyhoeddi llawer.

930.

M. S.—Eidduned, y. 19. Mon, y. 18.

O! ARGLWYDD Dduw, 'r hwn biau'r gwaith,
Arddel dy faith wirionedd,
Fel byddo i bechod o bob rhyw
Gael marwol friw o'r diwedd.

- 2 Disgwyliaf wrthyt uwch law neb,
Na thro dy wyneb ymaith;
Bydd i mi'n Dduw, yn Dad, yn Frawd,
Yn dirion iachawdwriaeth.

AN.

931.

8. 7. 4.—Hyder, 182. Watford, y. 67.

A RGLWYDD grasol, dyro gymmhorth
I gyhoeddi etto i maes
Ddyfnder calon dyn truenus,
Ac anfeidrol olud gras;
Fel bo dyfnder
Byth am ddyfnder yn cael sôn.

D. M.

932.

8. 7. D.—Diniweidrwydd, A. 11. Bohemia, 168.

R HWN sy'n gyru'r mellt i hedeg,
Ac yn rhodio brig y don,
Anfon saethau arg'oeddiadau
I galonau'r odfa hon;
Agor ddorau hen garcharau,
Achub bentewynion tân;
Cod yr eiddil gwan i fyny,
Dysg i'r mudan seinio cân.

AN.

Y SABBATH.

933. *Hyfrydwch y Sabbath, a'i waith.*

M. H.—Boston, 25. Eryn Foreuol, 22.

GWAITH hyfryd iawn a melus yw
Moliannu d'enw di, O Dduw!

Son am dy gariad foreu glas,
A'r nos am wirioneddau'th ras.

2 Melus yw dydd y Sabbath llon,
Na flined gofal byd mo'm bron;
O! na bae 'nghalon i mewn hwyl,
Fel telyn Dafydd ar yr ŵyl.

3 Yn Nuw fy nghalon lawenha;
Bendithio'i air a'i waith a wna;
Mor hardd yw gwaith dy ras, O Dduw!
A'th gynghor, pa mor ddyfned yw!

4 Ond mi gaf ogoneddus ran,
Pan buro gras fy enaid gwan;
Mae gwir lawenydd uwch y nen,
Fel olew pur i loni'm pen.

5 Caf wel'd a chlywed yno ynghyd
Oll a ddymunais yn y byd;
A'm henaid a gaiff felus waith
Yn y tragwyddol fywyd maith. DR. W. (*cyf.* D. J.)

934. M. H.—Melcombe, 15. Caernarfon, 16.

YSABBATH, gŵyl nefolaidd yw,
Ar hwn cyfododd Iesu'n fyw:

Clodforwn ninnau Frenin hedd,
Mae wedi perarogli'r bedd.

2 O f'enaid! nac anghofia'r dydd
Y daeth y Meichiau mawr yn rhydd;
Agorwyd i ni byrth y nef
Trwy rin ei fuddugoliaeth ef.

- 3 Mor hyfryd cael un dydd o'r saith
I'w dreulio'n hollol gyda'th waith;
Gorphwysfa dawel, f'enaïd trist,
A gwledd, yw cofio angeu Crist.
- 4 Gwaith rhyfedd oedd creu nef a llawr,
A threfnu'r greadigaeth fawr;
Ond gwaith rhyfeddaf Duw ei hun
Oedd gorphen iachawdwriaeth dyn.
- 5 Y mae gorphwysfa'n ol i'r saint,
Mewn gwlad o hedd, O! ryfedd fraint!
Lle cânt fwynhau, heb gur na phoen,
Dragwyddol Sabbath gyda'r Oen.

P. J.

935.

M. H.—Boston, 25. Angels' Hymn, 27.

- B**LINEDIG gan ofidiau'r llawr,
Lluddedig a methedig bron,
O! mor gysurol ydyw gwawr,
Hyfrydol wawr y Sabbath llon.
- 2 Rhyw lewyrch trwy'r cymmylau du,
Rhyw seibiant bach rhag llid y don,
A golwg ar fynyddau cu
Y Ganaan draw, yw'r Sabbath llon.
- 3 Ffoed holl drafferthion daear lawr,
Ei hing a'i gofal, cilient draw;
Na foed o fewn fy mron yn awr
Ond gofal am y byd a ddaw.
- 4 Caf orphwys heddyw oddi wrth fy nghur,
A gwledda ar ddanteithion nen,
Fel ernes o'r dedwyddwch pur
A gaiff y llu tu draw i'r llen.
- 5 Caf ddod i gynnulleidfa'r saint,
Ar Seion fryn—rhyfeddol fri!
Nes synu bron uwch ben fy mraint,
Pa le y daeth fath rad i mi.

T. JS.

DIOLCHGARWCH AC YMOSTYNGIAD.

Heb law yr Hymnau canlynol, y mae llawer o'r Salmau yn gymmhwys i'w canu mewn Cyfarfodydd Diolchgarwch ac Ymostyngiad.

Gweler Rhif. 3, 4, 7, 13, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 35, 41, 43, 44, 46, 47, 58, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 74, 75, 78, 82, 86, 94, 95, 96, 97, 99.

Y mae y Pennodau canlynol yn gymmhwys i'w darllen yn y Cyfarfodydd a nodwyd:—

2 *Brenhinoedd* iv., vi., vii. *Salmau* xix., xlv., xlvii., lxxv., cv., cvii., cxviii., cxlv., cxlvi., cxlvii. *Esaiah* xxxii., xxxv. *Galarnad* i., ii., iii., iv., v. *Ioel* ii., iii. *Amos* iv. *Haggai* vi. 1 *Thessalonaid* v.

936.

Tymmhor gwlyb.

M. S.—Dyfroedd Siloah, Y. 17. Cemmaes, Y. 16.

DAIONUS a thosturiol iawn,
A graslawn, ydwyt, Arglwydd;
Dy rad drugaredd, yn ddiau,
Sydd yn parhau'n dragywydd.

2 Wrth rai annheilwng o gael byw,
O Arglwydd Dduw! tosturia,
Ac arbed etto y flwyddyn hon,
Na thor mo ffon ein bara.

3 O'th ras tosturia wrth rai ffol,
Haeddiannol o dy gerydd;
Dy fendith ar y wialen dod,
Dysg i ni fod yn ufudd.

4 Duw, dod orchymyn oddi fry
I chwalu y cymylau;
Can's os gorchymyn genyt gânt,
Attaliant eu costrelau.

J. H.

937.

Cydnabod doniau Duw.

M. S.—Dyfroedd Siloah, Y. 17. Dyfrdwy, 63.

ITI, O Dduw! y gweddai parch,
Gwna pob peth arch dy orsedd;

Ti bia'r haul, y gwlaw, a'r gw lith,
A'r fendith fawr ei rhinwedd.

2 Ti sy'n addfedu cnwd y maes,
Tydi o'th ras sy'n trefnu
Pob dydd o'r tymmhor oll, a'i rin,
A hyfryd hin i gasglu.

3 Am haul a lleuad, gwynt a gwres,
Am wlaw, yn gynnes canwn;
Am borthi pob creadur byw,
Ti, Arglwydd Dduw, addolwn.

R. J.

938.

Tymmhor sych.

M. H.—Yr Hen 100fed, 10. Beza, 12.

Y MDDAROSTYNGWN dan law Duw,
Fe ddichon etto'n cadw'n fyw;
Er i ni haeddu gŵg y nef,
Mae aml ymwardd gydag ef.

2 Cyfranwr mawr y gw lith a'r gw law,
A phob rhyw fendith i ni ddaw,
O! cofia'n daear, clyw ein llef,
I'w mwydo â chawodydd nef.

3 Yr ym yn meiddio gofyn hyn—
Ein holl gamweddau ymaith tyn;
Bydd foddllawn i ni byth er mwyn
Dy unig Fab, a gwrando'n cŵyn.

4 O! gw lawia ar y crindir cras,
Iacha ein llesgedd trwy dy ras;
Adfywia ein heneidiau gwyw,
Fel y moliannwn di, ein Duw.

M. D.

939.

Doniau Rhagluniaeth a Gras.

M. C.—Farrant, 83. Tallis, 84.

TYDI wyt deilwng o fy nghân,
Fy Nghrëwr a fy Nuw;
Dy ddoniau o fy amgylch maent
Bob munyd 'rwyf yn byw.

2 Mi glywa'r haul, a'r lloer, a'r sêr,
Yn dadgan dwyfol glod;

Tywynu'n ddisglaer 'rwyf o hyd
Trwy bob peth sydd yn bod.

3 O! na foed tafod dan y rhod
Yn ddistaw am dy waith;
Minnau fynegaf hyd fy medd
Dy holl ddaioni maith.

4 Diolchaf am dy gariad cu
Yn estyn hyd fy oes;
Diolchaf fwy am Un a fu
Yn gwaedu ar y groes.

5 Diolchaf am gysuron gwiw
Wyf beunydd yn fwynhau;
Diolchaf fwy am Brynwr trist
I mi gael llawenhau.

D. CS.

940.

Duw rhagluniaeth.

7. 6. D.—Missionary, 110. Meirionydd, 109.

O! ARGLWYDD Dduw rhagluniaeth,
Ac iachawdwriaeth dyn,
Tydi sy'n llywodraethu
Y byd a'r nef dy hun;
Yn wyneb pob caledi
Y sydd, neu etto ddaw,
Dod gadarn gymmhorth imi
I lechu yn dy law.

2 Er cryfed ydyw'r gwyntoedd,
A chedyrn donau'r môr,
Doethineb ydyw'r Llywydd,
A'i enw'n gadarn lôr;
Er gwaethaf dylif pechod,
A llygredd o bob rhyw,
Diangol byth heb soddi,
Am fod yr arch yn Dduw.

A. G.

941.

Ffyrdd Rhagluniaeth.

6. 4. 6.-Siloah, 149. Liverpool, 150.

RHAGLUNIAETH fawr y nef,
Mor rhyfedd yw
Esboniad helaeth hon
O arfaeth Duw:

DIOLCHGARWCH AC YMOSTYNGIAD.

Mae'n gwylied llwch y llawr,
Yn trefnu llu y nef,
Cyflawna'r cwbl oll
O'i gynghor ef.

2 Llywodraeth faith y byd
Sydd yn ei llaw;
Mae'n tynu yma i lawr,
Yn codi draw:
Trwy bob helyntoedd blin,
Terfysgoedd o bob rhyw,
Dyrchafu'n gysson mae
Deyrnas ein Duw.

3 Ei th'wllwch dudew sydd
Yn oleu gwir;
Ei d'ryswch mwyaf mae
Yn drefn glir:
Hi ddaw â'i throion maith
Yn fuan oll i ber,
Bydd synu wrth olrhain rhai'n
Tu draw i'r llen.

D. C.

MAWL-EIRIAU.

942.

M. H.—Angels' Hymn, 27.

MOLIENNWCH Dduw sy'n rhoi pob dawn,
Chwi holl breswylwyr daear lawn:
Y nefol gôr, dyrchefwch gân
I'r Tad, i'r Mab, a'r Ysbryd Glân.

943.

M. H.—Yr Hen 100fed, 10.

I DAD y trugareddau i gyd
Rhown foliant, holl drigolion byd;
Llu'r nef, moliennwch ef ar gân,
Y Tad, y Mab, a'r Ysbryd Glân.

944.

8. 8. 6.—Sharon, 52.

I'R Tad, i'r Mab, a'r Ysbryd Pur,
Boed mawl trwy gyrau'r nefol dir,
A'r eglwys ar y llawr;
Am garu a phrynu ar y bryn,
Sancteiddio'r brwnt, a'i gânu'n wÿn,
Trwy ras anfeidrol fawr.

945.

M. B.—Tytherton, 119.;

BOED clod trwy entrych nef,
A'r ddaear yn gyttûn,
I'r Tad, a'r Mab, a'r Ysbryd Glân
Anfeidrol Dri yn Un.

A SELECTION OF HYMNS
FOR
OCCASIONAL ENGLISH SERVICES.

I. PUBLIC WORSHIP.

1.

Psalm 100.

L. M.—Old 100th, 10. Winchester, 9.

BEFORE Jehovah's awful throne,
Ye nations bow with sacred joy;
Know that the Lord is God alone;
He can create, and he destroy.

2 His sovereign power, without our aid,
Made us of clay, and formed us men;
And when, like wandering sheep, we strayed,
He brought us to his fold again.

3 We'll crowd thy gates with thankful songs,
High as the heavens our voices raise;
And earth, with her ten thousand tongues,
Shall fill thy courts with sounding praise.

4 Wide as the world is thy command;
Vast as eternity thy love;
Firm as a rock thy truth must stand,
When rolling years shall cease to move. WATTS.

2.

Lord of all.

C. M.—French, 77. St. Anne, 79.

ALL hail the power of Jesus' name!
Let angels prostrate fall:

ENGLISH HYMNS.

- Bring forth the royal diadem,
And crown him Lord of all.
- 2 Crown him, ye martyrs of your God,
Who from his altar call:
Extol the stem of Jesse's rod,
And crown him Lord of all.
- 3 Ye saints redeemed of Adam's race,
Ye ransomed from the fall,
Hail him who saves you by his grace,
And crown him Lord of all.
- 4 Let every kindred, every tribe
On this terrestrial ball,
To him all majesty ascribe,
And crown him Lord of all.
- 5 Oh! that with yonder sacred throng,
We at his feet may fall,
Join in the everlasting song,
And crown him Lord of all.

PERRONETT.

3. *The presence of Jesus.*

L. M.—Melcombe, 15. Boston, 25.

- J**ESUS, where'er thy people meet,
There they behold thy mercy-seat;
Where'er they seek thee, thou art found,
And every place is hallowed ground.
- 2 For thou, within no walls confined,
Inhabitest the humble mind;
Such ever bring thee where they come,
And going, take thee to their home.
- 3 Dear Shepherd of thy chosen few,
Thy former mercies here renew;
Here to our waiting hearts proclaim
The sweetness of thy saving name.
- 4 Here may we prove the power of prayer,
To strengthen faith, and sweeten care,
To teach our faint desires to rise,
And bring all heaven before our eyes.

COWPER.

II. MAN'S FALL AND RECOVERY.

4. *Praise to Christ.*

C. M.—Windsor, 95. Worcester, 96.

PLUNGED in a gulf of dark despair,
 We wretched sinners lay,
 Without one cheerful beam of hope,
 Or spark of glimmering day.

2 With pitying eyes, the Prince of Grace
 Beheld our helpless grief;
 He saw, and, Oh! amazing love!
 He ran to our relief.

3 Down from the shining seats above,
 With joyful haste he fled;
 Entered the grave in mortal flesh,
 And dwelt among the dead.

4 Oh! for this love, let rocks and hills
 Their lasting silence break,
 And all harmonious human tongues
 The Saviour's praises speak!

5 Angels, assist our mighty joys,
 Strike all your harps of gold:
 But, when you raise your highest notes,
 His love can ne'er be told.

WATTS.

5. *For faith in Christ.*

C. M.—Windsor, 95. Worcester, 96.

HOW sad our state by nature is!
 Our sin, how deep it stains!
 And Satan binds our captive souls
 Fast in his slavish chains.

2 But there's a voice of sovereign grace
 Sounds from the sacred word,
 "Ho! ye despairing sinners, come,
 And trust upon the Lord."

- 3 My soul obeys the almighty call,
 And runs to this relief;
 I would believe thy promise, Lord:
 Oh! help my unbelief.
- 4 To the dear fountain of thy blood,
 Incarnate God, I fly;
 Here let me wash my spotted soul
 From crimes of deepest dye.
- 5 A guilty, weak, and helpless worm,
 On thy kind arms I fall;
 Be thou my strength and righteousness,
 My Jesus, and my all.

WATTS.

6. *Salvation.*
 c. M.—Tiverton, 86. Bedford, 89.
- SALVATION! Oh! the joyful sound!
 'Tis pleasure to our ears;
 A sovereign balm for every wound,
 A cordial for our fears.

- 2 Buried in sorrow and in sin,
 At hell's dark door we lay;
 But we arise by grace divine,
 To see a heavenly day.
- 3 Salvation! let the echo fly
 The spacious earth around,
 While all the armies of the sky
 Conspire to raise the sound.

WATTS.

7. *The Deliverer.*
 8. 7. 4.—Verona, 174. Lewes, 177.
- HARK! the voice of my Beloved;
 Lo! he comes in greatest need,
 Leaping on the lofty mountains,
 Skipping over hills with speed,
 To deliver
 Me unworthy from all woe.

- 2 In a dungeon deep, he found me,
 Without water, without light,
 Bound in chains of horrid darkness,
 Gloomy, thick, Egyptian night;

He recovered,
Thence my soul with price immense.

- 3 Oh! for this let men and angels,
All the heavenly host above,
Choirs of seraphims elected,
With their golden harps of love,
Praise and worship,
My Redeemer without end.

WILLIAMS.

III. THE PERSON AND WORK OF CHRIST.

8.

Advent of Christ.

C. M.—St. Stephen, 78. French, 77.

HARK the glad sound! the Saviour comes,
The Saviour promised long;
Let every heart prepare a throne,
And every voice a song.

- 2 He comes the prisoners to release,
In Satan's bondage held;
The gates of brass before him burst,
The iron fetters yield.
- 3 He comes the broken heart to bind,
The bleeding soul to cure;
And with the treasures of his grace
To enrich the humble poor.
- 4 Our glad Hosannas, Prince of Peace,
Thy welcome shall proclaim;
And heaven's eternal arches ring
With thy beloved name.

DODDRIDGE.

9.

The Incarnation.

7s.—German Hymn, 194. Melton, 198.

HARK! the herald angels sing,—
Glory to the new born King!

ENGLISH HYMNS.

Peace on earth, and mercy mild,
God and sinners reconciled.

- 2 Joyful, all ye nations, rise,
Join the triumph of the skies;
With the angelic host proclaim,
"Christ is born in Bethlehem!"
- 3 Christ, by highest heaven adored;
Christ, the everlasting Lord;
Late in time, behold him come,
Offspring of a virgin's womb!
- 4 Veiled in flesh the Godhead see;
Hail, the Incarnate Deity!
Pleased as man with men to appear,
Jesus, our Immanuel here.
- 5 Mild, he lays his glory by;
Born, that man no more may die;
Born, to raise the sons of earth,
Born, to give them second birth.
- 6 Come, Desire of nations, come,
Fix in us thy humble home;
Rise, the woman's conquering Seed,
Bruise in us the serpent's head.

C. WESLEY.

10.

The Cross of Christ.

L. M.—Angels' Hymn, 27. Beza, 12.

WHEN I survey the wondrous cross
On which the Prince of Glory died,
My richest gain I count but loss,
And pour contempt on all my pride.

- 2 Forbid it, Lord, that I should boast,
Save in the death of Christ, my God;
All the vain things that charm me most
I sacrifice them to his blood.
- 3 See from his head, his hands, his feet,
Sorrow and love flow mingled down;
Did e'er such love and sorrow meet,
Or thorns compose so rich a crown?
- 4 Were the whole realm of nature mine,
That were a present far too small;

Love so amazing, so divine,
Demands my soul, my life, my all.

WATTS.

11. *Christ dying, rising, reigning.*

L. M.—Rockingham, 26. Angels' Hymn, 27.

HE dies!—the Friend of sinners dies!
Lo! Salem's daughters weep around;
A solemn darkness veils the skies;
A sudden trembling shakes the ground.

2 Come, saints, and drop a tear or two
For him who groaned beneath your load;
He shed a thousand drops for you,—
A thousand drops of richest blood.

3 Here's love and grief beyond degree,
The Lord of glory dies for men!
But, lo! what sudden joys we see—
Jesus, the dead, revives again!

4 The rising God forsakes the tomb;
Up to his Father's courts he flies;
Cherubic legions guard him home,
And shout him welcome to the skies.

5 Break off your tears, ye saints, and tell
How high your great Deliverer reigns;
Sing, how he spoiled the hosts of hell,
And led the monster, death, in chains!

6 Say, "Live for ever, wondrous King,
Born to redeem, and strong to save!"
Then ask the monster, "Where's thy sting?
And where's thy victory, boasting grave?" WATTS.

12. *Christ is risen.*

7s.—German Hymn, 194. Melton, 198.

CHRIST, the Lord, is risen to-day,
Sons of men and angels say;
Raise your joys and triumphs high;
Sing, ye heavens, and earth reply.

2 Love's redeeming work is done;
Fought the fight, the battle won:
Lo! the sun's eclipse is o'er;
Lo! he sets in blood no more.

- 3 Vain the stone, the watch, the seal,
 Christ hath burst the gates of hell;
 Death in vain forbids his rise;
 Christ hath opened Paradise.
- 4 Lives again our glorious King;
 Where, Oh Death! is now thy sting?
 Once he died, our souls to save:
 Where's thy victory, boasting Grave? C. WESLEY.

13. *"And that Rock was Christ."*

7s.—Newport, 201. Berlin, 200.

ROCK of Ages, cleft for me,
 Let me hide myself in thee:
 Let the water and the blood,
 From thy riven side which flowed,
 Be of sin the double cure—
 Cleanse me from its guilt and power.

- 2 Not the labours of my hands
 Can fulfil thy law's demands;
 Could my zeal no respite know,
 Could my tears for ever flow,
 All for sin could not atone;
 Thou must save, and thou alone.
- 3 Nothing in my hand I bring;
 Simply to thy cross I cling;
 Naked, come to thee for dress;
 Helpless, look to thee for grace;
 Vile, I to the Fountain fly;
 Wash me, Saviour, or I die.
- 4 While I draw this fleeting breath,
 When my eye-strings break in death,
 When I soar through tracts unknown,
 See thee on thy judgment-throne;
 Rock of Ages, cleft for me,
 Let me hide myself in thee. TOPLADY.

14. *The name of Jesus.*

c. M.—St. Stephen, 78. Martyrdom, 90.

HOW sweet the name of Jesus sounds,
 In a believer's ear!

- It soothes his sorrows, heals his wounds,
And drives away his fear.
- 2 It makes the wounded spirit whole,
And calms the troubled breast;
'Tis manna to the hungry soul,
And to the weary rest.
- 3 Dear name! the Rock on which I build,
My Shield and Hiding-place;
My never-failing Treasury, filled
With boundless stores of grace.
- 4 Jesus, my Shepherd, Husband, Friend,
My Prophet, Priest, and King,
My Lord, my Life, my Way, my End,
Accept the praise I bring.
- 5 Weak is the effort of my heart,
And cold my warmest thought;
But when I see thee as thou art,
I'll praise thee as I ought.
- 6 Till then I would thy love proclaim
With every fleeting breath;
And may the music of thy name
Refresh my soul in death.

NEWTON.

15. *Imputed Righteousness.*

L. M.—Old 100th, 10. Sebastian, 18.

- J**ESUS, thy blood and righteousness
My beauty are, my glorious dress;
'Midst flaming worlds, in these arrayed
With joy shall I lift up my head.
- 2 When from the dust of earth I rise,
To claim my mansion in the skies,
Even then shall this be all my plea,
"Jesus hath lived, hath died, for me!"
- 3 Bold shall I stand in that great day,
For who aught to my charge shall lay?
Fully, through thee, absolved I am
From sin and fear, from guilt and shame.

- 4 This spotless robe the same appears,
 When ruin'd nature sinks in years;
 No age can change its glorious hue,
 The grace of Christ is ever new.
- 5 Oh! let the dead now hear thy voice;
 Now bid thy banished ones rejoice;
 Their beauty this, their glorious dress,
 Jesus the Lord our Righteousness.

ZINZENDORF. (*trans.* J. WESLEY.)

16.

Offices of Christ.

6. 8.—Normandy, 137. Waterstock, 1. 46.

- J**OIN all the glorious names
 Of wisdom, love, and power,
 That mortals ever knew,
 That angels ever bore;
 All are too mean to speak his worth,
 Too mean to set my Saviour forth.
- 2 What kind endearing words,
 What condescending ways,
 Doth our Redeemer use,
 To teach his heavenly grace!
 Mine eyes, with joy and wonder see
 What forms of love he bears for me.
- 3 Great Prophet of my God,
 My tongue would bless thy name;
 By thee the joyful news
 Of our salvation came;—
 The joyful news of sins forgiven,
 Of hell subdued, and peace with heaven.
- 4 Jesus, my great High Priest,
 Offered his blood and died;
 My guilty conscience seeks
 No sacrifice beside:
 His powerful blood did once atone,
 And now it pleads before the throne.
- 5 My dear Almighty Lord,
 My Conqueror and my King!

ENGLISH HYMNS.

Thy sceptre and thy sword,
 Thy reigning grace I sing :
 Thine is the power; behold, I sit
 In willing bonds beneath thy feet.

WATTS.

17. *The sufficiency of Christ.*

8. 7. 4.—Verona, 174.

JESUS, thou art all sufficient,
 More than all the world contains ;
 In thy name is greater treasure,
 Than on India's golden plains ;
 All this treasure
 I possess with thee my God.

WILLIAMS. (*trans.*)

18. *Precious Christ.*

6. 8.—Waterstock, Y. 46. Normandy, 137.

JESUS is all my hope,
 His death is all my boast ;
 But for his sovereign grace,
 I should be ever lost ;
 Redeeming blood, and dying love,
 Shall be my theme, here and above.

2 All that remains for me
 Is but to love and sing,
 To worship and adore
 My Saviour, God, and King :
 Each stripe, each bruise, each bleeding wound,
 Speaks love and peace to all around.

3 Oh! happy, sweeter name
 Than e'er the world did know !
 More of thy smiling grace
 Freely on me bestow :
 And let me taste that ardent love
 That saints and martyrs taste above.

4 So all my doubts and fears
 Shall wholly flee away,
 And every mournful night
 Be turned to joyful day :
 And all the world shall plainly see
 Thou art a faithful friend to me.

WILLIAMS.

IV. THE HOLY SPIRIT AND HIS OFFICES.

19.

To the Holy Ghost.

s. m.—St. Bride, 124. Southwell, 127.

COME, Holy Spirit, come,
 Let thy bright beams arise;
 Dispel the darkness from our minds,
 And open all our eyes.

2 Cheer our desponding hearts,
 Thou heavenly Paraclete;
 Give us to lie, with humble hope,
 At our Redeemer's feet.

3 Revive our drooping faith,
 Our doubts and fears remove;
 And kindle in our breasts the flame
 Of never-dying love.

4 Convince us of our sin,
 Then lead to Jesus' blood;
 And to our wondering view reveal
 The secret love of God.

5 Show us that loving Man
 That rules the courts of bliss,
 The Lord of hosts, the mighty God,
 The eternal Prince of Peace.

6 'Tis thine to cleanse the heart,
 To sanctify the soul;
 To pour fresh life on every part,
 And new-create the whole.

HART.

20.

Prayer for the Spirit's influences.

c. m.—Windsor, 95. Milverton, 98.

COME, Holy Spirit, heavenly Dove,
 With all thy quickening powers;

- Kindle a flame of sacred love
 In these cold hearts of ours.
- 2 Look, how we grovel here below,
 Fond of these trifling toys;
 Our souls can neither fly nor go
 To reach eternal joys.
- 3 Dear Lord! and shall we ever live
 At this poor dying rate?
 Our love so faint, so cold to thee,
 And thine to us so great?
- 4 Come, Holy Spirit, heavenly Dove,
 With all thy quickening powers;
 Come, shed abroad a Saviour's love,
 And that shall kindle ours.

WATTS.

V. THE DUTIES AND PRIVILEGES OF
 BELIEVERS.

21.

The throne of grace.

s. M.—St. Michael, 121. Tytherton, 119.

- B**EHOLD the throne of grace,
 The promise calls me near;
 There Jesus shows a smiling face,
 And waits to answer prayer.
- 2 That rich atoning blood,
 Which sprinkled round I see,
 Provides for those who come to God
 An all-prevailing plea.
- 3 Beyond my utmost wants,
 His love and power can bless:
 To those who seek his face he grants
 More than they can express.

- 4 Thine image, Lord, bestow,
 Thy presence and thy love:
 I ask to serve thee here below,
 And reign with thee above.
- 5 Teach me to live by faith;
 Conform my will to thine;
 Let me victorious be in death,
 And then in glory shine.

NEWTON.

22.

Dependence on Christ.

8. 7. D.—Dismission, 160. Bohemia, 168.

JESUS, lead us with thy power,
 Safe unto the promised rest;
 Hide our souls within thy bosom,
 Let us slumber on thy breast;
 Feed us with the heavenly manna,
 Bread that angels eat above:
 Let us drink from the holy fountain,
 Draughts of everlasting love.

- 2 Through the desert wild conduct us,
 With a glorious pillar bright,
 In the day a cooling comfort,
 And a cheering fire by night;
 Be our guide in every peril,
 Watch us hourly night and day;
 Otherwise, we'll err and wander
 From thy Spirit far away.

- 3 In thy presence we are happy,
 In thy presence we're secure;
 In thy presence all afflictions
 We can easily endure;
 In thy presence we can conquer,
 We can suffer, we can die;
 Far from thee, we faint and languish;
 Lord, our Saviour, keep us nigh.

WILLIAMS.

23.

For Christ's guidance.

8. 7. 4.—St. Peter, 183. Verona, 174.

GUIDE me, Oh! thou great Jehovah,
 Pilgrim through this barren land;

I am weak, but thou art mighty;
 Hold me with thy powerful hand:
 Bread of heaven!
 Feed me now and evermore.

2 Open now the crystal fountain
 Whence the healing streams do flow;
 Let the fiery cloudy pillar
 Lead me all my journey through;
 Strong Deliverer!
 Be thou still my strength and shield.

3 When I tread the verge of Jordan,
 Bid my anxious fears subside;
 Death of death, and hell's destruction!
 Lead me safe on Canaan's side:
 Songs of praises,
 I will ever give to thee.

WILLIAMS. (*trans.*)

24.

"Just as I am."

L. M.—Boston, 25.

JUST as I am—without one plea,
 But that thy blood was shed for me,
 And that thou bid'st me come to thee,
 Oh! Lamb of God, I come.

2 Just as I am—and waiting not
 To rid my soul of one dark blot;
 To thee, whose blood can cleanse each spot,
 Oh! Lamb of God, I come.

3 Just as I am—though tossed about
 With many a conflict, many a doubt,
 Fightings and fears within, without,
 Oh! Lamb of God, I come.

4 Just as I am—poor, wretched, blind,
 Sight, riches, healing of the mind,
 Yea, all I need, in thee to find,
 Oh! Lamb of God, I come.

5 Just as I am—thou wilt receive,
 Wilt welcome, pardon, cleanse, relieve;
 Because thy promise I believe,
 Oh! Lamb of God, I come.

6 Just as I am—thy love unknown
 Has broken every barrier down,
 Now, to be thine—yea, thine alone,
 Oh! Lamb of God, I come. C. ELLIOTT.

25. *The fruitful showers.*

8. 7. D.—Bohemia, 168.

WHY should cruel beasts be suffered,
 To tread down the feeble vine?
 Why should blossoms young and fragrant
 Through the mighty drought decline?
 Bring the pleasant fruitful showers,
 That will cause the grapes to thrive;
 May a shower in the morning,
 And at eventide arrive! WILLIAMS. (trans.)

26. *God's abode in Zion.*

8. 7. D.—Bohemia, 168.

FIX, Oh Lord! a tent in Goshen,
 Thither come, and there abide;
 Bow thyself from light celestial,
 And with sinful man reside;
 Dwell in Zion, there continue,
 Where the holy tribes ascend;
 Do not e'er desert thy people
 Till the world in flames shall end. WILLIAMS. (trans.)

VI. THE LORD'S SUPPER.

27. *The table of the Lord.*

S. M.—Tytherton, 119. St. Michael, 121.

JESUS invites his saints
 To meet around his board;

Here pardoned rebels sit, and hold
Communion with their Lord.

2 For food, he gives his flesh,
He bids us drink his blood;
Amazing favour, matchless grace,
Of our redeeming God.

3 Let all our powers be joined
His glorious name to raise;
Pleasure and love fill every mind,
And every voice be praise.

WATTS.

28. *Crucifixion.*

L. M.—Melcombe, 15. Boston, 25.

THE cross! the cross! O! that's my gain,
Because on that the Lamb was slain;
'Twas there my Lord was crucified;
'Twas there my Saviour for me died.

2 What wondrous cause could move thy heart,
To take on thee my curse and smart,
Well knowing that my soul would be
So cold, so negligent of thee?

3 The cause was love—I sink with shame
Before my sacred Jesus' name,
That thou should'st bleed and slaughtered be
Because—because thou lovedst me.

ANON.

29. *Looking unto Christ.*

8. 7. D.—Dismission, 160. Ledforth, 163.

SWEET the moments, rich in blessing,
Which before the cross I spend;
Life and health and peace possessing
From the sinner's dying Friend.

Here I'll sit, for ever viewing
Mercy's streams in streams of blood;
Precious drops, my soul bedewing,
Plead and claim my peace with God.

2 Truly blessed is this station,
Low before his cross to lie;
While I see divine compassion
Floating in his languid eye:

Here it is I find my heaven,
 While upon the Lamb I gaze:
 Love I much? I've much forgiven,
 I'm a miracle of grace.

- 3 Love and grief my heart dividing,
 With my tears his feet I'll bathe;
 Constant still in faith abiding,
 Life deriving from his death.
 May I still enjoy this feeling,
 In all need to Jesus go;
 Prove his wounds each day more healing,
 And himself more deeply know.

ALLEN AND SHIRLEY.

VII. THANKSGIVING AND PRAISE.

30.

Thanksgiving.

c. M.—Windsor, 95. St. Mary, 92.

FOR mercies, countless as the sands,
 Which daily I receive
 From Jesus, my Redeemer's hands,
 My soul, what canst thou give?

- 2 Alas! from such a heart as mine,
 What can I bring him forth?
 My best is stained and dyed with sin,
 My all is nothing worth.

- 3 Yet, this acknowledgment I'll make,
 For all he has bestowed:
 Salvation's sacred cup I'll take,
 And call upon my God.

- 4 The best return for one like me,
 So wretched and so poor,
 Is from his gifts to draw a plea,
 And ask him still for more.

COWPER.

31.

Ebenezer.

8. 7. D.—Dismission, 160. Ledforth, 163.

COME, thou fount of every blessing,
 Tune my heart to sing thy grace;
 Streams of mercy never ceasing,
 Call for songs of loudest praise:
 Teach me some melodious sonnet,
 Sung by flaming tongues above;
 Praise the mount—O! fix me on it,
 Mount of God's unchanging love!

- 2 Here I raise my Ebenezer:
 Hither, by thy help, I'm come;
 And I hope, by thy good pleasure,
 Safely to arrive at home:
 Jesus sought me when a stranger,
 Wandering from the fold of God;
 He, to rescue me from danger,
 Interposed his precious blood.
- 3 O! to grace how great a debtor,
 Daily I'm constrained to be!
 Let that grace now, like a fetter,
 Bind my wandering heart to thee.
 Prone to wander, Lord, I feel it,
 Prone to leave the God I love,
 Here's my heart, O! take and seal it,
 Seal it from thy courts above.

ROBINSON.

32.

PSALM XC.

c. M.—York, 80. Farrant, 83.

OUR God, our help in ages past,
 Our hope for years to come,
 Our shelter from the stormy blast,
 And our eternal home.

- 2 Under the shadow of thy throne
 Thy saints have dwelt secure;

- Sufficient is thine arm alone,
And our defence is sure.
- 3 Before the hills in order stood,
Or earth received her frame ;
From everlasting thou art God,
To endless years the same.
- 4 A thousand ages in thy sight
Are like an evening gone ;
Short as the watch that ends the night
Before the rising sun.
- 5 Time, like an ever-rolling stream,
Bears all its sons away ;
They fly, forgotten, as a dream
Dies at the opening day.
- 6 Our God, our help in ages past,
Our hope for years to come,
Be thou our guard, while troubles last,
And our eternal home.

WATTS.

33.

PSALM CXXXVI.

7s. — German Hymn, 194. Manchester, 196.

- L**ET us with a gladsome mind,
Praise the Lord, for he is kind :
For his mercies shall endure,
Ever faithful, ever sure.
- 2 All things living he doth feed,
His full hand supplies their need :
For his mercies shall endure,
Ever faithful, ever sure.
- 3 He hath, with a piteous eye,
Looked upon our misery :
For his mercies shall endure,
Ever faithful, ever sure.
- 4 Let us then with gladsome mind,
Praise the Lord, for he is kind :
For his mercies shall endure,
Ever faithful, ever sure.

MILTON.

34.

Harvest.

c. M.—Bedford, 89. Tiverton, 86.

TO praise the ever-bounteous Lord,
 My soul, wake all thy powers ;
 He calls, and at his voice come forth
 The smiling harvest-hours.

2 His covenant with the earth he keeps ;
 My tongue, his goodness sing ;
 Summer and winter know their time,
 His harvest crowns the spring.

3 Well-pleased, the toiling swains behold
 The waving yellow crop ;
 With joy they bear the sheaves away,
 And sow again in hope.

4 Thus, teach me, gracious God, to sow
 The seed of righteousness :
 Smile on my soul, and with thy beams
 The ripening harvest bless.

NEEDHAM.

VIII. FUNERALS.

35.

Christ's presence in death.

c. M.—French, 77. St. Stephen, 78.

DEATH cannot make my soul afraid,
 If God be with me there ;
 Soft is the passage through the shade,
 And all the prospect fair.

2 Jesus, the vision of thy face
 Hath over-powering charms ;
 Scarce shall I feel death's cold embrace,
 If Christ be in my arms.

- 3 Clasped in my heavenly Father's arms,
 I would forget to breathe,
 And lose my life amidst the charms
 Of so divine a death.

WATTS.

36.

Heaven.

c. M.—Martyrdom, 90. Ballerma, 91.

- T**HERE is a land of pure delight,
 Where saints immortal reign;
 Infinite day excludes the night,
 And pleasures banish pain.
- 2 There everlasting spring abides,
 And never-withering flowers;
 Death, like a narrow sea, divides
 This heavenly land from ours.
- 3 O! could we make our doubts remove,
 These gloomy doubts that rise,
 And see the Canaan that we love,
 With unclouded eyes.
- 4 Could we but climb where Moses stood,
 And view the landscape o'er,
 Not Jordan's stream, nor death's cold flood,
 Should fright us from the shore.

WATTS.

37. *A Friend that sticketh closer than a brother.*

8. 7. D.—Bohemia, 168. Hebron, 169.

- G**REAT Redeemer, Friend of sinners,
 Thou hast glorious power to save;
 Grant me light, and still conduct me
 Over each tempestuous wave:
 May my soul, with sacred transport,
 View the dawn while yet afar;
 And until the sun arises,
 Lead me by the morning star.
- 2 Will not any old companion,
 In whose love I now confide,
 Step with me to death's cold region,
 And lie calmly by my side?

Can a friend show no more kindness
 Than to weep, and stand aghast,
 When the dust and stones together
 On my lifeless corpse are cast?

- 3 O! what folly! O! what madness!
 That my thoughts should go astray
 After toys and empty pleasures,
 Pleasures only of a day!
 This vain world, with all its trifles,
 Very soon will be no more:
 There's no object worth admiring
 Save the God whom I adore.

WILLIAMS. (*trans.*)

38.

The blessed dead.

c. M.—Farrant, 83. St. Stephen, 78.

HEAR what the voice from heaven proclaims
 For all the pious dead;
 Sweet is the savour of their names,
 And soft their sleeping bed.

- 2 They die in Jesus, and are blest:
 How kind their slumbers are!
 From sufferings and from sins released,
 And freed from every snare.
- 3 Far from the world of toil and strife,
 They're present with the Lord;
 The labours of their mortal life
 End in a large reward.

WATTS.

39.

Comfort in death.

7. 6. D.—Manheim, 111. Bremen, 112.

O! FOR a strong foundation,
 To build my hopes upon;
 I earnestly desire
 The precious Corner stone;
 When passing through the river,
 May Christ my portion be;
 In death's tempestuous ocean,
 May I his glory see.

ANON. (*trans.*)

IX. BIBLE AND MISSIONARY MEETINGS.

40.

God's Holy Word.

c. M.—French, 77. Gloucester, 76.

FATHER of mercies, in thy word
 What endless glory shines!
 For ever be thy name adored
 For these celestial lines.

2 Here may the wretched sons of want
 Exhaustless riches find;
 Riches above what earth can grant,
 And lasting as the mind.

3 Here the Redeemer's welcome voice
 Spreads heavenly peace around;
 And life and everlasting joys
 Attend the blissful sound.

4 O! may these heavenly pages be
 My ever dear delight;
 And still new beauties may I see,
 And still increasing light.

5 Divine Instructor, gracious Lord,
 Be thou for ever near;
 Teach me to love thy sacred word,
 And view my Saviour there.

STEELE.

41.

The riches of God's Word.

c. M.—Farrant, 83. Tiverton, 86.

LADEN with guilt, and full of fears,
 I fly to thee, my Lord;
 For not a glimpse of hope appears.
 But in thy written word.

2 The volume of my Father's grace
 Does all my griefs assuage:
 Here I behold my Saviour's face
 In almost every page.

- 3 This is the field where hidden lies
 The pearl of price unknown;
 That merchant is divinely wise
 Who makes the pearl his own.
- 4 Here consecrated water flows
 To quench my thirst of sin;
 Here the fair tree of knowledge grows,
 Nor danger dwells therein.
- 5 This is the judge that ends the strife
 Where wit and reason fail;
 My guide to everlasting life
 Through all this gloomy vale.
- 6 O! may thy counsels, mighty God,
 My roving feet command;
 Nor I forsake the happy road
 That leads to thy right hand.

WATTS.

42.

PSALM CXVII.

L. M.—Winchester, 9. Kent, 13.

FROM all that dwell below the skies,
 Let the Creator's praise arise;
 Let the Redeemer's name be sung
 Through every land, by every tongue.

- 2 Eternal are thy mercies, Lord,
 Eternal truth attends thy word;
 Thy praise shall sound from shore to shore,
 Till suns shall rise and set no more.

WATTS.

43.

For the spread of the Gospel.

8. 7. 4.—Verona, 174. Frankfort, 173.

O'ER those gloomy hills of darkness,
 Look, my soul, be still, and gaze:
 All the promises do travail
 On a glorious day of grace:
 Blessed jubilee,
 Let thy glorious morning dawn.

- 2 Let the Indian, let the Negro,
 Let the rude barbarian see
 That divine and glorious conquest
 Once obtained on Calvary:

Let the gospel
Word resound from pole to pole.

3 Kingdoms wide, that sit in darkness,
Let them have the glorious light;
And from eastern coast to western,
May the morning chase the night,
And redemption,
Freely purchased, win the day.

4 May the glorious day approaching,
From the darkness quickly dawn,
And the everlasting gospel
Spread abroad thy holy name:
All the borders
Of the great Immanuel's land.

5 Fly abroad, thou mighty gospel,
Win and conquer, never cease;
May thy lasting wide dominions
Multiply and still increase:
May thy sceptre
Sway the enlightened world around. WILLIAMS.

44. *"Come over, and help us."*

7. 6. D.—Missionary, 110.

FROM Greenland's icy mountains,
From India's coral strand,
Where Afric's sunny fountains
Roll down their golden sand,
From many an ancient river,
From many a palmy plain,
They call us to deliver
Their land from error's chain.

2 What though the spicy breezes
Blow soft o'er Ceylon's isle;
Though every prospect pleases,
And only man is vile;
In vain, with lavish kindness,
The gifts of God are strewn;
The heathen, in his blindness,
Bows down to wood and stone.

- 3 Can we, whose souls are lighted
 With wisdom from on high—
 Can we to men benighted
 The lamp of life deny?
 Salvation! O! salvation!
 The joyful sound proclaim,
 Till each remotest nation
 Has learned Messiah's name.
- 4 Waft, waft, ye winds, his story,
 And you, ye waters, roll,
 Till, like a sea of glory,
 It spreads from pole to pole;
 Till, o'er our ransomed nature,
 The Lamb for sinners slain,
 Redeemer, King, Creator,
 In bliss returns to reign.

HEBER.

X. BENEDICTION, AND DOXOLOGY.

45.

Parting prayer.

8. 7. D.—Dismission, 160. Chrysostom, Y. 59.

MAY the grace of Christ our Saviour,
 And the Father's boundless love,
 With the Holy Spirit's favour,
 Rest upon us from above;
 Thus may we abide in union
 With each other and the Lord;
 And possess, in sweet communion,
 Joys which earth cannot afford.

NEWTON.

46.

Dismission.

L. M.—Old 100th, 10. Beza, 12.

DISMISS us with thy blessing, Lord;
 Help us to feed upon thy Word;

ENGLISH HYMNS.

All that has been amiss, forgive,
And let thy truth within us live.

- 2 Though we are guilty, thou art good;
Wash all our works in Jesus' blood;
Give every fettered soul release,
And bid us all depart in peace.

HART.

47.

After a Sermon.

S. M.—St. Michael, 121. Ipswich, 122.

ONCE more, before we part,
We'll bless the Saviour's name;
Record his mercies, every heart,
Sing, every tongue, the same.

- 2 Lay up his sacred word,
To feed thereon and grow;
Go on to seek, to know the Lord,
And practise what you know.

HART.

48.

Doxology.

L. M.—Old 100th, 10.

PRAISE God, from whom all blessings flow;
Praise him, all creatures here below;
Praise him above, ye heavenly host;
Praise Father, Son, and Holy Ghost.

KEN.

M Y N E G A I

I'R

GEIRIAU CYNTAF YN MHOB PENNILL.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
A.		Ac yno dan y groes	631	Aeth dan y gyf. ...	432
Aberthant hefyd ...	71	Ac yno, f'enaïd ...	569	Af ar hyd fy ffordd	786
Aberthau Duw i ...	40	Ac yno gwyn fy ...	816	Af ato fel yr wyf ...	250
A boed fy mhleser.	215	A chadwaf iddo yr	61	Af at yr orsedd fel	605
A byw Gai'n dawel	613	A chaf ar ol blin. ...	205	Af bellach tua'r ...	659
Ac am dy fod yn ...	44	A chan y Drindod .	104	Af bellach yn hy' ...	344
Ac am hyny mi ...	719	A chariad tragwy. .	139	A fodd 'tifeddion ...	894
Ac am yr Arglwydd	86	A deryn to a gafodd	57	Afradloniaid at ...	408
Ac arnaf y geilw ...	142	Adgyweirier pob ...	309	Af trwy Fy nhemt.	422
Ac ef yn unig bia'r	217	A doed hi arnaf ...	155	A gad im brofi ...	202
Ac er cryfed yw ...	743	A dod fy nghalon ...	512	A gaf ond hyny ...	111
Ac er fod draw ...	604	A dod brenhinoedd	470	Ag isop golch fi'n ...	39
Ac er gwaethaf ...	696	A drigo 'nghym. ...	142	A golch fi yn llwyr.	39
Ac er lleïed yw ...	793	A Duw sydd yno ...	114	Agor ddrws, 'rwyf .	837
Ac er lliaws mawr .	762	A Duw, sef Duw ...	47	Agorodd ddrws i'r .	239
Ac er mwyn y ...	706	A dychwel etto ni .	56	Agorodd ef yn lled	166
Ac er nad ydwyf fi .	514	A dyro i mi dy ...	522	Agorwyd ar y bryn	257
Ac er na welaf ond	547	A ddaw gwawr ar .	723	Agorwyd teml yr ...	416
Ac fel bydd nawdd	68	Addefent hwythau	71	Agor y ffynnonau .	770
Ac mae pob peth ...	599	Addefent hwythau	72	Agor y môr, gwna'r	577
Ac mewn llawenydd	34	Addewid gafwyd ...	252	A gwna bob medd. .	592
Ac mi debygaf ...	595	A ddiffydd cariad	126	A gwna i'm cariad .	512
Ac mi ddisgwyliar	461	Addunedau fy ...	678	Angel ein Duw a ...	27
Ac mi ro' f'angor ...	116	Addurna'm henaïd	728	Angeu ac eiriolaeth	329
Ac mi ymfrostia' ...	198	Aed, aed, Y new ...	465	Angeu bellach gw. .	864
Ac na bo gras ...	539	Aed efengyl fel y ...	473	Anghenus wyf, ...	558
Ac ni allaf fyth ...	308	Aed efengyl gras ...	488	Anghofio'm cnawd .	514
Ac ni cheisiaf dry. .	700	Aed effeithiol add.	479	Anghyfnewidiol ga.	197
Ac nid oes cyfail ...	206	Aed ein Haleluwia	338	Angylion, archang.	232
Ac ni fyddai'n hir .	696	Aed enwau'r byd i	225	Angylion doent yn	615
Ac ni fydd mo ...	433	Aed fy enaid mwy .	289	Angylion gadd ...	413
Ac oddi fewn mae .	554	Aed goleu'r dydd .	646	Angylion glân sy'n	216
Ac os bydd i ti ...	504	Aed heibio'm dydd.	536	Angylion, seraph. .	919
Ac os oes stormydd	607	Aed i'r dwyrain a'r	482	Angylion y nefoedd	142
Ac 'rwyf finnau ...	833	Aed mawl a gwedd.	463	A heibio'r dywyll .	650
Ac yna adgyfododd	229	Aed newyddion ...	479	A'i air cyffwrldym.	72
Ac yna caf fod ...	201	Aed sain efengyl ...	458	Ai am fy meiau i ...	246
Ac yna gwnaed ...	199	Aed sain yr udgorn	463	Ai byth y digi ...	58
Ac yna gwyn fy ...	655	Aed swn efengyl ...	463	Ai ef fu'n maddeu .	418
Ac ynddo hefyd ...	360	Aed swn yr iach. ...	370	A'i hyfryd lais fe'm	144
Ac yn ei gariad ...	205	Aed tegwch byd ...	593	Ai Iesu mawr ...	418
Ac yn eu herbyn ...	116	Aed y nos derfysg. .	829	Ai marw raid i mi .	850
Ac yu nyfnder ...	433	Aethant i maes ...	869	Ai'm hanwyl Briod	418

Ai yn dragywydd... 54	A phe bai'n gor. ... 601	Ar waith dy ddwy ... 6
Am angeu'r groes... 427	A phe diffoddai'r ... 568	Ar y cenhedloedd . 73
Am danat, Iesu'n... 146	A phe doi'r mor. ... 114	Ar y dibyn bum ... 759
A meddwl am ... 351	A phe ynfydion ... 505	Ar y groes dyrch... 480
Am ei fod ini yn ... 78	A phleserau o bob. 754	Ar y symbalau ... 100
Amen, Amen, boed 368	A phob cenhedl ... 25	Atat, Arglwydd ... 719
Am ennyd fechan... 22	Ar aden cerub af ... 877	Atat, f'Arglwydd ... 715
A merch y Brenin . 34	Ar angeu ac uffern 331	Attolwg, Arglwydd 625
Am fod fy Iesu'n... 655	A raid i gystudd ... 549	Attolwg, dyro im . 350
Am graig i adeiladu 620	A raid im rodio ... 538	At un a wrendy ... 606
Am graig yr iach... 237	Ar ardaloedd maith 477	At wedd dy wyneb 598
Am haul a lleuad.. 937	A'r cyntaf ddwed. . 233	At yr orsedd 'rwy'n 739
Am hyn dyrchef... 366	Ar d'enw di, Gre. . 158	A than dy aden ... 208
Am hyny pob cre. . 232	Ar dir na môr ei ... 501	A thi wyt Sanct ... 14
Am hyny yn ei ... 195	Ar dy air yn mhob 362	A thyma'r cyntaf... 629
Am iachawdwriaeth 256	Ar dy allu 'rwy'n... 716	A thyna'r cyfoeth . 543
Am iddo farw ar y . 178	Ar dy enw mae'r ... 677	A thyna'r trysor ... 563
Am iddo yno 199	Ar dy law ddeheu. - 82	A welodd haul ... 292
A minnau'n hollol. 213	A'r dyn a gwynfyd 24	Awn, bechaduriaid, 377
A minnau'n llwfr. . 589	Ar ddiffurwyth grin. 470	Awn o dy gym. ... 761
A minnau sydd am 633	Ar ddisgwyfya uch. 829	B.
Am nofio i fyny ... 521	Ar Dduw yr Ar. ... 2	Babel gwympa er... 475
A myn'd dan ganu. 843	Ar ei addewid ef ... 817	Bachgen a aned ... 183
Anadled yr awelon 232	Arfaethau Duw ynt 103	Barn fi, O Dduw! a 19
A'n conglau'n ... 95	Ar fôr tymhestlog. 607	Bechadur, gwel e'n 228
Anfeidrol berffaith 568	Ar fy llaw fe rodd. 693	Bedyddia fi a'r Ys. 192
Anfeidrol byth ... 426	Ar fyr bydd lle im 508	Bellach, minnau'n. 677
Anfeidroldeb maith 777	Ar fyr caf rodio ... 888	Bendigaid byth fo'r 48
Anfeidrol felus yw 514	Ar fyr mi fyddaf ... 817	Bendigaid fo yr ... 51
Anfeidrol gadarn ... 518	Ar Galfaria un pryd 320	Bendigaid fyddo'i . 51
Anfeidrol oedd llid 342	Ar Galfari fryn ... 492	Bendigaid fyddo'r . 21
Anfeidrol wyt, fy... 268	Ar Galfari fryn ... 448	Bendigaid fyddo'r . 629
Anfeidrol ydyw ... 249	Ar Galfari rhwng... 113	Bendigaid fyth fo . 531
Anfon un pelydryn 722	Ar Galfari yn ... 182	Bendithion ar fen.. 428
Anffyddlon i mi ... 812	Arglwydd, arwain . 770	Bendithion rif y ... 225
Anhawdd yfed ... 714	Arglwydd, clyw ... 4	Bererin llesg gan ... 901
A'n hyehen cryfion 95	Arglwydd, danfon . 783	Beth bellach wnaef 179
Anialwch mawr ... 534	Arglwydd, edrych. 790	Beth bynag wnelo'n 814
Anian nef a dyr .. 773	Arglwydd, ffoed ... 793	Beth bynag yw'r ... 233
A ninnau gadd ... 413	Arglwydd grasol ... 931	Beth byna'm swydd 161
Anoddefol ydyw ... 676	Arglwydd, manwl . 93	Beth dâl im roi fy . 838
Ant rhagddynt ba. . 57	Arglwydd, rhaid i. 711	Beth ddaw o honof 850
Anturiaf at ei or. . 207	Arglwydd, tyred ... 787	Beth sydd i mi ... 311
Anturiaf ato yn ... 295	Arglwydd y byd. ... 389	Beth wyf gwaeth ... 134
Anturia' nghalon ... 154	Arglwydd y lluoedd 114	Beth yw'r achos ... 785
Anturiaf yr Iordd. 587	Ar Grist a'i angeu. 190	Beth yw'r cynn. ... 489
Anwadal hynod yw 128	Ar groesbren bryd. 448	Beth yw'r telynuau. 648
Anweledig, 'rwy'n. 685	Ar lan Iorddonen... 851	Blant afradlon, at . 407
Anweledig, 'rwy'n. 833	Arnaf y geilw a'i ... 63	Blant ffyddlon Sei. 252
Anwylaf wrthrych 503	Arnat, Iesu, boed . 738	'B'le trof fy wyneb 576
A oes gobaith am... 400	Arnat ti bwriwyd . 14	Blinais ar afonydd. 925
A oes neb o'm hen. 854	Ar noswaith oer fe 235	Blinais, bliniais ar y 798
A phan agorech di. 96	Arogli'n beraidd ... 727	Blinderau a chroes. 412
A phan bo'n curo... 597	A ro'i ffarwel i ... 126	Blinedig gan ofid... 935
A phan bo'u hym. . 607	Ar ol eu holl flin. . 844	Blodeuant, tyfant . 372
A phan ollyngech . 70	Arosaf ddydd a nos 659	Blwyddau hirion o 897
A phan y deui yr... 606	Aros nes codi'r ... 503	Bob dydd, Fy nba.. 887
A phan ymddang. . 319	Aros rony'n, barwyd 789	Bob cryd, Ffarwel. 613
A phan y syrthio ... 208	A'r sawl sy'n byw . 841	Bod Credawr nef 315
A phawb a th edwyn . 7	Ar unwaith 'rwy'n. 551	Boddlawn ddigon... 824

Boed Brydain Fawr	368	C.		Cawn lanio i fewn i	894
Boed bryn y groes .	179	Cadarnhaw'd fy ...	689	Cawn orphwys yn .	891
Boed clod i'm Pry. .	277	Cadben mawr ein ...	403	Cawn wel'd yr add.	894
Boed clod trwy	945	Cadw fi'n anwyl ...	11	Cefais berl gwell ...	897
Boed cof am y ...	800	Cadw ni, Arglwydd	13	Cefais, eneiniais ef .	61
Boed cyfiawnder ...	676	Cadd gario'r groes i	419	Ceir gwel'd y dyrfa .	874
Boed dioddefiadau .	597	Caed ffynnon o ddwr	447	Ceisiwch wisgoedd .	438
Boed fy nghalon i...	761	Caed person mor ...	346	Cenhadon hedd gânt	460
Boed fy mywyd oll	759	Caed trefn i faddeu	396	Cenir yno am y ...	913
Boed fy nhafof ...	129	Cael bod yn fodeu .	369	Cenwch i'r Arglwydd	99
Boed i bob llwyth .	175	Cael derbyn o'i chyf.	220	Kenwch i'r Iôn ...	22
Boed iddo mwy ...	159	Cael Duw yn Dad .	729	Kenwch i'r Iôr fawl	25
Boed Iesu a'i	449	Cael treulio sanctai.	389	Cerdd yn mlaen ...	780
Boed i mi'n hyf. ...	800	Caersalem, dinas ...	893	Ces brofi dwyfol ...	629
Boed Israel lawen .	99	Caersalem hyfryd...	661	Ces ddwr o'r graig .	624
Boed oesoedd	177	Caersalem lân, ein .	83	Ces enw newydd ...	163
Boed yma fy nyth .	343	Caersalem, ti ddinas	922	Claf wyf am deimlo	517
Braint, braint Yw .	381	Caf ddod i gynnull.	935	Clod, clod I'r Oen a	227
Brawd anwyl sy'n .	236	Caf ddyfod i'r ...	578	Clodforaf fi fy Argl.	7
Brawd yw efe i'r ...	364	Caf floeddio conc. .	610	Clodforaf fi fy Argl.	74
Brenhinoedd daear.	98	Caf fwyta ffwrwyth..	575	Clodforwch bawb...	114
Bryd caf wel'd y tir	688	Cafodd enw, cafodd	326	Clodforwch Dduw .	48
Bryd ca'i 'm glanhau	533	Caf orphwys hedd..	935	Clodforwch enw ..	223
Bryd gwawria'r ...	643	Caf wel'd a chlywed	933	Clodforwch Frenin	105
Brydnawn, Ar y ...	884	Caf wel'd f'Anwyl .	893	Clustiau cnawd ni...	686
Bu farw f'Anwyld	411	Caf wel'd fy anwyl .	892	Clymau natur oll a .	905
Bugail Israel sydd .	443	Caf yfed yma gar .	204	Clywaf lais gan bcb	292
Bugail yw, fe roes .	323	Caf yno fod yn gwbl	840	Clywch leferydd ...	309
Bùm yn wyneb pob	823	Caiff trallod a chys.	802	Clywed dy riddfan.	772
Bu'n angeu i'n . . .	246	Caled yw dioddef .	782	Clyw, f'enaid tlawd	118
Buoeh gyda mi'n fy	863	Calcaria fryn, dyrch.	454	Clyw hyn, O! ferch	34
Bu'r lleidr aflan un	442	Calcaria fryn yw'r .	200	Clywir swn yn mrig	475
Bwystfilod rheibus .	649	Canaf i'r Arglwydd	70	Clyw seraphaidd ..	861
Bwyteuch, mae'r...	375	Caned a welodd ...	471	Codi'm llygaid r'wyf	822
Byddaf fi lawen yn	7	Caned cenedlaethau	321	Cof am y cyfiawn ...	429
Byddaf yn dych. ...	731	Caned nef a daear...	330	Cof am y llu o fil .	429
Bydda'i 'n synu ar .	788	Caned nef a daearol.	278	Cof am y wyneb ...	429
Bydd, bydd, Rhyw	886	Caned pechaduriaid	278	Cof genyf y pryd ...	807
Bydd cerubiaid a ...	308	Can' ffarwel i bob .	299	Cofia, Arglwydd dy	398
Bydd di gysurus yn	29	Can' ffarwel o gylch	675	Cofia, f'enaid, cyn .	855
Bydd di yn ymborth	263	Caniadau newydd .	919	Cofia i'th was dy air	80
Bydd dy degwch ...	687	Canlynwyr yr Oen .	915	Cofia'th boenau ar...	301
Bydd dda i'th was a	79	Can mil o weithiau	534	Cofiwch hyn mewn	399
Bydd dda wrth Sei.,	40	Can's ar ei bobl ...	90	Coffaf dy enw yn ..	34
Bydd gwel'd gogon.	890	Can's da yw'r Argl.	66	Coffawn yn llawen .	195
Bydd gwraig yr Oen	874	Can's deg can mlyn.	62	Colofn dân rho'r nos	770
Bydd melus gofio y	294	Can's ef a roes ei ...	17	Colled pob blodeuyn	779
Bydd myrdd o ryf..	847	Can's ein Duw ni ...	36	Coroni'r ydwy'ti ...	46
Bydd yma, nid fel...	499	Can's fy Arglwydd	87	Creawdwr doeth y .	519
Bydd yno bawb yn .	842	Can's hoff iawn gan	67	Creawdwr y ffurfa.	105
Bynag peth a wel...	713	Can's mae dy hardd.	516	Cred ynddo ef, fe'th	29
Bynag peth sydd ...	281	Can's mawr yw'r ...	90	Cref y rhoes sail ...	69
Byth hwy a'th ofn .	50	Can's ti a fermi'n...	47	Creigiau tanllyd ...	355
Byth ni dderfydd ..	313	Can's y dyn rheidus	50	Crist ydyw'r arch ...	416
Byw heb wres, na .	900	Cant o weithiau, y...	860	Croesau geirwon ...	828
Byw imi 'n Broph. .	174	Canwn mwy am... .	278	Cryfach addewid ...	664
Byw im yw Crist er	174	Câr yr hwn a fedr .	826	Cryf yw dy fraich .	171
Byw'n Archoffeiriad	174	Casglu dy fyrr a'th.	373	Cryf yw ei ddeheu .	262
Bywyd perffaith yw	756	Castell wyt ti, Tŵr	194	Cudd fy meiau rhag	744
Bywyd y meirw ...	926	Cawn esgyn o'r ...	916	Cul yw'r llwybri mi	674

Cwlwm wnaed yn... 905	Chwilio, a manwl... 589	Dan ei adenydd ... 587
Cwymp mil wrth... 142	Chwilio am danat... 831	Dan ei gysgod bydd. 320
Cydfyn'd o hyd dan 367	Chwilio ei berson ... 183	Darfu fy nerth ... 575
Cydganed y ddaear 335	Chwi weision Duw 75	Darfu noddfa mewn 745
Cyduned pob cread. 217	Chwychwi a bryn. . 175	Darfu ofni temtas.. 765
Cyduned Seion lân . 249	Chwychwi, fynydd. 76	Darfu'r gauaf ... 486
Cydunwn â'r angyl. 217	Chwyth, udgorn,... 452	Darfydded canmol. 156
Cyfammod cry' pwy 101	D.	Darfydded son am . 501
Cyfammod Duw a'i 610	Dacw gariad, dacw 305	Darfydded son yn . 367
Cyfammod hedda . 123	Dacw gariad fel yr. 864	Darparwyd gwledd 332
Cyfammod hedda .. 101	Dacw gariad nef. ... 322	'Da un o'r nwydau 878
Cyfammod rhad, o. 101	Dacw lofrudd ar ei. 306	Dau ryw auaf ... 836
Cyfammod rhad tr. 123	Dacw'r ardal, dacw 713	Daw amser braf ... 450
Cyfarwydda'm hen. 674	Dacw'r ardal nefol . 909	Daw caethion duon 469
Cyfiawnder amddi.. 428	Dacw'r Brenin yn . 925	Daw, daw, Fy an. . 887
Cyfiawnder Duw ... 186	Dacw'r deg gorch. . 406	Daw, daw, Yr hyf. 227
Cyfiawnder Duw sy 416	Dacw'r ffynnon i'w 445	Daw diwedd ar fy... 892
Cyfiawnder marwol 633	Dacw'r ffyn. wedi... 314	Daw dydd I'r carch. 227
Cyflawnai'r gyfraith 246	Dacw'r gwledydd... 898	Daw dydd i'r cyf. . 37
Cyflawna'th air ... 164	Dacw'r hoelion geir. 314	Daw dydd o brysur 847
Cyflawnder nerth... 593	Dacw'r hyfryd fan. 911	Daw, fe ddaw y ... 737
Cyflawnir gair fy... 638	Dacw'r nefoedd ... 280	Daw gweiniaid ... 187
Cyflawn o fraser... 28	Dacw'r unig feddyg. 280	Daw i ben, aed byd 684
Cyflawnwyd y gyf. . 440	Dacw'r wlad caf fi... 898	Daw i mi dranoeth 840
Cyfnawid y mae dyn 125	Dacw uffern yn ei . 751	Daw miloedd ar ... 491
Cyfododd Brenin... 272	Dacw'r un sydd a... 856	Daw miloedd o rai. 469
Cyfoeth yn yr anial 826	Dadgan y nefoedd.. 12	Daw'r holl dduwiol. 882
Cyfrana dy ddaion. 11	Dadguddia'n gyfla.. 551	Daw'r saint o lwch 272
Cyfranwr mawr y... 938	Dadguddiwyd dir... 338	Daw tyrfa rif y ... 251
Cyfyngder mwya'n. 168	Dadrys, dadrys fy . 761	Da wyt i'th dir ... 58
Cyffelyb i fy Nuw . 270	Dadrys rwydau ... 751	Da yw'r groes, a da 832
Cyhyd ag yw'r ffurf. 68	Dae'r, a nef, ac uff. 302	Da yw y groes, y... 618
Cyll y pechod hwnw 859	Daeth arfaeth fawr 151	Da yw yr Arglwydd 96
Cymmeraf fy nifyr. 543	Daeth blwyddyn y. 336	Dechreu canu ... 733
Cymmer, Iesu, fi... 772	Daeth ffrydiau mel. 276	Dechreuod tafod . 388
Cymmerwch gysur . 23	Daeth i ni iachawd. 240	Dechreuodd draw... 117
Cymmhwysur ni ... 881	Daeth Llywydd nef 271	Dechreu'r wyf yn... 691
Cym'rais yn etifedd. 81	Daeth prynedigaeth 218	Dedwydd wyf, mi... 795
Cyn byd Ammod... 845	Daeth trwy Ein ... 381	Dedwydd yw'r bobl 95
Cynnefin iawn â ... 228	Daeth uffern a'r ... 410	Dedwydd yw sydd . 819
Cyn fy nghystuddio 80	Dangos im, Argl. ... 18	Dedwydd yw sy'n... 325
Cyn llunio'r byd ... 102	Dangosi lwybr im i 10	Defaid a gwartbeg... 6
Cyn rhoi bod i'r ... 326	Dangoswyd im pryd 629	Deffro, f'enaid ... 321
Cyssegrwn flaen. ... 369	Da iawn i bechadur. 446	Deffro, fy ffydd, rho 158
Cystuddiau mawr. . 808	Da i mi fod yr add. 788	Deffroir fy nghysg. 850
CH.	'Da'i 'mofyn haedd. 214	Deg dryll ar hugain 228
Cheisiais, Arglwydd 732	Daionus a thostur. . 936	Dengmil llawn o .. 137
Chlywodd clust, ni 685	D'air a wnaeth y ... 133	Dengmil o delynau 898
Chlywodd clust, ni 833	Dal fi, fy Nuw, dal. 523	Dehonglwrch hyn ... 183
Chwi adar ar yr ... 232	Dal fi i fyny, add... 707	Derfydd awyr ... 308
Chwi, angylion ... 771	Dal fi'n gadarn hyd 785	Derfydd i mi deith. 862
Chwi bererinion ... 639	Dal fy llygad, dal . 732	Derfydd i mi garu . 681
Chwi bryfed, ef ... 232	Dal sylw craff mae. 105	Deued yddiau o... 129
Chwi, chwi ffyn. ... 571	'Dall Pharaoh, er ei 391	Deued pechaduriaid 280
Chwi, dlodion, chwi 233	'Dall Satan, deddf, 192	Deuwch, bechadur.. 404
Chwi, ffynnonau ... 755	Dan bob cystuddiau 596	Deuwch, hil syrth. 438
Chwi gewch yfed... 438	Dan bwys euog. ... 251	Deuwch, yr awelon 676
Chwi henaint, sy'n 233	Dan dy aden cedw. 745	Deuwn, Arglwydd.. 443
Chwi, holl deyrnas. 48	Dan dy aden y ... 736	Dewch, addewidion 449
Chwilia, f'enaid ... 785	Dan ei aden byddaf 695	Dewch, blant bych. 443

Dewch, flinderog ...	404	Doed y pedwar gw.	476	Draw mi wela'r nos	684
Dewch, hen ac ieu.	390	Doed y trueiniaid .	211	Draw'r wlad Lle'r .	613
Dewch, hen wrthgil	390	Doed yr India fawr	478	Dringaf fyny i'r ...	305
Dewch i'r frwydr ...	483	Doed yr Indiaid ...	477	Dringasant hwy i...	871
Dewch y deillion...	438	Doed y tymbestl. .	599	Dring, fy enaid, i'th	306
Dewch yma, gwel. .	431	'Doedd neb ar y ...	413	Dring, fy enaid ...	283
Dewch yn mlaen ...	863	'Doedd neb ddal. ...	524	Dring i fyny i'r ...	682
Dewisais ef, ac ef o	162	'Does angel, ac ser.	917	Dros bechadur bu. .	711
Diange wnes i maes	717	'Does arall fan i roi	563	Dros f'enaid i bu'r .	420
Diben nefoedd sydd	832	'Does arnaf eisieu .	172	Dros ryw ddyddiau	864
Diddanydd ydwyt ti	350	'Does bellach ddim.	636	Dros y bryniau tyw.	477
Diddig, diddig, fe ..	316	'Does bleser dal tu.	558	Drwy leoedd geirw.	607
Difyru wnaif fy oes	601	'Does bwch yn hwn	101	Drwy newyn, sych.	71
Digon, digon fyddai	760	'Does dim a laesa'm	657	Drwy'th fendith .	46
Digonir f'enaid fel	44	'Does dim ar wyneb	543	Drwy yr anialwch .	71
Digon mewn llifeir.	726	'Does dim at ostegu	334	Dug Israel i'r lan .	91
Dim trysor nis ...	346	'Does dim difyrwch	376	D' uniondeb sydd .	28
Dinas noddfa gaed .	791	'Does dim foddha	500	Duw, agor y min .	40
Dioddefodd angeu .	202	'Does dim yn gwir .	222	Duw anfeidrol yw .	132
Dioddefodd ang. loes	246	'Does diwedd byth .	631	Duw anfeidrol yw .	832
Dioddefodd ar y ...	247	'Does doniau dan y	553	Duw a siccha bob .	46
Diolchaf am dy gar.	939	'Does drai, Nac ...	423	Duw, attal di rwysg	496
Diolchaf am gys. ...	939	'Does eisieu'n bod...	146	Duw, buost in yn .	62
Diolchaf byth iddo	412	'Does enw foddia'm	519	Duw, bydd yn graig	49
Diolchaf fi â chalon	27	'Does fan O'r ddaear	885	Duw, bydd yn gym.	560
Diolch byth, a chan.	296	'Does genyf mwy ...	596	Duw, cadw f'enaid .	579
Diolchwn i'r Iesu...	414	'Does genyf ond dy	208	Duw cariad yw ei .	121
Dirgelwch o anfe...	168	'Does golwg hardd.	147	Duw, crea galon bur	40
Dirmygedig yw go. .	773	'Does gyfwr dan yr	602	Duw, dod i'r Bren.	50
Disgleiria foreu ...	646	'Does gyffelyb iddo	321	Duw, dod orchym. .	936
Disgwyl di wrth yr	20	'Does gyff'lybiaeth.	134	Duw, dy drugaredd	26
Disgwyliaf ddydd i	635	'Does is y nef a ddeil	541	Duw, dysg i mi dy	20
Disgwyliaf o'r myn.	82	'Does mesur amser	918	Duw, dywed er dy .	472
Disgwyliaf wrthyt.	930	'Does neb ond ef, fy	222	Duw, er mor eang .	113
Disgwyliais, f'Argl.	86	'Does ofn o dan fy .	266	Duw fy nghyfiawn.	3
Disgwyliwn ronyn .	386	'Does ond gras yn...	740	Duw, ffordd dy ...	79
Disgwyl pethau ...	857	'Does ond rhyw ...	540	Duw, gward f'en. .	5
Disgwyl 'rwyf trwy	737	'Does un genfigen...	879	Duwioldeb yn ei ...	395
Disgwyl y deheu. .	752	'Does unrhyw bleser	550	Duw, moled pobl. .	47
Disgwyl y maent ...	870	'Does unrhyw drys.	258	Duw, moled pobl. .	47
Disgwyl yr wyf, a .	577	'Does unrhyw gyf. .	210	Duw, nid oes ond ti	755
Disgyn, Iesu, o'th .	742	'Does unrhyw gyf. .	544	Duw, pan agorech .	70
Distewch elynion ..	645	'Does unrhyw har. .	169	Duw, prawf fy ...	93
Dodaf fy ysbyrd yn	23	'Does unrhyw ofid .	809	Duw, pwy a saif yn	86
Dod fesur mawr ...	349	'Does yma ddim i'w	658	Duw, rho i mi ffydd	619
Dod ynof hiraeth...	879	'Does yma eisieu ...	377	Duw, sy iddi'n blaid	371
Doed bellach Ind. .	177	'Does yma ond trai	669	Duw, teyrnasa ar y	478
Doed deau, gogledd	462	'Does yn dy galon .	809	Duw, tyr'd a'th sai.	367
Doed dy hedd. pryd	756	Dof finnau tua'th...	4	Duw ymddangos. ...	196
Doed fel y del, fe'i.	515	Dof, mi ddof trwy'r	771	Duw yn unig sydd .	675
Doed gog. de. a dw.	924	D' ogoniant mawr .	417	Duw yw efe i'm ...	515
Doed luddewon ...	476	Do, mi ddringais ...	279	Duw yw fy nerth ...	114
Doed paganiaid yn .	482	Do, mi fliniais ar a .	908	Duw yw fy Nhad ...	109
Doed pob awelon ...	509	Dowch, dowch o ...	393	Dwêd a ellir nesu...	132
Doed pob rhyw	151	Drachefn llawenhe.	252	Dwêd dy fod yn ...	286
Doed preswyl. yr .	478	Draed lluddedig ...	758	Dwêd, Goleuni boed	291
Doed uffern, angeu	116	Draw ar gopa bryg .	436	Dwêd i mi, a wyt yn	711
Doed y cystuddied.	289	Draw, draw yn ...	145	Dwêd pa bryd caf .	699
Doed y dilyw i dey.	779	Draw mae ein Iesu	871	Dwêd p'le mae'm ...	524
Doed y greadigaeth	217	Draw mi welaf ryf.	131	Dwêd y gair, fy ...	282

Dwg fi i dalgrraig ...	42	Dyma'r aberth mae	327	'Dyw'r gair madd.	112
Dwg fi y ffolaf un a	221	Dyma'r byd y mae	857	Dy Ysbryd fel y ...	540
Dwg fi yn dy fynwes	665	Dyma'r creig. serth	314	Dy Ysbryd sanct. .	653
Dwy aden colomen.	441	Dyma'r dwr, a ...	330	DD.	
'Dwyf ond pererin .	542	Dyma'r eiddil yn ...	791	Ddaw syched, na ...	921
'Dwy'n gwel'd ar ...	215	Dyma'r euog, ofn. .	745	Ddiffygiat ddim er .	376
'Dwy'n'nabod dim.	810	Dyma'r fan, a ...	679	Ddiwallu o hono ...	71
'Dwy'n ofni ond yr	179	Dyma'r fan y caiff	444	E.	
Dy air i'm traed i...	81	Dyma'r llwybr a ...	717	Edrychaf ar y croes.	604
Dy air sy'n dwyn...	584	Dyma'r maen sydd.	313	Edrychaf ar y gwyn.	601
Dy air sy'n gwneyd	759	Dyma'r man dy. ...	763	Edrych arnaf mewn	784
Dy allu yw fy nerth	598	Dyma'r pechod sydd	752	Edrych ar y pair ...	822
Dy babell di mor ...	57	Dyma'r tlawd a gyf.	300	Edrych 'rwyf ar ...	824
Dy bresenoldeb ...	111	Dyma'r truan a'r ...	692	Ef a ddirymodd, fy	25
Dy briod wyf, ac	513	Dyma'r wledd y ...	438	Ef a weddia arnaf .	61
Dychwel im gysur.	743	Dyma ryfyg yn ei	785	Efe aeth o fy mlaen	663
Dy droed i lithro ef	82	Dyma sylfaen gad. .	324	Efe a'u ceidw hwy.	29
Dyddiau blin fy ...	724	Dyma'th gariad ...	301	Efe ei hun i roddi .	495
Dyddiau hyfryd ...	487	Dymuniadau pell	138	Efengyl yr Iôn ...	493
Dy ddoethineb a dy	137	Dymunwn ado'n lân	626	Efe yw fy heddd ...	345
Dy ddoniau ydynt...	350	Dymunwn roi dy ...	113	Efe yw ffynnon ...	600
Dy Dduw a drefn. .	48	Dyn a llaw lân a ...	17	Efe yw'm Meichiau	259
Dydd yw hwn sy'n.	837	Dyna pa'm 'rwyf yn	773	Efe yw'r Iawn dros	143
Dy etholedig ded. .	45	Dyna'r dyddiau wyf	695	Efe yw'r Iawn fu ...	294
Dyfais fawr tragwy.	823	Dyna'r man dymun.	752	Ef i bob rhai a'i ...	74
Dy faith drugaredd	44	Dyna'r man na ...	283	Ef wyf am gael, ef .	500
Dy farn ni wyraf	103	Dyna'r pryd mae ...	788	Ei air a'i ammod ...	115
Dy fawr drugaredd	28	Dyna'r pryd 'rwy'n	363	Ei bresenoldeb ...	510
Dy feibion yn atteg.	34	Dyn dieithr ydwyf	696	Ei chwerwaf angeu	223
Dy fraich sydd gad.	554	Dy nerth drachefu .	184	Ei drugareddau ant	86
Dyfrhau y ddaear .	46	Dy nerthol air, Ion	357	Eiddof fi yw fy An.	689
Dygaist o'r Aipht .	56	Dyn nid wyt sy'n...	362	Ei enw bery tra bo	225
Dy gariad dwys yn	573	Dy oglud dod ar ...	38	Ei esgyll drosot ef a	63
Dy gariad sy arnaf.	106	Dy ras, dy nawdd...	41	Ei fywyd glân, ei .	364
Dy glwyfau yw fy .	253	Dyrchafa'r Ion fryn	454	Ei gariad bery pan	212
Dygodd allan lo ...	693	Dyrchafer enw Iesu	216	Ei gariad lifodd ar y	212
Dygodd f'enaid ar .	324	Dyrchafodd Duw ...	75	Ei glod Sydd heb un	464
Dy gwmi i ddwyn	852	Dyrchefwch byrth .	17	Ei gyfiawnder dwyf.	320
Dy gyfiawn farn a'r	79	Dyrchefwch chwi .	89	Ei haeddiant mawr	181
Dy hanfod berffaith	307	Dyro afael ar y ...	721	Ei 'nabod ef yn ..	255
Dy hen addewid ...	621	Dyro olwg ar dy ...	700	Ein brodyr sydd o'r	641
Dyhidla, Iesu'th ...	551	Dyrys daith a mi ...	670	Ein deddfwr, Duw.	103
Dy holl weithred...	96	Dysg felly 'n rifo .	62	Ein Duw sydd agos	27
Dy lân orseddfainge	33	Dysg fi, fy Nuw ...	523	Ein henaid gan yr. .	26
Dy lwybrau di ynt.	580	Dysg fi gerdded ...	674	Ein reibion boed ...	95
Dy lygaid gswelsant	93	Dysgfi mewn gorth.	523	Ein rhoddion mân a	460
Dyma babell y cyf.	293	Dysg in adnabod y.	348	Ei ras a'i cymmhell.	804
Dyma ddyfnder o...	279	Dysgwyddau di ...	520	Ei riddfanau ar y...	303
Dyma Feibl anwyl.	361	Dysg y galon drist i	751	Eisieu'th wel'd yr...	134
Dyma fi, Argl. wrth	517	Dysg yr Argl. sydd	12	Ei th'wyllwch du...	941
Dyma fi, Iesu, fel yr	158	'Dyw colli'r ddae'r.	500	Ei wel'd a chofio'i...	890
Dyma Frawd a an. .	293	'Dyw deall cwmni'r	161	Ei wel'd a chofio'r...	890
Dyma Geidwad i'r .	312	Dywedai Ion wrth .	73	Ei wel'd a chofio'r .	890
Dyma Gyfaill hae. .	318	Dywed i mi pa ddyn.	9	Ellyllon uffern nis .	200
Dyma gyfarfod hyf.	525	Dywedir hyn am ...	59	Enaid cu, mae dyf.	861
Dyma lle bydd fy .	168	Dywedwyd gan. ...	610	Eunnynaist ynof dau	265
Dyma lle mae d'an.	113	Dy weinidogion gw.	929	Er amled, cryfed ..	560
Dyma lle'r ydoedd .	148	Dy wisg dy hun ...	184	Er amled y tywod .	415
Dyma'n gwbl fy ...	764	'Dyw oesoedd byd .	548	Er beiau mawr, rif.	610
Dyma pa'm 'rwyf .	734	'Dyw profedigaeth .	650	Er bod dy haeddiant	172

MYNEGAI.

Er bod eu beiau'n . 175	Fe bery trugaredd . 234	Fel disgwyl y gwyl. 511
Er bod y ffordd yn . 816	Fe bregethir Iesu ... 485	Fel dwed dy air ... 104
Er bod yn euog o .. 606	Fe brynnodd i mi ... 203	Fel fflamau angerdd 340
Er bod yn hir mew'n 574	Fe bwysa hoelion... 471	Fel gallom fyth i . 417
Er cael fy nhaflu ... 607	Fe dalai i lawr ar... 432	Fel gallwyf byth yn 512
Er colli ein cyfeill. 881	Fe dalodd swm y ... 449	Fel gallwyf rodio'n 539
Er cryfed ydyw'r ... 940	Fe dorwyd rhyngof 586	Fel gallwy'n wrol... 541
Er c'uwch y bryniau 564	Fe d'raw'd y Graig. 173	Fel hyn mae 'ngha. 20
Er cymmaint yw'r . 492	Fe ddaeth i wella'r. 228	Fel na bwy'n ... 579
Er cyn rhoi sail un . 62	Fe ddarfu eu blin. 415	Fel na chaffo pech. 354
Er dod o hyd i ... 814	Fe ddarfu eu rhyfel 878	Fe lona'r gwyllt ... 460
Er dy fod di hedd. . 301	Fe ddarfu'r ofn ... 388	Fel pan ddel arnaf. 512
Er dy fod yn uch. . 136	Fe ddarfu pob ofn . 802	Fel pe disgynai dr. 88
Er fod angeu yn fy 682	Fe ddaw Ar y cym. 845	Fel pe disgynai gwyl. 88
Er fod arnaf ofnau . 765	Fe ddaw diwrnod .. 180	Fel pren planedig . 1
Er fod picellau tan. 198	Fe ddaw'm gwar i . 747	Fel wyn yn wirion. 923
Erglyw a gwel, mae 526	Fe ddaw'r blynydd. 461	Fel y gallwyf orfol. 837
Erglyw, O Dduw! fy 42	Fe ddaw'r dydd y . 897	Fel y molianner yn 348
Er gofid a blinder . 805	Fe dderfydd dwyn . 392	Fel y moroedd ... 827
Er griddfan dros ... 643	Fe dderfydd i mi ... 888	Fel y rhagora perl.. 869
Er gwaethaf Satan. 252	Fe dderfydd mwy. . 892	Fel y rhed liffog. ... 820
Er gwaetha'r maen 848	Fe ddiodeffodd ... 734	Fel y saif sail Caer. 84
Er hyn nid ofnaf ... 259	Fe ddistewa myrdd 304	Fe lysg y byd yn ... 839
Er hyny pwy a ... 17	Fe ddrylliodd yno'r 53	Fellt, fflamiwch ei . 232
Er i mi, do, wrth. . 534	Fe edwyn Duw ... 29	Felly cawn gan ... 748
Er i mi droseddu ... 139	Fe ennywyd ynof. 771	Felly gorch'mynodd. 55
Er i mi goll'i'r hedd 252	Fe finodd f'enaid... 590	Felly tra byddwyf. 44
Er i mi gwrdd â llu 609	Fe gaiff dy enw ... 157	Felly y deua't at ... 582
Eriod Mae'n dal y 422	Fe gaiff fy serch, fe 571	Fe'm boddwyd ... 338
Er lleted yw fy ... 251	Fe gaiff hwn gan yr 17	Fe'm cod i ben ... 806
Er llithro i'r llaid . 101	Fe gaiff Iesu fyrrd. 480	Fe'm denodd i yn . 202
Er llwfrhau, mi ... 502	Fe gân 'tiffeddion ... 267	Fe'm ganwyd i ... 600
Er maint fylygredd 605	Fe gân Y gwared... 381	Fe'm golchir yn fy. 812
Er mor aunheilwng 606	Fe garaf bellach tra 162	Fe'm llyngwyd i . 332
Er mwyn Caersalem 48	Fe gaw'd croesau ... 835	Fe'm rhoes i sefyll. 163
Er mwyn dy enw ... 18	Fe geir gweled Bab. 484	F'enaid blinedig yn 811
Er myn'd trwy ... 813	Fe genir, ac fe ... 239	F'enaid, cred, ... 898
Er mwyn dy grog . 606	Fe genir coron ... 894	F'enaid egwan, paid 775
Er myn'd yn awr ... 526	Fe gerdd fy nhraed 585	F'enaid egwan, paid 835
Er nad oes ganddynt 12	Fe goledd f'enaid ... 16	F'enaid gwag, oedd 138
Er pydru 'ngwaelod 852	Fe goncrodd angeu. 159	F'enaid gwan, sef. . 826
Er Satan, byd, a ... 126	Fe goncrodd trwy . 177	F'enaid gwel Galfari 793
Er teimlo 'i fin, ei . 357	Fe gryn y ddae'r ac 214	F'enaid, gwel i ben 720
Er temasiynau ... 515	Fe gurodd Gehen. 410	Fe'n carodd cyn ein 249
Esgyn a wnaeth i... 201	Fe gwyp fy ofnau 585	Fe rodd ei ddwyllaw 201
Etto gwell nid wyf 699	Fe gymmerth ef ein 432	Fe roed i mi ddym. 907
Etto nid yw fy ... 821	Fe gymmerth Iesu. 276	Fe row'd arno ... 433
Etto unwaith mi ... 701	Fe gymmerth Iesu. 276	Fe rwygwyd nuriau 234
Etholiad heb un ... 120	Fe gynnygiodd ... 134	Fe rydd yr Argl. ... 59
Etholwyd i feddian 120	Fe'i car y Negro ... 461	Fe saif cyfammod . 843
Eu cân sydd am ... 332	Fe'i gwelir ar y ... 848	Fe saif fy nhroed i 19
Eu tafod wedi ei ... 870	Fe'i rhoddwyd i'r... 411	Fe sycha 'i hun bob 873
Ewch, ewch oddi ... 36	Fe laesa'r storom ... 649	Fe sy'n berchenog . 105
Ewyllys Iôn a gaffo 103	Fel bo fy nwydau . 157	Fe syrth y ser i ... 874
F.	Fel bo i'r doif ddi. 748	Fe welir myrdd ... 377
Fe agorir i mi yno . 910	Fel bo'm dyddiau .. 706	Fe welir Seion fel . 380
Fe all i'r lan fy ... 122	Fel boreu wawr fe . 371	Fe wnaeth pechod. 705
Fe all yr Indiaid ... 457	Fel byddo pob ... 509	Fe wnaeth ryfel. ... 114
Fe amlygir rhyw ... 910	Fel cai y dua'i liw . 247	Fe ylch ein beiau... 211
Fe barodd i mi dori 358	Fel colofnau mwg . 371	Fod Brawd a Chyf. 584

MYNEGAL.

Fod modd i'r euog .	584	Fy noddfa gadarn .	648	Gad i ni ddod i'r ...	923
Fry, fry, Uwch ...	887	Fy Nuw, fy Nhad .	230	Gair o enau'r nef ei	827
Fry yn Nghaersa .	914	Fy Nuw, fy Nuw, .	494	Gair yr Arglwydd .	25
Fy addfwynaf Dad	693	Fy Nuw, fy Nuw, i	571	Galaru'r wyf mewn	612
Fy anwyl Grist i'm	609	Fy Nuw! pan lefais	22	Galaru yw'm holl .	643
Fydd mwy Ddim ...	845	Fy Nuw, 'rwy'n llef.	14	Galarwyr Seion sy..	273
Fydd son Am alar .	884	Fy Nuw, uwch law	122	Galarwyr S. sydd yn	366
Fy enaid at dy ...	651	Fy nymuniad paid .	133	Galw'r wyf arnat ...	11
Fy enaid, câr ...	103	Fy nymuniadau i...	268	Gallu'r nef a dry ...	762
Fy enaid cred byth	810	Fy nymuniadau ...	590	Gan bwys y gwaith	419
Fy enaid, cred yn .	431	Fyth, fyth, rhyfedd.	235	Gan f'Arglwydd cu	545
Fy enaid dan wae .	807	Fyth i'r Tad y bo'r	287	Gan hyny ymdawe.	119
Fy enaid, dianc tua	604	Fy unig gys. dan ...	197	Gan ysgwyd a phen	72
Fy enaid, dod er ...	43	Fy unig gys. dan y	518	Gelynyion llym a ...	419
Fy enaid, gwel gar.	333	Fy unig noddfa ...	275	Gelynyion sydd o ...	171
Fy enaid, gwel y ...	294	Fy ysbryd a fy ...	113	Gelynyion tair sydd	507
Fy enaid i sychedig	31	FF.		Gerubiaid, dewch .	388
Fy enaid i sydd ...	341	Ffaelu'r wyf fi a'th	132	Glynu wrthyt mae.	686
Fy enaid, mawl Sa.	68	Ffarwel bellach bo.	292	Gobaith a nerth in	35
Fy en. mola'r Argl.	69	Ffarwel bellach, hen	897	Gobaith f'enaid yw	703
Fy en. mola'r Argl.	97	Ffarwel, bleserau'r.	641	Gobeithia f'enaid...	584
Fy enaid sychedig i	805	Ffarwel bob peth...	793	Gobeithiaf yn y ...	357
Fy enaid traethed .	96	Ffarwel, chwi haul	632	Gobeithio yn Nuw.	55
Fy enaid trist wrth	294	Ffarwel, deiau, ffa.	717	Gobeithiwech ynddo	191
Fy enaid tua'r nef.	809	Ffarwel ddaear a'i .	827	Gobeithiwech ynddo	43
Fy enaid, ymorph..	803	Ffarwel fyd, a ffar.	861	Gofidiau helaeth o.	526
Fy nghalon i, a'm .	52	Ffarwel, ffarwel i .	500	Gofyniad nefoedd .	154
Fy nghalon pa'm ...	261	Ffarwel, ffarwel oll	133	Gogoniant fyddo ...	218
Fy ngharu wnest er	518	Ffarwel, greadur .	213	Gogwydd dy glust .	23
Fy nghoelbren ...	565	Ffarwel i chwi gynt	860	Golch i Oddi wrth	424
Fy nghysur oll ...	162	Ffarwel, mi af yn .	576	Golchi'm henaid yn	706
Fy ngobaith innau .	49	Ffarwel oll o dan y	782	Golchi'r ddu gyd .	303
Fy ngweddi, dos i'r	640	Fflam o dân o ganol	138	Golchwyr Magdal..	401
Fy ngwrthgiliadau.	559	Pfoed holl dra. ...	935	Goleu a nerthol yw	290
Fy haeddiant mawr	149	Pfoed negeseuau ...	593	Goleuni ac anfeid..	358
Fy hedd a'm cysur.	194	Pfordd a drefnwyd.	293	Goleuni'r nef fo'n .	378
Fy holl amddiffyn .	63	Pfordd Duw sydd .	119	Golwg, Arglwydd .	783
Fy holl obaith sy'n	285	Pfordd newydd ...	166	Gorchfygodd Bren.	391
Fy Iesu, atat 'rwyf	544	Pfordd nid oes o ...	741	Gorchfygodd uffern	246
Fy Iesu, Brenin ...	461	Pfordd sanctaidd ...	505	Gorchudd ar dy ...	683
Fy Iesu, mae dyfer.	495	Pfordd wnaeth. ...	342	Gorfoledd dwg i mi	40
Fy Iesu mwy fydd.	343	Pfrydiau tawel ...	295	Gorphenwyd talu'n	256
Fy Iesu, Pen tywys.	510	Pfydd, daew'r fan .	182	Gorphwysfa dawl.	579
Fy Iesu yw fy Nuw	263	Pfyddlondeb mawr	125	Gorthrymder geir o	379
Fy Iesu yw fy Nuw	663	Pfydd ydyw'm sicr.	528	Goruwch yr holl ...	459
Fy llais a glywir ...	527	Pfynnon wyt o bob	822	Gorwedd ar fy ...	830
Fy llais at Dduw ...	54	Pfy tywyllwch du .	736	Gosodaf hefyd byth	61
Fy lloches a fy ...	539	G.		Gosodaist derfyn ...	69
Fy lloches glyd, a'm	584	Gadawn y byd ar... 894		Gosodaist ti fy mw.	16
Fy meddyliau sydd	704	Gadewch iddynt ...	443	Gosod babell yn ...	925
Fy meiau, fân a ...	664	Gad im, Arglwydd	325	Gras digonol a geir.	825
Fy meiau oedd y ...	209	Gad i'm henaid lan.	787	Gras fel moroedd .	708
Fy meiau trymion .	209	Gad i mi ado'r an..	351	Gras, gras Yn gen.	425
Fy mhobl i gyd ...	55	Gad i mi brofi'r ...	591	Grawn sypiau yno .	895
Fy Mhriod yw, af .	144	Gad i mi dreulio'm	165	Gronyn o'th hedd .	808
Fy myfyrdodau'n...	869	Gad i mi gael dy ...	110	Grym fy nwydau .	737
Fy mywyd yw ...	174	Gad i mi gael hedd.	800	Gwaed dy groes ...	772
Fy natur egwan ...	824	Gad i mi, Iesu ...	158	Gwaed 'sgrifenodd.	746
Fy Ner bob awr ...	10	Gad i mi lechu yn .	576	Gwaith hyfryd ia. .	933
Fy noddfa gadarn .	564	Gad i mi wel'd mai.	522	Gwaith rhyfedd ...	934

Gwaith y nefoedd .	775	Gwybyddwch mai'r	66	Hyn fydd pan gas.	67
Gwardu'r saint ...	617	Gwych sain Fydd .	425	Hyn yw 'mbleser .	308
Gwasgara di'n gel .	348	Gwyn a gwridog ...	324	Hyn yw'm nefoedd	749
Gwasgara'r tew gy.	621	Gwyn a gw. yw ...	302	I.	
Gwasgara wedd. ...	192	Gwyn a g. yw fy ...	299	Iachawdwr dynol .	657
Gwasgara y cymyl. .	544	Gwyn fyd gawn ro.	529	Iachawdwriaeth rad	445
Gwawrddydd, gw. .	761	Gwyn fyd y dinas .	374	Iachawdwriaeth sy.	486
Gwawria, gwawria.	477	Gwyn fyd y rhai .	581	Iach wyf pan fydd.	522
Gwedd dy wyneb .	796	Gwyn fyd yr hwn .	57	Iaith i ddadguddio	160
Gwedd dy wyneb sy	290	Gwÿro yma, gwÿro	695	I anial pell y crwy.	218
Gweddio'r wyf, och.	533	Gyda thi mi af trwy	700	Iawn mwy o bwys .	154
Gwelaf graig a'm ...	310	Gyrwch fi i eithaf .	135	I Dad y trugaredd.	943
Gwelais 'chydig ...	823	H.		I dŷ'r Arglwydd ...	83
Gwel ar y croesbren	228	Haeddiant Duwdod	304	I ennyn ynom nefol	928
Gwel'd dy gariad ...	760	Hardd Iesu wyt ...	146	Iesu a'i gyfiawnder	329
Gwel draw fy ...	147	Hardd lu'r merth. .	216	Iesu, Cyfaill pech. .	825
Gwel'd yr hwn fu'n	305	Haul hyfryd yw ...	170	Iesu, cymmer fi yn	796
Gwelir mai'r bedd .	37	Haul y Cyfiawnder	504	Iesu, difyrwch f'en.	208
Gwelir pobl lawer .	484	Heb euogrwydd du	760	Iesu, dyro dy gym.	709
Gwelir teyrnas Iesu	484	Heb gel, Pob llygad	845	Iesu ei hun. yw fy.	279
Gwel tu hwnt i ...	777	Heb gyfeiliorni ar .	579	Iesu ei hun. yw fy n.	673
Gwelwch yn nwy... .	148	Heb un pleser yn .	763	Iesu, eisoes est a'm	792
Gwel y truan, gwel	670	Heb werth nac ...	375	Iesu, estyn dy dey.	481
Gwell ganddo na ...	423	Hed fel mellten ...	477	Iesu, fy Mhroph. .	219
Gwell na phleserau	626	Hedd a chariad ar .	328	Iesu gollodd ddwy.	322
Gwell wyt i'm ...	627	Hedd a chyfiawn. .	50	Iesu, gwyddost fy .	301
Gwell yw na mil un	57	Hedd o fewn yn ...	763	Iesu hawddgar ...	855
Gwell yw'th druga.	599	Heddwch perffaith	831	Iesu, Iesu, rwyf ...	300
Gwena arnaf D'wy.	291	Hedd yw'r ffynnon	444	Iesu, llawnder ...	282
Gwisg fi a'r fantell	544	Heddyw'r wyf yn .	297	Iesu, 'Mrenin ...	792
Gwlad dda heb wae	867	Heddyw yw'r dydd	749	Iesu, nid oes terfyn	297
Gwlad ddieithr ...	757	Hen anghrist sydd	492	Iesu, rhedaf at dy .	735
Gwlad o d'wyllwch	699	Henffych i enw Ie.	175	Iesu sy'n fwy na'r .	593
Gwlad o heddwch .	829	Henffych Iesu'r ...	288	Iesu, ti wyt ffyn. .	283
Gwledd, gwledd ...	381	Henffych i'r boreu.	914	Iesu, ti yw'm hunig	307
Gwledd ydyw hon .	421	Hiraethus wyf am .	526	Iesu yw difyrwch .	329
Gwnaed concwest .	181	Hir ddisgwyliais ...	723	Iesu yw tegwch ...	215
Gwnaed Duw gan .	915	Hoff enw! fy ...	219	I fyny at fy Nuw... .	652
Gwnaeth e'r ys. ...	72	Hoff gan aderyn tô	389	I fyny daeth o Ed..	229
Gwnaeth Iesu ber..	249	Holl angylion nef .	281	I groth y wryf ...	271
Gwnaeth Iesu gym.	250	Holl allu Satan ...	186	I'm calon cuddiais .	79
Gwna f'enaid bach .	656	Holl bleserau maith	290	I mew i'r porth. .	607
Gwna fi fel pren ...	497	Holl deyrnasoedd... .	481	Impier hwynt i'w .	476
Gwna fi'n gyfoeth. .	523	Holl gynulleidfa .	72	I'n calon rhoist ...	3
Gwna fod d'ogon .	924	Holl lafur Crist ...	185	I'r Arglwydd byth. .	2
Gwna i mi wel'd ...	737	Hon fyth fydd fy .	87	I'r Arglwydd cen. .	66
Gwna ni fel halen .	924	Hon yw dy ardd ...	373	I'r gwan gan Satan	187
Gwna'r Arglwydd .	7	Hosanna, Halel. I'r	226	I'r lan, o'r dyfnder	608
Gwnawd cyfammod	326	Hosanna, Halel. Fe	236	I'r lan, Os bydd in.	425
Gwneir diwedd ar .	914	Hwn Dduw a wnae.	97	I'r nefoedd fry'r ...	505
Gwnes addunedau.	666	Hwn ydyw'r un a .	275	I'r rhai a ofnant ...	58
Gwnes y dewis go. .	720	Hwn yn ein cys. ...	91	I'r rhai'n mae rhag.	366
Gwn mai rhin. ...	535	Hwn yw'r Oen ar .	318	I'r sawl a gadwo ...	18
Gwrandawed di yr .	13	Hwy dy fradych. .	209	I'r Tad, a'r Mab, a'r	578
Gwrando 'nghŷyn .	681	Hwy gawsant wel'd	870	I'r Tad, i'r Mab, a'r	944
Gwregysa'th gledd. .	33	Hwyl fy enaid sy... .	130	I'r ysbryd clwyfus .	219
Gwrthddrych arall	718	Hyd yma arwein. .	524	I Seion wych, ...	877
Gwrthgilio wnes ...	517	Hyd yma ni ddych.	205	Is nefoedd ni fu ...	344
Gwybodaeth Iesu... .	450	Hyd yma yn del. .	109	I ti, O Dd. y gwe.m.	45
Gwybyddwch ethol	3	Hyfryd lais efengyl	405	I ti, O Dd. y gwe.p.	937

I th fraich mae'grym 60	Mae cwmwl mawr o 813	Mae gras yn rhyw . 504
I th Sanct dywed. . 61	Mae cyflawnder ... 315	Mae gwaed ei groes 662
I'w ddyddiau ef ... 50	Mae cyfyngder ... 677	Mae gwobrwy yn yr 357
LL.	Mae cymmaint yma 658	Mae 'nghalon yn .. 807
Llais hyfryd rhad . 331	Mae dafn bach o ... 264	Mae 'nghyfeill. ad. 731
Llais un gorthrym. 844	Mae deng myrdd. . 298	Mae 'nghyfeill. we. 857
Llais y durtur doed 751	Mae Duw anfeidrol 729	Mae 'ngolwg a'm ... 94
Llama fel hydd ... 450	Mae Duw yn llon'd 127	Mae haeddiant fy .. 150
Llawen ydwyf fod . 686	Mae Duw yn madd. 187	Mae haeddiant ma. 143
Llawenydd, bywyd 348	Mae dy air yn abl . 363	Mae haul a sêr y ... 647
Llawenydd yr holl . 374	Mae dydd at ddydd 875	Mae heddyw yn y . 394
Llawn a llawen, ia. 697	Mae dyddiau gridd 594	Mae hiraeth arnaf . 726
Llawn euogrwydd . 769	Mae dyddiau'r Aip. 646	Mae hir. arnaf am y 595
Llawn Haleluwia... 266	Mae dydd y farn yn 842	Mae hiraeth pur yn 587
Llawn o ofid, llawn 670	Mae dy enw mor ar. 736	Mae holl deganau'r 586
Lle bydda'i 'mhlith 508	Mae dyfnderoedd .. 766	Mae holl ddoethin.. 183
Lle cawn wel'd yr . 752	Mae dy gariad uw. . 682	Mae hyfryd swn dy 164
Lledant eu gwraidd 372	Mae dy lais yn rhoi 282	Mae hynod rinwedd 188
Llefais â'm calon oll 81	Mae dy lwybrau cul 717	Mae 'i addewidion . 213
Lleasant drwy ym. 14	Mae dy wedd yn ... 299	Mae 'i angylion yn 285
Llef ddrylliedig ... 740	Mae dy Ysbryd di . 755	Mae 'i ddillad yn . 415
Llef radlawn yw a . 458	Mae Efengyl gras yn 397	Mae 'i ddoniau yn . 213
Lle na bydd brad... 508	Mae ef ei hun yn ... 601	Mae 'i eiriau fel y . 213
Lleoedd dyfunion ... 707	Mae egl. Dduw fel. 374	Mae Iesu ei hun yn 878
Lle'r eiste'r saint. . 872	Mae egl. Dd. trwy . 364	Mae Iesu Grist o'n 152
Llewyrcha i'n c'lon 349	Mae eiddgedd yn . 766	Mae Iesu Gr. yn Br. 221
Llewyrcha'th wyn. 81	Mae ei ffyddlondeb 206	Mae Iesu Gr. yn dr. 220
Llewyrcha'th wyn. 56	Mae ei giustiau yn . 129	Mae Iesu'n fawr ei. 248
Llewyrched pur ol. 462	Mae ei giustiau yn . 285	Mae i mi elynion o 545
Lle y teyrnaso ben. 451	Mae ei law aswy ... 510	Mae llais y durtur . 392
Llifed firwd y dyfr. 479	Mae enw Crist i ... 191	Mae llais yn galw . 215
Lliw fy meiau sydd 735	Mae enw f'Anwylyd 801	Mae llawenydd yn. 906
Llonyddodd Iesu'r . 276	Mae enw'm Iôr fel. 145	Mae lleiaf loes Ia . 502
Llwch wyf fi, o r ... 771	Mae f'enaid i, fy ... 57	Mae lluoë. maith y 663
Llwybrau bendith . 129	Mae fy enaid yn ... 774	Mae lluo. maith yn 894
Llwybr cwbl groes . 728	Mae fy enaid yn ... 903	Mae llwybr hyfryd 263
Llywodraeth faith y 941	Mae fy ngha. am e. 698	Mae, mae Rhyw hir 464
M.	Mae fy ngha. am ym. 728	Mae, mae Yr amser 887
Maddeuaist gan. ... 535	Mae fy ngha. wedi 822	Mae'm beiau'n fawr 635
Maddeuant sy yma 210	Mae fy ngha. yn eh. 715	Mae'm cydwybod ... 287
Maddeu fel y cyfeil. 784	Mae fy ngha. yn 'sg. 698	Mae meddwl am y . 548
Mae addewidion ... 611	Mae fy nghred wedi 836	Mae meddwl am yr 552
Mae addewid nef ... 701	Mae fy nghwmp ... 750	Mae'm gofalon oll . 715
Mae angeu a'r bedd 598	Mae fy hwyliau ... 713	Mae'm golwg acw... 376
Mae angeu ei hunan 334	Mae fy meddwl i yn 709	Mae'm hymdaith ... 801
Mae angeu'r groes . 430	Mae fy meiau fel ... 303	Mae mor bossibl ... 766
Mae angylion nef . 730	Mae fy mhechod yn 768	Mae moroedd a ... 105
Mae angylion yn ... 297	Mae fy Mhriod ... 767	Mae'm Prynwr ... 193
Mae ardderchogrw. 603	Mae fy Mhrynwr ... 329	Mae 'mrodyr uwch 640
Mae arnaf eisieu b. 667	Mae fy nerth i yn . 775	Mae'm siwrnai yn y 817
Mae arnaf eisieu sel 642	Mae fy Nuw yn fy . 821	Mae mur y gwahan. 413
Mae Babilon yn cr. 456	Mae fy nwydau . 904	Mae myfyrio ar fy . 909
Mae bod yn fyw yn 398	Mae fy ofnau fel y . 762	Mae myrddiwn ori. 243
Mae briw y biceil . 259	Mae ffrydiau 'ngor. 916	Mae muned o ed. . 803
Mae brodyr i mi ... 810	Mae ffynnon hyf... 442	Mae'n achub hyd . 226
Mae brodyr i mi ... 882	Mae gelynyon i mi . 758	Mae'n awr Yn eis. . 884
Mae brodyr im ar... 576	Mae gobaith f'enaid 250	Mae'n bryd i ni ... 415
Mae cariad yn ei ... 271	Mae golwg ar byrth 846	Mae'n decach yn ei. 247
Mae caru 'Mhrynwr 265	Mae golwg arnat ti 107	Mae'n denu'm serch 586
Mae clywed newydd 461	Mae grasusau pen . 316	Mae'n eiriol fry o... 604

MYNEGAI.

Mae'n eistedd ar ...	214	Mae'r lle sancteidd.	917	Melus fel manna ...	162
Mae'n eistedd yn ...	917	Mae'r manna wedi .	639	Melus yw dydd y...	933
Mae nerth dy ras ...	588	Mae'r moddion a'r .	120	Melldithied Ebal ...	189
Mae'n fwy, mae'n...	563	Mae'r Oen fu ar ...	668	Mellt, taranau, m..	705
Mae'n gofalu am fy	129	Mae'r oriau maith .	650	Mewn anial dyrys .	632
Mae'n gysgod rhag.	584	Mae'r orsedd fawr	200	Mewn anialwch 'r .	474
Mae'n gysur medd.	881	Mae'r orsedd wen .	645	Mewn cariad gwisg.	218
Mae'n hyfryd med.	881	Mae'r pomgranadau	387	Mewn cariad, Iesu .	218
Mae'n llon'd y nef.	118	Mae'r tonau lawer .	816	Mewn cnawd i'n ...	271
Mae'n meddalhau'r	458	Mae'r tywyllwch yn	861	Mewn gwaith gwê..	34
Mae'n para'n ffydd.	117	Mae'r udgorn mawr	102	Mewn hyder ffydd.	507
Mae'n rhaid i'r ...	384	Mae'r wledd yn ...	375	Mewn rhyw anialw.	554
Maent hwy'n rhyf.	880	Mae Salem heb ei .	467	Mewn rhyw hyder .	307
Mae'n traed yn awr	580	Mae Satan ar fy ...	631	Mewn trallod at ...	123
Maent wedi anghof.	879	Mae seintiau yn ...	587	'Mhen oesoedd rif y	188
Mae'n wridog, fe ...	193	Mae Seion wan yn .	365	Mi af heibio i'r ...	710
Mae'n wyn a gwrid.	193	Mae tân o fewn i ...	427	Mi af trwy fyddin..	790
Mae'n wyn, mae'n .	169	Mae tegwch d'wyneb	659	Mi af trwy'r cys. ...	302
Mae'n ymuniadau .	197	Mae torf aneirif ..	657	Mi af trwy'r Iorodd.	690
Mae'n ymuniadau'n	600	Mae trysor sydd ...	347	Mi af yn mlaen er .	534
Mae odfaon yn ...	679	Mae tyrfa fawr heb	391	Mi af yn mlaen er .	541
Mae ofnau yn fintei.	589	Mae tywyll anial ...	632	Mi af yn mlaen yn.	215
Mae pawb o'r brod.	882	Mae'th drugareddau	563	Mi a'i gwardaf ef .	63
Mae peraroglau'th .	659	Mae'th gariad gwe.	514	Mi a' i maes o blith	691
Mae pererinion dra.	880	Mae udgorn Jubili	391	Mi anturiaf, rhaid	859
Mae pob dymuniad	599	Mae y cariad sy'n .	906	Mi a'th fawrygaf di	95
Mae prawf o'th ...	585	Mae yma drugared.	377	Mi bellach goda'i ...	387
Mae priodoliaethau.	287	Mae yma ffynnon .	210	Mi brofais Dduw yn	253
Mae pyrth y nef o .	200	Mae yn amlygu pe.	221	Mi bwysaf ar ei air	817
Mae'r anialwch we.	856	Mae ynddo drugar.	207	Mi bwysaf atat etto	575
Mae'r Archoffeiriad	416	Mae ynddo ddwfn .	193	Mi datia 'maich ...	201
Mae'r Brenin ei ...	410	Mae ynddo hefyd...	149	Mi debygaf clywaf .	474
Mae'r Brenin yn y .	388	Mae ynddo 'i hunan	203	Mi debygwn gwela'	781
Mae'r bryn yn uch.	457	Mae ynddo nerth ...	616	Mi deithiais ran o'r	549
Mae'r bwrdd yn ...	397	Mae yn ei glwyfau.	180	Mi deithia'n ddifyr.	591
Mae'r byd ac uffern	649	Mae yn ei heddwch	590	Mi dora'r clymau oll	550
Mae'r dydd yn dod	901	Mae yn maddeu ...	298	Mi dreuliaf oriau ...	258
Mae'r dydd yn nesau	492	Mae yno Dri Pher .	918	Mi dynaf o hyd, er .	915
Mae'r dydd yn nes.	492	Mae yno gantorion	922	Mi dde's yma i r ..	767
Mae'r ddaear a'i ho.	647	Mae yno heddyw .	869	Mi ddiffygiais deith.	772
Mae'r ddyled wedi.	226	Mae ynot foroedd .	588	Mi ddisgwyliaf, do.	749
Mae'r efengyl wen .	483	Mae yr Ioriddonen .	636	Mi ddisgwyliaf yno'	740
Mae'r faner fawr yn	471	Mae ystormydd ...	820	Mi ddoaf at ei fwrdd	718
Mae'r fath feddyl .	428	Maith yw'r nos a ...	768	Mi ddoaf yn hyf i be..	507
Mae'r funyd leiaf...	536	Manna nefol sy ...	716	Mi ddringa' i'r lan .	576
Mae'r ffordd yn awr	261	Marchog Iesu yn ...	474	Mi ddringais greig..	109
Mae'r ffynnon yn ...	229	Marchog yn dy ...	780	Mi ddringa'r creig.	513
Mae'r Ganaan hyf..	895	Marwolaeth fy Ng.	597	Mi ddymunwn wel.	776
Mae'r gwaen rad..	188	Marwolaeth im yw'r	54	Mi edrychaf ar i	703
Mae'r gwyntoedd ...	597	Marw wnaeth y gr.	480	Mi es trwy afonydd	828
Mae rhinwedd yn...	631	Mawr ei enw'n nin.	36	Mi feddyliaf fod y .	695
Mae'r holl greadig..	520	Mawr, mawr Yw ...	465	Mi feddyliais cawn	306
Mae rhyw ddirgel..	164	Mawr oedd Crist yn	317	Mi feddyliais yn y .	769
Mae rhyfedlodau...	356	Mawr oedd Iesu yn	317	Mi feddylia'th fod .	363
Mae rhyw foroedd .	681	Mawr yw Iesu yn...	317	Mi fliniais fod mewn	508
Mae rhyw hiraeth .	738	Meddiannodd ef â'i	593	Mi foria'n nerth ad.	562
Mae'r iachawd. fel .	376	Megys ei ddillad y .	69	Mi fyddaf fry, O ! .	572
Mae'r iach. rad, yn	251	Melusach nag yw'r .	208	Mi tyddaf lawen ...	651
Mae'r iach. rad mor	220	Melusach tŷ fy ...	649	Mi gaf deimlo ...	775
Mae'r jubil dragwy.	335	Melus fel diliau ...	818	Mi gaf fod o flaen	779

MYNEGAI.

Mi gaf fy nghorph . 849	Mi welaf fyrdd dan 630	Myfyrio fod fy hyf. 877
Mi gaf fyw ar ryfe. 908	Mi welaf fyrdd yr . 876	Myn barch, ac idd . 105
Mi gaf glywed cyd. 899	Mi welaf le mewn . 222	Myn'd a wnafl dan . 798
Mi gaf goncwest ... 912	Mi welaf lu anfeid. 605	Mynegaf finnuw ... 15
Mi gaf yno garu a... 907	Mi welaf oleu'r haul 818	Mynegant am y ... 460
Mi gaf yno wled'a . 907	Mi welaf wlad uwch 868	Mynyddoedd, bryn. 98
Mi gaf yno yfed ca. 718	Mi welaf yn ei fyw. 428	Myrddiynau maith 521
Mi gaf yn y wlad ... 907	Mi welais wedd dy. 111	Myrddiynau o frod. 166
Mi gana' am waed . 254	Mi wela'n awr yn... 151	Myrdd o fy mrodyr 109
Mi ganaf byth am... 143	Mi wela'n codi'r ... 839	N.
Mi ganaf tra fo ... 234	Mi wela'r cwmwl du 818	Na alw mo'nof ger . 582
Mi garaf f'Anwyl. o 805	Mi welaf fy nghar. . 257	Na bo gwrthwyneb. 597
Mi garaf fy Anwyl. 180	Mi wn fod fy Mhr. . 339	Na bo na phoen na. 512
Mi ge's arwyddion . 639	Mi wn i Grist, mi . 253	Nac aed o'th gof dy 494
Mi ge's y Ffrynd ... 139	Mi wn mai 'meiau . 809	Nac esgeulusa fi ... 49
Mi glywaf lais mer. 604	Mi wn pe cawn ... 574	Na'd fi adeiladu'n . 313
Mi glywa'i lef pan . 420	Mi wn y dwg fi i.. 574	Na'd fi ar aswy nac. 597
Mi glywais gynt fod 622	Mi wn yn awr pwy 530	Na'd fi dafu golwg. 683
Mi glywa'r haul, a'r 939	Mi wyraf weithiau 595	Na'd fi foddloni ar. 378
Mi godais i fyny fy 340	Mi yfaf ddwr y ... 376	Na'd fi, Iesu, fyn'd 743
Mi gofiaf eiriau'm . 421	Mi ymddigrifwn yn 590	Na'd fi ymddiried . 148
Mi gredaf etto'n hy 126	Mi ymddiriedaf yn 358	Na'd fod genyf ond 754
Mi gysgaf hun yn... 914	Mi ymddiriedais ... 21	Na'd i mi garu mwy 264
Mi baeddais fod yn 578	Mi ymddiried. ynot 23	Na'd i'r gwyntoedd 737
Mil mwy oedd eich 232	Mi ymddiried. ynot 49	Na'd i'r cenllysgï fy 690
Mil o filoedd, myr.. 863	Mi ymhyfydaf yn.. 23	Na ddigalonwn, er. 379
Mil sy'n disgwyl ... 743	Mi yn dy nawdaf a . 8	Na ddoed gwael ... 322
Mi lyna'n dawel ... 546	'Mofyn amorphwys. 670	Na enwer enw neb . 216
Minnau ar y mur ... 781	Molant ei enw ef ... 98	Na flined f'enaïd ... 263
Minnau a weli 'mh. 519	Moliannaf byth yr . 163	Na foed fy mywyd. 202
Minnau bellach a ... 314	Moliannant enw'r . 98	Na foed gan un per. 367
Minnau bellach or.. 474	Moliannu'r Arglw. . 64	Na foed im feddwl. 179
Minnau bellach or.. 791	Moliennwch Dduw. 942	Na foed i'm henaïd 189
Minnau bryf. gwael 686	Molwch chwi Dduw 91	Na foed un dyn is.. 321
Minnau ddof i'r ... 444	Molwch Dduw yn . 100	Na fydded i'r llifeir. 110
Minnau gaf fod yn. 898	Molwch yr Arglw. . 71	Na fyddwn anob. . 841
Minnau gerddaf ... 780	Molwch yr Ar. can's 91	Na gwobr, na rhodd 9
Minnau godaf tuag. 692	Molwch yr Argl. o'r 98	Na lawenhewch, an. 545
Minnau gredaf yn .. 485	Mor anobeithiol ... 199	Na lwfrhaed ein ... 471
Minnau gwnaf yn. . 61	Mor beraidd i'r 219	Na phall fy nghais . 555
Minnau mewn myf. 11	Mor gu, O Arglw.. 81	Na soniwch am un. 112
Minnau'n ddyfal ... 832	Mor ddedwydd yw. 844	Na thro dy wyneb . 582
Minnau'r gwaela' o 313	Mor fawr Yw'r ... 613	'Nawr ar ei fwrdd . 170
Minnau'r noeth a'r 819	Mor greulon yw fy. 656	'Nawr boddlaw'n ... 106
Minnau' rois fy holl 708	Mor hyfryd cael un 934	'Nawr, Bren. y bren. 169
Minnau weithiau'n. 757	Môr sydd ynot o 284	'Nawr mi glywa'r ... 314
Minnau ymddigrif. 136	Mor werthfawr yw 357	'Nawr 'rwy'n darfod 778
Mi nis gallaf wneyd 280	Mur y gwabân dros 186	'Nawr 'rwy'n gwel'd 785
Mi olchaf fy nywla. 19	Mwy, mwy Yw ... 464	'Nawr 'rwy'ngw. yr 897
Mi orfoleddaf draw 358	Mwy na therfysger 551	'Nawr wrth gofio'r. 671
Mi orphwysa' f'enaï. 279	Mwynhâd o'i ras . 547	Neb is nef ond ti . 719
Mi rof f'ymddiried . 603	Mwy yw d'eiriau ar 772	Nef yw i'm henaïd . 547
Mi rof fy meiau o'r 637	Myfi aberthaf i dy . 148	Nef yw meddiant yr 903
Mi rof fy nywlaw . 619	Myfi anturiaf mwy. 430	Neidia'r mynydd. . 76
Mi rof ffarwel i bob 207	Myfi anturia'n awr. 200	Nerthaist dy blant. 518
Mi rown fydoedd ... 694	Myfi gaf yno'n dawel 556	Nerthoedd y trag. . 355
Mi rown y byd ac ... 500	Myfi'r hwn wyf Al. 340	Nerth os caf mi ... 292
Mi waeddaf yn y ... 599	Myfi'r pechadur ... 668	Newyddion braf a . 152
Mi welaf draw o be. 649	Myfi yw'r Adgyfod. 841	Newyddion da er ... 366
Mi welaf dyrfa dra. 878	Myfyrio am fyn'd . 569	Newydd mawr a ... 835

Ni all Amalec na ...	720	Nid ofnaf ing, na ...	499	Nis gall holl hyf. . .	286
Ni all fy meiau, a .	588	Nid ofni rhag dych.	142	Nis gall hwnw sy'n.	313
Ni all rhaid, ac ni .	291	Nid o'r ddaear mae	903	Nis gall meithder...	319
Ni all ymryd trist	697	Nid wyf deilwng ...	692	Nis gallodd angeu...	852
Ni attal dim o'r mor	650	Nid wyf ond gwan .	518	Nis oedwn mwy nes	811
Ni awn fel kyn yn .	880	Nid wy'n caru fy	764	Nis teimlodd neb ...	178
Ni chaiff fod eisieu	211	Nid wy'n ceisio gan	793	Ni thâl im gyfadde'	830
Ni chaiff y dyfroedd	636	Nid wy'n haeddu .	701	Ni thâl pleserau'r...	657
Ni cheisiaf loches .	164	Nid wy'n ofni tir ...	859	Ni theimlir yno un	882
Ni chiliais rhag dy .	81	Nid yw dyn ond fel	62	Ni thraethir maint.	188
Ni chlywir dim o'ch	415	Nid yw fy nyddiau.	535	Ni thrig awelon ...	353
Ni chollwyd gwaed	264	Nid yw 'ngweddi ...	706	Ni throf fy wyneb .	586
Ni all dim o'r sto. .	786	Nid yw harddwch...	773	Ni welaf wrthddry.	207
Nid all moroedd ...	295	Nid yw hardd wrth.	673	Ni welir un yn llesg	388
Nid all Satan a'i ...	775	Nid yw hwn ond ...	908	Ni welodd llygad ...	180
Nid digon gair, na .	499	Nid yw hyfrydwch	356	Ni welwn ben ein...	467
Nid dim tywyll. . .	93	Nid yw'r blinderau	601	Ni welwn ein caru .	414
Nid fy nghonwest .	734	Nid yw'r ddaear a'i	909	Ni welwn ein henw.	414
Nid fy nef yw ar y .	284	Nid yw'r haul a'i ...	281	Ni welwn faddeuant	414
Nid gallu angylion	415	Nid yw trysorau ...	590	Ni welwn yr amlwg	414
Nid i ni, Arglwydd.	77	Nid yw y ddaear ...	567	Ni wnaed yn enaid.	592
Nid llygad wêl, na .	574	Ni ddaw cwmmwl .	904	Noddfa arall nid ...	825
Nid myfi sydd yn..	741	Ni ddaw 'nghyfeill.	840	Noddfa pechadur. .	269
Nid oedd dim o ...	138	Ni ddaw'r llygad ...	904	'Nol cyfeiliorni ar .	878
Nid oedd ond dy ...	687	Ni ddiffydd lin fo'n	195	'Nol edrych ar ol ...	428
Nid oedd ond gwaed	113	Ni edrychaf ar ddim	619	'Nol gorphen ar ei .	432
Nid oes aberth o un	327	Ni edrych Iôr ar ...	231	'Nol marw Brenin .	273
Nid oes A ddeil fy .	423	Ni feddaf ar y dda.	203	'Nol rhoddi'n ..	432
Nid oes angel, nid .	287	Ni feddaf ffrynd ...	193	'Nol teimlo archoll.	881
Nid oes arnaf faich.	764	Ni fedd angylion ...	149	'Nol tirio yn iach ..	331
Nid oes dim erioed .	774	Ni fedd y dwyrain .	538	O .	
Nid oes dim o dan .	702	Ni feddyliais fod fy	834	O addf. Iesu ! gad .	565
Nid oes draw gyfer.	906	Ni fethodd gweddi .	206	O addf. Iesu ! rho i	561
Nid oes drwg cael .	834	Ni fuasai genyf ob.	615	O ! agor fy llygaid i	336
Nid oes ddofa fy ...	297	Ni fu trugaredd ...	205	O ! angeu, pa le ...	865
Nid oes eisieu un ...	135	Ni fyddai bywyd ...	567	O ! angeu pur y ...	431
Nid oes elyn is y ...	302	Ni ganwn am gar .	333	O ! anghrediniaeth .	812
Nid oes enw 'mhlith	675	Ni gawn wel'd a'i	911	O ! am dreiddio i'r .	729
Nid oes funyd fach	137	Ni gawn yn fuan ...	379	O ! am dynu o'r ...	398
Nid oes, fy Arglw. .	661	Ni gawn yno wel'd .	911	O ! am gael ffydd i .	238
Nid oes ffynnon ...	703	Ni newid ddim er .	115	O ! am gael golwg .	176
Nid oes genyf ddim	679	Ni phery ddim yn .	818	O ! am gael treulio.	850
Nid oes geny' ond...	760	Ni phery'r byd a'i .	601	O ! am nerth i dreu.	700
Nid oes gofid, nid..	904	Ni raid esgyn fry ...	306	O ! am yfed yma ...	725
Nid oes wrthddrych	727	Ni redwn yn wrol...	412	O ! anfeidrol berff. .	433
Nid oes na haul, na	112	Ni saif y gelyn mwy	538	O ! anfeidrol rym y	858
Nid oes, Ni fu, ni ..	422	Ni saif yfydion o .	4	O ! anfon di yr Ysb.	352
Nid oes ond f'Argl.	568	Nis blinwn ganu ...	377	O ! anialwch maith	674
Nid oes ond gweled	846	Nis dichon byd a'i .	725	O ! amherfynol fôr	205
Nid oes ond fy ngh.	749	Nis gadawa i'r sill .	677	O Arglwydd ! amled	2
Nid oes pleser, nid.	298	Nis gallaf dd'wedyd	516	O Arglwydd ! awd. .	627
Nid oes ter. ar fy .	777	Nis gall angyl. nef...	178	O Arglw. ! cofia am	472
Nid oes ter. ar flyn.	899	Nis gall angyl. pur .	202	O Arglw. ! cofia'th.	153
Nid oes terfyn fyth	323	Nis gallai gwaed yr	250	O Arglw. ! cyfod i .	87
Nid oes, Trwy ...	423	Nis gallai'r holl for.	335	O Arglw. ! dena'm .	871
Nid oes un gwrth. . .	515	Nis gall dychryn ...	135	O Arglw. ! dâwêd i ..	520
Nid oes unman i ...	135	Nis gall dysg, ac ...	304	O Arglw. ! dy drug. .	5
Nid oes yno ddim...	736	Nis gall dysgedigion	304	O Arglw. ! dyro i ni	928
Nid oes yno ddiw. .	733	Nis gall einioes, nis	905	O Arglw. ! dysg im	359
Nid oes yno gofio .	863	Nis gall f'enaid, er .	300	O Ar. Dduw ! bydd	929

MYNEGAI.

O Ar. Dduw! bywha	456	O! distewch, gyn.	754	O! foreuddydd y	680
O Ar. Dduw! rhag	940	O! dowch a chan.	65	O! foroedd o ddoe.	121
O Ar. Dduw! rhwn	930	O! dowch yn mlaen	557	O! Frenin mawr ...	107
O! Ar. Dduw y llu.	57	O! down yn unfryd	65	O fryniau Caersa.	916
O Arglw.! ein lór	6	O! dragwydd. iach.	131	O! Fugail doeth ...	526
O Arglw.! ein lór	6	O! drigfan deg ...	922	O! Fugail Israel ...	877
O Arglw.! erglyw.	21	O! drugaredd pen	712	O fy enaid! cod dy	434
O Arglw.! fy Mhr.	12	O! dwedol pawb ...	159	O f'enaid! gorfol.	777
O Arglw.! gad im.	511	O dy glwyfau rhed.	321	O! fy enaid gwan	860
O Arglw.! galw ...	468	O! dyma'r ddyfais.	177	O fy Iachawdwr ...	184
O Arglw.! gosod ...	94	O! dyrchafa,m hen.	680	O fy Iesu! 'Mhriod	722
O Arglw.! na cher.	5	O! ddedwydd ddydd	900	O! fyrddiwn ryf.	113
O Arglw.! pa fath.	108	O! ddedwydd nefol	875	O! ffynnon fawr ...	268
O Arglw.! rho i mi	230	O! ddedwydd angh.	750	O! ffynnon fawr o	471
O Arglw.! 'r hwn ..	532	O! ddigyffelyb flas	387	O! ffynnon trugar.	197
O Arglw.! tyr'd i	353	O ddinas Duw pres.	59	O! gad i mi brofi a.	362
O Arglw.! tyr'd i.	665	Oddi wrthyf fi yn...	15	O! gad im ffoi i'r...	542
O Arglw.! wrthym.	583	Oddi wrthyt rhed.	117	O! gad i mi'n fuan.	363
O! aros yma ...	503	O Dduw! dod i mi.	852	O! gad im mewn ...	843
O! arwain fy enaid	446	O Dduw! mor rhy.	69	O Galfaria mae fy	795
O bellder tragwydd.	804	O Dduw! na ddyro	40	O! gariad anorch.	209
O bell mi wela ...	572	O Dduw! pa dduw.	54	O! gariad heb ei ...	121
O beth i'r llall crw.	108	O Dduw y lluoedd!	56	O! gariad o anfei.	543
O bob enw yn mhl.	859	O ddydd i ddydd ...	224	O gariad! O gariad!	335
O bob trysorau dan	557	O! ddyfnder diwae.	141	O! gariad uchaf fu	557
O! Brophwyd mawr	221	O! ddyfnder. iach.	293	O! golch fi beunydd	192
O! Brophwyd mawr	221	O ddyfnderoedd! ...	287	O groesaw! groesaw	510
O! Brynwr mawr...	662	O ddyfnder! pwy...	141	O grwydriad pell ...	144
O! brysia, Arglwy.	94	O! edrych arnaf ...	589	O! gwasgerwch dew	774
O! brysia, f'enaid	883	O! edrych rhwng y	521	O! gwawria, foreu	660
O! cau fy llygaid...	208	O! enw anwyl iawn	262	O! gwlawia ar y ...	938
O! cenwch fawl i'r	78	O! enw arlderchoc.	228	O! gwna i fy ngha.	597
O! cesglwch ataf fi.	38	Oes, oes, Mae rhin.	424	O! gwna i mi brofi.	789
O! cofia fi ger bron	165	O! estyn etto i bar.	28	O! gwna i mi wyllo	570
O! cofia fi pan bwy'n	165	O! ewch i'w byrth.	66	O! gwrando weddi'r	637
O! cofia'th heddi rai	494	O! fanna pur o ...	585	O! gwyn eu byd y	874
O! cofia'th wae ...	153	O! feiau mawr ...	168	O! gyfiawnder pur	679
O! cred, O! cred...	616	O f'enaid! edrych...	180	O! gyfyr dy oleu ...	32
O! cwyd fi o'r pyd.	110	O f'enaid! gw. add	233	O! haeddiant annh.	616
O! cyfod bellach ...	67	O f'enaid! gw. fath	122	O! Haul Cyfiawnder	455
O! cymmer di fy ...	585	O f'enaid! hed i r	430	O! heddwch pur y	895
O! cymmer fy ser.	592	O f'enaid! moria'n	635	O! henffych ddirgel	332
Och'neidiau'r groes	143	O f'enaid! nac angh.	934	O herwydd, Arglw.	65
Och! pwy a roddai.	838	O! fendith heb ...	125	O herwydd it wneu.	142
O! dangos d'allu	653	Ofer iawn mae'r ..	697	O herwydd uniawn	25
O! dangos im fy ...	30	Ofer i mi wel'd y ...	688	O! hoelia 'meddwl	157
O! dal fi, 'rwyf heb	654	O fewn Caersalem	645	O holl weithred. ...	156
O dan d'adennydd.	275	O fewn dy babell ...	42	O! hyfryd dded. ...	876
O! darfydded imi	732	O fewn dy gaerau	83	O! hyfryd foreu ...	873
O! deffro, deffro ..	928	O fewn i gloriau ...	360	O! iachawd. fawr	258
O! deffro, gwel, fy.	419	O fewn i'r wlad ...	192	O! iachawd. gadarn	229
O! deffro'n foreu ..	204	O flaen fy llygaid...	19	O! Iachawdwr pe.	854
O! dena'n serch ...	924	O flaen y drugar.	172	O! Iesu byw, Iach.	573
O! deued iachawd..	502	O flaen y faingc ...	615	O Iesu! cymmer fi	214
O! dewch a gwel.	117	Ofnadwy ydwyt ti.	48	O Iesu da! na ad ..	507
O! dewch a phryn.	375	Ofni ddoe, ac ofni	739	O Iesu! fy Eiriolwr	517
O! dewch i'r dyfr.	375	Ofni'r wyf, ac etto	859	O Iesu gwiw! golch	495
O! diolch am Gyf.	244	Ofni'r wyf na ches	676	O Iesu gwiw! gwyn	146
O! dirwynwch	444	Ofn yr Arglwydd	12	O Iesu mawr! rho	546
O! distawa! nghalon	281	O! foreuddydd ded.	896	O Iesu mawr! y ...	157

MYNEGAI.

O Iesu! pwy all ... 230	Oni wna Barnydd... 103	O Seion fryn y daeth 38
O! Iesu'r Archoff. . 512	O! pa bryd caf ... 688	Os laesu'n awr y ... 609
O! Iesu'r Brenin ... 521	O! paid á mi, gâd . 30	Os melus oedd dech. 801
O'i gysegwr rhoed it 13	O! pa'm nas caf fi . 600	Os na chaf dy gym. . 534
O'i ystlys bur yn ... 184	O! pa'm yr wyt, fy 162	Os pell yw'r dwyr. . 68
O! luoedd uffern . 266	O! par yn ffyddlon 562	Os rhaid cyfarfod . 564
O! llanwed iachaw. 466	O! p'le mae'r man. 555	Os rhaid dwyn y ... 732
O llefara! addfwyn 286	O! profwch, gwel.. 27	Os rhaid goddef ar . 409
Oll o'm mewn nid... 766	O! pwy Ymgudd. . 423	Os rhaid wynebu'r . 902
O! maddeu 'mai a . 209	O! pwy yw hon .. 371	Os rhaid yfed dyfr. 671
O! melus yw'r ... 341	O! ras didrai, dider. 229	Os rhaid ymdrechu. 815
O'm genau na ddwg 80	O'r diwedd daeth yr 394	Os Satan, neu gyd. . 231
O! molwch enw'r.. 90	O'r dyfnder du i'r... 371	Os tonau gawn a ... 166
O! molwch yr Arg. 98	O'r dyfnder esgyn . 608	Os trefnodd siomi... 103
O! mor hyfryd yw'r 899	O'r dyfnder gelwais 86	Os tua'r ochr dde ... 665
O'm pen i'm traed . 143	O'r dyfnder wlad pan 838	Os wyt heb rym i ... 224
O'm pen i'm tr. 'rw. 224	O'r euwau oll a ... 145	Os ydyw wael fy ... 224
O! na allwn garu'r . 672	O'r Ganaan hyfryd 266	Os ydyw rhai saint. 920
O! na allwn godi'm 107	O'r Graig y mae'n 549	Os ydyw'r Oen fu... 217
O! na allwn innau'r 427	O! rhedwn bawb yr 397	Os yw'n gofidiau yn 811
O! na allwn rodio . 203	O'r holl fendithion. 159	Os yw tegwch d'wy. 905
O! na allwn roddi . 651	O'r holl gadwedig 259	O! tor fy llyffeth- . 569
O! na bai cystudd. 746	O! rhwyga'r cwm. . 550	O! trugarha; can's. 540
O! na bai rhyw ... 680	O! rhwyga'r tew ... 728	O! tyn Y gorchudd 424
O! na byddai oriau 748	O! rhwyma fi wrth 611	O! tyr'd ar frys ... 367
O! nac ymguddia... 111	O'r nef fe ddaeth ... 458	O! tyr'd i ben, dded 539
O! na chawn ddi. . 738	O'r nef mi glywais . 383	O! tyr'd i' th ardd . 509
O! na chawn i dre. 725	O'r nefoedd fry yr . 26	O! tyred, addfwyn . 654
O! na chlywn yr 694	O! Rosyn Saron ... 260	O! tyred, Arglwydd 659
O! na'd fi, Arglwy. 562	O'r trysorau anch. . 309	O! tyred, Arglwydd 645
O! na'd i mi gwym. 800	O! ryfedd ddoeth.. 333	O! tyred, Awdwr .. 656
O! na ddo'i dydd yr 368	Os agori im dy ... 768	O! tyred, Awdwr .. 658
O! na ddoi'r amser 774	O! Salem, fy anwyl 922	O! tyred ddedwydd 839
O! na fedrwn yno . 898	Os am bechod y'th . 706	O! tyred, f'Anwyl 800
O! na foed ardal ... 449	O! sancteiddia f'en. 354	O! tyred, Iôr trag. 617
O! na foed tafod .. 939	Os ar wely rhaid fy 835	O! tyred, y gogledd 509
O! na ildia, f'enaid 709	Os boreu godi, os ... 85	O! tyred, Ysbryd... 358
O! na roi'r winwy. 751	Os bydd dy galon 513	O! tywallt hwn i'm 581
O! na threuliaswn. 369	Os caf, bechadur ... 527	O'th flaen di, Argl. 81
O! na welwn ddydd 760	Os caf fi'th garu ... 164	O'th flaen, O Dduw! 622
O! na welwn gopa . 787	Os claf, os gwan, os 421	O'th nawdd, oddi . 79
On' chaf fywyd ... 856	Os collaf wedd ei ... 112	O'th nawdd y daw y 16
Ond boed maddeu. . 637	Os crwydrais fel ... 609	O'th ras tosturia ... 936
Ond Crist, y nefol . 250	Os cyfyng gwynt ... 814	O! uchder heb ei ... 647
Ond dyn yn enwed. 232	Os dangosi'n eglur . 768	O wir frys i'r gyfla. . 73
Ond ei holl serch ef 1	Os daw cydwybod... 189	O! wleddoedd hyf. . 872
Ond gweled 'rym ... 658	Os daw gw'radwydd 835	O! ynfydrwydd ... 854
Ond gwledd Sydd . 886	Os daw y gyfraith . 149	O! Ysbryd Glân, i'n 349
Ond llawenydd fel . 912	Os disgyni, addfwyn 355	O! Ysbryd pur nef. 616
Ond mae'r amser ... 731	Os dof fi trwy'r an. 623	O! Ysbryd pur sa. . 385
Ond mi gaf ogon. ... 933	Os edrych wnaif i'r . 201	P.
Ond mwy na'm holl 808	Os fy rhwydau oll a 762	Pa aberth roddir ... 231
Ond mwy na'r ben. 140	Os gâd fy anwyl ... 126	Pa beth all mwyach 506
Ond d oes ganddo ... 830	Os gofyn neb sydd . 169	Pa beth a wnaif fi ... 570
Ond os absennol ... 170	O! 'sgrifena'n eglur 746	Pa beth yw dyn? ... 95
Ond os troi di dy... 108	Os gwaredir fi o'm . 678	Pa beth yw dyn it i'w 6
Ond pan y gwelaf . 851	Os gwelir fi, bechad. 623	Pa beth yw dyn? ... 95
O! nefol addfwyn . 269	Os gwrthyd fi fy . 20	Pa bryd caf deimlo. 533
O! nertha f'enaid . 520	Os haul cylch wybr. 51	Pa bryd caf deim. . 553
O! nertha finnau i 880	Os hoeliwyd ef un. . 147	Pa bryd y caf lan . 555

MYNEGAI.

Pa bryd daw'r dydd	176	Pan byddom ni yn .	118	Pe buasai fil o fyd .	427
Pa bryd gwasgara'r .	111	Pan byddo'n cuddio	112	Pe cawn adenydd .	529
Pa bryd y ffy cym . .	552	Pan byddwy'n ...	160	Pe cawn fy nhraed .	502
Pa dafof, neu pa ...	271	Pan clafwyf wel'd y	537	Pe cawn gredu i ti .	751
Pa ddawn sydd yn y	113	Pan clywo'r Indiaid	449	Pe cawn gysuron o .	511
Pa ddrwg wna'r ...	581	Pan collo gwellt y...	569	Pe cawn y byd i ...	515
Pa dduw yn mhlith	124	Pan denir fi o'r ...	646	Pechadur aflan yw .	295
Pa fath uchder rhed	905	Pan 'drychwy' i'r ...	550	Pechadur wyf a ...	495
Pa feddwl, pa 'mad.	340	Pan ddaeth Israel ..	76	Pechadur wyf da ...	165
Pa feddyliau uwch .	905	Pan ddaeth y Mab .	248	Pechadur wyf ...	806
Pa fodd am hyn nas	163	Pan ddarffo enwau .	843	Pechadur wyf, mi .	622
Pa fodd, fy enaid ...	231	Pan ddelo angeu yn	843	Pechadur wyf, O! ...	621
Pa fodd, O Dduw! .	79	Pan ddelo drygau .	194	Pechod greodd yn .	305
Pa fwyaf gawn o ...	811	Pan ddyl yr adgyf .	572	Pechod yma, cariad	304
Pa gyfnewidiadau...	285	Pan ddysgwylf 'nab.	516	Pe chwidil fry yn...	193
Pa ham caiff nwyd.	538	Pan edrychaf ar dy	307	Pe diffodda'r heul.	779
Pa ham gofala'm ...	520	Pan elwy'i maes yn.	541	Pe doi cystudd yn ei	797
Pa ham y dèst o'r .	535	Pan fo dyfroedd oer	862	Pe doi dae'r ac uff.	797
Pa ham yr ofna'm . .	527	Pan fo'm cydnab. ...	606	Pe gado'r nef wnai .	161
Pa ham y trof yn ...	128	Pan fo'm henaid ...	726	Pe gwypent hwy'r .	559
Pa hyd, fy Arglw. . .	8	Pan fo pawb yn ...	319	Pe llithrwn ddwy	8
Paid ag ofni, ber ...	861	Pan fo Sinai i gyd .	296	Pell uwch geiriau...	733
Paid a'm gado yn ...	299	Pan fu fy Arglwydd	852	Pe meddwn aur ...	626
Paid, fy enaid gwan	765	Pan fydao f'enaid .	191	Peraidd ganodd ser	312
Pa le dechreuaf ...	234	Pan gallwyf wel'd .	107	Pererin llesg a llai.	640
Pa le, pa fodd, de . .	244	Pan gilio ffwrdd ...	104	Pererin wyf i'r Gan.	572
Pa le Y gwnaf fy ...	424	Pan gofiont drach. .	919	Pererin wyf mewn .	504
Palmentwch y brif.	490	Pan gofiont eu dydd	919	Pererin wyf mewn .	595
Pa'm, Arglwydd	556	Pan grymodd Iesu .	246	Pererin wyf sydd ...	545
Pa'm caiff hwnw . .	758	Pan gwelwyf f'hun.	524	Pererin wyf tua ...	507
Pa'm carai'r byd ...	838	Pan hoeliwyd Iesu .	185	Pererin wy'n y byd .	815
Pa'm mae'm llygaid	699	Pan losgo'r ddaear .	272	Perfeithia, Iôr, dy	927
Pa'm? oni thro'i di .	58	Pan oedd euog. . .	240	Pe rhodiwn, nid of.	16
Pa mor ddwyfol, pa	910	Pan oedd euog. heb	531	Pethau chwerwon .	823
Pa'm? pwy, O Dduw!	52	Pan oedd fy ngob. .	627	Pe unwaith y dar. .	426
Pa'm yr ofna'm hen.	126	Pan oedd gelynon.	531	Plana'r egwyddor. .	354
Pa'm 'rwy'n 'mofyn	691	Pan oedd uffern ...	316	Plant caethion Bab.	386
Pa'm 'rwy'n chwara.	718	Pan oeddwn i yn ...	260	Plant ydym etto ...	379
Pa'm 'rwyf, fy Nuw	500	Pan oeddwn mewn.	531	P'le, Arglwydd, de.	333
Pa'm 'r ymafael trist	857	Pan own yn gorw. .	531	P'le gwelir cariad...	249
Pa'm y caiff bwyst.	925	Pan sycho'r môr. . .	225	P'le'r ennynodd fy .	138
Pa'm y disgwyliwn.	166	Pan syrthio'r ser ...	212	P'le'r wyt yn myn'd	494
Pa'm yr ofna'i ...	775	Pan syrthio'r ser ...	515	Plesera'r ddaear .	351
Pan adeilader Seion	67	Pan welych fi yn ...	110	Pob cenedl a phob .	459
Pan af i dref i'r ...	144	Pan y collwyf wel'd	786	Pob gras sydd yn .	546
Pan allwyf gredu ...	106	Pan y croeshoeliwyd	185	Pob hiraeth, pob ...	571
Pan aller briwio ...	116	Pan y dechreuodt .	185	Pob llwyth ac iaith	223
Pan ar ddiffygio ...	881	Pan ymddatodo'r .	570	Pob parch a haedd.	878
Pan ballo ffafr pawb	115	Pan yn wynebu ym.	606	Pob perchen anadl .	216
Pan boch di yn ...	681	Parhau Mae cariad .	887	Pob peth moliant	100
Pan bo euogrwydd .	542	Par im aros mwy'n	792	Pob pleser is y rhod	626
Pan bo glaswellt ...	910	Par imi weled hedd	39	Pob priodoledd faith	104
Pan bo'r llygaid ...	855	Pa rwystrau sy ar .	151	Pob rhych yr wyt...	46
Pan bwyf dan y ...	832	Pawb sydd yn ...	45	Pob seraph, pob ...	345
Pan bwyf yn wan...	106	Pe ai dynion, fawr .	797	P'odd gall y Bugail	126
Pan bwy'n myned .	770	Pe ai'r ddaear fawr	797	P'odd y gallaf ddw.	706
Pan bwy'n profi ...	747	Pe ai'r mynyddoedd	608	P'odd yr af fi trwy'r	856
Pan bwy'n sengu ...	792	Pe bai bossibl i mi.	697	Poen a llawenydd...	148
Pan byddo awyr glir	816	Pe bai dengmil ...	315	Prawf di fy mch. . .	19
Pan byddo f'Arglw.	603	Pe bai'r holl gystu. .	698	Prif destyn holl ...	188

Priodoliaethau'r ne. 416	Rhoi mantell goch . 419	'Rwyf oll yn friw ... 555
Profed hwnw nad... 305	Rho i mi arwydd ... 786	'Rwyf wedi blino ar 164
Pryd hyn pereiddia 811	Rho i mi brawf o'th 538	'Rwyf yma'n wael . 652
Pryd hyny caf ... 806	Rho i mi heddwch . 704	'Rwyf yn caru'r ... 834
Pryd hyny mi af ... 660	Rho i mi lechu yna 171	'Rwyf yn clywed ... 898
P'un mwy wnaf ai . 428	Rho i mi wel'd mai 110	'Rwyf yn darfod ag 682
Pur ffynnon pob ... 350	Rho i mi yfed cariad 591	'Rwyf yn dechreu . 696
Pur ganiadau i Fr. . 478	Rho i mi yf. 'rwy'n. 784	'Rwyf yn dyfod at . 686
Pwy a chwennychai 556	Rho nerth dy hedd. 808	'Rwyf yn dy garu . 516
Pwy draetha'n llawn 189	Rho nerth i ddwyn . 644	'Rwyf yn edrych ar 777
Pwy ddyry im falm 426	Rho oleuni, rho ... 742	'Rwyf yn ei wel'd . 172
Pwy feiddiai gym. . 411	Rho'r delyn eur. ... 880	'Rwyf yn fodd. ia. . 857
Pwy gyf'rwyddau ... 776	Rhosyn Saron yw . 311	'Rwyf yn fodd. i'th 833
Pwy, medd llawer. . 3	Rho'th gariad cryf . 378	'Rwyf yn gwel'd yr. 860
Pwy, meddwch yd. 17	Rhowch ar lais ud. . 100	'Rwyf yn gweled ... 780
Pwy na fwytaï y ... 373	Rho wel'd dy groes 499	'Rwyf yn haeddu ... 739
Pwy o honoch chwi 155	Rho win ac olew yn 533	'Rwyf yn hae. Ar. . 741
Pwy sydd yn debyg 60	Rhwng cymylau ... 774	'Rwyf yn hiraethu. 600
Pwy welaf fel ... 242	Rhwng Pihahiroth 789	'Rwyf yn meddwl . 363
Pwy welaf o Edom 340	'Rhwn sy'n gyru'r . 932	'Rwyf yn ofni temt. 765
Pwy wrendy riddfan 167	'Rhyd pen y myn. . 51	'Rwyf yno wrth fy. 646
R.	Rhy drwm yw'm . 511	'Rwyf yn teimlo ... 714
Rai anghenus, dew. 404	Rhyfedda hyd a lled 432	'Rwyf yn terfynu ... 633
Raid i ti ddim ond. 494	Rhyfedd, Arglwydd 759	'Rwy'n awr am ganu 572
'R anrhydedd a'r ... 338	Rhyfeddir byth y... 189	'Rwy'n awr yn teim. 530
Rhad ras Yw'r new. 886	Rhyfedd na buaswn 799	'Rwy'n blino, eisieu. 566
Rhagluniaeth fawr. 941	Rhyfeddod a bery'n 336	'Rwy'n blino'r fun. . 646
Rhagluniaeth fawr. 610	Rhyfeddod angylion 333	'Rwy'n ceisio cadw.. 849
Rhag ofn myn'd o'r 55	Rhyfeddod, rhyf. . 804	'Rwy'n ceisio 'mdr.. 153
Rhagori ar ddeng . 160	Rhyfeddol byth ... 120	'Rwy'n cofio gair fy 549
Rhaid cael llygaid . 708	Rhyfeddol weith. . 337	'Rwy'n cofio'i felus. 814
Rhaid im gael gw. . 499	Rhyfedd, rbyfedd . 296	'Rwy'n credu'n awr 530
Rhaid i mi gael pob 184	Rhyfeddu'r wyf, a. 496	'Rwy'n dewis Iesu . 167
Rhaid i mi gael ... 566	Rhyfeddu'r wyf i'r. 532	'Rwy'n diffygio ar . 794
Rhaid i'r Iesu'n hel. 489	Rhyfeddu'r wyf, O. 524	'Rwy'n disgwyl ... 591
Rhaid i ti'n rhad... 521	Rhyfeddu wnaf a ... 727	'Rwy'n dlawd, 'rwy. 567
Rhaid oedd bod .. 759	Rhyfedd yw i Dduw 799	'Rwy'n dy garu ... 687
Rhaid oedd concro. 316	Rhyfelodd Crist a'r 261	'Rwy'n dy garu, er. 733
Rhaid oedd diodde'r 316	Rhyw afon a gaed . 343	'Rwy'n dy garu, ti a 138
Rhaid oedd fy new. 104	Rhyw annherfynol, 643	'Rwy'n edrych arn. 615
Rhaid rhoddi ffar. . 664	Rhyw drysorau heb 678	'Rwy'n edrych dros 602
Rhai wedi myn'd i. 870	Rhyw drysor mawr 360	'Rwy'n gorwedd dan 637
Rhan o'th degwech a 776	Rhyw ddyfnder ... 121	'Rwy'n gwaeddi ... 577
Rhed, fy enaid, i'w. 697	Rhyw fflam angh. . 514	'Rwy'n gwel'd dir. . 537
Rhedwn ar frys .. 506	Rhyw gariad fel y... 895	'Rwy'n gwel'd mai. 521
Rhifedi 'meiau sydd 199	Rhyw lewyrch ... 935	'Rwy'n gwel'd mai. 535
Rho allu im, fy Nu. 145	Rhyw loches gadarn 24	'Rwy'n gwel'd yr ... 640
Rho, Arglwydd, im 561	Rhyw weithiau fil . 648	'Rwy'n gweled bob. 341
Rho brawf o'r gwin 589	Rhyw Wr, rhyfedd. 173	'Rwy'n gweled trwy 639
Rho dy heddwch ... 796	'Roedd ei bleser cyn 326	'Rwy'n gwybod beth 530
Rhoddaist fy nydd. 30	'Roedd pob gwag. . 629	'Rwy'n hiraethu am 690
Rho ddawn a goleu 927	'R un nerth sydd ... 630	'Rwy'n morio tua... 597
Rhoed pob creadur. 451	'Rwyf am gael profi 548	'Rwy'n ofni grym y 638
Rhoes Crist anrhyd. 385	'Rwyf bron a gorfol. 875	'Rwy'n ofni'm nerth 633
Rhoes reol iddynt i 98	'Rwyf bron, 'rwyf . 566	'Rwy'n ofni'r aswy. 562
Rhof arno ef fy 628	'Rwyf fel y gwyliwr 351	'Rwy'n ofni'r bryn. 541
Rhof fawrglod i ti... 92	'Rwyf fi ar y cefnfor 836	'Rwy'n pender. byw 665
Rhof ffarwel i'r holl 134	'Rwyf fi heddyw'n . 864	'Rwy'n pender. my. 358
Rho fy nwydau fel 744	'Rwyf finnau'n tei. . 161	'Rwy'n profi 'meiau 535
Rho gydwybod wedi 744	'Rwyf finnau yn ... 611	'Rwy'n profi 'mod . 530

'Rwy'n rhoi ffarwel	561	Ti, 'r Archoffeiriad .	513	Tua Salem euraidd .	792
'Rwy'n rhwym ...	502	Ti 'sgrifenaist gynt .	704	Tu hwnt i'r wybren	176
'Rwy'n teimlo f'en .	437	Ti sy'n addfedu ...	937	T'wyned haul ar ...	473
'Rwy'n teimlo rhyw	921	Tithau, fy nerth ...	15	T'wyned heulwen...	701
'Rwy'n tynu tuag .	866	Tithau, O Arglw. .	2	T'wysog bywyd ...	708
'Rwy'n ymdrybae...	172	Ti wenaist arnaf yn	499	Tybygwn mo l i'n ...	147
'R'wy't ti'n drech ...	137	Ti wnaethost ddy'n .	6	Tybygwn pe bai ...	594
'Rym wrth dy fwrdd	417	Ti wy'n 'mofyn, Ar.	831	Tydi addewaist	349
'Rym yn dy erfyn .	923	Ti yn unig ydyw'n .	238	Tydi fo'm cymmho.	611
S.		Ti yw fy ngrym ...	194	Tydi, fy Arglwydd	117
Safed haul uwch .	757	Ti yw gwrthddrych	291	Tydi, fy Nuw ei ...	653
Saif ffydd trwy ...	608	Ti yw 'Nhad, a thi.	136	Tydi, fy Nuw, tydi	536
Saith o weithiau ...	705	Torf fydd o angyl .	896	Tydi, fy unig Argl.	552
Sancteiddrwydd im	192	Tori wnes fy addun.	708	Tydi, O Dduw! ddi.	69
Sawl a 'mddiriedant	84	Tor y rhwydau, sydd	694	Tydi wyt deilwng o	939
Sawl dy gaffo gaiff .	299	Tosturi dwyfol fawr	248	Tydi yw Duw fy ...	32
Sef graslawn yw ein	96	Tra, Arglwydd, yn .	353	Tydi yw'r ffynnon .	553
Sef haul a tharian .	57	Tra caffwyf yfed ar	198	Ty fy 'Nhad sy'n ...	692
Sefwch bellach, fy .	767	Traethodd fy ngha.	33	Tynaist dy lid oddi	58
Seraphiaid nef, pob	223	Trafaelwyr ym i'r .	506	Tyn fy enaid o'i ...	474
Syffled iechyd, syffled	823	Tra fwy'n trigo'n yr	792	Tyn fy serchiadau'n	602
Symmuda'm ffydd .	528	Tra gallwyf byth ...	160	Tyn yr ofn hen o...	764
T.		Tragwyddol. mawr.	857	Tyr'd am hyny, Ff.	702
Tad oesoedd tragw.	241	Tragwyddol glod i'r	235	Tyr'd am hyny, Ies.	735
Taened gweinidog .	478	Tramyaist o fy ...	627	Tyr'd a'r awelon ...	509
Talodd Crist anfeid.	405	Tra rhaid i mi ...	671	Tyr'd, Arglwydd ...	594
Tan fy maich yr wyf	694	Tra yu dy gwmni ...	522	Tyr'd, greadigaeth .	778
Tan y don yr wyf ...	822	Trech fydd y rhai'n	368	Tyr'd i fyny o'r an.	720
Tarddu maes mae'r	486	Treuliwn ein bywyd	417	Tyr'd, nefol g'lom. .	176
Tarian gadarn yw...	300	Trig gyda mi, fy Nu.	499	Tyr'd o'm blaen ...	794
Taw, f'enaid, nid ...	508	Trigolion byd a dro.	15	Tyr'd. rho gerydd .	130
Taw, f'ysbryd, paid	520	Trist o dan fy mh. .	763	Tyr'd, yr hwn wyt .	133
Teg wawriodd arnom	274	Trodd fy nghariad.	602	Tyr'd, Ysbryd Glân	348
Teilwng yw'r Oen a	239	Troes cysgod angeu	187	Tyr'd, Ysb. Gl. tra.	349
Teithio'r wyf fyn. .	912	Tro etto 'ngolwg at	526	Tyr'd, Ysb. sanct. .	595
Terfysgodd cenbedl.	114	Trof fy llygaid oddi	857	Tyred, Arglwydd ..	786
Terfysgu'r wyf dan.	498	Trof fy wyneb i ...	827	Tyred, Arglwy., i'r	712
Ti, Arglwydd, a an .	4	Tro'ngelynion yn eu	136	Tyred, Arglwydd ...	130
Ti, Arglwydd, wyt .	80	Trugaredd a gwir .	244	Tyred, bellach o'r .	710
Ti, Arglwydd, yw .	653	Trugaredd dod i mi	39	Tyred bellach, tyr.	783
Ti dy hunan all fy .	354	Trugaredd Duw i'n	47	Tyred, f'enaid, ar i	707
Ti dy hunan wyf yn	710	Trugaredd, f'Argl. .	532	Tyred, fy Ner, na .	526
Ti dy hunan yno'n .	746	Trwy darth, trwy .	556	Tyred gyda mi trwy	290
Ti dy hunan yw fy .	778	Trwy Dduw y syr. .	10	Tyred, hyfryd foreu	747
Ti ddelaist holl eu.	535	Trwy ffydd 'dwy'n .	528	Tyred, Iesu, i'r an.	716
Ti ddwedaist fod ...	591	Trwy fydd. eheda .	608	Tyred, Iesu, i'r ar. .	482
Ti faddeuaist fil o...	297	Trwy ffydd ehedeg.	528	Tyred, Ys. sanct. .	690
Ti faddeuaist fil o .	709	Trwy ffydd fy ngob.	528	U.	
Ti, Farnwr byw a...	615	Trwy ffydd mae ...	608	Uchder nefoedd yw	685
Ti fuost farw, rhyf.	157	Trwy ffydd 'rwy'n .	528	Uffern yn fy enaid.	820
Ti, ffynnon bywyd .	560	Trwy Grist a'i werth	274	Un arch a erchais...	20
Ti, ffynnon y goleu.	232	Trwy gynnulleid. ei	60	Un hunanfol yd. .	118
Ti gai 'mywyd, ti...	719	Trwy ras 'rwyf Ar.	578	Uniawn yw deddf.	12
Ti gai'r enw a'r an. .	790	Trwy rinwedd nefol	261	Un llais, un sw'n ...	367
Ti, Iesu, Frenin nef	631	Trysorau mor glir .	346	Un golwg ar dy ...	656
Ti, Iesu, ydwy't oll .	197	Trysorau na ddarf. .	154	Un sillaf ar y groes	388
Ti, Iesu, yw ein ...	647	Trysordy deddfau...	360	Unwaith am byth .	245
Ti'm dygaist trwy .	560	Trysorwyd gras ...	102	Un wedd disgwyl .	86
Ti'm harweiniaist...	833	Trywanwyd, do, fy	420	Un wyt, fy Nuw ...	104
Ti'm tynaist i o ...	575	Tuag ato mae wyn.	917	Ust! fy mhlentyn .	824

